





พงษาการเร่องราวนพม่า<sup>๔</sup>  
กรุงกรุงศรีอยุธยา<sup>๕</sup>  
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ  
ทรงนิพนธ์  
เป็นคดีนักของหงส์ต่อเร่องราวนพม่าครองกรุงขแಡกรุงเทพฯ  
  
พระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนกำแพงเพชรอธรรม ไยชินทร์  
โปรดให้พิมพ์ครงแรก  
ในงานพระราชทานเพลิงศพ เจ้าจอมมารดาคัวร์กาดที่  
เมืองวอก พ.ศ. ๒๕๖๓  
  
พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทย ถนนร่องเมือง

สารบัญ



ចិត្តបាយកំពង់ទៅការណ៍ទៀត ក្រោមរបកបុណ្យ

លំ ១

ដែនកិនសមគោលពេទ្យ សិរីវាទាមីរាជ

គ្រង់ ១ គ្រាយព្រមាតម៉ែនធសៀមឱ្យរាន

លំ ២

ដែនកិនសមគោលពេទ្យ មហាធិរាមវត្ថិ

គ្រង់ ២ គ្រាយសមគោលពេទ្យ សិរីវិយាយការកូចាដាំង

លំ ៣២

គ្រង់ ៣ គ្រាយរបកនគរបាយទេសចរណ៍ខាងក្រោម

លំ ៤៧

ដែនកិនសមគោលពេទ្យ មិនវានិរាជ

គ្រង់ ៤ គ្រាយសិល្បៈក្រុង ។ កៅព្រះខោះមាតិ

លំ ៤៤

ដែនកិនសមគោលពេទ្យ មានវានិរាជ

គ្រង់ ៥ គ្រាយសមគោលពេទ្យ នៃព្រះនគរបាលភ្នំពេជ្រោះ

លំ ៦៩

គ្រង់ ៦ គ្រាយរបវគ្គបាយពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះនគរបាល

លំ ៧៣

គ្រង់ ៧ គ្រាយរបវគ្គបាយពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះនគរបាល

លំ ៧៣

គ្រង់ ៨ គ្រាយរបវគ្គបាយពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះនគរបាល

លំ ៧៧

NATIONAL LIBRARY

(๒)

ແຜ່ນຄົນສົມເຕົ້າພຣະນເຮັດວຽນທ່າງ

- |                |   |        |
|----------------|---|--------|
| ຂໍ້ຕໍ່<br>ຄຣາກ | ໨ ຄຣາວຍພຣະນເຫດອປ່າຊາຄຣາງແຮກ               | ນໍາ ๑๖ |
| ຂໍ້ຕໍ່<br>ຄຣາກ | ໧ ຄຣາວສົມເຕົ້າພຣະນເຮັດວຽນຫຼັງ             | ” ๑๓   |
| ຂໍ້ຕໍ່<br>ຄຣາກ | ໩ ຄຣາວໄທຍທີເມືອງທວາຍ ໝຶກທນາວສົງ           | ” ๑๔   |
| ຂໍ້ຕໍ່<br>ຄຣາກ | ໪ ຄຣາວສົມເຕົ້າພຣະນເຮັດວຽນໄດ້ຫວາມເມືອງນອບູ | ” ๑๕   |
| ຂໍ້ຕໍ່<br>ຄຣາກ | ໫ ຄຣາວສົມເຕົ້າພຣະນເຮັດວຽນທ່າງໜ້າວດ        | ”      |

ຄຣາງແຮກ

- |                |  |      |
|----------------|--|------|
| ຂໍ້ຕໍ່<br>ຄຣາກ | ໬ ຄຣາວສົມເຕົ້າພຣະນເຮັດວຽນທ່າງໜ້າວດ     | ” ๑๖ |
| ຂໍ້ຕໍ່<br>ຄຣາກ | ໭ ຄຣາວ                                 | ” ๑๗ |
| ຂໍ້ຕໍ່<br>ຄຣາກ | ໮ ສົງຄຣາມຄຣາກທສດຂອງສົມເຕົ້າພຣະນເຮັດວຽນ | ” ๑໨ |

ແຜ່ນຄົນສົມເຕົ້າພຣະເຂົກທກຽດ

- |                |                                 |      |
|----------------|---------------------------------|------|
| ຂໍ້ຕໍ່<br>ຄຣາກ | ໨ ຄຣາວພໍາຕີເມືອງທວາຍ            | ” ๑໧ |
| ຂໍ້ຕໍ່<br>ຄຣາກ | ໩ ຄຣາວພໍາຕີລື້ມື້ລື້ມື້ເຈິ່ງໃໝ່ | ” ໨  |

ແຜ່ນຄົນສົມເຕົ້າພຣະເຈົ້າທຽບທ່ຽມ

- |                |                      |       |
|----------------|----------------------|-------|
| ຂໍ້ຕໍ່<br>ຄຣາກ | ໪ ຄຣາວພໍາຕີເມືອງທວາຍ | ນໍາ ໨ |
|----------------|----------------------|-------|

ແຜ່ນຄົນສົມເຕົ້າພຣະນາວຍນໍາທ່າງ

- |                |                          |       |
|----------------|--------------------------|-------|
| ຂໍ້ຕໍ່<br>ຄຣາກ | ໫ ຄຣາວໄທຍທີເມືອງເຈິ່ງໃໝ່ | ນໍາ ໨ |
|----------------|--------------------------|-------|

(๓)

๕๔๙  
ครั้งที่ ๒๐ ครัวราชพ่อที่เมืองไทรโยค

น้ำ ๒๔๙

๕๕๐  
ครั้งที่ ๒๑ ครัวไทยที่เมืองพม่า

„ ๒๕๐

๕๕๑  
ว่าด้วยเรื่องพงษาราชการเวลาว่างสังความ

„ ๒๖๐

แผ่นดินสมเด็จพระเจ้าเอกทศ

๕๕๒  
ครั้งที่ ๒๒ ครัวพระเจ้าขอลองพญาล้อมกรุงศร

น้ำ ๓๐๕

อยุทธยา

๕๕๓  
ครั้งที่ ๒๓ ครัวพ่อที่หัวเมืองบึงกุ่ม

„ ๓๓๕

๕๕๔  
ครั้งที่ ๒๔ ครัวเตยกรุงศรีอยุธยาแก่พม่า

„ ๓๔๘

NATIONAL LIBRARY

## ອົມປາຍເຫດການຝຶ່ງໄທຢວບກັບພມໍາ

ຕໍ່າມເຮັດວຽກທີ່ປະກຸມາໃນພິພາວການ ເຊິ່ງກົງລື່ມຍົມຍາ  
ເປັນຈາກຂ້ານີ້ ໄທຍຸໂຄທ່າສ່າງຄວາມກັບພມໍາ ແລະ ຄວັງ ຕໍ່ມາດັ່ງ  
ເມື່ອກຸງຂັ້ນບໍ່ແລກຮັດນໂກລືນກຣເປັນຈາກຂ້ານີ້ ໄທທ່າສ່າງຄວາມ  
ກັບພມໍາຍັກ ແລະ ອຸປະນະເປັນ ແລະ ຄວັງຄວຍກັນ ໃນຈຳນວນສັງຄວາມ  
ທ່ວານານ ຜ້າຍພມໍານາບກຣກຍໍໄທຍໍຍາງ ຜ້າຍໄທຍຸໄປໝາກຮົງ  
ພມໍາຍັກ ຈະວ່າຄວຍພມໍານາບກຣກຍໍໄທຍໍກ່ອນ ກາຮສັງຄວາມທ  
ພມໍາຍັກມາຕໍ່ເຊີ້ງໄທຍໍຍາກັນເປັນຍຸດໃຫຍ່ແຕ່ ໂດຍ ດູວ ເມື່ອບ  
ກັບພຣະຈ້າທັງໝາວດີ ຕ ພົງຄົດທີ່ ກັນ ຕົກແຕ່ແຜ່ນຄືນສມເຕົ້າພຣະ  
ນາທັກພຣວົງ ຈົນຕລອດແຜ່ນຄືນສມເຕົ້າພຣະນະຄວມຫາວາງ ເປັນ  
ຮະບະເວລາ ແລະ ບໍລິຄວາ ຕ ແລ້ມາຮັບພຣະເຈົ້າງວະ ຕ ພົງຄົດ ຕົກ  
ແຕ່ແຜ່ນຄືນສມເຕົ້າພຣະເບົກທີ່ກ່ຽວເກົ່າ ມາຈັນຕລອດແຜ່ນຄືນພຣະ  
ນາທສມເຕົ້າພຣະພົກຂໍອົດພ້າໃຫຍ່ ໃນກຽງຮັດນໂກລືນກຣ  
ເປັນຮະບະເວລາ ແລະ ບໍລິຄວາ ຕ ກວະຮະບະເວລາ ແລະ ແລະ ແລະ ພົນນ  
ໝາຍຄວາມວ່າຕົກແຕ່ແຮກເຮັມຮັກຈົນຈົບເຮັດທີ່ທ່າສ່າງຄວາມກັນໃນຍຸດ  
ນີ້ ຮົມທົງເວລາວ່າງຮ່ວ່າງສັງຄວາມ ຂາງທີ່ມີຄວາວລະຫລາຍ ແລະ  
ກໍ່ຈົງຫາໄດ້ຮັບກັນທຸກຈຳນວນທີ່ວ່າມານີ້.

## อธิบายเรื่องไทยรบพม่า

อนั้งชาวรามกเข้าไปกันมาแต่ก่อนโดยมาก ว่าเมื่อคราว  
รบศึกพระเจ้าหงษาวดี ไทยรบกับมอญ เพราะเมืองหงษาวดี  
เป็นราชธานีของรามัญประเทศ กล่าวว่าพระเจ้าหงษาวดีเป็นมอญ  
แต่ความจริงไม่ใช่เช่นนั้น พระเจ้าหงษาวดีท่านรบกับไทยเป็น<sup>ก</sup>  
พม่าทุกองค์ ตนวงศ์อยู่เมืองทองอู ครั้นนับราษฎรบ้านไทยเป็น<sup>ก</sup>  
ประเทศพม่ารวมมณฑลไว้ในราชอาณาจักรอันเดียวกัน ตั้งเมือง  
หงษาวดีเป็นราชธานี จึงได้ประกาศพระนามว่าพระเจ้าหงษาวดี<sup>ก</sup>  
ทั้ง ๓ องค์ แต่ส่วนมอญนนหาได้รากฐานว่าเคยเป็นสัตรกับไทย  
โดยลำพังไม่ ที่มอญมารบพุ่งกับไทยคราวใด ก็โดยฤกษ์พม่า<sup>ก</sup>  
บังคับให้มาในเวลาตกอยู่ในอำนาจพม่า ถ้าได้โอกาสเมื่อใด<sup>ก</sup>  
มอญก็กลับเป็นสัตรพม่า บางทีทนพม่ากดขี่ไม่ไหวพากันหนึ่นมา<sup>ก</sup>  
ชาไกรยไทย เป็นมาแต่โบราณอย่างนั้น。

แต่ทว่ามอญเป็นศัตรูเดเป็นข้าศัตรูในการสังค渭ภาพมามา<sup>ก</sup>  
รบกับไทยแทบทุกคราว เพราะภูมิประเทศของไทยเดพม่าอยู่ทาง<sup>ก</sup>  
ไกลกัน มีรามัญประเทศของพวกลมอญคันธุ่กวางช้างถอนใต้ ต่อ<sup>ก</sup>  
ขันไปข้างตอนเหนือเมืองพม่าซึ่งห่างหันออกไป ด้วยมีประเทศ<sup>ก</sup>  
ล้านนาไทย ก้อมณฑลภาคพายพเมืองมีศรีสะคันธุ่ชันฯ และ<sup>ก</sup>  
ขั้งนี้แฉะแคว้นของพวกลไทยใหญ่ซึ่งเรียกันว่า เงยวนญาเนยง คัน<sup>ก</sup>  
ออกไปปักชันฯ พันไปแล้วจะถึงประเทศไทย พระชนนี<sup>ก</sup>  
หากว่ามอญมีกำลังตั้งเป็นอิศรีอยู่ไกร้ายใจ ก็ใช่ว่าไสยก็ไทย

## ອົມບາຍເວື້ອງໄທກູບຮຸນພົມ

กับพม่าจะเกิดเรยพุ่งกัน เพราะฝ่ายไทยจะต้องเข้ากับมอญ  
ญาติเมืองมอญเข้าเป็นทัพนแลเหเป็นทางเดินให้ไก่ชน ใจจะยกพ  
ไปลังแคนอิกฝ่าย ได้ ส่วนไทยแต่เดิมมาไม่มีกิจที่จะไปช่วย  
มอญรบกับพม่า และไม่มีเหตุที่จะไปต่อเมืองมอญ เพราะเมือง  
ไทยกับเมืองมอญต่างบริบูรณ์ด้วยพชพรรณและภูมิประเทศเด  
มีทางไปมาค้าขายกับนา ประเทศไทยสกัดกาวอย่างเดียวกัน แคนที่  
ติดต่อกันก็เป็นเทือกเขาบันช์ครา ไทยไม่มีเหตุที่จะเป็นอิทธิพล  
ทั้งในการเส่วงหาผลประโยชน์แลเหเรยงเหลือมล้าเชตรเคนทง  
สถาน แต่ทางพม่ากับมอญไม่เช่นนั้น ประเทศไทยพม่าอยู่ข้าง  
เหนือน้ำ ประเทศไทยมีอยู่ข้างปากน้ำ เชตรเคนติดต่อในที่ร่วม  
ลำแม่น้ำเดียวกัน ทั้งแม่น้ำเอราวัณแลเหแม่น้ำสะโถง แผ่นดินพม่า  
กับไม่บริบูรณ์เหมือนแผ่นดินรามัญ จะไปมาค้าขายทางทเดินนานา  
ประเทกฯ จำกัดอย่างอาไครยผ่านไปในแผ่นดินรามัญ เพราะภูมิประเทก  
เป็นเช่นว่ามาน เหตุที่จะก่อเกิดการเป็นอิทธิพลหัวงพม่ากับมอญ  
คงมีก็มิอย่เสื่อมไม่ขาด เพราะนันเวลาพม่ามอญมีกำลังอยู่ด้วย  
กัน จึงทำศึกษความชัยเดียวกันมาทุกกาลสมัย กังปรากฎ  
ในเรื่องราชอาชีวราชนี้เป็นตน แต่บางคายเกิดบริษัทศกยุนเป็น  
ใหญ่ในพวงพม่า มีอำนาจเปรยบรวมประเทกที่อยู่ใกล้เคียง  
เข้าไว้ได้ในอำนาจพม่าทั้งหมด อาณาเขตพม่าก็มาติดต่อกับ  
แคนเมืองไทย เป็นเช่นนี้เมื่อไก่การสังความก์เป็นเกิดมาถูกเมือง

6

## ອົມບາຍເຮືອງໄຫຍ່ທະນຽມນຳ

ไทย เพราะพม่าได้โอกาสที่มีกำลังมากมาย เด็กอีโครูป  
เมืองของมองยูเป็นที่นั่น จึงยกนายกรัฐ เมืองไทย ผู้ชายเชิง  
ต้องเสียเบร์ยบพม่า เพราะต้องต่อสู้ในเวลาพม่าได้กำลังของ  
ประเทศไทย มากสมทบทุ่มเททำเอาไทยพากเดียว ควบคุมเหตุน  
จึงได้เสียกรุงศรีอยุธยา ๒ ครั้ง.

แต่พม่าไม่สามารถจะปราบปรามເອျາໄທ ไว้ ในอำนาจได้เหมือนกับพวกประเทศอื่น พอยุทธภัม้ำทัยยืนแล้ว ในไม่ช้าคงเกิดมีระบรุขึนเป็นใหญ่ในพวกໄທ สามารถจะควบคุมคนอัญริพุงເວှ်ເշယชนะคนมาก ให้ด้วยปืนชากระด้าห่าย กลับคงเมืองໄທ ให้เป็นอิศริราฟໄທ วิจัย แต่นั้นพม่าพยายามมาปราบปรามสักเท่าไหร่ก็มีแต่พ่ายแพ้ลับไป จนกระทั่งໄທสามารถปีนกราฟเมืองพม่าบางเมืองໄທ การสังหารามกเป็นลันเรอง รูปการสังหารามที่พม่ายกมาต้มเมืองໄທในยศใหญ่ เป็นท่านองเกี้ยวกันคงกล่าวมาทาง ๒ คราว เพราะฉันถ้านบ้านวนศึกที่พม่ายกมาต้มเมืองໄທ ทั้ง ๒ คราวนั้น จะเห็นได้ว่าพม่ามานี่ใช้ชนะໄທแต่ ๔ ครั้ง ทพม่าแตกพ่ายแพ้ໄທไป ถูกต้องเลิกทัพกลับไปโดยทำไม่สำเร็จ โคตรบระสังค์รุณถึง ๙ ครั้ง นอกจากสังหารามยศใหญ่ ๒ คราวที่กล่าวมา พม่าเป็นแต่มาตหัวเมืองชายแดนโดยตามครัวມอยเข้ามายัง มาปล้นทรัพย์ขับเสียบ้าง มากซึ่งเมืองเชียงใหม่บ้าง ก็เสียที่แพ้ໄທไปทุกครั้ง.

## อชิบายเรืองไทยรับพม่า

๕

คราวนี้ว่าด้วยการสังคրามที่ฝ่ายไทยไปเยี่ยมกรุงพม่า จ้า  
พเจ้าโคลินชัยมาแต่ก่อนแล้ว ว่าถ้าโดยปกติพม่ากับไทยใช่  
วิถีอย่างที่ด้วยกัน สังคրามเกิดขึ้น เพราะพม่าได้เมืองมอยแล้ว  
จึงเดย์มาตเมืองไทย เพราจะเหตุการสังครามที่ไทยไปขึ้นกรุง  
รับพม่า คงไปทำพม่าก่อน ก็เป็นการตอบแทนที่พม่ามารับไทย  
ทุกคราว เว้นแต่คราวไปตเมืองพม่าเมื่อในรัชกาลที่ ๓ แลที่ ๔  
เท่านั้น ตามเรื่องที่ปรากฏมาในพงษานาคร การสังครามเกิด  
ขึ้น เพราะไทยไปรับพม่าก่อนมี ๑๒ ครั้ง ครั้ง ๑ รับเพียงชัยไล่พม่าไป  
เลี้ยงจากแคนไทย ๑ ครั้ง ไปตเมืองพม่า ๔ ครั้ง

การที่ชัยไล่พม่าไปจากแคนไทยนั้น จะต้องอธิบายความ  
ลึกน้อยหนักก่อน คือเวลาเมื่อพม่ายกมาตั้งกรุงศรีอยุธยาครั้ง  
พระเจ้าหงษาวดี ครองพระเจ้าอยุธยา ก็อาณาเขตล้านนา  
มีเมืองเชียงใหม่เป็นตน หาโค่นอยู่กับไทยไม่ เป็นเมืองขึ้นของ  
พม่าอยู่ทั้ง ๒ คราว กองทัพพม่าที่ชาุศรีย์เสบียงอาหารแล  
พาหนะเมืองเชียงใหม่จึงตั้งกรุงศรีอยุธยาได้ เวลาไทยจะกลับ  
ต้องเป็นอิศริราชต้องรับผู้ที่ไล่พม่าในเมืองไทยเองไม่เท่าไร ที่  
ต้องรับผู้มากนน เพื่อจะชัยไล่พม่าไปเลี้ยงจากอาณาเขตล้านนา  
 เพราะถ้าพม่ายังเป็นใหญ่อยู่ที่เมืองเชียงใหม่ตราชากิ ก็ยังอาจ  
 ๑๘ มาตเมืองไทยได้สักวันอยู่ ๑๙ ปลดอยู่ไม่ได้ ตัวย  
 ๒๐ เหตุนั้นต้องรับผู้ซึ่งเมืองเชียงใหม่กับพม่า ครั้งไทยมีเชยชนะ

16

## ອົມບາຍເວັ້ງໄທຢຽບພຳ

ขับไล่พม่าฯ ออกจากอาณาเขตланนาฯ ให้หมด ก็ได้ประทศ lananana  
มาเป็นของไทย เพราะฉนั้นการทรายพม่าทางเมืองเชียงใหม่จึง  
เป็นการแผ่อานาเขตไทยให้ใหญ่ยิ่งกว่าเมื่อก่อนเสียกรุงฯ แก่  
พม่าด้วยวิกฤต้านฯ.

แต่การที่ไทยไปต่อเมืองพม่าโดยแทบทั้งหมดนั้น ฉะเช่นเช่นเดียวกับ  
ที่พม่ามาต่อเมืองไทย ไทยเสียเปรี้ยวพม่ามากันนัก ด้วยพม่าต่อเมือง  
ไทยในเวลาเมื่อพม่านำกำลังมากกว่าประจกิจทางชายเท่าทุกคราว  
แต่เวลาไทยได้โอกาสไปต่อเมืองพม่าบ้าง เนื่องจากเป็นเวลาแรก  
ก่อร่างสร้างตัว เมื่อข้านเมืองยังเบนบันบลเสียก่อนแล้ว ด้วย  
เหตุผลใดๆ ก็ตามผลแล้วแม่ทัพนายกอง อดีตคนพลีพรเข้มแข็ง  
ในการศึกสักเพียงใด จำนวนพลาก็ย่อมน้อยกว่าเวลาเมื่อข้านเมือง  
ยังบริบูรณ์ กำลังไทยจึงไม่พอที่จะปราบปรามเอาปะระเทศพม่าไว้  
ในอำนาจได้ ในครั้งสมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้เพียงหัวเมือง  
มอยามเป็นของไทยเกือบหมด แลกรองทัพไทยได้ขึ้นไปถึงล้อม  
ราชธานีของพม่าหลายครั้ง เพราะประจวบกับเวลาราชวงศ์พม่าไม่  
ป่องทองกัน แต่ในคราวพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ โลกย์  
พม่านำกำลังบริบูรณ์ไม่แตกกว่าร้อยสี่ส้ายคงครัวก่อน เป็นแต่  
มาเพียงจากเมืองไทย ไทยจึงไม่สามารถจะต่อเอาข้านเมือง  
ในเขตแดนพม่ามาเป็นของไทยได้ ได้แต่หัวเมืองปะระเทศราช  
ด้วยเงินสิบล้อจนนาข้างหนึ่งมาเป็นของไทยในครั้นนั้น นอกจาก

## อชิvaryเรื่องไทยรบพม่า

๗

ใน ๒ ยุคที่กล่าวมา เป็นไทยยกบัญพม่าในแผ่นดินสมเด็จพระ  
นารายณ์มหาราช ก็ไปตั้มเมืองเชียงใหม่ไก่มาหากพม่าครั้ง ๑  
แล้วไปตั้มเมืองพม่าอีกครั้ง ๑ แต่เหาสำเร็จไม่ ในศั้นกรุงรัตน-  
โกสินทร์ พ้นชากาลพระบาทสมเด็จพระพทธยอดฟ้าฯ ทำโภเกย์มา  
ไทยให้ไปตั้มเมืองพม่าเมื่อในรชากาลที่สามครั้ง ๑ ในรชากาลที่ ๔  
อีกครั้ง ๑ ก็เหาสำเร็จไม่ ไทยยกพม่าไครับยกันเป็นครองทสด  
เมื่อปี พ.ศ. ๑๗๓๔ ๑๗๓๕ ในคราวไทยไปตั้มเมือง  
เชียงคงเมืองในรชากาลที่ ๔ ตอนนั้นก็ไครับพุ่งกันอิกานตรายเท่า  
ทกวนน ว่าโดยรบเรื่องการสังคրามทพม่ารบกับไทยมาแต่ก่อน  
เนื้อความเป็นคงแสดงมาน.

ทันจะพรรณาการสังครามเป็นรายเรื่องโดยพิศดารต่อไป ๑.  
กำหนดเป็น ๓ ภาค คือภาคที่ ๑ การสังครามเมื่อครองกรุงศรี  
อยุธยาเป็นราชธานี ภาคที่ ๒ การสังครามเมื่อครองกรุงขันธร  
เป็นราชธานี ภาคที่ ๓ การสังครามเมื่อครองกรุงรัตนโกสินทร์  
เป็นราชธานี อชิvaryเรื่องราวดีทันที่ปัจจุบันเรื่องสังครามทไทย  
ไครับพุ่งกับพม่ามาแต่ก่อน.

ภาคที่ ๑  
เรื่องไทยกับพม่าทำสังคมกัน ครั้งกรุงศรีอยุธยา  
เป็นราชธานี

ครั้งที่ ๑ คราวพม่าตัดเมืองเชียงกราน

บ.๊ ๒๐๘๔ พ.ศ.

เมื่อพระพุทธศักดิ์ราชไเกจัหะรา ๒๐๘๔ น พระเทพมหาราชัญ  
ยังเป็นเดกราชอยู่ครบกัน แต่ก็คงเหลือมานาจังกว่าแต่ก่อน  
ด้วยกันทั้ง ๒ ฝ่าย เจ้าเมืองต้องขอ ขอังกินโดย เป็นเชื้อวงศ์  
กษัตริย์พม่าแท้ก่อน สำหรับด้วยทรงตัวเป็นอิศริ ราชอาวุโสกรุงนามว่า  
พระเจ้ามหาศรีชัยสุรุ เมืองต้องอันดับริมแม่น้ำสะโถง ระหว่าง  
พระเทพมหากษัตริย์ ผู้คนพลเมืองมีทั้งมณฑลพม่าปะปนกัน  
ด้วยเมื่อครั้งพระเจ้าราชอาชีวราษฎร์ทำสังคมขึ้นเกี่ยวข้องพระเจ้าผ่อง-  
มั่นของ มอง Dale พม่าทั้งหมดหนาแน่น หากันเข้าไปอย่าได้รับ  
อยู่ในเมืองต้องขอเป็นขันมาก เมืองต้องขอจึงมีกาลังมากขันแต่  
ครั้นมา เมื่อมังกันโดยต้องตัวเป็นพระมหากษัตริย์แล้วไม่ชา  
ในพระเทพมหากษัตริย์ ก็เกิดเหตุบทชั้น ด้วยราชวงศ์พม่าวิวาทกันเอง  
ต่างไปชวนพวงเจ้าพ้าไทยให้ญี่นาซช่วยบุ่งกันแลกัน ก็เลยถัง

## ສັງຄວາມຄວງທະນາ

๕

ຄວາມພິນາສດ້ຍົກນທັງ ທະນາຖາວອນ ໃນທີ່ ສູ່ເຊື້ອງຄົງເຈົ້າພ້າໄທຢູ່ໃຫຍ່  
ໄດ້ເຂົາມາຄຣອບຄຣອງເມືອງອັງວະ ພວກຊັ້ນນາງພນຳທໍ່ໄມ້ອາກ  
ເປັນຫ້າໄທຢູ່ໃຫຍ່ຈຳພາກນອພຍບລົງມາອຸ້ນພະວະເຈົ້າທອງອູ້ຖ້າກຳລັງ  
ມາກົນກົດທັງຫນ້າຕົກການທຳນັນບໍ່ຮ່າງ ບານເມອງແດກດຳລັງທະແກລວິທຫາຮ  
ໜາຍຈະຂູບຍາຍຂຳນາຈີໃຫຍ່ເປັນໃຫຍ່ຍິ່ງຂຶ້ນ ແຕ່ບໍ່ໄນ້ທັນຈະໄດ້ແຜ່ອານາ  
ເຂົ້າຮອກໄປ ພວະເຈົ້າຕອງອມທ້າຄົວໃຈຢູ່ສູ່ກຳລັງພະຈັນເສີຍກ່ອນ  
ມັງຕວາງໝຍຕຽມຢ່າຍ ၁၁ ນີ້ ໄກຮບວາງສົມບັດ ວາຈາວີເກີກທຽນນາມ  
ວ່າ ພວະເຈົ້າຕະເບິງໜ້າເວັດ ແປລວ່າ ສຸວະລະເບັກຜົດໜ້າ ໜັ້ນສົມເກົ່າ  
ເຮັດວ່າ ພວະເຈົ້າຝ່າງມັງຕວາງນີ້

ພວະເຈົ້າຕະເບິງໜ້າເວັດມີປົນໄສບົກລ້າຫລູ ພອພະໄທຢູ່ໃນການ  
ທຳສິກສັງຄວາມ ໄກຮບວາງສົມບັດໃນເວລາຂານເມືອງມັກລັງບວຍຮັນ  
ແລ້ໄດ້ຕົກການສັງຄວາມຄນົດ ເປັນພວະຢູ່າທິວັງຄົງ ພວະເຈົ້າຕະເບິງໜ້າເວັດ  
ຕັ້ງໃໝ່ນາມວ່າ ພະຍານອອງ ແປລວ່າ ພວະເໝັ້ນຈົ້າວິວາຈ ຜ້າຍກັນຄົກ  
ກວະເຕົ້ມກຳລັງທີ່ທຳສັງຄວາມແຜ່ອານາຈັກກິໂກງວັງຂວາງ ໃນ  
ຂະໜາດພວະເຈົ້າຫ້າຫ້າວັດທີ່ມີນາມເຮັດວ່າ ພວະຍາວັນ ເປັນວາງ  
ໂອຮສອງພວະເຈົ້າຂຽວມເດີຍ (ມາຫຼັກຂົວໃນເວັງວາຈາວິວາຈ)  
ສັນພະຈັນນີ້ ວາຈສົມບັດໄດ້ເກົ່າວ້າໂອຮສ ທັນມາບໍ່ ໂດຍ ພວະເຈົ້າ  
ທັງໝາວຄົງຄົງໃໝ່ປະພຸດປົກພາດ ດັ່ງໆຂ່າວາຈການແລສມຄະໂອານາ  
ປະຫາຍາຍງວ່າໃຫຍ່ໄດ້ຄວາມເຄືອກຮອນຕ່າງໆ ພວະເຈົ້າຕະເບິງໜ້າເວັດ  
ເຫັນວ່າຮາມລູ່ປະເທັກເກີດຮ່າງສໍາຍ ກໍຍົກກອງທັນເມືອງຄອງອູ້

၅၀၀ ပ.ၢ. အေနၢ.

ເມືອງເຊິ່ງກວານນີ້ເຄີຍມອບຍຸເຮັດວຽກ ເມືອງເຕັກວຽນ ຕອນມາ  
ໃນຄວາມສົມເຕົາພຣະນະເວົ້ວຣະເຮັດວຽກ ເມືອງແຄຣງ ເປັນເມືອງເຕັກວຽກ  
ນີ້ເອງ ຖົກວັນນຳພຳເຮັດວຽກ ເມືອງແຄຣງ ອູນໄວມແນ້ນສອງຢືນ  
ໃນທາງທີ່ອອກໄປຈາກຕໍ່ານແມ່ສອດແຂວງເມືອງທາງ ເມືອງເຊິ່ງກວານ  
ພລເມືອງເປັນມອບຍຸ ແຕ່ເຫັນຈະເປັນເມືອງຂົງໜ້ອງຖິ່ງມາແຕ່ຄວາມກວຽງ  
ກົງໃຫຍ່ເປັນຮາສ໌ນ ທຳນອງພຣະເຈົ້າຕະເປີງໜ້ວຕະຄິດເຫັນວ່າເປັນ  
ເມືອງມອບຍຸ ງັບປະສົງຄົງເຂົາໃປເປັນອາຄາເຫຼັກ.

เมื่อพระเจ้าตั้งเป็นราษฎร์ในเมืองเชียงกราน สมเด็จพระศรีอยุธยาทรงครองกรุงศรีอยุธยา จังเสด็จยกกองทัพหลวงออกปะบานม่า ในหนึ่งสิบพระวาราชพงษ์หาการมีปราภูแล้ว “ถึงเดือน ๑๑ เสด็จไปเมืองเชียงกราน” แทนแต่แรกหมายเหตุของขันโตก็อคิดว่า ครั้นนั้นพวกโปลูกเช้ามาตั้งค้าขายอยู่ในกรุงศรีอยุธยา ๑๓๐ คน สมเด็จพระศรีอยุธยาชิรากษ์เกณฑ์

ไปต่อกันเช้ากองทัพไปต่อวัย ๗๒๐ คน ได้รับผู้งกันกับพ่ายที่เมือง เชียงกรานเป็นสามารถ ไทยต้องหัดพม่าแตกพ่ายไป ได้เมือง เชียงกรานด้วยความเป็นของไทยคงแต่ก่อน เมืองสมเด็จพระปุชญารชาธิราชเสถียรกลับมาถึงพระนคร ทรงยกย่องความชอบพวกไปต่อกันได้ไปช่วยบพม่าคราวนั้น จงพระราชทานที่ให้ตั้งนาน เรือนที่เควาบ้านคิน เหนือคลองตะเคียน และพระราชทานอินญาตให้พวงไปต่อกันสร้างวัดวาสันสาสนากันตามพอใจ จงเป็นเหตุที่จะได้มีวัสดุคุณศักดิ์และภูมิประเทศในเมืองไทยแทนน้ำ.

ในหนังสือพระราชพงษ์ยาวความมีความประภูมิว่า เมื่อก่อน รับกับพม่าที่เมืองเชียงกรานนั้น ในแผ่นกินสมเด็จพระบรมไตรโลกนารถ ได้โปรดให้พะบรุณราชราชนิยรสองออกไปต่อเมือง กวายครอง ๑ ในพงษ์ยาวความพม่าก้มตรองกัน แต่ครองนั้นม่องทวยยังไม่ได้เป็นของพม่า ทำนองจะเป็นเมืองขึ้นไทยอยู่แล้วตั้งแขวงเมืองต่อไทย ต្រाजะเป็นอิศรารอยโดยล้ำพัง ข้าพเจ้าจึงมีโภคเข้าในเรื่องสังกრามที่ไทยรบกับพม่า การทบทวนที่เมืองเชียงกราน เมื่อแผ่นกินสมเด็จพระปุชญารชาธิราช จงเป็นครั้งแรกที่ไทยจะได้รับกับพม่า ในสมัยเมื่อกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

ສົນຄວາມຄວັງທີ ๒ ຄຣາກສມເຕີຈພຣະສົງໄຢ້ໄທຍ້າດຄອງຫ້າງ  
ປີ່ວອກ ພ.ສ. ๒๐๑๗

ຕັ້ງແຕ່ໄທຍກັບພົມເຮົາຂັກທີ່ເມືອງຊຽງກຣານແລ້ວ ຕໍ່ມາອິກຄົນບໍ່  
ຈຶ່ງປ່າກງວ່າຮບກັນອິກຮົງ ໂດຍໃນຮ່ວ່າງນັ້ນທາງເມືອງພົມໆ ພຣະເຈົ້າ  
ຕະເບົ່ງໝາເວັດເຂົາເມືອງທີ່ແມິນທິນນ ເຖິງວປ່າຍປ່າມໄຟເມືອງ  
ອັງວະແດ້ທີ່ເມືອງພົມໆ ເມືອງໄທບໍ່ໄວ້ໃນອຳນາຈັກສັນ ແລ້ວທ່າ  
ນີ້ ພຂອງເຕັກເປັນພຣະເຈົ້າຮາໜ້າຊີວາຊີ່ມືອງທີ່ແມິນທິ່ວາດ ຈຶ່ງໄດ້ປ່າກງວ່າ  
ພຣະນາມວ່າ ພຣະເຈົ້າທີ່ແມິນທິ່ວາດແຕ່ນັ້ນນາ.

ຜ້າຍໜ້າງກວັງຄວບຍົງທີ່ບໍ່  
ສມເຕີຈພຣະໄຊຍ້ວາໜ້າຊີວາຊີ່ສ່ວຍ  
ຮາໝສົນບໍ່ຕໍ່ມາຈັດບໍ່ມີມະຍ ຈຸດຄັກກາງ ៤០៨ ພ.ສ, ២០១៧ ສວຽນຕ  
ພຣະແກວພາ໌ ວາງໂລວລົ່ງທີ່ໄກຮວ່າສົນບໍ່ຕະຍັງທວງພຣະເຍົວ ພຣະ  
ຫຼັມໝາເພີຍ ៣៣ ປີ ທ້າວຄົກສົດກາຈັນທຽບເປັນພຣະວາຊາມາຮາຈງວ່າວາງ  
ກາຮແທນ ອູ່ມໍາທ້າວຄົກສົດກາຈັນທຽບເປັນຫຼັກພັນບົດຄົງເຫັນ  
ງານເພົ່າຫອພຣະ ຈຸນນາງມຄຣກຫຸນ ເຫັນວ່າຈະບົດຄວາມໄມ່ມີຕ ຈຶ່ງ  
ຕັ້ງໝູ່ເປັນຂົນວຽວໝາຊີວາຊີ່ ໃຫ້ກຳລັງວ່າຈ້າວ່າຮາສກາຮແຜ່ນດີນ ແລ້ວ  
ຈັບສມເຕີຈພຣະແກວພາບປັບພຣະຫຼັມເສີຍ ວາຊາວິເຕັກຫຼູ່ວຽວໝາ

• ນາງຄົນນິ້ນເຮັດວຽກ “ພຣະບອດພ້າ” ກົມ໌.

## ສັງຄະນມຄວາມ

๑๓

ຂ້າງຂ້ານຄວອງແຜ່ນດິນຍຸໄຕ ແລ້ວ ວັນ ພວກຂ້າງຂ້ານຄວາມຈິງຢູ່ບໍລິຫານ  
ທ້າວຄວສຄາຈັນທຽບຂົນວວນໝາຂໍ້ວາງປະປະຫວັດເສີຍ ແລ້ວເສີມ  
ພຣະເທິບຮຣາຊາ ທີ່ຖືກເປັນຮາຊອນໜາຕ່າງພຣະໝັນນິບສົມເຕົ້າພຣະໃຫຍ່  
ຮາຊໍາຂ້ານຄວອງຮາຊສົມບົດເມອນວອກ ຊຸດສັກຮາຊ ສູນ ພ.ຄ. ແລ້ວ  
ທວງພຣະນາມວ່າ ສົມເຕົ້າພຣະມ໌ຫາກວພຣະ.

ຂ້າວທີ່ເກົກຈາລໃນກຽມຄວິບຍໍາ ຖວມໄປດຶງພຣະເຈ້າ  
ທ່ານວັດທະນີເປັນໂອກາສທີ່ຈະແປ່ວາຊາດ້າກົກທ່ອນາ  
ທາງຄວັນອັນ ຄວບມຽດນາກກວ່າໄທຍໍ່ຫລາຍທ່າ ແລ້ວເມອງ  
ມອບູນຕ້ອຕົກນີແດນໄທຍໍໄວເບີນທົນ ຈຶ່ງສັ່ງໃຫກະເກາດທີ່ກອງທັພ  
ນາຕົງໃຈ່ຈຸນພລທເມອງເນາະຄນະ ແລ້ວພຣະເຈ້າຫາຍ່າວັດທະນີ  
ເປັນຈອນພລຍກເຂົ້າມາເມອງໄທຍໍ ທ້າມຍະຈະຕເຂົາກຽມຄວິບຍໍາ  
ທີ່ຈົງເປັນຮາຊຫານໃຫ້ຈຸດໄຕ.

ຕຽງຈະວ່າດ້ວຍທາງທີ່ພົມໄກເຄີນທັກກ່ອນ ອັນຫັນທາງໄປມາ  
ໃນຮ່ວງເນື່ອນມອບູນຕ້ອຕົກນີເມອງໄທຍໍ ມີທາງຫລວງມາແຕ່ໄຂວາດ  
ທາງ ວ່ານກັນທີ່ມີມາເນາະຄນະ ທາງສາຍເຫັນອອກຈາກເມືອງເນາະ  
ຄນະ ຂັ້ນທາງແມ່ນຈາດັງບານຕະພ (ເມືອງເຊົ່າງກວານ) ແລ້ວເຄີນ  
ບົກມາຂັ້ນນໍາແມ່ກລົມ (ເກາະກວີກ) ນໍາແມ່ນໍຍ (ຄົ້ມເມຍວັດທີ່ເປັນ  
ແກນທຸກວັນນີ້) ນໍາແມ່ສອດ ມາທາງຕ່ານແມ່ລະນາ ມາລັງທ່າແມ່ນໍ້າ  
ນີ້ ຕຽງບ້ານຮະແບບທີ່ຕົງເມືອງຕາກຖຸກວັນນີ້ ທາງສາຍນີ້ທາງ  
ໄປນາກັບຫວັນເມືອງໄທຍໍຜ້າຍເຫຼືອ ໃນຫັນສູ່ພຣະຮາຊພົງຍ່າວທາງ

เรียกว่า “ทางค่านแม่แต่เม” ทางสายไห้ออกสาย ๑ นั้น ออก  
จากเมืองเมะตุมมาทางแม่น้ำอัตตัน (เมืองเกริน) จนถึงเมือง  
สมิ แล้วเดินขึ้นมาขามนาแม่สะกลิปแม่กระษาร ขามภูเข้า  
เข้าแกนไทยทางค่านพระเดชย์สามองค์<sup>๑</sup> มาลงลำน้ำแควน้อย  
ทล้านสบ (ที่เรียกว่าสามสบ หมายความว่าเป็นท่อน้ำทางสาม  
คือแม่น้ำน้อย ๑ ลำน้ำลันเต ๑ ลำน้ำบก ๑ ร่วมกันตรงนน) แต่  
สามสบจะใช้เรือล่องลงมาทางเมืองไทรโยค ชนือกแม่น้ำแคว  
ใหญ่เมืองกาญจนบุรีทูลซ้าง (ตรังเมืองทกวันน) ได้ทาง ๑ ถนน  
เดินบก แต่สามสบที่เดินมาเมืองไทรโยค (เก่า) และตัดขึ้นมาลง  
ลำน้ำแควใหญ่ที่เมืองครัวสวัสดิ ถูกท่ากระดานค่านภารมช้าง  
แล้วเดินเดยบลำน้ำแควใหญ่ลงมา จนถึงเมืองกาญจนบุรี (เก่าอยู่  
ใกล้เข้าชนกัน) ซึ่งตั้งอยู่ในท่อตลาดหมูเชิงเข้าเทอกบันทึกให้  
แทนนท้อมากเป็นทราย ใช้เกรย์แอลเวอไกส์ทวากทั้ง ๒ สถาน  
ที่ทางเป็นทางลับหรือไปมากบกรุงศรีอยุธยา แล้วเมืองช้างไทร  
เรียกว่า “ทางค่านพระเดชย์สามองค์” พระเจ้าหงษ์ขาวด้วยจะ<sup>๒</sup>  
มาตีกรุงศรีอยุธยา จึงยกมาทางค่านพระเดชย์สามองค์.

กองทัพพระเจ้าหงษ์ขาวด้วยก้าวเข้ามาครองนน เป็นทัพกษัตริย์ที่  
กำลังมากมายใหญ่หลวง พวากหัวเมืองไทยที่รักษาค่านทางชาย

๑ ค่านนี้จะเรียกว่าค่านพระเดชย์สามองค์มาแต่ก่อนแล้ว ถ้าพึงมาเรียกเมื่อครั้งสมเด็จ  
พระนเรศวร คงกล่าวในหนังสือพระราชพงษ์ราชนคราช ข้อนี้คงໄสอยู่.

ແຄນເຫຼືອກຳລັງຈະຕ່ອສັກຖີ່ໄດ້ເຕັມອາຂ່າວຕົກເຂົ້າມາຍັງກຽງກວົງກວົງທີ່ມາ  
ແລວຂອພຍບກວົງກວົງທີ່ມາຕ່ວອດ ຜ້າຍທາງກຽງກວົງກວົງທີ່ມາ  
ສົມເກົ່າພຣະນໍາທ້າກກວົງກວົງທີ່ມາຕ່ວອດ ກົດຕົກຂ່າວວ່າພຣະນໍາ  
ທີ່ມາດູກກອງທັພເຂົ້າມາ ແຕ່ເວລານັກລັງນານເມອງຍົງບວົງຮຸນ  
ພຣະເວອງຈາລດທເກົດຂຶ້ນແຕກອນ ເປັນແຕ່ປ່າຍປ່າມຜູ້ທີ່ຕົກເປັນ  
ໃຫຍ່ ໄມດັ່ງເກີດຮູບພຸ່ງກັນເປັນສົກກລາງໆເມືອງ ພອສົມເກົ່າພຣະນໍາທ້າກ  
ກວົງກວົງທີ່ມາຕ່ວອດ ບ້ານເມືອງກ່ຽວກົມເປັນປ່ຽກທີ່ຕົກເປັນ  
ເຕີມ ຄຣົນໃຫຍ່ວ່າພໍາຍກາອງທັພເຂົ້າມາ ຈຶ່ງແຕ່ງກອງທັພອອກໄປ  
ທີ່ມາຕ່ວອດ ດອຍຕ່ອລູ້ຍົ່ງທີ່ມາຕ່ວອດ ດ້ວຍເມືອງ  
ສົມພຣະນໍາໃນສົມພຣະນໍານົມປ່ຽກກາວ ເປັນເມືອງຄ່ານຂອງກັນພຣະນໍາ  
ອູ່ທາງທີ່ຕົກເປັນຕົກ ແລ້ວໃຫ້ຕະຫຼາມພຣະນໍາກວົງກວົງທີ່ມາຕ່ວອດ  
ທີ່ມາຕ່ວອດ ດ້ວຍຕົກເປັນຕົກ ເປັນພຣະນໍາທີ່ມາຕ່ວອດ  
ກົດຕົກຂ່າວບ່ານພຸ່ງຂຶ້ນເບຍວາບຂາດກິນທັດ.

ການທີ່ໄທຍເພຣະນໍາກວົງກວົງທີ່ມາຕ່ວອດ ປົກເວາະຫຼາຍ  
ຕາມແຫຼກກາຮັດທີ່ປ່ຽກງົງໃນຫຼື່ງພຣະວາງພ່າງຍາວຄາວ  
ມປ່ຽບຂໍ້ສົກໃນທາງພິໄຊຍສ່າງຄວາມຫລາຍສັດານ ຄື  
ສັດານທີ່ ພຣະນໍາກວົງກວົງທີ່ມາຕ່ວອດ ດ້ວຍຕົກເປັນຕົກ  
ແມ່ນໍາລົດພບຮອບຢູ່ຂ້າງຄ້ານແໜ້ນ ດ້ວຍຕົກເປັນຕົກ  
ຕົກເປັນຕົກແດຕູນໃຫ້ ດ້ວຍຕົກເປັນຕົກ  
ຮັດນາກຍາກເຂົ້າມາກົດແນ່ນໍາ ເພຣະໄຟທີ່ໄທຍວບຮຸມເຂົ້າເຮົອໄວ່ເສີຍ  
ໜົມກ ແລ້ວເຂົ້ານໍາໃຫຍ່ລົດໃນຮ່ອງບ່າຍທີ່ໄລຍ່ງຂໍ້ສົກທີ່ເຂົ້າມາໄກ້

## ແຜ່ນດິນສົມເຕື້ອພະນາກົດພວກ

ໄກທຸກດັນ ສ່ວນຊັ້ນກະເຂຍໃຫຍ່ພະນគນຄວບໜ້າງ ຍິງໄຟຟຳ  
ກວຍຕອງຍກາອກທົ່ມຂ້າມກາເຂົາເຂົາມາ ເອມາໄກແຕບນຸ້າດ  
ແຮງອ່ອຍ ພວກຜູນນັງຊາສົກຈະຍົກເຂົານາໄຖດັງໜາພວກພະນគຣີ ກ  
ໄກແຕ່ມາຕົກລອມອີຍ່ທ່າງ ທ

ສັດານທີ ۲ ໄກຍົມເສີບຍິງອາຫາວບົບຮັນ ວົບຮົມຜົກນ  
ແລດີເສີບຍິງອາຫາວເຂົາໄວໃນພະນັກ ດັງຊາສົກຈະເຂົາມາຕົກລອມອີຍ່  
ກາຍນອກ ທາງໜ້າງໃຫຍ່ພະນគຣີເປັນລຳມັນນາໃຫຍ່ ໄກຍົມເຮັດວຽກນ  
ໄປມາຫາເກຣອງສາຕຽວວິແລດີເສີບຍິງອາຫາວເພີມເຕີມໄກໃນໜີຕົກຕົກ ແຕ່  
ຜ້າຍຂ້າງຊາສົກຈະຫາເສີບຍິງອາຫາວແລດີເກຣອງສາຕຽວມາເພີມເຕີມບາກ  
ສັດານທີ ۳ ທຳມະລິກອງທີ່ໃນລຸ່ມແມ່ນໍ້າເພົ່າພະຍານ ມຂອຍສຳຄັງ  
ໃນທາງພິໄຊຍສົງຄວາມຜູຍຂ້າງຕ່ອງສົກໝາເມືອງອິນຍິກຢ່າງ ۱ ຕ້ວຍ  
ເປັນທິນວະດູນໍ້າທຸກທັງມານ ຊາສົກທຸກມາເຫັນກອງທົ່ມພວກເຈົ້າທຸກໆມາດ  
ນີ້ເວລາກ່ອງຈະວົບພຶ່ງຕ່ອງກົງຮ່ອຍທີ່ໄດ້ເສັນອະໄດນ ດົກຕົກແຕ່  
ເຄືອນນີ້ໄປຈຸນດັງເຄືອນ ດາຕາໄຟໃນເຄືອນ ດັກຕົງເລີກທັນ  
ກລັບໄປ ເພວະນຳຈະຂົນທ່ວນແຜ່ນດິນທອາໄຕຮັບຕົກອອງທົ່ມຕົກແຕ່  
ເຄືອນ ۱۰ ໄປ ກາຣທີ່ໄກຍເອາພະນັກຄວ່ອຍທີ່ມາເປັນທິນຕໍ່ລື  
ໄກເບື້ອຍບ້າສົກດັກລ່າວມານ ລັກຜະກາຣທີ່ໄກທ້ອສູ່ຊາສົກໃນກວງ  
ກວງຮ່ອຍທີ່ມາເປັນວາງໜານຈົງເອາພະນັກເປັນທິນຕໍ່ລື ຕົກແຕ່  
ກວງຮ່ອຍທີ່ມາເປັນວາງໜານຈົງເອາພະນັກເປັນທິນຕໍ່ລື ຕົກແຕ່  
ຄວາມສົມເຕື້ອພະນາກົດພວກທີ່ຂູ້ພວກເຈົ້າທຸກໆມາດຕະເບິ່ງໜົວຕົວ ໃນ  
ກວງທົກລ່າວນເປັນທີ່ແຮກ ແລ້ນຄວາມດັ່ງ ທ່ອມາອີກຫລາຍຄວາມ

พระเจ้าหงษ์ฯ ด้วยบึงซูเวตยกองทัพเข้ามาถล่มเมืองกาญจนบุรี ไม่เห็นมีผู้ใดต่อสู้ ก็ยกล้วนเดินเข้ามาทางปากแพรก หนองชาก เข้าเขตเมืองสุพรรณบุรีทางบ้านทวน กำแพงครุ ใจเข้า สามพัน เมืองอื่น บ้านโคง ตอนระฆัง หนองสาหร่าย แล้วเข้าต่อเมืองสุพรรณบุรี กองทัพไทยทานกำลังไม่ได้กอบขย้นมากรงศ์ร้อยธนยา พม่ายกตามเข้ามาทางลำسامโนก ข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาแลวบางโฝงเฝง มาเข้าชานพระนครทางทุ่งคลุมคลังคานเนหอ.

ฝ่ายสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ เมื่อทรงทราบว่ากองทัพพระเจ้าหงษ์ฯ ยกเข้ามาใกล้ตั้งกรุงฯ จึงเสด็จยกกองทัพหลังออกไป หวังจะลองกำลังศักดิ์ว่าจะหนักเบาสักเพียงใด สมเด็จพระมหาจักรพรรดิเสด็จไปคราวนั้นทรงพระคชาชาร แลสมเด็จพระสุริโยทัย พระอธรรมเหญก์แต่งพระองค์เป็นชัยอย่างพระมหาอุราษฐ์ทรงพระคชาชารตามเสด็จไป พร้อมกับพระราเมศวรและพระมหินทรราชโภรสหงษ์ พระองค์ กองทัพสมเด็จพระมหาจักรพรรดิกอติกไปประทับกองทัพพระเจ้าเปร้า ซึ่งเป็นทัพนำของพระเจ้าหงษ์ฯ ไพรพลหงษ์ ฝ่ายรอบพุ่งกัน สมเด็จพระ

๑ ทางเดินกองทัพแต่เมื่อถูกจันทร์ทางนี้ พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่๖ ได้เสด็จไปทอดพระเนตร.

๒ กองทัพพม่ายกมาตีกรุงศรีอยุธยา ถ้าเข้าทางด้านพระเจดีย์สามองค์ เดินทางที่กล่าวมานี้แทนทุกคราว.

## ແຜ່ນດິນສົມເຕື່ອພຣະມຫາຈັກພຣວດ

ມາຈັກພຣວດໃບພຣເຂົ້າແປຣ ຕ່າງທຽບຊັ້ນພລຫນນມາພບກັນເຂົ້າ  
ກີ່ຈັນຊັ້ນກັນຕາມແບບກາຮຍຸທີໃນສົມຢັນນີ້ ຂ້າງພຣະທັນສົມເຕື່ອ  
ພຣະມຫາຈັກພຣວດເສຍຖື່ກ ແລ້ນໜີ້ຊັ້ນຊັ້ນຂ້າກເຂົ້າໄວ້ມີມອງຢູ່ ພຣະ  
ເຂົ້າແປຣຂໍ້ຊັ້ນໄລ່ນາ ສົມເຕື່ອພຣະສຸຣີໂຢໄກຍເກຮງພຣະວາຊສາມີຈະເປັນ  
ອັນຕຽມ ຈຶ່ງຂໍ້ຊັ້ນທຽບເຂົ້າຂ່າວຊັ້ນຂ້າກໄວ້ ພຣະເຂົ້າແປຣໄດ້ກ  
ພືນສົມເຕື່ອພຣະສຸຣີໂຢໄກຍສັນພຣະໜົນມີຂະດົງກັບຕອ້າຊັ້ນ ພອພຣະ  
ຮາມເຄວກບັນພຣະນິນທຽບ ແລ້ນອົງຄົບຂໍ້ຊັ້ນທຽບເຂົ້າທີ່ອົ້ນ ພຣະ  
ເຂົ້າແປຣກົດອຍໄປ ຈຶ່ງກັນເອາພຣະຄພສົມເຕື່ອພຣະໜົນກຳລັບມາໄກ້ ໃນ  
ກາຮົດກັນວັນນັ້ນແທນຈະສັນເວລາດັ່ງພົບພະນັກງານ ໄນມີຄື່ງແພ້ນະກັນ  
ກອງທັພໄກຍກົດອົບເຂົ້າພຣະນົກ.

ພຣະຄພສົມເຕື່ອພຣະສຸຣີໂຢໄກຍນີ້ ເລີ່ມໄປປະຕິຍົງງານໄວ້ທສວນ  
ຫລວງ ຕຽບກສ້າງວັງຫລັງທ່ອນມາ ເຕັມວັນຍົ່ງໃນຂວົວເວລາ ໂວງທ້າວ  
ຂ້າງຕອນໄຕ ຄຣົນເສົ້າກາຮົດກັນວັນນັ້ນ ສົມເຕື່ອພຣະມຫາ  
ຈັກພຣວດຈຶ່ງໃຫ້ພຣະເມຮູ ພຣະວາຊທານເພີ້ງພຣະຄພສົມເຕື່ອ  
ພຣະສຸຣີໂຢໄກຍທີ່ໃນສວນຫລວງ ຕຽບກຕ່ອງເຫັນວັດທະນາສົມສົມ  
ສ້າງພຣະອາວາມຂຶ້ນທຽບພຣະເມຮູ ມີພຣະເຈົ້າໃຫຍ່ເປັນລຳຄັ້ງ ຍັງ  
ປຽກງວ່າຢູ່ຈົນທຸກວັນ ເຮັດກັນວ່າ “ວັດສວນຫລວງ ສບສວວຽກ”

- ທີ່ພຣະຮາຊທານເພີ້ງພຣະຄພສົມເຕື່ອພຣະສຸຣີໂຢໄກຍນີ້ ແຕ່ກ່ອນມັກເຂົ້າໃຈກັນວ່າອູ້  
ທຽບສົມສວວຽກ ຄື່ງເຂົ້າໃຈວ່າ “ວັດຄພສວວຽກ” ກົນ ທີ່ຈິງວັດສົມສວວຽກເປັນວັດ  
ເລື້ອ ມີມາກ່ອນແລ້ວ ມີຕໍ່ານານໃນພົມຍາວຕາຮເຫຼືອ ທີ່ພຣະເມຮູພຣະຄພສົມເຕື່ອພຣະສຸຣີໂຢໄກຍ  
ອູ້ຕ່ວັດສົມສວວຽກທັງດ້ານໄຕ້ ຈຶ່ງສ້າງວັດສວນຫລວງຂຶ້ນຕຽນນີ້ອີກວັດ ๑.

กองทัพแหงชาวดอยกเขามาลงกรุงศรอยุทธยา มาตั้งค่ายราย  
กันอยู่ข้างด้านเหนือด้านเดียว พระเจ้าหงษาวดอยท่าน  
กุ่มดง บูเรงนองทรงอัญเพญด พระเจ้าแบร์ตงอยบ้านใหม่  
ณะขามหย่อง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระเจ้าหงษาวด  
ีเชื้อชาติหกເຊາພຣະນຄຣິມໄຕ ศรีวิไชยไศปรีชัยในทางพิชัย  
สังคրามคงกล่าวแล้ว และในเวลานั้นหัวเมืองไทยฝ่ายเหนืออันเป็น  
มณฑลราชชานกรุงสัมภ៍พระร่วงมกันลังมาก พระมหา  
ชรรนราชราษฎรเชยของสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ เป็นอิฐรา  
ครองหัวเมืองเหนือหงษ์ปะงอยท เมืองพิศณุโลก สมเด็จพระมหา  
จักรพรรดิทรงมรบสังข์ไปให้พระมหาชรรนราชายกกองทัพหัวเมือง  
ฝ่ายเหนือลงมาตั้งกระหนนทัพพระเจ้าหงษาวดี ฝ่ายพระเจ้าหงษา  
วดีมาตั้งกองกรุงศรอยุทธยาอยู่ ไม่สามารถจะตีเอาพระนครໄດ້  
เสบียงอาหารลำหัวบกองทัพก็หมกลงทกท ครันໄດ້ข่าวว่ามีกองทัพ  
ไทยยกลงมาจากหัวเมืองฝ่ายเหนือ จำตั้งกระหนนทัพพระไทย  
จะเลิกทัพกลับไปทางค่านพระเจดีย์สามองค์ที่กมลา  
อาหารตามหัวเมืองรายทางกษัยเปลี่ยนเสียหมดแล้ว จึงให้ยกทัพ  
กลับขึนไปทางซ้ายหนอ ถวายเห็นว่ากำลังไฟรพลมากกว่าไทย  
จะเกินทัพอาไปค่านแม่นละเมายังเมืองตาก ความปรารถนา  
ในหนังสือพงษ์ขาวการพม่าว่า พระเจ้าหงษาวดีถอยทัพกลับไป  
กรุงนน พ่อไทยໄດ້ทสมเด็จพระมหาจักรพรรดิฯให้พระรามศร

ຮາມໄອຮສຄຸມກອງທັບກວາງສ່ວນຍໍາຍາຕົກຕາມຕໍ່ພັນໜັຂຶ້ນໄປທາງ ພຣະມຫາຊຽມຮາມຈາກກອງທັບທີ່ເນື່ອງເໜີ້ວິຕົກຕາມຕໍ່ໄປອີກທາງ ຕ ຜ່ານີ້ພັນພລິໃນກອງທັບພມ່າລົມຕາຍເປັນອັນິມາກ ໄກຍຕົກຕາມຕໍ່ທັບທີ່ລັງຂຶ້ນໄປຈານທາງອີກ ຕ ວັນຈະທັນກອງທັບພຣະເຈົ້າແຫ່ງໝາວດທີ່ເນື່ອງກຳແພັງເພື່ອ ພຣະເຈົ້າແຫ່ງໝາວດທີ່ເຫັນຈຸນຕວາງທຳກລອນຍາຍໃຫ້ກອງທັບມາຊຸ່ມອີ່ນ ແລ້ວໃໝ່ຂ້າງທາງ ແລ້ວໃຫ້ບໍລິຫານໄລ່ດຳລົ້າໄຟໃນທັລອມ ຜ້າຍກອງທັບໄທຍກຳລັງຄະເລີງໄລ່ເໜັງເຂົ້າໄປ ພມ່າລ້ອມຈົບໄກໂທກພຣະມຫາຊຽມຮາມແລ້ວຮາມເມີນສົມເຖິງພຣະມຫາຈັກພຣະຕິຈີ່ຕັ້ງບໍອນຫຍ່າທັບເຂົ້າງພລາຍຄວິມງຄລ ພລາຍມງຄລທົ່ວປີ ອັນເປັນຈັ້ງໜັງງາຕາວຍຕອນແກນພຣະເຈົ້າແຫ່ງໝາວດ ແລກເຫຼາພຣະມຫາຊຽມຮາມແລ້ວຮາມເມີນສົມເຖິງພຣະຕິຈີ່ໄປບ້ານເນື້ອງໄກ້ໂກຍສົດວກ.

ເຮືອງສົງຄວາມຄວາມ ສົມເຖິງພຣະມຫາຈັກພຣະຕິຈີ່ໃນໜັງສື່ອພຣະຮາມພົງໝາວດຈາງນົມບັນວາເປັນສົງຄວາມ ແລ້ວ ວ່າພຣະເຈົ້າແຫ່ງໝາວດໄດ້ຂ້າວວ່າ ກຽງຄວິມ ອີ່ຫຼູກຂໍາຍເປັນຈາດ ຍກກອງທັບເຂົ້າມາ ຄວນມາໄກ້ຂ້າວວ່າການຈາດສົງບັນລົງກຳລັບໄປໂຄຍນີ້ຕໍ່ຮັບພຸ່ງຄຣາວ ແລ້ວຍກເຂົ້າມາ ອີກຄຣາວ ຕ ສົມເຖິງພຣະມຫາຈັກພຣະຕິຈີ່ໄກ້ຈົນຈັ້ງກຳພຣະເຈົ້າແປ່ວດັ່ງກ່າວມາ ແຕ່ໃນພົງໝາວດຈາວນບັນຫດລວງປະເສົງສົງກັບພົງໝາວດການພມ່າ ວ່າຍກເຂົ້າມາແຕ່ຄຣາວເຖິງວ່າ ຂ້າພເຈົ້າສອນສ່ວນໄກ້ຄວາມວ່າ ທັນສື່ອພຣະຮາມພົງໝາວດການທີ່ວ່າການສົງຄວາມ ແລ້ວ ຄວັງນັ້ນ ເປັນ

ກວຍຜູ້ແຕ່ລົດສຳຄັນສັກຈາກແຜ່ນຄືນສົມເຕົ້າພຣະມහາຈັກພຣະຄິໂຟກໄປລົງ  
ລະ ພູ້ ດີ່ ຊົງຫລຸງເຂົ້າໃຈວ່າເວັ້ງສັງຄະນະເປັນ ແລ້ວ.

ຕັ້ງແຕ່ພຣະເຈົ້າທີ່ຕະແບ່ງຊະເວີຕະເລັກທັກລົບໄປ ກາວ  
ສັງຄະນະໃນຮະຫວ່າງໄຫຍ້ພຳມ່ວ່າງມາອີກຄວາມ ຕັ້ງ ລະ ປູ້ ດັວຍ  
ເມືອງຫ່າງໜາວດເກີດເປັນລາຍລະ ດັງຈະປ່ຽກງູວເຮັອງຮາວຕ່ອໄປຂັງນ່າ  
ຜ້າຍຂາງກວດສ່ອຍທີ່ມາ ພົມສົກເຂົາມາເຫັນຍົດຈົນພຣະນຄຣ  
ຂະໜາດເປັນທັກ ຄຽນໄດ້ວ່າມີຄົນແຍບໃນກາວທ່ອສັງຄະນະ ມາ  
ພວເສົາສົກສົມເຕົ້າພຣະມහາຈັກພຣະຄິຖາງທັກກົດກັນພຣະນຄຣໃຫ້  
ແຂງແຮງບໍ່ຂັງກວ່າແຕ່ກອນ ປ່ຽກງູວກາຮົາທ່າງ ທ່ານໄດ້ຈົດໃນຂະໜາດ  
ອູ້ນໃຫນສອພຣະຈາກພົມຫາວກາຮ່າຍອ່າງ ຄອ.

໑ ມີໃນພຣະຈາກພົມຫາວກາຮ່າຍອ່າງພຣະເສົງ ວ່າແຮງໃຫ້ກ່ອ  
ກຳແພັງພຣະນຄຣໃນຄວາມ ຄວາມຂອນຂອບຍາຍວ່າ ກຳແພັງກວດສົ່ງ  
ອຸບທະຍາແຕ່ກອນນາ ເປັນແຕ່ມົດນີ້ເປັນເສີງເຖິງ ແລ້ວນັກເສົາໄນ້  
ຮະເນີຍຄຳຂັງບົນ ຄຽນກາຮົາສັງຄະນະເວັ້ງໃຫຍ່ນີ້ເປັນອາວຸ້ສຳຄັນ  
ເຫັນວ່າກຳແພັງອ່າງເກົ່າຈະທັກກຳລົງນີ້ໃຫຍ່ໄນ້ແລ້ວ ຈຶ່ງຕົ້ງທຳອ່າງ  
ໃໝ່ໄໝ້ນັກ ກຳແພັງເນັ້ນສັງສົງໃໝ່ໃນແຜ່ນຄືນສົມເຕົ້າພຣະມາ  
ຈັກພຣະຄິນີ້ ຄອກອົງຈົ້າດີປັນ ແຕ່ແບ່ນອ່າງຈະເປັນອ່າງໄວຈະ  
ກວາທຽບໃຫ້ຮາຍແນ່ໃນເວລານີ້ໄດ້ ເພົ່າວ່າພຣະຄົງແກ້ໄຂຕ່ອມາໃນ  
ຫຼັນຫຼັງ ອີກ ແລ້ວໃນທຸກກວດເອົາວິຊົມມາສັງກຳແພັງກວຽກ  
ໄກສິນກວດເລື່ອໜົມແລ້ວ ແຕ່ລັ້ນນິຍົງຈູານວ່າຄົງນີ້ທີ່ບໍ່ມີແລ້ວເສີງເຖິງ

16

## ແຜ່ນດິນສົມເຕົກພະນາກົກພວກ

กันทางบันตามแบบฝรั่ง เพราะในสมัยนั้นโปตุเกสที่ช้านาญการ  
ยันที่ฟร์น์เข้ามายังไนกรุงฯ แล้ว.

๒ ในการขึ้นองค์พระนควร มีประวัติในหนังสือพระราชน  
พงษ์ชาวดารวิคอย่าง ๑ ว่าเมื่อกำลังพระเจ้าหงษ์ขาวดึงกล่อง  
พระนควรอยู่นั้น พระมหานาควัดภูเขาท้องสักกอภามาช่วยราชการ  
ชวนญ่าติโภนศิษย์ห้าเป็นกำลัง ขุดคลองข้างคันเห็นอพระนควร  
ลำหรับขึ้นองค์ข้าศักดิ์ ๑ จเรยกว่าวัดลงมหานาคอยู่นั้น  
ทราบเท่าทกวนน บันคล่องมหานาคน พิเคราะห์ตามแผนท  
ขุดเป็นคูเมืองชั้นนอกตามแนวเม่น้ำที่เป็นคูพระนควรคานเห็นอนต่อ  
ออกไปอีกชั้น ๑ สันนิษฐานว่า เพราะพระราชนั่งหลงในกรุงเก่าตั้ง  
ริมน้ำข้างคานเห็นอ ใกล้ทางบันข้าศักดิ์กว่าคานอน ใช่คุณ  
เมืองอีกชั้น ๑ ประสงค์ให้แนวคูเมืองทวายมาต่ออีกข้าศักดิ์ห่าง  
พระราชนั่งออกไป แต่คูเมืองทเรียกว่าคูล่องมหานาคน นำส่งไถย  
ว่าจะขุดต่อเมื่อเสร็จแล้ว คู่นี้ เมื่อสร้างขึ้นปีกาก

ເມື່ອກອງທີ່ພຣະຈ້າທັງໝາວຕີຍົກເຂົ້າມາ ຂໍສົກຕໍ່ເມື່ອສຸພວຣະບຸກ  
ໄດ້ໂຄຍ່ງໆຢ່າຍ ໃນປະປະໂຍ້ນໃນການຂອງກັນພຣະນົມຮັກຕັ້ງເຂົ້າໃຈ  
ກັນນາແຕ່ກອນ ຈຶ່ງເກີບບຸນຫາວ່າຈະຄວາມນິເມື່ອຕ່ານອູ່ອ່າງແຕ່  
ເຄີມຖາອູ່ອ່າງໄວ ໃນຫັນສົ່ງພຣະວາຊພົງໝາວຄາວວ່າ ພຣະວາເນັກວຣ  
ພຣະມ໌ທີ່ກຣາຊໂລວສກັງ ແລ້ວພຣະອົງຄ່າ ກັບເສັນາຂົດທັງປົງເຫັນພຣະນົມ  
ກັນວ່າ ດາວໂຫຼດໄກມີເມື່ອຕ່ານເຫັນໄຟ ຈະກັບບຸນໄປປະປະໂຍ້ນ  
ແກ້າສົກ ເພວະຈະເຂົ້າເປັນທຳນັ້ນຕົງຮັບພຸ່ມຕໍ່ພຣະນົມຮັກເປັນການແຮມບໍ່  
ໄຟ ຈຶ່ງໃຫ້ຮອກຳແພັງເສີຍທັງ ແລ້ວເມື່ອ.

ການທັດໃນຄຽນນັມອົກອ່າງ ກລ່າວໃນຫັນສົ່ງພຣະວາຊ  
ພົງໝາວຄາວວ່າ “ໃຫ້ຕີພິຈາລາເລີຂສັງກັດສົມພຣະກໍ” ໄດ້ສົກວົງຈຳ  
ເຄື່ອງແສນເສຍ” ຄົງນໍ ຄວາມຂອນອືບຍາຍວ່າ ຄົມໄຫ້ສໍາວັກງານງົງ  
ທຳບານູໍສົ່ນໂນກວ້າໃໝ່ ໃຫ້ວ່ານີ້ໝາຍດ້ວຍຈຳກັດທີ່ຮັບຈະຮັບພຸ່ມຫຼັກ  
ໄດ້ສັກເທົ່າໄດ້ ທີ່ວ່າໄດ້ຈຳນວນກວ່າແສນເສຍນັ້ນ ສັນນິ້ງງົານວ່າ  
ເນວາຮແຕ່ໃນມັນຕະລາງຮ້ານ໌ ອີ່ຈັດແຕ່ເສີຍໃຫຍນາທັງມາຈານເມື່ອ<sup>໨</sup>  
ໜຸລູ່ຮັດເມື່ອເພື່ອບົງບົງ ຕົວຢັດກົມຜາກປົກກອງບ້ານເມື່ອໃນສັນຍ  
ນັ້ນທີ່ເມື່ອເຫັນທີ່ເປັນມັນຕະລາງຮ້ານຄຽງສົມເກົ່າພຣະວົງ (ຄອມຄ-  
ທລນຄຣສວຣົກແລມຜາກພິຄົນໂລກທຸກວັນນີ້) ຍັງປົກກອງອູ່ເປັນ  
ສ່ວນ້າ ອົບເມື່ອບັນຍືໃຫຍ່ຕາມວັນຕາ (ຄອມຄາກສູງຮ້າງງົງ່ ມັນຕະລ  
ງູ້ເກົ່າ ແລມຜາກນຄຣົກຮ້າມວຣາຊທຸກວັນນີ້) ຂັນເມື່ອນຄຣົກຮ້າມ  
ຮາຊປົກກອງເປັນສ່ວນ້າ ແລຍັງນີ້ມັນຕະລານອູ່ທີ່ການປົກກອງເປັນຕ່າງ

ແຜ່ນຄົນສົມເຕົ້າພະໜາກົງກວຽດ

ທາກອີກ ທ ສ່ວນ ດີ ເມືອງນគຽບລິມາສ່ວນ ມີອິນດັບບຸນລົ້ວ່ວນ ເມືອງຈັນທຸງລົ້ວ່ວນ ເມືອງຈັນທຸງລົ້ວ່ວນ ເມືອງຈັນທຸງລົ້ວ່ວນ  
ເມືອງຕະນາວົກຮູອກສ່ວນ ຕັ້ງ ຜົກນພລເມືອງໃນສ່ວນໄຄສັກຕົມຢືນໃນ  
ສ່ວນນີ້ ໄນເຕັນບວມໃນມະຫາດວາຊານ.

ຂ ແນວດທີ່ການທຳສັນໂນກຮັວທີ່ກ່າວມາໃນຂອກອນ ປະກາດ  
ໃນຫັນສ້ອພະວາຊພົງພາວທາວວ່າ ເພື່ອຈະໃຫ້ຄວາມແກ່ການເຮັດວຽກທາ  
ຜົກນເວລາເດັດຕົກສັງຄວາມ ຈຶ່ງໃຫ້ຕະຫຼາດໃຫ້ມີອິກ ມີອິ  
ຄອຍກບ້ານຕາດຂວູ່ນເປັນເມືອງນນທຸງເມືອງ ຍກບ້ານທາຈີນຂົນ  
ເປັນເມືອງສາຄຽບນ່ອງ ດັ່ງເຫຼົາເຊື່ອຕະເມືອງຈົບປະເຈົ້າເມືອງ  
ສພວດບ່ານກັນຕົງເມືອງນគຽບຕົ້ນໄຫວ່າມີອິກເມືອງ ກາຣທັງ  
ເມືອງເຫັນ ວັດທະນາໃນແພັນທະໜ່າທີ່ໄດ້ ວັດທະນາໃນແພັນທະໜ່າທີ່ໄດ້  
ທີ່ເມືອງເປັນທ່ຽມພລອຍ່າຍຮອບພະນົກ ອ່າງກັນພອະຍະທາງໃນ  
ມາດັກນີ້ໄດ້ໃນວັນ ທຸກຮະຍະ.

๒ ມີປະກາດໃນຫັນສ້ອພະວາຊພົງພາວທາວອີກຍ່າງ ກລ່າວ  
ໃນຫັນສ້ອເພີຍງ່າວ “ ດີ ດີ ພະເຈົ້າອີຍ້ຫວັນແປ່ງເຮືອແໜ້ນເຮືອໄຫຍ  
ແລ້ວອີກສັດຕົວຕ່າງ ຖ່ານ ຜວນໃຫ້ເຂົ້າໃຈວ່າເປັນແຕ່ເວັງຄົກ  
ແບບອິຍ່າງຮູບເຮືອສຳຫຼັບເທົ່າເໜີ້ແກ່ນໃຫ້ກຳນວວ່າແຕ່ກ່ອນ ແຕ່ກວານ  
ທີ່ຈົງສຳຄັນກວ່ານັ້ນນັກ ຕ້ວຍເຮືອເຫັນນັບເຮືອນ ເພວະນັນ  
ຄວາມເຂົ້າໃຈວ່າຄຽງນັ້ນສຽງເຮືອບສຳຫຼັບຂອງກັນພະນົກເພີ່ມເຕີມຂີ່ໃຫ  
ບຮູບຮົບຕ້ວຍ.

๗. ອີກຊົ້າ ຂໍ້ປ່າຍກູ້ໃນຫັນສອພຣະວາຈພົງພາວດາຮວ່າ ສົມເຕັ້ງ  
ພຣະມහາຈັກພຣະຄືທຽງທ່າກການພຣະວາຈພົງຕ່າງໆ ທລາຍອຍ່າງ ແລ  
ນັກເສັ່ນໄປກຳພົມເຫັນຕາມຫວຸມອິນ ຕ່າວັນຂອນຄວາມເຂົ້າໃຈໄວ້  
ເນັ້ນໃນການຫັກຂໍ້ມກວະບວນພົມຫຍາຕຣາ ຄົງທໍາໃນເວລາເສັ່ນຍົກ  
ພົມຫພລູໄປຈັບໜັງໂດຍນາກ.

ລ ແດກາຮົດເສັ່ນໄປຈັບໜັງນີ້ ກາເພອະໜ້າພາຫະນະເພີມຕົມ  
ນາໄວ້ໃຈໃນການສົກສ່ວນນາງນີ້ເຫັນ ດາວັນສະບັບໃນ  
ຫັນສອພຣະວາຈພົງພາວດາຮວ່າ ຕ່າງວ່າຕ່າຍໜັງເຜົກທີ່ໄດ້ໃນແຜ່ນກິນ  
ສົມເຕັ້ງພຣະມහາຈັກພຣະຄື ຈະແດ່ເຫັນໄວ້ໃນຮະບະເວລາຫຼົ້າ ບໍ່  
ໄດ້ໜັງເພື່ອດັ່ງນີ້ຈັງ ເສັ່ນໄປຄລອງໄຟທ່ານໄກຍ້ອຍແຂວງ  
ເມືອງໄຟທ່ານຍິ່ນກວາບໜັງ ເສັ່ນໄປຄລອງໄຟທ່ານເມືອງເພື່ອງບ່າງ ໃ  
ເສັ່ນໄປຄລອງໄຟທ່ານສະຫຼຸບຮົມຫາໄພົມແຂວງເມືອງປ່າຈິລີຍົງ  
ເສັ່ນໄປຄລອງໄຟທ່ານເຖິງເຫຼືອບ່ານແຂວງເມືອງລົມພົມບ່າງ ເສັ່ນໄປ  
ຄລອງໄຟທ່ານທີ່ນັກງານແຂວງເມືອງອົນທົມບ່າງ ລວມໄດ້ໃກລ້າ ພຣະນກ  
ທັນນີ້ ເພວະສົມຍັນໜັງນີ້ຢ່າງນີ້ໃກລ້າ ເປັນອັນນາກ ທາກ  
ແຕ່ກ່ອນໄມ້ໄດ້ຂັນຂວາຍຫາໜັງນີ້ນັ້ນ ແຕ່ກ່ອນໄມ້ໄດ້ຂັນຂວາຍຫາໜັງນີ້ນັ້ນ  
ຈັກພຣະຄື ຈຶ່ງໄມ້ໄດ້ພົບໜັງເຜົກເຫັນນັ້ນ.

ກໍ່ໄດ້ຫັນເຜົກມາກໃນຄວັງນີ້ ເປັນເຫດສຳຄັນວິກອຍ່າງ ຊ  
ຕ່ວັນຫາວ່າປະເທດທັນນີ້ ທັງໄທຍ ແລ້ວມ່ານັ້ນ ດີວັດທີ່ຍ່າງ  
ເຕີຍວັນວ່າ ຕ້ອສົມເຕັ້ງພຣະເຈົ້າແຜ່ນກິນພຣະອົງຄົກິນໝູ້ລູ້ລູ້ວິກາຮ

## ແຜ່ນດິນສມເຕົ້ງພຣະນທາຈັກພຣວິ

ນາກຈິງຈະໄກຫັງເຜືອກ ດ້ວຍເປັນແຕ່ທ້າພວະຍາປະເທດລາວ ຕີ່  
 ຈະມ້າງເຜືອກເກີດຂຶນໃນເຊົ່ວຕະເຫຼຸນ ກຳຈຳຕົ້ງສົ່ງໄປລາຍສມເຕົ້ງ  
 ພຣະເຈົ້າແຜ່ນດິນຜູ້ເປັນຮາຊາວິຫານຂອງຕົນ ດ້ວຍໃໝ່ລາຍກົມໄທຢູ່ຈູານ  
 ເປັນຂບດ ເພຣະລັນດຳສມເຕົ້ງພຣະເຈົ້າແຜ່ນດິນປະເທດໄກໄກຫັງ  
 ເຜືອກມາສູ່ພຣະບາຮມ ກໍເປັນເຫດໃຫ້ຮັງເກີດຄວາມນິຍມບິນດີກໍໄກພ່າ  
 ຂ້າແຜ່ນດິນປະເທດນັ້ນ ດວຍເຫັນວ່າເຫານຍຂອງຕົນນີ້ພຣະວາຊຳນາຈ  
 ບຸລຸງວຸງວິນຫາວິນາກ ຈຶ່ງພາກນັດລາຍພຣະນາມວ່າ “ພຣະເຈົ້າແຜືອກ”  
 ຕາມລາຍາຂອງປະເທດນັ້ນ ທ່ານເໜີມອັນກັນທີ່ໄທຢແລ້ມນໍາມອຸ່ນ ຄວງ  
 ສະໜັບສມເຕົ້ງພຣະນທາຈັກພຣວິໄກຫັງເຜືອກຄົງ ສ້າງ ນາກງວ່າດໍ່ເຕີຍ  
 ປ່ຽກງູວ່າສມເຕົ້ງພຣະເຈົ້າແຜ່ນດິນພຣະອົງຄໍໄດ້ໃນປະເທດເຫຼຸນໄດ້ເຕີຍ  
 ມີມາແຕ່ກ່ອນ ກໍເລືອງກວາພຣະເກຍຣຕິຍສີແພວ່ພລາຍໄປໃນນານາປະເທດ  
 ຈຸນເປັນເຫດໃຫ້ເກີດກາຮັສກຽມກົມພມ່າ ຕັ້ງຈະກຳລ່າວຕ່ອງໄປໜ້າງນ່າງ.

ສົງຄວາມຄວັງທີ ๓ ຄຽວກັນທຸກຢ່າງເຂົ້າ  
ປີ້ກຸມ ພ.ສ. ๒๑๐៦

ກອນຈະກຳລົງຮ່ວມການສົງຄວາມຄວາມ ຈະຕັ້ງບັນໄປເລົາ  
ເຮືອພິພາວຄວາມພມ່າ ໃຫ້ຜູ້ອ່ານທຽບເຫດຖານທັງເມືອງ  
ພມ່າໃນຕອນນະເລີຍກອນ ຈຳເຄີນແຕ່ພຣະເຈົ້າທັງໝາວດຕະເບິ່ງຊາວເຕ  
ເຂົ້ານາຕີເມືອງໄທຢ່າງໄສໍາເລົ່າໃນຄວາມທຳລ່າວມາແລ້ວ ຄວັນກອງທັພ  
ກລັບໄປດັ່ງເມືອງ ກົດັກພທ່ຽງກວ່າພຣະເຈົ້າທັງໝາວດເຂົ້ານາເລີຍທີ່  
ໄທຢ່ານຕົ້ນລ່າທັກລັບໄປ ພວກມອญກໍຄລາຍຄວາມກລັວເກຮງພມ່າ  
ຫານນຳລອພຣະເຈົ້າຕະເບິ່ງຊາວເຕ່ອນແຕ່ກ່ອນໄຟ່ ຂໍ້ພຣະເຈົ້າຕະເບິ່ງ  
ຊາວເຕັນນະເອງ ເມື່ອກລັບໄປດັ່ງເມືອງທັງໝາວດແລ້ວໄຟ່ໜ້າເທົ່າໄດ້ ກໍ  
ເສຍສຸຮາມານາຍເປັນຈີ ຈົນສົດອາຮມດີເບຍພັນເພື່ອນ ໃນສຳມາറດ  
ຈະວ່າຮາຊກາວບ້ານເມືອງໄກ ນຸ່ງເຮັດວຽກພ້ອມຫາອ່ານພຣະເຈົ້າທັງສຳເລົ່າ  
ຮາຊກາວແທນ ພອຂ່າວເສົາກາແວ່ຫລາຍວ່າພຣະເຈົ້າທັງໝາວດເລີຍ  
ພຣະສົມ ພວກມອญກໍພາກນັກຮັດກາງກະເທົ່ານັ້ນການຫວ່າມອງນີ້  
ຮາຊບ້ານຂອງພວະຍາວາງ ຫຼືປັນພຣະເຈົ້າທັງໝາວດແຕ່ກ່ອນອົງກໍ  
ເຮົ່າງກ່າວສົມັງຂອງຮາມ ອອກຫັດຕັ້ງຕົວເປັນໃຫຍ່ໜຶ່ງທີ່ເມືອງເມົາຕະມະ  
ນຸ່ງເຮັດວຽກທັງພັນພົມໄປປະປົມ ອົບທັງນັ້ນພຣະເຈົ້າທັງໝາວດ

## ແຜ່ນດີນສົມເຕື້ອພະນາຈັກພວກ

ວັດທີປະເທດຕຸລະມະນາດ ຕ້ອງກຳນົດຫຼັກສົມ ໄນນິກຣວ່າໄຕ ຂູນ  
 ນາງເຊື່ອມອຸປະກອນ ອໍານວຍສອດວັດ ຈຶ່ງທຸດລວງພຣະເຈົ້າທີ່ມາວັດ  
 ວັນຊັງເພື່ອກເຂົາມາອຸຍ່ໃນນາທິກາລພຣະນຄວ ພຣະເຈົ້າທີ່ມາວັດ  
 ສຳຄັນວ່າຈິງກໍເສົ້າຂອາໄມ້ໄປຂັບຊ້າງ ໄປປຣະທັບອູ້ທີ່ພລັບພລາໃນໜ້າ  
 ພວກຂຸນນາງກ່ຽວຂ້ອງພຣະເຈົ້າທີ່ມາວັດ ທີ່ມີເມືອງພມ່ານອຸປະກອດາ  
 ດໍ່ເປັນເມືອງໄຫວ່າ ກພາກັນຕົງເປັນອີຈະຮຸນໝາດ ຜ້າຍບ່າງນອງ  
 ຫຼື່ຍກາອອກທີ່ພລັງໄປ ຍັງໄໝ່ກັນຈະໄດ້ປຣາຍປຣາມເມືອງເນາະຄມະ  
 ຖຣາບວ່າຫວັນເມືອງທີ່ມາວັດພາກັນກໍາເວີຍ ເຫັນເຫັນກາລັງທີ່ຈະປຣາຍ  
 ປຣາມ ກພາພວກພອງໄປເຄາໄຕ່ຮຍາຍໃນແຂວງເນືອງໂຄງຂູ້ ອັນເປັນ  
 ເມືອງເກີມຂອງຄູ່ມາຕົວຢ່າງ.

ແຕ່ພວກນອ່າຍເອົ້າໃຈບ້ານເມືອງໄຕ້ກາພມ່າແລ້ວ ທ້າເປັນ  
 ສາມຄົກົກັນໄຟ ດໍ່ທີ່ເປັນຫວັນ່າທ່າງພວກທ່າງຈະຈີງກັນເປັນພຣະເຈົ້າ  
 ທີ່ມາວັດ ພວກນອ່າຍຈົງເກີດຮັບພຸ່ງກັນຂັ້ນແອງ ຈົນບ້ານເມືອງເປັນ  
 ຈາລາລ ຄຽງນັ້ນຜູ້ຄົນທັນຂດອຸ່ນເວັນອອງຍັງມີມາກທັງໃນພວກພມ່າແລ້  
 ພວກນອ່າຍ ຕ້ອງໄກ້ເກີຍເຫັນສົກົນໝູ້ຄູ່ມາຕົວສາມາດແຕ່ຄຽງເປັນແມ່ທັບ  
 ຂອງພຣະເຈົ້າທະເບິງໜີເວົາມາແຕ່ກ່ອນ ຄຽງນັ້ນເມືອງເກີດເປັນຈາລ  
 ກົມຜູ້ໄປເຂົ້າເປັນສົມັກພວກຂອງບ່າງນອງນາກຂຸນທຸກໆ ຈົນ  
 ບ່າງນອງເກີນວ່ານີ້ກຳລັງພອຊະກຳກາຮສົງຄວາມໄຕ້ ກົມທັນປຣາຍປຣາມ  
 ເຈົ້າເມືອງທົກຕົວເປັນອີຈະຮຸນ ຕີ່ໄຕເນືອງໂຄງຂູ້ ເມືອງແປຣ ແລ້ວຕ

สังค์ความกรงที่ ๓

四

ที่ได้เมืองหงษ์ฯ แล้วเมืองเมะต้มะเป็นลำดับมา ครุฑไกอาณา  
เขตราชมณฑปประจำไว้ในอํานาจหมกเด้อ บูรงนองจังทําพิช  
ราชาภิเศกเป็นพระเจ้าหงษ์ฯ เมื่อปีฉลู จุลศักราช ๙๗๕  
พ.ศ. ๒๐๘๒ ตั้งมังกรไชยลิงหัวราชโ/orสลงค์ใหญ่เป็นพระมหาอป  
ราชฯ แล้วตั้งราชอนชาเป็นเจ้าพระเทศราชกรองเมืองทองอ่องค์ ๑  
เมืองแปรอองค์ ๑ เมืองเมะต้มะอองค์ ๑ เมืองทัศการปักกรอง  
หัวเมืองรวมัญเห็นเรยบร้อยเด้อ พระเจ้าหงษ์ฯ บูรงนอง  
ประวัจจะเข้ามาตั้กรุงศรอยุทธยา แต่พวกข้าราชการพาันทูล  
ทัดทานว่ากรุงศรอยุทธามีกำลังมาก ก็ทรงพระชนครรักษ์เป็นไชยภูมิ  
คัยขันมั่นคง มีเมืองคลื่นรอข ทรงพระเจ้าตั้งเบื้องซ้ายมาต  
กเสบยท หากว่าจั๊บราชโ/orสแล้วราชบูตรเขยขึ้นของพระเจ้ากรุงศร  
อยุทธยาได้ ไทยจึงยอมห่ายาทพ ขอให้ป่วยป่วยนานเมือง  
ไกเดียงให้รายคาย ช่องสมกำลังให้ ไม่มากกว่าไทยเสบยก่อน  
จังกุ่ยทเตากรุงศรอยุทธยา พระเจ้าหงษ์ฯ เห็นชัยด้วย จัง  
ยกกองทพชนบุปติเมืองพม่า ไกเมืองอังวะแล้วให้ราชบูตรเขย  
เป็นพระเจ้าอังวะ แล้วไบ๊ตเมืองไทยให้ญี่ (คือเงย瓦) ตอกชนบุป  
ติเมืองไทยให้ญี่แล้วจะเข้ามาตั้งเมืองเชียงใหม่ ครุณนั้นพระ  
เจ้าเมกุติกรอวเมืองเชียงใหม่เป็นอิศรารอยู่ เห็นว่าจะสูญไม่เกิดขึ้น  
น้อมยอกเป็นประเทศไทย อยู่ในอํานาจพระเจ้าหงษ์ฯ แต่นั้นมา  
พระเจ้าหงษ์ฯ บุญเรงนองไทยทําสังคมในตรอกนกว่า ๑๐ ปี จึง

ໄກຂອານາຈັກຮາວງຂວາງ ຕັ້ງແຕ່ເມືອງເຊີ້ຍໃນມໍ ເມືອງໄທຢ໌ໃຫຍ່  
ຕລອດໄປທັງແດນພຳ ວາມໝູ ມີກຳລັງຢືນກວ່າຄວາມພຣະເຈ້າທັງໝາວດ  
ທະເບິ່ງໜ້າເວັດຄວບຄວອງອານາຈັກມາແຕກອີນ.

ເຫຼື່ອທີ່ພຳນໍາຈະເກີດສ່ວນພົມພວກຂອງໄທຢ໌ໃຫຍ່ ເປັນດ້ວຍກົດຟັບ  
ທີ່ສຽງເສີມພຣະເຈ້າກົດຟັບສມເຕົ້າພະນາກົດພວກ ວ່າມໝູໝາ  
ວິກາຣມາກ ໄກສ້າງເຜົກດັງ ຜ້າງ ເຊື້ອງກາງໄປດັ່ງເມື່ອ<sup>\*</sup>  
ທັງໝາວດ ຜ້າຍພຣະເຈ້າທັງໝາວດກຳລັງມໍອານວາພມາກ ແຕ່ພເບີ່ງ  
ໄຟ່ມໍ້າໜ້າເຜົກ ຄຽນໄດ້ຍິນຄໍາສຽງເສີມສມເຕົ້າພະນາກົດພວກ  
ເສັນວ່າມໝູໝາວິກາຣຍູ່ກວ່າກ່ອງເກອງພຣະໄທ ເຫັນວ່າຈະລະໄວໃຫ້  
ເປັນຄ່າເຊິ່ງໄຟ່ໄຕ ຈຶ່ງຄົດຈະເຂົາມາຕີເມືອງໄທ ແຕ່ທຳນອງຄວາມ  
ຈະປ່ຽກງວ່ອນໆແກ່ພຣະໄທຢ່ວ່າ ພວກນອນໆໄຟ່ໄກຮ່າເຕັມໃຈ່ມາຕີເມືອງ  
ໄທ ເພຣະເຄຍມາລັ້ນທາຍໄຟ້ຄວາມລໍາຍາກນາມມາຍເມືອງກວາ  
ກ່ອນ ພຣະເຈ້າທັງໝາວດບໍ່ເວັນອອນນີ້ປ່ຽນລາດຖານໃນຮາໂຫຍາຍ ຈຶ່ງທຳ  
ເອົາດຕ້ອໄທ ໃຫ້ຮາຊຸກທຸລະມົງພຣະຮາຊຸສັນກົມເຄຮອງຮາຊບວຮ່າ  
ກາຮເຂົ້າມາດວຍສມເຕົ້າພະນາກົດພວກ ເປັນທຳນອງເຊີ່ງທຳ  
ພຣະວາຊີ່ໃນຕົວ ໃນພຣະຮາຊຸສັນກົມລ່າວເປັນເນືອຄວາມວ່າ ໄກຂ່າວ  
ເລືອງກາງໄປດັ່ງກຽງທັງໝາວດວ່າ ສມເຕົ້າພຣະເໝັງງາ (ຄົອພຣະມ້າ  
ຈັກພວກ) ມໝູໝາວິກາຣມາກ ມໍ້າໜ້າເຜົກມາຜູ້ພຣະບາຣົມດັງ  
ຜ້າງ ກຽງທັງໝາວດຍັງທຳນໍ້າໜ້າເຜົກສໍາຫຼັບພຣະນົມໃນ ຂອບ  
ໃຫ້ສມເຕົ້າພຣະເໝັງງາເຫັນແກ່ໄມຕົວ ຂອບປະການໜ້າໜ້າເຜົກໃຫ້ພເຈ້າ

ผู้เป็นอนุชาที่ปฏิวัติเป็นครัวพระราชรัถก ๒ ชั้ง ทางพระราชไมตรี  
ทั้ง ๒ พระนัดดาจะได้เจริญวัฒนาการสืบไป.

สม! คือพระมหा�จักรพรรดิ ทรงทราบพระวราษฎร์สันต์ของพระเจ้า  
หงษาวดี ก็เข้าพระไทยความขอสำคัญของเรื่องพระวราษฎร์สันต์  
ที่มามาในทันที คือถ้าไม่ประทานช้างเผือกให้ตามที่ขอ พระเจ้า  
หงษาวดีก็คงจะเดือด ว่าทำให้เกิดความอับอายศอดศูนย์ อาจะยก  
กองทัพใหญ่เข้ามาตีเมืองไทย แต่ถ้าประทานช้างเผือกให้ตาม  
ที่ขอ ก็เห็นอนกรุงศรีอยุธยาอยู่เป็นเมืองน้อยอยู่ในอำนาจพระ  
เจ้าหงษาวดี เพราะช้างเผือกเป็นของคุณบุญญาภินิหาร ไม่มีอย่าง  
อย่างประเพณท์พระวราษฎร์สันต์ใดๆ ที่มีศรีอยุธยา แต่เจ้าปะทุกราชอาณาจักร  
แต่เจ้าปะทุกราชอาณาจักรว่าพระเจ้าหงษาวดี ว่าโดยย่อความขอ  
สำคัญที่เกิดเป็นมูลเหตุในครั้นนั้น ไม่ใช่ว่าจะควรประทานช้าง  
เผือก แต่ช้างเผือกเจ้าหงษาวดีไม่ที่แท้ที่ต้องเลือกว่าจะรบกับ  
พระเจ้าหงษาวดี ซึ่งมีอำนาจภาพใหญ่หลวง ดุจจะยอมให้เมืองไทย  
อยู่ใต้อิทธิพลอำนาจของพระเจ้าหงษาวดี การสำคัญเช่นนั้น สมเท่า  
พระมหा�จักรพรรดิคงมีรับสั่งให้หาสมเกียรติพระวราษฎร์สันต์ พระองค์  
แลบรรดาข้าราชการผู้ใหญ่มาประชุมพร้อมกัน ให้ฤกษายาหารอ  
ว่าจะควรทำมีประการใด.

ในหนังสือพระราชนิพัทธ์ความเห็นในที่  
ประชุมแต่กันเป็น ๒ ฝ่าย ฝ่าย ๑ เห็นว่าครัวบะรุงท่านซึ่งเป็น

ແກ່ພຣະເຈົ້າທີ່ມາດີຕາມປະສົງຄໍ ອີກຝ່າຍ ຕໍ່ເຫັນວ່າໄຟຄວງ  
ຈະປະການ ພວກທີ່ເຫັນຄວງປະການນີ້ເຫດເປັນທ່ອງວ່າ ພຣະເຈົ້າທີ່ມາ  
ວັດທະນອງມີອານຸກາພໃຫຍ່ລວງບໍ່ກວ່າພຣະເຈົ້າຕະເບິງຊເວດ ແດ້  
ຫຼັກເມືອງເຊິ່ງໃໝ່ໄວ້ເປັນກຳລົງດ້ວຍ ທ່າງທ່ອນສັເກົນໃໝ່ຫັນ  
ຈະເຫດອາກຳລົງ ເພຣະນັນເລີຍໜ້າງເຜືອກເລີຍ ແລ້ວ ທ້າງ ອີຢ່າໄຫ  
ເກີດຮັບພຸ່ງກັບພຣະເຈົ້າທີ່ມາດີຕົກວ່າ ວິວ່າໄມ້ເຄີຍນີ້ເບີຍ  
ອ່າຍ່າງປະເພດພຣະມຫາກຍໍຕ້ອງຢືນມອື່ສະເສມອກນ ຈະປະການໜ້າງ  
ເຜືອກໃຫ້ແກ່ກຳນົດ ທ່ານພຣະມຫາກຍໍຕ້ອງຈະມາຂອ້າງເຜືອກໂຄຍລຸກາພ  
ເຊັ່ນພຣະເຈົ້າທີ່ມາດີຕົນຮາຈສຳເນົານາຂອກໄມ້ເຄີຍນີ້ເໜີນອັກນ ເມື່ງ  
ເຊັ່ນຕົງປະການກໍເກີນຈະໄຟເສີຍພຣະເກີຍວົດຍີກ ແລ້ວສົກໜ້າງເຜືອກ  
ກົມຄົງ ແລ້ວ ປະການໄປ ແລ້ວ ສັງກົນທີ່ມີເກົ່ານີ້ໃໝ່  
ຈະຮມຄລົນໄປເສີຍທີ່ມີເກົ່ານີ້ໃໝ່ ອີຢ່າໄຫເກົດສັກສົກຄວາມໃຫ້ໄວ່ພາຂ້າ  
ແຜ່ນຄົນໄຫ້ຄວາມເຕືອກຮອນຈະຄົກວ່າ ພວກນີ້ມີຄວາມເຫັນໜ້າໃຫ້  
ປະການໜ້າງເຜືອກດ້ວຍເຫດຕົກຈ່າວຸມານຸ່ມມາກ.

ຝາຍພວກທີ່ເຫັນວ່າໄຟຄວງປະການ ມີສົມເຕົ້າພຣະເຈົ້າລູກເຂົອ  
ພຣະວາເມືວຣ ພຣະຍາຈັກ ແລ້ວພຣະສູນທຽບສົງຄວາມ ຜົວວາງກາຣ  
ເມື່ງສຸພຣະນົມບ່ວນ ທັງ ๓ ນັບປຶກ ນີ້ເຫດເປັນທ່ອງວ່າ ທ່າງ  
ພຣະເຈົ້າທີ່ມາດີຕົນຮາຈເຜືອກ ທ່າງຈະເປັນແຕ່ອບາຍຈະຫາເຫດມາຕ  
ເນື້ອງໄຫ້ຖີ່ຖານຍອມອູ້ນໃນຄຳນາມເມື່ງທີ່ໂຄຍໄມ້ຕົ້ງ  
ມາຮັບພຸ່ງ ມີໃໝ່ໃຫ້ໜ້າໃປແລ້ວຈະເປັນແລວກນໄປ ກາຣທີ່ຍອມໃຫ້

ໜ້າງເຊື້ອກລັບຈະເປັນແຫຼວໃຫ້ພຣະເຈົ້າທີ່ເຫັນວ່າກລັວຢ່ານາ ດັ່ງ  
ແມ່ນຄັນທັງຫລາຍທັງໃນປະເທດນີ້ແລ້ວປະເທດອຸ່ນ ຖໍ່ກໍຈະເຂົ້າໃຈວ່າກລັວ  
ຢ່ານາພຣະເຈົ້າທີ່ເຫັນວ່າກລັວແລ້ວ  
ກໍ່ໃຫ້ຈະນຶ່ງອີຍ່ ຄົງຈະຫາເຫດຸ້ນເອີບເອັນເຂົາມາເຂົາເມືອງໄທຍ່  
ເປັນເມືອງຂົນຕອໄປໃນວັນນໍ້າ ການທີ່ຍ່ອມສະຫຼຸບສະຫຼຸບຈ້າງເພົົາໃຫ້ມີເປັນ  
ທາງທີ່ບໍອກກັນໄກຍົມຕຽບຢ່າງຍ່າງໃກ ອ່າງດີກີ່ເປັນແຕ່ເສມອ  
ຈະຝັດພວໃຫ້ຫວັນໄຍ່ ໃນທີ່ສຸດຄ້າໄທຍ່ໄມ່ຍ່ອມເປັນເມືອງຂົນພຣະເຈົ້າ  
ທີ່ເຫັນວ່າ ກໍ່ກົງອີຍ່ໃນຕົ້ນຮບກັນນັ້ນເຊິ່ງ ເພຣະຈົນນັ້ນຕ່າງໆໄມ່ຍ່ອມ  
ເປັນເມືອງຂົນພຣະເຈົ້າທີ່ເລີວ ຕະຫຼາສັ່ນສົງຄະນາມເລີຍທີ່ເຄີຍວ  
ອ່າງໃຫ້ໄວ່ພ່ວພັດພາກນັ້ນເຫັນວ່າກລັວພຣະເຈົ້າທີ່ກະຕິກວ່າ ຂອທພຣະ  
ເຈົ້າທີ່ເຫັນວ່າກລັວພຣະເຈົ້າທີ່ກະຕິກວ່າ ໃຫ້ພຣະເຈົ້າທີ່ເຫັນວ່າກລັວ  
ກໍໄດ້ຕະຫຼາສັ່ນການບໍອກກັນພຣະນັກມີກຳລັງແຂງແຮງຂັນກວ່າເຕັກອັນ  
ນາກ ເນື້ອເຄີຍທ່ອລູ້ຈະກອງທີ່ພ່ອງຫາວ່າມາຄວັງ ແລ້ວ ທຳໄນ  
ຈະຕ່ອສົ່ງກາຍາພຣະນັກມີກຳລັງກວ່າມາຄວັງ ໄນໄກ.

ຜູ້ທີ່ມີຄວາມເຫັນພາຍຫັງຈ້າງໄມ່ຍ່ອມໃຫ້ຈ້າງເພົົາມີນ້ອຍກວ່າພວກ  
ກ່ອນ ແຕ່ສົມເຕົ້າພຣະນັກມາໃກ່ກຣພຣະຄືທຽງພຣະວາຈີກົງທີ່ເຫັນຫອບຕົວຍ  
ເພຣະເຫັນກວານຈຽງວ່າມີກຳລັກແຕ່ເພີຍຈະຍ່ອມເປັນເມືອງຂົນພຣະເຈົ້າ  
ທີ່ເຫັນວ່າມາຄວັງພຣະເຈົ້າທີ່ຈີ່ໃຫ້ພຣະວາຈີກົງທີ່ໃຫ້ພຣະວາຈສາສົນ  
ຕອນພຣະເຈົ້າທີ່ ວ່າຈ້າງເຊື້ອກຢ່ອມເກີດສຳຫຼັບບຸນຍານມີຂອງ  
ພຣະເຈົ້າແຜ່ນດີນັ້ນເປັນເຈົ້າຂອງ ເນື້ອພຣະເຈົ້າທີ່ໄດ້ກົງນຳເພື່ອ

ราชธรรมให้เพย์ลย์ กองทัคช่างเผอกมาสีพระบารมีเป็นมั่นคง  
อย่าให้ทางพระวิถกเดย์ พระเจ้าหงษ์ขาวคีกราบพระราชนาสัน  
สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ กุโตกสมคิด จังประการศว่าสมเด็จ  
พระมหาจักรพรรดิคตทางไมตรี เล่าวให้ทราบเครื่องมกองทัพมาต  
ม่องไทย.

พระเจ้าหงษ์ขาวคุณเรื่องของมาตเมืองไทยคราวน ไถ夷เสีย  
เปรี้ยบ ผิดกับคราวพระเจ้าที่เปลี่ยนเวทยกมาคราวก่อนเป็นหล่าย  
ประการ คงคนแทบทพระเจ้าขึ้นเรื่องของมีกำลังรพลมากกว่าพระเจ้า  
ที่เบ่งชเวต แล้วได้เมืองเชียงใหม่ไว้ในอำนาจ อาจจะอาศรัย  
เรือแพพาหนะเสบียงอาหารทางเมืองเชียงใหม่ ไม่ต้องขนเสบียง  
ข้ามภูเขามาเหมือนแต่ก่อน วิจารณ์ พระเจ้าหงษ์ขาวซันว  
ซันนาัญการสังความ ทำศักดิ์ชนะนาทบทิศ รพลกำลังร่าเริงแล้ว  
มั่นใจในอานవภาพของพระเจ้าหงษ์ขาว แต่ขอเหล่านมสำคัญ  
เท่าที่พระเจ้าหงษ์ขาวคุณเรื่องของเคยเป็นแม่พ่อของพระเจ้าที่เปลี่ยน  
เขามาตเมืองไทยครองก่อน ร่วมล้านนาข้านเมืองทรงกำลังวังซาก  
แล้วเชิญทูลของไทยอยู่แล้ว กองทพทยกเขามาตเมืองไทยคราวน ไถ夷เสีย

๑ ความในพระราชสาสน์สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ ที่ปรากฏในหนังสือพระราชพงษายาวด้วย เป็นที่ท้าว รือบู่แล้วว่าเมืองใดมีช้างเผือกແດນางงาม ก็มักเป็นเหตุให้เกิดสงสัย แต่ที่ข้าพเจ้ากล่าวในนี้ เอาตามความในหนังสือพงษายาวด้วยมา เห็นว่าจะไม่ถูกต้อง.

ธิจัดการแก้ไขความขัดข้องข้อสำคัญชั้งเบื้องต้นให้ถาวรมา  
แต่ตนมือ มีปรากម្មในหนังสือพระราชน伙พงษ์ฯ ที่ก่อนให้ถาวรมา  
เป็นตนว่า ทรงก่อนพม่าเคยยกกองทัพเข้ามาทางค่านพระเจดีย์  
สามองค์ ทรงมาตกรุงศรีอยุธยา ถูกไทยเอากำลังกองทัพ  
หัวเมืองเห็นอลังมาตกระหนาย ทรงพระเจ้าหงษ์ชาติหมายจะยก  
กองทัพเข้ามาทางค่านแม่ลังมา จะเอากำลังมากเข้าทุ่มเทที่  
หัวเมืองเห็นอ ตัดกำลังที่ซึ่งเสียก่อน แล้วจะยกลงมาที่  
กรุงศรีอยุธยา วิจิตร ๑ ทรงก่อนพม่าเข้ามาทางล้อมกรุงฯ  
ไม่สามารถจะเข้าทางประตูชิดๆ ตวยกำลังบันใหญ่ไม่ถังกำลังบัน  
ของไทย ทรงพระเจ้าหงษ์ชาติให้เตรียมบันใหญ่ทุกกำลังบัน  
ตวยมาก แล้วทางผู้รัฐโภตเกศชั้งเป็นพวกชำนาญการบันใหญ่  
เข้ามาครับกว่า ๔๐๐ คน ให้พอตบลูกกองทัพเรือของไทยทั้งหมด  
พระนกิริ วิจิตร ๑ เสบียงอาหารสำหรับกองทัพโดยอัตโนมัติ  
ในคราวก่อน คราวนี้ได้ม่องเชียงใหม่ไว้ในอำนาจ ให้เมือง  
เชียงใหม่ส่งเสบียงอาหารลงมาทางแม่น้ำให้พอใช้ในกองทัพ.

ครุณจะการเสื่อฯ แล้วพระเจ้าหงษ์ชาติยกกองจากพระนคร  
เมืองวันนั้นทร เดือน ๑๒ แรม ๑๒ ค่ ขบัญ จุลศก ๙๖๕  
พ.ศ. ๒๔๐๒ ลงนามประชุมพลทเมืองแม่น้ำ จัดระบบกองทัพ  
เป็นทัพกษัตริย์ ๔ ทัพ คือทัพพระมหาอุปราชาราชโกรสทัพ ๑  
ทัพพระเจ้าอิงวะราชบุตรเขยทัพ ๑ ทัพพระเจ้าเปรราชอนุชาทัพ ๑

ทัพพระเจ้าตองอราชอนชาทพ ๑ ทัพหลวงของพระเจ้าหงษ์มัวร์ที่ทพ ๑  
กองทัพพระยาปสิมัน อังบากเชือกอิกทพ ๑ เห็นจะเป็นแต่กองน้ำของ  
พระเจ้าหงษ์มัวร์ แลกแทนที่พวกเจ้าพาไทยให้หนีไปเป็นกองพากนະ  
สมกบทุกทพ ให้พระเจ้าเชียงใหม่คุมกองเรือลำเดียวเสียยงข้าหาร  
ลงมาบรรจบทัพหลวงที่เมืองตาก ในหนังสือพงษ์มัวร์พม่าว่า  
จำนวนพลพระเจ้าหงษ์มัวร์ที่ยกมาตั้งแต่เมืองไทยครองนั้น รวมเบ็ดเตล็ด  
๔๐๐,๐๐๐ (น้ำจะประมาณมากเกินไปสักน้อย)

ฝ่ายกรุงศรีอยุธยาทรงแต่ต้องพระราชนิลัตน์ไปแล้ว ก็เชื่อ  
แล้วว่าคงศักดิ์สิทธิ์มากมา พอดีจะได้เจริญให้รวมกัน แล้ว  
เก็บกวาดเสบียงอาหารเข้าไว้ในพระราชวัง จัดเตรียมข้อมูลการ  
วางแผนให้ญี่ปุ่นอยู่รักษาบ้านเชิงเทินให้สนิทกง แล้วให้พระยาจักร  
คุมพล ๑๕,๐๐๐ ไปตั้งทบมณฑลรักษาฐานพระราชวังค้างคืนเห็นอ  
แห่ง๑ ให้เจ้าพระยานามหาเสนาคมพล ๑๐,๐๐๐ ไปตั้งทบมณฑล  
ตอกก้มไม่หนักรักษาทางคันทรัพย์อภิภัยแห่ง๑ ให้พระยาพระคลัง<sup>๑</sup>  
คุมพล ๑๐,๐๐๐ ไปตั้งทบมณฑลรักษาช่างคันทรัพย์แห่ง๑ ให้พระ  
สุนทรสงกรานต์คุมพล ๑๐,๐๐๐ ไปตั้งทบมณฑลรักษาคันทรัพย์<sup>๒</sup>  
แห่ง๑ แล้วให้ตรัสระเตรียมเรือรบ เรือสำหรับลาดตระเวนไว้เป็นอัน  
มาก แต่ครั้นลำคันทรัพย์พระเจ้าหงษ์ราชบุรุษยกทัพหลังมาทางคัน

- บ่อนทั้ง ๔ น้ำจะสร้างพร้อมกันก่อกำแพงพระนควรฤาษร้างที่หลังม้า แฉดท่อมาจะรื้อสีเข้มือได้ไม่ทราบชัด ตรงดังบ่อนจำปาข้างเรือกิ่งว่าน้ำบ่อนจนครบแทนเท่าทกันนี้.

พระเจ้าปิยสารทรงค์ ทรงมาตั้งพระนครเหนือบนครัวก่อน หาดใหญ่เตรียม  
ถวายที่ราชยาหัวเมืองเหนือไว้ เมื่อครั้นพระเจ้าหงษ์ชาวด้วยกันเข้ามา  
ทางด้านแม่น้ำแม่เมือง พากเจ้าเมืองเหนือทราบความก์ทกใจ ต่าง<sup>๔</sup>  
เมืองต่างรับร่วมพลเช้ารักษาเมือง ไม่ทันวางแผนช่วยเหลือ  
แก่ไขกันอย่างไร เพราะฉนวนกองทัพพระเจ้าหงษ์ชาวด้วยกันมาเป็น<sup>๕</sup>  
ทัพใหญ่ พอกดเมืองกำแพงเพชรก็เกิดเมือง แล้วตัวพระยา<sup>๖</sup>  
กำแพงเพชรได้โถยง่าย ครุณได้เมืองกำแพงเพชรแล้ว พระ<sup>๗</sup>  
เจ้าหงษ์ชาวด้วยตั้งกองทัพใหญ่กบฏกันไปเป็น ๒ ทาง ให้พระเจ้า<sup>๘</sup>  
อังวะ พระเจ้าตองอู ยกไปตั้งเมืองพิศณุโลกาทาง ๑ ให้พระมหา<sup>๙</sup>  
อุปราชากับพระเจ้าแปร ยกไปตั้งเมืองศรีโขทัย เมืองสวรรค์<sup>๑๐</sup>  
โลกาเมืองพิชัยทาง ๑ แล้วให้ลงมาบรรจบกับกองทัพที่เมือง<sup>๑๑</sup>  
พิศณุโลกา ส่วนพระเจ้าหงษ์ชาวด้วยตั้งกองทัพหลวงอูยทเมือง<sup>๑๒</sup>  
กำแพงเพชร.

กองทัพพระมหาอุปราชากับพระเจ้าเบรยกไปปั่งเมืองศรีโขทัย<sup>๑๓</sup>  
พระยาศรีโขทัยต่อสู้ ไตรับฟุ่งกันเป็นสามารถ กำลังไทยน้อย<sup>๑๔</sup>  
กว่าพม่ามากนัก กเสียเมืองศรีโขทัย ตัวพระยาศรีโขทัยพม่า<sup>๑๕</sup>  
ก็จย์ให้ ฝ่ายพระยาสวรรค์โลกา พระยาพิชัย เมืองรัวเสียเมือง<sup>๑๖</sup>  
ศรีโขทัยแล้วก็ไม่ต่อสู้ พากันปะย้อมอ่อนน้อมต่อพระมหาอุปราช<sup>๑๗</sup>  
ทาง ๒ เมือง กองทัพพม่าจึงยกไปรวมกันล้อมเมืองพิศณุโลกาไว<sup>๑๘</sup>  
ฝ่ายพระมหาอุปราชาก็ต่อสู้บังคับเมืองเป็นสามารถ ถูกพม่า

५८

## ແຜ່ນຄົນສມເຕັມພະມາກົງກວຽດ

ລ້ອມໄວ່ ລັນເສີ່ຍະອາຫຼາດ ແລວກໃຫ້ກຽມຂົນທີ່ໃນເມືອງ ພະ  
ນຫຸມຈິຣມຈາກກໍາທົ່ງຍອມອ່ອນນົມທີ່ພວະເຈົ້າທີ່ມາ  
ມາຖື່ຕໍ່ ດີອິນ໌ ແລ້ວ ຂໍາ ບານ ພ.ຄ. ແລ້ວ  
ບ້າທ່າຍ ເຕືອນ໌ ແລ້ວ ຂໍາ ບານ ພ.ຄ. ແລ້ວ.

พระเจ้าหงษ์ฯ ได้ทรงเมืองเหโนแล้ว จึงให้พระมหากษัตริย์  
ราชานเดิร์มาเมืองกรรมการที่อยู่อ่อนน้อมถ่อกำราทำสัตย์ และ  
ให้บังคับัญชาการข้านเมืองอยู่ตามเดิม ด้วยประسنคุณเจ้าไว้  
เป็นกำลังต่อไปข้างนำ แล้วให้จัดการบวนทัพทั้งยกลงมาที่  
กรุงศรีอยุธยา ให้รวมเรือในหัวเมืองฝ่ายเหนือ จัดเป็น  
กองทัพเรือ ให้พระเจ้าเปลี่ยนนายทัพยกลงมาจากเมืองพิษณุโลก  
ทางแม่น้ำแควใหญ่ทัพ ๑ ส่วนทัพยกนั้นให้พระมหากษัตริย์  
เป็นบากขว่า พระเจ้าอังวะเป็นบากซ้าย พระเจ้าตองอูเป็นกองกลาง  
ยกลงมาก่อน เลี้ยวพระเจ้าหงษ์ฯ ยกทัพหลังตามลงมา ให้  
พระมหากษัตริย์ฯ พระยาสัวรคราโภก พระยาพิไชย ตามเสด็จ  
มาในกองทัพหลังด้วย และครองนั้นพระเจ้าเชียงใหม่เมกุนติพลด  
ขอกบုบุยเสี้ยบ ให้แต่พระยาแสนหลวง พระยาสามล้าน คุมเสบียง  
แลเพาหะลงมาตามเกณฑ์ พระเจ้าหงษ์ฯ ได้ตัดกองพระเจ้า

- ๑ เรื่องพระเจ้าหงษายาดีที่หัวเมืองเห็นอคราฟ ๔ ไนหนังสือพระราชพงษ์ยาวาตรว่า  
พระนมหาธรรมราชาแลผู้รักษาหัวเมืองเห็นอคราฟทุกเมือง เห็นว่าเกิดใหญี่เหลือกำลัง  
ก็ย้อมอ่อนน้อมต่อพระเจ้าหงษายาดี ว่าได้มีเมืองใดต่อสู้ ๕ เรื่องที่ไทยต่อสู้คังกล่าว  
มานี้ ไปได้ความในพงษ์ยาวาตรพม่า ๖ ยกกันกับพระราชพงษ์ยาวาตรฉบับหลวงประเสริฐ.

เชียงใหม่ แต่ยังหาว่ามีภารกิจใดไม่มี ให้กองทัพเมืองเชียงใหม่ คุมลำเลียงเสบียงอาหารตามกองทัพหลวงลงมา.

ผ้ายกรุงศรีอยุธยา เมื่อกราบว่าพระเจ้าหงษ์ฯวัดกษิมกาลทพ  
หลวงเข้ามาที่หัวเมืองเห็นอ สมเด็จพระมหาจักรพรรดิทรงรับสัง<sup>ก</sup>  
ให้จ าด า น ทพ ให้พระยาพิชัยรณฤทธิ์ พระยาวิวัฒนวงศ์ คุณ  
กัพน่า พระรามคุณราชนิรลเป็นแม่ทัพหลวง ยกขันไปปั่วย  
เมืองพิษณุโลก กองทัพพระยาพิชัยรณฤทธิ์ พระยาวิวัฒนวงศ์<sup>ก</sup>  
ยกขันไปปั่งแขวงเมืองนครสวรรค์ ทราบว่าเดียวกันเมืองพิษณุโลกแก่<sup>ก</sup>  
ชาศกแล้วก็อยลลงมา พระรามคุณราชนิรลเป็นแม่ทัพกองทัพนั้นแห่ง<sup>ก</sup>  
เข้าใจว่าในแขวงเมืองไชยนาท กองทัพม่ายากลงมาดังต่อหน้า<sup>ก</sup>  
ได้รับฟุ่งกับกองทัพไทยเป็นสามารถ กองทัพไทยเข้าบันใหญ่ลง<sup>ก</sup>  
เรือเที่ยวไล่ยิงถูกพม่าล้มตายมาก จนกองทัพคงหยอดซึ่งก็อยู่<sup>ก</sup>  
พระเจ้าหงษ์ฯให้ขาดลงขันไปร่วง กองทัพเรือของพระเจ้าเปริ่งให้<sup>ก</sup>  
ร้ายากลงมา ครั้นกองทัพพระเจ้าเปริ่งมาถึง พม่าจึงเข้าระคุม<sup>ก</sup>  
ต ก กองทัพพระรามคุณราชนิรลทางนักทางเรือพร้อมกัน กองทัพไทย<sup>ก</sup>  
กำลังน้อยกว่าค้านทานไม่ไหวก็อยลลงมาบังกรุงศรีอยุธยา

๑ ໃນທັນສ້ອງພຣະຈາກພາວດາມນີ້ເຖິງພຣະຍາພື້ນຖານຖື່ມ ພຣະຍາວິຊີຕອນຮົງຄົງກົດ  
ໄປໄມ່ທັນ ຄວາມສິນອກນີ້ໄດ້ຄວາມຈາກພາວດາມພນໍາ ແຕ່ພນໍາວ່າພຣະມທິນທຣເປັນແນ່  
ທັພ ທີ່ຈີງຄົງປັນພຣະມເຄຸງເປັນແນ່.

## ແຜ່ນຄົນສົມເຕືອງພຣະມາທາກັງກວຽກ

เมื่อพม่าเข้ามาตั้งล้อมกรุงฯ อยู่ครองนาน กองทัพไทยหา  
ได้ยกอาณาจักรบุพผู้อิกรไม่ คงเป็นความสมเกียรติพระมหาจักรพรรดิ  
ทรงพระวราชนำรหัว ข้าศึกมีกำลังมากนัก จึงเสียไชยชนะ  
ในคราวหน่วยผู้ไม่ได้ จึงเป็นแต่ให้เรือรบอย่างนี้ให้คุณประโยชน์เที่ยวบ  
วิ่งน้ำให้ชาติกรุงเข้ามาใกล้พระนคร ประสังค์จะถ่วงเวลาให้ชาติก

ຕົ້ນເດີກຫັກລັບໄປເອງຄ້າຍຊັດສະເໝີຢູ່ຍາກຫາ  
ຖານີຄົນກົກ  
ຕົ້ນລໍາໄປໃນເວລາຈາວນໍາເຫັນອໜາກລົງນາ  
ແຕ່ພຣະເຫັນຍາວິ  
ໄດ້ຕຽນເວົ້ມກາຮ້ານາໄໂຍງຮັກນິລຳເນາກງຽງຄົ້ອຍຫຼາຍ  
ນິກອງ  
ທີ່ພຣະເລີນຂາດໃຫຍ່ມາຕົວມາກ  
ພອທົງຄອນກຽງ ฯ ແລ້ວກ  
ພຍາຍານທໍາລາຍເວອນຂອງໄທຍ່ໄທໜົມດ  
ຈຸນເຫັນວ່າໄທຍ່ໄມ່ອາຈະ  
ເຂົ້ານໃຫຍ່ລົງເຮືອໄປເຖິງວິໄລຍົງໄຕຄົງແຕກອນແລ້ວ  
ກໍໄຫ້ເຂົ້ານ  
ໃຫຍ່ເຂົ້າມາຖົງກາຍີເຂົ້າມາໃນພຣະນກ  
ດັກວັດວາຂານເຮອນວາຍງວງ  
ທັກພັດທັກ ၇ ວັນ  
ຈຸນເຫັນວ່າຈາວພຣະນກພາກັນຄົວນໍາຄົວນອ່ຍແລ້ວ  
ພຣະເຫັນຍາວິກົມພຣະວາຊສ໌ສັນເຂົ້າມາຍັງສມເຕົ້ງພຣະນມຫາຈັກພຣວດ  
ວ່າຈະບໍ່ມອນເປັນໃນຕຽກໃຫ້ເຕັກເອາຍ່າງ ၃ ໃນພຍາວກາຮົມ  
ວ່າ ພວກຈາວພຣະນກຖນນົມພຳມໍໄມ້ໄຕ ພາກັນກວາບທດ້ວອງທັກ  
ສມເຕົ້ງພຣະນມຫາຈັກພຣວດໃຈໆມອນເປັນໃນຕຽກພຣະເຫັນຍາວິ  
ຕົ້ນນໍາຈະວິຈິດຍັກທັນໂຍ  
ວ່າເຫັນໄດ້ສມເຕົ້ງພຣະນມຫາຈັກ  
ພຣວດໃຈໆມີພື້ນແພັກຄົກໂດຍງ່າຍ  
ເພວະເມືອຂ້ານໄປດັກເວອນພຣະເຫັນ  
ຍ້າງຍັດເຫັນໄດ້ວ່າດ້າໄທຍ່ຕ່ອສູ່  
ຈົງ ၇ ພຣະເຫັນຍາວິກົມໄນ້ໄຕ  
ຈຸນຕ້ອງແຕ່ງໄສຄົກເຂົ້າມາລວງໃຫ້  
ເສຍກາຮົມ  
ຈົງໄກພຣະນກ  
ຄວາມຂອນທຳໃຫ້ເຫັນວ່າເພີ່ມພຳຍິ່ນ  
ໃຫຍ່ເຂົ້າມາໄຕດັກໃນເມືອງ  
ເຫັນຈະໄມ້ພອບເປັນເຫັນທີ່ສມເຕົ້ງພຣະນມຫາ  
ຈັກພຣວດໃຈໆມອນແພ  
ຄົງຈະນໍາເຫັນອີກເປັນແນ່  
ເມື່ອພິຈາລາໄປ  
ເຫັນວ່າເຫັນທີ່ແຫັນ  
ນໍາຈະເປັນຄົວຢ້າງຜ້າຍໄທຍ່ທຽກຍໍາພຣະນກ

ຕົ້ນນໍາຈະວິຈິດຍັກທັນໂຍ  
ວ່າເຫັນໄດ້ສມເຕົ້ງພຣະນມຫາຈັກ  
ພຣວດໃຈໆມີພື້ນແພັກຄົກໂດຍງ່າຍ  
ເພວະເມືອຂ້ານໄປດັກເວອນພຣະເຫັນ  
ຍ້າງຍັດເຫັນໄດ້ວ່າດ້າໄທຍ່ຕ່ອສູ່  
ຈົງ ၇ ພຣະເຫັນຍາວິກົມໄນ້ໄຕ  
ຈຸນຕ້ອງແຕ່ງໄສຄົກເຂົ້າມາລວງໃຫ້  
ເສຍກາຮົມ  
ຈົງໄກພຣະນກ  
ຄວາມຂອນທຳໃຫ້ເຫັນວ່າເພີ່ມພຳຍິ່ນ  
ໃຫຍ່ເຂົ້າມາໄຕດັກໃນເມືອງ  
ເຫັນຈະໄມ້ພອບເປັນເຫັນທີ່ສມເຕົ້ງພຣະນມຫາ  
ຈັກພຣວດໃຈໆມອນແພ  
ຄົງຈະນໍາເຫັນອີກເປັນແນ່  
ເມື່ອພິຈາລາໄປ  
ເຫັນວ່າເຫັນທີ່ແຫັນ  
ນໍາຈະເປັນຄົວຢ້າງຜ້າຍໄທຍ່ທຽກຍໍາພຣະນກ

## ແຜ່ນຄົນສມເຕີພຣະມຫາຈັກພວຣິ

ໄຟເປັນນ້ຳໜຶ່ງໃຈເດືອກັນ ຕັບກາຮສັງຄຣານຄຽງນັ້ນພວກຂ້າວ່າຊາກ  
ໜຶ່ງເຫັນວ່າໄຟຄວຣະບ່ອນມາແຕ່ແຮກ ມີນາກຕັບກັນກັບລ່າວມາແລ້ວ  
ກວນເກົດຄົກໃຈນີ້ແລ້ມເນອງເຫັນອີ້ນ ແລກອງທັກງານ ໄປແຕກພ້າຍຄອຍ  
ກລັບນາມ ຂາສົກເຂົາມາລອມຄົງພຣະນຄຣ ພວກທີ່ເຫັນໄຟຄວຣະບ່ອນພາ  
ກັນໂຖຍພຣະວາເນສວຣ ພຣະຍາຈົກ ພຣະສນທຣສັງຄຣານ ວ່າທັນອີ້ນ  
ອາຈໄຟເປົ່າ ຖ້າຍອມເສີຍໜ້າງເສົາກເສີຍ ແລ້ວ ຜ້າງແຕ່ແຮກແລ້ວ  
ໜ້ານເມືອງກະຫາເກີດຂຶ້ນເຂົ້າມູນຢ່າງນິ້ມ ຜ້າງໃນພຣະນຄຣກະຈະມີເສີຍ  
ອີ້ນອໍຍໂຄຍນາກ ຜ້າຍໜ້າງພຣະເຈ້າຫຍາວຸດກົດທຳນິນຈະກົດເຫັນ  
ອີ້ນ ວ່າຈະຕີ້ຫຼັກເຂົາກຽງຄວ້ອຍທີ່ບ່າໄຫີໃດໃນຄຣວນນ໌ເຫັນຈະບາກ ຕັບ  
ໄປເສີຍເວລາທ່ວມເນອງເຫັນອີ້ນເສີຍກອນ ຍົມເວລາທະກຽງ ກອນ  
ນໍ້າຫລາກໄມ່ນາກນັກ ເຫັນວ່າຈະຕົງກົດຜ່ອນຜັນໃນທາງອໝາຍໃຫ້ເປັນ  
ກາຮຍົກຍາວ ຈົນພຣະວາຊາສັນຄົງສມເຕີພຣະມຫາຈັກພວຣິວ່າ  
ດ້າຍອມເປັນໄຟໂຄຍດ ພອໄຕແກ້ກວາມອັບຍົດສົດສັດແລ້ວກະ  
ເລີກທັກລົມໄປ ແລ້ວຢູ່ຢູ່ວ່າຈະໄຟເຂົາກຽງຄວ້ອຍທີ່ບ່າເບັນແນວິ  
ເສລຍ ພຣະເຈ້າຫຍາວຸດກົມພຣະວາຊາສັນເຂົ້າມາດັ່ງວ່ານ ກຕອິງໃຈ  
ພວກຂ້າວ່າຊາກທີ່ໄຟອຍາກຮອຍໆແຕ່ເຄີມ ຈົກກັນກາຮຍທຸລວອງທຸກ  
ທຳນັນອີ້ນທີ່ກົດລ່າວໃນພໍຍາວຸດກົມໄຟ ສມເຕີພຣະມຫາຈັກພວຣິໄຟ  
ສາມາດຈະຂົດຂົນຄົນມາດີ ກົດອິນຍົມເປັນໄຟຕົກບໍພຣະເຈ້າຫຍາ  
ວ່າດີ ກລ່າວໄວໃນໜັງສີ່ພຣະວາຊາພງຍາວຸດກົມວ່າ ມີຮັບສົ່ງໃຫ້ປູລົກ  
ພລົບພລາຖວທັກສົດຄວາມ ຄົວັດໜ້າ ອູ້ໄກລ້ວຄົນໜ້າພຣະເນຸ້າ ໃຫ້

เชิญพระพุทธชูปัลเเพพระธรรมพระสังฆไปประดิษฐ์ฐานเป็นประธานแล้ว  
สมเด็จพระมหาจักรพรรดิกับพระเจ้าหงษาวดีก์ที่ได้รับการตั้งให้เป็นพระบรม  
พลาณน์ พระเจ้าหงษาวดีกับขุนนางผู้เป็นดุศักราช ภักดิ์ของพระ  
รามคำวัน พระยาจักร พระสนธิวงศ์ ซึ่งเป็นหัวหน้าทักษิณ  
ให้เกิดคึกคักเข้าตัวไปเมืองหงษาวดี และในพงษาราพม่าฯ พระ  
เจ้าหงษาวดีให้ไทยรับส่งส่วนยศชั้นชั้น ๑๐ ชั้น เงินชั้น ๑๐๐ ซึ่ง  
กับทั้งข้อมให้ผลประโยชน์ชั้นภาษีอากรที่เก็บได้ในเมืองมั่วศิริ เป็น  
ของม่ากวย เพราะในสมัยนั้นเมืองมั่วศิริเป็นเมืองท่าค้าขายกับ  
ต่างประเทศ มีชาวต่างด้าวมาเดือนอ สมเด็จพระมหาจักรพรรดิยอม  
ตามประสัตถ์แล้ว พระเจ้าหงษาวดีได้เลิกทัพกลับไป.

ดังนั้น  
มเนื่องความกล่าวในหนังสือพระราชพงษานาวารพม่าฯ ครั้นนี้  
พระเจ้าหงษาวดีเข้าสมเด็จพระมหาจักรพรรดิไปเมืองหงษาวดีด้วย  
ส่วนกรุงศรีอยุธยาให้สมเด็จพระมหาชนกทรงชี้ครองเป็นประเทศไทย  
ราช ขันต่อเมืองหงษาวดีต่อมา แลยงป่วยภูมิในพงษาราพม่าฯ  
ต่อมาก็แห้ง ๑ วัน เมื่อพระเจ้าหงษาวดีเฉลิมพระราชนมณฑ์ที่ร  
ที่ให้ปลูกตำหนักประทันพระเจ้ากรุงศรีอยุธยา ดังนั้น ความที่  
กล่าวในพงษาราพม่าตั้งแต่เดิม ข้าพเจ้าเห็นว่าจะไม่เป็นความจริง  
ด้วยครั้นนี้แต่การยอมกันโดยปรานีบ้านเราม ถ้าถังจะเอาก  
สมเด็จพระมหาจักรพรรดิไป ไทยเห็นจะไม่ยอมเป็นไม่ตรี ความจริง  
คงจะเป็นอย่างว่าในหนังสือพระราชพงษานาวารพม่าฯ เช่นข้าพเจ้ากล่าวมา

សង្គមរំខាន់ខាងក្រោម គ្រប់គ្រង់ជាមុន ដើម្បីបង្កើតការងារ

บีมไว้ พ. ๓. ๒๗๗

พระเจ้าหงษ์ฯ คือช้างเผือกที่ไปแล้ว เว้นอยู่ ๔ ขั้นเกต  
ศึกหงษ์ฯ มาต่อ มี ๔ ขั้น ตามที่ เมืองไทยอิจ บัน heck ก้าวที่จะเกตสังค河流 รวม  
๔ ขั้น นักเนองมาแต่สังค河流 รวมกัน ก่อน ด้วยพระเจ้าหงษ์ฯ คือชัยฯ ไม่  
ใช่เมืองไทยเป็นเมืองชนเผ่า จงพยายามที่จะให้ไทยแตก  
กันเป็น ๒ พาก ให้ทำทางข้อมอยู่ในอำนาจของพระเจ้าหงษ์ฯ คือ<sup>๑</sup>  
ตัวยกันทั้ง ๒ ฝ่าย ใช้ทางอุบัติภัยยังพระมหាផรรภราชฯ  
ให้มีอำนาจขึ้นทางหัวเมืองเห็นอ กรุงศรีอยุธยาจะบังคับบัญชา  
ว่ากล่าวอย่างแตกกัน พระเจ้าหงษ์ฯ คือชากันอีกหนึ่งพระ  
มหาพรรภราชฯ ใช้สินทรัพย์ซื้อบ้านพระเจ้าหงษ์ฯ คือชัยฯ แล้ว  
ให้ห่างจากกรุงศรีอยุธยาไปทักษิณ จนทสกัดง ไทยเกิดรบกัน  
๔ ขั้นเอง จงเดียพาร์คหงษ์ฯ ตามมาทบานเมือง.

จะต้องเล่าเรื่องราวการสังกัดความครองนั้น เว็บแท็เพิร์ฟเวิร์ฟเจ้าหงษากับ  
ภรรยาที่ไม่ใช่คนนั้นไปจากการกรุงศรีอยุธยา กลับไปถ่องเมืองหงษากับ  
ภรรยาที่ไม่ใช่คนนี้ไปเจียงใหม่เมกุติกบกิกกับพระบานกรลำปาง

ພຣະຍາຊເດືອນ (ແພຣ່) ພຣະຍານ່ານ ແລ້ພຣະຍາເຊື່ອງແສນ ຈະຕັງ  
ແຂງເມືອງໄມ່ຍອມຂຸນຕ່ອມເມືອງທີ່ມະນາຄົມຕ່ອມໄປ ພຣະເຈົ້າທັງໝາວດ  
ໃຈຢາກກອງທັພຫລວງເຂົ້າມາຕ່າມເມືອງເຊື່ອງໃໝ່ ເມື່ອບໍລາຍນໍ້ວກ  
ພ. ຄ. ແລ້ວ ແລ້ວ ເກມທພຣມມາຮຽມຮາຈາໃຫຍກກອງທັພຂຸນໄປ  
ໜ່ວຍຄວຍ ພາຍພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ເຫັນວ່າສັກເຫດລວມກຳລັງກິດມື້ອນ  
ນົມຕ່ອມພຣະເຈົ້າທັງໝາວດ ແຕ່ເຫັນ ອົບໄຕ໌ແຕ່ພຣະຍາ  
ເຊື່ອງແສນຄົນເຕັກວ ອົກ ຕ ຄຸນໜີໄປພິ່ງພຣະເຈົ້າເຊື່ອງສູງ  
ຄວິສັດນາຄນຫຫຕອບຢືນເມືອງເວີຍຈັນທ່າ ພຣະເຈົ້າເຊື່ອງສູງມ່ຍອມ  
ສົ່ງຕົວໃຫ້ ພຣະເຈົ້າທັງໝາວດ ຂອງເກົ່າງໂຄດຈະຢາກກອງທັພໄປຕກຽງຄວ  
ສັດນາຄນຫຫ ພຍໄຕຂ່າວວ່າພວກໄທຍໃໝ່ທີ່ນີ້ເປັນເຊັບເຂົາໄປໆວ່າທ່ານ  
ມ່ຍອມທັງໝາວດພາກນີ້ເປັນຂົດຂັນ ພຣະເຈົ້າທັງໝາວດຈີ່ໃຫ້ພຣະມາ  
ອຸປະໜາຍກອງທັພໄປຕກຽງຄວສັດນາຄນຫຫ ສ່ວນພຣະເຈົ້າທັງໝາວດ  
ໄລິກທັພຫລວງກລັບໄປເມືອງທັງໝາວດ ເອົາຕົວພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່  
ມາກຸດໄປຄວຍ ການທັພພຣະມາຮຽມຮາຈານນັກໃຫ້ເລິກລັບມາ  
ຂານເມືອງເໜັນອັກນັກນ.

ພຣະມາຮູ່ປະໜາຍກອງທັພໄປດັກງຽງຄວສັດນາຄນຫຫ ຕໍ່ໄດ້  
ຫວ່າມື້ອງຮາຍທາງເຂົາໄປໂຄຍລຳຄົມຈັນດົງເມືອງເວີຍຈັນທ່າ ທີ່ນີ້ເປັນຮາຈ  
ຫານ່າຍຂອງພຣະເຈົ້າເຊື່ອງສູງ ຕໍ່ອົບເຫັນແລດກຳລັງກິດທັງເມືອງເວີຍ  
ຈັນທ່າເສີຍ ພາກອງທັພຫລົບໄປໆຜູ້ມອບ້າໃນນໍ້າ ພຣະມາຮູ່ປະໜາໄດ້  
ມ່ຍອງເວີຍຈັນທ່າ ອົບໄຕ໌ກົມາຕົງໝ່າແລມເໜີ້ສັນນຳກຳນົດຂອງພຣະເຈົ້າເຊື່ອງ

ເຊຍງູສັ່ງໄປເມືອງທຳມະນາດີເປັນອັນນາກ ແລ້ວໃກ້ອງທັບອອກຕິດ  
ຕາມພຣະເຈົ້າໄຊຍເຊຍງູ ຖໍ່ໜ້າຢູ່ທົ່ວທຳກວ່າພວກທຳມະນາດີ ດ້ວຍ  
ກອງທັບທີ່ໄປຕົກຕາມນີ້ກໍາລັງນາກກໍລົບເລີຍເສີຍ ດ້ວຍເປັນກອນນອຍ  
ກອອກໂຈມຕໍ່ເຕັກພ່າຍກລັບນາ ແຕ່ກອງທັບພໍທຳມະນາດີເຖິງວົດ  
ຕາມອຸ່ນດີນຮະຄູຟັນກົບພຣະເຈົ້າໄຊຍເຊຍງູໄຟໄກ ພຣະມຫາອປຣາຊ  
ເໜີໄພ່ພລຂອມໜ້ານາກນັກ ຈຶ່ງໃຫ້ເວັບກອນທັບກລັບໄປຕັ້ງຮວມ  
ກັນອຸ່ນດີນຮະຄູຟັນກົບພຣະເຈົ້າໄຊຍເຊຍງູ ໄໝາຍວ່າພົນຮະຄູຟັນຈິງຈະໄຫ້ອອກຕາມ  
ຈົບພຣະເຈົ້າໄຊຍເຊຍງູຕ່ອື່ໄປ ພອກອງທັບພໍທຳມະນາດີໄປວົດອຸ່ນ  
ທີ່ເນື້ອງເວັງຈັນທີ່ ພຣະເຈົ້າໄຊຍເຊຍງູໄຕກົກໃຫ້ເຫັນວົດຕະລາດເລີຍ  
ເສີຍອ້າຫວັງຈະສັ່ງໄປຢັ້ງເມືອງເວັງຈັນທຸກ ທາງ ຈັກອອກທັບ  
ທຳມະນາດີອຸ່ນດີນຮະຄູຟັນກົບພຣະເຈົ້າໄຊຍເຊຍງູ ວິລີພາກນັ້ນໄຟໄກ  
ຮະຄູຟັນພຣະມຫາອປຣາຊຕໍ່ຕ່າງໆ ກອງທັບພຣະເຈົ້າໄຊຍເຊຍງູ  
ໄຕກົກໃຫ້ເຫັນວົດຕະລາດຕໍ່ໄປຈົນປລາຍແດນ ກົດຕັ້ງທົງເລືອງກວ່າພຣະ  
ເຈົ້າໄຊຍເຊຍງູມີໄຊຍໜະພຣະເຈົ້າທຳມະນາດີໃນຄຽນນັ້ນ.

ແຕ່ເມືອພຣະເຈົ້າໄຊຍເຊຍງູໄຕຮາໝານຄົນ ໃກຕື່ແຕ່ເມືອເປົລ່າ  
ເພວະພວກທຳມະນາດີເກີບວິບທຳພົມບົດ ຖ່ານົມແຫ່ງແລສນມກຳນັດ  
ໄປເລີ່ມເກົອບໜົດ ພຣະເຈົ້າໄຊຍເຊຍງູຈະໜານເຫັນໃໝ່ ຈຶ່ງໃຫ້ຮາໝາ  
ທຸກເຫຼື່ອພຣະວັດສາສັນກົບເຄຣອງຮາໝບວດນາກການມາດວາຍສມເຕັ້ງພຣະ  
ມຫາຈັກພຣະຄີ ຖຸລູຂອງພຣະເທັກກະນີຕໍ່ຮາໝບືດາໄປເປັນອຣຄນເຫັນ  
ຝ່າຍຂ້າງກຽງຕົ້ນອູ້ທັບຍາ ສມເຕັ້ງພຣະມຫາຈັກພຣະຄີກີບພຣະນິນທຽ

กำลังแคนพระเจ้าหงษากลับ กษัตริย์กษัตริย์เป็นสัมพันธมิตรกับพระเจ้า  
ไซยเซย์ซู แต่พ่อเมืองเวลานั้นพระเทพกษัตริย์ราชชีวิตประชวรอยู่ จึง  
ผู้ด้วยที่น้ำท้องตื้นไปทำลายองค์เสื่อมเสีย พระเจ้าไซยเซย์ซูจึงผันแปรไป  
เป็นสัมพันธมิตรเสี้ยงขึ้นเมืองอิน จังพระราชนานพพระแก้วพ้าอัน  
เป็นราชชีวิตเกิดตัวยังพระสนมไปแทน ครั้นพระเจ้าไซยเซย์ซู  
ทราบว่ามิใช่ราชชีวิตของสมเด็จพระสุริโยทัยก็ไม่พอใจพระทูตไทย  
ให้พาพระแก้วพากลับมาแล้ว ว่าจะขอประทานเนภะพระเทพ  
กษัตริย์ ด้วยประسنศักดิ์ไคร้ได้ทรงสมเด็จพระสุริโยทัย ซึ่งมีพระ  
เกียรติยศเป็นอย่างยิ่งของลัตต์ไปเป็นพระอวรมันเหยี่ยว สมเด็จ  
พระมหาจักรพรรดิ์โปรดยกขัญชาตาม.

การทักรุงศรีอยุธยาขึ้นกรุงศรีสัตนาคนห托ให้ทูตไปมาว่ากัน  
ว่า ด้วยเรื่องขอราชชีวิตครองนั้น พระมหาธรรมราชาทราบความ เป็น  
ทุกเดือนทางด้านสมอถือ (ในแขวงมณฑลเพ็ชรบูร) ไม่ห่างเมือง  
พิษณุโลกนั้น ครั้นทราบว่าสมเด็จพระมหาจักรพรรดิจะประทาน  
พระเทพกษัตริย์ไปยังกรุงศรีสัตนาคนห托 พระมหาธรรมราชาไม่เห็น  
ชอบด้วย ด้วยพระเทพกษัตริย์เป็นพระนองนางของพระวิสุทชิกษัตริย์  
ร่วมพระมารดาเดียวตนนั้น บางที่พระวิสุทชิกษัตริย์เองจะเป็นผู้ที่ไม่  
เห็นชอบด้วย ด้วยรู้อยู่ว่าพระเจ้าหงษากลับคงจะยกกองทัพมาตั้ง  
กรุงศรีสัตนาคนห托อีก พระนเหษสัมภ์กันด้วยของพระเจ้าไซยเซย์ซู  
สำคัญกล่องทัพหงษากลับไปได้คราวหนึ่งแล้ว ด้วยบกนขอก

ເກຮັດພະເທັກຍິ່ງຕໍ່ໄປຢູ່ເປັນອັນຕຽນ ທຳນອງພະວິສທີກິມຕໍ່ຕໍ່ຈະ  
 ຖລຂອໃຫ້ພະນັກງານຮາມຮາມກີກ່າວ່ານັກຕັ້ງຈຳ ຂອບໃຫ້ສົ່ງພະເທັກ  
 ກິມຕໍ່ຕໍ່ໄປຢັ້ງກວດຕໍ່ທຳນາຄນຸ້າ ແຕ່ໃນເວລານີ້ສມເຕົ້າພະນັກງານ  
 ຈັກພວກຕີໄນ້ເວົ້າພະໄທພະນັກງານຮາມຮາມເສີຍແລວ ຈຶ່ງໄມ້ກວງ  
 ອົບຊື່ທີ່ກ່າວ່າປະການພະເທັກຍິ່ງຕໍ່ແກ່ພະເຈົ້າໄສຍເໜູ້ ພະ  
 ມາຮັນຮາມຮາມຈະຢູ່ຖຸລ໌ທຳນັ້ນປ່ານສມເຕົ້າພະນັກງານຈັກພວກຕີໄກ  
 ຈຶ່ງໃຫ້ຄົນເວົ້ນຢູ່ປົກລົງກວານແກ່ພະເຈົ້າທີ່ມາ ກໍໃຫ້ກອງທັນມາຊຸ່ມ  
 ສັກດັກທາງອີ່ນ ພອຂ້າຫລວງກວດຕໍ່ກວດຕໍ່ທີ່ມາເສີ່ງພະເທັກຍິ່ງຕໍ່ຕໍ່  
 ກອງທັນພັກເຂົາຊົ່ງນາງພາໄປເສີ່ງນີ້ເນັ້ນທີ່ມາ ຜ້າຍພະນັກງານ  
 ອະນັກງານຮາມຮາມຂອງບໍລິຫານນັ້ນມາສັກລົມສມເຕົ້າພະນັກງານຈັກພວກຕີ ວ່າພະ  
 ເຈົ້າທີ່ມາຊົ່ງພະເທັກຍິ່ງຕໍ່ໄປໂຄມອຳເກີພະຫຼຸງໄທຍ່ ພະ  
 ມາຮັນຮາມຮາມຫ້ໄຫວ້ເຫັນຕ້ອງໄຟ ຂ້າງກວດຕໍ່ກວດຕໍ່ທີ່ມາກົງກົງເກົ່າກົງ  
 ພະນັກງານຮາມຮາມ ແຕ່ມີມາຈະວ່າກ່າລ່າວອ່າງໄວ ຕ່ວຍກົດພະ  
 ເຈົ້າທີ່ມາຊົ່ງສມເຕົ້າພະນັກງານຈັກພວກຕີເຫັນຈະວ່າສັກນີ້ປ່ຽນຄອດດີ  
 ໃຊ້ ຈຶ່ງທຽມມອບຮາມການບ້ານເມືອງແກ່ພະນັກງານທີ່ແລວ  
 ໃນຄວັງນັກ

- ເຮືອນສມເຕົ້າພະນັກງານທີ່ໃຈຮາຍຄອງຮາຍຄົນນີ້ ຮັນສື່ອພະຣາຍພາວຸດາມແຍ້ງ  
 ກັນຍູ້ ບາງຈົບນັດຕັ້ນຮັກກາລແຕ່ຕອນນີ້ໄປເປັນຄັ້ງທີ່ • ຈົນສມເຕົ້າພະນັກງານຈັກພວກຕີ  
 ກັບເຂົ້າວ່າຮາຍການ ແລ້ວໄປນັບເມື່ອສມເຕົ້າພະນັກງານຈັກພວກຕີລວມຮັກກາລແລ້ວເປັນຮັກກາລ  
 ສມເຕົ້າພະນັກງານທີ່ ແລ້ວ ອີກຄຣາວ • ແຕ່ບາງຈົບນັດຮັກກາລສມເຕົ້າພະນັກງານທີ່ອ  
 ເນື້ອສມເຕົ້າພະນັກງານຈັກພວກຕີສົງຮັກກາລ ຂ້າພເຈົ້າເຫັນອອນຕ້ວຍ ເຊື່ອວ່າໄດ້ຮາຍກົດຕ່ອ  
 ເນື້ອສມເຕົ້າພະນັກງານຈັກພວກຕີສົງຮັກກາລ.

ເສດຖະກິອາທິງຜົນວ່າ ແລ້ວໃຫ້ສືບພະຈາກພົມຍາວຄາຮວ່າ ຂ້າຮ້າ  
ກາຮັກຂອກບວຊທາມເສດຖະກິອາທິງຜົນວ່າ ເປັນອັນນາກ.

ກາຮັກທີ່ສົມເຕົກພະນັກງານທີ່ກຳພວກເຮົາເສດຖະກິອາທິງຜົນວ່າ ຄົນນີ້ ທີ່  
ແທ້ເສັນອ່າວຸງໃຫ້ເກີດເຫັນແກ່ນັ້ນເມືອງ ເພວະທຳໃຫ້ເກີດຮຸນເຮ  
ໃນຂ້າຮ້າກາຮັກ ອັນແຫ່ນໄດ້ເຊັ່ນທີ່ພາກນັ້ນຂອກບວຊທາມເສດຖະກິອາທິງຜົນວ່າ  
ອັນນາກນັ້ນເປັນຕົ້ນ ແຕ່ຂອສຳຄັນນັ້ນຄົດທີ່ເປັນເຫຼຸ້ຫຼືພະນັກງານ  
ຮ້າສັນຄວາມຍຳເກຣງກວ່າ ເພວະພະນັກງານແຕ່  
ນີ້ອັນຂອງພະນັກງານແຫ່ນໃຫ້ເປັນພະຈາກນິກາເໜີມອັນສົມເຕົກພະນັກງານ  
ພວກ ເພວະຜົນນັ້ນປ່ຽນກວ່າໃຫ້ພະຈາກນິກາເໜີມອັນສົມເຕົກພະນັກງານແຕ່  
ພະນັກງານຂຶ້ນວ່າຮ້າສັນຄວາມຍຳເກຣງກວ່າ ພອ  
ພະນັກງານຂຶ້ນວ່າຮ້າສັນຄວາມຍຳເກຣງກວ່າ ພະນັກງານຮ້າສັນຄວາມຍຳເກຣງແມ່ນ  
ຈະຕ້ອງກາຮັກຢ່າງໂຮກອ້າງພະເຈົ້າທີ່ບັນດັບບັນຫຼາ ດັ່ງນາັ້ນກຽງ  
ຮ້າສັນຄວາມຍຳເກຣງ ພະນັກງານທີ່ຕ້ອງຜ່ອນັ້ນທຳການ ຕ້າຍເກຣງ  
ຂຶ້ນວ່າພະເຈົ້າທີ່ບັນດັບບັນຫຼາ ພະນັກງານໄດ້ຄວາມຄັບແຄນພຣະຫຸ້ໄທ  
ທີ່ນັກເຂົາຈຶ່ງຄົດຈະກຳໃຫ້ພະນັກງານຮ້າສັນຄວາມຍຳເກຣງ ຄຽນພະນັກງານ  
ໄດ້ພະຍາວານ (ຮອງຄູ່ວ່າຮ້າສັນຄວາມຍຳເກຣງແມ່ນກຳແປງເພື່ອ) ຫຼືງເຂົາໃຈ  
ອອກທາງຈາກພະນັກງານຮ້າສັນຄວາມຍຳເກຣງ ໃນກຽງ ໃນທີ່ປຸກຍາ ຈຶ່ງ  
ຄືກີບເປັນກລອບ້າຍ ບອກຄວາມລົບໄປຢັ້ງພະເຈົ້າໄໝເໜີ້ສູງໃຫ້ຍົກ  
ກອງທັກງານຮ້າສັນຄວາມຍຳເກຣງ ພະນັກງານຮ້າສັນຄວາມຍຳເກຣງໄລດ້  
ຈະຍົກກອງທັກງານ ໃນໄປປະຫັນວ່າຈະໄປໜ້ວຍເມືອງພິຄົນໄລດ້ ເມື່ອ  
ໄດ້ທີ່ແລ້ວໃຫ້ໜ້ວຍກັນໃນພະນັກງານຮ້າສັນຄວາມຍຳເກຣງໄກ້ ຜູ້ພະເຈົ້າ

ໃໝ່ເຊຍເໜີ້ງສູງກໍເກັນພຣະມາຈັກພຣວົດ ທ່ານຍໍາວຸງທ່ານພຣະເທັກຍື້ຕົວ ຈະ  
ລົງນາມຕໍ່ເມື່ອພົມໂລກອູ້ນໍາຮົງ ແລ້ວ ແຕ່ສົມເຕັ້ງພຣະມາຈັກ  
ພຣວົດຫາມເສີຍຈົນໄຕຍາລົງມາ ຄຽນພຣະມາຈັກຫົວໜ້າໃກ້ສົມຄົດ  
ຈຶ່ງໃຫ້ຕະຫຼາດເຕັ້ງພົມໂລກ ພອດງວະດູແລ້ງປ່າຍບ້າລ ພ. ຜ. ເມຄົມ  
ພຣະເຈົ້າໃໝ່ເຊຍເໜີ້ງສູງກໍການທັດລົງນາມຕໍ່ເມື່ອພົມໂລກ ທັກຕ  
ສົມພົມທີ່ໃຫ້ປ່າຍແພວ່ຫລາຍວ່າຈະລົງມາຕໍ່ກຽງຄວີ່ຍ້ອມຫຼາຍ ເພວະ  
ສົມເຕັ້ງພຣະມາຈັກພຣວົດໃກ້ທ່ານສົມບູນວ່າຈະປະທານພຣະເທັກຍື້ຕົວ  
ແລ້ວແກ້ລັງໃຫ້ໄດ້ຄວາມອັນຍົດຄອດນູ້ ໃຫ້ຄົນທັງຫລາຍເຂົ້າໃຈວ່າດໍ່ມາ  
ຕໍ່ເມື່ອພົມໂລກກ່ອນ ເພວະເປັນເມື່ອດ້ານຂອງກຽງຄວີ່ຍ້ອມຫຼາຍຂ້າງ  
ຟ້າຍເໜີ້ນອອ ພຣະເຈົ້າໃໝ່ເຊຍເໜີ້ງສູງກໍລົງມາກຽງນັ້ນ ໄມນາຍຈະຮົບເວັ່ງ  
ຮະຄມຕໍ່ໃຫ້ໄດ້ເມື່ອພົມໂລກກ່ອນການທັດພຣະເຈົ້າຫຼາຍໝາວດໍຍາມາຫຼຸບ  
ປ່າຍແນວໃນໜັງສູນພຣະວາງພົງໝາວດໍວ່າ ກອງທັດກຽງຄວີ່ຕັນນາຄົນທັດ  
ຍາມນາປັນ & ທັດ ມາທາງເມື່ອນນົມໄກຍ ຄຽນມາດັງເມື່ອພົມໂລກ  
ການທັດພຣະເຈົ້າໃໝ່ເຊຍເໜີ້ງສູງກໍທັດບັນໄພ້ເວັ່ງ ຖຽງປະວຸດສວຽນ  
ອອກໄປທາງດ້ານຕວັນອອກ ອ່າງເນື້ອປະມາດ ๔၁ ເສັ້ນ ທັດພຣະບາ  
ແສນສຸວິນທຽງຂ່າວັງພາຕົງທັນເຫຼາໄຫ້ທາງດ້ານເຫັນອອ  
ມີໂຟຕົງທັດບັນລົດເຂົ້າພຣາມນີ້ ເຂົ້າໃຈວ່າທາງດ້ານຕວັນອອກ  
ເຂົ້າໃຈຢູ່ທັດບັນສະແດງທັງດ້ານ  
ຕວັນອອກເຄີຍງິຕໍ່ ທັດພຣະຍານຂໍເຫັດຕົງທັດບັນຍາງສະແດງ  
(ຈະເປັນດຳນັກໃໝ່ຍັງແນ່ໄດ້ຄວາມ)

ผู้ด้วยพระบรมราชโองการฯ ได้ทรงว่าจ่างทัพกรุงศรีสัตนาคน  
หทัยกษา ยังไม่ส่งไส้ย่าวายกมาโดยกลอยสายของพระมหินทร  
จงบอกข่าวศักดิ์ด้วยการลงกรุงศรีอยุธยาข้อหาของทพชนฯ ไปช่วย แล้ว  
ให้ขันเสบียงอาหารต้อนผู้คนเข้าในเมืองพิศณุโลก พระเตรียม  
ขึ้นกันเนื่องเป็นสามารถ แล้วยังไม่วางพระที่ไทย ให้ขอกไป  
ขอของทัพพระเจ้าหงษ์ขาวคำนามชื่อขึ้นจิการทาง ๑ พระมหินทร์ได้รับใบ  
ข้อพระบรมราชโองการฯ ของทพชนฯ ไปช่วยกสัมหมาย จึงมีรับ  
สั่งให้พระยาลีลาวดีเดโชไชยยกพระทัยนารีบคมกำลงขันฯ ไป ก่อน  
กอง ๑ เห็นอนอย่างว่าจะให้ขันไปช่วยรักษาข้างในเมืองพิศณุโลก  
คำรัสสั่งเป็นความลับไปแก่พระยาลีลาวดีเดโชไชยว่า ถ้ากอง  
ทัพกรุงศรีสัตนาคนหตภัยกากองทัพกรุงศรีอยุธยาขันฯ ไปถังพร้อมกัน  
เมื่อใด ให้พระยาลีลาวดีเดโชไชยเป็นเลือกขันในเมือง ครรน  
พระยาลีลาวดีเดโชไชยล่วงน่าฯ ไปแล้ว พระมหินทร์ทรงจัดกอง  
ทพเรือ ให้พระยารามชัช เป็นพระยาจักร ๑ คุมกองน่า พระมหินทร์  
เส็จฯ เป็น комфลในกองหลวงยกตามขันฯ ไปยังเมืองพิศณุโลก กอง  
น่าฯ ไปถังอยู่ทวารพามณ์ กองหลวงคงอยู่ทบากพิงข้างใต้เมือง  
ลงมา.

ผู้ด้วยพระยาลีลาวดีเดโชไชยขันฯ ไปถังเมืองพิศณุโลก กลับ

- ในหนังสือพระราชพงษ์ฯ พระยารามกับพระยาจักรคุณทพน่าฯ ไปด้วยกัน  
๒ คน ข้าพเจ้าเข้าใจว่าเห็นจะเป็นคนเดียว คือพระยารามทรงค์ได้เป็นที่พระยาจักรรีชั้น  
ด้วยมีความประภูมิอยู่ต่อไปข้างน่า

ໄປເຂົ້າເປັນພວກພຣະນທາຊຣມຣາຈາ ທຸລຄວາມລັບທັງປົວໃຫ້ກວງ  
ກວງ ພຣະນທາຊຣມຣາຈາຈຶ່ງໃຫ້ໜັກອົງທັກງຸງ ນີ້ໃຫ້ເຂົ້າໄປ  
ໃນເນື້ອງ ແລ້ວໃຫ້ແພໄຟຂົນເປັນອັນນາກ ຈຸກໄຟປັບລ່ອຍແພໃຫ້ລູບ  
ລົງມາໄໝມັກອົງທັກເວຼົກຮ່ວງກ່ຽວຂ້ອຍທັກຍາແຕກວິນລົງມາຈັນດັງທັກລວງ  
ຝ່າຍຂັງກອງທັກງຸງ ມີໜົ້ວ່າກອງທັກງຸງ ຍາກຂົນ  
ໄປດີ ກ່າເຂົ້າຮ່າມຕ່າມເມືອງພິຄົນ ໂດກ ອົບພຸ່ງກັນເປັນສາມາດ ແຕ່  
ເວລານັ້ນກອງທັກງຸງ ດອຍລົງມາເສີຍແລ້ວ ກອງທັກຮ່ວັດສັກນາ  
ຄົນທັກຕເອົາເນື້ອງໄຟໄຟ ພອໄຟໄໝ້ວ່າກອງທັກພຣະຍາກຸການກັບ  
ພຣະຍາເສື້ອຫາມູ ຊົ່ງພຣະຈ້າທັກຍາດີໃຫ້ເຂົ້າມາຊ່ວຍພຣະນທາ  
ຣາຈາ ນາງວັນຈະດັງເມືອງພິຄົນ ໂດກ ພຣະເຈົ້າໃໝຍເໝັ້ນງູກເລີກທັກ  
ກລັບໄປເມືອງເວຍງິນທີ ພຣະມິນທຽງທວາບວ່າກອງທັກຮ່ວັດສັກນາ  
ສັກນາຄົນຫຼຸດເລີກກລັບໄປແລ້ວ ກໍເລີກທັກລວງກລັບລົງມາກຮ່ວັດ  
ຂອຍທັກຍາ.

ພອເສົ້າກາງຄົກພຣະນທາຊຣມຣາຈາກເສົ້າໄປເນື້ອງທັກຍາດີໃປ  
ທຸລຮອງທັກທີ່ຕ້ອພຣະເຈົ້າທັກຍາດີ ໃນເຮືອງທພຣະມິນທຽງທົມຄືກັບ  
ພຣະເຈົ້າໃໝຍເໝັ້ນນາທໍາວ້າຍ ພຣະເຈົ້າທັກຍາດີກສົມຄົນ ຈົງອົບເສັກ  
ພຣະນທາຊຣມຣາຈາໃຫ້ເປັນພຣະຮ່ວັດສົງເປົ້າພິຄົນ ໂດກ

• ນາມວ່າ “ຄວ່ວສຽບເພື່ອໝູ້” ນີ້ ໃນໜັນສື່ພຣະຍາພງຍາວດາ ສ້າເປັນພຣະນາມຄວາມ  
ພຣະນທາຊຣມຣາຈາ ເມື່ອທຳພົມຮ່າຍກິເສດ ແຕ່ພຣະນທາສົມເຕົ້າພຣະຈຸດອົມເກລັນຈົ້ອຍູ່ຫົວ  
ທຽງສັງເກດເກີນໃນນາມເຈົ້າພິມອົງເຊີ້ນແພງ ຊົ່ງເຂົ້ານາຄາມີກັດມື້ອື່ນຮັບກາລົກ ວ່າທີ່  
ຈົງເປັນນາມເຈົ້າປະເທດຮາດຕາມຮຽນເນື່ອມຂອງພມ່າ.

เริ่มกันในพงษ์ชาวตากพม่าว่า “เจ้าพอาสองแครัว” เป็นประเทศราช  
ขึ้นต่อเมืองหงษ์ยาวยัง ไม่ใช่ขันกรุงศรีอยุธยาตามที่ไป.

ฝ่ายพระมหันตรเมื่อถอยทัพกลับมาถังกรุงศรีอยุธยาแล้ว  
ครองกราบความว่าพระมหานราชาออกไปเมืองหงษาวต์ ก็เข้า  
พระไชยว่าคงจะไปพองร่องยบงพระเจ้าหงษาวต์ให้มาทำร้ายกรุงศรี  
อยุธยา เกร่งก้ารจะหนักแน่นเหลือกำลัง ด้วยเห็นข้าราชการยัง  
รวมเรไม่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน จึงไปทูลวิวงวนสมเด็จพระมหา  
จักรพรรดิให้ล้างน้ำซัก เชิญเสกขันครองราชสมบัติว่าราชการบ้าน  
เมืองคงแต่ก่อน แล้วสมเด็จพระมห้าจักรพรรดิกับพระมหันตร  
รับเสกขันไปยังเมืองพิศณ์โลกด้วยกัน ในเวลาพระมหาธรรม  
ราชาบังอยู่ที่เมืองหงษาวต์ รับพระวิสทิมากัตร์ราชวิคิด ซึ่งเป็น  
มเหษีพระมหานราชา ภบหงษ์พระไ ovar สิคามจากเมืองพิศณ์  
โลก หวังจะให้พระมหานราชาเป็นห่วง ไม่กล้าขอกองทัพ  
หงษาวต์มาตกรุงฯ แล้วรังนэмสิมเด็จพระมห้าจักรพรรดิเส็งให้  
กลับมาถังเมืองนครสวรรค์ ให้พระมหันตรคุมกองทัพขึ้นไปยัง  
เมืองกำแพงเพ็ชร หวังจะทำลายเมืองเสียนมิให้ขาดก้อไศรยเป็นที่  
ผันไกต่อไป ครองกองทัพยกขันไปถึง ขุนอินทรเสนากาญจน์ต่าง  
ใช้ชิงพระมหานราชาให้รักษาเมืองกำแพงเพ็ชร ทราบว่ากอง  
ทัพกรุงฯ จะขึ้นไปทำลายเมืองกำแพงเพ็ชร ด้วยเกิดเป็นอภิบ

๑ คุ้มครอง “สองแคร์” เป็นชื่อเก้าของเมืองพิศณุโลก.

พระมหาธรรมราชา ก็ไม่เข้าด้วย ช่วงกันร่วมรวมกำลังยกขึ้น  
ปล้นค่ายพระยาศรีฯ กองทัพน่า ซึ่งเข้าไปตั้งอยู่ใกล้เมือง คราว  
นั้นกองทัพกรุงฯ ซึ่งยกขึ้นไปคงปะรังมาท โภยกาครัวจะไม่มีผู้  
ใดต่อสู้ กับฝ่ายแพ้พากเมืองกำแพงเพชร พระมหาชนกเห็นว่าจะ  
ทำการไม่สำเร็จก็เลิกทัพกลับลงมา.

สมเด็จพระมหาจักรพรรดิเล็กที่กลับมาถังกรุงฯ ก็ให้ลงมติ  
จัดการตรวจสอบของกันพระนคร ค่วยคาดว่าคงมีศักดิ์ของชาวต่าง  
มานในนี้มีช้า แลจาระตรวจสอบครองนั้นได้ดีมากแก้ไขเพิ่มเติม  
จุจุครองของกันพระนคร มีปรากฏในหนังสือพะราษพงษ์มาตราหลาย  
คงร่างคุณ —

๔ “ให้แต่งข้อมเพ็ชรแลหอวบ ระยะไกลกันแต่เส้น ๑” นี่-  
ขยายความของน้ำ ข้อมเพ็ชรซึ่งคงตรงแม่น้ำข้างกันไป ๑๒  
ลักษณะเมื่อเตรียมสักการวารก่อน พร้อมกับอุ่นแพงพระ-  
สร้างขันแต่เมื่อเตรียมสักการวารก่อน นคร ครัวนแก่ๆ ใจกลางแต่งให้แข็งแรงขึ้น แลหอวบนั้นของเกินปัง<sup>ช</sup>  
ห่างนัก ให้สร้างเพิ่มเติมขึ้นใหม่ทุกระยะเส้น ๑ รอบพระนคร.

“**ວາງບັນໄຫຍ້ໄວ່ຮະບະແຕ່ ၁၀ ວາ** ບັນເລີມໃຈວົງນອະທກ  
ຮະບະໄກດແຕ່ ຊະວາ” ຂອນອີຂໍາຍວ່າ ບັນນັນບ້ອມປະກາວນິໄຫ້ເອົາ  
**ພັນຊາກເຂົ້າ** ພະນັກເຂົ້າອົງຕົງຮາຍຮະບະ ၁၀ ວາທີ່ອກຮະບອກ ອ ວາຜົນຊາກບ້ອມ  
ຄົງມາຮະບະ ແລ້ວ ວາທີ່ອກຮະບອກ ອ (ພັນເກີ້ນຈະນາກນາຍຫລາຍພັນ  
ກ້າວຢແນວກຳແພັງພຣະນົກຍາວມາກ)

๓ “ กำแพงพระนคร ขณะนั้นคงโถงขวานเก่า เลยยังไม่ปูรอง  
ทั้งในริมแม่น้ำ พวยารามก็ให้หงค์ค่ายรายไปตามริมน้ำเป็นชั้น ๆ  
แล้วไวน้ำริมแม่น้ำทั้งสองฝั่งหงค์ค่ายนั้นก็มาก ” ข้อนี้อธิบายว่า ความ  
ทึ่กล่าวยังนหมายเฉพาะแต่ด้านตะวันออก (คือดังแต่ทางทิศตะวันออก)  
เช่น ลงมาในวัดสุวรรณดาราราม) ด้านเกี๊ยว ดังจะเห็นไป  
เมื่อ古老วงเวลารบกวนท่อไปข้างหน้า เพราะด้านตะวันออกแม่  
น้ำสักเวลาตนนั้นยังคงทางบ้านมาอยอกปักเข้าสารห่างพระนครนั้น  
ต้องขอกว่าเมืองอิกซัน (ตรงที่เป็นลำแม่น้ำน้ำริมสถานีไฟเกียวน  
แต่ยังเป็นคลองแคบ) เรียกว่าคลองขอนน้ำ แนวกำแพงพระนคร  
ด้านตะวันออกครองนนกยังอยู่กู่ (พื้นที่เสนาศรี) เมฆามา จึงให้  
หงค์ค่ายรายข้างนอกกำแพง รากษากเมืองอิกซัน ๑

๔ “ ให้ปลูกหอโภนในกลางน้ำไก่ริมผังออกไป & วา รอข  
พระนคร มีให้ขาดกับเราเรื่อยเข้ามาตั่วพระนครโภค ” ข้อนี้อธิบาย  
ว่า นอกจากด้านตะวันออก [อิก ๓ ท่าน] ที่มีลำแม่น้ำเป็นคลอง  
นนกริมแม่น้ำให้ปลูกหอระบลงไปในลำแม่น้ำ รายเป็นระยะๆไปทัง ๑  
ท่านกงน.

ผู้ด้วยพระมหาธรรมราชาอยู่ที่เมืองหงษ์ฯวัด ครั้นได้ทราบว่า  
สมเด็จพระมหาราชาจักรพรรดิฯกับพระมเห็นทรชนไปรับพระวิสุทธิกษัตริย์  
พระไօรสขิกาพาไปไว้เป็นครัวสำนักที่กรุงศรีอยุธยา ก็ทรงพระไゆร  
นำความไปทูลแก่พระเจ้าหงษ์ฯวัด ทรงสั่งให้เตรียมมากองทพะมา

ຕໍ່ກງຽງສົມຍຸທະຍາ ໃຫ້ພຣະນທາຈັກວາຈາກລັບນາກ່ອນ ໃຫ້ມາຕະຮະ-  
ເຕີບມາກອງທັພ໌ຂ່າຍເມື່ອນເຊີ້ນໄວ້ ແລ້ວພຣະເຈ້າທັງໝາວດີກໍໃກ້ເກົດທໍ່  
ເມື່ອປະເທດວາງແລ້ວເມື່ອນຂນທັງປົງເຂົາກອງທັພ ພອບລາຍຮະດ  
ຝັນພຣະເຈ້າທັງໝາວດີກົບກອງທັພລວງອິກາຈາກພຣະນຄຣ ເມື່ອນວັນ  
ອາທິທະຍ່ເຖິງນັ້ນ ๑ ແຮມ ๒ ດາ ນມໂຮງ ຖລັກກາງ ៥៣០ ພ. ຕ. ໂກໂລ  
ກະບວນທັພພຣະເຈ້າທັງໝາວດີກົບເຂົາມາຄຽນ ຈຳເປັນທັພກູ້ຕ່ວຍໆ  
ທັພ ຄືພຣະນທາອຸປະກອດທັພ ๑ ພຣະເຈ້າເປົ່າທັພ ๑ ພຣະເຈ້າຕອງອູ  
ທັພ ๑ ພຣະເຈ້າອັງວະທັພ ๑ ກອງທັພເຫັນມາກອງໄທບໍໃຫຍ່ສົມທະນ  
ທັກທັພ ແລ້ວພຣະວາງບໍຕວ່າງຄວອງເມື່ອສາວັດສົມທະນກັບພວກເມື່ອ<sup>໨</sup>  
ເຊື່ອງໃໝ່ເຊື່ອງຕົກທັພ ๑ ທັພລວງຂອງພຣະເຈ້າທັງໝາວດີທັພ ๑  
ກອງທັພໄທບໍຂອງພຣະນທາຈັກວາອົກທັພ ๑ ຊົງຮວມເບີນ ๙ ທັພ  
ກັວຍກັນ ພົງໝາວດາຮັບມຳວ່າ ລວມທຸກທັພເປັນໃໝ່ນັ້ນວັນພລ ៥០០,០០០  
ຢາກເຂົ້າມາທາງດໍານະແໜ່ລະເມາ ແລ້ມາປະໜຸນທັພເມື່ອກຳແພັງເພື່ອຈົວ  
ເໜັນອານກວາກ່ອນ.

ຝ່າຍຊ້າງກງຽງສົມຍຸທະຍາ ໃນຄວາມຮັບໄມ້ມີທ່າທາງທີ່ໄປຢູ່ພຸ່ງ  
ທີ່ໂດຍໄກເໜີມອັນຄວາກ່ອນ ເພວະຫຼວມເມື່ອເຫັນຂບດໄປເຂົ້າຂ້າງ  
ໜັກສົກເລີຍທັງໝົດ ແມ່ນັ້ນຄົນໃນມະຫາຊາຍ້ານກາຕົນແຕກຫລຸໝ່ານ  
ເສີຍມາກ ຮັບຮົມໄວ້ພລໄຟໄຕເຕີມຕາມຈຳນວນ ເພວະເຫຼືດເຫັນ  
ຈຶ່ງໄກແຕ່ເຂົາພຣະນຄຣເປັນທັນຄອຍຕ້ອສູ້ໜັກສົກອູ້ແໜ່ງເຕີຍວາ ກອງທັພ  
ພຣະເຈ້າທັງໝາວດີກົບລົງນາໄກໂຕບສຄວກ ນາດັ່ງກງຽງສົມຍຸທະຍາ

ແຕ່ເຄືອນຂ້າຍ ໃຫດຕໍ່ຄ່າຍຮາຍລ້ອມພວະນິກາຖີ່ ຕ້ານເກີນອພຣະເຈົ້າ ແໜ່າວັດທຶນອື່ນທຸກລຸ່ມພລ໌ ຂ້າງໃນກວງ ຈ ເຊັ່ນນາງາຢານສົງຫວາດຕັ້ງ “ໃນຂ່ອງນມສບວຽກ” (ຄອທບອນນມເມືອງທຽບໂວກທ່າງທຸກວຸນ) ປິງໄປຈາກອອກທີ່ພວະເຈົ້າແໜ່າວັດ ຖົກຫ້າງນາງພລົມຕາຍ ພຣະເຈົ້າ ກ່າວັດໃຈ່ໃຫດອຍທີ່ພລວງໄປຕັ້ງທີ່ນ້າມຫາພວກມະ ໄພັນກາງ ຂັນໃຫຍ່ ແລ້ວເກົ່າງທີ່ພວະເຈົ້າຕອງໆ ທີ່ພວະຍາພສີມ ທີ່ພວະຍາ ອັບຄາມ ທີ່ພມອອນເມືອງເມາະຕົມະ ຕັ້ງຮາຍກັນໄປຂ້າງຕ້ານ ເທົ່ານີ້ ຕ້ານຕົວນອອກໃຫ້ອົງທີ່ພວະນ້າວປ່າຊາກັບອົງທີ່ພວະ ມ້າຊ່ວມຮາໝາໃໝ່ທີ່ ຕ້ານຕົວນຕກ (ໄຟເປັນຕ້ານສຳຄັງ ດ້ວຍແມ່ ນ້ຳກວ້າງ ນີ້ໃຫ້ທັງທ່ຽວເຂົາທພວະນິກາ) ໃຫດອົງທີ່ພວະເຈົ້າເມືອງສາວັດ ກັບອົງທີ່ພວະເຈົ້າເມືອງເຊົ່າຍໍາໄຫມ່ ແລ້ວກາເຈົ້າພາໄທຍໃຫຍ່ໄປຕັ້ງ ຕ້ານໄຟ ໃຫດອົງທີ່ພວະເຈົ້າອັງວະລົງມາຕັ້ງ ພິເຄຣະໜ້າຕາມແນນທັກອົງທີ່ພວະ ແລ້ວ ທີ່ພວະເຈົ້າຕົວນອອກໃຫ້ອົງທີ່ພວະນ້າວປ່າຊາກັບອົງທີ່ພວະ ຂາສົກ່າງຕົງລົມກວງ ຈ ກວານ ໄຟກລ້າເຂົາມາຕັ້ງໄກລ໌ເໝັນກວາວ ກ່ອນ ກັບປັນກວ້າຍໄທຍນິນໃຫຍ່ທີ່ມີກຳລັງແຮງມາກຸ່ນ ຄອບບິນ ກວາດນີ້ໃຫ້ເຂົ້າມາໄດ້.

ຜ່າຍຂ້າງກວງຄົ່ນຍົບຍໍາ ກາວຮັກໝາພວະນິກາຕ່ອສ໌ຊາສົກລວມນ ສົມເຕີ່ພວະນ້າຈັກພວກຕີໃຫ້ພວະຍາຮາມເປັນຜູ້ຂໍ້ມູນໜາກການທີ່ໄປ ສ່ວນ ພັກການຮັກໝານ່າທັນ ຂ້າງຕ້ານຕົວນອອກເປັນຕ້ານສຳຄັງ ເພວະ ຄົມື່ອງຍັງເຄີຍ ເປັນທາງທີ່ຂາສົກຈະເຂົາໄດ້ຈ່າຍກວ່າທາງອືນ ໄກ້ ພວະຍາກລາໂໜ່ນ ພວະຍາພລເທັນ ພວະນາທັບເທັນ ເປັນນາຍກອງພລ

## ແຜ່ນຄົນສົມເຕົ້າພະມາຫຬກົດປວຣົດ

๓ ກອງ ແລ້ວໃຫ້ຜູ້ວ່າງາຊກາຮ້ວມເນື່ອມະນາຄລວາສານ໌ ທີ່ຈຶ່ງເກີດທຳ  
ເຂົ້າມາຈ່າຍຕະຫຼາສັກເຂົ້າສົມທະບຽນ ປະຈຳວັກຢາແຕ່ປະຕູກໂທອຣັດນີ້ໃໝ່  
ລັງໄປຈົນເກາະແກ້ວ ( ດົກແຕ່ຫ່ວຍລົງໄປຈົນປາກເຂົ້າສາວ ເທິ່ນອ  
ວັກພະເຈົ້າພັນເຊີງ ) ດັ່ງຕົ້ນເປັນບ້ານຈົນແລະແຂກຝ່າງໆ ໃຫ້ພະຍາ  
ພະຄຸລົງເປັນນາຍກອງພລ ວັກຢາແຕ່ເກາະແກ້ວ ດັ່ງປະຕູກໃໝ່ຍະບະ ၁  
ໃຫ້ພະຍາອືນກວານຄວາມເປັນນາຍກອງພລ ວັກຢາແຕ່ປະຕູກໃໝ່  
ໄປຈົນປະຕູກຈົ່ນຍະບະ ၈ ດັ່ງຕົ້ນຕົວຕາໃຫ້ພະທ່ານນໍາເປັນນາຍກອງ  
ພລ ວັກຢາແຕ່ປະຕູກຈົ່ນໄປຈົນມຄາລໜລວງ ດັ່ງຕົ້ນເຫັນພະຍາ  
ສື່ສຫງເຈົ້າໃໝ່ຢູ່ເປັນນາຍກອງພລ ວັກຢາແຕ່ມຄາລໜລວງມາຄັງພະ  
ຮາງວົງວະຍະ ၅ ພະຍານີ້ວັນມາເປັນນາຍກອງພລ ວັກຢາແຕ່ພະ  
ຮາງວົງມາຈັນຂຶ້ນນໍາ ( ຖ້ວອອນບວບຄານຕົວນອອກ ) ຢະຍະ ၈ ພະຍາ  
ຮາມັນບໍ່ຫຼຸງສາກວ່າທີ່ໄຟກົມພລຕະອບຖອກສະນາມຫລວງ ແລ້ວຈີດກອງ  
ແລ່ນເຕັມໄວ້ສ້າຫຼັບເປັນກອງໜັນພັນກັງການວັກຢານໍາທີ່ ໃນເວລາ  
ຕັ້ງກາງກຳລົ້າຫຼວຍ ດັ່ງຕົ້ນດະ & ກອງ ທີ່ ແລ້ວດັ່ງຕົ້ນ ແລ້ວກົງນັ້ນສົມເຕົ້າ  
ພະມາຫຬກົດປວຣົດໃຫ້ພະຍາສາລົນຂົນໄປ ຢື່ນກວງກົວສັ່ນາກິນຫຼັ  
ຂອງໃຫ້ພະຍາໄໝເຊີຍເຈົ້າຍາກອງທັດລົງມາຈ່າຍຕ້ວຍວິກທາງ ၈

- 
- ၁. ໃນແນັ້ນສື່ອພະຮາງພຍາວດາວ່າ ແຕ່ປະຕູກໃບຈົນປະຕູກວັງຢູ່ຍະ ສອນກັບຫ້ອງ  
ທີ່ເຫັນວ່າທ່ານໄມ້ມາກ ຮະຍະກືສັ້ນນັກ
  - ၂. ທີ່ວ່າມຸມຄາລໜລວງຕຽງນີ້ ສົງໄສຍ່ວ່າ ທີ່ຈົງຈະເປັນມຸມເນື່ອທີ່ເກົ້ວແຂລມ.

ในพงษ์ชาติการพม่าฯ เมืองทัพหงษาวะคีเข้ามาตั้งถิ่น  
กรุงฯ แล้ว พระเจ้าหงษาวดีริยกาเมทพังปงมาปะรังศูนปุกญา  
การที่จะตั้งกรุงศรีอยุธยา พระมหาอุปราชานั่นว่ากำลังก่ออหทัย  
ยกมาฝั่งมาก ควรจะเข้าตีหักเอาพระนครให้พร้อมกันทุกด้านที่เดียว  
ให้ได้กรุงศรีอยุธยาเสียโดยเร็ว เพราะชั่วันไปจะเกิดความ  
ล้ำจากด้วยเรื่องเสบียงอาหาร อิ่มประการ ฉัพชาติไปสิ่งระดับนี้  
จะทำการไม่ดันดัก จึงเห็นว่าควรจะรบเข้าร่วมต่อกองตัวกรุงศรีอยุธยา  
เสียให้ได้โดยเร็ว พระเจ้าหงษาวดีไม่เห็นชอบด้วย ว่ากรุง  
ศรีอยุธยาเป็นแม่น้ำล้อมเป็นที่ขั้นบันไดมั่นคงไม่เหมือนเมืองอื่น แล้ว  
การที่ไทยจะบ่องกันบ้านเมืองก็ตระเตรียมไว้เป็นส่วนรวม ถึงคน  
น้อยก็อาจสรุคนมากได้ ถ้ายกเข้าตีพร้อมกันทุกด้านดังว่า จะเสีย  
รพลตามตามมากัน ฉัพชาติไม่เกิดงหากากะพากันเสียทีขาด  
ทุกทิพ จำจังศัลโภคด้านทั่วโลก โดยวัน ถังจะชั่วันไปก็อย่า  
ให้มีทางทั้งที่เสียทีขาดกากะพากจังจะซูบ ใช้กังการให้เข้าตพระนคร  
แต่ช้างค้านตวนออกด้านเก็บ ด้วยคเมืองยังไงก็ต้องกล่าวมา  
แล้ว ด้านอนเป็นแต่ให้หลอมไว้ให้มั่นคง พระเจ้าหงษาวดีจังหวัด  
ค่ายหลวงมาตั้งที่ไกลวคุมเหลียงค้างค้านตวนออก ให้กองทัพพระ  
มหาธรรมราชาไปเก็บวัดคัตตานาดลสั่งมากให้มาก แล้วให้พระมหา  
อุปราชเป็นผู้อำนวยการที่พรบนคร ให้ตั้งค่ายแนวเรือห่างๆ เมือง  
อูกุไปประมาณ ๓๐ เส้นก่อน อาไศรยค่ายนั้นจัดการเตรียมพร้อม

ແລວກໃຫ້ຮູກເຈົ້ານາຕັ້ງຄ່າຍອີກແນວ ທ່າງຄ່າຍເກົ່າເຂົ້າມາປະມາດ  
 ດັ່ງເສັ້ນ ຂູກຄົນທຳສະນາມເພລາະແລດມເຊື່ອເຖິງເຕີນແລ້ວເຂົ້າໄນ້ຕາລຸໜ້າງວາຍ  
 ເປັນສົວເນັຍຕົກນິບນທຍົງໄປກາໃນກວງ ພວກທັງໝາວດີທ່ານາ  
 ຕັ້ງຄ່າຍອົກຊາວພຣະນຄຣເຂົ້ານິໃຫຍ່ຢືນລົມຕາຍເປັນອັນນັກ ຈະເຂົ້າ  
 ມາທຳກາຮັກລາງວັນໄຟໄກ ຕົ້ນລົບຂໍາມາຕັ້ງຄ່າຍຕໍ່ເວລາກລາງຄົນ  
 ເຈົ້ານໍາທີ່ໃນພຣະນຄຣຕັ້ງກອງອາສາອົກທລວງພຸນ ສູ່ຂັກນິມໄກ້ຂາດ  
 ພຣະເຈົ້າທັງໝາວດີທີ່ໃຫ້ໄວ່ພົມນາເພີ່ມເຕີມອີກເຢັນອັນນັກ ຈຶ່ງຕັ້ງ  
 ຄ່າຍແນວທີ່ ລົງໄກ ກຽນກຳຄ່າຍແນວທີ່ ມັນຄົງແລວກໃຫ້ຮູກເຂົ້າ  
 ມາຕັງແນວທີ່ ດັກເມືອງ ຕອນນີ້ເກລືກາຍໄທຍ ຢິ່ງໄກດັ່ນັ້ນ ດັກ  
 ພວກທັງໝາວດີລົມຕາຍລົງນາກກວ່າແຕກ່ອນ ຕົ້ນຊົກອູໂມງຄົດເກີນບັງຕົວ  
 ເຂົ້າມາເປັນໜ້າລາຍສາຍ ຕຽບໃກລານໍາແລວງຈົກອູໂມງຄົດເດັ່ນຫາກັນ  
 ຄາມແນວຄ່າຍ ທຳກາຮັກແຕ່ໃນເວລາກລາງຄົນ ພົມຍາມອີ່ກວ່າ ແລ້ວ  
 ເກີນຈົງເຂົ້າມາຕັ້ງຄ່າຍແນວທີ່ ຖະໜົນ ດັກຕົກມີເພີ່ມ  
 ດັກ ດ້ວຍພວກຊາວພຣະນຄຣຍົງຮັກຍານາກແຂງແຮງ ພວກທັງໝາວດີຈະ  
 ຂ້າມກົມເອີ້ນເຂົ້າມາ ດັກໄທຍຢືນລົມຕາຍຕ້ອງຄອບກລັບອອກໄປຫລາຍ  
 ຄຣາວ ຂ້າມເຂົ້າມາໄຟໄກ ພຣະເຈົ້າທັງໝາວດີໃກ້ອິນທພຣູອອິນ  
 ສົງມາກາງຕະພານເຜົາເຂົ້າ ( ຄົດເວີຍກວ່າຄລອງສົກຖົກວັນນ ) ນາ  
 ອອກນາຍງ່າງໄກ ດັກມາຕັງຕຽວຈົກມາລຳແມ່ນໍາເຕີມເມືອງຂົນບຸຮ່  
 ເມືອງນິນທບຽນນີ້ມາ ກັກເຮືອນໃຫ້ຂົນມາຊ່ວຍທີ່ກວງ ໄກແລ້ວ ທັງ  
 ໂນນໃຫ້ຮົມກົນເຂົ້າມຸກທຳທາງຂ້າມເຂົ້າມາຕັ້ງພຣະນຄຣ ໃຫ້ເປັ່ນໜ້າທີ່

กันเป็น ๓ ตอน ตอนข้างใต้ให้กองทัพพระมหาอุปราชานครทำ  
ทางเข้ามาตรงทางแก้ว ( ตรงนี้วัดสุวรรณคาราม ) ทาง ๑  
ตอนกลางให้พระเจ้าแปรคมพล ทำทางข้ามคิ่มมาทั่วทั้งที่  
ทรงบางเฉียง ( หลังสถานที่ที่ขยาทกวัน ) ทาง ๑ ตอนเหนือ  
ให้กองทัพพระเจ้าอังวะมุ่ยทำทางเข้ามาตรงตะพานเกลือ ( ที่ใต้  
วังรัตนหราภัย ) อีกทาง ๑ พระเจ้าหงษ์ขาวตีคาดโภยว่า ถ้า  
ก้านไหนทำไม่น้ำเรื่องเอาไทยเมืองพัฒชวตร พระมหาอุปราช  
พระเจ้าอังวะ พระเจ้าแปร ต่างเกรงพระราชอาณาญาศให้อาไม้  
คาดทำทบทพอย่างตัวไฟร์พล แล้วบูรณะขึ้นตอนเข้ามานอดอง  
ชาวพระนครอาบนยิงตายเสียมากกว่ามาก พากหงษ์ขาวตีคาด  
ขับกันหนนเนื่องเข้ามา คนข้างน่าตาลลง คนมาข้างหลังกีเอ  
กินลมทั้งคเพลย์มา ด้วยความกลัวอยู่พาพระเจ้าหงษ์ขาวตีคาด  
กำลัง.

ในขณะพ่อญสุมเด็จพระมหาจักรพรรดิประชวรสุวรรณคต ขาว  
พระนครก้มความว้าเหว่ พระบารม พระบากลาโอม และ  
พระมหาเทพ เห็นว่าไฟร์พลพากันย่องท้อใจรักษาค่ายริมคิเนอง  
ไว้ไม่ได้ จึงให้กองทัพถอยเข้ามาตั้งค่ายอิกเนว ๑ ข้างใน  
พระนครอาบ่าเพงเมืองเป็นแนวๆ ต่อสีชาศึก พระเจ้าหงษ์ขาวตี  
คาดที่ก้าวให้บลเช้าตีพระนครทางกันตะวันออกพร้อมกัน ชาศึก  
เข้าเมืองใต้ทั้งทางแก้ว แต่พระมหาเทพผู้เป็นนายค้านครนั้น

ເຂັ້ມແຂງໃນກາຮົກ ເອົາຄ່າຍແນວໃນເມືອງທ່ານີ້ໃໝ່ເປັນທີ່ນັ້ນຕ່ອງ  
ສັບບັນຫຼາສົກໄວ້ອີ່ຍໍ່ ພວກທ່າງໝາວຄົມຕາຍລົງເປັນຂັ້ນນາກ ຈະຕໍ່ທັກ  
ເອົາພຣະນົມໄຟໄກຕອງດອຍຂ້າມຄູລັບອອກໄປ.

ພຣະເຈົ້າທ່າງໝາວຄົມຕາຍລົງຕ່າງໆ ອູ້ທີ່ຢາມາແຕ່ເດືອນອ້າຍ  
ນິນໂຮງ ຈັດງເຕືອນ ແລະ ຂົມເສັງ .ພ.ສ ໩້າມ ຢູ່ໄຟໄກພຣະນົມ  
ທຽບພຣະວິທກ ເພວະຈະຄະດຸຜົນ ຈຶ່ງປັດຍາພຣະນົມຫາຊວມຮາງ  
ວ່າທໍາອ່ຍ່າງໄວ້ຈະໄຟເສົ້າສື່ບໍ່ໄດ້ໂຄຍເວົວ ພຣະນົມຫາຊວມຮາງ  
ທລ່ວກາຮົກຕ່ອງສົກໝາພຣະນົມນັ້ນ ພຣະຍາຮາມເປັນຕົວສຳຄັນຢູ່ກົນ  
ເຕືອນ ດັກໄຕວພຣະຍາຮາມນາເສີ່ມແລວ ກໍ່ເຫັນຈະໄຟພຣະນົມ  
ໂຄຍເງິນ ພຣະນົມຫາຊວມຮາງຈາງວັນອາສາ ແລ້ວມໜັງສົລັບໃຫ້  
ຂ້າພະວັນເຄີມດອຍເຂົາມາດວາຍພຣະວິສທິຂີຍຕົວ ວິທກທ່າງໝາວຄົມເຂົາ  
ນາປະຈິກຕິກພຣະນົມຈົດເພີ່ມແລວ ໃນເພື່ອສົມເຕັພຣະມහິນທຣາ  
ຊີວາງຈະຄອງກັງຕ່ອງສື່ໃຫ້ຜົນລົມຕາຍຕ່ອງໄປ ຄວາງຈະໃໝ່າຊອເປັນໄຟ  
ກົມພຣະເຈົ້າທ່າງໝາວຄົມແລຍໄໂຄຍດໍ ເຫຼຸກຮານທົງປົວງທີ່ໄດ້ເປັນມານັ້ນ  
ພຣະເຈົ້າທ່າງໝາວຄົມກົງສັ່ງອ່ວນ ເປັນເພວະພຣະຍາຮາມຄົນເຕີຍວູຍິ່ງ  
ໃກ້ເຕັກວ່າງນັ້ນ ດາສົມເຕັພຣະມහິນທຣາສັ່ງຕົວພຣະຍາຮາມຂອກມາ  
ດວຍເສີ່ມ ພຣະເຈົ້າທ່າງໝາວຄົມຄົງຈະຍອມເປັນໄຟຕົ້ນເໜີ້ອັນຍ່າງຄວງ  
ກົມນ ພຣະວິສທິຂີຍຕົວນຳໜັງສົ່ງໄປຄວາຍສົມເຕັພຣະມහິນທຣາ  
ຈຶ່ງໃຫ້ຂ້າຮາງກາຮົກທີ່ປົວງປັດຍາກັນວ່າຈະຄວກທຳປະກາງໄກ ໃນຂະໜາ  
ນັ້ນຂ້າຮາງກາຮົກທົງປົວງເໜີ້ວ່າກາຮົກຕ່ອງສູ່ບໍ່ອັນກັນພຣະນົມເສີ່ມເປົ່າຍັງ

ศึกมาก ก็พากันยื่นหือ แม้ตัวพระยารามเองก็สันความคิดที่จะ  
ต่อสู้อย่างไรต่อไป จึงเห็นพร้อมกันโดยมากว่าควรจะขอเป็นไม่ตร  
กับพระเจ้าหงษ์ตามที่พระมหินทรธรรมราชาแนะนำเข้ามา สมเด็จ  
พระ มหินทรทรง อาราธนาสมเด็จพระสังฆราชให้ออกไปเจรจาขอเป็น  
ไม่ตรกับพระเจ้าหงษ์แล้วข้าราชการผู้ใหญ่พากันทั่วพระยาราม  
ออกไปถวายพระเจ้าหงษ์ด้วย พระเจ้าหงษ์วัดให้รับตัวพระยา  
รามไว้แล้ว จึงให้แม่ทัพปวงประชุมปฤกษา กัน ว่าจะ  
ควรเป็นไม่ตรกับสมเด็จพระมหินทรภูบุรีการใด แม่ทัพทั้งปวง<sup>๑</sup>  
ทูลว่ากรุงศรีอยุธยาเห็นอนหนงอยู่ในเงื่อนมอยแล้ว ทั้งยอมเป็น  
ไม่ตรหากว่าไม่ พระเจ้าหงษ์วัดจึงมรบสังเกตุว่า ถ้าสมเด็จพระ  
มหินทรจะครึ่งให้ได้การสังค្រමก็ต้องรับแพ้ยอมเป็นเชลย อย่า  
มีข้อความขอร้องอย่างหนักอย่างไรจะจะยอม ทุกน้ำความกลั้งเข้า  
มาทูลสมเด็จพระมหินทรภูบุรีว่าสังเกตุปฤกษาข่าวราชการเหมือนหน  
หลัง ควรวนข่าวราชการทั้งปวงเห็นแน่แก่ใจ ว่าพระเจ้าหงษ์วัด  
หมายจะเกร็งอาสาช่วงรุ่งศรีอยุธยาไปเป็นเชลย ต่างก็โกรธ  
แค้นพากันมีมานะ ทูลอาสาสมเด็จพระมหินทรจะต่อสู้ศึกหงษ์วัด  
ต่อไป เพราะเห็นว่าอย่างไม่ซ้ำเท่าไหร่จะถึงระดับน้ำหลากร พระ  
เจ้าหงษ์วัดคิดว่าต้องเลิกทัพกลับไป ขออย่าเพื่อให้ยอมแพ้แก่  
พระเจ้าหงษ์วัด สมเด็จพระมหินทรทรงเห็นชัยชนะกับชัยชนะตาม

ຈີ່ໃຫ້ຕຽບຕາມບ້ອງກັນພຣະນຄຣໃຫ້ກວດຂຶ້ນຢືນຢັນ  
ທາອອກໄປຢອມ  
ອ່ອນນ້ອມຕ່ອພຣະເຈ້າທັງໝາວດີ່ໄມ.

ໃນຂະະນພຣະເຈ້າໄຊຍ່າງສູງກວາງຄຣືສົດຖານາຄນຫຼຸດຍາກອງທັພລົງ  
ນາທາງເນອງເພື່ອຍົບຮົດ ພໍມາຍຈະມາຊ່ວຍກວາງຄຣືອຸຍົກຂົບຍາ ພຣະເຈ້າ  
ທັງໝາວດີ່ທຽບທາຍຄວາມຈົງປຸກຍາກນີ້ພຣະມຫາມຫວົມວາຈາແລວຄົດກຳລົງ  
ດີບາຍເກລຍກລົມພຣະຍາຮາມໃຫ້ແຕ່ງເປັນຄຸວາອັກຍົກກວາງຄຣືອຸຍົກຂົບຍາ  
ນີ້ສັ່ງໄປສັ່ງກອງທັພກວາງຄຣືສົດຖານາຄນຫຼຸດວ່າ ກອງທັພທັງໝາວດີ່ທຳມາ  
ຄົມກວັງນັ້ນ ເຂົາຕພຣະນຄຣ໌ຫລາຍກວັງ ກອງທັພກວັງ ຕ້ານ  
ທານໄວ້ໄດ້ ເຄີຍວນອອນກຳລັງຮ່າງສໍາຮ່າຍອື່ນແລ້ວ ຂອໃກກອງທັພກວັງ  
ຄຣືສົດຖານາຄນຫຼຸດຕີ່ຂົບຍາລົງມາຊ່ວຍຕົກຮ່ານຍາເດີດ ກອງທັພທັງໝາວດີ່  
ຄອງຈະແຕກພ່າຍໄປ ແລ້ວໄຫ້ແກະປລອມຕຣາພຣະວາຈສີ່ປະກົບຄຸວັກຍົກ  
ໃຫ້ພວກໄທຍີໃນກອງທັພພຣະມຫາມຫວົມວາຈາດີ່ໄປ ແລ້ວພຣະເຈ້າ  
ທັງໝາວດີ່ໃຫ້ພຣະນຫາອຸປ່າຍກກອງທັພຂົນໄປໜ່າຍ່ອຍໃນແຂວງເມອງ  
ສະບູວ ຄອຍຕົກອງທັພກວາງຄຣືສົດຖານາຄນຫຼຸດທີ່ຍາລົງມາ ຜ້າຍພຣະ  
ເຈ້າໄຊຍ່າງສູງໄກຮັບຄຸວາອັກຍົກປລອມ ມີໂຕສົງໄສຍວ່າເປັນກລອ້າຍ  
ຈີ່ຈົງເຮັດໃຫ້ອົງທົວບໍລິຫານໄດ້ພ່າຍນີ້ແລ້ວ ກອງທັພນໍ້ມາດັງແຂວງ  
ເມືອງສະບູວທັພພຣະນຫາອຸປ່າຍຈາກນີ້ມອື່ນກ່ອອກໂນມທີ່ ກອງທັພກວັງ  
ຄຣືສົດຖານາຄນຫຼຸດໃນທັນຮ່ວມຕົກແຕກພ່າຍນີ້ເປັນ ເສີ່ໜ້ານຳຜົ້ນ

• ຕຽບຕາມໃຫ້ພຣະຍາຮາມໄດ້ເປັນທີ່ເຈົ້າພຣະຍາຈັກຮີດັກລ່າວນາແຕ່ກ່ອນ

พระมหาปราชานับมาได้เป็นอันมาก พระเจ้าไซยเซญจูฯ เห็นว่า  
จะเอ้าไซยชนะข้าศึกไม่ได้ ก็อยทพากลับไปกรงครีสต์นากนหท.  
ฝ่ายพระเจ้าหงษากุณไซยชนะกองทพกรงครีสต์นากนหทแล้ว  
ให้เข้าร่วมตามตรางครรรค์อยู่ที่เมืองอิกาห์ลายคงกงเข้าเมืองไม่ได้ ด้วย  
ในตอนนั้นข้างในกรุงฯ ข้าราชการทรงปวงพร้อมไกกันต่อสู้เป็นสามารถ  
พระมหาธรรมราชาสวัสดาเข้ามาเรื่องจากความกับชาวพระนคร ประ  
ลังกุจทางกล่องให้ยอมแพ้โดยที่ พวากษาพระนครก็ไม่พึง  
กลับเข้าบ้านยังพระมหาธรรมราชาต้องหนอกกล่องไป จนถังเดือน๗  
ยังคงไม่ได้กรงครรค์อยู่ที่เมืองอิกาห์ พระเจ้าหงษากองยังมีความวิตก  
ด้วยไอลรรค้นเข้าแล้ว จึงบัญญาภัยพระมหาธรรมราชาคิดกล  
อัญเชิญพระยาจักร ซึ่งได้ตรุปเปากกรงครรค์อยู่ที่เมืองกับพระ  
รามีศรวนนมาเกลยกล่อง พระบาทกรรยบ้ำสาจะเข้ามาเป็นเสศก  
พระเจ้าหงษากองแกล้งให้พระยาจักรแล้ว酵ตัวไปคุมไว้ในค่าย  
ทางด้านตะวันตก สั่งเป็นความลับไปแก่นายทพที่ควบคุมให้แกลง  
ทำดะเลยให้พระยาจักรหนีได้ เวลากระดางคนวันหนึ่งพระยาจักร  
หนีมาทางเครื่องพันธุ์นาการ เข้ามาหาเจ้าทรรษฯ พระนราทรง  
ค้านวัตสบส่วนรด ครอบรุ่งเช้านายทพม่าซึ่งให้เข้าผู้คอมผาตต  
ศีศักดิ์เสียชีวีทูลมาน้ำใจไทยเห็น จะมีให้สั่งไสบว่าแกลงปล่อย  
พระยาจักรเขามา ฝ่ายสมเด็จพระนินทร์ไม่ทรงทราบว่าเป็น  
กลอนนายของพระเจ้าหงษากุณ สำคัญว่าพระยาจักรหนีมาได้

ກໍທຣງຢືນດີ ດ້ວຍພຣະຍາຈັກຮ່າຍເປັນຂ້າວາຊກາຮຸ້ໄໝ່ ທັກໂຄຕ່ອ  
ສູ່ພຣະເຫົ້າຫັ້ງໝາວດີແບ່ງແຮງເມືອຄຣາວກົມ ຈຶກຮັງທຣງທຣັງພຣະຍາຈັກຮຸ້ໄໝ່ເປັນ  
ຜູ້ຂໍ້ມູນໜ້າກາຮັກໝາພຣະນົມຮ່ານທພຣະຍາວານ ພຣະຍາຈັກຮັກຕົງຕົນ  
ຄືກອບຍາຍທຳກາຮຖຽສຕ່າງ ພັນທັນວ່າພຣະຄຣີສາວາຊນ້ອງຍາ  
ເນືອພຣະອົງຄ້າ ທີ່ໜ້າຍຂໍ້ມູນໜ້າກາຮັກພຸ່ງໝາສົກແບ່ງແຮງ ພຣະຍາຈັກຮ  
ກໍທລຸຍ່າງສມເຕົ້າພຣະມທິນທຣວ່າຈະເປັນໆໆບັດ ຈົນທັນຄູກສຳເວົ້າໂທຍ  
ຂ້າວາຊກາຮັກນີ້ໃຫ້ມີມອຕ່ອສູ່ໝາສົກເຂັ້ມແຂງພຣະຍາຈັກຮັກແກລັງ  
ຢ້າຍນຳທີ່ໃຫ້ປົກໝາກາຮຖຽກທາງທະໜີມີ້ຈຳເຫັນມາ ເຊັນທີ່ເຫັນວ່າ  
ອືນແອມຮັກໝານຳທີ່ສຳຄັນ ພຣະຍາຈັກຮັກພຍາຍາມທຳກາຮຖຽສ  
ມາຈານເຫັນວ່າກາຮັກໝາພຣະນົມຮ່ານແອມກອຍໆແລ້ວ ກົດອີນໃຫ້  
ສັຫຼຸງມາອອກໄປຢັງກອງທັພພຣະເຫົ້າຫັ້ງໝາວດີ ຈຶກໃຫ້ເຂົ້າຮ່ານຕົ້ນທພຣະນົມຮ  
ພຣອມກັນທຸກກັນ ກົດໆເລີຍກຽງ ແກ່ພຣະເຫົ້າຫັ້ງໝາວດີ ເນື້ອມວັນ  
ອາທິຕຍ ເຄືອນ ແລ້ວ ຄໍາ ບັນເສັງ ຈຸດສັກວາງ ສຳຄັນ ພ. ດີ. ແລະ ອະ  
ຄືກວາດເຕີຕັ້ງລົມເມືອນນາໄທ ເຊິ່ນ.

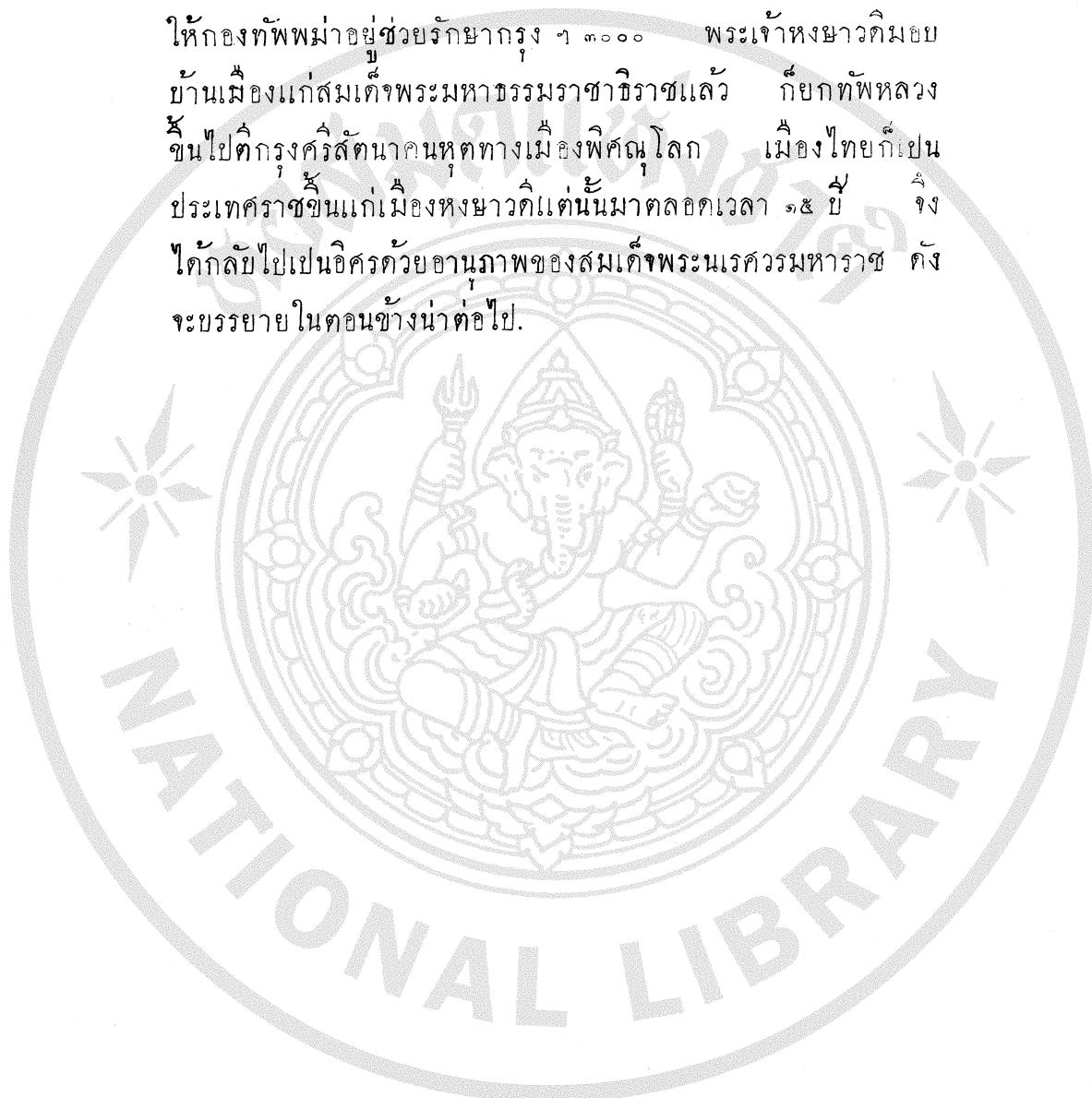
ໃນພງໝາວຄາຮພມ່າວ່າ ພົມພຣະເຫົ້າຫັ້ງໝາວດີໄກຮັງຄຣີຍທີ່ມາ  
ແລ້ວ ໃນໆໜ້ານັກໝາກລົງນາທ່ວມທຸກກອງທັພອຍໆແຕ່ກ່ອນແທບທີ່  
ທຸກແທ່ງ ແລ້ວໜ້າຫັກພຣະເຫົ້າຫັ້ງໝາວດີໃນໄກຮັງຄຣີຍທີ່ມາຍ່າງ

๑. ໃນທັນສື່ອພຣະພາບພາວຄາຮລົມບັນອື່ນ ວ່າເປັນລູກເຂອ ແຕ່ລົມຫລວງປະເສີງ  
ວ່າເປັນນັ້ນອັນຍາເຂອ ແຫ່ນວ່າຈະລູກ ເຊື້ອວ່າທີ່ສົມເດືອພຣະມທິນກຣງຮັງສິບພຣະຄຣີ  
ສາວາຊນ້ນ ຄົງເປັນດ້ວຍພຣະຍາຈັກຮຸ້ຍິ່ງ ເພຣະໄຟ່ມີເຫັນວ່າ.

ໜ້າອີກສັກເກືອນ ຈົກຈົງຕົ້ນເລີກທັກລົບໄປ ເຮັດວຽກເປັນເຊັ່ນ ເມື່ອ  
ອ່ານແລ້ວນໍາເສີຍໃຈ ວ່າເພຣະໄທຍທຽບຄຳກັນເອງ ຫາໄຟກໍເຫັນຈະ  
ໄຟເລີຍກຽງ ຈີນຂະໜາດ ສ່ວນພະຍາຈິກຮູ້ທຽບຄຳ ໃນຫັນສອບ  
ພົງໝາວຄາຣົມຳວ່າ ພຣະເຈ້າທັກໝາວດີຈະບູນນຳເຫັນຈະໃຫ້ເປັນເຈົ້າເມື່ອງ  
ພຶກສະໂລກ ແຕ່ໜ້າອົບຈະໄຟກໍລ້າວຢ່າງຫຼັງທີ່ກໍ່າວ່າ ພຣະຍາ  
ຈົກຈົງສົມຄົມໄປຮັບຮາຊກາຣົມຳເນັ້ນຫ່າຍວ່າ ແລ້ມີປະກຸງໃນເຮັດວຽກ  
ກໍ່າວ່າ ເມື່ອເສົ່າສັງຄາມຄວານແລ້ວພຣະເຈ້າທັກໝາວດີ  
ເຂົາພະຍາຈິກຮູ້ໄປເລີຍງວ່ານອຍໜັງ ແລ້ວພາລເຂົາຜົກໃຫ້ປະກຸງຫຼົງວ່າ  
ເສີຍ ຕ້ວຍເລີຍດັ່ງນີ້ວ່າເປັນຄົນຄົດທຽບຄຳທີ່ໜັນເມື່ອງຫຼົງທີ່ເອີ້ນ  
ພຣະເຈ້າທັກໝາວດີຕົກກຽງຄຣີຍທອງຍາໄກກຽງນັ້ນ ດີວ່າໄຕກໍ່າວ  
ຕ້ອງຮັບພຸ່ງເສີຍຮູ້ພລເປັນອັນນາກ ຈຶ່ງໃຫ້ກໍ່າວ່າກຽງຄຣີຍທອງຍາຂອຍ່າງ  
ເມື່ອງເໜີລຍ ໃຫ້ເກົ່າຮົບທຳພົບສົມບົດທີ່ທັງປົງນຽວທາດທອງກາຣ ແລ້ວ  
ຮັບຮົມຜູ້ຄົນພລເມື່ອງທັງໝາຍຫຼູ້ງກວາດເອງໄປເປັນເໜີລຍ ເຫດອ  
ໄວ້ໃຫ້ປະຈຳເມື່ອງແຕ່ ១០០០ ຄນ ສ່ວນສົມເຕົ້າພຣະມີຫົນທວາງ  
ກັບທັງພຣະຢູ່ຕົວຢູ່ແລ້ວຮາຊກາຣໂຄຍມາກ ກໍ່າຫັນເອງໄປເມື່ອງ  
ຫ່າຍວັດທີ່ ແຕ່ສົມເຕົ້າພຣະມີຫົນທວາງໄປປະຈົວສ່ວຽຄຕເສີຍກາລາງ  
ທາງ ຫາໄປດັ່ງເມື່ອງຫ່າຍວັດທີ່ມີ.

ພຣະເຈ້າທັກໝາວດີພົກຂອຍທັກກຽງຄຣີຍທອງຍາໃນກລອດຮະຄົມ ໃຫ້  
ອົມເຕັກພຣະມໍາຫົນຮາຊາຂົນແປນພຣະເຈ້າແຜ່ນດິນ ເມື່ອນວັນສຸກ  
ເດືອນ ອັກ ຂົນ ອ ດຳ ບົນເສັງ ຊຸລືກໍາຮາຊ ສຳຄ ພ. ສ. ແລ້ວ

ໃຫ້ກອງທັນພົມມາອື່ນຢ່າງຈັກຍາກຮ່າງ ၇ ၂၀၀၀ ພຣະເຈົ້າທັນຂາວຄົມຍົບ  
 ພັນເມືອງແກ່ສົມເຕົພະນະມຫນທາວີຈາກ ເຊິ່ງກົດທັນພົມ  
 ຊຸມໄປຕ່າງຮູ້ລົດຕໍ່ນາຄນຫຼັກທັງເມືອງພົມຄຸນໄລກ ເມື່ອງໄຖຍະເປັນ  
 ປະເທດຈຸນແກ່ເມືອງທັນຂາວຄົມແຕ່ນຳມາຕລອດເວລາ ၁၄ ປີ ၁၇  
 ໄກສະນີໄປເປັນອີຈຸບ່າຍອານວາພອງສົມເຕົພະນະເຮັດວຽກ ດັ່ງ  
 ຈະບຽບຢາຍໃນຕອນຫ້າງນໍາຕ່ອງໄປ.





สังคրามครองที่ ๕ คราวสมเด็จพระนโรจน์เวศวรปวงกาศอิศริวงศ์

บ้านอก พ.ศ. ๒๕๗๓

เมื่อสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชไถ่เป็นใหญ่ ทรงครุ  
อยุทธยา กำลังยบเยิน ทวายถกพระเจ้าหงษากลับบริบทพิษสุมบท  
แล้วภาคผู้คนพลเมือง ไม่เลียเทบทะลันทงพระนคร ไม่ชาเจ้ากรุง  
กัมพชา (ในสมัยนั้นตั้งราชธานีอยู่ที่เมืองลัวง จังเรยกันใน  
หนองสือพระราชนพงษ์ฯ ว่า “พระยาลัวง”) เห็นได้ทุกย ก  
กองทัพเขมรมาซ้ำเติม หมายจะภาดเก็บเอาทรัพย์สุมบทแล้ว  
คนในเมืองไทยทั้งหลาย ไม่เป็นที่รู้โดยคนข้างนอก ทัพเขมรยกมา<sup>ที่</sup>  
หนนเดียวถล่มราชนาทีเข้ามา ไกดันถังชานพระนครลง ๒ ครั้ง เพราะที่  
กรุงฯ ไม่มีรพลแล้วเครื่องสัตว์พ犹จะขาดออก ไปต่อตัวศักดิ์ ก  
ไก่แต่รักษาพระนครมั่นอยู่ แต่ครันนั้นรบพุ่งกันเข้าเขมรตั้ง ๒  
ไม่ไก่เชิดชัยาดไม้อาชญาดพระนครอิก แต่นั้นจังเป็นแต่มา<sup>ที่</sup>  
เก็บบลันทรัพย์ขยะเชลยตามหัวเมืองที่ห่างออกไป.

การที่เขมรพลอยเข้ามาซ้ำเติมในครั้งนั้น คิดคูก็เป็นคณ  
ในทางอ้อม เพราะเห็นอนเตือนต้อนไทยที่เที่ยวแต่ละนาอยู่ให้  
หนีไวยเข้ามาร่วมกันทั้งกรุงศร้อยทุกษา ให้สมเกี้ยวพระมหา

ຂຣນວາຈີ້ວາງນົມກຳລັງຮຽມມາກົບນີ້ ອີກປະກາງ ១ ພົມໂອກາສ  
 ໄທ້ສົມເຕົ້າພຣະມໍາຫາຊຣນວາຈີ້ວາງນົມກົດອ່ານົດການຂໍ້ອັນກັນພຣະນຄວໃຫ້  
 ແຂງເຮັງຂົນກວ່າເຕັກອັນໄຟ ໂຄຍໍໄຟ່ຕອງເກຣງພຣະເຈ້າທົງໝາວຄະຈະ  
 ຮະແວງສູງໄສຍໍ ເພົ່ານັ້ນຈຶ່ງປ່ຽກງົງໃນຫັນສື່ພຣະວາຈີ້ວາງພົມໝາວຄະວ່າ  
 ສົມເຕົ້າພຣະມໍາຫາຊຣນວາຈີ້ວາງນົມກົດອ່ານົດການຂໍ້ອັນກັນພຣະນຄວເພີ່ມ  
 ເຕັມຂົນເປັນຫລາຍອຍ່າງ ເປັນຕົ້ນວ່າທາງດ້ານຕວັນອອກທຳກັບເຕັມ  
 ເຂົ້າພຣະນຄວໄດ້ນັ້ນ ໃຫ້ຫຼັບຍາຍຄລອງຂອນໜ້າກພຣະນຄວ ຕັ້ງແຕ່  
 ວັດແມ່ນ່າງປລມ (ຄົມເຕັ້ງຕ່ອງປ່າກຄລອງເມືອງທຸກວັນນ) ລົງໄປ  
 ຈຸນປາກເຂົ້າສ່າງ ໃຫ້ກາແລກວ່າງກວ່າເຕັກອັນ ແລະເນັ້ນຕ່ອງການ  
 ຊົກຄູຂອນນັ້ນ ໃຫ້ສ່ວັງກຳແພງພຣະນຄວຂ້າງດ້ານຕວັນອອກພາຍໃລງ  
 ໄປດັ່ງວິນ້າໃຫ້ເໝັນອັນກົດຄານອັນຄວຍ ແລວໃຫ້ສ່ວັງຂອມໄຫຍ້ຂົນ  
 ອີກບໍ່ອີນ ១ ທຸນົມເມືອງດ້ານຕວັນອອກເຄີຍງເໜັງເໜັງເວີຍກວ່າບໍ່ອົມມໍາໄຊຍ  
 (ອົບຕ່າງຕລາດທີ່ວ່າງທຸກວັນນ)  
 ຂໍອົມຕາມແນວກຳແພງກວົງເກົ່າ ວິນ ១២ ບ້ອນຕົວຍັກນ ທີ່  
 ເປັນຍົມສຳຄັນຢູ່ນອົບ ៣ ບ້ອນ ຄອບອົມເພື່ອຕັ້ງຕ່ອງດຳແນ່ນໍາຮັກຍາ  
 ທາງດ້ານໄຕບ້ອນ ១ ບ້ອນຫຼັດກົມ (ນ່າຈະມ້ອອືນ ອູ້ທີ່ໄວ່ທ່າວ  
 ເຕັມວັນ) ຕັ້ງຕ່ອງດຳແນ່ນໍາແກວຫຼວກພານວັກຢາທາງດ້ານຕວັນຕກ  
 ເຄີຍງເໜັງເບີອົມ ១ ສອງບ້ອນນົມນາເຕັກຮັກສົມເຕົ້າພຣະມໍາຫາຊຣນວັດ  
 ຂໍອົມມໍາໄຊຍທີ່ສ່ວັງຂົນໃໝ່ ສ່ວັງຕ່ອງທາງນໍາຮັມທີ່ນຸ່ມເນື່ອ<sup>1</sup>  
 ດ້ານຕວັນອອກເຄີຍງເໜັງເບີ.

ນອກຈາກການກອບສ້າງທິດຕາວມາ ດົງຈະໄດ້ຕົກກາຣວຍຮຸມ  
ໄພວ່ພລແລ້ວສ້າງມັພາຫະນະ ແລ້ວເຄຣອິສາຕຽວຮູມບັນໃຫຍ່ເປັນທັນ  
ມາເພີ່ມເຕີມຕາມປະເພດຕົກກາຣວຍພາກພະນັກຕະຫຼາມໂຕຍລຳດັບມາ  
ກາຣວຍຮຸມພລເຫັນຈະໄດ້ກາລັງນາກໃນໄມ່ຫໍ້າ ຂອນເຫັນໄດ້ໃນ  
ກາຣທຸກຂໍ້ມູນຢູ່ແລກກໍາແພງພຣະນົກ ຊັ້ນຈຳຕອນມຄນມາຈຶງ  
ຈະທຳໄດ້ ສ່ວນກາຮ່າເຄຣອິສາຕຽວຮູມຈາກຕ່າງປະເທດໃນສັນຍ  
ນັ້ນກໍໄມ່ຍາກນັກ ດ້ວຍມເຮອງຕ່າງປະເທດມາຄ້າຂາຍທາງທເລອຍໆເສມອ  
ຂອງສົງໄດ້ທີ່ໄກຍຕົວກາ ພວກພ້ອມຕ່າງປະເທດກໍ່ທ່ານມາແລກ  
ສົນຄ້າໃນເມືອງໄຖຍ້ໄປຈໍາຫ່າຍທີ່ສັ່ງສັ່ງ ເມືອງໄຖຍ້ເປັນເມືອງທ  
ມີສິນຄ້າບໍລິບ່ອນ ອີງອາຈະແລກເປີ່ຍນີ້ລົງຂອງທີ່ໄກຍຕົວກາໄດ້  
ໂຕຍສດວກ.

ສມເຕົ້າພຣະມ໌ທ່ານມາຊີວາສົມພຣະວາສ໌ໄອວສົມຕາກັບພຣະ  
ວິສຸທິກະໜັດຕໍ່ຕົກກາສົມເຕົ້າພຣະມ໌ທ່າກົດພຣວກ ຖໍ່ມີພຣະນາມປ່ຽກງູ  
ໃນພົງໝາວກາວ ພຣະອອກ ທີ່ ຕະ ເບີນຮາສູ້ຕາ ທຽງພຣະນາມວ່າ  
ພຣະສຸພຣວະເທວ ສມເຕົ້າພຣະມ໌ທ່ານມາຊີວາສົມວາຍພຣະເຕົ້າ  
ທັງໝາວດີບເຮັງນອງໄປເປັນພຣະມ໌ເຫຍນເມື່ອຕົກກອງກວງຕ່ອຍທີ່ບໍ່  
ເປັນພຣະວາສ໌ໄອວສ໌ ຄົນທັງໝາຍເຮັກກັນເປັນສຳນັກວ່າ “ພຣະອອກົດ”  
ເມື່ອສມເຕົ້າພຣະມ໌ທ່ານມາຊີວາສົມຕ້ອງອ່ອນນົມຕ້ອພຣະເຈົ້າທັງໝາວດີ  
ເມື່ອຕົກກວາວກ່ອນ ທຳນອງພຣະເຈົ້າທັງໝາວດີຈະຊອງໄປເລັງເປັນຮາສ໌  
ບຸກຕຽບມູນຂຽນ ໂກຍອຸນຍາທີ່ຈະເຂົາໄປເປັນຄວ້າຈຳນຳ ອີງຕົວກາຍ

ໄປແຕ່ພຣະບັນຍາໄດ້ ສ່ວນ ຖະໄປອູ້ນໍອງທັງໝາວດີ ໨ ພ ຕຣັນ  
ພຣະເຈົ້າທັງໝາວດີໄກກຸງຮ່ວຍທຳຍາ ອວິເສດຖາສົມເຕີພຣະມຫາຊວມ  
ຮາຊາໃຫ້ຮອງແພ່ນຄນ ສມເຕີພຣະມຫາຊວມຮາຊີວາງພຣະສພຣຣນ  
ເທົ່ວາຊີວາ ໄປແທນ ພຣະເຈົ້າທັງໝາວດີໃຫ້ພຣະວາຊົກມາຮ່ວຍໜ່ວຍ  
ຮາຊາກ່ານເມອງ ສມເຕີພຣະມຫາຊວມຮາຊີວາຊທຽບສາປາປານາ  
ໃຫ້ເປັນ “ພຣະນເຮົວ” ຕຳແໜ່ງສົມເຕີພຣະວາຊໂອຣສັ່ນພຣະ  
ມຫາຂ່າວ້າ ແລ້ວໃຫ້ເສົ່າໜືນໄປຄຣອງເມືອງພຶດນູໂລກ ລໍາເຮົາ  
ຮາຊາກ່ານຫວ່າເນື້ອງພາຍເຫັນອອກບ່ວງຕາມຮາຊປ່ຽນເພື່ອຕ່າງໆອນນາ ພຣະ  
ວາຊໂອຣສພຣອງຄົນອຍ ດົນທີ່ທຳລາຍເວົບກັນເປັນສາມ້ນູວ່າ “ພຣະ  
ອົງຄ້າວ່າ” ທຽບສາປານາເປັນ “ພຣະເຂົາທຄວດ” ໃຫ້ເສົ່າ  
ອີຍ່ໃນກຣງ ທ້ວຍຍັງທຽບພຣະເບ້ວ.

→ ໃນທັນຈະອົບໜ້າດັດປ່ຽນເພື່ອການປົກຄຣອງຫວ່າເນື້ອງເຫັນອືນສົມບໍ່  
ນັ້ນແທຣກລົງສັກນ່ອຍໜັງ ໃຫ້ເຂົາໃຈວ່າເຫດໄກສົມເຕີພຣະມຫາຊວມ  
ຮາຊີວາຊີວາໃຈໃຫ້ສົມເຕີພຣະນເຮົວຂັ້ນໄປຄຣອງຫວ່າເນື້ອງເຫັນອ ແລ້ວ  
ເຂົາໃຈໄດ້ຕອດຄູ່ໄວ່ ເຫດໄກຕັ້ງແຕ່ແຜ່ນດິນສົມເຕີພຣະນເຮົວຕ່ອ  
ມາຈັງນີ້ໄກທຽບທົງເຈົ້ານາຍໄປຄຣອງຫວ່າເນື້ອງເຫັນອ ຈັດຕອດສົມບໍ່  
ກຣງຄຣອຍທຳຍາເປັນຮາຊ້ານ.

๑ ເຮັດທີ່ເສັກພຣະນາມວ່າ ພຣະອອກຕຳແລພຣະອອກຄ້າວັນ ມີໃນຈົດໝາຍເຫດ  
ຂອງຝ່າງໄປຕຸເກສ ແຕ່ງໃນສົມບັນນິ້ນເອງ.

សង្គមគរែងទី ៥

၁၃၈

ที่สุด กว่าเมืองไหนก็ต้องนับ คือเมืองพิศณุโลก (ชื่อเดิม  
เรียกว่าเมืองเห็นอโครังนัน) ๑ เมืองพิจิตร (ชื่อเดิมเรียกเมืองสุรหัติ  
ญาโอมบูร์) ๑ เมืองศรีไทร (ราชธานีเดิม) ๑ เมือง  
สวรรค์โลก (เดิมชื่อเมืองชาลีบัง แล้วสร้างเมืองครุฑ์ชานาแลบขึ้น  
เดิมกัน) ๑ เมืองพิชัย (เดิมเรียกว่าเมืองทุ่งยังยางโพธิ) ๑  
เมืองเพชรบูรณ์ (เดิมเรียกอย่างไรสังไสเลย) ๑ เมืองกำ  
แพงเพชร (เดิมเรียกเมืองชาังราว ฐานครุษมา) ๑ เมือง  
นครสวรรค์ (เดิมเรียกเมืองพระบาง แต่อชาจะเป็นเมืองชนของ  
เมืองกำแพงเพชรเหมือนกับเมืองตากก์เบนไก) ๑ รวม ๗ หัว

ເມືອງຈາກກະຊວງ ໂດຍມີການປະຕິບັດການພ່ານໃຫຍ່ ເພື່ອສໍາເລັດການ  
ກະຊວງ ແລ້ວມີການປະຕິບັດການພ່ານໃຫຍ່ ເພື່ອສໍາເລັດການ

๑ ในหนังสือเก่าบางเรื่องอธิบายว่า เมืองโขชนบุรี คือเมืองพิศณุโลกาข้างฝั่งทิวันตก เกินว่าจะไม่ตรง อันซึ่อว่าโขชนบุรีนั้นมาแทรกตัวระหว่างเป็นแม่น้ำช่องคลื่นเสีย กระหว่างแม่น้ำนี้ใหญ่ แหงน้ำมีใหญ่ยักษ์เมืองพิจิตร ติดต่อกับเมืองพิศณุโลก ลงมาทางพิคให้ จึงตั้งเมืองเป็นด่านของกรุงศรีฯ ไทยข้างด้านใต้ เห็นอนกันนี้มองพิษณุโลกาเป็นด่านข้างด้านตะวันออก.

๒ เนื้อใจว่าเมืองซี้เดียงอู่ตุ่งพระนามหาอานุคุช้างได้ เมืองครัวสีชาบะลั้ยที่มีป่าภูเขา  
อยู่ข้างหน้า ห่างกันถูก ๓๐ เสี้ยว ที่หลังจังหวีรักษาร่วมกันว่าเมืองสวนรอกโลภ.

๓ เมืองหาดทิพย์ผู้ด้วยศรัทธา บังมีพระมหาธาตุ เมืองกรุงอยู่ผู้ด้วยศรัทธา

๔ มีชื่อเรียกในศิลปางานหลายแผ่น ตัวเมืองยังอยู่หลังตลาดปากน้ำโพธิ์

ນາງນິສົມເຕັ້ງພະນັກງານວາງຈີວາງ (ພງວ) ພຣະອິນດິກິຕ ທຳສັງຄຣາມ  
ນິ້ງໃຫຍ່ຈະໄດ້ເມືອງເຫັນອີເປັນປະເທດຈົບປະເທດຂອງລາວ ເຊິ່ງ  
ບໍ່ມີເນື່ອພ. ດັວໂຫຼວດ ສົມເຕັ້ງພະນັກງານວາງຈີວາງໃຫ້ແຍກຫວ່າມືອງ  
ເຫັນອີກຫາກລາແມ່ນໆລ່ວມອອກເປັນອານາເຊື້ອ ຕ່າງໜາກ ພຣະມາ  
ຫວັນວາງຈີວາງເຫັນຄວາມໂຫຼິກໃຫຍ່ຢູ່ປະເທດມືອງພຶດສູງ ໂດຍເປັນຮາງ  
ຫານ ຍັງມີພຣະມາຫວັນວາງຈີວາງສະບຽງສົມເຕັ້ງພຣະວ່າງຄວາມຫວ່າມືອງ  
ເຫັນອານີກພຣະອິນດິກິຕ ບຸກ ແລະ ພຣະອິນດິກ ປະມາດວັດລາວສັກ ດັບ  
ສັນເການຍົມເມືອງເຫັນອີກຫາກລາດ ນ້ານເນື້ອງເປັນຈາກສົມເຕັ້ງພະນັກງານວາງຈີວາງ  
ສົມເຕັ້ງພະນັກງານວາງຈີວາງ (ສາມພຣະຍາ) ພຣະອິນດິກ ຈິງໃຫ  
ສົມເຕັ້ງພະນັກງານໄຕຣໂລກນາຮຣ ແຕ່ບັນຍັນພຣະມານີກວຽກຈີວາງໂອຣສ  
ເປັນພຣະມາຫວັນວາງຈີວາງສົມເຕັ້ງພຣະມານີກວຽກຈີວາງໂອຣສ  
ຫວ່າມືອງເຫັນອີເປັນພຶດສູງ ພ. ດັວໂຫຼວດ ວຸມຫວ່າມືອງທັງປ່ວງກັບ  
ເປັນນັກທີ່ມີວຸດຍ່າງເຕີມ ແຕ່ນັ້ນມານັກທີ່ມີວຸດຍ່າງເຕີມກັບ  
ມັນທີ່ມີວຸດຍ່າງເຕີມ (ຄອກງົງຄວົບຍຸທົນຍາ) ກົມໄດ້ເປັນອິ່ງ  
ຕ່າງປະເທດກັນດັງແຕ່ກອນ ແຕ່ຄົນທີ່ ມັນທີ່ມີວຸດຍ່າງເຕີມກັບ  
ວ່າເປັນຕ່າງພວກກັນ ເປັນພວກເມືອງເຫັນອີກຫາກ ພວກເມືອງໄຕຝຟ້າຍ ອ  
ຕ່ອມມາອີກຫ້ານານ.

ສົມເຕັ້ງພະນັກງານໄຕຣໂລກນາຮຣເປັນພຣະມາຫວັນວາງຈີວາງໂອຣສ  
ພຶດສູງ ດັວໂຫຼວດ ສົມເຕັ້ງພະນັກງານວາງຈີວາງສາມພຣະຍາສວຣາຕ  
ຕ້ອງເສື້ອງຈົກລົງລົງມາຄຣອງຈົບປະເທດຂອງລາວ ໄນໄດ້

ທຣງຕັ້ງເຫັນຍພຣະອອກໃຈໄປ່ປັກຄຣອງຫວັນເນີນເຫັນ  
ວ່າຮາຊາກເນື່ອງຕ່າງເນື່ອງຕ່າງຈາກນາທີ່ຂອງຕອງກວຽກຄວອບຖ້າຍາອິຍ່າງ  
ຫວັນເນີນໃນ ອູ້ມາໄຟ້ພວະຍາຍທີ່ຈີ່ວະເຈົ້າເນື່ອງລວຽກໂລກ  
( ຜົດໆຍົງ ) ກໍເປັນຂົດ ໃປ່ນທັພພຣະເຈົ້າໂລກຈະຮາຊາເນື່ອງເຫັນໃໝ່  
ເຂົ້າມາຕ່າງຫວັນເນີນແຫຼ້ນ ໄດ້ໄປທັກເນື່ອງລວຽກໂລກ ນົ່ອງຄູ່ໃຫຍ່  
ແລ້ວເນື່ອງກໍແພັກເພື່ອ ດອງທັພນໍາຂອງພຣະເຈົ້າໂລກຈະຮາຊາກວຽກ  
ລັງມາຈັດັງເນີນໄໝຍ່ານາທ ແຕ່ຄວັງນັ້ນຜູ້ຮັກຍາເນື່ອງພຶດຸໂລກຕ່ອງ  
ຊາສົກແທງແຮງຮຽກໝາເນື່ອງໄວ້ໂດ ຈົ່ງໃຫຍ່ຫວັນເນີນແກ້  
ຊາສົກໝາຍດັກທັນທະລ ສມເຕົ້າພຣະບວນໄຕຣໂລກນາຮາສົກທີ່ຈະກອງ  
ທັພຫລວງຂັ້ນໄປຈາກກວຽກຄວອບຖ້າຍ ຂັ້ນໄລ້ຊາສົກດອຍໜີນໄປໂດຍ  
ລຳດັບຈັດັງເນີນພຶດຸໂລກ ແລະເຂົ້າເນີນພຶດຸໂລກເປັນທີ່ປະທັບ  
ທຳການລັງຄຣາມກັບພຣະເຈົ້າໂລກຈະຮາຊາທີ່ມາວິກຫລາຍຍ ແຈ້າ  
ຫວັນເນີນອົກດັບຄົນນາຫມັດທັນທະລ.

ໃນເວລາເນື່ອສມເຕົ້າພຣະບວນໄຕຣໂລກນາຮາສົກທີ່ຂັ້ນໄປກຳສັງຄຣາມ  
ຄຣັງນີ້ ໂປຣດໃຫ້ພຣະບວນຮາຊາພຣະວາງໂອງສພຣະອົກ ໃຫຍ່ງຢ່າງຍົກຍາ  
ພຣະນົກຄວອບຖ້າຍ ຄຣານເນື້ອໄດ້ຫວັນເນີນອົກດັບຄົນນາຫມັດແລວ  
ຄອງຈະເປັນດ້ວຍສມເຕົ້າພຣະບວນໄຕຣໂລກນາຮາດທຣງພຣະວາງກຳລົງທີ່ເຫັນວ່າ  
ກ່າວເນີນຫວັນເນີນມີ້ນີ້ເນື່ອງຍັນເຫັນດ້ວຍກາຮັກສົກສົງຄຣາມ ແລັ້ມັນຍັງ  
ຮະສໍ່ຮ່າງສາຍນັກ ທັງໄຟ່ທຽງວາງພຣະວາງຫຼຸກທີ່ ເກຮັງເກລືອກ  
ຊາສົກຈະມາບຸກງາວອີກ ຈົ່ງປະທັບອົຍທີ່ເນີນພຶດຸໂລກ ໄມເສັ່ງ



ສມບັດ ປ່າຍກວ່າມີພຣະຈຸກມາຮ ๓ ພຣະອອກ ເປັນພຣະຈຸກ  
ໂອຣສເກີດແຕ່ພຣະມເຫັນພຣະອອກ ၄ ປ່າຍການນາມວ່າ “ພຣະອາ  
ທິກຍົງຄົງ” ເໜີຈະໃຫ້ມາຍຄວາມວ່າ ເປັນເຊື້ອງຄົມເຕົ້າພຣະວ່າງ  
“ຄຣິນທຣາທິກຍົງ” ອີ່ນີ້ໄດ້ໃຫ້ພຣະນາມພຣະຈາມສວດຕາມແບ່ນ  
ເກົ່າ ເພຣະຈຸນນີ້ເຫັນເຂົ້າໃຈວ່າຝ່າຍພຣະນາມຕາຂອງພຣະອາທິກຍົງຄົງກີ່  
ເໜີຈະເປັນເຊື້ອສາຍຈາກພຣະວ່າງຄົມເຫັນອໍາເນັມອັນກັນ ພຣະຈຸກມາຮ  
ອີກ ၂ ພຣະອອກຄົນນີ້ເໜີຈະເປັນລູກພຣະສນມ ປ່າຍກວ່າພຣະນາມໃນ  
ກາຍຫລັງວ່າ ພຣະໄຊຍຣາຈາພຣະອອກ ၅ ພຣະເທິຍຣາຈາພຣະອອກ ၆  
ພຣະໄຊຍຣາຈານີ້ເຫັນເຂົ້າໃຈວ່າພຣະຈຸນນີ້ເປັນຈາວເມືອງເຫັນ ດ້ວຍໃນ  
ຫັນສື່ພຣະຈຸນພ່າຍພາກຕາຮວ່າ ສມເຕົ້າພຣະນາມຫາຍຮຽນຮຣາຈິກຈາກ  
ຝ່າຍພຣະນີຕາເປັນເຊື້ອພຣະວ່າງຄົມເຕົ້າພຣະວ່າງ ແລ້ວຝ່າຍພຣະນາມຕາ  
ເປັນເຊື້ອພຣະວ່າງຄົມເຕົ້າພຣະໄຊຍຣາຈາຕົວບັນດັບນີ້ ແຕ່ພຣະເທິຍຣ  
ຈາກພິເກຣະທ່າມເຫດກາຮັດທີ່ຈະກຳຕ່າວົວໄປ ເຂົ້າໃຈວ່າພຣະ  
ນາມຕາເໜີຈະເປັນຈາວກວ່າງຄຣອຍທອບຍາຂ້າງໄຕ

ສມເຕົ້າພຣະນາມວິບດີ ၂ ໄດ້ເປັນພຣະເຂົ້າແຜ່ນດິນແລ້ວ ກີ່  
ເສັ້ນຈິລັງມາເສວຍຈາກສົມບັດຈະກຳຈຸງຄຣອຍທອບຍາ ເພື່ອຈະຮັກຍາພຣະ  
ຈາກອາຄາຈັກຮາທາງຂ້າງໄຕໃໝ່ນັ້ນ ຕ້ອນາທວງສຕາປັນພຣະອາ  
ທິກຍົງຄົງຈາກໂອຣສໃຫ້ເປັນພຣະບ່ຽນຈາກຫາຍປຣາຈຸນໄປຄຣອງເມືອງ  
ພຶກຄົນ ໂດກທານປ່ຽນເພື່ອແຕ່ກ່ອນ ຄຣົນສມເຕົ້າພຣະຈຸນວິບດີ  
ກີ່ ၂ ເສັ້ນສວຽກຕ ພຣະບ່ຽນຈາກໄຕຮັບຮັກທາຍາທີ່ຈິງເສັ້ນຈິລັງມາ

ເສວຍຮາງໝູນ ດຣິກຣົບຍຸທີ່ຂໍາຍາ ປັບປຸງພະນາມວ່າ ສມເຕົ້າ  
ບໍລິສັດ ບໍລິສັດ ພົມວິໄລ ເຊົ້າໃຈວ່າໃນຮະບະນີ ຖໍ່ທຽບສັດປັນພະ  
ເຫັນອຳນວຍເຂົ້າ ແລະ ພະນັກງານທີ່ກ່າວມານັ້ນ ເປັນພະໄຟຍ້າພະ  
ອິນດີ ພຣະເຕື່ອຍ້າພະວະອິນດີ ແລະ ເຊົ້າໃຈວ່າ ໃຫພະໄຟຍ້າພະ  
ໄປຄວອງເມື່ອພຶສູນ ໂລກ ຮັງວາຊາການເມື່ອເໜືອ ເພວະພະວັນງາ  
ຫຼັກມາຮາງໂອຣສັດທຽບພະເຍວົວຍຸ່ນ ແຕ່ພຣະເຕື່ອຍ້າພະ  
ຈະອີ່ນກຸງ ທາງຈະໄດ້ໄປຄວອງເມື່ອໃກ້ ໄນມີເນື້ອສູ່ສູ່ໃຫ້  
ສມເຕົ້າພະນັກງານຫຼັກມາຮາງໂອຣສັດທຽບພະເຍວົວຍຸ່ນ ແລ້ວ  
ໄຟກົມພິຍສວຽກຕ ຊ້າວາຊາການເຫຼຸ່ມພະວັນງາຫຼັກມາຮາງໂອຣສ  
ພະໜັນຍາເພີ່ມ ແລະ ຂົວຂົນເປັນພຣະເຂົ້າແຜ່ນດິນ ພຣະໄຟຍ້າພະ  
ໄມ່ຍົມຈິງຍົກກຳລັງລັງມາກຳຈັດພະວັນງາຫຼັກມາຮາງເສີຍ ແລ້ວ  
ຊັ້ນຄວອງຮາງສັນພົບຕົກມາ.

ໃນແຜ່ນດິນສມເຕົ້າພຣະໄຟຍ້າຫຼັກມາຮາງໄມ່ຖົງຕັ້ງເຫັນຍໍໄປຄວອງ  
ເມື່ອພຶສູນ ໂລກ ໃຫ້ແຕ່ຜູ້ວ່າວາຊາການເມື່ອຕ່າງເນື້ອຕ່າງປົກກອງ  
ຂັ້ນຕຽບທ້ອງກຣິກຣົບຍຸທີ່ຂໍາຍາ ດົງເປັນພຣະທຽບຕັ້ງຜູ້ໃຫ້ທຽບ  
ຄຸ້ນເກຍໃຫ້ສອຍມາແຕ່ກົນ ອັນເປັນທີ່ໄວ້ວ່າພຣະວາຊທູ່ໄຫ້ໃຫ້  
ກວດເມື່ອ ປັບປຸງຫຼືພຣະຍາພຶສູນ ໂລກ ໄກຕາມເສັ້ນຫວາງສົງຄວາມ  
ຫລາຍຄວາວ ດັກກະນັກໄມ່ເປັນການເຮັຍບຮອຍ ຕ້ວຍປັບປຸງໃນໜັງ  
ສື່ພຣະວາຊພົງໝາວຄວາວ່າ ຕ້ອນມາ “ພຣະຍານາຮາຍນ໌” ຜູ້ວ່າວາຊາການ  
ມີອິນດີແພັງເພື່ອ (ຄືພຣະຍານວະຮຽນດີ) ເປັນຂົບຄົນສມເຕົ້າ

พระไชยราชาธิราชสุวรรณคต ถึงแห่นคืนพระเที่ยวราชฯ ซึ่งทรง  
พระนามว่าสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ มีพระราชนิรส ๒ พระองค์  
ทรงสถาปนาเป็นพระราเมศวร พระองค์ ๑ แต่ไม่ได้โปรดให้ขันไป  
ครองเมืองพิเศษ โภกตามแบบอย่างแต่ก่อน ขอนทำให้แลเห็นว่า  
สมเด็จพระมหาจักรพรรดิจะมีเกียวกองเป็นเชื้อสายทางราชวงศ์  
ฝ่ายเหนือ จึงไม่ทรงพระไทยที่จะให้พระราเมศวรราชนิรสขันไป  
ครองเมืองเหนือ แต่ก็คงทรงพระบราhmaห์วัง ไชยถงการยกครอง  
หัวเมืองเหนือ เกรงว่าถ้าให้เป็นหัวเมืองแบบกันอยู่ จะเกิดเหตุ  
ชาลาลดังเคยเป็นมาแล้วทั้ง ๒ คราว ควรนமณอปุ่นบำเหน็จราชการ  
ที่มีความชอบในการดูแลราษฎรสมบัติ ทรงพระราชนิรหัวขุน  
พิเรนทรเทพเป็นเชื้อเจ้าในราชวงศ์พระร่วง จึงยกขันเป็นเจ้า แล  
สถาปนาให้เป็นที่พระมหาธรรมราชา ไชยครองเมืองเหนือ เหมือน  
อย่างพระมหาธรรมราชา ในราชวงศ์พระร่วงที่เคยเป็นพระเทศราชน  
มาแต่ก่อน และพระราชนานพพระวิสทวิกษัติตริวาชชิกาให้เป็นพระ  
มเหษพื้นที่ให้ราชวงศ์เป็นอนันต์ เนื่องจากนี้เดียวนัน ว่าที่แท้เป็นรา  
ชีษาในทางรัฐวิทยา ซึ่งจะปกครองพระราชนาชาติให้มั่นคง  
มิใช่แต่เป็นการปุ่นบำเหน็จอย่างเดียว.

พระมหาธรรมราชาขันไปครองหัวเมืองเหนือ ก็เป็นการเริ่ม  
รัฐที่ ๕ แต่พ่อญูเกิดคึกคักพระเจ้าหงษากว่าด้ ขันเป็นศึกใหญ่หุลวงเหลือ  
กำลัง คราวพระเจ้าหงษากดตระเบงซเวต หัวเมืองเหนือไม่สู

เสียหายเท่าไกนัก ตัวยังข้าศึกเป็นแต่ผ่านไปทางเมืองกำแพงเพื่อร  
ในเวลาล่าทพ แต่ดงครองศึกพระเจ้าหงษ์ขาวที่บึงนียงยกมาคราว  
แรก เข้าทวาม่องเห็นอกอน เมืองการแพงเพชร瓦บเมืองคุ โจ้ไทย  
ไม่ได้ยอมอ่อนน้อม พระเจ้าหงษ์ขาวคิดต้องกวาดผู้คนไปเป็นเชลย  
ทั้งหมด เสียผู้คนพลเมืองไปในครั้งนั้น เห็นชาวชนิ่งใน  
สามส่วนของจำนวนคนในมณฑล แต่ในคราวหลังหัวเมืองเห็นอีบ  
เป็นพวงข้าศึก ผู้คนเปลี่ยนแต่ถูกภัยภัยแล้วที่เข้ากองทพ ไม่ยับเยิน  
เหมือนกรุงศรีอยุธยา การปักครองหัวเมืองเห็นอิชัยังสำคัญ  
จำเป็นจะต้องมีเจ้านายขึ้นปกครองอยู่เหมือนอย่างแต่ก่อนคงต้องกล่าว  
มา สมเด็จพระมหาธรรมราชาทรงให้สมเด็จพระนเรศวรเสศคุณไป  
ครองเมืองพิศณุโลก ภารณังแผ่นดินสมเด็จพระนเรศวรความจำเป็น  
เช่นว่าหมกไป เพราะชาวเมืองเห็นอิศรบดลลงมาอยู่เมืองใต้  
ปะปันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมหาด้วยบกบช้าไว้ ความทเดีย  
รุสกัวเป็นชาวเหนือชาวใต้ต่างพูดกันนั้นหมดไป ครุฑ์ไทยน  
ใช้ยานะไกเมืองต่างประเทศที่ใกล้เคียงมาเป็นข้าขอขันฑ์สิมา  
โดยรอบ ชายพระราชนาจักรยังห่างออกไป หัวเมืองเห็นอ  
กับบึงสันทิชิกบัตรชาติ ปักครองสกุกยังขันทุกท ใจหมัดความ  
จำเป็นที่จะต้องให้พระมหาอปราชาติไปครองหัวเมืองเห็นอในชั้น  
หลังค่อมากว่ายังคงอยู่

ທ່ານສົມເຕົ້າພຣະນຣເຄວຣເສດຖ້າຂົນໄປການໂນ້ອົງພິຄຸນໄລກ ຄຣົງນີ້  
ມີອີເຄຣະຫົດໃນເວລານີ້ ທີ່ມີພິສົງ ດີເໜືອນກັບເທັກຄາເລືອກສຽງ  
ໄປສໍາຫວັບຈະໃຫ້ຄົດກູ້ເມືອງໄທຍ້ໃຫ້ລົບເບັນຂີ່ສະ ເພຣະພຣະຮາຊ  
ປະວັດແລ້ພຣະອັບນີ້ສັຍຂອງສົມເຕົ້າພຣະນຣເຄວຣເໝາະແກ່ເຫດກາຣນີ້  
ມີນັກພວ່ອງເລີຍສັກອີ່ຍ່າງເຕີຍວ ເບັນທັນແຕ່ພຣະໜາຕີປະວັດທີ່ເປັນເຫຼືອ  
ວັກທັງສົມເຕົ້າພຣະວ່ວງແລ້ສົມເຕົ້າພຣະນມໜ້າກົວພວກຕີ ອີກປະກາຣ ۱  
ເສດຖ້າສົມພພແລ້ທຽບພຣະເຈີ້ນໄວຢີໃນເມືອງເໜືອ ສອງຂອນຍືນເປັນ  
ເຫຼື່ອໃຫ້ເກີດຄວາມນີ້ນີ້ມີນັດແກ່ໜ້າວເມືອງເໜືອໂຄຍຂຽມດາ ສ່ວນພຣະ  
ອັງຄເລົາເພຣະໄກ້ທຽບຄຸນເຄຍກັບຕົ້ນຫຼານແລ້ຜົກນ້ຳເສດຖ້າໄປປັກຄຣອງ  
ກົມໍມີຄວາມຍາກລໍາບາກພຣະໄທຍ້ ອີກປະກາຣ ۱ ສົມເຕົ້າພຣະນຣເຄວຣ  
ໄກ້ເສດຖ້າໄປອູ້ນໆເມືອງທັງໝາວດ ໬ ຊົ່ວໂມງປະໂຍບຸນົງນັກ ເພຣະ  
ໃນເວລານີ້ໄທຍ້ກຳລັງກລົວພຳອ່ອຍ້ໄທຍ້ນາກ ແຕ່ສົມເຕົ້າພຣະນຣເຄວຣ  
ໄກ້ເສດຖ້າໄປອູ້ນໆໃນໜູ່ພໍານໍາມອນ ຈັກກຽມກາຍາແລດີໄສຍ້ໄຕອ  
ຕລອດຄຣນີ້ຈົງຮູ້ທີ່ເກີດຂອງພຳວ່າມີຈິງເພີ້ງໄກ ເໜືອນນີ້ຖືນ  
ລໍາຫວັບຄົກຢ່ານກາຣຕໍ່ສູ້ໄກ້ໄກລັກນັກກາຍາຈິງຍິ່ງກວ່າຜູ້ອັນທັນ ຍັງ  
ສ່ວນພຣະອັບນີ້ໄສຍ້ຂອງສົມເຕົ້າພຣະນຣເຄວຣ ຊຶ່ງອາຈະເຫັນໄກ້ໃນເວັງ  
ພຣະວາຊພ່າວກາເປັນແນ່ນອນ ວ່າເປັນນັກຮມາແຕ່ພຣະກຳນີກ  
ໄນ່ຕົ້ນນີ້ໄກຮັ້ງສັນຫຼັກຫົວໃຫ້ກຽມນີ້ນີ້ໃນກາຣທຳກົກສົງຄວາມ ກວຍ  
ເຫຼື່ອເຫັນຈົງວ່າເໜີມີອັນກັບເທັກຄາເຈີ້ນເສດຖ້ານາສົມພພໃຫ້ເໝາະແກ່  
ເວລາກາລທີ່ຈະກ່ອກູ້ເມືອງໄທຍ້ໃຫ້ພັນຈາກເປັນທາຍ້ຂອງໜ້າຕອນ.

เรื่องราวด้วยภาษาต่อไปนี้เป็นตอนที่  
พระราชป্রบดีขอสมเด็จพระนเรศวรา  
ทรงเมืองพิศณุโลก เวลาหนึ่งพระชัต្រามาได้ ๑๘ ปี ก็เย่อง  
ทนทติงทรงขวนขวยครุณน คิดเห็นจะเป็นเรื่องหาตัวคนสำหรับ  
ทรงใช้ส้อยก่อนอย่างอัน เพราะเมื่อพระเจ้าทรงฆาตทักรังศรีภูมิทัช  
ยาได้ อังว่าข้าราชการที่เกลียดชังสมเด็จพระมหาธรรมราชาชีวราช  
มีมาก จะให้คงอยู่ไว้ไม่ได้ จึงให้วรบรวมข้าราชการในกรุงฯ  
เอาไปเมืองหงษาดเสียเป็นอันมาก เหลือไว้ให้อยู่กับสมเด็จพระ  
มหาธรรมราชาชีวราชไม่เท่าใด เมื่อสมเด็จพระมหาธรรมราชา  
ชีวราชทรงจัดการยกกรองบ้านเมืองจะให้เป็นปราติคังแต่ก่อน คง  
ต้องถอนข้าราชการหัวเมืองเห็นอัชชัยทรงใช้ส้อยเขาลง มารวม  
ราชการในแผ่นดินนานมาก ด้วยเหตุเมื่อสมเด็จพระนเรศวรา  
เสด็จขึ้นไปกรองเมืองพิศณุโลก จำนวนข้าราชการซึ่งลำหรับเป็น<sup>๔</sup>  
เจ้านาทึกกรองทางหัวเมืองเห็นอัชชัยทรงใช้ส้อย เป็นกิจของตนอย่าง ๑  
เลือกหาข้าราชการที่ลำหรับจะทรงใช้ส้อย เป็นกิจของตนอย่าง ๑  
ซึ่งมีผลเป็นข้อสำคัญในการภายน้ำยังกว่าอย่างอัน ควรในขณะนั้น  
สมเด็จพระนเรศวรมีพระชนมายุกำลังรุ่นเริลญี่วาย ทรงได้คุ้นเคยรู้  
เห็นกิจการของประเทศที่นิยมกันว่าวิเศษในยุทธวิธิในสมัยนั้น จึง  
สามารถจะเลือกสรรผู้หักผู้คนล้วนที่เป็นรุ่นราวกว่าเดียวแก้วนไว  
ทรงใช้ส้อยมากขึ้นโดยลำบากมา ข้าราชการคนนั้นที่มาได้ใน

ສັງຄະນະ ຂອງ ສົມເຕັ້ງພຣະນະເວົາ

ໝາຍ

ແມ່ນພັນຍາກອງຂອງສົມເຕັ້ງພຣະນະເວົາເນື້ອທຳສັງຄະນະ ກົດໃຈຕະຫຸມ  
ລວມເປັນຄູນຫຼຸກໃໝ່ ແລ້ວທັກຕົວຢ່າງໃໝ່ທຶນ.

ສົມເຕັ້ງພຣະນະເວົາເສົ້າຂີ້າ ໄປຄຣອງເມືອງພິຄູນໂລກໄດ້ໄຟ້  
ພຣະເຈົ້າທັກຍາວັດ ກ່າວເຖິງທັກທີ່ ໄປຊ່ວຍຕີ ກຽງຄວັງຄວັງຄົນທັກ  
ປາກູ້ໃນທັນສອນພຣະວັດພຍ້າວັດວ່າ ສົມເຕັ້ງພຣະມໍາຫວັນ  
ຮາຈາວີ່ຈົກບໍ່ສົມເຕັ້ງພຣະນະເວົາເສົ້າຂີ້າໄປໃນກອງທັກຕົວຢ່ານ ແຕ່  
ເນື້ອຍກີ່ໄປດັ່ງທັນອັນບວລຳກົມສົມເຕັ້ງພຣະນະເວົາປະໜວຍໃຫ້ກົມພຍ້າ  
ພຣະເຈົ້າທັກຍາວັດທ່ານພຂປະຈຸບັນວ່າວັດວ່າຈະເສົ້າການສັງຄະນະ ຈຶ່ງໃຫ້  
ກອງທັກທີ່ໄປເລີກລັບລັງມາ ສົມເຕັ້ງພຣະນະເວົາທ່ານໄກເຮັດວຽກພໍ່  
ໃນຄົງນັ້ນໄມ້ ຕ່ອມປ່າກູ້ວ່າສົມເຕັ້ງພຣະນະເວົາທ່ານສ້າງວັນໃໝ່ຄອ  
ວັນຈັນທຽມທັກວັນ ເປັນທີ່ປະທັບໃນກຽງຄວັງຄົນທັກຍາ ຕົວຢ່າກີ່  
ລົງນາເຜົາສົມເຕັ້ງພຣະນະເວົາທັກວັນນັ້ນນາງດີນເອັນ ຖ້າ ຄຽງທັນເວົາເສົ້າ  
ລົງນາປະທັບອີ່ນທຽມທັກຍາ ພຣະຍາຈົນທັນຕົນນາງຈົນເມືອງ  
ເຂົມຮັ້ງເຂົ້າມາລັາມກົມພຍ້າໃນກຽງ ທີ່ໄກ້ກາງວາງທັງປົງໃນພຣະ  
ນະເວົາແລ້ວຕອນລົງເຮືອສຳເວົາຮ່ານໄປທາງທະເລ ພົມສົມເຕັ້ງພຣະນະເວົາ  
ທຽມທ່ານກ່ຽວກົມພວກຂ້າຫລວທ່າມເສົ້າລົງນາມາກເມືອງພິຄູນໂລກ  
ລົງເວົວບົດມາໄປກັບສົມເຕັ້ງພຣະເອກາທີ່ຈະພວະອຸ່ນຫຼາກຕົວຢ່ານ ໄປກັນ  
ເຮືອພຣະຍາຈົນທັກປາກນໍາ ພຣະຍາຈົນທັນຖຸຕ່ອງສູ່ ສົມເຕັ້ງພຣະນະເວົາ  
ເຮັ່ງເວົວພຣະທັນໃຫ້ພ້າຍຂົນໄປໜ້າງນໍາເຮອອນ ເສົ້າຈອກຍົນທຽມບັນ  
ນັກສົບຍິ່ງຂ້າສົກເອງທັກນໍາຍາ ໃນເລື່ອທີ່ລົກກະບົນຍັນ ຈັ້ກ

ຢືນນາມງາງພຣະແສງຂັນທກຮອຍໝັ້ນແຕກໄປ ຜ້າຍສົມເຕົ້າພຣະ  
ເອກາທີຣດຖ້າເຫັນສົມເຕົ້າພຣະເໝຍຈຳກັດເກຽງຈະເປັນອັນຕຽມ ໃຫ້  
ເວົ້າເວົ້າລຳທ່າງເຂົາບ່າງເວົ້າພຣະທິນ ຂະດະນັ້ນພອເວົ້າສຳເກາພຣະຍາ  
ຈິນຈັນຖຸໄກລົມແລ້ນໃບອອກທະໄດ ເຊື່ອທຳລົງໃນການເປັນແຕ່ເຮືອຍາວ  
ສົກລົມໄຟ້ໄຫວກຕອງເສັດືກລົມຄົນມາກຽງຄວູຍທຸນຍາ ກາຣຄວັງ  
ນິກປ່າກັງໃນທັງສອງພຣະຈຳກັດພາວກວາວຄາວວ່າ ເປັນຄອງແຮກສົມເຕົ້າ  
ພຣະນເຮົວໄຕ້ຮັບພຸ່ງດ້ວຍພຣະອົງຄ່ອງ ພອແລເຫັນໄກ້ສຳວັດສົມເຕົ້າພຣະ  
ນເຮົວເປັນນັກງວບອຍ່າງໄວ ແລ້ວຂົວຂອງສົມເຕົ້າພຣະນເຮົວທເຂາ  
ພຣະອົງຄ່ອງອັກນໍ້າ ຜົດກັບແຕ່ກ່ອນອຍ່າງໄວ ຍັງອັກປະກາຣ ຈຶ່ງ  
ເຫັນໄກແຕ່ຄວາມໄສໄປ ວ່າສົມເຕົ້າພຣະນເຮົວກັບສົມເຕົ້າພຣະເອກາທີຣດ  
ທຽງເຄົາພຣັກໄຕ່ຮັກເພີ່ມໄວ ຈຶ່ງໄດ້ເປັນຄ່ວ່າມທຸກໆຄູ່ຕ່ອສູ້ຂ້າຄົກ  
ດ້ວຍກັນຈົນຕລອດກາຮັດການສົງຄຣາມ.

ທ່ອມາອີກຄຣາວ ຕ ເປັນເວລາສົມເຕົ້າພຣະນເຮົວເສັ້ນລົງນາປະ-  
ກົບອົບທ່າງຮົງຄວູຍທຸນຍາເໝັ້ນອັກນັບຄວາມກ່ອນ ໄກ້ຂ່າງຂ້າມວ່າເຫົາ  
ກຽງກົມພູ້ໃຫ້ພຣະທົກໂຍ້າກົມພຣະສຸວິນທຣາຈາຄຸມກອງທັພເຂມຮມາ  
ເຖິງວ່າໄລ່ກວາດຜົກທາງເມື່ອນຄຣາຊສິມາ ພອໄກທງ່າງສົມເຕົ້າ  
ພຣະນເຮົວ ກໍທຽງຈັດ ກະບວນໜ້າສັງເວົມ້າເວົກຍົພວກພລທຫາຮ ۳,۰۰۰  
ວິບເສົ້າໄປ ໃຫ້ພຣະຍາໄສຍບຽກພຣະຄົ້ນມອວັນຜູ້ວ່າງໆໃຈກາຮເມືອງທ່າ  
ໄວງ (ຈຶ່ງຍັງຂົນເປັນເມື່ອວິເຊີຍບຸ້ນໃນຮັສກາລທ່າ ກຽງຮັດນໂກສິນທຽງ)  
ຄຸມທັນນໍາ ៥၁၀ ເປັນກອງນໍ້າໄປກ່ອນ ໃຫ້ໄປໜຸ່ມອູ້ສອງໜ້າທຸກອງ

ທັນເຊີນຮະບົກມາ ຜ້າຍກອງທັນເຊີນຮມາຕ້ວຍຄວາມປະມາກ ດ້ວຍ  
ຄາດວ່າຫ່າງພຣະນຄຣຄງໄຟມື້ໃກຣຕໍ່ອສູ້ ທັນເຊີນຮອງນໍາເດີນຄລຳເຂົ້າ  
ມາໃນທີ່ໄກຍຸ່່ມອູ້ ທ່ານໄກຍອອກຮົມທີ່ມີທິນ້ວົ້ວກໍແຕກຄານ ກອງ  
ທັນໄກຢີ່ຕົດຕາມຜ່າພັນເຂົ້າມີປົງຄົງທັນຄົງທັນທັນລວງ ຜ້າຍພຣະທຄໂຍ້າ  
ພຣະສົວິນທຽາຫຼັງທັນແຕກຍົບເຍືນໃບໆໄຟວ່າກອງທັນໄກຈະໄຫວ່  
ນ້ອຍສັກເພີຍໄກ ກ່ຽວຂອຍທພ໌ກຳລົງໄຟກຽງກົມພ້າ ເຮອງຮາວ  
ທີ່ສົມເຕົ້າພຣະນເຮົດວຽມຮູ່ພໍ່ ແມ່ນປ່າກງວູອູ້ໃນຫັນສູ້ພຣະວາງ  
ພ່າຍຫາວການເພີຍ ແລ້ວທີ່ກ່ຽວຂອງມານ ກົດເຫັນໄຕວາຄຣົງນັ້ນຄວາມ  
ແກລວັກລ້າສາມາດຂອງສົມເຕົ້າພຣະນເຮົດວຽກເລືອງກາງນັ້ນແພວ່ຫລາຍ  
ຈຸນປ່າກງວູອູ້ໃບໆສົ່ງກຽງຮ່າງຍາວດີ ຈຶ່ງມໍເຫັນການຟັບຜູ້ຍົກຍາວ  
ຕັ້ງຈະບຽບຍາຍຕໍ່ໃບໆ.

ສັ່ນ  
ດັບນິເສດງ ອຸດຄຳກາງ ៩៤៣ ພ. ຄ. ແລະ ພຣະເຫັນຍາວດີ  
ນ້ອງປະຊວງເປັນນິ້ງໃຈບັນລັນພຣະໝັນມເມືອເຖິງ ១២ ມັງກິງ-  
ສົງຫວາງໂອຣສ້າງເປັນພຣມຫາອຸປະກາໄຕຄຣອງຮາຈສົມບົດເປັນພຣະເກົ່າ  
ຮ່າງຍາວດີ ພໍາເວົ້າກພຣະນາມວ່າ “ພຣະເຫັນນັ້ນທູເຮັງ” ທຽງ  
ມັກຍົງໜາວ (ໃນຫັນສູ້ພຣະວາງພ່າຍການເຍັງມອງວ່າ  
ມັກສາມເກລີຍດ) ຮາຈໂອຣສພຣະອົງຄໍໄຫວ່ເປັນພຣມຫາອຸປະກາ ແລ້ວ  
ໃໝ່ຕາມໄປຍັງທີ່ເມື່ອໃຫວ່ນ້ອຍໃຫ້ກ່ຽວວ່າ ກຽງຮ່າງຍາວດີເປັ້ນຮັ້ງ-  
ກາລໃໝ່ ເມື່ອເຫັນປຣະເກຣາະທີ່ຢັງທຽບວ່າທີ່ກຽງຮ່າງຍາວດີເປັ້ນ  
ຮັ້ງກາລ ຕ່າງກີພາກນີ້ໄຟພຣະເຫັນຍາວດີພຣະອົງຄໍໃໝ່ຕາມປະ-

ເພື່ອທເປັນເມືອງຂຸນ ຂະນະນັສມເຕົ້າພຣະນເຮົດວວພວະຫຼັນຍາໄຕ ແລ້ວ ຢູ່  
ກູ່ລົງຂອາສາເສັ້ນໄປເມືອງທຳມະວັດຕ່າງພວະນິກສົມເຕົ້າພຣະວາງບີຕາ  
ກວຍປະລົງຄ່າໃຈເສັ້ນໄປພັດງາງນິນເມືອງພນໍາຮາມຟູ້ ວ່າເປີ່ຫນ  
ຮັກາດໃໝ່ຈະເປັນອ່າງໄວໜ້າ ສມເຕົ້າພຣະມຫາຊຣມວາຈີວາງກໍ  
ທຽງນູ້ຫຼັງທາມ.

ຂະນະເມືອງເຫັນຍປະເທດວາງໄປປະຈຸນກັນອີກເມືອງທຳມະວັດ  
ໂຄຍມາກກວັນນິນ ຄວາມປົກກູ່ວ່າເຫັນພາໄທຢູ່ເມືອງຄັງ ຕັ້ງ  
ແຂງເມືອງເພັກເນີຍເສີຍໄມ່ມາເພັກເຫັນທຳມະວັດ ຖຽບຕົ້ນເຄື່ອງ ຈະ  
ໃຫ້ກອງທັນໄປຕື່ມີເມືອງຄັງ ຮັບສິ່ງວ່າເຫັນຍັນຜູ້ໃຫຍ່ກໍໄດ້ເຄີຍທຳຄິກ  
ສົງຄວາມມານາກແລ້ວ ຄຣາວັນກວຽຈະໃຫ້ເຫັນຍັນເລັກວຸນໃໝ່ໄປຕື່  
ເມືອງຄັງໃຫ້ເຄີຍການທັນທຶນ ດ້ວຍພຣະເຫັນທຳມະວັດປະສົງຄ່າ  
ໃຫ້ເປັນເກີຍວົງທີ່ກໍແກ່ວາຈໂອຣສ່າງເປັນພຣະມຫາຊຣມວາຈີວາງໃໝ່ ຈຶ່ງ  
ໃຫ້ເກີຍທັນທັນທັນ ໃຫ້ພຣະມຫາຊຣມວາຈີວາງກອງທັນທຶນເມືອງ  
ທຳມະວັດທັນທັນ ໃຫ້ພຣະລົງກັກທັນທັນ ຄຸນທັນທັນ ໃຫ້ສົມເຕົ້າພຣະນເຮົດວວ  
ຄຸນກອງທັນທັນ ມັກໄປຕື່ມີເມືອງຄັງທັນທັນທັນ ທັນທັນ ເປັນທຳນອງ  
ປະຈຸນຜົນອົກນ ແລ້ມເມືອງຄັງນິນຕົງອີກນິນຫຼັງເຂົາທາງຂົນລົງຄັບຂົນ

• ໃນທັນສື່ພຣະຣາຊພງຍາວດາເຮົາຍົກມື້ອງຮຸນເມື່ອງຄັງທັນທັນ ຫຼື ທີ່ຈົງເນື້ອງເຖິງ  
ພນໍາເຮົາຍົກມື້ອງຄັງ.

๒ ທີ່ເຮົາຍົກໃນທັນສື່ພຣະຣາຊພງຍາວດາວ່າ ພຣະສັກທັນ ຊັ້ນເຈົ້າເຂົາໃຈວ່າຄານເຄີຍ  
ກັນນັດຈິນໜົກໂອຣສຂອງພຣະເຫັນທັນອູ້ ຜົ່ງຈະປົກກູ່ນານຕ່ອໄປຫັ້ນນໍາ ເປັນຜູ້ເຂັ້ມແຂງໜີ້  
ໃນເຈົ້າຍົກເລື້ອກ ຄົງຈະຄຸນກອງທັນເມືອງທັນອູ້ໄປໃນຄວາມທີ່ເມື່ອງຄັງ.

ชาวเมืองต่อสู้รักษาเมืองไทยง่าย ครันกอาจทพยกไปถัง พระมหาชัยปราชาก็ปราชากับพระลังกาทั้แลสมเด็จพระนเรศวรร่วม ทางที่เข้าต้มองคงมทางขันเข้าแต่โดยเนื่อง จะยกกลังขันไปพร้อมกันหมกไม่เป็นประไบชนอันใด จะเอาไฟร์พลไปล้มตายเดียว เปล่าๆ ชาวเมืองคงทรรศษามีองก์ไม่มากมายเท่าไก่นัก กองทพยกไปควยกันดัง ๑ ทพ ผลักเวรนเข้าเมืองทพละวันจะกิ่ว เห็นชอบพร้อมกันกันแล้ว กให้ทางค่ายราษฎรอนุญทเชิงเขา ครันธิ ณ วันแวงพระมหาอปรชา ยกขันไปปล้นเมืองคงแต่เวลา ๔ ทุ่ม (๔ ต. ท.) พวกราชามีองต่อสู้เป็นสามารถ รบกันอยู่จนรุ่งสว่าง เข้าเมืองไม่ได้ ไฟร์พลอิกโภยก์ต้องถอนลงมา ณ วันแวงพระลังกาทพยกขันไปต่อเมืองคงกับน้อง ในระหว่างเวลาเวรของพระมหาอปรชา กับพระลังกาทพยกขัน สมเด็จพระนเรศวร เที่ยวตรวจท้องที่ ได้ทรงทราบว่า มทางทั้งขันไปถังเมืองคงทางคานอินไกอิอกทาง ๑ ครันถังวนแวงสมเด็จพระนเรศวร ใจทรงซักเบี้ง ทหารเป็น ๒ กอง พอเพลาคำมีดให้กองน้อยมาชุ่มอยู่ทางค้านน้ำ ซึ่งพระมหาอปรชา กับพระลังกาทพยกขันไป ให้กองใหญ่ไปชุ่มอยู่ทางทพใหญ่ สังขะอยู่นิดก ๑๐ ทุ่ม (๔ ก. ท.) ใจให้ กองน้อยยกขันไป สังขะอยู่นี้ ให้ร้องทำอาการท่าทางเข้าปล้นเมือง ทางคานน พวกราชามีองสำคัญว่า ขาดกิจจะยกขันไปเห็นอนควร ก่อนๆ เป็นเวลา มีกแลไม่เห็นว่าขาดกิจจะมากน้อยเท่าใด ก็พากัน

มารับฟังต้านทานทางต้านน้ำ พลสมเด็จพระนเรศวรมงคลังเกตเห็น  
ว่าพวกชาวเมืองนารวรมรภยาทางก้านน้ำเสียเป็นอันมากแล้ว ก็ให้  
สัญญาให้กองใหญ่ยกถอนขึ้นไปทางถนนพยุห์ใหม่ พอเวลาเช้าก  
เข้าเมืองทีดี จยุคตัวเจ้าพาม่องคงแล้ว ทั้ง๓ ทพกเลิกกลับมา  
ยังเมืองหนองมาตรฐาน พระมหาอปราชากับพระสังกัดทั้กความล้ายก  
กลบดิชล้มเด็จพระนเรศวรมงคลองนน ลงพระเจ้าหนองมาตรฐานใน  
พอพระฤทธิ์ไทย แต่คราวที่จะทำประการใด ก็พระราชนานบำเหน็จ  
วางลั่นแก่สมเด็จพระนเรศวรมงคลตามปะເພີ້ງທີ່ປະນະກິກລັບມາ.

เมื่อต่อเมืองคงทูคแล้ว เวลาสมเด็จพระนเรศวรยังเสด็จฯอยู่ที่  
เมืองหงษ์ยาวต่อกrongนั้น กรมเมท็อปบ่าง ไร์เก็ตขุนวิจิ ทำนองเร่องที่  
ปรากฏในหนังสือคำให้การชาวกรุงเก่าว่า สมเด็จพระนเรศวรเล่น  
ชนไก่กับพระมหาอุปราช ไก่พระมหาอุปราชแพ้ พระมหาอุป-  
ราชกำลังขึ้นพระที่มหานคร แกล้งตรัสเสียคสัวว่า “ไก่เชลยตวนเก่งจริง  
หนอ” สมเด็จพระนเรศวรจึงคิดเดืองแต่สักกิพะไทยไว้ ตอบไปว่า  
“ไก่ตวนอุ่นๆว่าแต่จะชนเข้าเดินพันเดีย ถังจะชนเอาบ้านเมืองก็ชน  
ไก่” ชาพเจ้าคิดเห็นว่า คงจะมีเรื่องอย่างไรทำนั้นเรื่องเกิดขึ้น  
ซึ่งสมเด็จพระนเรศวรจะได้ทรงแสดงว่าฯ ให้ปรากฏแก่พวกรหงษ์-  
าวดีว่าจะไม่ยอมให้หมื่นทูบ่างเหมือนอย่างเด็กอัน เมื่อสมเด็จพระ-  
นเรศวรเสด็จกลับมาแล้ว ความนั้นทราบดังพระเจ้าหงษ์ยาวต้นที่  
บุเรง ทรงเห็นว่าสมเด็จพระนเรศวรท่านของอาชนก ดำเนินการ

ปราบปรามเสีย นานาจักษุกำเริบเป็นสำคัญ จึงมีรับสั่งให้เน้นที่  
กษัตริย์สั่งครัวคนผลพม่ากับไทยให้ญี่ทำทางเข้ามาแต่เขตแดน  
แลมาทางยุงฉางเตรียมเล็บยุงอาหารไว้ทเมืองกำแพงเพชร เป็น  
จุดเดือนหนึ่ง ว่าจะยกกองทัพเข้ามาเมื่อใดให้ม้าให้ไกขึ้นศอก  
พระเจ้าหงษาวดีเห็นจะให้ออกมาบ้างกรงศร้อยที่ขยาดว่า ให้เตรียม  
ทางเพื่อยกกองทัพผ่านไปต่อกองทัพสัตนาคนหด แต่ทัชวงค์ประ-  
สังค์จะชื่อสมเด็จพระนเรศวรนิให้ด้วย ถูมีฉันนกจะค่อยหาเหตุ  
ยกกองทัพเข้ามากวากต้อนผู้คนผลเมืองไปเสียอิก มีให้ไทยนี่  
กำลังทัชจะไปทำร้ายได้.

ผ้ายสมเด็จพระนเรศวรเมื่อเสด็จออกไปเมืองหงษาวดี ทรงน้ำใจ  
สบสนกการภายในทราบแน่แก่พระไทย ว่าเจ้าเมืองปะระเทศราชทัพ  
หลายไม่กลัวเกรงนบถอพระเจ้าหงษาวดีพ่องค์ใหญ่เหมือนกับพระ  
เจ้าหงษาวดีเร่งนอง ทั้งพวกต่างชาติต่างภาษา คือมณฑล ไทย  
ให้ญี่แผลพวยยะๆ เป็นตน ซึ่งต้องจำใจขับในอำนาจม่ากัวข์ความ  
เกรงกลัวพระเจ้าหงษาวดีเร่งนองมาแต่ก่อน ก็คิดเอาใจออกหาก  
อิยาจะหาโอกาสให้พ้นอำนาจม่ากัวข์เห็นกันกับไทย ทรงประ-  
มาณการเห็นว่าไม่ใช้นักคงจะมีเหตุทางเมืองหงษาวดียังไม่ควรจะ  
รับให้เกิดเหตุทางเมืองไทยในเวลาที่ยังไม่ได้ท่วงทัพ แกลงทำไม่  
รู้เท่าที่พม่ามาทำทางแลตงยุงฉางทเมืองกำแพงเพชรครั้งนั้น เป็น  
แต่ให้ครุฑ์เตรียมกำลังไว้เงียบๆ ค่อยหาช่องโอกาสอยู่.

ຕໍ່ອມາໄນ້ສຳນັກເຫດກາເດືອນທາງເມືອງຫຼາວດີຕັ້ງຕາດ ດ້ວຍ  
ພຣະເຈົ້າຫຼາວຄ່າຍເງິນທີ່ໄດ້ທຽບທີ່ເງິນທີ່ໄປຮ່ວອງເມືອງຫລາຍອົງຄຖ  
ສຳຄັນນັກນີ້ ລາຊຸມຫຼາຍເປັນພຣະເຈົ້າຕອງຂອງຄ່າ ເປັນພຣະເຈົ້າແປ່ງ  
ອົງຄ່າ ລາຊຸມຫຼາຍເປັນພຣະເຈົ້າເສີ່ງໃໝ່ໂໜ່ອງຄ່າ ລາຊຸມຫຼາຍເປັນພຣະເຈົ້າ  
ອົງວະອົງຄ່າ ຄຣອິນເມືອງເປັນບ່ຽວເທິກວາຈົກທີ່ ແລ້ວ ພຣະເຈົ້າຫຼາວດີ  
ມ່ວງນອງໄໝໜັກຍອ້າວາຈັນຄົດຄາທເປັນພຣະມາອີປ່າຊາອົງຄ່າໃໝ່  
ອົມເສັກກົບລາຊຸມຫຼາຍເປັນຂົດຂອງພຣະເຈົ້າອົງວະ ໃຢ່າວຍກັນມາແຕ່  
ແຜ່ນດິນກ່ອນ ຄຣນມາດັງແຜ່ນດິນພຣະເຈົ້າຫຼາວດີນັ້ນທີ່ເງິນ  
ພຣະມາອີປ່າຊານີ່ມ່ເໝີ່ໃໝ່ ຈຶ່ງເກົວວາທັງທີ່ທີ່ກັນກົບຂົດຂອງພຣະ  
ເຈົ້າອົງວະ ນາງໄກຄວາມເຈົ້າແຄນພົມໄປດັງຂົດຂອງພຣະເຈົ້າຫຼາວດີ  
ກັບພຣະມາອີປ່າຊາກົດຄື່ມເໝີ່ ຜ້າຍພຣະເຈົ້າອົງວະກຳທຳນອງຈະນີ  
ເຫດເປັນວິກິບພຣະເຈົ້າຫຼາວຄ່າໂຄກ່ໃໝ່ນາແຕ່ກ່ອນຂັ້ນຂ້າງແລວ ຈຶ່ງ  
ເກລຍກລ່ອມພວກເຈົ້າພາໄທຢູ່ເຂົ້າເປັນພຣະພວກຕົງແຂງເມືອງຂຸນ  
ແລວເຕັ້ງທົດໃຫ້ໄປໜຸນພຣະເຈົ້າແປ່ງ ພຣະເຈົ້າຕອງຂຸນ ພຣະເຈົ້າເສີ່ງໃໝ່  
ແລວພຣະເຈົ້າກົງຮ່ຽສຕ້ານາຄົນຫຼັກ ໃຫແຂງເມືອງຕົມພຣະເຈົ້າຫຼາວດີນາງ  
ຄວັງນັ້ນພຣະເຈົ້າອົງວະຄົງ ໃຫມາຈັກຈຸນສົມເຕີ້ພຣະມາອີປ່າຊາວິຫາງ  
ດ້ວຍເໜີນອັກນັ້ນ ຜ້າຍພຣະເຈົ້າແປ່ງ ພຣະເຈົ້າຕອງຂຸນ ແລວພຣະເຈົ້າເສີ່ງ  
ໃໝ່ໄໝເຂົ້າກັບພຣະເຈົ້າອົງວະ ຕ່າງໜີບທົດສ່ວນໄປດວຍພຣະເຈົ້າຫຼາວດີໆ  
ຈຶ່ງໃໝ່ໄຫ້ຕ່ອຍນາອົງກົດລວງຈະເສັດໆໄປຕ່ມົງອົງວະ ແລ້ວສັ່ງໃຫ້ພຣະເຈົ້າ  
ແປ່ງ ພຣະເຈົ້າຕອງຂຸນ ພຣະເຈົ້າເສີ່ງໃໝ່ ພຣະເຈົ້າກົງຮ່ຽສຕ້ານາຄົນຫຼັກ

ແລພຣະເຈົ້າກອງຄວ່າມຮູບພາຍ ຍົກກອງທັນທິປ່ອງຫຼຸດໃນອິນໄວ້ກວະທັງ  
ຂະ ຂອງຄ່າ ປະຊາທິປະໄຕ ພົມ ໃຫ້ເຫັນວ່າ ດ້ວຍກໍໄດ້ໄປໜ້າຕາມຮັບສິນກໍ  
ບັນລາມກາດຕອບພຣະເຈົ້າທຳມະນຸດ ດ້ວຍກໍໄດ້ໄປໜ້າຫຼັງກໍຈະຄືວ່າເປັນ  
ພວກພຣະເຈົ້າອິນໄວ້ ເຊົາເປັນເຫດທີ່ໄປປະບວມເສື່ອດວຍ ດຽວນະ  
ພຣະເຈົ້າແປ່ງ ພຣະເຈົ້າຕອງໂນ້ ພຣະເຈົ້າເງື່ອງໄໝ໌ ພຣະເຈົ້າກອງຄວ່າມຮັດຕົນ  
ກົນທີ່ ຕ່າງຍົກລອງທັນທິປ່ອງຫຼຸດໃນອິນໄວ້ກວະທັງຕາມເວລາກໍາຫັນຄ  
ນັດ ສ່ວນກວ່າມຮັດຕົນທີ່ຍົກລອງທັນທິປ່ອງຫຼຸດໃນອິນໄວ້ຈະໄຫ້ສົມເຕັ້ງພຣະນະເຮົດເຕີ້ງ  
ໄປແກ່ພຣະອິນຄ່າ ແຕ່ກອງທັນທິປ່ອງຫຼຸດໃນອິນໄວ້ກວະທັງຕາມເວລາກໍາຫັນຄໍໄມ່  
ເນື້ອພຣະເຈົ້າທຳມະນຸດ ຢັດຕັ້ງທັນທິປ່ອງຫຼຸດໃນອິນໄວ້ກວະທັງຕາມເວລາກໍາຫັນຄໍໄນ້  
ຮະແວງສົມເຕັ້ງພຣະນະເຮົດ ວ່າຍາທ່ົ່ວອບາຍືກົກຮັບຢ້າງຫລັງ ງີ່ໃຫ້  
ພຣມທາອີປະຈາກນົມກອງທັນທິປ່ອງຫຼຸດໃນອິນໄວ້ກວະທັງຕາມເວລາກໍາຫັນຄໍໄນ້  
ກໍາສົມເຕັ້ງພຣະນະເຮົດ ຢັດຕັ້ງທັນທິປ່ອງຫຼຸດໃນອິນໄວ້ກວະທັງຕາມເວລາກໍາຫັນຄໍໄຫ້  
ຈີ່ໄດ້.

ຜ້າຍສົມເຕັ້ງພຣະນະເຮົດ ຕັ້ງແຕ່ໄດ້ທ່ວງທ່ານວ່າພຣະເຈົ້າອິນໄວ້  
ແຂງເມືອງຕ່ອນພຣະເຈົ້າທຳມະນຸດ ກໍເຫັນວ່າດັກເລວທີ່ຕອງຂວານ  
ຂວາບໃຫ້ເນືອງໄທຍເປັນນິຕະວາພ ເພວະພຣະເຈົ້າທຳມະນຸດພຣະເຈົ້າ  
ອິນໄວ້ຄະຈະຕອງຮັກນັ້ນ ດ້ວຍພຣະເຈົ້າທຳມະນຸດໄຫຼຍໜະ ສັນຫົວທາງ  
ເມືອນອິນໄວ້ ກໍກົງຍົກນາມຕ່າມເນືອງໄທຍຕາມທົກຮະເຕີຍມກາຮໄວ້ ດ້ວຍກ  
ພຣະເຈົ້າທຳມະນຸດແພ່ພຣະເຈົ້າອິນໄວ້ ໄທຍເນີຍອົບ່າຍ່າດີເສີ່ຍໂອກາສເບີ່ລ່າ  
ໄນ່ເປັນປຣະໂຍ້ໜ້ອນໄກ ກຽນພຣະເຈົ້າທຳມະນຸດເກົດທີ່ກອງທັນທິປ່ອງຫຼຸດໃນອິນໄວ້

ทรงพระคํารหแห่งนั้นว่าเป็นทั่งที่ จังทูลอาสาสมเด็จพระราชนิκิตาจงยก กองทัพไป แต่แล้วทรงตัดการคระเตรียมเสียให้ช้า ถ่วงเวลา มาจนเห็นว่าพระเจ้าหงษ์ขาดคงจะยกไปจากราชธานีแล้ว สมเด็จพระ นเรศวรทรงเลือดใจกองทัพหลวงขอจากเมืองพัชณ์โภก เมื่อเดือน ๓ แรม ๒ ค่ำ บมแม่ พ.ศ. ๒๑๒๖ แล้วเดินกองทัพไปช้าๆ จน ถึงเดือน ๒ ขวบยก พ.ศ. ๒๑๒๗ จึงได้เดินทบไปถึงเมืองเครวง อันเป็น หัวเมืองมณฑลที่ตอกบแดนไทย ความมุ่งหมายของสมเด็จพระ นเรศวรทบยกไปให้ช้าคราวนั้น เห็นจะรอให้ใกล้ชิดเวลาที่พระเจ้า หงษ์ขาดทุ่ปะเพรากูชนะศักดิ์เมืองอยุธยา ถ้าพระเจ้าหงษ์ขาดทุ่ปะ เพลยบพลัดลงทางโน้นก็จะตเมืองหงษ์ขาดซ้ำทเดียว ถ้าหากพระเจ้าหงษ์ขาดไม่แพ้ชาติใดเป็นที่รักษาไว้ทักษิณทกทกไปอยู่ในเมืองหงษ์ขาด กลับมาเป็นกำลังทำการสังหารมต้อไปช้างน่า คังจะประภัยในเรือง ราชาตติอีก.

၆၁ ฝ่ายข้างพระมหាឧิวัชราชีวบุรุษภราณเมืองหงษาวดี กกศเป็น<sup>๔</sup>  
กลุ่มชาติให้พระชนม์อยู่ ๒ คน ซึ่งพระชนม์เกียรติคน ๑ พระชนม์

ราม คณ ๑ ซึ่งมีสมคพวรรณพากษ์ที่เมืองแครองมาก แลทำนำของ  
จะเป็นผู้ที่คุณเคยกับสมเด็จพระนเรศวรมาแต่ก่อน ให้เป็นข้า  
หลวงลงมาคือรับสมเด็จพระนเรศวรที่เมืองแครอง แลตรัสสั่งมา  
เป็นความลับว่า เมื่อสมเด็จพระนเรศวรยกกองทัพชนบุป ด้าพระ  
มหาอุปราชายกเข้าตักทางช้างนาเมืองไช ให้พระยาเกียรติ พระยา  
ราม คุมสังคพวรรณพากเข้าตักกราบหนาภูวนหลัง ชั่วยกันกำจัด  
สมเด็จพระนเรศวรเสียให้หงส์ไค พระยาเกียรติ พระยาราม ลงมาถัง  
เมืองแครองมาข้ายกความลับแก่พระคพวาก นิพรมหาเกรคนั่งอง  
ผู้เป็นอาจารย์เป็นตน ขณะนั้นพากอัญชาวเมืองแครองเกลียด  
ซังพม่า เพราะภูกม่ากขึ้นมาแต่ก่อนมีเป็นอันมาก อย่างจะ  
พ้นจากบ้านนาพม่าอยู่เห็นอนกับพากอัญชาวในหัวเมืองอินๆ แต่เมือง  
แครองอยู่ต่อแต่นั้นไทยในหนทางที่ไปมาถังนั้น ผู้คนพลเมืองคงจะ  
ได้คุณเคยกับสมเด็จพระนเรศวรเมื่อเสียตั้งแต่นั้นไปมาอยู่แต่ก่อน เห็น  
จะมีคนนับถืออยู่มาก ด้วยเหตุทั้งกล่าวมาน เมืองพากอัญชาวเมือง  
แครอง นิพرمหามาเกรคนั่งองเป็นตน ทราบว่าพระมหាថ្មราชะ  
ล่อลงเอารัสมเด็จพระนเรศวรไปทำร้าย จึงเอาใจมาเข้าข้างสมเด็จ  
พระนเรศวร พากันว่ากล่าวห้ามบ่ำรำพระยาเกียรติ พระยาราม  
นิให้ช่วยพม่าศึกษัย ครั้นสมเด็จพระนเรศวรเสศ์ที่ไปถังเมืองแครอง  
ตั้งพลับพลาป่าประทับอยู่ที่ริมวัดพระมหามาเกรคนั่งอง แลเสศ์ที่ไปเยือน  
เมียนโดยไกทวงคุณเคยมาแต่ก่อน พระมหามาเกรคนั่งองมีความ

ສັງສານ ເທິ່ນວ່າເຂົາຈະລໍອດວຸງເອົາໄປທໍາຮ້າຍ ຈຶ່ງເຫດອນສົມເຕົ້າພຣະນເຮ-  
ຄວໃຫ້ວຸພຣະອົງຄໍ ແລວໄປເກລີຍກລໍອມພຣະຍາເກຍຽກ ພຣະຍາວານ  
ໃໝ່ນາສຳນິກັດ ຖຸກຄວາມຈິງໃຫ້ທຽບທຽບແຕ່ຕົນຈຳປັບປຸງທຸກ  
ປະກາວ.

ສົມເຕົ້າພຣະນເຮຄວກທຽບພຣະທ່ານທ່ານ ການເປັນອົງກົມເນື່ອງທຸກ  
ໜ້າວດັດວເລາທ່າທ່າທີ່ຕົ້ນໃຫ້ເປັນການເບີດແຜຍແລວ ຈຶ່ງມີບັນດຸ່ງໃຫ້ແມ່  
ທັພ້ນຍາກອົງມາປະຈຸນພຣັມກັນ ແລ້ວໃນທີ່ປະຈຸນເຂົາໃຈວ່າຄົງໂປຣຄ  
ໃໝ່ນິນັນຕໍ່ພຣະມຫາເດົດນັ້ນດ້ອງກັບພຣະສົງມ໌ມານັ້ນເປັນປະຫານ ແລ້ວ  
ເຮົາພຣະຍາເກຍຽກ ພຣະຍາວານ ກັບພວກມອູນມາປະຈຸນຕ່າຍ  
ສົມເຕົ້າພຣະນເຮຄວກຄໍາຮັດເລົາເຮົອງຈາກທີ່ພຣະເຈົ້າທີ່ໃຫ້ລໍອດວ  
ໄປທໍາຮ້າຍໃຫ້ປ່າກງູແກ່ຄົນທີ່ປົງແລວ ຈຶ່ງທຽບທຸກໆນັ້ນດັ່ງເຫັນ  
ທີ່ນັ້ນດັ່ງກ່າວ ບໍລິຫານທີ່ສົມເຕົ້າພຣະນເຮຄວກທີ່ມີກົດໝາຍ  
ແຕ່ວັນກຽງຄວູ້ຍາພາບພາກທາງໄມ້ຕົກບັກຮູ່ທີ່ມີໄກເປັນ  
ມີຕຽກນັ້ນຄົງແຕ່ການລົບໄປ ເມື່ອສົມເຕົ້າພຣະນເຮຄວກທຽບພຣະກາສ  
ມີຄົກວາພົ່ນເມື່ອງແຄຣງແລວກຽນນັ້ນ ຕໍ່ມີກົດໝາຍພວກມອູນໆຈາວເມື່ອງ  
ແຄຣງວ່າຈະເຫັນຢ້າງໄຫນ ພວກມອູນໄດຍ້ມາກຍອມເຫັນກັບໄທຍ  
ສົມເຕົ້າພຣະນເຮຄວກຈີ່ໃຫ້ນເຫັນມີອົງກຣມກາຮົມນຳ ແລວເອົາເມື່ອງ  
ແຄຣງເປັນທົງປະຈຸນທີ່ມີກົດໝາຍທີ່ມີກົດໝາຍກອງ  
ທັພ້ນຍາກມີອົງແຄຣງເນື້ອເກີອນ ๒ ແນ ๓ ຄໍ່ ຕ່ອງໄປຢັງເມື່ອງ  
ທີ່ມີກົດໝາຍ.

ຜ້າຍພຣມຫາອຸປະກາຕົ້ນ ປະຊາທິປະໄຕພຣະນັກ ຄຣົນໄດ້ຂ່າວວ່າພຣະຍາ  
ເກຍຮັກ ພຣະຍາວານ ກລັບໄປເຂົ້າເສີຍກັບສົມເຕົ້າພຣະນັກວຽກ ກໍ່ໄມ່  
ກຳລັຍກາກອງທີ່ພອຍກາສັງດົກດົງຄົດໄວ້ ເປັນແຕ່ເຫັນພຣະນັກວຽກ  
ໃຫ້ນັກ ສົມເຕົ້າພຣະນັກວຽກເສົ່າຍກາກອງທັພ້າມແມ່ນໍ້າສູໂຕງໄປ  
ຈີນໄກລະຈົ່າສົ່ງເນອງທົງໝາວດີ ໃປ່ໄຕຄວາມວ່າພຣະເຈົ້າທົງໝາວດີໄປຮັບພຸ່  
ກັບພຣະເຈົ້າອັ້ງວະດົງໜັງໜັງກັນ ພຣະເຈົ້າທົງໝາວດີລົ່ມເຫຼືອຈະໄດ້ເນອງ  
ອັງວະເລົວ ຂວາງຍົກກອງທັພັດບົດນາພຣະນັກ ສົມເຕົ້າພຣະນັກວຽກ  
ໄມ່ສົມຄົນ ເහັນວ່າຈະຕໍ່ມີເນອງທົງໝາວດີໃນກວານນີ້ແລ້ວໄຟ້ໄດ້ ຈຶ່ງໃຫ້ອັນ  
ທັພແຍກຍ້າຍກັນເຖິງວົບອົກພວກຄວ້າໄຫຍ້ ທີ່ພົມ່າກວາດຕົ້ນໄປແຕ່ກ່ອນ  
ໃຫ້ອັພຍບົດບໍ່ຢ້ານມີມອງ ແລ້ວພາກຮອບຄວ້າກົດໝາມໄດ້ປ່ຽນມານີ້  
ເສຍ ສ່ວນສົມເຕົ້າພຣະນັກວຽກທຽບກົມກອງທັພໜັງຍາຕານຄຽວມາ  
ໜ້າງໜັງ ຄຣົນພຣມຫາອຸປະກາຕົ້ນວ່າສົມເຕົ້າພຣະນັກວຽກໄຫ້ເຫັນ  
ກວາດຄວ້າແລ້ວເລີກທັພັດມາ ກໍ່ຖືກອອງທັພ້າໃຫ້ສຸກຮຽນມາເປັນກອງ  
ນໍ້າ ພຣມຫາອຸປະກາຕົ້ນກອງຫລວງຍາຕົກຕາມສົມເຕົ້າພຣະນັກວຽກ  
ມາ ກອນນໍ້ານາທິກົມແມ່ນໍ້າສູໂຕງ ສົມເຕົ້າພຣະນັກວຽກເສົ່າຍ້າມີກາ  
ນາແລ້ວ ໃຫ້ພວກຄວ້າດ່ວນນໍ້ານາກ່ອນ ສ່ວນກອງຫລວງຕົງຮອຕ່ອສູ່  
ໆຈຳກົດຍູ້ທົມແມ່ນໍ້າສູໂຕງ ສົກຮຽນມາກອນນໍ້ານາດັງທ່ານຳຂາງຜົງ  
ໂນັ້ນພວກອອງທັພ້າໃຫຍ່ເບັນຍິງ ກົບຍົງຍົງທ່ອສັກນອຍທົມນໍ້າ ແລ  
ແມ່ນໍ້າສູໂຕງນີ້ກວ້າງໃຫ້ຢູ່ນັກ ແຮງບັນທຶພທ່າຮຽນໄມ່ຄົງຜົງດົງ  
ກັນທີ່ ຜ້າຍ ສົມເຕົ້າພຣະນັກວຽກທີ່ພຣະແລ້ງບັນກວະບອກ ၅

ຢາວ ៥ ຄູນ ຖົກສົງກຽມນາຍທັນໜ້າຂອງຫຼາສືກຕາຍອູ່ກັບຕອຫຼາງ  
ພວກພລເຫັນນາຍທັພຕາຍກົ່າພັກນັກຮັ້ນຄົວໝາໍາ ເລີກທັກລັບໄປໜູ້  
ຄວາມແກ່ພຣະມຫາອູ່ປຣາຊ່າງຕາມນາຂ້າງໜັງ ພຣະມຫາອູ່ປຣາຊ່າງ  
ວ່າຈະຕົກຕາມສົມເຕົ້າພຣະນເຮັດວຽກໄປໆໄຟສົມປະສົງກ ກົດເລີກທັກລັບ  
ຄົນໄປກຽງຮ່າງໜີ້ ສ່ວນສົມເຕົ້າພຣະນເຮັດວຽກຂ້າມພັນແມ່ນໜັດໂຕງນາ  
ແລ້ວ ກົດເຕີນກອງທັກລັບນາໄດ້ ໂຄຍສຕວກ ແພຣະແສງບັນຫຼາງທຽບ  
ຢູ່ຖົກສົງກຽມນາຕາຍຄວງນັນ ມັນນຳປາກວຸ່ວ່າ “ພຣະແສງບັນຫຼານ  
ແມ່ນໜັດໂຕງ” ນັບໃນພຣະແສງອັນຈຸບັນເປັນເຄື່ອງຮາຈປະໂໂກ  
ສໍາໜັບແຜ່ນດິນ ສີ້ນມາຈັນຕາຍເທົ່າທຸກໝັ້ນ.

ເນື້ອສົມເຕົ້າພຣະນເຮັດວຽກເສົ້າທັກລັບນາດຈົ່ງເມອງເຄຽງ ຖຽງພຣະ  
ດຳວັດວ່າພຣະມຫາເດັກນັ້ນອັນກັບພຣະຍາເກີຍຮັດ ພຣະຍາວັນ ໄກນ  
ອູ່ປາກະໜາກ ຈະໄກຮ່າງຍາຍ່ອງເກີຍຮັດຍຸດໃຫ້ມກວະແກ່ຄວາມໜູນບ  
ຈົ່ງທຽງໜັກໜູນໃຫ້ເຂົ້າມາອີ່ນໃນກຽງຄວ້ອຍທີ່ພົມຍາ ພຣະມຫາເດັກນັ້ນ  
ພຣະຍາມຂູ້ຖົງ ແລ້ວມີຄວາມຢືນດີພາພວກພວກຕາມເສົ້າເຂົ້າມາດ້ວຍ  
ເປັນອັນນັກ ແລ້ວເນື້ອເສົ້າທັກລັບນາຈາກເມື່ອງເຄຽງຄວງນັນ ສົມເຕົ້າ  
ພຣະນເຮັດວຽກຮຽວແງວວ່າ ບ້າງທ້າສືກຍັງຈະຍົກອງທັພຕົກຕາມມາ  
ອີກ ດ້ວຍເສົ້າທັກລັບທາງຄ່ານແມ່ລະນາ ມີກອງທັກຂອງນັ້ນທຸກສົງ

\* ໃນພົມຍາວັດກາມພມ່າໄມ່ກ່ອລ່າວດີງເຮືອງພຣະຍາເກີຍຮັດ ພຣະຍາວັນ ແລ້ວຄຽງນີ້ພຣະມຫາ  
ອູ່ປຣາຊ່າມເຂົ້າມາຈົ່ງກຽງ ແລ້ວມາແພ້ໄທກລັບໄປ ຊັ້ນເຈົ້າເຫັນວ່າຄວາມຈົງຈະເປັນຍ່າງ  
ກລ້າວໃໝ່ທີ່ພຣະຍາພົມຍາວັດ ແຕ່ຄົວໝາໍທີ່ຄ້ອນເຂົ້າມາໃນທັນສື່ພຣະຍາພົມຍາວັດວ່າ  
ຄຽງອູ້ປຣາຊ່າມ ຊັ້ນເຈົ້າເຫັນວ່າທີ່ຈົງນັ້ນຄຽງໄທຍ ເພຣະະເມາເປັນກໍາລັງໜ່ວຍຮັບຕ່ອງໄປ.

สังค์วราท์มา ตั้งอยู่เมืองกำแพงเพชรสักดอยช้างน่าจะรับพุ่งลำไย ก็จริงลั่งให้พระยาเกียรติ พระยาราม นำทัพเดินผ่านหัวเมืองมหาชน ลงมาช้างใต้ มาเข้าทางด้านพระเจดีย์สามองค์ตรงม้ากรุงครึ่งยกขยะ กลุ่มเหตุการณ์ทั้งปวงให้สมเด็จพระราชนิκิตราบทราบทุกประการ สมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชก์พระราชทานบำเหน็จ รางวัลแก่พวากมอยุท้านมีกัต ทรงตั้งพระมหาเตตรคันธ่องให้เป็นที่พระสังฆราชฯ และให้พระยาเกียรติ พระยาราม มีคำแทน่ยศได้พระราชทานพาหนะ ควบคุมมหาชนที่เข้ามายัง ให้ตั้งบ้านเรือนทรอ้มวัตชนน์ วัดชุมแสงน์ ใกล้วังของสมเด็จพระนเรศวร ในกรุงครืออยุธยา แล้วทรงมอบการทั้งปวงที่จะตราตรึงไว้สืบจาก ให้สมเด็จพระนเรศวรทรงบังคับบัญชาสิทธิขาดแต่นานา.

ฝ่ายช้างเมืองเห็นอ ขณะเมื่อสมเด็จพระนเรศวรเสด็จยกกองทัพไปยังที่นั่นถึงเมืองแครง พวากไทยให้ภูซังพม่าเกณฑ์เข้า

๑ ในหมันสือพระราชพงษ์ฯ ว่า ทรงตั้งให้เป็นสมเด็จพระอธิวงศ์ที่ ๑ สมเด็จพระสังฆราช คู่กับสมเด็จพระวันรัตน ข้อนี้สมเด็จพระมหาสมณทรงพระดำเนินที่ว่าจะเป็นความจริงไม่ได้ เพราะพระมหาเตตรคันธ่องพึงเข้ามาใหม่ ไม่รู้การงานบ้านเมือง แม้แต่ภาษาไทยก็ยังไม่รู้ จะเป็นพระสังฆราชว่าการคณะสงฆ์อย่างไรได้ ที่จึงเห็นจะเป็นแต่พระราชคณะ ครั้นนี้เรียกว่า “พระสังฆราช” จึงทำให้ผู้แต่งหมันสือพระราชพงษ์ฯ ฯ เข้าใจไปว่าเป็นสมเด็จพระสังฆราช.

ນາກທຳທາງພາກນໍລັບໜີນາທາງທວນອອກພວກ ຕໍ່ ນັນທສຽງສັງຄຳ  
 ໄທໍໄປຖລແກ່ສົມເຕົ້າພຣະນເຮົວ ຊິ່ງມີຮັບສິ່ງມາຍັງຜູ້ຮັກຢາເນື່ອງ  
 ພຶດສຸໂລກໃຫ້ກໍາຕຳນາທາງໄວ້ ອໍຍໍາໄຫ້ພວກໄທຍ ໃຫຍໍ່ທີ່ນີ້ໄປເຂົ້າເຂົ້າ  
 ແຄນກວງຄຣສັດຕະນາກນຫຼືດໍ ດ້ວຍໃນເວລານກາງວາຍນອກໄຖຍຍັງໄມ່  
 ຂາດມີມຕອກຍັພນໍາ ເຕີ່ພວກໄທຍໃຫຍໍທີ່ດໍ ຂະນະໄທໍໄປທາງ  
 ເນື່ອງຄຣສັດຕະນາກນຫຼືດໍ ມີ ທັນຕອງມາຊອວາໄສຮອຍບໍ່ໃນແຂວງເນື່ອງ  
 ພຶດສຸໂລກ ສົມເຕົ້າພຣະນເຮົວໄກທ່ອງທ່ານຈິງມີຮັບສິ່ງມາວ່າໃຫ້ຮັບ  
 ພວກໄທຍໃຫຍໍໄວ້ ນັນທສຽງສັງຄຳໃຫ້ໄປຂອງຕົວພວກໄທຍໃຫຍໍ ຜູ້  
 ຮັກຢາເນື່ອງພຶດສຸໂລກຕອນວ່າຍັງສ່ວງໃຫ້ໄມ່ໄຕໍ ດ້ວຍສົມເຕົ້າພຣະນເຮົວ  
 ຍັງເສີ່ງໃໝ່ມີມອ່ຍ້ ຂອໃຫ້ຮອ້ໄວ້ຈັດເສັກລັບນາກອົນ ທຳນອງໃນຮະຫວ່າງ  
 ນັນພວກໄທຍໃຫຍໍທຸກພຳນໍ້າບໍ່ກົບມູ້ຈາກໄຕ້ຄວາມເຄືອກຮັບພາກນໍ້າ  
 ມາຈາໄສຮອຍບໍ່ ດັ່ງລົງພຶດສຸໂລກມາກົນ ຄຣັນນັນທສຽງສັງຄຳ  
 ກົດຕື່ມັກຕົກພໍທ່ານສົມເຕົ້າພຣະນເຮົວໄປກວາດຄວອບຄວ້ມາຈາກເນື່ອງ  
 ທັງໝາວດີ ເຫັນທີ່ວັນທີເປັນສັດຖືຜົດສັງເກດ ຈິງມີຮັບສິ່ງມາຍັງຜູ້  
 ຮັກຢາເນື່ອງພຶດສຸໂລກວ່າ ໃຫ້ສ່ວງພວກໄທຍໃຫຍໍມາໃຫ້ໂຄຍເວົວ ດັ່ງ  
 ໄນສ່ວງມາຈະຂັບເຂາໄທຍທ່ານກຳແພັງເພື່ອຮັບຕົວຈຳນຳແກ່ນພວກໄທຍ  
 ໃຫຍໍ່ ພອສົມເຕົ້າພຣະນເຮົວເສັກລັບມາດັງກງຽງຄຣືຍທ້າຍນີ້ໄຕ  
 ກວາງທ່ານກວາມອັນກວບເສັກຈົນໄປຍັງເນື່ອງພຶດສຸໂລກ ໃຫ້ສ່ວງ  
 ຮັບສິ່ງຕອມໄປຍັງນັນທສຽງສັງຄຳວ່າ ຂໍຣົມຕາພຣະມທາກໍຕ່າງ  
 ຂົງວາງຜູ້ເປັນອີກຮະ ດັ່ງໄພວ່າຫຼັນຮອນມາພົໍມພະນາມມີແລ້ວກໍຕ້ອງຮັບໄວ້

ไม่นม่ำเยี่ยงอย่างในราชป্রาเพณีที่จะส่งคืนตัวไปให้ต้องรับทุกๆ โทษภัย ครั้นเมื่อหนังสือไปแล้วจึงทรงเกณฑ์กำลงหัวเมืองเห็นอีกพระยาไซบูรณ์ขึ้นพระศรีคุณทพนา แล้วเสด็จยกกองทัพหลวงตามไปเมืองกำแพงเพ็ชร.

ผ่านนั้นทูลราชนลังค์คำเมื่อ ได้รับหนังสือรับส่งสมเกียรติพระเนรศวร ก็ทราบเป็นแน่ว่าไทยตั้งแข้งเมืองต่อพระเจ้าหงษ์ขาวตี่ เห็นว่าตัวเข้ามาอยู่ในเมืองไทย กำลงไม่พอที่จะต่อสู้ได้ ก็ให้เลิกทัพไปจากเมืองกำแพงเพ็ชร กองทัพพระยาไซบูรณ์ ขุนพระศรี ยกไปถึงเมืองกำแพงเพ็ชรได้ความว่า้นทูลราชนลังค์คำที่พกลับไปแล้วกราบติดตามไป แล้วครองนั้นตัวนายพวกราชใหญ่ที่ยังทำการอยู่กับพนา คอเจ้าพานเมืองฯ เจ้าพานเมืองฯ ให้แม่เจ้าเมืองขันอิกหลายคน พาพวกไทยให้ย้ายเข้ามาสามีภักดีใหม่ และเจ้าเมืองขันอิกหลายคน พาพวกไทยให้ย้ายเข้ามาสามีภักดีต่อสมเด็จพระนเรศวรเป็นอันมาก ช่วยติดตามติดกองทัพพนาทั้วย พระยาไซบูรณ์กับขุนพระศรีตามไปทันกองทัพพนาที่คำยลเมืองกา นั้นทูลกับราชนลังค์คำต่อสู้ ได้รับผู้งกันเป็นสามารถ ถึงตัวนายทพทั้ง ๒ ฝ่ายได้ชันช้างกัน พนาสูญเสีย ได้แก่แตกหนึ่ง กองทัพไทยติดตามไปจนสุดแดนแล้วจึงกลับคืนมา.

๑๙ ๒ คนนี้ เรียกตามหนังสือพระราชพงษ์ขาวต่อ เข้าใจว่า พระไซบูรณ์ กับพระศรีก่อนอรัตน์ ที่เคยเป็นนายทพนาครั้งรบเรมรัตน์เอง คงจะได้เป็นนายทหารคุ้มครองไทยต่อมา.

ເມື່ອສົມເຕົ້າພຣະນະເຮົາວົບສັ່ງໃຫ້ເກີນທີ່ກໍາລັງຫວ່າເມື່ອງເໜືອ ໄປ  
ຮັບນັກສ່ວະກຳສັ່ງຄໍາຮັບຮັດ ພຣະຍາສ່ວຽກໂລກ ພຣະຍາພື້ນຍ  
ເໜືອວ່າສົມເຕົ້າພຣະນະເຮົາວົບພລນອຍ ຖ້າໃຫ້ຈະຕັງແຂງເມື່ອງຕ່ອລູ້  
ພຣະເຈົ້າທັງໝາວດີໄດ້ ຄີດໃຈເອົາຕໍ່ວອດຈິງໄນ້ຢາກອັນທີ່ໄປຕາມຮັບສັ່ງ  
ແລວກະເກີນທີ່ໄພວພລທີ່ ເມື່ອງໄປຮົມກັນທີ່ມີການແນ່ງສ່ວຽກ  
ໂລກໄວ້ ກຽມກາຮັນໃກ້ທີ່ຍັງຊອງຕຽບຕໍ່ສົມເຕົ້າພຣະນະເຮົາໄນ້ເປັນ  
ຂບດກົວຍັບເອົາຕໍ່ເສີ່ຍໝາດ ດ້ວຍເຫຼືອວ່າເມື່ອງສ່ວຽກໂລກ  
ມີບອນປ່ຽກກັນມັນຄົງ ຄອງຈະຮັກຍາເມື່ອງໄວ້ອອໍທ່າກອງທີ່ພີເມື່ອງ  
ທັງໝາວດີ ຖ້າເມື່ອງເຊີຍໃໝ່ຢາກນາໜ້າຍໄດ້ ສົມເຕົ້າພຣະນະເຮົາກວ່າ  
ທຣາບວ່າ ພຣະຍາສ່ວຽກໂລກ ພຣະຍາພື້ນຍ ໃບນັບດ  
ກໍໄຫວບຮົມກອງທີ່ພີ່ຍັງຍາກໄປຕົດຕາມນັກສູງກັບສ່ວະກຳສັ່ງຄໍາຮັບຮັດ  
ພ້ອມກັນທີ່ມີກົດ ແລວຍການທາງບ້ານດ້ານລານຫອຍ ຄວນ  
ມາດັນເມືອງຄູ່ໄກໃຫ້ກົດພົບພລາປະກະທົ່ວທີ່ຂາງວັດຄູ່ຮົມ ກວງ  
ພຣະຄົວຫວ່າໄທຍັງໄມ່ເປັນນໍາຫັນໃຈເຕີຍວກນ ທົ່ວ່າພຣະຈາ  
ທັງໝາວດີນັ້ນມາກັນ ຈຶ່ງໃຫ້ກົດສົ່ງຢາກາດ ຕົກນ້າກະປົງ  
ໂພຍຄົວຫຸ້ນບ້ອກນໍາວ່າເປັນນຳຄົກຄົກທີ່ກຽງສົມເຕົ້າພຣະວ່ວງມາທຳນຳ  
ພຣະພີພົມນີ້ສັດຍາ ໃຫ້ນຍັກພັນຍາກອງຄລອອົກຈົນໄພວ່ພລດອີນາ ທຳ  
ສັດຍ໌ສ໘້ມູງວ່າຈະຕ່ອລູ້ຂ້າສົກກູ້ບ້ານເມື່ອງໄທຍໃຫ້ປັນອີສຽກພາບໃຫ້ໄດ້  
ແດວຈຳເສົ້າຍກາອົງທີ່ພົບພລວງຂົນໄປເມື່ອງສ່ວຽກໂລກໃຫ້ຕັ້ງລົມເມື່ອງ  
ໄວ້ ມີຮັບສັ່ງໃຫ້ຂ້າພະເຈົ້າໄປຮອງບອກພຣະຍາທີ່ ວ່າໃຫ້ອົກມາສາຮ

ກາພຣັບຜິດເສີຍໂຕຍົດ ຈະທຽງພຣະກຣານາຍາກໄທຢ່າຍໃຫ້ ພຣະຍາຖົງ ແກ້ໄຂ  
ກຳໄນ້ເຊື່ອພິ່ງ ກລັບໃຫ້ເຂົາຕົວການການທົມຄວາມໜ້ອສັບຍົດຕົກຕົກໂຍນ  
ອອກນາມໃຫ້ໜ້າຫລວງ ສົມເຕົກພຣະນເວສວຽກທຽງພຣະພິໄວ້ ດຳວັດສັ່ງໃຫ້  
ກອງທັພເຂົາຕົກເນື້ອງສວຽກໂລກທາງຄ້ານເໜືອແລ້ວຄ້ານ ຕວັນຕົກພວອມ  
ກັນໜາຍຈະເຂົາທາງປະເທດສາມເກີດປະເທດ (ເຕົາ) ໂມ້ວຍ ປະເທດສພານ  
ຈັນທຽກເຂົາໄນ້ໄກ ດວຍເນື້ອງສວຽກໂລກນີ້ອໍານົມປ່ຽກຮຸວັນທຳດ້ວຍ  
ສິລາແລງແລດນເຊີ້ງເທິນທຳສະນາມເພດລະວັກໝາເມືອນນັ້ນຄັນນັກ ຈຶ່ງຍ້າຍ  
ມາຕ້ັງຄ້ານໃຕ້ ໃຫ້ພຣະຍາໄຟສະບຽນ ທລວງຂຽນໄຕຣໂດກ  
ໜຸນຮາຊວຽນທີ່ ໜຸນອິນທຣເຕົກ ຄົມພລເຂົາປັດນເມືອງທາງຄ້ານ  
ປະເທດອນແຫລມອິກຄຣັງ ຖ້າກເຂົາໄນ້ໄກ ຈຶ່ງມຽບສັ່ງໃຫ້ຕົກຕ່າຍປະເຈີກ  
ແລ້ວປັດທອບໃຫ້ສັ່ງເທິນທຳກຳແພັງເມືອງ ເອົນຂັນຕົງຈິງກາຍິງພວກ  
ຮັກໝານ້າທີ່ຈະສໍາຮ່ວສາຍ ແລ້ວໃຫ້ເພາບປະເທດອນແຫລມໜ້າງຄ້ານ  
ໄຕ້ທລາຍລັງ ກອງທັພສົມເຕົກພຣະນເວສວຽກຂໍເມືອງໄກ ຈຶ່ງໄຕວ  
ພຣະຍາສວຽກໂດກ ພຣະຍາພິໄຊຍ ມີວັນສັ່ງໃຫ້ປະຫວ່າງວ່າຕ່ວເສີຍ  
ທັງ ແກ້ໄຂ ແລ້ວໃຫ້ກວາດຕົ້ນຜູ້ຄົນພລເມືອງທັງເມືອງສວຽກໂລກແລ  
ເມືອງພິໄຊຍລັງນາຍັງເມືອງພິຄົນໂດກຈານສັນເຊີງ.

ເມືອສົມເຕົກພຣະນເວສວຽກເສົ່າລົງມາຈັງເມືອງພິຄົນໂດກແລ້ວ ໃຫ້  
ໜຸນອິນທຣເຕົກຄົມກອງທັພໄປສັ່ນຂອງຮາຊກາຮັງປລາຍແກນເມືອງເຊີ້ງ  
ໃໝ່ ໄດ້ຄວາມມາວ່າພຣະເທົ່າທ່ານວັດທີ່ໃຫ້ເກົ່າທີ່ກອງທັພຈະຍົກມາຕີ  
ກຽງຕົ້ອຍທະຍາໃນຮະຄູແລງບັນນັນ ທຽງພຣະດຳວິທ່າວ່າຫວັນເມືອງເໜືອ

ຍັງເປັນເສີມນາກແລ້ວ ຕ້ວຍຜູ້ຄົນຕ້ອງຮ່າງສໍາຮ່າງສ່າຍນາຫລາຍຄວາມ  
 ດຳລົງສົມເຕືອພຣະມາຮ້າວຢ່າງຄວາມກ່ອນເຫັນທີ່ຈະຕໍ່ສົກຂາໄວ້ໃນໄຕ ດ້ວຍ  
 ຜູ້ຄົນນອຍແລດທີ່ງກລວພວະເຈາຫຍາກົມນາກນັກ ກຽງສ່ວນຍຸທະຍາເລົາ  
 ກໍາລັງກໍບັນຍ້ນອີຍເໜີນອັນກັນ ຕ້ວຍຄູກພຣະເຈາຫຍາວັດທີ່ກວາດຕ້ອນເອົາຜູ້  
 ດົກຈາກພຣະນະໂປ່ເສີບເປັນອັນມາກ ຖື່ນີ້ຜູ້ຄົນຄຸນນຸມາຍັງໄຟເທົ່າໄດ້  
 ກາຣທະຖະກົດສົກຫຼາຍາດີຕໍ່ໂປ່ເຈົ້າຈະ ຖອງຮ່ວມກຳລັງໄວ້ແຕ່ທົກຮ່ວມ  
 ອຸຍທະຍາ ເອເປັນທົມນຕ້ອລ໌ຂາສົກແຕ່ແທ່ງເຄີຍວ ຈົງຈະຕ້ອລ໌ໄຕຄົນຕໍ່  
 ຄວຍກຽງສ່ວນຍຸທະຍາກົມທັນຄົງກົບໜັນ ແລ້ວກໍບັນຍ້ໄກລັກ ມີທາງທີ່  
 ຈະຫາເຄຼອງສາຕາວຸນແລດເສບີ່ຍັງອາຫາວເພີ່ມເຕີມໄກ້ງາຍ ທຽງພຣະ  
 ດຳວິທີ່ກັນ ຈົງໃກ້ວາກຕ້ອນຜູ້ຄົນທີ່ເມື່ອເກີ່ມເອງເຫັນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກວາງ  
 ສ່ວນຍຸທະຍາ ທັງໜີມອງເຫັນໃຫ້ຮ່າງເສີຍຄວາມ ສົມເຕືອພຣະນະ  
 ສ່ວນຍຸທະຍາເສີ່ງລົດນາອຸ່ນທັງສ່ວນຍຸທະຍາແຕ່ໃນບ້ວກ ພ. ຕ. ແລະ ໂລ.

สังคրามครองที่ ๖ ครองรับพระยาพลิมท์เมืองศุภวรรณ  
บัวอิศ พ.ศ. ๒๕๗๗

สมเด็จพระนเรศวรมหาราชประภาศิริราพของเมืองไทย เมื่อ  
เดือน ๒ บัวอิศ ๖๘๗ พ.ศ. ๒๕๗๗ ทรงได้บรรยาย  
มาแล้ว ในขันนเองต่อม้าอิศ ๑ เดือนก่อนทัพหงษาวดียกเข้ามา  
ล้อมกรุงศรีฯ รัฐสุลต่านั้น พระเจ้าหงษาวดีได้ยกหงษากลับจากเมืองอังวะ มาถึงกรุงหงษา  
วัด ๔๕ ทรงทราบว่าสมเด็จพระนเรศวรมหาภักดิ์ทัพยกไปกว่ากึ่งศักร้อน  
เอกสารว่าไทยกลับมา แล้วมารบที่ล้อนั้นที่สุราษฎร์ฯ ลังค์รำออกไป  
จากเมืองไทย เห็นว่าไทยตั้งแข่งเมืองเป็นแน่นเดียว ก็ให้เกณฑ์  
กลังทัพจะให้ม้าตั้งกรุงศรีอยุธยา.

เวลานพระเจ้าหงษาวดีทรงพระดำริว่า ไทยเลี้ยงบ้าน  
เมืองมาไม่ซ้านัก ผู้คนพลเมืองทั้งเป็นกำลังต่อสู้น้อยกว่า  
แต่ก่อน ไม่จำจะต้องยกกองทัพใหญ่เข้ามากماหลายทัพ  
เห็นอนอย่างครองพระเจ้าหงษาวดีบูรณะ กองพอยะตั้งกรุงศรี  
อยุธยาฯ จึงคิดคำนวณทัพใหญ่เข้ามาเป็น ๒ ทางพร้อม  
กัน ประสูติจึงให้ไทยลงทะเบลังในการทัพต่อสู้ในครั้งนั้น ให้  
พระยาพลิมผู้เป็นพระเจ้าว่าของพระเจ้าหงษาวดีคุ้มกองทัพ มี

ຈຳນວນພລ ๓๐,๐๐๐ ຍັກເຂົາມາທາງດ່ານພຣະເຈດຍ໌ສຳນອກທາງ ๑  
ໃຫ້ພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ມັງນຽນຫາໜ້ອງວາງອຸ່ນຫາຍກກອງທັບກັດທັບເວຼົມ  
ເຊື່ອງໃໝ່ໃໝ່ຈຳນວນພລ ๑๐๐,๐๐๐ ລົງມາທາງຂ້າງເຫັນຂີກທາງ ๑ ໃຫ້  
ມາສົມທະກຳນັກງານຄໍ້ອຍທັບຍາໃຫ້ຈິດ.

ຝ່າຍຂ້າງກວງຄວິບຢູ່ຫຍາ ຄວັງນສົມເຕົ້າພຣະນເຮົວທຽນ  
ກາຣຄອຍທ່າສົກໂລຢີແລ້ວ ໃຫ້ກອງສອດແນມອອກໄປຄອຍລົບສົວນອູ່  
ທຸກທາງທ່າສົກຈະຍົກນາ ຄວັງທຽນທຽບວ່າຂ່າສົກຈະຍົກນາເປັນ  
ທາງ ຈຶ່ງໃຫ້ທະເວົາມກາຣຕ້ອສູ້ ໃຫ້ຟັດລາສາຫວ່າມີມີ້ນີ້ມີ້ໄໝ  
ເຫັນອປັນທັບກັດທັບ ມີຈຳນວນພລ ๑๐,๐๐๐ ໃຫ້ພຣະຍາຄໂຈ່ໄທຍ  
ເປັນນາຍທັບ ແລ້ວຟັດລາສາໃນກວງ ໧ ເປັນກອງທັບເວຼົມ  
ໃຫ້ພຣະຍາຈົກຈະເປັນນາຍທັບ ພຣະຍາພຣະຄລັງເປັນຍກວັດຕ່າງໆ ຖ້າ ທັບ  
ນີ້ເຕັມໄວ້ລໍາຫວັບຈະໃຫ້ໃປຮັບພຸ່ງຂ່າສົກຄົງທອນໄກໂຄຍເວົວ ແລ້ວໃຫ້  
ຂົນບ້າຍທຳລາຍເລື່ອຍ່າງອາຫາວີນທັງທ່ານທ່ານທ່ານທ່ານທ່ານທ່ານ  
ແລວໃຫ້ອັນຄົນເຂົາພຣະນຄຣ ເຕັມວັນຈີ້ນອົມປ່າກາຣເປັນສາມາດ.

ກອງທັບທັງໝາວດີກເຂົາມາຄວັງ ຈະເປັນກ່ຽວຂ້ອງພຣະຍາພສີນກັບພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ຜ່າຍໄກທຳ ປິຄົນຕໍ່ໜາຍ  
ອີ່າງໂຄຍ່າງໜັງ ຈຶ່ງຍັກເຂົາມາຫາພຣອມກັນໄຟ່ ໃນເຄືອນອ້າຍ  
ກອງພຣະຍາພສີນຍັກເຂົາມາໃນແຄນໄທຍທາງເມື່ອງກາງູ້ຈົນນົມ  
ເຖິງວ່າ ສົມເຕົ້າພຣະນເຮົວໄດ້ທຽບກໍ່ເຫັນໄດ້ ແຕ່ເວລານີ້  
ນຳລັດຍັງໄຟຟັງທີ່ ນຳໃນແມ່ນຳລຳຄລອນນີ້ນັກ ແຕ່ທາງນັກແຜ່ນດິນ

บั่งเบี่ยง จะเดินทางทัพบังไม่สกวง ใจมีรับสั่งให้พระยาจักร  
ยกกองทัพเรือออกไปรักษาเมืองสุพรรณบุรี ต้านทานข้าศึกไว้พลาส  
กองทัพพระยาพลสิมยกเข้ามาหมายจะเอามีดของสุพรรณบุรีเป็นทั้งนั้น  
ถูกกองทัพเรือพระยาจักรอาบันให้รู้ว่า กนอยไม่ไหว้ถอย  
กลับไปตั้งอยู่บนดอนที่เข้าพระยาเม่น คือพงข่าวกองทัพ  
พระเจ้าเชียงใหม่มอยทัน ครุณังเกอนบุญ ขัน ๔ ค่า สมเดช  
พระนเรศวรกับสมเด็จพระเอกาทศรถก์เส็ตฯ โดยกระบวนการเรือจากกรุง  
ศรีอยุธยา ไปทำพิชเหยียบซึ่งไชยภูมิพันไม้ชั้นนามทั่วบาลล  
ลุมพล เดลว์เส็ตฯ ไปปะระทบก (บ้านโนก) แขวงเมืองวิเศษไชย  
ชาญ อันเป็นที่ปะรำชุมพล โปรดให้เจ้าพระยาศรีไชยคุมกอง  
ทัพยกเมืองเห็นอย่างเป็นก้องนาไปตักอย่างทัพพระยาพลสิมซึ่งตั้งอยู่ที่  
เข้าพระยาเม่น เดลว์เส็ตฯ ยกกองทัพหลวงตามไปตั้งอยู่ที่ตาบล  
สามชนอนแขวงเมืองสุพรรณบุรี เจ้าพระยาศรีไชยยกไปปะรำชุม  
พระยาเม่น ได้รับผู้รับกับกองทัพน้ำข้องพระยาพลสิม ตักอย่างทัพ  
พม่าแตกพ่ายไป ผ้ายพระยาพลสิมเวลาดึกเข้ามายังเมืองไม่ได้  
สมหมาย ต้องออกไปตั้งอยู่กลางด่อนขั้กสนเสบียงอาหาร พัง  
ข้าทัพพระเจ้าเชียงใหม่ก็ไม่ได้ความ ทำนองจะออกรวมเรือแล้ว

๑ เมืองวิเศษไชยวาสุ คือเมืองอ่างทองเก่า ตั้งอยู่คำแม่น้ำน้อย เข้าใจว่าเวลานี้ บังเป็นแขวงกรุงฯ พึงตั้งเป็นเมืองเมื่อสมเด็จพระนเรศวรชนะศักดิ์ทรงยาวย์ จึงเรียกว่าเมืองวิเศษไชยวาสุ เพราะเป็นที่ประชุมทัพแต่คราวนี้เป็นทันไป.

ພອງຮ້ວງວ່າກອງທັນນໍາແຕກກໍໄມ້ໄດ້ກຈະຕ່ອສູ້ ຮັບຄອຍໜິກລັບໄປ ເຈົ້າ  
ພຣະຍາສຸໂຂ້ໄທຢ່າງຖືກຕົກຕາມຕໍ່ພົມໆໄປ່ຈຳປາຍແຄນເມືອງກາງູ-  
ຈຸນບໍລິ ຈົນໄຕ້ (ນາຍກອງໜ້ອ) ປາກຈົ່ວ ແລ້ວໜ້າມາດວາຍ  
ເປັນຂຶ້ນນາກ.

ກອງທັພພຣະຍາພລິນໜິໄປໄດ້ສັກ ๑๕ ວັນ ກອງທັພພຣະເຈົ້າເຊິ່ງ  
ໃໝ່ມີກົດລົງມາຄັງເມືອງໄຊຍະນາທໃນເຮັມເຄອນຍັນ ດ້ວຍຫວີເມືອງ  
ເຫັນອ່າງຍິ່ງທັກເມືອງຄົງກລ່າວມາແລ້ວ ໄນນີ້ໄດ້ກົດຕ່ອສູ້ ກອງທັພ  
ເມືອງເຊິ່ງໃໝ່ມີກົດລົງມາໄດ້ໂຄຍສຄວກທັກທັບເວຼົອ ພຣະເຈົ້າ  
ເຊິ່ງໃໝ່ມີກົດລົງມາໄດ້ໄຊຍະນາທ ໄນກວ່າວ່າກອງທັພພຣະຍາພລິນ  
ດ້ວຍໜິໄປເສີຍແລ້ວ ຈຶ່ງໃໝ່ໄຊຍະກາຍອສແລນັນທົກຍອທາງຍກກອງທັພ  
ນໍາຈຳນວນພລ ๑๕,๐๐๐ ລົງມາຕັກທຳການນໍາບ່າງພົກງານພຽງເຂົ້າມາຕ່າງໆ  
ໃໝ່ມາສົບລົວວິຕິຄ່ານັ້ນດັກນັກນຳກົດປະກພຣະຍາພລິນທີ່ບັກເຂົ້າມາຕ່າງໆ  
ໃໝ່ພຣັນກັນ.

ສົມເຕັມພຣະນເຮັດວຽກທຽບທ່ານວ່າ ກອງທັພພຣະເຈົ້າເຊິ່ງໃໝ່ມີກ  
ລົງມາ ກົດຕ່ອສູ້ກອງທັພຫລວງໄປກັບສົມເຕັມພຣະເບກາທສົດ ຕັ້ງ  
ທັພຫລວງທບ້ານຈະໄວແຂວງເມືອງວິເສດຖະກິບໄຊຍະນາ  
ແລ້ວໃໝ່ພຣະວາງ  
ມັນເປັນນາຍທັພ ຂູນວາງເຄືະ ເປັນຍກຮັບຕ່າງ  
ຈຳນວນທ່ານມາ ๒๐๐ ພລວາບ ๓,๐๐๐ ຍັກຈົ່ງໄປຕົກອອງທັນນໍາຂອງໜ້າຄົກ  
ທຳປາກນໍາບ່າງພົກງານ ພຣະວາງນັກນົບຂູນວາມເຄືະຍກຂົນໄປດັ່ງ ເහັນ  
ວ່າຈຳນວນພລໃນກອງທັພຂອງທັນນໍາຍົກວ່າຂໍາສົກມາກັນ ສິ່ງຄືດຢັ້ງກຳ

ອົບາຍຫຼຸ່ມກອງທີ່ໄວ້ໃນນີ້ ແລ້ວເຕັ້ງກອງ ໂຮງທະຍວາຂອຍນໍາພັນຂ່າຍົກ  
ທະຍວລາດຫາເສີ່ຍ່າຫາຫວາ ແລະໂຄຍແບ່ງຫັ້ງນຳພາຫະນິໃຫ້ເຫຼື້ອ  
ໃໝ່ເລີຍຫ່າງຄ່າຍໃຫວ້າ ດາຈັກກົມາຕາມໃບ້ໜໍ້ນມາກົກຫລົມເລີຍ  
ໄປເສີ່ຍດ້ວຍໜ້ານາມູທອງທກວ່າຂ່າຍົກ ຄວນເຫັນຂ່າຍົກເຜົດອົກຍົກເຂົ້າ  
ມັນທິພນໃຫ້ຂ່າຍົກຢືນປະກາດ ນາຍທັນໜ້າຂ່າຍົກຕັ້ງອູ້ນິຕ  
ກຕອນດອຍທັກລົມໄປເມືອງໄຊຍະນາທ ພອພະເຈົ້າເສີ່ຍໃໝ່ໄດ້ຈ່າວ  
ວ່າກອງທັກພະຍາພລືມສິ່ງຍາມາທາງດ້ານພະເຈົ້າສຳມອງກໍ ເສີ່ຍ  
ທີ່ຖືກດອຍໜໍ້ກລົມໄປແລ້ວ ພຣະເຈົ້າເສີ່ຍໃໝ່ເຫັນຈະທຳການຕ້ອງໄປ  
ໄມ່ສຳເວົ້າເລີກທັກລົມໄປ.

ສັງຄຣາມຄຣັງທີ ໩ ຄຣາວວຸບພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ທີ່ນັບນັສະເກເນ  
ປີຣະກາ ພ.ຕ. ແກ້ໄຂແກ

ສັງຄຣາມຄຣັງນີ້ ທີ່ແກ່ເປັນເວົ້າໂນຍິນເບິ່ງຕົນຂອງສັງຄຣາມຄຣັງທີ່ສ  
ທີ່ຕໍ່ອັກນີ້ໄປ ແຕ່ເພົ່າວະນຸ່ມັງກັນເປັນຕອນໜຶ່ງຕ່າງໆທາງ ແລ້ວຫຍຸດ  
ກັນໄປເສີຍຄຣາວໜຶ່ງ ຈຶ່ງໄດ້ນີ້ວ່າເປັນກາສັງຄຣາມຄຣາວໜຶ່ງຕ່າງໆທາງ  
ເລື່ອມີເວັ້າຕັ້ງແຕ່ພຣະຍາພລິມກັບພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ມາເສີຍທີ່ໄກຍຕູ້ອັກ  
ທັພກລົບໄປເນື້ອຂອງພ.ຕ. ແກ້ໄຂແກ ດັ່ງນີ້ຢາຍມາແລ້ວ ພຣະເຈົ້າ  
ທີ່ນີ້ໄດ້ກົດທຽບກົດຕົວໂລກພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ ວ່າພຣະພຣະເຈົ້າ  
ເຊື່ອງໃໝ່ເນື້ອຍໜ້າເສີຍ ຢັກລົງມາໄມ້ທັນກຳທັນຄພຣະຍາພລິມຈົງເສີຍທີ່  
ຈຶ່ງມີບສັ່ງໃຫ້ພຣະຍາຂອ້າມານີ້ ກັບຜັກເສັກຍອດ່າງແລສມີງໂຍຄ  
ຮາສເປັນໜ້າຫລວງເຂົ້າມາກຳນົດກອງທັພພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ ທີ່ຈົງຍັບຍັງ  
ອຸ່ນເມືອງກຳແພງເພື່ອ ໃຫ້ລັງນາທຳກາຮແກ້ຕ້ວໃໝ່ ຢັ່ງນີ້ໃຫ້  
ກລົມຄົນໄປເນື້ອນເມື່ອງ ພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ກ່ລວ້ພຣະເຈົ້າທີ່ນີ້  
ກົຍກກອງທັພກລົບລົງມາຕົງອຸ່ນທີ່ມີອັນກົງສວຽກໃນເຄືອນ ແລ້ວ  
ພ.ຕ. ແກ້ໄຂ ນີ້.

ຜ້າຍພຣະເຈົ້າທີ່ນີ້ກົດທຽບພຣະທຳວ່າ ທີ່ຄວາມວ່າໄກຍຈະໄຟສູ່  
ຮັບໃຫ້ເຊິ່ງແຮງອໍານົງແຕ່ກົດນັ້ນຝຶກໄປເສີຍແລ້ວ ອຳຈະຕູ້ອັກໃຈ

ทพ.ให้เช้ามานา闷อนเมืองพระเจ้าหงษ์ขาวดบ.เรืองน้อง จังหวัดเชียงใหม่ ทรงครุยที่มาฯ เวลา ๙ น. ความทราบลงกรุงหงษ์ขาวตัวที่เที่ยง หัวเมืองเห็นอเดียหนอด รวมรวมเขากำลังลงมาตั้งรากฐานแต่กรุงครุยที่มาฯ แห่งเดียว พระเจ้าหงษ์ขาวดิจ คำรัสสั่งให้พระมหาอุปราชฯ คุมกองทัพมีจำนวนพล ๕๐,๐๐๐ ข้ามทางข้อมูลเมืองกาแพงเพชร แต่เดือน ๔ บูรพา พ.ศ. ๒๕๒๙ ให้พรเพลท่านในท้องที่หัวเมืองเห็นอ พระเตรียมเสบียงอาหารไว้สำหรับกองทพ.ให้เช้า ชั่งพระเจ้าหงษ์ขาวดิจฯ เส็ตที่ยกมาเองในรัฐแล้วข้างบ้านบูรพา ให้พระเจ้าเชียงให้มั่งมาตั้งขัตตาทพดิจหัวเมืองต่อเชียงจังหวัดกรุงฯ คืออยรภกวนอย่าให้ไทยเป็นอันทำไร่ในไก่ในบันน โดยประสังคุณให้เสบียงอาหารข้างกรุงครุยที่มาฯ เบ้ายาง เวลา มาลัมพระนครฯ ได้แก่คบดอยากโดยเร็ว พระเจ้าเชียงให้มั่งยกกองทพบกทพเรื่อรวมท่านจำนวนพล ๑๐๐,๐๐๐ ให้พระยาเชียงแสนเป็นนายทพน่า พระเจ้าเชียงใหม่คุมทพหลังลงมาจากเมืองนครสวรรค์ ฝ่ายข้างกรุงครุยที่มาฯ เมื่อไก่ข่าวว่ากองทพเมืองเชียงใหม่สมทบทักก้องทพเมืองหงษ์ขาวดิจกลังมาทางข้างเห็นอ แต่แรกสมเกี้ยวพระนเรศวรทรงสำคัญว่า ชาติกำหดายจะดังมากรุงครุยที่มาฯ ในตนบูรพา ทรงพระการหัวชาติกษัตริย์

๑ ในหนังสือพระราชพงษ์ฯ จำนวนพลของพระเจ้าเชียงใหม่ ๑๐,๐๐๐ เห็นว่าจะมากเกินไป.

ພຣອນກັນແປນທັບໃຫຍ່ ຊົງລົມການນັກ ຈະອອກໄປຕ່ອຕົກລາງທາງ  
 ເໜຶຈະໄມ່ຄຸນດັກ ຈຶ່ງໃຫ້ຕອນຜົກນໍາເຂົ້າມາໄວ້ໃນກຽງ ແຕ່ຮ່ຽມການ  
 ລົກໝາພຣະນກຣີເປັນລາມາວັດ ພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ເຫັນຜົກນຳຕາມຫຼວມເມືອງ  
 ໃນນະຄາລາຮາຊານໍເບຍາງ ໄນມີຜູ້ໃດຕ່ອລູ້ ກົງກອງທັບລ່ວງ  
 ເລຍລັງນາຕົກຄົງບ້ານສະຮະເກຍໃນແຂວງເມືອງວິເສຍໄຊບ້າຍ (ອູ້ໄຕ  
 ບ້ານໄຊໂຍ້ໂຍ້ໂຍ້ໂຍ້ໂຍ້) ແລວຕັ້ງກອງອາສາໄຫ້ແບກຍ້າຍກັນໄປ  
 ເຖິງວ່າໄລ້ຂັ້ນຍັນຮາຍງວຽດຕາມແຂວງຈັງຫວັດກຽງ ແພຍະນີໃຫ້ທ່າໄວ້  
 ນາໄຕ ເຈົ້າເມືອງພເບຍາຄົມທັນນັກອອງອາສາລ່ວງເຂົ້າມາເພັນບານເຮືອນ  
 ຮາຍງວຽດສພານແພາເຂົ້າໃນເຂດກຽງ ສົມເຕົ້າພຣະນເຮົວໄຕ  
 ກຽງທຽບ ກຽງເສັດຕົກມີພົມທ່ານອອກໄປກັບສົມເຕົ້າພຣະເອກາທົກ  
 ເຂົ້າບັນຫຼາຍກົດລົມຍອນ ເຈົ້າເມືອງພເບຍາຕາຍໃນທຽບ ພວກ  
 ໃຫຼວ່ພລດທໍ່ໄດ້ຂົ້ນຢູ່ກົກພາກນແຕກໜຸ່ນໄປ ທຳນອນສົມເຕົ້າພຣະນເຮົວໄຕ  
 ຈະໄຕທຽບຄວາມຈາກຄຳໃຫ້ກາງຂອງພວກເໜີຍທີ່ໃຫ້ໃນຄວານ  
 ວ່າກວາມຄົດຂອງໜ້າສົກຈະທຳສົງຄຣາມເປັນການແຮມບໍທັງດ້ວມາ ກຽງ  
 ພຣະຄົມທີ່ເຫັນວ່າຈະຕ້ອງທີ່ກົດທັບພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ໄດ້ໂຍ້ເສີຍຈຶ່ງ  
 ຈະໄຟເສີຍເປົ້າຍ້າສົກ ຈຶ່ງທຸລຄວາມແກ່ສົມເຕົ້າພຣະວາຊີຕາ ກຽງ  
 ເຫັນຫຼອຍຕ້ອງແລ້ວ ກາໄທຈົກອອງທັບນົກທັບເວົ້ານົມຈານວັນພລ ៥၀,၀၀၀  
 ໄທ ໄປຕັ້ງປະໜົມພລທຸກລົມພລ.

ໃນເວລາເນື້ອກຳລັງຮຽນໄພ່ພລຈັກອອງທັບຍືນນັ້ນ ໄດ້ຂ່າວ  
 ດັ່ງນາດັ່ງສົມເຕົ້າພຣະນເຮົວວ່າ ມີພວກອອງອາສາເນືອງເຊື່ອງໃໝ່

ສັງຄະນຸ  
ສັງຄະນຸ

๑๗๓

ຍາດລົງມາເຖິງວ່າໄລ່ຂັບຈັບຄົນໃນດັບນຳໂນກອີກທາງ ၁ ພວິດທຽງ  
ທຽບກ່ຽວຂ້ອງເສດຖະກິດກະບວນເຮືອເວົ້ວໄປກັບສົມເຕົ້າພຣະເອກາທີ່ຈະແລ  
ຂ້າວາຊາການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງພຣະອອງກໍໃນຫຼັກໃກນນ ພອເສດຖະກິດປົດທຳບັລນຳໂນກ  
ນ້ອຍກໍພບກອງທັກສະເວນນັກທຸກໆພຣະເຈົ້າເຊີ່ຍງໃໝ່ໄຫ້ຄົມພລ ៥,០០០ ຍາກ  
ລົງມາເຖິງວ່າຮັບແກຣມງວຫາທາງເມອງເຄີຍໄຊຍ້າລູ້ໃຈ  
ເຖິງເຂົ້າຂາງຜົງ ສົມເຕົ້າພຣະນເຮົດວຽກບັນດົມເຕົ້າພຣະເອກາທີ່ຈະແລ  
ເສດຖະກິດບາງກົມພລເຂົ້າໂມນທັກພັກສົກກົກພຸ່ງກັນເປັນສົມມາຮັດ ຄຣົງນ  
ສົມເຕົ້າພຣະນເຮົດວຽກທຽບງົງພຣະແສງບັນດົມນາຍທີ່ພົມເຊີ່ຍງໃໝ່ທ່າຍຄນ ၈  
ຂ້າສົກຕ້ານທານໄມ້ໄກແຕກຫົນກົດບັນດົມໄປຫັ້ງເຫັນ គ ພວກພລອາສາ  
ຕ່າງແດນໄລ່ຕົກຕາມຂົນໄປ ຈົນປະກະກອງທັກພຣະຍາເຊີ່ຍງແສນທີ່ພ  
ນໍາຂອງພຣະເຈົ້າເຊີ່ຍງໃໝ່ ທຶນຍົກຕາມລົງມາກົກພຸ່ງກັນ ພວກພລອາສາ  
ບາສານອີກວ່າ ຕ້ານທານໄມ້ໄຫວຕົງດ່າວອຍ ພວກເຂີ່ຍງໃໝ່ກ  
ໄລ່ຕົກຕາມລົງມາ ສົມເຕົ້າພຣະນເຮົດວຽກທຽບວ່າຂ້າສົກໄລ່ປະຈິບ  
ກອງຂາສາລົງມາ ເກຮງຈະກົບລົງເວຼົມເມື່ອນ ຈົນໄຫວເລືອນເວຼົມພຣະທັນນ  
ກົມເວຼົມຂີ່ຢູ່ໃນກະບວນເສດຖະກິດຂົນໄປຮ່າຍລົມຍ້າງເຫັນຢາກຄລອງ  
ນໍາໂນກນ້ອຍ ພອຂ້າສົກໄລ່ກອງອາສາມາດັ່ງນັ້ນກໍໃຫ້ເອົາບນໍາໃຫຍ່ນ້ອຍ  
ຮະດມຍິ່ງຂ້າສົກຂົນໄປຈາກໃນເວຼົມ ຜ້າຍຂ້າສົກເຫັນທີ່ເວຼົມໄຫຍ່ນ  
ໄປໜ້ວຍກັນ ກໍລະພວກອາສາມາວບພຸ່ງກັບທັກເວຼົມ ຂ້າສົກຕັ້ງຮ່າຍ  
ນັນຕົ້ງຢູ່ນັນຕອນໂຕກັບທັກເວຼົມ ສົມເຕົ້າພຣະນເຮົດວຽກບັນດົມເຕົ້າ  
ພຣະເອກາທີ່ຈະຕ່າງທຽບງົງພຣະແສງບັນດົມສົ່ງຢັ້ງຂ້າສົກໄປແຕ່ເວຼົມພຣະ

ທຶນນະກົມດ້ວຍພລທຫາຮທງປວງ ແລະ ຄຽນນັ້ນຂອງກັນໄກລ໌ ຕຸ້ນຄູກ  
ຂຸ້ນເບີນບໍ່ມີມາຕາຍລົງດ້ວຍກັນທີ່ ພ້າຍ ແຕ່ສມເຕົ້າພຣະນເຮົວ  
ກັບສມເຕົ້າພຣະເອກາທຄວດຫາຕອງອາວົາຂາດກ່າວໃນ ຮັບກັນອື່ນກອງ  
ທັພນາຂັ້ນຍາກໄປຈາກກຣາ ຕາມຂົນໄປດັງເຂົ້າຊ່ວຍຮຸ່ງ ກອງທັພ  
ພຣະຍາເຊີຍແສນກົດອີ້ນກລບຂົນໄປຂ້າງເໜອ ສມເຕົ້າພຣະນເຮົວ  
ຈິງຮັສ່ງໃຫ້ຮັວງຮົມກອງທັພທັງປວງທີ່ກໍ່ທຳບໍລິບໍ່າໄມກັນ.

ຜ້າຍພຣະເຈົ້າເຊີຍໃໝ່ມີຕັ້ງອີ້ນທີ່ບໍ່ມາ ຖ້າບໍ່ວ່າສມເຕົ້າ  
ພຣະນເຮົວຢາກອງທັພຂົນໄປຕົກອງສະເວນທສແຕກ ແລະ ບໍ່  
ກອງທັພພຣະຍາເຊີຍແສນຕົ້ນອີ້ນທີ່ ດາວົ້າສມເຕົ້າພຣະນເຮົວ  
ຄົງຈະຍາກອງທັພຕາມຂົນໄປ ຈົບປຸກຍາແມ່ເທັນຍາກອງທັງປວງ  
ເຫັນພ້ອມກັນວ່າ ຄວາຈະຍາກຳລັງເປັນກອງທັພໃຫຍ່ຊີ່ງລົງມາຕີ່ໄທຍ  
ເສີຍກ່ອນ ອີ່ຢ່າໃຫ້ນຍົກຂົນໄປບໍາກຣາຈະໄດ້ເປົ່າຍິນໃນເສີງສົງຄວາມ  
ພຣະເຈົ້າເຊີຍໃໝ່ໃໝ່ໃຫ້ກອງທັພ ໃຫ້ພຣະຍາເຊີຍແສນກັບພຣະຍາ  
ສະເວນທສທໍາການແກຕວເປັນທັນໆຄຸມພລ ๑๕,๐๐๐ ກອງທັພຫລວງ  
ໜີ້ພຣະເຈົ້າເຊີຍໃໝ່ມີຈຳນວນພລ ๒๐,๐๐๐ ກຳທັນຄຸກໆຈະຍົກລົງມາ  
ໃນເຄືອນ & ແຮມ ແລ້ວ ດ້ວຍ ພ.ຄ. ເກມ.ສ.

ອະນະເມືອພຣະເຈົ້າເຊີຍໃໝ່ເຕື່ອຍມທັພຈະຍາກລົງມານັ້ນ ກອງທັພ  
ສມເຕົ້າພຣະນເຮົວປະໜຸມພຣອມກັນອີ້ນທີ່ມາໄມກ ຖວກພຣະດຳວິຫ່ວ  
ວ່າກອງທັພພຣະຍາເຊີຍແສນແຍນແຕ່ດອຍຫົນໄປນິຕີເຕັກຍັບເຍືນ ນໍ່  
ຈະໄປ້ຫາກຳລັງເພີ່ມເຕີມຍາກລົງມາອີກ ແຕ່ເຫດຸໃນທາຍໄປຫລວຍວັນໄນ່

ຍາດລົງນາ ຕ້ອງພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ນ່າງຄົກເປັນອຸນາຍກາຣຄົກສັກອໍາຍ່າງ  
ໄດ້ອ່າງໜຶ່ງ ຈີ່ຕໍ່ມໍວສໍ່ສັ່ງໃຫ້ພຣະຮາມນົມກອງທັນພື້ນຈຳນົວນັບ  
ຄົກຂັ້ນໄປຕຽວຕະວະເວນດູວ່າໜ້າຄົກຈະທ້າຍ່າງໄວ ແລ້ວສົມເຕົ້າ  
ພຣະນເຮົາວຽກນົມເຕົ້າພຣະເບົກາທສຣດ ກໍເສົດຈິຍກອງທັນລວງເປັນ  
ກະບວນທັນພົກນົມຈຳນົວນັບ ๓๐,๐๐๐ ຕາມຂົນໄປ.

ກອງທັນພຣະຮາມນົມຍາດຂົນໄປເປັນບາງແກ້ວ ປະທະກັບທັນນໍາ  
ຂອງພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ນ່າງພົກລົງນາ ກ່ຽບພື້ນກັນ ຂະນະນັ້ນສົມເຕົ້າພຣະ  
ນເຮົາວຽກສົມເຕົ້າພຣະເບົກາທສຣດ ໄຕຍັນເສີຍບັນໄຫວູນອຸຍ້ນຫານທຸກທີ  
ກໍທຽງທຽບວ່າພຣະຮາມນົມຂົນໄປພົກກອງທັນເຊື່ອງໃໝ່ນ່າງທ່ານຍະດັງນາ  
ຕໍ່ກອງທັນໄກຍ ຈີ່ທຽງພຣະຕໍ່ມໍວສໍ່ເປັນກລູບາຍກະບວນຮົບ ໃຫ້ຍຸດ  
ກອງທັນລວງນີ້ ພົມໃຫ້ຕາມຂົນໄປໜ່ວຍພຣະຮາມນົມ ແລ້ວເປົ່າກະບວນ  
ທັນລວງໄປໜ່ວຍມອຍຕໍ່ນີ້ ບ້າງຈາກຈະທຸນຂາງຜົນກວນທາ ແລ້ວມໍວສໍ່  
ໃຫ້ຂາດລວງຂົນໄປສັ່ງພຣະຮາມນົມໃຫ້ລາດດອຍລົງນາ ພາຍພຣະຮາມນົມ  
ທຳນອນຈະເຫັນວ່າກໍລັດລົດໄລ້ເລີຍບັກອງທັນໆຂອງພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່  
ກ່ຽບພື້ນກັນອູ້່ ພອຈະຕໍ່ອ້ອງກອງທັນລວງໃຫ້ຂົນໄປໜ່ວຍໄກກີມ່ອຍ  
ລົງນາ ສົມເຕົ້າພຣະນເຮົາວຽກຕໍ່ມໍວສໍ່ໃຫ້ນີ້ພຣັກຍາເປັນຂ້າດລວງ  
ຂົນໄປເຮັ່ງໃຫ້ດອຍອີກ ພຣະຮາມນົມກໍລັງໃໝ່ມາກວາບຫຼວ່າ ວົບພື້ນ  
ກົບໜ້າສົກຕົກພັກນົມອູ້່ແລ້ວ ດ້ວຍເກງຈະເລີຍແຕກພ່າຍເຂົ້າໄວ້ໄນ້  
ອູ້່ ສົມເຕົ້າພຣະນເຮົາວຽກໄດ້ທຽງພົງກໍທຽງພຣະພົວອົງ ຕໍ່ມໍວສໍ່ໃຫ້ນີ້  
ກົບພຣັກຍາຄຸມທ່ານມາເວົ້ວບັດຂົນໄປສັ່ງພຣະຮາມນົມ ໃຫ້ດອຍ ວົບ

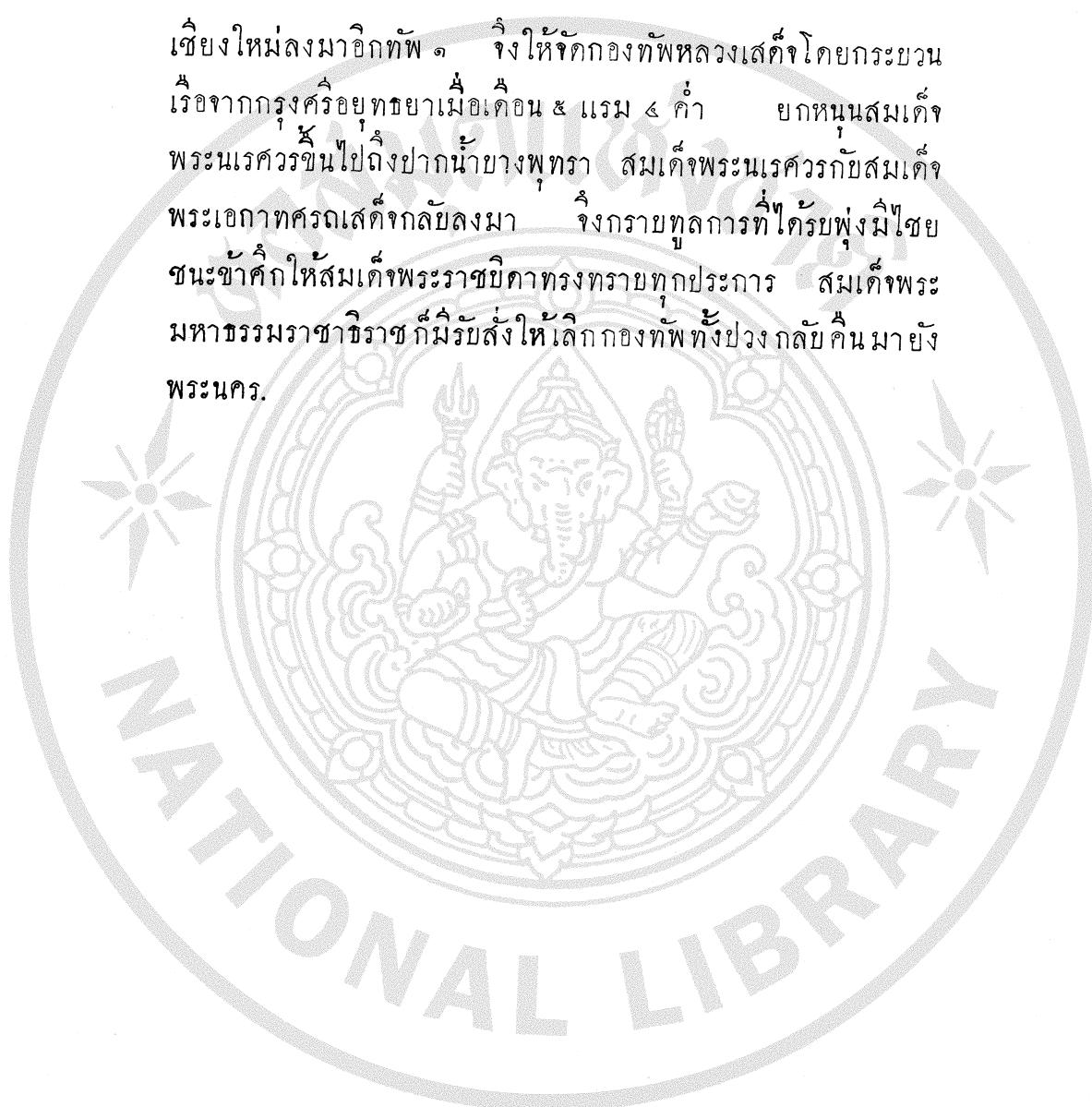
ໄມ່ຄອຍກໍໃຫ້ຕັດເອົາຕົກພຣະວາຈີ່ນຳມາດວຍ ພຣະວາຈີ່ນຳແຈ້ງກະແສ  
ຮັບສັ່ງກໍຕາໃຈ ໃຫ້ໂນກຂອງຂອກສັ້ນລູ້ລູ້ສັ່ງໃຫ້ດອຍທັນ ນາຍທັນນາຍ  
ກອງທັນປົງເປັນເໜີ້ນີ້ສັ້ນລູ້ລູ້ຕ່າງໆກົກກັນລາດໂມຍ ອຸດະນັ້ນພອກອົງທັນ  
ຫລວພຣະເຈົ້າເຊີ້ງໃໝ່ຍກຫຼຸນລົດມາດັງ ພວກເໜີ້ງໃໝ່ລຳຄົງວ່າ  
ກອງທັນໄທຢແຕກກົດໃຈ ພັກກັນໂໜ່ວອັງຮູກໄລ່ລົງນາ ເໜີ້ໄທຢເຂົ້າແຕ່  
ທີ່ກົງຈຶ່ງກັນໄລ່ ດ້ວຍອົບາກໄດ້ສ້າງມ້າຊ້າເສລຍເປັນອານາປະໂຍ້ນ  
ຕົກຕາມມານີ້ເປັນກະບວນສົກ ຈົນທສົມເຕົ້າພຣະນເວສວົງ  
ກອງທັນຫລວງອໍຍ່ ກອດພຣະເນຕຣເຫັນຂາສົກເສຍກລສົມພຣະປະສົງກໍ ກໍ  
ໃຫຍ່ນໂນກຂອງສັ້ນລູ້ລູ້ກອງທັນຫລວງເຂົ້າຍອກລາງທັນຊົກ ຜ້າຍ  
ພຣະວາຈີ່ນຳເຫັນກອງທັນຫລວງເຂົ້າຕື່ໂອຍກັນນັ້ນ ກໍໂນກຂອງສັ້ນລູ້ລູ້ໃຫ້  
ກອງທັນຫລວງຕ່ອງຮ່າຍເຂົ້າໄປອົກຕານໜັ້ງ ໄກຮັບພຸ່ງກັນດັກຕລຸມ  
ຂອນ ກອງທັນເຊີ້ງໃໝ່ເລີ່ມຕົ້ນຕົ້ນທັນຫລວງທັນຫລວງ ສົມເຕົ້າ  
ພຣະນເວສວົງເຫັນໄດ້ທີ່ເວັ້ງກອງທັນໃຫ້ຕົກຕາມຂາສົກຈົນແຕກຈານຍັນ  
ເປັນກົມກັນໄມ່ຕົກ ກົດຝຳພັນຕາຍເລີ່ມກຳນາກ ຕ້ວນາຍຕາຍໃນ  
ກ່ຽວຂ້ອງນັ້ນທ່າວພຣະຍາເຊີ້ງໃໝ່ ແລ້ວ ຄົນ ຄົວ ພຣະບາລໂລ ພຣະຍາ  
ກາວ ພຣະຍານຄຣ ພຣະຍາເຊີ້ງຮາຍ ພຣະຍາງິບ ພຣະຍາ  
ມອຍຸທຳນາກົມທັນ ຄົວ ສົມົງໂຍຄຣາຈກັບສະເວນທສູເຈົ້າເມືອງເຕົວິນ  
ກໍຕາຍໃນກ່ຽວຂ້ອງນັ້ນທ່າວພຣະຍາເຊີ້ງໃໝ່ ແລ້ວ ອົງທັນໄທຢແຕກກົດໃຈ  
ເສຍ ກັບເຄົ້າອົງສາຕາຮຸ້າຂົກເປັນອັນນາກ.

สมเด็จพระนราธิราชนาถฯ ข้าศึกเสียทพงศ์กัลตุน  
 ตกใจ เป็นโอกาสที่จะทำชาติเต็มอย่าให้ตกตัวได้ จึงจะส่งเสริมสม  
 พระบรมสังค์ จึงเสด็จยกกองทัพหลวงตัดตามข้าศึกชนไปในวันนั้น  
 จันเวลาพลบค้างบ้านชุมท่า เห็นรพลเห็นคนอยู่ปะทบแรมที่  
 บ้านชุมท่า และสั่งนายทพนายกองทัพปะทบให้เตรียมยกไปแต่เพลากอก  
 ให้ดงบ้านสรวงเข้าค่ายพระเจ้าเชียงใหม่ แต่เช้าตรุ่นพร้อมกัน  
 ฝ่ายพระเจ้าเชียงใหม่หนีกลับขึ้นไปดงบ้านสรวงเข้า ทราบว่ากองทัพ  
 ไทยยกตัดตามขึ้นไป ก่อนหนึ่นต่อไปแต่ในเพลากางคัน ครัน  
 กองทัพไทยขึ้นไปดงบ้านสรวงเมื่อเดือน๔ แรม ๔ ค่ำ เพลาก็  
 เก็บแต่พวชาข้าศึกกำลังลดลงมาน ไม่นานไก่ต่อคู่ กษัยทัพไทยก็ได้  
 ค่ายพระเจ้าเชียงใหม่โดยง่าย จับไก่พระยาเชียงแสนนายทพน่า  
 ของพระเจ้าเชียงใหม่แล้วพลนายไพรเป็นชุดยรวมหมื่นเศษ กับ  
 ช้าง ๑๒๐ ช้าง ม้า ๑๐๐ เศษ เวอร์บแลเรอเลบยงรวม ๔๐๐ ลำ  
 ได้ทรงเครื่องสถาตราขุบขวัญที่เสบียงอาหารอิกรีบเป็นอันมาก แม้  
 จนเครื่องราชปะโภคของพระเจ้าเชียงใหม่ก็ทรงไว้หลายอย่าง.  
 เมื่อไกด้วยทบานสรวงแล้ว สมเด็จพระนราธิราชนาถฯ ตัด  
 ตามข้าศึกชนไปจนถึงเมืองนครสวรรค์ เห็นว่าพระเจ้าเชียงใหม่หนี  
 ไปสมทบกับกองทัพพระมหาอุปราชแล้ว จะติดตามต่อไปไม่ได้  
 ก็ จึงให้ยกกองทัพกลับมา และครองนั้นสมเด็จพระมหาอุปราช  
 วิราชทรงพระวิตถกเกรงว่าพระมหาอุปราชจะยกกองทัพหนุนพระเจ้า

๑๑๖

ແຜ່ນຄິນສມເຕົ້າພ່ອມທາງວຽກຈຸດລາຍງານ

ເຊື້ອງໃໝ່ລົງນາອີກຫັ້ນ ຈຶ່ງໃຫ້ຕະກອງທັນພລວງເດືອນໄຈໂດຍກະບວນ  
ເຮືອຈາກກາງຄ່ອຍທີ່ມາເມືອເດືອນ ແລ້ວ ດົກ ຍາກຫຼັນສມເຕົ້າ  
ພວນເຮົາວຽກຂົນໄປດັ່ງປາກນາຍາງພູກວາ ສມເຕົ້າພວນເຮົາວຽກຂົນສມເຕົ້າ  
ພວນເຂົາທສະເຕົ້າຈາລັບລົງນາ ຈຶ່ງກາຍທຳການທີ່ໄດ້ຮັບຜຸ່ງມື້ໄສຍ  
ໜະໜາສົກໃຫ້ສມເຕົ້າພວນເຮົາວຽກຂົນທຽບທາງທຳກປ່ຽນການ ສມເຕົ້າພວນ  
ມາຫາວຽກຈຸດລາຍງານກໍມີບໍລິສັດໃຫ້ເລັກອອງທັນພູກປ່ຽນການມາຍັງ  
ພວນຄຣ.



ပီ၂၀၁၇၊ ၁၁၈

ສະຄວາມຄວງນເປັນກາຮ້ອງລ່ວງນ່ານານ ເຫັນຄວາມພະເຈົ້າ  
ທ່ານຍາວຕົບເຮັດອອງຂອງໜ້າງເຜືອກ ເພວະກາອງທັພພຣະມຫາອຸປະກາດ  
ເຂົ້າມາຖານທຳນາແຕບຮະກາກົດລ່າວມາແລວ ດັວນດັງເຕືອນ ຕະ  
ບາບ ພ. ຄ. ๒๑๖๙ ພຣະເຈົ້າທ່ານຍາວຄົນທີບ່ຽງກາຍກາອງທັພດັວ  
ນາ ເວລານນໄທຍກທີ່ຫວັນເອງເຫັນໃຫ້ແກ້ຂາສົກ ພຣະເຈົ້າທ່ານຍາວດ  
ຈິງໃກ້ອອງທັພທີ່ປົງເຂົ້າມາປະຈຸນກັນທີມີອານຸພັກພົວພະນັກ  
ຈຳນວນພລບົດເສົ່ວໂຮງ ๒๕๐,๐๐๐ ໃຫ້ຕັດເປັນທັພພຍໍຕ່ຽງ ທັພ ຄອ  
ທັພພຣະເຈົ້າທ່ານຍາວທີ່ທັພ ๑ ທັພພຣະມຫາອຸປະກາດທັພ ๑ ທັພພຣະ  
ເຈົ້າຕອງທັພ ๑ ແຕ່ພຣະເຈົ້າເຊີ່ຍໃໝ່ນັ້ນພຣະເຈົ້າທ່ານຍາວທີ່ຕ້ອງເຄືອງວ່າ  
ມາແພ້ໄທຍ ຈຶ່ງໃຫ້ເປັນແຕ່ພັນກງານລໍາຫວັບຂົນເສົ່ຍງອາຫາວ ຄຽນ  
ຈັກພຣົມແລວກເຕີນທັພດັນມາ ເນື້ອງເນື້ອງນົກສວຽກໃກ້ອອງທັພ  
ພຣະມຫາອຸປະກາດຢາຍແຍກນາທາງເມືອງລົມບໍລິ ເມືອງສະບໍລິ ແລວ  
ນາຍຮຽນທັພດັວງທກຽງຄົງລູ້ທັບຍາ ສ່ວນກອງທັພພຣະເຈົ້າຕອງອ  
ໃຫ້ກົດນາທາງວິນແມ່ນັ້ນຜົນກວ່ານອົກ ກອງທັພພຣະເຈົ້າທ່ານຍາວ

๑๑๙ แผ่นดินสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช

(๒) ໄກສາມຄນທັງໃນຈັງຫວັດກຽງ ຈ ແລ້ວເມືອງຂົນໜີໃນເຂົ້າມາປະຈຳຮັກໝາພຣະນະຄຣເໝັນທຸກຄຣາວ ແຕ່ຄຣາວເຂົາຄວາມຮູ້ກາຮັກປ່າຍປ່າຍກວ່າ ເມື່ອຕຸນຄານເຂົາພຣະນະຄຣແຕກໆອນນາມາ ຜູ້ຄນທີ່ຂູ່ແຂວງທ່າງໄກລັມກາເທິຍວ່ລບທຶກໍ່ນໍ້ມ້ອນອີ່ນນໍ້າດັກ ໄນໄດ້ຕົ້ນມາເສີຍເປັນອັນນາກທຸກຄຣາວ ຄຣາວຈົງເລີອພວກທ່ານາລູ່ນໍ້າຕັ້ງປັບປຸງເປັນນາຍກອງອາສາ ໃຫ້ແຍກຍາຍກັນໄປເຖິງວະເລີຍກລ່ອມຜູ້ຄນທີ່ກະຈຳພັດທພຣາຍຮວມເຂົ້າເປັນກອງໂຈຣ ຄອຍເທິງວັດທະດຳເລີຍງານກຳທໍາດາຍເສີຍ ອ່າຍ່າໄຫ່ສົ່ງເສີຍງານຫາຫວາງແລ້ວເຄືອງຢູ່ທັນທີ່ມາດັງກັນໄກສົວກ.

(๓) ກາຣທຕຣະເຕັ້ນມຕ້ອສູ້ຫັກກັນ ຮະວັງຮັກໝາແຕ່ກພຣະນະຄຣນັກທາງທຈະໄປມາຂ້າງໃຕ້ໃຫ້ເຊີ້ວເຮືອໃຫຍ່ໄປມາທາງທເລີໄກສົວກສ່ວນທາງຂ້າງເໜອຕັ້ງແຕ່ເນັ້ນວິເຄີຍໄສຍ່ານຸ່ອນໄປ ບໍລ່ອຍໃຫ້ຫຼັກທຳການໜອບໃຈ ໄນເຄີຍຮັກໝາໃຫ້ເປີດລົງຜູ້ຄນທີ່ເກີບວ ແຕ່ໃນຫານພຣະນະຄຣນັ້ນເຕັ້ນມທັນໃຫຍ່ແລກຮວນທພບກທພວອໄວ່ຄອບຍ້ອນກັນເປັນສາມາດ ນິໃຫ້ຫຼັກເຂົ້າມາຕັນໃຫຍ່ຢູ່ເຂົ້າມາໃນກຽງ ໄດ້.

ອະນະເມືອງທພພຣະເຈົ້າຫຼັກຄຍາລົງມາດັງກຽງ ຈ ເມື່ອຕຸນເຄື່ອນຍັນ ເຂົ້າໃນທອງນາທຸ່ງຫັນຕວ້າຂ້າງນອກກຽງດ້ານຕວ້າອອກຍັງເກີຍໄວ່ເສົ່ວງ ເຫັນກອງທພຫັກມາໃກລ້ ຈົງໂປຣກໃຫ້ພຣະຍາກຳແພັງເພື່ອຮ ທີ່ໄດ້ວ່າທໍສຸ່ພຣະກລາໄໝມຄຸມກອງທພອອກໄປທັງນີ້ອັນກັນຜູ້ຄນທີ່ອອກໄປເກີຍເຂົ້າ ພອພຣະນາອຸປະໜາຍກອງທພ

ມາດັງ ໃຫ້ກອງທັນນຳມາຕົກອອງທັນເພົ້າພຣະຍາກຳແພັງເພື່ອຮແຕກ  
ພ່າຍເຂົ້າມາຢັ້ງພຣະນຄຣ ສົມເຕົ້າພຣະນເຮັດວຽກຖ່ຽນພຣະພີໂອນ ດ້ວຍ  
ຮບກັນນາໃນຫຼັງໄຫວ້າມີເຄີຍແຕກພາຍຂາດົກເລີຍ ໄຈ້າພຣະຍາ  
ກຳແພັງເພື່ອໄປທໍາເສີຍການ ຈະໃຫ້ໄພວ່າພລກລົບເກຣງກລົວຂາດົກ  
ເສີຍ ຈຶ່ງມີຮັບສິ່ງໃຫ້ຮັບຈັກອອງທັນ ແລ້ວສົມເຕົ້າພຣະນເຮັດວຽກນີ້  
ສົມເຕົ້າພຣະເຂົາທີ່ຄຣດົສົດຈາດງເກຣງເວອພຣະທັນລຳເຄີຍວັນຍາກອອກໄປ  
ໃນທັນທີ ໄດ້ຮັບຜູ່ກັບຂາດົກທຸ່ງໜ້າຍເຄືອງເປັນສາມາດ ສົມເຕົ້າ  
ພຣະເຂົາທີ່ຄຣດົສົດຈາດງພຣະທັນລົດອອງພຣະອົກຂາດຕລອດພຣະກວາ ແຕ່  
ຫາດຕອງພຣະອົກໃໝ່ ຮັບກັນອ່ານເວລາພລບຄໍາ ຂໍຂາດົກອຍໄປ  
ຈາກຄ່າຍເຈົ້າພຣະຍາກຳແພັງເພື່ອກົດຕົກນັນແລ້ວ ຈຶ່ງສົດຈົກລົບເຂົ້າ  
ພຣະນຄຣ ດຳວັດສິ່ງໃຫ້ປະຫວາງຈົວຕະຫຼາພຣະຍາກຳແພັງເພື່ອ ແຕ່  
ສົມເຕົ້າພຣະວາງນີ້ທີ່ດຳວັດສິ່ງຈົວຕະຫຼາໄວ້ ຈຶ່ງເປັນແຕ່ໄຫ້ອົດທາງ  
ຕຳແໜ່ງ ມີໃຫ້ວ່າກາງກາລາໂໜ່ມຕ້ອງໄປ ພວກຂ້າວ້າກາຮັກທັງປົງ  
ກົພາກັນເກຣງພຣະວາງອາລູາ ຕັ້ງໜ້າບັນຫຼຸງທີ່ວັກນແຕ່ນນາ.

ໃນພົງໝາວກາຮັກພມ່ວ່າ ເມື່ອພຣະເຈົ້າແໜ່ງໝາວດັບຕົງດົມກຽງຄຣ  
ອີຍ່ທີ່ຂໍຢາແລ້ວ ໃຫ້ກອງທັນເພົ້າຕົກປັນພຣະນຄຣຫລາຍຄຣງກເຂົ້າໄໝໄດ້  
ດ້ວຍໄທຍທ່ອສູ່ແຊງແວງກວ່າຄຣງກອນ ແລ້ວ ພມ່າຍກເຂົ້າມາຄວາງໃດ  
ໄທຍກຕເບົກລົບຕ້ອງດອຍຄົນໄປຄ່າຍທເຄີມທຸກຄວາວ ແຕ່ພຣະເຈົ້າ  
ຫົງໝາວດັບພຣະນຄຣອູ່ກ່າວ່າເຕືອນກໍໄມ່ປະຫຼິດເຂົ້າມາໄກ້ ໃນຮະຫວ່າງ  
ນັ້ນພວກກອງໂຈຮັງສົມເຕົ້າພຣະນເຮັດວຽກໃຫ້ໄປຮົວຮຸນຄນົາຄົນຕາມ

## ສັນຕະພາບ ສົງຄວາມຄອງກົງ

ໜີ້

ທຸກເມືອງ ມິດລາຍໝາດກົດາຍກອງ ພາກັນເຖິງວັດທິດລຳເລື່ອງ  
ເສີ່ຍງອາຫາວອນຂາດັກ ສົ່ງມາດັກນັ້ນໄມ້ໄກສົກວາກ ກໍເກີດອໍາຕົດແລ້ວ  
ເລີຍນີ້ຄວາມໃຈໆເບີ້ງເກີດຂຶ້ນໃນກອງທັກທິດ ພອສມເຕົາ  
ພຣະນະເຮົາວທຽບທ່ານວ່າເກີດຄວາມໃຈໆເບີ້ງໃນກອງທັກຂາດັກ ເຫັນໄກທ  
ກໍໄຫວອກຕີປັນຄ່າຍຂາດັກທີ່ກຳລາງວັນກຳລາງຄົນນີ້ໄຫວ່ຍ່າຍປ່ຽນປົງກົດ  
ໃນທັນສີພຣະວາຊີພງຍາວຄາມນໍາວາຍກາຣ ເລີກວາແຕ່ກວາວທສມເຕົາ  
ພຣະນະເຮົາວເສົ້າຂອກໄປປະເບີ້ງຫລາຍຄວາວ ຄອ

ເມື່ອເດືອນ ๓ ແລ້ມ ๑๐ ກໍາ ເວລາ ๑๙ ທຸນ (ຂ.ກ.ທ.) ເສົ້າ  
ຂອກປັນຄ່າຍພຣະຍານຄຣທຢ່າງນັ້ນພທນເດາ (ທຳນອງກຳລັງຂາດັກ  
ກອນນະອົນກວ່າກອນ) ຂາດັກແຕກຫຸ້ນ ຖຸດຄ່າຍພຣະຍານຄຣ  
(ໃຫ້ເພົ່າຄ່າຍຂາດັກເສຍ) ແລ້ວເສົ້າຈົດບົນເຂົາພຣະນະຄຣ.

ເດືອນ ๔ ແລ້ມ ๑๐ ກໍາ ເວລາກຳລາງຄົນເດືອກໄປປັນຄ່າຍ  
ທັນ່າງຂອງພຣະເຈົ້າທັງໝາວັດ ຂາດັກໄມ້ວຽກແຕກພ່າຍໄກຄ່າຍນັ້ນແລ້ວ  
ຖຸດພືນແທງຂາດັກເຂົາໃໝ່ຈົນຄ່າຍຫລວງພຣະເຈົ້າທັງໝາວັດ ສມເຕົາ  
ພຣະນະເຮົາວເສົ້າຈົດຈາກນາພຣະທັນທຽບຄາຍພຣະແສ່ງຄາຍນໍາທ່ານ  
ບໍ່ນະວົນຍົດ ຈະເຫັນຄ່າຍພຣະເຈົ້າທັງໝາວັດ ດູກຂາດັກແທງທົກລົງນາ  
ຈູ້ເຂົາໄມ້ໄກ ພະນະພອຂາດັກກຽກນັ້ນນາມາກົກເສົ້າຈົດບົນເຂົາ  
ພຣະນະຄຣ ພຣະແສ່ງຄາບໜັງສມເຕົາພຣະນະເຮົາວທຽບໃນວັນນີ້ ຈຶ່ງ  
ປ່ຽກງູນນາມວ່າ “ພຣະແສ່ງຄາບໜັງຄ່າຍ” ນາງນົກຮາບເທົ່າຖຸກ  
ວັນນີ້.

ກາຮັດສົມເຕົ້າພຣະນະເວົຄວວໄປຢັດນໍາຍຸດພຣະເຫັນຍາວັດກອງນີ້  
ເນື້ອຄວາມປ່າງກູງໃນທັງສອງພຣະວາງພອງຍາວຕາວວ່າ ເມື່ອພຣະເຫັນ  
ຍາວັດກອງນີ້ ຕ່າງໆ ດັວຍເກີດເສັນຍາຍກວ່າ ຊັ້ນພຣະນະເວົຄວວອີກມາທຳ  
ກາຮັດເປັນອ່າງພລທຫາວຄົນ ແລ້ວອັນກັບເຂົາພົມເສັນມາແລກເກີດໂອ  
ນີ້ພຣະວາງບີກາຈະວຸ້ງຈາໄມ ເສັນຍຸດກອງນີ້ຖຸລວ່າ ພຣະວາງບີກາ  
ເຫັນຈະໄຟ່ມີທຽງທຽບ ດ້າທຽບກົດກົງໄມ່ຍົມໃຫ້ມາທຳອ່າງນີ້ ພຣະ  
ເຫັນຍາວັດກົດກົງໄມ່ ພຣະນະເວົຄວວທັກສົກອາຈາຫາຍຸນັກ ດ້າວັດມາອີກ  
ດັງຈະເສີຍທຫາວສັກເຫຼົ່າໄກຕໍາມ ຈະແລກເອົາຕັ້ງພຣະນະເວົຄວວໃຫ້ຈີ່ໄດ້  
ຈີ່ໃຫ້ລັກໄວທຳມູນ ຈີ່ເປັນນາຍທຫາວັນສຸກ ເລືອກທຫາວ ၈၀,၀၀၀  
ໄປຮັກຍາຄ່າຍາອິນນໍ້າ ວັນສົ່ງກຳຈົບໃໝ່ວ່າ ດ້າພຣະນະເວົຄວວອີກມາ  
ອີກ ໄກສົກອ່ານຈົບເປັນໃຫ້ຈີ່ໄດ້.

ກະຊົ້າ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້  
ກະນົດງານເກີດນີ້ ແລ້ວ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້  
ຕົງຫຼຸມທພອຍທທຸກລົມພລ ໜ້າຍຈະເຂົ້າຢັດນໍາຍຸດພຣະເຫັນຍາວັດກອງ  
ແລກວັງນັກງານລັກໄວທຳມູນ ຈັງພຣະເຫັນຍາວັດກົດກົງໃຫ້ມີສົມເຕົ້າພຣະ  
ນະເວົຄວວ ຈະໄຫ້ຄອບສອດແນ່ມຮັວ່າເສົ້າເສົ້າໃປອີກ ຈີ່ໃຫ້ທຫາຮັກ  
ຄມພລກອິນ ອົບມາຮັບ ສົມເຕົ້າພຣະນະເວົຄວວເຫັນຂ້າສົກນອຍັກເສົ້າ  
ເຂົ້າຮັບຜູ້ແຕ່ຕວຍລຳພັງກະບວນນີ້ ພວກພມ່ສູ່ພລາງໜ້ນພລາງ  
ຕ່ອງໃຫ້ໄລ່ໄປຢັດງານທັກໄວທຳມູນກມາອິນທຫາວັດກົມໂຍ້ນ ກົງກົນອີກ  
ຫຼຸມລົມ ສົມເຕົ້າພຣະນະເວົຄວວທ່ອລູ້ຂ້າສົກເປັນສ້ານາວົດ ລັກໄວ  
ກົມຫຼຸມນີ້ເຂົ້າມາຈະຈັບພຣະອິນ ສົມເຕົ້າພຣະນະເວົຄວວທ່ອງແທງຕ່ວຍ

## ສົງຄວາມຄອງທີ່

ຕະຫຼາດ

ພຣະແສງທວນຖາກລັກໆໄວທຳນາຕາຍ  
ທຽບພັນຄວຍພຣະແສງຄາບຕາຍວິກຄົນ ຕໍແຕ່ພວກພນໍາເຫັນໄທຍ້ອຍ  
ຕົກໜ້າມຄອມໄວ້ ຮັບສັກນອຍຢ່າວ່າຂ້າວໂນງ ພວກອອກທິ່ງໄຫຍ້  
ຕາມໄປທັນ ເຂົ້າແກ້ໄຂສົມເຄົພຣະນເຮັດວຽກຈາກທລອມກາລຸບຄົນ  
ມາພຣະນົມຄົດ.

ດັ່ງເຄືອນ ດ. ແລ້ວ ອະ ດາ ສມເຕື່ອພຣະນເຮັດວຽກຕົ້ນໂຄຍ  
ກະບວນເວີຍໄປຕົກພຣະນທາອີປະຈາກ ຫັງຕົງອູ້ນອູ້ນອູ້ນອູ້ນ  
ທະນາວແຕກພ່າຍດອຍລົງໄປຕົງອູ້ທ້ານກະວະຕານ.

ພຣະເຈົ້າທັງໝາວດັ່ງລົດມອງວົງ ຈຳນາແຕ່ເຄືອນນີ້ ປິຈອ ຈົນ  
ເຄືອນ ២ ບໍລະ ພ.ສ. ແລ້ວ ດັ່ງ ແລ້ວ ດັ່ງ ຕີ່ມີເຕີກງວງສົ່ງອູ້ທ້ານ  
ເຫັນໄພວິພລບໍວຍເບີລົມຕາຍວ່ອຍຫວົລົງທຸກທົກທົພຣະໄທຍ ດຳວັດ  
ປັກຍານາຍທັນຍາກອງທົງປ່ວງ ເສັນບົດຜູ້ໄຫວ່າຈົງທດວ່າ ກາງສົວ  
ຂຶ້ນທີ່ມານຸ່ມຈົ້ານຸ່ມນົກນັກ ຈະຕ່ເຫຼົາໂຄຍເວັນນີ້ມີຕົກ ນົກນົກເຂົ້າ  
ຮະກຸຟັນ ຈະຕັດທ່າການຕໍ່ໄປໄພວິພລກຈະລຳບາກຍົງໝູນທຸກທົກ ຄວາ  
ຈະດົວຍົກລົບໄປທຳນົມບໍ່ຮັບພົບສັກຄວາ ຕ້ອວະຄຸແລ້ນ່າ  
ຈົງຄ່ອຍຍາມາຕໍ່ໃໝ່ ດັ່ງພຣະນເຮັດວຽກລາຫາລູໃນກາຮັກ ວິພ  
ກົມນອຍ ຮັບຂີ້ນເຄີຍວົກນໄປຫລາຍຄຣາວເຂົ້າກົງໝົກກຳລັງທີ່ຈະຕໍ່ສູ່  
ພຣະເຈົ້າທັງໝາວທີ່ເຫັນອູ້ນອູ້ນ  
ກອນ ໃຫ້ກອງທັພພຣະເຈົ້າຕອງອູ້ນອູ້ນເປັນກອງຫລັງ.

ถึงเดือน ๒ แรม ๑๐ ค่ำ สัมเต็จพระนราศรยกทัพเรือลงไป  
ที่ทางกรุงศรีฯ หมายจะตักกองทัพพระมหามหาป្រشاovic เห็นพระ<sup>๔</sup>  
มหาป្រชาovic กำลังถอยทิพกาลับไป ไกรรบพุ่งแต่กันกองหลังของ  
พระมหามหาป្រชาovic ก็ทรงทราบว่าพระเจ้าหงษ์ยาวก็จะถอยทัพ จึง  
เสด็จกลับคนเข้าพระนคร รับทรงจัดกองทัพยกไปตั้งทวารเดช เมื่อ  
เดือน ๗ ชันษา ๑ ค่ำ ให้อิเอาบน์ขนาดใหญ่ลงในเรือสำเภาขันน้อตาม  
ชันปีเพห์ลายล้ำ พอเตรียมพร้อมเสร็จ ณ วันชันษา ๔ ค่ำ ก็ให้อิเอาบน์  
ใหญ่ระดมยิงค่ายหลวงพระเจ้าหงษ์ยาวด้วยผู้ชั้นนำลงมาตาม  
พระเจ้าหงษ์ยาวคิดทบทวนอยู่ไม่ได้ต้องรบถอยทพหลวงกลับขึ้นไปตั้งอยู่  
ทบานอก เมื่อกองทัพหงษ์ยาวคิดถอยกลับไปครองนน สมเด็จ  
พระนราศรรับสั่งให้กองทัพยกยศติดตามต้าศากไปจนทัณฑ์มหาราช  
ทาง ๑ ส่วนสมเด็จพระนราศรยกสัมเต็จพระเอกาทศรรษาเสด็จฯ โดย  
กระชวนทพเรือตามตักกองทพหลวงของพระเจ้าหงษ์ยาวชันปีจนลง  
น้ำไมอกจากทาง ๑ แต่ข้าศึกมากกว่ามากันก็ตีไม่แตกฉันไปทีค  
กเสด็จกลับคนมายังพระนคร ทางโน้นพระเจ้าหงษ์ยาวก็ให้เลิก  
ทัพกลับไปบ้านเมือง.

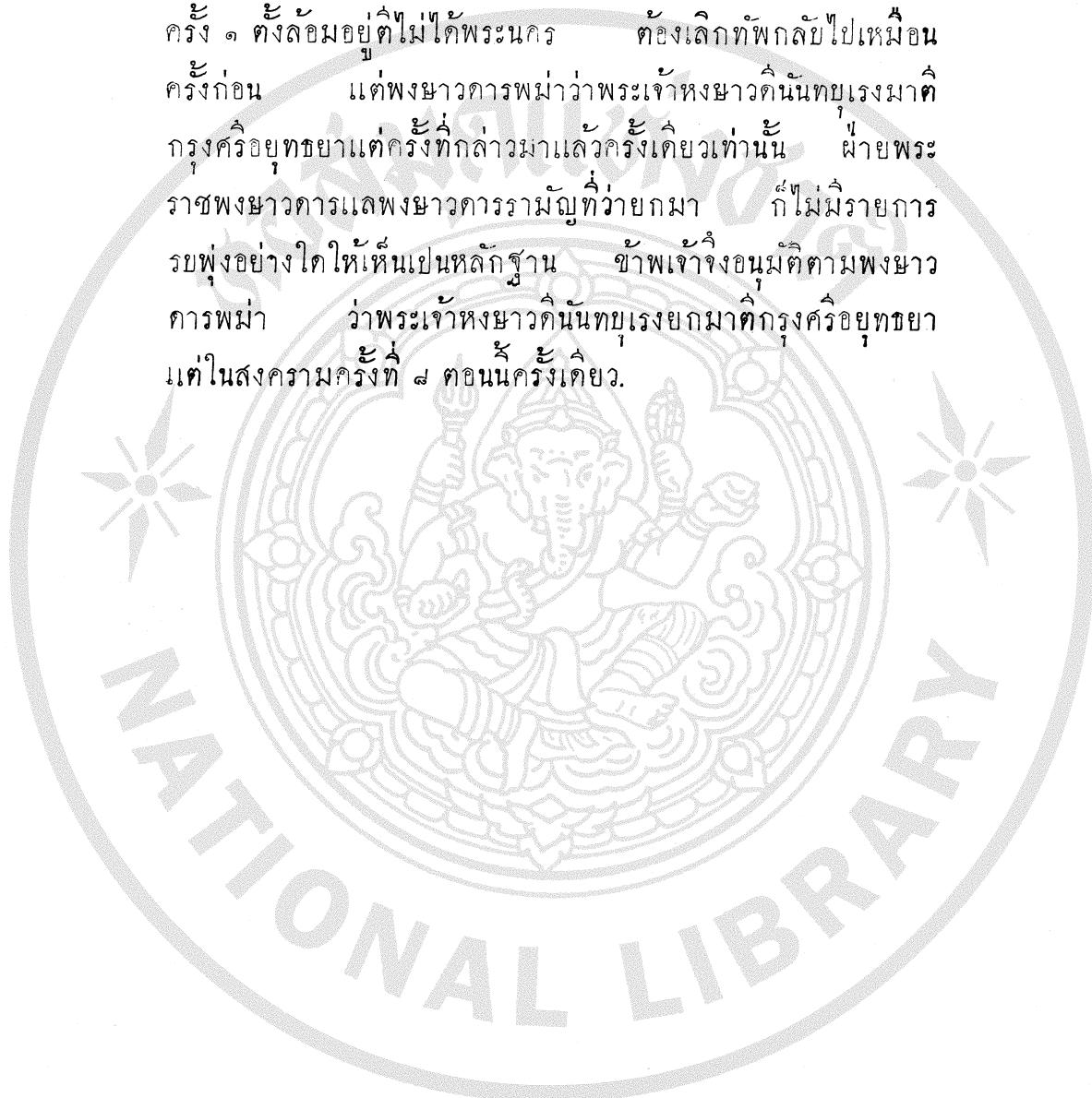
เรื่องสังคมตามกรอบฯ ไปหนังสือพงษ์ขาวดำเดิมกันอยู่ ใน  
พระราชพงษ์ขาวดำเดิมมีญี่ปุ่นว่า พระเจ้าหงษ์ขาวที่  
นั้นทบทรยอกมาตากุงศรีอยุธยาเมื่อถลâyบกัญ พ.ศ. ๒๓๓๐ วิก

๑ หนังสือบางฉบับว่า วัดช่องลม อยู่ในน้ำตกราชท้อง.

ສັກຄະນະ ຄະຊາ  
ສັກຄະນະ ຄະຊາ

ໜັກ

ຂໍ້ ១ ຕັດລອມອູຕໍ່ໄມ້ເຖິງພະນັກງານ  
ຄຽງຄອນ ແຕ່ພະຍາວຄາວພມ່ວ່າພຣະເຫັນຫຍາວົນນັ້ນທີ່ເຮັດວຽກ  
ກຽງຄວອຍຖ້າແຕ່ຄຽງທຳກ່າວມາແລວຄວັງເທິງເທັນນັ້ນ ພ້າຍພຣະ  
ຮາຊພ້າຍຫາວຄາວແລພ້າຍຫາວຄາວຮາມໝູ່ທ່າຍການ ກ່າວມີ່ນໍາມາ  
ຮັບຜູ້ອ່າຍ່າງໃດໃຫ້ເຫັນເປັນຫລັກຈູານ ຂ້າພເຈົ້າງອນນຸ່ມຕາມພົງໝາວ  
ຄາວພມ່ວ່າພຣະເຫັນຫຍາວົນນັ້ນທີ່ເຮັດວຽກມາຕ່າງກົງຄວອຍຖ້າ  
ແຕ່ໃນສັກຄະນະ ຄະຊາ ຕອນນັກງານເທິງ.



ສັກຄາມຄ່າທີ່ ລົງຄວາມພຣະນາກູປ່າຍກາມາຄວັງແຮກ

ບໍ່ຂາດ ພ. ສ. ເກເຕະ

ຕະແຫຼາພຣະເຈົ້າທີ່ນັ້ນທີ່ເຮັດວຽກທັກລົ້ນໄຟຈາກກວດ  
ອຸບທະຍາແລ້ວ ໃຫຍ່ວ່າງການສັກຄາມກັບພໍາອຸ່ນນີ້ ໃນຮ່ວ່າງນັ້ນ  
ສົມເຕົ້າພຣະນະທະວຽນວາຊີວາງປ່ຽນຫຼວດສົມເຕົ້າສົວວຽດຕະ ເມື່ອນ  
ວັນອາທິຕະ ເກືອນ ດ ແລ້ວ ຕາ ບໍ່ຂາດ ຈຸດສັກວາງ ຄະໂມ ພ. ສ.  
ເກເຕະ ສົມເຕົ້າພຣະນະເຮົາວພຣະໜັນນາຍໃຈ ຕະ ນະ ປະ ເລີ່ມໄດ້ລົງ  
ດວລຍວາງສົມບົດ ທຽງສັບປຸງສົມເຕົ້າພຣະອຸ່ນຫີວາງພຣະເອກາ  
ທົກວາດ ໄທ້ເປັນພຣະນະທະວຽນ ແຕ່ເຫັນພຣະເກຍົວຕິບຄສູງເລີນນີ້  
ອູ່ຢ່າງເປັນພຣະເຈົ້າແຜ່ນຄືນອີກພຣະອົງກີ່ ສົມເຕົ້າພຣະນະເຮົາວເສວຍ  
ຮາຍີໂດ ແລ້ວ ເກືອນກເກີດຕິກຫຼາຍວັດທິກ.

ເຫັນທີ່ຈະເກີດສັກຄາມຄວາມ ປ່າຍໃນພົງໝາວດາວພໍາວ່າ  
ເຈົ້າພາໄທຍ່ໃຫຍ່ເມືອງຄົງຕົງເຊີ້ນເມືອງຫຼວງ ພຣະເຈົ້າທີ່ປັບປຸງຫາ  
ເສັນນັບຄົດກາວທະບຽນປ່ານມ ມີເສັນນັບດີຄົນ ອ ຜູ້ອົກປະໂຫຍວຽຫ  
ຖລວ່າ ທີ່ເມືອງກົງການເວັບຂັ້ນກໍເພວະເຫັນວ່າປ່າຍໄທຍ່ໄມ່ດັ່ງ ຊົງ  
ຕະແຫຼາພຣະເຈົ້າທີ່ນັ້ນທີ່ເຮັດວຽກທັກລົ້ນໄຟຈາກກວດ  
ໄກ ດັ່ງປ່າຍເມືອງຄົງຕົງໄຕແລວກຄົງນ ມີເມືອງອືນເຂອຍ່າງໄທຍ່ຕ່ອງໄປ

๔๙  
สังคրามครั้งที่ ๕

๑๖๗

วิ ก ต้องประชุมเมืองไทยอันเป็นตนเหตุให้ร้ายกาบเสียให้ได้ด้วย  
จึงจะเรียบร้อยเป็นประติสุคีทั่วทั้งพระราชนิเวศน์ฯ พระเจ้าหงษาก  
วัดเห็นซึ่งอบตัว แล้วท่านอิงจะได้ข่าวออกไปว่ากรุงศรีอยุธยา  
เปลี่ยนราชกิจใหม่ ประมาณว่าการภายในบ้านเมืองกำลังเปลี่ยน  
แปลงไม่เป็นประติสุคีเห็นเป็นโอกาสตัวยกอิ่ง ๆ พระเจ้าหงษาก  
วัดใจให้ตกอยู่ทัพ ๒ ทัพ ให้ราชบุตรองค์ ๑ ซึ่งไกเป็นพระเจ้าแปร  
ขันให้ม่อมก่องทัพจำนวนพล ๑๐๐,๐๐๐ ยกไปตั้งเมืองคังทาง ๑ ให้  
พระยาพลสิม พระยาภกาม เป็นกองน้ำ พระมหาอุปราช  
เป็นกองหลวง คุณก่องทัพรวมจำนวนพล ๒๐๐,๐๐๐ ยกมาตั้ง  
เมืองไทยอิกทาง ๑.

พระมหาอุปราชายกขึ้นจากเมืองหงษากเมืองเดือน ๑๒ แรม<sup>๘</sup> ค่ำ ๘ ชั่วโมง พ.ศ. ๒๓๓๓ เกินก่องทัพมาทางด้านพระเจดีย์สาม  
ยอด หาเดินทางด้านแม่น้ำกังกราวก่อนไม่ ความชุ่ง。<sup>๙</sup>  
ให้เห็นว่ากองทัพหงษากมากกว่าหนึ่งหมา里的 หมายจะเข้ามาตั้งกรุงศรี  
อยุธยาไม่ใช้หันตัวระเตรียมบังกันไกพรกพร้อม เพราวยกเขามา<sup>๑๐</sup>  
ทางด้านแม่น้ำ แต่เดชาเคนไทยต้องเดินทางกว่าเดือนกอง<sup>๑๑</sup>  
ทพ. ๑๒ ลังมาถังกรุง ๑ แลบังต้องลังให้เครียมเสบียงอาหารล่วงน้ำ<sup>๑๒</sup>  
ให้ไทยรู้ความเวลาตระเตรียมนาน ถ้ายกมาทางด้านพระเจดีย์สาม  
ยอดข้ามแม่น้ำเพียง ๑๕ วันก็ถังกรุง ๑ ทางไกลกว่า เข้าใจว่า<sup>๑๓</sup>  
พระเหตุนพระมหาอุปราชทรงยกมาทางด้านพระเจดีย์สามยอด

ຝ່າຍຫ້າງກາງຄ່ອຍທຂໍາຍາຄົງນີ້ ໄກສະກຳກ່ຽວກ່ຽວຂ້າງເກືອງຈົ່າມີຄວາມຈຳ  
ບາກຂູ່ ດ້ວຍກາຣທຈະຕອນຝຶ່ນເຂົ້າພຣະນະຄວດັ່ງຄຣາວກ່ອນໆໄມ້ໃກ່ວ່າທັນ  
ແຕວໄລຍະສົມເຕົ້າພຣະນະເວົຄວວອງໄວໃນເຈິ່ງຄົກ ເມື່ອເຫັນວ່າຈະຕົງຄອຍ  
ຕ່ອສູ້ຍ່ອດທ່ຽວງາຈະໄມ້ໂຄເບີຍບໍ່ສົກເໜີອນຫນ້າລັງ ກ່ຽວພຣະດຳວິຫ້  
ກະຮະບວນຮັບເປັນອຸ່ນຍິ່ນ ວິບເສດຖະກອອງທັພທລວງອອກໄປໃນເຄອນຍ  
ຄຣານເສດຖືໄປສັງເນອງສົພວຮັບ ໄກທຽງທຽບວ່າຂ້າສົກບາລົງເມື່ອ  
ກາລູ້ຈົນບວເຂົ້າມາແລ້ວ ຈຶ່ງໃຫ້ໜົມທັພທລວງໄວ້ (ເຂົ້າໃຈວ່າທຳນັ້ນຍັນ  
ຄອຍ) ແຕ່ງກອອງທັພນັບຍັດທຳນອງເໜີມອັນກົບທຈະໃຫ້ໄປຮັກຢາເນອງກາລູ້  
ຈຸນບົວບົກໄປລ່ອຊາສົກ ຝ່າຍກອອງທັພພຣະມຫາອປຣາຊາເຂົ້າມາດັງເນອງ  
ກາລູ້ຈົນບວເຫັນໄມ້ເນື້ອໃຈຕ່ອສູ້ ສຳຄັນຢູ່ວ່າໄກຍຈະຕັ້ນນັ້ນຄອຍຕ່ອສູ້ຍ່ອດ  
ທ່ຽວງຄ່ອຍທຂໍາຍາວ່າງຄຣາວກ່ອນ ກ່ຽກເຂົ້າມາດວຍຄວາມປະ່ວມາທ  
ຄ່ອນນາພບກອງທັພລ່ອງຊົງລົມເຕົ້າພຣະນະເວົຄວວ ເຫັນເປັນກອອງທັພເລັກ  
ນີ້ຍ່າງ ທັພນໍາຂອງພຣະມຫາອປຣາຊາເຂົ້າບຸ່ນ ກອອງທັພລ່ອຕ່ອສູ້ຍ່ອດ  
ທັນອົບທັນແລວແກລ່ງດອຍໜີ້ ພວກກອອງທັພທ່ານວັດເຫັນໄກທັກໄລ  
ຕົກຕາມນາ ເຂົ້າໃນທັ່ນທັພຂອງສົມເຕົ້າພຣະນະເວົຄວວ ໃຫ້ກອອງທັພ  
ສືບກະຕົມຕ່ອງກົດຕົກຕາມ ໄກສະກຳກົດຕົກຕາມ ກອອງທັພທ່ານວັດເສີຍທ  
ກໍ່ແຕກພ່າຍ ອຸກໄກຍມ່າພື້ນຕາຍເສີຍເປັນອັນມາກ ພຣະຍາການ  
ນາຍທັພນໍາກໍຕາຍໃນກອບ ຂໍ້ຮັດທ່ານພາກນັ້ນແຕກທັນ ກອອງ  
ທັພໄກຍໄລ່ຕົກຕາມໄປ ຈັບພຣະຍາພສີມນາຍທັພນໍາໄກທັນຈຽວໜີ້  
ສາມພັນອົກຄນ ກອອງທັພນໍາຂອງພຣະມຫາອປຣາຊາກຳລັງແຕກທັນ

สังคրามครงที่ ๙

๑๖๕

อดหน่าน ไทยเลิศคิตาณ ไปประทั่งทัพหลวงทัพหลวงก็เลยแตก  
ควาย ในพงษาการพม่าว่า ครองนนไทยเกอบจะจับพระมหา  
อปราช้าไค ควายกองทัพมาແຕยกบเย็น แลเสียผู้คนซัง  
มาเครื่องสาตรวางแก่ไทยเป็นอันมาก พระมหาอปราชานนไปพน  
แลวากให้รุบรวมรพลทเหลืออยู่กลบไปถังเนองหงษากวนดเมื่อเดือน &  
ข์เดือน พ.ศ. ๒๔๓๔ พระเจ้าหงษากวงขคเคคง ให้ลงพระ  
ราชนยาภูแก่นายทพนาຍกอง แต่พระมหาอปราชานนให้ภาค  
ทัณฑ์ไว้จะให้ทำการแก่ตัวใหม่ กังจะประภาภูต่อไปช้างน่า.



NATIONAL LIBRARY

ສັງຄරມຄຽງທີ ១០ ຄວາມສ່ມາຖົມພະນາກົດລາງນໍາງ

บีมัง วงศ์ ศ. โภณดี

เรื่องราวการสังคրามกรุงนั้น หนังสือพงษ์มหาวชิร์ไทยกับ  
พงษ์มหาราชน่าผิดกันแต่เพลิดความ ส่วนเนื้อเรื่องที่ความประทับใจ  
กันตั้งแต่ต้นฉบับ ลักษณะความว่าพระเจ้าหงษ์ฯ ค้นพบเรื่อง  
ให้มาตั้งเมืองไทยในสมัยพระศรีสุธรรมราชา ทรงก่อสร้างวัดวาตาก เกาะ  
เหล่าปะเต๊ะราชแล้วพำนัสน้ำเมืองจะพากันประมากหมื่นพระ  
เดชานาภาพ ครั้นพระมหามปราชาแตกทพกลับไปอยู่กรุงโภมนศ์  
ด้วยพระมหามปราชาเป็นผู้จั่งรับทายาทสบพวงศ์ต่อไป มา  
ซ้ำเสียเกยรัตยกลงอิกองค์ จึงเห็นว่าอย่างไรๆ จำจะต้อง<sup>๔</sup>  
ประชุมรวมเมืองไทยลงให้จังๆ ทำนองในนั้นจะได้รับสั่งปลอบย์  
โดยพระมหามปราชาให้เข้าสามาตรัตน์เมืองไทยแก่ตัวใหม่ แต่  
พระมหามปราชาไม่มีความรู้ความทูลว่าเคราะห์หงษ์ราย ดังกล่าว  
ในหนังสือพงษ์มหาราชน่าพงษ์มหาวชิร์ ก็คงเป็นเหตุให้พระเจ้าหงษ์ฯ ให้หาย  
ประกูลในหนังสือพงษ์มหาราชน่าผิดกันว่า วนหนังสือสั่งให้หาเจ้านาย  
แล้วราชการผู้ใหญ่มาประชุมพร้อมกันที่ในท้องพระโรง แล้ว  
พระเจ้าหงษ์ฯ ตรัสต่อว่า ทุกวันทงเจ้าทงขันนางซ่างๆ มีมีกร

ชู้ว่าเข้าใจเจ็บร้อนในเรื่องเมืองไทยมากเลย พระนเรศวรครองกรุงศรีอยุธยา Narai พิพากษาให้บังคับเดียว ก็ไม่ใช่คราวกล้าไปรบพุ่งนเมืองหงสาวดี หมกสันคนกเดียดแล้วถูกอย่างไร ขณะนั้นขุนนางคน ๑ ชี้อว่าพระยาลอด ทูลพระเจ้าหงษายาวว่า กรุงศรีอยุธยา นั้น สำคัญที่พระนเรศวรครองก์เดียว เพราจะกำลังหนุ่มรบพุ่งเข้มแข็ง ทั้งบังคบัญชาผู้คนกตัญชาต รพลทั้งนายไพร์กัดลัวชาญาของพระนเรศวรเสียยิ่งกว่ากลัวความตาย เจ้าให้รับพุ่งอย่างไรก็ไม่คิดแก่ชีวิตร่วมกันทั้งนั้น คนน้อยเชิงเมืองกบกนมาก เจ้านายในกรุงหงสาวดี เดียวกับพระนเรศวร ทบทั้งสังคมเข้มแข็งเกยชันะที่พศกเห็นอนอย่าง พระนเรศวรก็มีหล่ายพระองค์ สถาปนาให้ทักษิณทัพให้เป็นหล่ายทัพ และทรงเลือกเหล่าเจ้านายทั้งเข้มแข็งการศึกให้เป็นนายทัพ ยกไปช่วยกันรับพระนเรศวรที่เห็นจะเข้าไซยชันะที่ สถาปนาพระนเรศวรแล้ว กรุงศรีอยุธยา ก็เห็นอนอยู่ในเงื่อมมือ คงต่ำโศกยังงาย พระเจ้าหงษายาวดี ทรงพงพระยาถลกหูลแนะนำให้แต่งเจ้านายไปทั่วศึก ประชันกันก็เห็นชอบด้วย แต่เกรงว่าสถาปนาไม่ให้พระมหาอุราช้าไปตัว คุณหงหล่ายก็พาคนก็หมั่นรัชทายาทยังชน พระเจ้าหงษายาวดี ทรงสัตหามาทำตามท่านองความที่กล่าวในหนังสือพระราชนพงษายาวดี ที่พระยาลอดว่าตนก็อยู่ แต่ตัวของเข้าเป็นคนอาภัพไม่เหมือนพระมหาธรรมราชาชีวราช นั่นเขานี้ถูกพ่อไม่ทั้งพก

ใช้ให้บุรุษ มีแต่กลับชาติองห้ามเสียอภัย แต่ตัวค้าไม่รู้ว่าจะใช้ไคร พระมหาอุปราชาก็ยินรับสั่งบวิภาคเช่นนักก่อประยศอคส จังหวัดข้อมูลของอาสาสมัครเมืองไทยแก่ตัวใหม่ พระเจ้าหงษ์ฯ ให้เกณฑ์กองทัพ ๓ เมือง คือกองทัพเมืองหงษ์ฯ ให้เจ้าเมืองชาปะໂຮ เป็นกองน่า พระมหาอุปราชาก็ยินรับสั่งหดลงทัพ ๑ กองทัพเมืองเบร ให้พระเจ้าเปรลากาเชอที่ไปตเมืองคงฯ ได้เมื่อคราวหลังเป็นนายทัพทัพ ๑ ทัพเมืองทองฯ ให้ลักษณ์ของพระเจ้าต้องอุ้งชู นักจินหน่อง ผู้ที่ตามทานกางกองทัพไทยไว้ๆ ให้เมื่อคราวพระเจ้าหงษ์ฯ วคลาทพกลับไปเป็นนายทัพทัพ ๑ รวมทั้ง ๓ ทัพ จำนวนพล ๒๔๐,๐๐๐ ยกมาตั้งกรุงศรีอยุธยา และสั่งให้พระเจ้าเชียงใหม่ยก กองทัพเมืองเชียงใหม่ลงมาสมทบด้วยอิกทัพ ๑ กองทัพพระมหาอุปราชายกขึ้นจากเมืองหงษ์ฯ เมื่อคราวก่อเมืองหงษ์ฯ ตอนอ้าย ชน ๗ ค่า บ่มโรง พ.ศ. ๒๑๖๕.

เรื่องการสรงความครัวนุํ ในพงษ์ฯการพม่าฯเข้ามารับ กันดังชานกรุงศรีอยุธยา ทัทุ่งลงมพล แต่ในพระราชพงษ์ฯการ ว่าฯไปรบกันในแขวงเมืองสุพรรณบุรี ซึ่งพงษ์ฯการพม่าฯได้ ความจริงเป็นอย่างว่าในพระ ราชพงษ์ฯการเป็นแนวทั่วทั้งสังกisset พระเจดีย์ที่สร้างตรงที่ชันช้างยังบ ragazziอยู่นั่นทราบเท่าทกวนน

๑ ในหนังสือพระราชนคราภิการเรียกมังชาจะไร ว่าเป็นเพี้ยงของพระมหาอุปราช แต่พงษ์ฯการพม่าฯเป็นเจ้าเมืองชาปะໂຮ.

แต่เหตุใดในพระราชนองค์ทรงกล่าวถึงกองทัพพระมห奥巴ฏราช  
ทัพเดียว ไม่ปรากฏว่าพระเจ้าแบร์แลนด์จินหน่องยกมาอิจ ๒ กัป  
ขอนขaph เจ้าลันชูานว่า กองทัพชาคิกทัยกามาครอง เห็นจะ<sup>๕</sup>  
ให้ยกมาทาง ๒ ทาง คือให้พระมห奥巴ฏราชยกมาทางด้านพระ<sup>๖</sup>  
เกี้ยบสามองค์ ให้พระเจ้าแบร์แลนด์จินหน่องยกมาทางด้านแม่<sup>๗</sup>  
ละเม้า ให้พระเจ้าเชียงใหม่ก้มเรอลงมาเป็นกองลำเลียงเห็นอ่อน<sup>๘</sup>  
ครัวก่อน กำหนดให้กองทัพทัยกามาทาง ๒ ทางมาร่วมกันทักรุง<sup>๙</sup>  
ศรีอยุธยา กระบวนทัพของชาคิกทัยกามาเห็นจะเป็นดังว่าน แต่<sup>๑๐</sup>  
เพราะไวย์ไครบกษากองทัพพระมห奥巴ฏราชทัพเดียวแล้วก็เลยลัน<sup>๑๑</sup>  
สังคրาม กองทัพเมืองแบร์เมืองทองอูมาทีหลัง ไม่ทันเข้า<sup>๑๒</sup>  
มารบทั้ง ๑ จังหวัดไวย์ไบรากฎในพระราชนองค์ว่า ว่ามีกองทัพยก<sup>๑๓</sup>  
มาทางอันอิจ การทัคลาดตคลื่นเห็นว่าจะเป็นด้วยเหตุดังกล่าว<sup>๑๔</sup>  
มาน.

ผ้ายสัมเต็จพระนเรศวรา ตั้งแต่กองทัพพระมห奥巴ฏราช  
แต่กไบจากเมืองสพวรรณบริเวณเมืองครัวก่อน คาดในพระไวย์เห็นจะ<sup>๑๕</sup>  
ว่างคึกหงษากติไปลักษบส่องย ด้วยชาคิกเสียซังมารพลมาก คง<sup>๑๖</sup>  
ยังจะต้องหาเพิ่มเติมอยู่นานวัน ในบ่มโรงนั้น หมายจะเส็จ<sup>๑๗</sup>  
ไบตigrung กัมพูชา ด้วยทรงขัดเคืองว่า เมื่อคราวไวย์ไบรากุง ๑  
แก่พระเจ้าหงษากติบเรงนอง เข้มรพลอยเข้ามาซ้ำเติมยังมีทันท<sup>๑๙</sup>  
จะไถไบปะเก้กเคน พอกเขมรเห็นว่าไวย์มีกำลังขัน ซึ่งเข้ามาขอ<sup>๒๐</sup>

ເປັນໄມຕົ້ນ ກໍ່ໄດ້ຍົມຄົດຕວບຕົງ ຕ ຄຣົນຕໍ່ມາພອເຂມຮ່ວ່ມເຫັນພຣະ  
ເຈົ້າທີ່ຈະວັດທິບກອງທັພໄຫຼຸ່ມມາລ້ອມກາງ ຈ ຄາດວ່າໄທຍຈະສູ່ພຳ່ໄນ່  
ໄກກລະສັຕິບໍລິບມາພລອຍໜ້າເຕີມອາກ ຈຶ່ງແກນພຣະໄທຍຄໍຍຫາ  
ໂອກາສທ່ຽນຍົກລົງໄປຕໍ່ກຽງກັນພ້າຍເສັນອ ດັ່ງເຄືອນອ້າຍ ບໍມໂຮງ  
ຈຶ່ງກໍາສັສົ່ງໃໝ່ທີ່ຈະໄຫຼຸ່ມຢ່າງເປົ້າເຖິງເມືອງເຊົມ ກໍາທັນຄໃຫ້  
ພຣອມກັນທັນຍັກໄປໃນກລາງເຄືອນຍ ພອມທົ່ງຕຣາໄປໄຕ່ ២ ວັນ ດັ່ງ  
ເຄືອນອ້າຍ ຂັນ ໂລ ດົກ ດີເກີບໃບບອກເມືອງການູ້ໃຫຍ່ວ່າ ພຣະເຈົ້າ  
ທີ່ຫຍາວດີໃຫ້ພຣະນໍາຫາອປ່າຍາຍກອງທັພເຂົ້າມາທາງດ້ານພຣະເຈົ້າ  
ສາມອງຄ ແລ້ວຕໍ່ມາຄົງໄດ້ຂ້າວມາຈາກຫວ່າມີ້ວ່າຍັງຈະມີກອງທັພ  
ໆຂໍ້າສົກຍກລົງມາອີກທາງ ຕ ສມເຕົ້າພຣະນະເວົາວວທຣງພຣະວຣາຊກໍາຮ່ວວ  
ໆຂໍ້າສົກຍກນາ ແທກ ດັບປ່ລ່ອຍໃໝ່ມາສມທບກັນຖ່ານ ໄດ້ກາລົງກຈະມາກນັກ  
ກອງທັພພຣະນໍາຫາອປ່າຍາຍເຂົ້າມາກົນ ຈຳຈັດຕົ້ງຕີໃຫ້ເຕັກເລື່ອ  
ກອນກອງທັພທາງເຫັນອີກດົງມາຕາງຈະໄດ້ເບັນອ ຈຶ່ງມົບສັ່ງໃຫຍ່ທີ່  
ປະປຸນພົດຊັງກະໄວວ່າຈະຕົກທັງບໍ່ຂອງວັດ ລຳທຽບກອງທັພທີ່ບາໄປຕ  
ກຽງກັນພ້າຍນັ້ນ ໃຫ້ໄປຕົກທຸກໆນໍາໄມກແຂວງເນືອງວິເສີມໄໝຍ້າງ  
ອັນວຸນທາງທີ່ຍັກໄປເນືອງສຸພຣຣນບໍ່ແລ້ວເນືອງເຫັນໄດ້ທັງ ແທກ  
ແລ້ວໃຫ້ເງົ່າງເຮັດພາຫະນະເສົ່ຍຍັງອາຫາຮ່າໃຫ້ພຣອມໄຕຍເຮົວ ແລ້ວ  
ຮ່ວງນັ້ນມົບສັ່ງໃຫ້ພຣະອມວິນກວາງໄໝຍ ຜູ້ວ່າວ່າງການເນືອງຮາຊບໍ່  
ຄົມພລ ៥០០ ເປັນກອງໂຈຣໄປໝູ່ມໍ່ອັນຄອບຕົກດຳລຳເລີຍງແຕຣອສພານທາງ  
ເດືອນທັພຂອງຂໍ້າສົກອູ່ໜ້າງໜັງ ແລ້ວໃຫ້ພຣະຍາຄົ້ງໄສຍ່ອງກົ່າເປັນນາຍ

ทัพ พระยาราษฎร์ขานนท์เป็นยศกรบัตร คุณกองทัพหัวเมือง  
 ไป้ตังชั้กตาทัพรับน้ำชาศักดิ์ ต่อหน้าท่าค้ออยแขวงเมืองสพารณ์  
 แห่ง ๑ ครันเตรียมกองทัพหลวงพร้อมเดร็ว ลงเดินย ขัน ๔ ค่ำ  
 สัมเต็จพระนเรศวราษฎร์สมเด็จพระเอกาทศรัถกําเส็จฯ โดยกระบวนเรือ  
 พระทัพนงจากพระนครไปท่าพชร ไม่เข้มนามทั่วลุ่มแม่น้ำ แล้วเส็จฯ  
 ไป้ยังทัพใช้แผ่นคำยลดมั่นผ่าววน ประทัยแรมจักรกระบวน  
 ทัพอยู่ ๓ วัตติ ลังวนขัน ๑๒ ค่ำ เสกจัยกองทัพหลวงมีจำนวน  
 พล ๑๐๐,๐๐๐ ขอกจากทั่งบ้านไมก ไปเมืองสพารณ์ริทางบ้านสาม  
 โภ แล้วขามลำนำสพารณ์ท่าทาวอท่อง ไปลงค่ายหลวงทัพนอง  
 สาหารยริมลำนำท่าค้ออยเมืองขัน ๑๔ ค่ำ เดือนยันน.

ผ้ายพระมหาอิรยาบูรณะ เมื่อยกกองทัพเข้ามาทางด้านพระเกี้ย  
 ลามองค์ครองน ไผ่รับเรงยกเข้ามาเห็นอนครั้งก่อน คงเป็นด้วย  
 ระมัดระวังไม่ประมาท ครันเห็นไทยไม่ต่อสู้ เกินกระบวนทัพมา  
 ต่อทั่งท่าขลัตระพังกรแขวงเมืองสพารณ์ แล้วแต่ใจสัมปนิ  
 จอกคราน สมิงเบื้อ สมิงชาบุน คุณกองทัพมามาเที่ยวลาด  
 ตระเวนลับข่าวกองทัพทั้งยังกตงมาทางฝ่ายเหนือ แล้วตรวจตรา  
 ว่าไทยจะยกกองทัพออก ไปค้ออยต่อสู้ยทท ให้หน้าง.

มีความกล่าวในหนังสือพระราชนูพงษ์ขาวดำดังเรื่องอัศจรรย์ใน  
 ตอนนว่า เมื่อวันพระมหาอุปราชายกกองทัพมาถึงคำบลพนมทวน  
 ซึ่งเรียกในบดันว่าบ้านทวน เวลาบ่าย ๑ โมงเกิดลมเวร์มพา

ພັດທູກເສົາຕຽນຕຽບຮັດໜັງຫຼັກສົບນັດ ເປັນເຫດໃຫ້ພຣະນະຫາອຸປະກອດ  
ເກີນວ່າເປັນລາງຮ້າຍຫວາດຂວ້າພັນພວະໄທຍທີ່ຈະມາທຳສົງຄຣາມ ອີກ  
ເຊື່ອງ ຕໍ່ວ່າເນື້ອມວັນແຮມ ດັວ ທີ່ເຕືອນຍໍ ສົມເຕົ້າພຣະນະເວົຄວວຢ່ວຍທີ່  
ຈົບທົກາຍຫລວງຕຳບລະນະມ່ວງຫວານ ກ່ອນວັນຈະເສັ້ນຢັກຄອງທັພໄປ  
ເມືອງສົງລົມບໍລິ ໃນກາລັງຄົນທຽບພວະສົບນີ້ວ່າ ນ້ຳທົ່ວນບໍານາແຕ່  
ທີ່ສົກວັນຕົກ ເສັ້ນຈົບນັ້ນໄປພບຈາເງື່ອໄຫວ່ງເຂົ້າຕ່າງໆ ໄກສົກວັນທຽບ  
ປະຫວາງຫວາງເຊັນລັນຊີວິຕຽວຍົດພວະຫັດ ມີບັດ່ງໃຫ້ໂຫຍດທຳນາຍ  
ພວະສົບນີ້ ພຣະບາໂຫວາງໃຫ້ກົດພຍາກວົນວ່າ ເສັ້ນໄປກວານ  
ຈະໄກຮັບພຸ່ງກົບຂາສົກເປັນມາຍຸກຫຼັກສົງຄຣາມ ດັວໄກທຳຍົກຫຼັກ  
(ຄອນຫຼັກນັ້ນ ອັນນັ້ນວ່າເປັນບົດຂອງບົດທັກການ) ແລະ ມີເຫັນ  
ໝາຍຫຼັກ ຄວາມທີ່ປະກວດໃນໜັງລູ້ພວະວານພົງໝາວດກາວເຮົອງພວະ  
ສົບນີ້ ດັວເປັນຄວາມຈົງກົາຈະຈະເປັນເຫດໃຫ້ສົມເຕົ້າພຣະນະເວົຄວວທຽບ  
ມຸ່ງໝາຍທຣະເກຣຍມີປະແຕ່ແຮກວ່າຈະຫຼັກໜ້າໃນກວດນັ້ນ ແຕ່ດັງຈະໄມ່  
ເປັນຄວາມຈົງ ເນັ້ນພົມເຕົວທີ່ເຫດຫຼັກກວດທັງໆ ຜ້າຍກຳນາເຊີວາ  
ຝາຍຫຼັກພວະນະຫາອຸປະກອດມາດຽວນ ມາກວົບຄວາມຄວນຄຣາມ  
ໄຟ່ມີ່ນັ້ນພວະໄທຍວ່າຈະມີເຫັນໝາຍຫຼັກ  
ຢັກໄປກວຍມັນພວະໄທຍວ່າຈະສົ່ງໄດ້ ໄກສົກວັນຫຼັກຂາສົກບໍ່ອ່ຍ່າງນີ້  
ປະກາວຫັນເປັນແນ່.

ຝາຍກົດທ້າວນມາຂາສົກ ຊົ່ງເລື້ອດລົດເຂົາມາສອດແນມຈັດ  
ບາງກະທິງໃນເຂົວຈັງຫວັດກວງ ແລະ ເນື້ອງວ່າສົມເຕົ້າພຣະນະເວົຄວວຢັກ

ກອງທັນໄປ ກ່ຽວເຂົາຄວາມໃຢ່າລພຣມມາຮູບປ່າຊາ ເວລານພຣະ  
ມາຮູບປ່າຊາຕາງອຸທິດຕໍ່ພຣມມາຮູບປ່າຊາ ຫ້າງໜອນສາຫວ່າຍທກອງທັນ  
ພຣມຍາຄົງໄສຢ່າຜວງຄົດອຸປະນະທາງ ๓ ວັນ ຄຣົນພຣມມາຮູບປ່າຊາ  
ໄດ້ທ່ານວ່າກອງທັນສມເຕົມພຣະນຣສວຍກູບຢ່າຈຳນວນພລນອຸຍກວ່າ ຈຶ່ງ  
ປຸກໝາຍທັນຍາກອງທັນປ່າຍແນ່ພຣອມກັນວ່າ ຄວາມເຂົາກຳລັງ  
ຄນມາກເຂົາທຸນເກົ່າເສີ່ຍໃຫ້ແຕກທີ່ເກົ່າ ອູ້ໃຫ້ກັນຄົງນີ້ໄດ້ ດ້ວຍ  
ທີ່ກະຈະໄຕຕົກຕາມຕ້ອງເຂົາໄປໃຫ້ດັງກງວ່າ ອູ້ໃຫ້ກັນຄົງນີ້ໄດ້  
ພຣມມາຮູບປ່າຊາຈຶ່ງໃຫຍ້ກອງທັນມາຈັນຕະວັດພັກ ເຫັນຈະຍັກ  
ໃນວັນຂຶ້ນ ១៤ ດົມ ເຕືອນນີ້ ວັນທຸນສມເຕົມພຣະນຣສວຍເສົ່າງຕົ້ນ  
ທລວງທ່ານອຸຍການສາຫວ່າຍນີ້.

ຜ່າຍສມເຕົມພຣະນຣສວຍເສົ່າງຕົ້ນທັນອຸຍການສາຫວ່າຍ ທ່າ  
ນອງຈະໃຫ້ກອງທັນພຣມຍາຄົງໄສຢ່າຜວງຄົດພຣມຍາຮູບປ່າຊານີ້ ຊັ້ນ  
ອູ້ໃຫ້ຕົກຕາທີ່ເກົ່າເກົ່າ ເລືອນອອກໄປຕົກຕາທັນ  
ທົກອນຮະໝັງ (ຮອຍຄ່າຍນີ້ມີມູນ) ເພື່ອຈະໃຫ້ລາດຕະວະເວັນສົບສວນ  
ໆຈຳກັດທະຍາກມາ ສ່ວນກອງທັນລວງນີ້ ພົກເສົ່າງຕົ້ນທີ່ໄປຕົກຕາຍ  
ຕະຫຼາມກະບວນທັນທະບຽບຊາດ ດ້ວຍຄາກວ່າກົງຈະໄກ້ຮັກນີ້ໃນ  
ວັນສອງວັນເປັນແນ່ ເພວະກອງທັນ ແລ້ວ ຜ່າຍໄກ້ກັນອຸຍ້ນກແລ້ວ  
ກອງຈັກທັນເປັນກະບວນເບີ້ນຈຳສຳນາ & ທັນ ກອງທັນ ຮູ່ງເປັນກອງ  
ນໍາ ໃຫ້ພຣມຍາສື່ຮວາງເກໂໄຈ້ໃຫຍ້ເປັນຍາຍທັນ ພຣມຍາພື້ມຍ  
ຮອດຖືເປັນນົກຂວາ ພຣມຍາວິຈິຕຜວງຄົດເປັນບັກຫາຍ ທັນ ຖັນ

ກອງເກີຍກາຍ ໃຫ້ພຣະຍາເທືອຮອງຫຼຸນເປັນນາຍທັພ ພຣະຍາພື້ນຍ  
ສັງຄຣານເປັນບັນຍາ ພຣະຍາຮາມຄໍແທງເປັນບັນຍາ ທັພທີ່  
ກອງຫລັງ ສມເຖົາພຣະນເຮັດວຽງທົງເປັນຈົມພລ ພຣອມດ້ວຍ  
ສມເຖົາພຣະເຂກາທສຣາອານຸຫາ ເຈົ້າພຣະຍານຫາເສັນເປັນບັນຍາ  
ເຈົ້າພຣະຍາຈົກເປັນບັນຍາ ທັພທີ່ ກອງຍກຮັດ ໃຫ້ພຣະຍາ  
ພຣະຄຳລົງເປັນນາຍທັພ ພຣະວາຊສັງຄຣານເປັນບັນຍາ ພຣະວາມ  
ຮອກພເປັນບັນຍາ ທັພທີ່ ກອງຫລັງ ໃຫ້ພຣະຍາທ້າຍນີ້ເປັນນາຍ  
ທັພ ທດລະຫຼຸກທັບເປັນບັນຍາ ທດລະອຳຍໍສວິນທຸກເປັນບັນຍາ  
ພຶເຕຣະກໍ່ກວາມຄາມທປ່າກງົນຫັນສູ່ ຕໍ່ ຕໍ່ ຕໍ່  
ໃນກາວບອກຮົງນສມເຖົາພຣະນເຮັດວຽງພຣະໄທຍະທົງຮັບ ໃຫ້ຂາດກ  
ຕົກອົນ ເພວະທກງທກ່າຍວ່າຂາດກມີກຳລົງນາກກວ່າກອງທັພທີ່ຢີ  
ຕົກ ອົບດັງວັນແຮມ ກໍາ ຕໍ່ ເຕັນທີ່ ພຣະຍາສົ່ງຄໍອກນາກຮາບຫລຸ  
ວ່າ ໃຫ້ໄປສອດແນນເຫັນຂາດກທັພໃຫ້ຜູ້ພັນນານຈາກເຂົ້າສຳພັນມາ  
ແລວ ໃຫ້ຜູ້ພັນນານຈາກເຂົ້າສຳພັນມາ ໃຫ້ຜູ້ພັນນານຈາກເຂົ້າສຳພັນມາ  
ແລວສັ່ງໄຫວອອກທັພທີ່ປ່ວງເຕັມຕວບຂາດກໃນວັນຮູ່ໜີ  
ວ່າກະລຸນາຂາດກມາອ່າຍ່າງໃຈ ແລ້ວໃຫ້ໂຍໍານາ.

---

• ຄວາມທຽງນີ້ ໃນເນັ້ນສື່ພຣະວາງພາວດາມມີແຕ່ວ່າ ໃຫ້ພຣະຍາສົ່ງຄໍອກນາກຮາບຫລຸ  
ໄປ ຫາໄດ້ກໍລົງວ່າໃຈໄປປ່ວນຖານໄປລາດຕະເວນໄນ່ ຂໍເພເຈົ້າພົມຄະຫຼາກ໌  
ເຫັນວ່າຈະນີໃຈໄປປ່ວນ ຈຶ່ງໄມ້ນີ້ທັກນຸ້ນ ແລ້ວພຣະຍາສົ່ງຄໍອກນາກຮາບຫລຸ  
ວ່າມີຄວາມຜົດ.

ວຸ້ງຂົນຜົນຈິນທີ່ ຂໍ ລົ້ມ ດື່ງ ດື່ງ ກອງທັກປົງເປົ້າຍນ  
ພຣອມແຕ່ເວລາເຫຼົ້າ ສົມເຄົ່າພຣະນຣັກວຽກ ສົມເຄົ່າພຣະເອກາທັກ  
ຕ່າງແຕ່ງພຣະອອກຄ່າທັງເກວອງພິ່ງຍູ້ທີ່ ໄຫຼັກຊ້າງພຣະທັນງ່ອມ  
ພລາຍງ່າເຂາທອງ ອັນຂົນຮະວາງເປັນເຈົ້າພຣະຍາໄໝຢານກາພເປັນພຣະ  
ຄົ້າຂາວສົມເຄົ່າພຣະນຣັກວຽກ ເຈົ້ານມາຄພເປັນກລາງໜ້າ ນາຍມ໌ຫາ  
ນຸກາພເປັນຄວາມ ອັກໜ້າ ອົບພລາຍຍູ້ເຮອງ ຂົນຮະວາງເປັນເຈົ້າ  
ພຣະຍາປ່າຍໃຫ້ຈັກ ພັກເປັນພຣະຄົ້າຂາວສົມເຄົ່າພຣະເອກາທັກ  
ໜຸ່ມນັກຳດີກວຽກເປັນກລາງໜ້າ ຂົນຄຸ້ມຄຸ້ມກົງເປັນຄວາມ ພຣັນດ້ວຍ  
ແວງທີ່ລັງຄົມບາທພວກທ່າງຄ່ອງພຣະໄກທສຳຫຼວບຮັກຍາພຣະອອກ ແລ້  
ກະບວນໜ້າດົງການທັງປົງເຕັມມອບເສົ້າ ພອສົມເຄົ່າພຣະນຣັກວຽກ  
ເກຣອງແລວກໃດຍັນເລີຍບັນຄົງສັນທາງນ່າກພ ງົງຄ່າຮສສ່ງໃຫມນທັກ  
ເສົານຍັດກວມດຳວາເຂົາມາເວົ້າໃໝ່ ໄປກ່າວເປັນອ່າງໄວກັນ ຈົນທັກ  
ເສົາໄຟດົກຕວ່ານຸ່ມໃນກອງທັກພຣະຍາຄ່ອງທັກໄສຍຜຽງຄໍມາກຈາຍທຸລວາຍ  
ງານວ່າ ພຣະຍາຄ່ອງໄສຍຜຽງຄໍຍກໄປປະກຳທັກພພາສັກທ່ານຍັດກວນເພາ  
ເຂົາເມືອເວລາເຫຼົ້າໂມງເສົ້າ (໤ ກ.ທ.) ເຂົ້ານັກ ຊັ້ນມາການນັກ ຕ້ານ  
ທານໄຟ່ໄວຈົງແຕກມາ ສົມເຄົ່າພຣະນຣັກຄໍາຮສປຸກໝາຍທັກນາຍ

---

ໆ ມີຄວາມເກີ້ນໃນພວກສຶກຍາໂນຮານດີ່ອຍ່າງ ໦ ວ່າ ຂ້າງຈະຫຼັກນັ້ນ ແລ້ວ ດຳລັດ ດື່ງ  
ຄົນຈີ່ຫລັງເປົ້າ ແລ້ວອີກຕ້າ ໨ ເວົາສັ່ປັນນັ້ກລັດຕະຫຼາກປະຫຼຸກໄປບົນຫລັດດ້ວຍ ເກີ້ນຈະສູ່  
ຫລັງເປົ້າໄໝມໍໄດ້ ດ້ວຍເນາຫັນກວ່າກ່ອງແຄລ່ວກ່າວ້າ ເພຣະນັນພຣະຄາຮາຮັກທີ່ທ່ຽງໜີ່  
ນ່າຈະເປັນຫ້າງຫລັງເປົ້າ ຄົນກົງຫ້າງນັ້ນໄປກັນຫລັງຫ້າງນັ້ນເອງ ດິງຮູປກພ້າງໜັງແຕ່  
ກ່ອນເຫັກເຈົ້ານ້ຳຫລັງເປົ້າ ພຶ່ມມາເຈົ້ານ້ຳສັ່ປັນນັ້ກລັດຕະຫຼາກຕ່ອງໃນຫຼັງຫລັງ.

ກອງຈຳວ່າ ກອງທັນພຣະຍາສົມເຕັ້ງສົມຜົງກໍເຕັກພ່າຍມາອ່າງນະທຶນທ່ານຍ່າງ  
ໄວ້ ນາຍທັນພ່າຍກອງກວາບຖຸລວ່າ ຂອງໃຫ້ມີກອງທັນນອອກໄປຢ່າງ  
ຕໍ່ມີລົງຂໍ້າຄີໄວ້ ໄຫຍຸ່ເສຍກອນ ແລະ ຈົດ  
ຕ່ອງກາຍຫລັງ ສົມເຕັ້ງພຣະນະເຮົາວໄມ່ທຽບເຫັນຊອບດ້ວຍ ດຳວັດວ່າ  
ກອງທັນເຕັກຂານມາອ່າງນແລວ ຈະໄຫ້ກອງທັນໄປໜູນໃຫ້ຈະຮັບ  
ໄວ້ອໍ່ ມາປະທະກັນເຂົາກະພາກັນເຕັກລົງມາດ້ວຍກັນ ຈຶ່ງມີຮັບສິ່ງ  
ໃຫ້ມີນິພເສົນາ ໃມນຣາໝາມາຕູ້ ຂັນມາເວົວບໍ່ໄປປະກາສແກ່ພວກ  
ກອງທັນພຣະຍາສົມເຕັ້ງຄວ່າ ອີ່ຢ່າງໃຫ້ຈົດຕໍ່ມີເຫັນ  
ໃຫ້ເຫັນໃຫ້ປີເລີດ ພວກກອງທັນພຣະຍາສົມເຕັ້ງໄຫ້ທ່ານກວະແສ  
ຮັບສິ່ງຕ່າງກວບໜັນເຂົາຕ່ວອດ ພາກັນເຕັກກະຈາຍໄປໆໄໝເປັນໜົມວັດ  
ເປັນກອງ ຂາສົກເຫັນກອງທັນພຣະຍາສົມເຕັກຂານໄດ້ທີ່ກົບຍົກຕາມມາ  
ໄມ່ຫຍຸ່ຄົງ ສົມເຕັ້ງພຣະນະເຮົາວສົງບໍທັນລວງຮອບຢູ່ຈົນເວລາ ແລະ ໂມງເຊົ້າ  
( ອ. ກ.ທ. ) ເຫັນຂໍ້າຄີໄລ່ຕາມລົງມາໄມ່ເປັນກະບວນສົມຄົນ ກ  
ດຳວັດສິ່ງໃຫຍ້ອັກສົ່ງຢູ່ກອງທັນພຣະຍາສົມເຕັກຫຼືພວກເຂົາຕ່າງໆ ແລ້ວ  
ຂະແນນເສດຖານທຽບພຣະຍາສົມເຕັກຫຼືພວກເຂົາຕ່າງໆ ຢັກອົງ  
ທັນລົງຫຼາຍຫຼາຍຫຼາຍຫຼາຍຫຼາຍຫຼາຍຫຼາຍຫຼາຍຫຼາຍຫຼາຍຫຼາຍຫຼາຍຫຼາຍຫຼາຍ  
ພຣະຍາໄກ້ທ່ານກວະແສຮັບສິ່ງຫຼັບຫຼັບ ແຕ່ລ່ວນກອງທັນທ້າວ  
ໄດ້ຍົກ ມແຕກອົງທັນພຣະຍາສົມເຕັກຫຼືພວກເຂົາຕ່າງໆ ໃບໄປໆໄໝເກີດ  
ໄດ້ຍົກ ພຣະຍາມຫາເສົາຫຼັງເປັນບົກຂວາງ ຕາມກອງທັນລົງໃຈ້ມີຫຼັກຫຼັກ

• ກວານໃໝ່ເຈົ້າພຣະຍາມຫາເສົາກັນພຣະຍາສົມເຕັກໃຫ້ໄປທັນ ເພຣະໄມ່ຄຸກ  
ຕັດສິນລົງໄອຍ່ເສດັ່ງຈົກລັນ.

ເຂົ້າໃຈ ກອງທັນໜ້າຂ້າຕີກຳລັງລະເລິງໄລ່ນາໂດຍປະນາກ ໄນໄຕ  
ຮະແວງວ່າຈະນຶກອອກທີ່ໄຫຍ້ໄປຢອທັພ ກໍເສີຍທີ່ມີບັນ ແລ້ວເລຍແຕກ  
ທີ່ເປັນອດໝານ ຂັະນະຂໍ້ຈ້າງພຣະທັນໜ້າສົມເຕົ້າພຣະນະເວົາວກນັບ  
ສົມເຕົ້າພຣະເອກາທີ່ກວດທຽບໄປ ເປັນຈ້າງຈະນະກຳລັງຕກນຳນັ້ນທີ່ ຂ້າງ  
ຄຣຸນເຫັນເຫຼົ່າຈ້າງຂ້າຕີກຳລັງຫນ້າພາກນັ້ນ ກອອກແລ້ນໄລ່ໄປ  
ໂດຍເມັນນຳນັ້ນ ພາສົມເຕົ້າພຣະນະເວົາວກນັບສົມເຕົ້າພຣະເອກາທີ່ກວດເຂົ້າ  
ໄປໃນກາລາງໜ້າຂ້າຕີກ ມີແຕ່ຕຸລັງຄົບຂາທັກພວກທຫາຮັກຍາພວະອົງຄ  
ຕາມຕິກໄປ ເພວະໃນເວລານີ້ກຳລັງຮບຜູ້ກັນໂກລາດ ຜົນພັງ  
ຕະຫະລຸບຈົນຝົດມັວທົ່ວທີ່ ພວກນາຍທັນຍາກອງທ່ອງຍ້່າງໄມ່ເໜີ  
ວ່າເສັ້ນລ່ວງເລຍເຂົ້າໃຈ ດັ່ງເຫຼົ່າຂ້າຕີກຳນິໄຕເຫັນພຣະອົງຄົນຕ  
ຈ້າງພຣະທັນໜ້າສົມເຕົ້າພຣະນະເວົາວກນັບສົມເຕົ້າພຣະເອກາທີ່ກວດລົບໄລ່ຈ້າ  
ຕີກໄປລັກ ១០០ ເສັ້ນ ພອຜົນຈາງທອດພຣະເນຕົມໄປ ເຫັນພຣະນ້າອັບ  
ຮາຈາທຽບພຣະຄ້າຂາກາຍນີ້ໃນວັນໃນກັບເຫຼົ່າທ້າວພຣະຍາ ອີງ  
ກຽງກຽບວ່າຈ້າງພຣະທັນໜ້າພາໄລ່ເຂົ້າໄປນັດງໃນກອງທັນຫລວງຊອງຂ້າຕີກ  
ແຕ່ສົມເຕົ້າພຣະນະເວົາວກພຣະສຕິມື້ນີ້ມີຫວັນຫວັດ ອີກເຫັນໃຫ້ທີ່ວ່າ  
ທາງສັງຄະນາທະໜ່າເດົາໃຫຍ່ຈະນະໄຕ້ນີ້ມີຍ້ອຍໆຢ່າງເຕີຍວ ອີ້້ມີຈ້າງພຣ  
ທັນຕຽງໄປຢັງນ້າຈ້າງພຣະນ້າອັບຮາຈາ ແລ້ວຮອງຕຣັສໄປໂກຍຈ້ານ  
ທີ່ກຸ່ມເກຍກັນມາແຕ່ກົມວ່າ “ເຈົ້າພ ຈະບັນຈ້າງອູບໃນວັນໃນກຳໄມ  
ເສີມເສັ້ນນຳນາທຳຍ່າທີ່ກັນໃຫ້ເປັນເກົຍຮົມເຕີດ ກົມຕຣູບໝາຍນ່າ  
ທະໜ່າຈັນຈ້າງໄກຍ້ອຍ່າງເຮົາວ່າມີມີແລ້ວ” ຂັະນະເມື່ອສົມເຕົ້າພຣະນະເວົາວ

ທ້າສັນຫັກນີ້ ທ່າງເສົ້າຂອບໍ່ກາງໜຳຂ້າຍກ ມີແຕ່ຫັງພຣະທິນັງ  
 ແລ້ວ ທ້າສັນຫັກນີ້ ກັບພວກທ່າງວັນຍາພຣະອົງຄົມິຟກຄົນນັກ ດາພຣະມໍາຫາ  
 ອູປ່າປາສັ່ງໃຫ້ພວກອອງທ່ານມຽນພຸ່ງກະເກອຍຈະໄຟເພັນຂັ້ນຕາຍ ແຕ່  
 ພຣະມໍາຫາອູປ່າປາພຣະທຸກໆເປັນວິໄສຍາກໍຕວບເໝັ້ນອົກນັນ ເນື້ອໄດ້  
 ທຽງພົມສົມເຕື້ອພຣະນເຮົວຫວັນຫຼາງ ຈະໄຟເຮັດລາຍພຣະໄທຢ ສິ  
 ຂັບຫຼາງພລາຍພົກຂອອ້ານເປັນພຣະຄ່າຂ່າວຕຽບອອກມາຊັນກັບເຂົ້າພຣະຍາ  
 ໄຊຍານຸພາພພຣະຄ່າຂ່າວຂອງສົມເຕື້ອພຣະນເຮົວ ຜ້າຍເຂົ້າພຣະຍາ  
 ໄຊຍານຸພາພກຳລັດຄົດໆນຳມັນ ເຫັນຫຼາງຂາສົກຕຽບອອກມາກໍເຂົ້າໂດມ  
 ແທງທັນທີໄຟຍ່າຍັງ ເລີຍ່າທີ່ພລາຍພົກຂອອ້າດັ່ງແບກຮຸນເຂົ້າພຣະຍາ  
 ໄຊຍານຸພາພເບີນຈະຂູວາງຕ້ວ ພຣະມໍາຫາອູປ່າປາໄຟທັນຕົວພຣະແສງ  
 ຂອງຈ້າວ ສົມເຕື້ອພຣະນເຮົວເບີຍພຣະອົງຄົກຫຼຸມທັນ ດູກແຕ່ພຣະ  
 ມາລາໜັ້ນ້ຳທຽບໃນວັນນີ້ຂັດລືບໄປ ພອເຂົ້າພຣະຍາໄຊຍານຸພາພ  
 ສັບຄົກລຸກ ແລ້ວກລັບໜີໃຫ້ດ່າງແບກຮຸນດັ່ງພລາຍພົກຂອອ້ານເປັນໄປ  
 ສົມເຕື້ອພຣະນເຮົວກຈວັງພົນຄວບພຣະແສງຂອງຈ້າວ ດູກພຣະມໍາ  
 ອູປ່າປາຖໍ່ໄຫລ່ຂວາຂາດ ຜົບສົນພຣະໜີນີ້ຢັກຕອນ້າຫຼາງ ສ່ວນ  
 ສົມເຕື້ອພຣະເບົກທຽບຮຸນໄຟເຫັນຫຼາງກັບເຂົ້າເມືອງຈາປະໄວ ພົນເຈົ້າເມືອງ  
 ຈາປະໂຮຕາຍເໜື້ອນກັນ ພວກທ້າວພຣະຍາເມືອງຫົງໝາວດໍ່ເຫັນພຣະມໍາຫາ  
 ອູປ່າປາເສີຍທີກພົນ ຕ່າງກົກກົນເຂົ້າມາຊ່ວຍແກ້ໄຂ ເຂົ້ານະຄມືງ  
 ຊຸກສົມເຕື້ອພຣະນເຮົວທພຣະທົດຕົງບາດໃໝ່ ແລ້ວການຍໍາຫັນພາພ  
 ຄວາມູ້ຫຼາງພຣະທິນັງ ກັບໜີນັກຖືຄວາກລາງຫຼາງສົມເຕື້ອພຣະເບົກ

สมเด็จพระนเรศวรมงคลุ่มชนบุกทิ้งครองนน  
พระเกียรติ  
ยศเลื่องภาคแพหลัยไปทั่วทุกประทศในชนพูดว่า  
ค่ายณอกน  
เป็นคติมาแต่ก็กำบรรพ์ ว่าการชนช้างเป็นยักษ์ที่วิ่งนำรอบ  
เพราะเป็นการต่อสู้กันตัวต่อตัว แพซึ่งกันแต่ก็วุ่นความคลื่นแกล่ล

แก้ลักษณะ กับขั้นตอนภารกิจช่างชน ไม่ให้ยาไครย์กำลังร้อนถูกกลุ่มของอย่างหนึ่งอย่างใด อิกบีระการ ๑ ในการทำยูทช์สังคม ที่ยอมผลักดัน ฝ่ายชาติเชื้อชาติคุณลงชนชั้นกัน ทุกคนก็มีอยู่ ใจต้องว่าเป็นการลำบาก เพราะหาโอกาสจากด้วยอิกอั่ง ๑ เพื่อนนี้ถ้าจะตรย์พระองค์ให้ทำยูทช์ทั้งหมดมีชัยชนะ ก็ได้รับความยกย่องว่ามีพระเกียรติยศอย่างสูงสุด เมื่อมันเข่นพระเจ้าอภัยทุษฎ์คำนิชนชั้นกับพระยาเอฟาระทมิพที่เมืองลังกาเป็นตัวอย่าง ถึงผู้แพ้แพ้ก็ยังสรเรสิญกันว่าเป็นกรุงแท้ ไม่ได้คิดถึงตัวตนเลย คิดถูกล่าวนานก่อนความนิยมของไทยเหมือนกับชาติอื่น ด้วยเหตุนี้ สมเด็จพระนเรศวรทรงโปรดให้สร้างพระเศียรขึ้นองค์ ๑ ทรงทัชช์ให้ชนชั้นช่างและมหาอุปราชฯ ตามเยี่ยงอย่างพระเจ้าอภัยทุษฎ์คำนิ ได้ทรงสร้างพระเศียรขึ้นในลังกาทวีป ทรงท้าให้ทุกชั้นสถาบันกับพระยาเอฟาระทมิพ ขันมเรืองบวากภูอยู่ในหนองล้อมหาวศนัน พระเศียดบ่วงบวากภูอยู่ วัดฐานุโภคด้านละ ๑๐ วา สูงคลอดดอยอุด เคิมเห็นจะวาว ๒๐ วา รายภูเรือกทั่วตั้งน้ำ กอนพระเศียร อยู่ห่างหนองสาหร่ายไปประมาณ ๑๔๐ เส้น ยังบวากภูชนทุกวันนี้ ช่างพระทันงทัชชันชนจะคึกคักพระราชนานุรุทธิ์ “เจ้าพระยาประยุทธ์” พระแสงของว่างทั่วตั้งน้ำทั่วตั้งน้ำ พระมหาราชาก็ได้นำบวากภู “เจ้าพระยาเสนพลพ่าย” นับถือเย็นพระแสงศักดิ์สิทธิ์ สำหรับพระเจ้าแผ่นดินกินทรงพระคชา

ชารินรัชกาลหลัง ๗ สืบมา แลพระมาลาซึ่งสมเด็จพระนเรศวรทรงในวันนั้นก็ปรากฏนามว่า “พระมาลาเบี้ยง” มาจากรายเท่าทกวนัน.

ถึงว่าโดยทางพงษ์ชาติ การที่สมเด็จพระนเรศวรทรงชื่นชมให้หอดครองนั้น ก็ควรเห็นว่าเป็นการชนะอย่างอัศจรรย์ และควรนับว่าเป็นไชยมงคลของบ้านเมืองโดยแท้ ส่วนความอัศจรรย์อย่างไร ในหนังสือพระราชพงษ์ชาติได้แต่งไว้เป็นถ้อยคำของสมเด็จพระพนรัตนภิญพระพรเพรwareอยู่ ข้าพเจ้าจะได้กล่าวไว้ในตอนน่าต่อไป ทว่าเป็นไชยมงคลแก่บ้านเมืองนั้น เพราะแต่สมเด็จพระนเรศรมไชยชนะครองแล้ว ก็มีเทคนิคการมาเบี่ยดเบี้ยนเมืองไทยแต่ละทิศให้คงอยู่ได้จนตลอดกาลนาน ส่วนการสังค์ความครั้งที่ ๗ กลับเป็นฝ่ายบรอยบราณข้าศึกสัตว์ถึงต่างประเทศแทนไป จนมีอำนาจอาณาเขตอาณาเขตของสยามประเทศให้กว้างช่วงถึงทุกดินแดน ซึ่งเคยปรากฏในเรื่องพงษ์ชาติ ตลอดสมัยกาลขึ้นหนึ่ง.

สังคրามครั้งที่ ๑๓ คราฟไทยตามองทวายเมืองทนาบุรี  
บ่มไว้ พระ พ.ศ. ๒๕๓๔

สมเด็จพระนเรศวรมหิศรศนະยุทธหัตถีแล้ว ทรงโภมนัต  
น้อยพระที่ไม่สามารถจะตชาศกให้แตกยับเบินไปได้เหมือน  
ครั้งก่อน เพราะเหตุทกอย่างทพกาฬพระยาข้าราชการไม่ตาราเสด็จ  
ไปให้ทันรบพุ่งพร้อมกัน เมื่อเสด็จกลับมาถึงพระนครจักการสั่งให้  
ลูกขุนประชุมมหากษัตริย์แม่ทพนายกยังตามพระอยุคการศึก ลูก  
ขุนปลูกษาวางแผนท่ว่า พระยาครุฑ์เสียณรงค์มีความผิดฐานบังอาจฝ่า  
แผนพระราชโองการ โปรดบังคับโดยผลการจนเสียทพแตกมา  
แลเจ้าพระยาฯ ก็ พระยาพะคลัง พระยาเทพรชุน พระยา  
พิชัยสังคม พระยารามคำแหง มีความผิดฐานละเลยมิ  
ให้ตามเสด็จให้ทันท่วงทึกการพระราชสังคกร โดยถังประหาร  
ชีวตกรกบกันลงนั้น ใจดำรัสสั่งให้อาตัวข้าราชการเหล่านั้นไป  
จำครุยวิ่ง พอพันวันพระแล้วให้อาไปประหารชีวิตเสียตามคำลูกชุน  
พิพากษา ครุณลงวนแรม ๑๕ ค่า เกอนຍ สมเด็จพระพន  
รัตนวัดมยาแก้ว (เตียงวนเรยกว่าดใหญ่) กับพระราชาคณาจารย์ ๒๕ รูป  
ข้า ไปผ่านทางข่าวถังการที่เสด็จพระราชสังคกรตามชื่อเดเด

ສມເຕົ້າພຣະນະເວົ້າຈີງທຽບເລົາແດລງກາຣທີ່ປົງຕັ້ງແຕ່ຕົ້ນຈຸນໄກທໍາ  
ຍົກທີ່ຫຼັດນີ້ໃຊ້ຢັນວ່າພຣະນະພຣະນາອປ່າຊາ ໃຫ້ພຣະວາຊາຄົນທີ່ປົງ  
ພົງທຸກປະກາຣ ສມເຕົ້າພຣະພນວຕນດວຍພຣະພຣາມວ່າ “ສມເຕົ້າ  
ບຣນບິຕຣພຣະວາຊສນວາຣເຈານໃຊ້ແກ່ຂ່າຍກາ ເຫຼື້ອນຂ່າວາຊກາຣ  
ທີ່ປົງຈິງຕອງຮາຊທີ່ດ່າ” ສມເຕົ້າພຣະນະເວົ້າຕ່ອນວ່າ “ນາຍ  
ທັພນາຍກອງເຫັນມັນກລັວຂ່າຍກາມກວ່າກລົວໂຍນ ດະໄຫ້ເຕີ່ໂຍນ  
ສອງຄົນພນອງຜາເຂົາໃບໃນທ່າມກາລາງຂ່າຍກາ ຈຸນໄກທໍາຍົກທີ່ຄົນ  
ພຣະນະພຣະນາອປ່າຊາ ຕ້ອມໃຊ້ຢັນກລັບນາງໄກເຫັນໜໍານັ້ນ ນໍ້າກ  
ວ່າໂຍນຍັງໄຟດັ່ງທົກຕາຍ ອ້າໄມ່ແຜ່ນຄືນກຈະເປັນຂອງໜ້າວ່າງໝາວດເສຍ  
ແລ້ວ ເພຣະເຫັນໂຍນຈີ່ໃຫ້ລັງໄຕຍ່ເນັດຕາມອາລູາຄົກ” ສມເຕົ້າ  
ພຣະພນວຕນຈົງດວຍພຣະພຣວ່າ “ອາຕນກາພິເຄຣະທີ່ຂ່າວາຊກາຣ  
ເຫັນ ທີ່ຈະໄມ່ກລົວພຣະວາຊສນວາຣເຈານໜໍາໄດ້ ເຫຼື້ອນໜໍະ  
ພເລີ້ມເປັນ ເພື່ອຈະໃຫ້ພຣະເກີຍຮົຕຍກພຣະວາຊສົມວາຣເຈ້າເປັນນໍ້າຈົຈ່ຽນ  
ຄວກ ເໜີ້ວັນສມເຕົ້າພຣະສວົນເພື່ອໝູພົກມີເຈົ້າ ເນື້ອພຣະອົງຄ່າເຄື່ອງເຫັນວ່າ  
ອປ່າຊີຕົບລັດັກໆໄຕ້ວັງພຣະນາໂພນ ດັເພລາສ້າຍໍ່ດໍ່ກ່ຽວນັນ ແພຍ  
ເຈົ້າມາເພົາພຣອມອູ້ທີ່ກ່ຽວກ່າວພໍ ພຣະຍາວ່າສົວຄົມາຮຍກພລເສນາ  
ມາພົມ ຄ້າພຣະພູກຂອງກໍໄກເທັພຍເຈ້າເປັນບວງນີ້ໃຊ້ແກ່ພຣະຍາ  
ມາຮກ່ຈະຫາສູ່ເປັນນໍ້າຈົຈ່ຽນກໍໄນ້ ນໍ້າພເລີ້ມໃຫ້ໜ່ອມຮອນທົ່ວພຣະນ  
ທີ່ປົງປລາສນາກາຣໜີ້ໄປລັນ ຢັ້ງແຕ່ພຣະອົງກໍເຕີຍວາຈໍາສາມາຮັດພົມ  
ພຣະນາມາຮາຊີວາຊກັບພລເສນາມາຮ່າໄຫ້ປ່າໄຊພໍ່ພຳແພ່ ໄກສມເຕົ້າ

พระบรมโภගນารถเจ้าฯ ได้ทรงนามว่า พระพิชิตมารโภพศรี  
สรรพ์ชากาญจน์ เป็นหมาหัศจรรย์บันศาลไปทั่วอันดับโภกข้าต  
หัก ของบุตรราบท่านกวัคพรหม ของตานาคราช ของภาคตะวันออก  
เป็นที่สุด พิเคราะห์หักหม่อนพระวราษฎร์สมภารเจ้าทั้ง ๒ พระองค์  
ทรงนี้ ถ้าเสียพร้อมกับเสนารงค์นิกรโดยชาทวยหาญมาก แล้ว  
มีชัยแก่พระมหากษุบราชา ก็จะหาลู่เป็นหมาหัศจรรย์แล้วพระเกียรติยศ  
ให้ปรากฏไปในนานาประเทศชนนี้ให้ญัตติอย่างปวงไม่ พระวรา  
สมภารเจ้าอย่าทรงพระปริวิตรกน้อยพระไทยเลย อันเหตุที่เป็น  
หักนี้ เพื่อเทพบเจ้าทั้งปวงอนรักษาพระองค์จากสำแดงพระเกียรติบศ  
คราตามภาพถ่ายพระเป็นแท้” สมเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้าที่  
ทรงฟังสมเด็จพระพนรัตนถวายวิสัยนาภา้วงขาว ออกพระนาม  
สมเด็จพระบรมอรุคโภพ โภกธงนั้น วงค์พระคุณนามอันยิ่ง<sup>หัก</sup>  
ก ทรงพระศรีโภณนั้นศัตตน์เต็มพระกมลหฤทธิ์ไทยปราโมทย์ ยกพระกร  
ประนมหน่อพระอุตมารักษ์โคตรมั่นมั่นสการ ยอมพระโอยชูว่า<sup>หัก</sup>  
“ สาห สาห พระผู้เป็นเจ้าวนควรนักหนา ” สมเด็จพระพนรัตน  
นี้ เห็นว่าพระมหากษุบราชตรีคุณลายพระพิรุษแล้ว จงถวายพระร่วง  
“ อาตามภาพพระราชาคณะทั้งปวงเห็นว่าข้าราชการซึ่งเป็นไทยเหล่า  
นักผดหนักหนาอยู่แล้ว แต่ทว่าไก่ทราชาการมาแต่ครั้งสมเด็จ  
พระบรมโภยกิริราษฎร์และสมเด็จพระพนรัตน์เจ้าหลัง ทั้งทราชาการใน  
ไก่ผัดของชั้นพระบาทของพระราชนมภารเจ้าแต่เดิมมา คุณพศ

บริษัทสมเด็จพระมหาเกวลักษณ์ อาทิตย์ภาพทรงปั่งข้อพระราชนานา<sup>๒</sup>  
ไทยกนเหล่านี้ไว้สักครองหนึ่งเดียว จึงได้ทรงราชาภรณ์ลดลงพระเดช  
พระคณลับไป” ดังนั้น “พระผู้เป็นเจ้าขอแล้วโถมก็จะถวาย  
แต่กว่าจะต้องให้ไปต่อเมืองต้นนาวศรเมืองทวยแก่ตัวกัน” สม<sup>๓</sup>  
เด็จพระพนรัตนถวายพระร่วง “การซึ่งจะใช้ไปต่อบ้านเมืองนักสุ<sup>๔</sup>  
แต่พระราชนมภารเจ้าจะสังเคราะห์ มิใช่กิจของอาทิตย์ภาพทรงปั่งอัน<sup>๕</sup>  
เป็นสมณะ” ว่าแล้วสมเด็จพระพนรัตนพระราชนมภั่งปั่งก็ถวาย  
พระพรล้าไป” สมเด็จพระนเรศวรทรงโปรดให้นายทพนายกองทม<sup>๖</sup>  
ความผิดพันหากเวรทำ แล้วกำรัสสั่งให้เจ้าพระยาจักรยกกองทพ  
จำนวนพล ๕๐,๐๐๐ ไปต่อเมืองต้นนาวศร ๑ และให้พระยาพะคลัง<sup>๗</sup>  
ยกกองทพจำนวนพล ๕๐,๐๐๐ ไปต่อเมืองทวยอิกทพ ๑ พวนาย  
ทพนายกองทมความผิดก็ให้เขากองทพ ไปทำการแก่ตัวด้วย กัน<sup>๘</sup>  
ทุกคน ยกไปในบ้ายบ้มโรง พ.ศ. ๒๗๓๕ นน.

เมืองต้นนาวศรเมืองทวยเป็นเมืองขึ้นของไทยมาแต่ครั้งกรุง<sup>๙</sup>  
ศร โข ไทยเป็นราชธานี พม่าซึ่งอาไว้เสียเมื่อพระเจ้าหงษาวดี<sup>๑๐</sup> เร<sup>๑๑</sup>  
นองตํกีกรังศรร้อยทธิยา คุยเหตุนพอม โอยาศสมเด็จพระนเรศวร<sup>๑๒</sup>  
จึงให้ไปต่อกันเมืองอัน แต่เมืองทง ๒ นผูกกัน เมืองทวย<sup>๑๓</sup>  
ซึ่งอยู่ต่อเดนน้อมอยู่ข้างเหนือเมืองต้นนาวศร ๑๔ พระบ้านพลเมือง<sup>๑๕</sup>

๑ ความต้อนสมเด็จพระพนรัตนทูลขอไทยข้าราชการต้อน คัดมานามสำนวนใน  
หนังสือพุทธราพงษายาวด้วย.

ເປັນທາຍ່າຍື ຕ່າງໆທາກ ກາງປ່າກຮອງເກຍທິງທາຍເປັນເຈົ້າເມືອງ  
ກຽມກາຮ່າງໜຸ້ມຄິງເປັນແຕ່ຂະກງ່າງ ແລ້ວອອນອ່າງເປັນປ່ວະເທິງ  
ອັນຫັນ ໄມສົນທັກ ແຕ່ລ່ວນເນື້ອຕະນາວຄວັງອູ້ໄຕເນືອງ  
ທາຍ່າຍລົງມາຕໍ່ອັບເມືອງໝົມພຣັນ ໃພ່ບ້ານພລເງື່ອມທິງພວກແງ່ແລ  
ໄທຍປະປັກນັ້ນ ແລ້ມເຫດວິກອີ່າງ ທີ່ ຕິ່ງແຕ່ພວກຜົ່ງມີເລັ່ນເວົ້ອໂກ  
ມາໄດ້ດັ່ງປ່ວະເທິງທາງ ຕວັນອອກເມືອນແຜນດິນສົມເຕີ່ງພຣະນະເວີຕົ້ນ  
ທີ່ ຕ້ອນມາດີ່ມີໆ ທີ່ ຕັ້ງມາມເວົ້ອການແຂກຜົ່ງມາຄາຂາຍກເນື້ອມຖື້ນເປັນເມືອງ  
ຊັ້ນທົງອູ້ທີ່ບໍາກັນນາເນືອງຕະນາວຄວັງລະຫວາຍ ທີ່ ລຳຖົກ ເພວະ  
ຢ້າວສໍາຮັບຈີດເວຼັມເກາະກຳບັນຄຸນລົມໄກສົນທິ ແລ້ມທາງໜີນິຕ້າ  
ມາດັງກຽມສ້ອຍທີ່ກົມາໄຕສົດວກ ເມືອງນຸ້ມຖິງກລາຍເປັນເມືອງທ່າ  
ທຳເດັກຂາຍຂອງເມືອງໄທຍທາງອ່າວັນກຳລ່າ ຊົ່ງເວົ້າເວີຍກວ່າ “ທເລີ  
ຕວັນທັກ” ເພວະຈຸນ້າທັງທຳງ່າວ່າສະການໃນກຽມ ແລ້ວໄປເປັນ  
ເຈົ້າເມືອງຕະນາວຄວັງອ່າງໜ່ວມເມືອງທີ່ປ່ວງແຕ່ໂບຮາດນາ ເມື່ອມໍາຊີ້  
ເຂົາເມືອງທາຍ່າຍເມືອງຕະນາວຄວັງໄປ ກົບເຂົາເບ່ອອ່າງໄທຍໄປປ່າກຮອງ  
ຕ້ອງໃຫ້ພວກທາຍ່າຍປ່າກຮອງກັນເອງ ແລ້ວໃຫ້ໝາງກາຮັກພໍາລັງມາ  
ຕ້ອງເນືອງຕະນາວຄວັງ.

ຄຣັນພໍາເຈົ້າເມືອງຕະນາວຄວັງກ່າວ່າກອງທັພໄທຍະຍາໄປ  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້

ຄຣັນພໍາເຈົ້າເມືອງຕະນາວຄວັງກ່າວ່າກອງທັພໄທຍະຍາໄປ  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້ ດີ້  
ຕໍ່ມີ້

สังคมวิถีไทยพัฒนาอย่างมีคุณภาพ ที่มีความหลากหลาย  
และมีความยั่งยืน ให้กับประเทศไทย แต่ในขณะเดียวกัน  
ก็ต้องมีการอนุรักษ์ความงามของสถาปัตยกรรมไทย  
และการจัดการทรัพยากรูปแบบใหม่ๆ ที่สามารถนำไปใช้  
ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างยั่งยืน ไม่ว่าจะ  
เป็นในด้านการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม หรือการท่องเที่ยว  
ที่ต้องคำนึงถึงความยั่งยืนและสิ่งแวดล้อม รวมถึง  
การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ที่มีความสำคัญ  
ต่อความยั่งยืนของประเทศ ดังนั้น จึงต้องมีการดำเนิน  
การที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ในการจัดการทรัพยากรูปแบบใหม่ๆ

ผู้นำประเทศไทยต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการ  
และสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน  
ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน ที่สำคัญ  
คือการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ที่มีความสำคัญ  
ต่อความยั่งยืนของประเทศ ดังนั้น จึงต้องมีการดำเนิน  
การที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ในการจัดการทรัพยากรูปแบบใหม่ๆ

ພຣະທະບະ ທ້າງພຣະເຈົ້າທັງໝາວດໃຫ້ລັດນາຫຼວຍຈຳກັນເມືອງຕະນາວຄວາມ  
ເວົ້ອບເວົ້ອບຮອກຮົມກັນຮາວເມືອງ ๒๐๐ ຄຳ ຈຳນວນພລປະໜາດ ๑๐,๐๐๐ ກ.  
ເຂົ້າຮັບພຸ່ງກັນທີໃຫ້ເລີດ ສັກນແຕ່ເຂົ້າຈຳນເທົ່າຍັງໄຟແພັ້ນກັນ ດັ່ງ  
ເວລານໍາຍລົມຕົງຄລູນໃຫ້ຢູ່ກົກທອດຮອກນໍ້າທີ່ກົດສອງຝ່າຍ ຜ້າຍພຣະຍາ  
ພຣະຄລູນເນື້ອໄຕເນື້ອທວາຍແລ້ວ ກົດປັນໜ່ວຍເຈົ້າພຣະຍາຈົກຮ່ານອນ  
ກັນ ຕ້ອຍໄຟໄໝໄຫວ່າຈະຕີ່ສິ່ງຕະນາວຄວາມໃຫ້ແລ້ວຖາຍ່າງ ຈຶ່ງຈັດ  
ກອງທັພເຮືອນໜານວນເວົ້ອບ ๑๐๐ ຄຳ ກົມພລທທາຣ ๕,๐๐๐ ໃຫ້ພຣະຍາ  
ພຣະຍາພື້ນສົງຄຣາມ ພຣະຍາຮາມຄໍາແໜ່ງ ຄຸມລົງໄປໜ່ວຍເຈົ້າພຣະຍາ  
ຈົກຮ່ານຕົ້ນເມືອງຕະນາວຄວາມ ພອກອອກທັພອອກຈາກປາກນໍາເມືອງທວາຍກົດ  
ຢືນເສີຍບັນທາງທີ່ຕີ່ ພຣະຍາພຣະຍາພື້ນສົງຄຣາມ ພຣະຍາຮາມຄໍາແໜ່ງ  
ຈົ່ງໃຫ້ນໂຈມຈາຕຽງຄຸມເວົ້ອລາດຕະຫວັນລ່ວງນ່າລົງໄປສົບ ໄດ້ຄວາມ  
ວ່າກອງທັພເຮືອຂອງໄທບຍກຂົນມາຈາກຂັ້ງໄຕ ສູ່ລົງຍູ້ບັກອອກທັພ  
ເວົ້ອຊອງພມໍາ ພຣະຍາພຣະຍາພື້ນສົງຄຣາມ ພຣະຍາຮາມຄໍາແໜ່ງ ກໍ  
ຍົກອອກທັພເຂົ້າຕົກຮ່ານຍໍາພມໍາລົງໄປຈາກຂັ້ງເຫັນ ຜ້າຍພຣະຍາເທິພ  
ອວຍນ້ຳວ່ານັກອອກທັພເຮືອໄທບຍກລົງມາຫຼວຍທັງຂ້າງເຫັນຄົກຍົກເຫັດ  
ພິ່ນທາງຕົ້ນໄຕ ກອງທັພໄທບຍົງຄົກສົມົງອບາກອອນນາຍທັພຕາຍໃນ  
ກວຍ ແລ້ວຢູ່ຮອດສົມົງພຣະທະບະແລ້ວເວົ້ອບ້າສົກແຕກຈົນອີກຫລາຍລຳ  
ກອງທັພເຮືອພມໍາກັກແຕກກະຈົກກະຈາຍ ພວກຫັກແດ່ນໃບໜີໄປ  
ນ້ຳ ມັງ ເຂົ້າເວົ້ອເກົຍຜົງຂົນບັກທັນໄປນ້ຳ ກອງທັພໄທບຍົບເປັນໄດ້ປະໜາດ  
៥๐๐ ທັງໄດ້ເວົ້ອແຕດເຄືອງສາຕາວຸອີກເປັນອັນນາກ.

ພວະຍາເຫັນ ພຣະຍາພື້ນຍະສົງຄຣາມ ພຣະຍາຮາມກຳແຊງ  
ໄດ້ກວບຄວາມຈາກກຳໃຫ້ການພວກເຂລຍວ່າ ຍັງມີກອງທິພຂອງຊາສົກຍົກ  
ລົງມາທາງບົກຈາກເມືອງເມົາະຕະ ຈະມາຈຸບຍເມືອງທວາຍບົກທີ່ ຈຶ່ງ  
ຮັບຮວມກອງທິພກລົບໄປແຊງຄວາມແກ່ເຫົາພວະຍາຈົກວົດເມືອງທວາຍ  
ເຫົາພວະຍາຈົກວົດຢູ່ຖຸກຍາກພວະຍາພຣະຄົດ ຈົກອົງທິພບົກຍົກ  
ໄປທາງຮົມແນ້ຳທວາຍເປັນ ແທງ ກອງທິພເຫົາພວະຍາຈົກວົດ  
ໄປທາງຜົງຕວັນອອກ ກອງທິພພວະຍາພຣະຄົດຢັງກົນໄປທາງຜົງຕວັນຕກ  
ໄປຫຼຸ່ມອື່ສອງພາກທາງທິກອງທິພມີ່ຈະຍົກລົງນາ ຜ້າຍກອງທິພ  
ພມາທົບກົງມາທາງບົກຄຣົງນີ້ ຍັງມີໆກວຍວ່າເມືອງທວາຍເມືອງ  
ຕະນາວົວຄົວເສີຍແກ່ໄທຢແຕ່ວ່າ ເຈົ້າເມືອງມະດຸວນເບີນນາຍທິພຍົກລົງນາ  
ກາງຜົງຕວັນອອກກອງ ອ ຕຽງມາທາງເມືອງກົດໝູ້ອົງ ໄໝາຍຈະເຂົາເມືອງ  
ກວາຍທາງຕຳບລເສື້ອຂ້າມ ຊັ້ງກອງທິພໄກຍຕ່າງໆຫຼຸ່ມອື່ ເຈົ້າເມືອງກົດ  
ຕອນປົກມາກອງທິພຍົກລົງມາຕາມທາງໝາຍທິເລີ້າງຜົງຕວັນຕກກອງ ອ  
ມາດັງຂ້າເຫັນອໜ້າຫຸ່ນໂພ່ ກອງທິພໄກຍເຫັນທິພມີ່ຍົກລົງ  
ນາໃນທຸ່ນກໍອອກຮະຄມຕົກກົງ ແທ່ນ ຂໍາສົກໄຟເຮົ້ວຕົວແຕກພ່າຍຍັບເບີນ  
ເສີຍສຳງານມາຜົນແດຕເຄຣອງສາຕຽວງູແກ່ໄທຢເປັນອັນນາກ ໄກຍົ່ງໄດ້  
ນາຍທິພນາຍກອງ ລ ດນ ໄພຣິພດ ៤០០ ກຣມ ຄຣົນເສົ່າງກວຽບແດວ  
ເຫົາພວະຍາຈົກວົດເຂົາມາ ກວາບນັ້ນຄົມທລ ອ ສົມເຕົ້າພຣະນະເວົງກົດ  
ພວະໄທຢ ໂປຣກໃຫ້ພວະຍາກົ່າໄສຍະນະກົງການນາເນືອງຕະນາວົວຄົວຕ້ອງໄປ  
ດ້ວນເມືອງທວາຍນີ້ໃຫ້ເຈົ້າເມືອງກວມກາຮັບເຂົາມາເຝັດອັນພວະພິພົນ

สัจจะแล้ว โปรดให้กลับไปรักษาเมืองอยู่บ่ย่างเดิม แล้วมีตรา  
ให้ห้ากอยทัพกลับเข้ามาบ่ยังพระนคร ในวันเสง พ.ศ. ๒๔๙๒.

คงปลายบ่มเสงนัน สมเก็จพระนเรศวรสักขยะกากองทัพหลวง  
ลงไปตีกรุงกัมพูชา มีชัยชนะขึ้นกัพพระลัษฎาเจ้ากรุงกัมพูชาได้  
ให้ประหารชีวิตวารเดิมในพิชปูมภารม แล้วกวาดต้อนครอญครัว  
เช่นรนาเป็นเชลยเป็นอันมาก ครุณเสสที่จกลับมาดังพระนครจร  
คำรัสสั่งให้ตั้งหัวเมืองเห็นอทุกทาง ให้ร่างเมื่อเวลาทำสังคهامก  
ยศรภากองบ่ม ให้กลับมามาเมืองกรุงการบักกรองดังแต่  
ก่อน ทรงตั้งชาราชการทมบ้านเห็นขาดความชอบให้เปลี่ยนผู้บักกรอง  
คือ พระยาไซบูรณ์ข้าหลวงเดิม ที่ได้ทรงใช้สั่งทำศึกมา  
แต่แรกนัน ให้เป็นเจ้าพระยาสุรัษห์ ครองเมืองพิเศษโภก ให้  
พระศรีเสาวรักษ (ทำนองจะเป็นราชินิกุล) ไปครองเมืองค้อไทย  
ให้พระองค์ทอง (เป็นเจ้าราชินิกุล) ไปครองเมืองพิทีชย ให้  
หลวงจ่าไปครองเมืองสวรรคโภก แต่เข้าใจว่าสั่งครอญครัวเช่นนั้  
ให้ยกม้าควานนนท์ไปอยู่หัวเมืองเห็นอโภยมาก

สังค河流ที่ ๑๒ คราวต์นเทือกภูเขาเมืองมอญ  
บีมะเมี่ย พ.ศ. ๒๑๓๗

เมื่อกองทัพไทยไปถึงเมืองทวยเมืองทะนาวศรี ในคราวที่  
กล่าวมาแล้ว กองทัพที่พระเจ้าหงษ์ขาวด้วยลงมาช่วยรักษาเมือง  
เกณฑ์มอญเข้ากองทัพมาโดยมาก เพราะเมืองมอญอยู่ใกล้เมือง  
ทวยเรียกผู้คนໄก็เร็วว่าเกณฑ์คนทางอิน แต่พวกมอญไม่ชอบ  
พม่า คิดหาโอกาสที่จะพ้นจากอำนาจพม่าอยู่เสมอ เมื่อยังมีพัน  
ๆ กองตั้งยอมให้พม่าใช้มารบพิงกับไทย พากันมาล้มตายได้ความ  
ลำบากมากเช่น กิจขอยากพน้ำจากอำนาจพม่ามากขึ้นทุกท ครั้น  
พวกมอญเห็นกองทัพของพระเจ้าหงษ์ขาวคืบมาแฟี้ไทยไปติด ๆ กัน  
หลายคราว แล้วสุดถึงไทยบกรกเข้าไปที่อาเมืองทวยเมืองทะนาว  
ศรีไกทอง เมือง ก็พากันกระดองกระเตงไม่กลัวเกรงพม่า  
เหมือนแต่ก่อน ทำนองความจะปรากฎแก่พระเจ้าหงษ์ขาวที่ว่า กอง  
ทัพนักทัพเรือที่เหล่านราษฎร์เมืองทวยเมืองทะนาวศรี มาเสียท  
ไทยแต่กับบินไป เพราะพวกมอญไม่เป็นใจบุ่ง ตามนิจน์เมื่อ  
เดียทัพกลับไปแล้วพวกมอญจะกำเริบชนอย่างโถอย่างหนึ่ง ความ  
ประภัยในพงษ์ขาวพม่าว่า พระเจ้าหงษ์ขาวทั้งซัคเคียงพวก

ນອຍວ່າເຂົາໃຈມາເພື່ອແກ້ໄທຢູ່ກ່ອງກຳກົດ  
ລົງນາຈາກເມືອງທີ່ມະນຸຍາວັດ ໃຫ້ລັດມາປ່ວມປ່ວມພວກມອຍ ຈະໄກຮັບ  
ພຸ່ງກັນອ່າງໄວທ່າປ່ວກງານໃນ ມີໃນພົງຂາວຄາວເຕີວ່າພວກມອຍພາ  
ກັນພົບຂອບຄວ້ວໜີກອງທັພິນໄປໂປ່ອຍໆເມືອງບະໜີບ້າງ ໄປໂປ່ອຍໆ  
ເມືອງເຊີຍໃໝ່ບ້າງ ແຕ່ໂຄຍນາກັນເຂົາມອີກຂໍສົມເຕົກພຣະນເຮັດວຽກ  
ທີ່ກ່ອງກ່ອຍທີ່ມາ ຕ້ອມພຣະເຈົ້າທ່ານວົດຖອງທົງໝັນນາງຝູ້ໃຫຍ່  
ໜຶ່ງເປັນທຸວາພຣະວາຈທຸກຄົນ ໃນທັນສີພຣະວາຈພົງຂາວຄາວ  
ເຮົາກົດວ່າ “ພຣະຍາລາວ” ດັ່ງນາເປັນຈາເມືອງມະນຸຍາ ຕຳແໜ່ງ  
ເທິກວົບາລມະຫຸດຫົວເມືອງມອຍຂັ້ງຝ່າຍໃຕ້.

ໃນເວລານີ້ພວກມອຍທີ່ກ່ອຍໄປໂປ່ອຍໆຕ່າງປະເທດກັບພວກມູນາຕັ້ງ  
ນັ້ນຊັ້ນຍັງອ່າຍໍໃນເມືອງມອຍ ລອຍໄປນາສີສັරດົງກົນອູ້ນເນື້ອງ ພວກ  
ພຣະຍາມອຍເຂົາມສຳນິກົດໃນກຽງກ່ອຍທີ່ມາ ຄົງເກລີຍກລ່ອມ  
ໜຶ່ງກ່ອນເຂົາມເມືອງມອຍຈະໃໝ່ນາເຂົາກົນໄທ້ ທ່ານຊອບດ້ວຍກົມ ກ  
ຍັງກີ່ວ່າພວກມັນເນື້ອງ ອີ່ກົກຈະນີ້ ຄວັງນະເໜັນຈະນິວອິງພອງ  
ທ່ອພຣະຍາລາວເຈົ້າເມືອງມະນຸຍາ ວ່າພຣະຍາພວກໄວ້ເຈົ້າເມືອງມະນຸ  
ລຳເລິງ (ທີ່ເຮົາກົມທີ່ລຳເລິງມຽນ) ນາເຂົາກົນໄທ້  
ພຣະຍາລາວຈະເຂົາຕ້ວພຣະຍາມະນຸຍາລຳເລິງໄປໆປໍາຮະດົງໂທຍ ແຕ່ພຣະຍາ  
ມະນຸຍາລຳເລິງຮູ້ຕວກອນ ດ້ວຍເມືອງມະນຸຍາລຳເລິງຕົ້ນອູ້ຝູ້ໄຕລຳແນ່ນ້າ

◦ ບໍ່ພເຈົ້າເຂົ້າໃຈວ່າຈະເປັນຄົນເດືອກນີ້ເຮັດໃນພົງຂາວຄາວພມ່ວ່າ “ພຣະຍາຄອ” ຈຶ່ງ  
ປຣາກອູ້ໃນເວັ້ງສັງຄຣານຄຣາວທີ່ ๐๐.

ส่วนข้ามฝากไกลกันกับเมืองเมะตุมะ จังหวัดรวมกำลังคงแข่ง  
เมืองแล้วให้ทัศน์เข้ามายังกรุงคริอุทยาน ขอสำนักวัสดุเป็นข้า  
ขอขันฑ์ตาม ขอพระราชทานกองทัพออกไปช่วยรักษาเมือง  
เมะลำเลิงไว้ สมเด็พระนเรศวรทรงมีรัฐสั่งให้พระยาครุฑ์ศรีลคุณ  
กองทัพจำนวนพล ๓,๐๐๐ ยกไปช่วยเมืองเมะลำเลิงฯ พอกอง  
กองทัพไทยยกไปถึง ข่าวทราบถึงพระชนอัญตามหัวเมืองก์พา  
กันมาเข้ากับไทยเป็นอันมาก จนมีการรักษาเมืองเมะตุมะต้อง<sup>๔</sup>  
หัวเมือง เมืองหนึ่งๆไป พระเจ้าหงษ์ขาวด้วยทรงทราบความว่า หัวเมือง  
มอยุชเข้ากับไทย ก้าวเดินไปถึง จังคำรัสสั่งให้พระเจ้าตองชู  
ยกกองทัพลงมาบ่ร้ายป่วยเสียให้ร้าบภายใน ทำนองพระเจ้าตองชู  
จะเข้าพระไทยว่า เป็นแต่พระเจ้าเมืองกรรมการคิดเห็น รายภูร  
โดยมากหาได้เป็นใจกวัยไม่ ยกกองทัพลงมาโดยป่วยมาทักษ์  
กองทัพไทยกับมอยุช่วงกันรับฟัง ตักกองทัพพระเจ้าตองชูแตก  
ยับเยิน จนพระเจ้าตองชูหันกลับไปเมือง กองทัพไทยมอยุ  
ไล่ติดกามจนที่ป่านถังเมืองสังโถง แต่กำลังไม่พอจะต่อสู้ไป  
ก็ต้องยกกลับมานำเมืองเมะตุมะ

ตั้งแต่รากันคราวแล้ว หัวเมืองมอยุชั่งผ่ายไห้ ตั้งแต่  
เมืองเมะตุมะลดความจันต่องยกยกใหญ่ ก้าวเป็นเมืองขันกรุง  
คริอุทยานหะหมัดทุกเมือง.

๖ พิเคราะห์ตามเรื่องที่น่าว่า ที่ไม่นั้นสืบพระราชพงษานุราวร์ กองทัพไทยยก  
ป้อมราวนี้ ๓,๐๐๐ น้อบันก้า จำนวนพลเห็นจะมากกว่านั้น.

ສັນຕະພາບ ຖະໜາດ ສົມເຖິງພວະນະເວົ້າກວດເມືອງທິປະໄຕ  
ຄວາມເງິນ ປັນຍາ ພ.ສ. ແກ້ໄຂ

ທີ່ສົມເຖິງພວະນະເວົ້າກວດເມືອງທິປະໄຕ ມີຜ່ານໃຫຍ່ໄດ້ ທີ່  
ຂອງໄທ ເປັນຫວັດທີ່ຂໍ້ຕົວຢ່າງໃນເວັດໄວ້ພາຍໃຕ້ມາເປັນເນື້ອງຊັ້ນ  
ຮັບກັບພຳມໍາໃນຄວັງນັ້ນ ເພົ່າວິທະຍາກວາດກົດມຳມັກພຳມໍາຕັ້ງແຕ່  
ສົມເຖິງພວະນະເວົ້າກວດທຽບປະກາດອີກສະກຸນພຳມໍາແມ່ນແຕ່ງ  
ປະຫວັດໄວ້ພາຍໃຕ້ ເພົ່າຍັນຍົກອີກພຳມໍາຍໍາຍໍາ ພາຍໃຕ້ໄທຍ່າຍ່າ  
ຄວາມເປັນອີກຮະຂອງชาຕີ ຮັບກັນອູບ້າ ບໍລິຫານອີກຮະສໍາເລົ່າໄດ້ໃນ  
ຄວາມເມືອງສົມເຖິງພວະນະເວົ້າກວດຫຼັງຈຶນຊັ້ນພວະນາຫຼຸມປະຈຸບັນ  
ແລ້ວ ເລີ່ມໄດ້ເມືອງທີ່ໄວ້ເປັນຜ່ານທີ່ສົມເຖິງພວະນະເວົ້າກວດແລ້ວ  
ເວັດໄວ້ພຳມໍາຕັ້ງແຕ່ງ ດ້ວຍກົດມຳມັກມາເປັນຂອງໄທຍ່າຍ່າເຕີມ  
ເວັດໄວ້ພຳມໍາຕັ້ງແຕ່ງ ເພົ່າຍັນຍົກອີກພຳມໍາແມ່ນແຕ່ງແຕ່ງ  
ນອ່າຍ້າງໃຕ້ມາເປັນຂອງໄທຍ່າຍ່າ ກໍາເໜີມອນນີ້ຫາເກົດຂົນວ່າ ໄທຍ່າຍ່າ  
ຕອບແທນພຳມໍາບ້າງຄຸນໄໝ ດ້ວຍປະສົງຄະນະຢ່າງຍິ່ງກົມໂອກາສແລ້ວ  
ເພົ່າຍັນຍົກອີກພຳມໍາຕັ້ງແຕ່ງ ເພົ່າຍັນຍົກອີກພຳມໍາຕັ້ງແຕ່ງ  
ໄທຍ່າຍ່າ ອາຈະໄປ້ເມືອງທິປະໄຕ ໄດ້ສົກວາເໜີມອນກົດພຣະເຈາຫຍາວກ  
ນາຕົກຈົງຄວິບຍໍ່ທີ່ມີກົດມຳມັກ ຂະນະນີ້ໄທຍ່າຍ່າສົກອີກພຳມໍາຕັ້ງແຕ່ງ  
ພຳມໍາໄກມາຍໍາຍໍານາມືອງນັ້ນແລ້ວ ເມື່ອໄກໂອກາສກົກງວະ

ท้องแท่นพม่าบ้าง จริงอยู่ที่ไทยได้โอกาสครองนั้น ไม่ได้เป็นข้อพม่าเท่าพม่าเกย์ได้เปรียบไทยมากแต่ก่อน เพราะไทยมาได้เปรียบ เมื่อถูกพม่าทำลายแล้วเสียแล้วคราว ๑ แล้ว ต้องก่อสร้างสร้างทั่วใหม่ และคงจะพุ่งมาเป็นช้านานใจมีเชบชนะ กำลงรพลยอมไม่บริบูรณ์ เหมือนพม่าเมืองไทย อาภาระการ ๑ หัวเมืองมหาภูท ไก่มาเยือนของไทยในชนบทไม่หมก แม่เมืองที่คามาผู้คน ก็แตกกระซักกระฉ่ายไปเสียก่อนแล้วเป็นอันมาก ไทยไม่ได้มีภัย เป็นกำลังเหลือบอนอย่างพม่าเกย์ได้มาแต่ก่อน ขอที่ไม่ได้เปรียบ พม่าเหมือนอย่างพม่าเกย์ได้เปรียบไทยคงกล่าวมานานกังหราภัน อยู่ แต่ที่สำคัญเดียวพระเครื่องเวบนักรบ ไม่เคยหงโตก้าศที่จะ ทำแก่ชาศกได้ให้ล่วงไปเสียเปล่า พอยังโตก้าศจึงเสียก กองทัพหลวงไปตีเมืองหงษาวดีเมืองมังะแผล พ.ศ. ๒๓๓๙.

เร่องสมเด็จพระนเรศวรเสศต์ฯ ไปตีเมืองหงษาวดีใน หนังสือพระราชพงษายาวนานฉบับขอนหมามิ่น มีแต่ในฉบับหลวง พระเสรีสุนันญา เดียว ยศต้องกับพงษายาวนานพม่า แต่กล่าวย่อๆ เก็บมา ไม่มีรายการคุยยกัง ๒ ฝ่าย จังจากต้องสันนิษฐานราย การที่ร่วง谷ข้าง ความปรากฏว่า สมเด็จพระนเรศวรเสศกจยอกดิ ทัพหลวงขอจากพระนครเมืองวนอาทิตย์ เกอนอย ชน ๑ ค่า ๔ 月份 ๒๓๓๙ จำนวนพลทัพ ๔๖๐,๐๐๐ ปูปี ไปเมืองมาจะต้มะ รวมรวมกองทัพมีภูเข้าสู่ทิวแล้ว เสศกจยอกดิ ทัพหลวงขึ้นไป

ທັງໝາວດເຂົາລົມເມືອງໄວ ຂ້າພະເຈົ້າໃຈວ່າສຸມເຕົ້າພຣະນະເຮັດວຽງເຕົ້າ  
ໄປຄຽງແບ່ນກາຮຍກຈີ່ໄປ ໄນໃຫ້ຂໍສົ່ງມາເລາພອະຕະຕະເຕືອມຕໍ່ອັນດູ  
ໄກພວກພວ້ນ ແລ້ວຮ່າງປ່ວະສົງກົດທີ່ກາໄປນັ້ນເຫັນຈະເປັນ ທ່ານກາຮ  
ຄອ ປ່ວະກາຮທີ່ ດ້ວຍມາຮອດທີ່ ດ້ວຍມາຮອດທີ່ ດ້ວຍມາຮອດທີ່ ດ້ວຍມາຮອດທີ່  
ເຖິງ ປ່ວະກາຮທີ່ ດ້ວຍມາຮອດທີ່ ໄດ້ໃນກວານ ກຈະ  
ກວາງມີລຳນາແລກຳລັງຂອງຊາຍກໃຫ້ ວິໄລ໌ສຳຫຼັບກິດກາຮກວານນໍາຕ່ອ  
ໄປ ປ່ວະກາຮທີ່ ອິຍ່າງໄວ ຖ້າ ຄົງຈະຄົດກວາດເບົາຄວບກວັບພລມເມືອງ  
ຂອງຊາຍກມາເປັນເຊລຍໃຫ້ໆມາກ ໂກຍປ່ວະສົງກົດທົກທອນກຳລັງ  
ຂອງຊາຍກ ແລ້ວເພື່ອຄົນມາເພີມເຕີມເປັນກຳລັງສຳຫຼັບພຣະວາງຊາຍ  
ຈັກກ່ອນໄປ ຄວາມປ່ຽກງວ່າສຸມເຕົ້າພຣະນະເຮັດວຽງລົມເມືອງທັງໝາວດ  
ອື່ນ ຕ້ອນ ໄດ້ໃຫ້ເຂົ້າປັນເມືອງເມອນວັນທີ່ ຕ້ອນ ແລ້ວ  
ຄົນ ດ້ວຍ ດ້ວຍ ເພື່ອຄົນມາເພີມເຕີມເປັນກຳລັງສຳຫຼັບພຣະວາງຊາຍ  
ພຣະເຈົ້າອັງວະ ພຣະເຈົ້າຕອງອູ ຍາກອອທິພມາຊ່ວຍພຣະເຈົ້າທັງໝາວດທີ່  
ມີ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່ ມື່  
ມື່ ມື່  
ມື່

ສັງຄວາມຄວງທີ ๑៤ ສົມເຕົ້າພະນະເວົ້າວົດມື່ອງຫຼາວທີ  
ຂະໜໍ້າ ໂກງໍາ ພ. ຕ. ເກມແກ

ສົມເຕົ້າພະນະເວົ້າວົດມື່ອງຫຼາວທີ່ສຳຄັນ ແລ້ວ ປ່າຍພຳມ່າໄຟເຊັ່ນ ແມ່ນເອົາພາຍານຈະ  
ປ່າຍປ່າມໄຫຍ້ ຍາກອງທັພເຂົ້າມາຮັບໄຫຍ້ໄຟ່ຈະທັພ ۱ ແລ້ວ ວຸ່ນຍິ  
ກົງໃຫ້ພວັນຍົກເຂົ້າມາວິກ ຕົກຕ່ອກນຳກົງ ໃນນິ້ນທະວອຫາ  
ໂອກາສກ່ອນ ແຕ່ສົມເຕົ້າພະນະເວົ້າວົດນີ້ ດ້ວຍໂອກາສເປັນໄຟລະ  
ແຕດ້າໄຟເປັນໂອກາສແລວກໄຟທ່ານ ແມ່ນອໍາຍ່າງທົດມື່ອງຫຼາວທີ່  
ເສັ່ນໄປຕໍ່ກະແວກໄຟລໍາເວົ້າແລວນັ້ນເຊຍເລີຍເລີຍ ຕະຫຼາມ ຈົນໆໂອກາສວິກ  
ຈຶ່ງໄປຕອກຄວງ ၈.

ໃນຮ່ວ່າງ ၈ ບັນນຸມເຫດກາຮອນເປັນຜ່າຍຫາຍະຂອງພຳເກົດ  
ຂັ້ນກາຍອ່າງ ດ້ວນແຕ່ເນອງຄວຍເຫດທີ່ພຣະເຈົ້າຫຼາວຄີແພສັງຄວາມ  
ໄຫຍ້ເປັນບໍ່ຈົບໄປທຸກເຮືອງ ລວມທີ່ວ່າອົກສົດກວມທີ່ພຳມາທໍາຮ້າຍ  
ໄຫຍ້ຕາມສັນອົງໃຫ້ເຫັນປະຈັບ ຕົກຕ່ອກນາແຕ່ເມື່ອສົມເຕົ້າພະນະເວົ້າວົດ  
ໄປຕໍ່ມື່ອງຫຼາວທີ່ ປະເທດວາງທີ່ຍົກອອກທັພໄປໜ້ວຍມື່ອງຫຼາວທີ່  
ກຽນພະເຈົ້າຕອງອໍ້າຮັບແປນລູກຂອງພຣະມືຖຸລາ ກັບພຣະເຈົ້າອັງວະຊີງ

ເປັນລັກເຂົອຂອງພຣະເຫຼາຫັງໝາວຄົມໄປດັງກ່ອນ ກອງທັພພຣະເຈົ້າແບ່ງ  
ທີ່ເປັນລັກເຂົອໃຈອັກອົງຄໍ ໄປຢັ້ງຫລືໃໝ່ ພຣະເຫຼາຫັງໝາວຄົມຍິ່ອງ  
ຄວາມຂອບວ່າເພວະ ກອງທັພພຣະເຫົ້າ ຕອງອັກພຣະເຂົ້າອັນວະຍາກໄປ ສມ  
ເຖິງພຣະນເວສວໃໝ່ ເລີກທັພກລັບມາ ຈະພຣະວັດທານນຳເໜັ້ນໃນໜາລູ  
ແດວລານນຳຕໍ່ແທນ່ງພຣະມຫາອປ່າຊັ້ນວ່າງອູ່ ທຳນອງພຣະເຈົ້າ  
ຕອງໃຈທຸລອດໜຸ່ນຂໍ້ຢ່າງໄຮຍ່າງໜຸ່ນກວຍ ພຣະເຫຼາຫັງໝາວຄົມໄທ  
ພຣະເຫຼາຫັງເຂົອງຄົກເປັນພຣະເຈົ້າອັນວະໜັນແປນພຣະມຫາອປ່າແຖນ  
ອັນຄົກທາດຕອຫັ້ງ ຜ້າຍພຣະເຈົ້າແປ່ງກອງທັພໄປດັງກລາງທາງໄດ້  
ກຽບຄວາມກົ່ນອືຍພຣະໄຖຍ ຄວຍໜໍາຍວ່າພຣະວັດທິດຕາຈະໃຫ້ເປັນ  
ພຣະມຫາອປ່າຊາ ເພວະໄກເຄຍທ່າສົກສົງຄວາມຟ້າເໜັ້ນຈົກວານຈົບ  
ນາແຕ່ກ່ອນ ຄຣົນໄຟສົມໜໍາຍກເລຍແກນພຣະເຫົ້າຕອງວ່າເປັນຜົກ  
ຍິ່ງໃຫ້ພຣະວັດທິດຕາຈະ ຈົງທັນທີ່ກອງທັພເລຍໄປຕ່າມອິນ  
ຕອງອູ່ ເລານນຳພຣະເຫຼາຫັງອູ່ບັງອູ່ທເມອງທັນໝາວຄໍ ໃຫ້ຈົນຫຸ້ນອິນ  
ຜົກເປັນວັດທິດຕາຈະ ນົດຈົນຫຸ້ນອິນເປັນຄົນເຂັມແຂງກາງສົກ  
ທົ່ວສູງໝາເນືອງເປັນສາມາດ ພຣະເຈົ້າແປ່ງຈະທ່າເມືອງຕອງກໍໄຟໄກ  
ກໍເລີກທັພກລັບໄປເມືອງແປ່ງ ແລ້ວເລຍຕະແໜງເນືອງ ໄນອ້ອນນົມ  
ຕອງພຣະເຫຼາຫັງໝາວຄົມຜູ້ເປັນວັດທິດຕາຈະ ຕ່ອມາໄຟ້ພ້າພຣະໜິດ  
ແກ້ວລູກພຣະເຈົ້າໃໝ່ເໝົາ ທີ່ພຣະເຫຼາຫັງໝາວຄົມໄຫ້ຮອງກຽງສົກ  
ສົກນາຄນຫຼາກທາງແຂງເມືອງຫຼາຍໆ ພຣະເຫຼາຫັງໝາວຄົມເກຮັງວ່າປະເທດ  
ວັດທິດຕາຈະເມືອງທີ່ໃຫຍ່ທ່າງໄກລະພາກນໍາເຂົາຍ່າງ ກະຕັງ ກະເຄອງໜູນ

ຈຶ່ງອຸບາຍຕັກເຫຼືອນໃຫ້ສັນຍາຕຽບລານເຂົ້າໄປຜົກທັກຮາຊາກາຣາດາມ ໂມຮາດ  
ຮາຊປະປະເພີ່ມ ໂຕຍປະປະສົງຄໍຈະໃຫ້ເປັນຕົວຈຳນຳມູຍ້ໃນກຽງຮັງໝາວດີ  
ຫົວເມືອງທີ່ຍັງມີຄວາມສ້າມມາດຍາເກເງົາກສິ່ງບໍ່ຕຽບລານໄປຄວາຍຕາມ  
ຮັບສິ່ງ ແຕ່ພຣະເຈົ້າຕອງອັກນັ້ນຮາຊ້ວ່າຮາຊອນໜ້າຊັ້ງເປັນພຣະເຈົ້າເຊີ່ຍ  
ໃໝ່ແລ້ພຣະເຈົ້າຍະໄໝ ຕ່ອງຄົນເພັກເນີຍເລີ່ມ ຫ້າສັ່ງຮາຊຍ່າຕົ້ນໄປຕາມ  
ຮັບສິ່ງໄໝ ພຣະເຈົ້າຫ້າຍ່າກມີຮູທທະກປະກາຣາໄກ ດ້ວຍຫົວເມືອງທີ່  
ວາງພຣະໄໝທີ່ໄກຍັງເຫດລອຍໜູ້ອັນຍັກ ໄນມີມຳກຳລັງພອທະປ່ວຍປ່ວມ  
ກາຕອນນິ້ນຂອບ.

ຝາຍພຣະໜ໌ແກວເຈົ້າກຽງຄວຸສົກນາຄົກທີ່ ເມືອງຕົ້ນແຂງເມືອງ  
ແລ້ວ ແຕ່ງທ້າວພຣະຍາໃຫ້ໄປເຖິງວິກລົມກົດົມໝາວລ້ານໜ້າ ທີ່ຈັງ  
ທັກໄຟຍ່າຍ້ວ່າຕ່າງປະປະເທິກໃກລົມໄປບ້ານເມືອງ ພວກໝາວລ້ານໜ້າທີ່  
ພຣະເຈົ້າຫ້າຍ່າກວັດເຂົ້າໄປມີມາກຕົວຍັກ ເພຣະຄູກວັດໄປ  
ຫລາຍຄວາວ ເນື້ອໄກທ້າຍວ່າພຣະໜ໌ແກວຮາຊຍ່າຕົ້ນພຣະເຈົ້າໃໝ່  
ເໝຍງົງ ທັງນັດອັກນັດວ່າເປັນມໝາວຍໃນພວກລ້ານໜ້າ ໄກເປັນ  
ອີຄຣະກົກໂຄນຍມບິນທີ່ ຜ່ານກັນອພຍນກລົມໄປບ້ານເມືອງ ແຕ່ທາງ  
ໄປຈະຕົອງເຄີນຝ່ານອາພາເຂົ້າຕົ້ນໃໝ່ ເວລານັ້ນພຣະໜ໌ແກວກັບ  
ພຣະເຈົ້າເຊີ່ຍໃໝ່ເປັນອົກນ້ອຍ ດ້ວຍເມືອງພຣະໜ໌ແກວຕົງຕົວເປັນ  
ອີຄຣະແລ້ວ ເຫັນວ່າພຣະເຈົ້າເຊີ່ຍໃໝ່ເປັນນອງພຣະເຈົ້າຫ້າຍ່າດີ ຈຶ່ງ  
ອູທ່ານນີ້ໃຫ້ພຣະຍານ່ານແຂງເມືອງເອົາພຣະເຈົ້າເຊີ່ຍໃໝ່ນຳ້າງ ຄຽງນ  
ພຣະໜ໌ແກວເກຮັງພຣະເຈົ້າເຊີ່ຍໃໝ່ຈະຫຼັກວ່າມີໃຫ້ພວກຄວັກລົມໄປ

ຈີ່ເຕັກນອນທັງນີ້ຍຳນາວັນຄວ້າລ້ານຫ້າງ ໃປ່າກເມື່ອງເຊີຍງ່າຍໍ່ໃໝ່  
 ພຣະເຈົ້າເຊີຍງ່າຍໍ່ໃໝ່ກ່ຽວຂ້ອງມາຮ່ວມມື່ງກ່ຽວຂ້ອງມາຮ່ວມມື່ງ  
 ຄວ່າມີກ່ຽວຂ້ອງມາຮ່ວມມື່ງກ່ຽວຂ້ອງມາຮ່ວມມື່ງ ປະເທດໄທ ປະເທດໄທ  
 ເມື່ອນີ້ມີກ່ຽວຂ້ອງມາຮ່ວມມື່ງກ່ຽວຂ້ອງມາຮ່ວມມື່ງ ພົມກັກທຳສົກລວມແພ່ໄທຢູ່  
 ໜົມດຳນານາໃໝ່ເໜີມອນແຕ່ກອນ ທ້າພຣະເຈົ້າທີ່ກ່ຽວຂ້ອງມາຮ່ວມມື່ງ  
 ຕັ້ງແຂງເມອງເນຍອີ້ນ ວັດທະນາທັງຫຼຸດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງມາຮ່ວມມື່ງ  
 ສັນນາຄົມຫຼຸດຍົກມາຕເມອງ ນ້າກລວມຍົກພລມເມອງຈະພາກນີ້ໄປເຂົ້າ  
 ກົມ້າສົກ ຖ້າມີເຕັມໃຈບຸ້ນ ກໍ່ເກີດໄກຍອັນຕຣາຍໄດ້ກັ້ງ ໂສ  
 ສະຖານັດ ຈະອ່ຍ້ໄປແຕ່ໂຄຍລຳພັງເຫັນຈະມີໄດ້ ພຣະເຈົ້າເຊີຍງ່າຍໍ່  
 ຈີ່ແຕ່ງທັກໃຫ້ເຫຼື້ອງຈາກສັນກະນົດໃຫ້ເຫຼື້ອງຈາກສັນກະນົດ  
 ຕົວຍຸທະຍາ ຍອນອ່ອນນົມຕ່ອສມເຕົ້າພຣະນະເວົຄວວ ອູນເປັນຂ້າ  
 ຂອບຂັ້ນຫຼັກສົມາສົບໄປ ແລະຂອພຣະວາຈຖານກອງທັກນີ້ໄປຫຼຸບຂອງກັນ  
 ອູ່ໃຫ້ພວກງານກ່ຽວຂ້ອງສັນນາຄົມຫຼຸດຍົກມາເບີຍຕົບຕໍ່ມາກວ່າ.

ໃນເວລານັ້ນພວກທ້າວພຣະຍາເມື່ອງເຊີຍງ່າຍໍ່ໃໝ່ທີ່ທັນພມໍາມາພັງສົມ  
 ເຕົ້າພຣະນະເວົຄວວອີ້ນໃນກຽມກ່ຽວຂ້ອງທະຍາເຫັນຈະມີມາກ ກໍ່ເປັນຕົວສຳຄັງ  
 ອັນຜົນພລມເມອງນບດອມາກນອ່ຍຸກນ ອ ກວາງຕົກໃຫ້ເປັນທີ່ພຣະຍາຮາມ  
 ເກໂຮງ ຄວານພຣະເຈົ້າເຊີຍງ່າຍໍ່ໃໝ່ນ້າອ່ອນນົມຍອນຂົນຕ່ອກຮັງກ່ຽວຂ້ອງທະຍາ  
 ສມເຕົ້າພຣະນະເວົຄວວທຽງພຣະວາຈຄຳວິທ່າທ່ານວ່າ ເມື່ອງເຊີຍງ່າຍໍ່ໃໝ່ຈີ່ຈົງ  
 ມີກຳລັງຜູ້ຄົນມາກວ່າເມື່ອງລ້ານຫ້າງ ວັດທະນາພລມເມອງເປັນ  
 ໄກຕ້ອສັ້ນຫຼັກພຣ້ມກັນ ເມື່ອງລ້ານຫ້າງກໍຈະທຳໄມ້ໄດ້ ຈີ່ໂປຣກ

ให้เจ้าพระยาสุรศักดิ์มกlongทพหวเมืองฝ่ายเหนือขันไปห้ามนิให้ช้าว  
ล้านช้างมาเบียดเบียนเมืองเชียงใหม่ และให้พาตัวพระยารามเดโช  
ขันไปเป็นผู้ช่วยพระเจ้าเชียงใหม่วรากษาบ้านเมืองต่อไปกวัย เจ้า  
พระยาสุรศักดิ์เมืองเชียงแสน ให้ไปห้ามกองทัพกรุง  
ศรีสัตนาคนหทัยการลงตงตดเมืองเชียงแสนอยู่นั้น ว่าอย่าให้  
เบียดเบียนเขตรากเคนเมืองเชียงใหม่ต่อไป ด้วยพระเจ้าเชียงใหม่ได้  
นาอ่อนน้อมยอมเป็นข้าขอขันทสิมาของกรุงศรีอยุธยาแล้ว พาก  
แม่ทัพนายกองกรุงศรีสัตนาคนหทัยราชวรวิหารของทัพไทยยกขันไป  
ก้าวกรงพระเกศานภาพสมเกี้ยวพระเครื่อง พากันเลิกทัพกลับไป  
แต่ในเวลาตนนั้นเมืองน่านและเมืองฝางยังกราถทางกรุงศรีอยุธยา  
ไม่อ่อนน้อมต่อพระเจ้าเชียงใหม่ เจ้าพระยาสุรศักดิ์ใช้พระยารามเดโช  
เป็นข้าหลวงรักษาการอยู่ที่เมืองเชียงแสน หัวังจะเกลียกล้อม  
หัวเมืองที่ยังกราถทางกรุงศรีอยุธยา และให้คอบรรังษีให้เกิดเหตุภัย  
เมืองล้านช้างต่อไป แต่นั้นประทศด้านนาเชียงใหม่ก็มาเป็นเมือง  
ขันของไทยเหมือนกับหัวเมืองมณฑลช้างเผือกใต้ และยังมีเหตุเกิด  
ขันทางเมืองยะไข่ขึ้นทาง๑ เมืองยะไข่แต่ก็มีเป็นประทศที่มี  
ศิริราษฎร์ทางชายทะเลข้างทิศตะวันตก ต้องเป็นประทศราษฎร์ขันพม่า  
มาแต่กรุงพระเจ้าหงษาวดีเรืองนอง แห่งอนกับประทศอันทอย่ใกล้  
ชีอกับพม่าในสมัยเดียวกัน รัตนพระเจ้าหงษาวดีนั้นทบูเรงเสื่อม  
ข้าน้ำดัง พระเจ้ายะไข่คงตั้งแขวงเมืองบาง เหตุการณ์ทบูร่วง

ทักษิณ ชินวัตร กล่าวว่า ตนได้ติดต่อ ก.พ. ด้วยโทรศัพท์ ขอทราบเรื่องการจับกุมนายไชย พรหมรัตน์ อดีตหัวหน้าส่วนราชการ ที่ถูกดำเนินคดีในคดีสืบสวนการฟอกเงิน กองทัพ แต่ไม่ได้รับคำตอบ จึงได้เดินทางไปที่สำนักงาน ก.พ. ต่อไป

เรองต่อเมืองหงษ์ยาวดีกรีท ๒ พิเคราะห์ตามรายการที่ปรากฏ  
ในหนังสือพระราชพงษ์ยาวดีกรีท ๒ สมเด็จพระนเรศวรมงคลพระไภยจะ  
พยายามต่อเอาเมืองหงษ์ยาวดีให้เสียไป เป็นการทัดลง  
เหมือนครั้งก่อน เริ่มนั่งให้เข้าพระยาจากวุฒิกองทัพมีจำนวนพล  
๔๕,๐๐๐ ยกไปเมื่อตอนบกขุน พ.ศ. ๒๗๔๙ ไปตั้งอยู่ที่เมืองเมือง  
ลำเลิง เกณฑ์ผู้คนพลเมืองมากท่านในราชฝูงนั้น หาเสบียง  
อาหารไว้สำหรับกองทัพหลวง แล้วเกณฑ์กองทัพเมืองกวายจำนวน  
พล ๕,๐๐๐ ให้ไปตั้งต่อเรือสำหรับกองทัพที่การพระออกเรือเมือง  
เวชรา (ท้องถิ่นเรียกว่าเมืองอัมเชสต์ทากวน) ควายอิอกแห่ง ๑  
เข้าใจว่าเจ้าพระยาได้รับแต่ไครับะและสรับสั่งไปในการอิอกอย่าง ๑ คู  
๔๗๗ ไปเกลียกล้อมหัวเมืองท่ายมิไกมาชนแก่ไทยให้มาอ่อนน้อมควาย  
ซึ่งปรากฏในหนังสือพระราชพงษ์ยาวดีกรีท ๒ ครั้นนั้นเมื่อหัวเมืองชน  
หงษ์ยาวดีกรีททราบว่าสมเด็จพระนเรศวรมงคลพระไภยจะเป็นตัวเมืองหงษ์ยาวดี ต่าง<sup>๑</sup>  
ร. พากันมาอ่อนน้อมเป็นหลาຍเมือง เมืองที่มาอ่อนน้อมคราวนท  
สถาคัญคือเมืองยะไข่ กับเมืองทองอุ ทง ๒ เมืองนั้นเป็นบริเวณที่

- ในหนังสือพระราชพงษานิราเรียกว่า เมืองลักษณ์.

ຈະກຳຕັ້ງແຂງເມືອງຕ່ອພຣະເຈົ້າຮ່າງໝາວດີ ມັກອັກຍົກໃຫ້ກົດອນາຄວາມ  
ສມເຕົ້າພຣະນະເຮົວ ຮັບວ່າດ້າເສດຖາໄປຕໍ່ເປົ້າເມືອງຫ່າງໝາວດີໄກຈະຍກ  
ກອງທັພິນຊ່ວຍ.

ຕຽນຈະຕົງອືບ້າຍຄົງຢ້ານຂອງເມືອງຍໍ່ໃໝ່ເຂົ້າເມືອງຕົງອົກອິນ  
ໃຫ້ເຂົ້າໃຈວ່າເຫດໄດເມືອງທີ ๒ ນັ້ນຈຳນາເຂົ້າກັບສມເຕົ້າພຣະນະເຮົວ  
ສ່ວນເມືອງຍໍ່ໃໝ່ເປັນເມືອງຫ່າຍທີ່ເລີ ພວກໜາວເມືອງໜ້າງວູກາວໃຊ້  
ເຮືອ ພຣະເຈົ້າຢ່າຍໃໝ່ຍາກໄກຫວຸນອົງຫ່າງໝາວດີ ຕ່າງໆ  
ໝາຍທັດວັນທີໄປເປັນເມືອງຂອງປະເທົ່າ ຄຽນທ່ານວ່າສມເຕົ້າພຣະ  
ນະເຮົວຈະເສດຖາໄປຕໍ່ເປົ້າເມືອງຫ່າງໝາວດີ ຈຶ່ງນາຂອງເຂົ້າກັບໄທຍປະສົງຄ່າໃຈ  
ໃຫ້ສມເຕົ້າພຣະນະເຮົວບອນຍກຫວຸນທີ່ມີມອງເກົ່ານີ້ໃຫຍ່ເປັນຍຳເຫັນຈີ້ ຄຽນ  
ກົດຍໍ່ໃໝ່ກັບໄປຈາກກຽງຄວ່ອຍທ້າຍ ພຣະເຈົ້າຢ່າຍໃໝ່ທ່ານວ່າສມເຕົ້າ  
ພຣະນະເຮົວທຽບຮັບມີຍກຫວຸນທີ່ມີມອງເກົ່ານີ້ໃຫຍ່ເປັນຍຳເຫັນຈີ້ ກິເກີອງທັພເຮືອຍກມາ  
ບົກເມືອງສີເວີມ ອັນອື່ນຢ່າງນ້ຳຫ່າງໝາວດີໄວ້ອ່າທ່າກອງທັພໄກຍ ສ່ວນ  
ເມືອງຕອງອິນນ ພຣະເຈົ້າຕອງອ່າຫນວ່າເນື້ອສມເຕົ້າພຣະນະເຮົວຕ່າງ  
ໜ່າຍໝາວດີໄດ້ວ ຄອງແສວງຫາຜູ້ທີ່ຄວອບຄວອງເມືອງຫ່າງໝາວດີໄປ  
ດ້າໃກຣໄກເປັນພຣະເຈົ້າຮ່າງໝາວດີມີກຳລັງໄທຍອຸກຫຼັນ ກ່າວໃດເປັນໃຫຍ່  
ໃນເນື້ອພົມໆ ພຣະເຈົ້າຕອງອ່າຫນວ່າມາເຂົ້າກັບສມເຕົ້າພຣະນະເຮົວ ດ້ວຍ  
ປະສົງຄ່າໃຈເປັນພຣະເຈົ້າຮ່າງໝາວດີໄປ ແຕ່ການທີ່ໃຫ້ກົດນັ້ນລູຍ  
ໃຫ້ນາ ຫ້າໃຫ້ທ່ານວ່າພຣະເຈົ້າຮ່າງໝາວດີແນ.

ໃນທັນສີພຣະລາວພໍາຍາວດາວວ່າ ທ່ານອງທອງອື່ນໄວລານນິມພຣະ ວິກຊູອົງຄໍ ຂໍອພຣະມຫາເດຣເລີຍມເພື່ອມພຣະຍນ ຈະເປັນຫຼັກອາຈາຮຍ່າຂອງ ພຣະເຈົ້າທອງອຸຖາບໍາຢ່າງໄວ້ໃນປະກວງ ແຕ່ເປັນກົນລາດໃນເລ໌ຫຼູບຍາຍ ເພື່ອກວາບວ່າພຣະເຈົ້າທອງອູ້ໃໝ່ມາຂ່ອນນົມຕ້ອງໄກ ຈຶ່ງເຂົ້າໄປທັດທານ ພຣະເຈົ້າທອງອົວ່າ ກ່າຍໝາຍເປັນໄຫວ້ໂຄຍໄປພົ່ງໄກຍນເໜະໄໝ ສມຄຶກ ທີ່ໄກນ້ໄກຍຈະເລັງໃຫດງໃຈ ເພວະກຽງທີ່ກົມກຽງ ຄຣົອຍທັນຍາບພຸ່ງຂັ້ນເຄີຍວັນນາກວົງແຊ່ງບໍານາຈັກນ ດ້າພຣະນເຮົວ ໄດ້ເມອງທີ່ກົມກຽງແລ້ວໄກຍຈະບອນໃຫ້ ໄກຮົມບໍານາຈັນເປັນຄໍແຊ່ງອີກ ຄົງຈະຄົກຕ້ອຮອນກອນກາລັນໃຫ້ເມອງທີ່ກົມກຽງແບ່ນວິກະໄຕອົກຕ້ວ ໃປ່ ອົບ່າງດກຈະໄກເປັນເພີ່ມປະເທດລາຊີນກຽງສະຫຼຸບທັນຍາເໜີນອົນ ຂົ່ງຢ່າງກົນພຣະເຈົ້າທີ່ກົມກຽງເຕີວຸນ ເຫັນວ່າທາງທີ່ກົມກຽງແບ່ນໄຫວ້ໄກ ໂດຍລຳພັງ ໄມຕັ້ງໄປເປັນເບີ້ນຂັ້ນຂອງໄກຍຍັງນີ້ນີ້ ແລ້ວພຣະມຫາ ເດຣເລີຍມເພື່ອມກົມກຽງຍາຍໃຫ້ພຣະເຈົ້າທອງອູ້ ເຫັນຫຼັບຄວຍ ຈຶ່ງ ແຕ່ງເຫັນຄົນສົນທິໃຫ້ລອບລົງມາເຖຍວ່າຍັງພວກມອງຍູ້ໄກ ເກລົກທ ມາທຳນາ ປະສົງຄຈໍໃຫ້ມອງຍູ້ເປັນອົງຮັນກີ້ໄກຍຈົນເກີດເຫດກາຮູ້ ກົດກົນນີ້ໃຫ້ສມເຕົ້າພຣະນເຮົວຢາກໄປຢັ້ງເມື່ອທີ່ກົມກຽງສົກວກ ແລ້ວແຕ່ງຫຼູດໄປຍັງກອງທັນເມື່ອຍັງໃຫ້ສົກວກ ແລ້ວມີຫຼັກສົກວກ ພຣະເຈົ້າຍັງໄຟໃຫຍ້ກອງທັນມາຕົກເມື່ອທີ່ກົມກຽງ ພຣະເຈົ້າທອງອູ້ ຈະຍົກກອງທັນໄປປະກົນວ່າຈະໄປໜ່ວຍພຣະເຈົ້າທີ່ກົມກຽງ ພອເຂົ້າໃນ ເນື້ອງໄກແລ້ວຈະຫຍ່າທັກໝັກຫວ່າເນື້ອງທາງ

ชายทเดให้ตามแต่จังการ พระเจ้าอยู่หัวเห็นว่าเข้ากับพระเจ้า  
ทรงอย่างไรมากกว่าที่รอดูนกของทพ.ไทยยกไปจังรัตน์กลงแล้ว  
ยกกองทพขึ้นไปติดเมืองหงษ์ขาวดี เห็นจะรวมเมืองเกอิน ๑๒ ชบัญ  
ฝ่ายพระเจ้าต้องยกกองทพลงมา ว่าจะมาช่วยพระเจ้าหงษ์ขาวดี  
แต่พระเจ้าหงษ์ขาวดีร่วงไม่ไวพระไทยพระเจ้าต้องวุ่น ไม่ยอมให้  
กองทพเข้าไปในเมือง กองทพเมืองทองอุบัมเมืองยะไข่ตงลอน  
เมืองหงษ์ขาวดีว.

ผู้ยกพวคันสันทิของพระเจ้าต้องวุเมืองมาลงเมืองเมะตนะ  
ก็แยกย้ายกันไปปะบันอยู่ในพวคลดเมือง เกทวหลอกลวงพวค์มอญ  
ว่าไทยเกณฑ์มาทำนาพอดีร้าแล้วจะกว่าดี ตอนเอามาไว้ใช้ในกรุง  
ศรีอยุธยาให้หมก พวครายภูรังเกดหัวดหวน บางพวคคคะ  
หลบหนี หาทำภารงานเป็นปลูกตึกแต่ก่อนไม่ ครุพวคไทยที่เป็น  
พนักงานตรวจตราเห็นมอมอยหลักเดิยงหลบหนีสังให้ขกม มอมอย  
เลยเข้าใจกันไปว่าจะซื้อมาเมืองไทยยังตนแทนกันมากขัน ทหลัง  
บางทิงต่อสู้ไม่ยอมให้ไทยขบกม แล้วเลยสมคบกันเป็นพวกฯ  
ถ้าไทยไปน้อยตัวก็ช่วยกันทำร้าย เกิดการฆ่าพนักนกมากขันทุกท  
เจ้าหงษ์ขาวดีเห็นพวค์มอญกระด้างกระเต็งขัน เช้าใจว่าพระ  
มูลนายไม่กำราบปรายปรามกัน ให้อเามลนายมาของจำทำให้  
พวค์มอญที่เป็นศัตรูมูลนายก็พากันหลบหนีไปเข้าบพวครายภูรัง  
เจ้าหงษ์ขาวดี เกตพวคชบดไม่กล้าเข้ามารบพุ่งกองทพให้

ເປັນແຕ່ເຖິງວິເນຍແຜ່ງກອຍທຳຮ້າຍອູ່ຕານບັນນອກ ກອງທີ່ໄຫຍ້  
 ຕັ້ງເຂົ້າມາຮັບຮຸມກັນອູ່ເປັນກອງໃຫຍ່ ຈະແຍກຍ້າຍັນໄປເຖິງວຽຈ  
 ຄວາງັ້ງຄັບບັນຍໍ້ຊາການຮັດແຕກອິນໄຫ້ໄຟໄຟ ພອ່ນ້າວຸທພວກມອງ  
 ກໍາເວີບທຽບເຂົ້າມາດັງກງົງຄວອຍຸທຸນຍາ ສົມເຕົ້າພຣະນະເຮັດວຽງ  
 ເລື່ອຍັກອິນທີ່ພໍລວງ ມີຈຳນວນພັດ ๑๐๐,๐๐๐ ໃນຈາກພຣະນະກອງພວອນ  
 ດ້ວຍສົມເຕົ້າພຣະເອກາທສຽດ ເມື່ອເຄືອນ ๑ ໜີ ๑ ຄໍາ ເລື່ອຍັກ  
 ກາງຄານພຣະເອກະສານອິນທີ່ ຄວາມຄົງເມືອງເມະນາດຕົ້ນບໍ່ຢູ່  
 ກົດປ່ຽນປ່ຽນພວກມອງຂອບໃຈ ໂດຍເຫັນຈຶ່ງຮາບຄາຍ.

ຝ່າຍເມືອງທີ່ມາວັດຖານພຣະເຈົ້າຍະໜີແລ້ວພຣະເຈົ້າຕອງອອກຄົນອູ່  
 ນັ້ນ ທຳນອນຂ້າງໃນເມືອງກວາມເໜື່ອງແຕກຕ່າງກັນເປັນ ພວກ ພວກ  
 ທີ່ມີຄົນຫຼັງເຊື້ອພຣະເຈົ້າຕອງອວັນຍອດຕວງຕ່າງໆພຣະເຈົ້າແຫ່ງມາວັດ ອີກພວກທີ່  
 ຮະວັງໃນໄວ້ໃຈ ຄຽນດູກລົມເມືອງອັດຕິດເຂົ້າປ່ລາຍາຫາຮາເຂົ້າ ພວກໄພ  
 ບ້ານພົມເມືອງທີ່ມີຍາກກົກພາກນໍລົບຫຼັກໂອກໄປພົງພຣະເຈົ້າຕອງອູ່  
 ທີ່ມີຄົນຫຼັງເຊື້ອພວກຂາງກາງ ແລັກສົດຕົງພຣະນະທ້າວອ່ານຸ້າເອງກິໄປ  
 ເຂົ້າກັບພຣະເຈົ້າຕອງອູ່ ແຕ່ພຣະເຈົ້າແຫ່ງມາວັດ ຊົ່ວໂມງ  
 ຂ່າວິໄປດັ່ງເມືອງທີ່ມາວັດສົມເຕົ້າພຣະນະເຮັດວຽງເສັ່ກໄປບໍ່ຄົງເມືອງເມະນາ  
 ດັນ ພຣະເຈົ້າແຫ່ງມາວັດຕົກພຣະໄທຍກລ້າສົນເຕົ້າພຣະນະເຮັດວຽງເປັນກຳດັ່ງ  
 ມີຮູ່ທີ່ທໍາມຍ່າງອື່ນປະກາວໄກ ດ້ວຍພຣະນະທີ່ແດ້ຂ້າງກາງ  
 ກລອດຈົນໄປວ່ານພົມເມືອງພາກນໍໄປເຂົ້າກັບພຣະເຈົ້າຕອງອູ່ເສີຍເປັນອັນ  
 ມາກເລົວ ຈຶ່ງຈຳພຣະໄທຍອຸນຸມູາກໃຫ້ພຣະເຈົ້າຕອງອູ່ເບີຍກອງທີ່ພົບເຂົ້າໄປ

ในพระนคร แล้วมีข่าวซากการขันเมืองให้พระเจ้าตองชูบังกับ  
บัญชาต่างพระองค์แต่นั้นมา พระเจ้าตองชูริ่งส่งราชบุตรของพระ<sup>๔</sup>  
เจ้าหงษ์ขาวด้วยเรือนองลงค์ ๑ กับข้างเพื่อตัว ๑ ไปawayพระเจ้า  
ยะไช่ขอหย่าทัพตามที่โภเช้าใจกันมาแต่ก่อน แล้วให้กษัยซ่วย  
กิกันกองทัพสมเด็จพระนเรศวรตอบแทนที่ยังห่วงเมืองชายทเลให้  
นั้นด้วย พระเจ้ายะไช่กยอมหย่าทัพรับเป็นไมตรีตามประسنค'  
ครั้นพระเจ้าตองชูหย่าทัพกับพวກยะไช่แล้ว จึงเข้าไปทูลพระเจ้า  
หงษ์ขาวว่า กองทัพพระนเรศวรที่ยกมานั้นกำลังมากนัก จึงค่อสู้ที่  
เมืองหงษ์ขาวเดือนจะไม่ไหว ขอเชิญเส้าไปเมืองทองชู ทรงต่อ<sup>๕</sup>  
สู้ทันนั้นจะพนมิชาศกได้ พระเจ้าตองชูทูลแล้วสั่งให้เก็บรับ  
รวมทรัพย์สมบัติ แล้วคาดต้อนครอบกรัวในเมืองหงษ์ขาวที่ผ่อนสั่ง  
ไปเมืองทองชูโดยลำดับมา ในพงษ์ขาวพร้อมว่าพระเจ้าตองชู  
ส่งพระมหาป្រษาไปก่อน พอยไปถึงไม่ช้านัก จินหน่องราชบุตร  
ของพระเจ้าตองชูก็ถือปลงพระชนม์พระมหาป្រษาเดียว แล้ว  
ปักธงให้ความทราบถึงพระเจ้าหงษ์ขาวที่ไม่.

ฝ่ายสมเด็จพระนเรศวรเมอเส้ายกกองทัพหลวงไปถึงเมือง  
เมืองตมะ ให้ทรงทราบว่า กองทัพเมืองยะไศก เมืองทองชูไป  
ล้อมเมืองหงษ์ขาวด้วยก้ออกแคลงพระไทย ตัวยพระเจ้ายะไช่  
กับพระเจ้าตองชูไกทูลมาในศูภอกษะว่า ถ้ากองทัพหลวงยก  
ไปตีเมืองหงษ์ขาวก็เมือไก ไปยกกองทัพมาซ่วยทั้ง ๒ เมือง

ເຫດຖຸນິນໃຈ ກ່ຽວໃບລອນເມືອງທັງໝາຍດີ ສະກິບອາງທັກລວງໄປຢູ່  
ແຕ່ເປັນເວລາ ກໍາລັງ ຖັນ ປ່າຍປ່າມພວກມອງທີ່ເປັນອັນດາງທຽບນິ້ນຢ່າງ  
ພອບ່າຍປ່າມມອງເຮັດວຽກເສົ້າຍົກອົງທັກລວງຂຶ້ນໄປຈາກ  
ເນື່ອງນາມະຕະນະໃນເຄືອນ ຕັ້ງ ຂັ້ນ ພຣະເຕົາຕອງອູ້ກວາຍວ່າສມເຕົກ  
ພວະນະເຮົາວວເສົ້າຍົກອົງທັກລວງຂຶ້ນໄປເນືອງທັງໝາຍດີ ກາພພຣະເຕົາ  
ທັງໝາຍດີຂອງພວະນະເຮົາວວໄປເນືອງເຄືອນ ແລ້ວ ດຳເນີນ ທັງເມືອງ  
ທັງໝາຍດີໄຫ້ແກ່ພວກຍະໄໝ ຫຼື ກໍາເຊັນຄວາຫາກພົບທີ່ເລືອອູ້ໃນ  
ເມືອງທັງໝາຍດີ ເທິງວິກຍົບຮອແຍ່ງສົງຂອງເຄຣອງປະຕົບປະຕາ  
ແລ້ວເຕີຍເພົ່າບໍາຫາທຽບວ່າງແລ້ວກວ່າມາວານ ໄຟ້ໂໜ້ນລັກລາມໄປແທຍ  
ກວ່າທັງເມືອງ ພອພຣະເຕົາຕອງອູ້ພາພຣະເຕົາທັງໝາຍດີໄປໄຕ້ ລວມ  
ດຳເນີນ ແລ້ວ ດຳເນີນ ສມເຕົກພວະນະເຮົາວວເສົ້າຍົກອົງເມືອງ  
ທັງໝາຍດີ ພວກຍະໄໝກັບພາກນໍຫລຸບຫລຸກຫົນໄປ.

ມີສມເຕົກພວະນະເຮົາວວເສົ້າຍົກອົງເມືອງທັງໝາຍດີ ໄຟ້ເຫັນ  
ຈະຍັງກໍາລັງໄໝເມືອງໃນກົນທັງໝົດ ຖອດພວະແນຕວເຫັນເມືອງ  
ເຫັນເຕີຍເຫັນໄໝເຫັນໄໝເຫັນໄໝເຫັນໄໝເຫັນໄໝເຫັນໄໝເຫັນໄໝເຫັນໄໝ  
ປະຕົບອູ້ທັງໝົດ ໃກລົງພວະນະຕາມຕາວໃນເມືອງທັງໝາຍດີ ແລ້ວ  
ແຕ່ງຂາກລວງດອກຫັນສົ່ງໃບຢູ່ພຣະເຕົາຕອງອູ້ວ່າ ເຄີມໄດ້ນຳມາອູ້ນ  
ນ້ຳມແລ້ວສົ່ງຜູ້ວ່າດ້າເສົ້າຍົກ ກອງທັກລວງໄປຕົ່ນເມືອງທັງໝາຍດີເມືວ  
ໄກ ພຣະເຕົາຕອງອູ້ຈະຍົກອົງທັກລວງຍົງ ກອງທັກລວງຍົງໄປຢູ່  
ໃນກົນທັງ ພຣະເຕົາຕອງອູ້ຈົ່ງມາຕື່ມເມືອງທັງໝາຍດີ ກວາດຕູ້ນອົນຄວອນຄວັວ

เดพาเจ้าพระเจ้าหงษ์ฯ เป็นเมืองทองอุดงน้ำดีคดเป็นประการใด ถ้าหากว่าพระเจ้าต้องอยู่ชื่อตรองคงความลักษณะอย่างไรก็ได้ไม่ให้มามาเฝ้าและพาพระเจ้าหงษ์ฯ มาดูความสวยงามตามบริเวณ ถ้าไม่ทำดังนั้นจะยกกองทัพหลวงตามไปต่อเมืองอุไหงฯ พระเจ้าต้องอยู่ในกรุงหนึ่งส่วน จึงให้มีมรดกอย่างเป็นที่เชื่อพะรำงรังคเพชรสามยอด อันเป็นเครื่องราชปะโภคสำหรับพระเจ้าหงษ์ฯ มากว่าสมเด็จพระนเรศวร ก็แล้วพระเจ้าต้องอุณความสามัคคีขอต้องอยู่ได้คิดคิดอย่างไรเมื่อ เดบวนพระเจ้าหงษ์ฯ ประชวรอย่างนี้ แล้วพระเจ้าต้องอุณกำลังให้ร่วมร่วมชั้นมา พากันที่ๆ ไปจากเมืองหงษ์ฯ ด้วยที่อยู่ด้วย ขอเชิญเสด็จพักอยู่ที่เมืองหงษ์ฯ กัน พอพระเจ้าหงษ์ฯ หายประชวรเมื่อใด พระเจ้าต้องอุณพามาดูว่ายพร้อมกันชั้นมาพากันที่ๆ ไป สมเด็จพระนเรศวรได้ทรงพงกรว่าเท่าที่พระเจ้าต้องอยู่ไม่สุขตัวจริง ให้มีว่าวอนผ่อนผันประสังค์จะหน่วงงานทัพหลวงไว้ พอให้มีเวลาตรรตรายมรักษาเมืองให้มั่นคงเท่านั้น จึงมีรับสั่งให้หานายทัพนายกองมาประจำกัน แล้วทรงบัญญาการทัพยกไปต่อเมืองทองอุดงฯ ไป ด้วยเมืองทองอุดงฯ ในลุ่มน้ำสังโถง ช่างมุหนะเมืองหงษ์ฯ ทางบีระมาน ๒,๐๐๐ เส้น ถ้าจะเบรี่ยบกับแผนที่เมืองไทย ก្រัวจากกรุงเทพฯ ไปทางเมืองนครราชสีมาทางที่ไปต้องข้ามเทือกเขาเป็นทางกันดาร สมเด็จพระนเรศวรเสด็จขากองทัพไปครั้งนั้น ได้ทรงตรรตรายมการโดยรอบคอบก็จริง แต่

ມູ່ນໍາມາຍເພື່ອຈະຕື່ມີເມືອງທັງນັ້ນ ທ້າດີກີ່ວ່າຈະຕະຫຼອງບັນດາ  
ກອງທັພທດລວງຂົນໄປຮັບຜູ້ດັງເມອງທອງອູນໄຟ ຈຶ່ງເກີດເປັນບໍລິຫານ  
ຕັ້ງປ່ຽນຢາຫວາດອັນ ມາກົດດີໃນເວລານ ດ້ວຍກວາມມຸ່ງໝາຍ  
ທີ່ຍັກອອງທີ່ຢູ່ເປົ້າສົ່ງກ່າວເອົາເມືອງຫລວງຂອງຊາຍົກ ແລະທຳ  
ແກ່ຊາຍົກໃຫ້ ໄດ້ກວາມຍາກແຄນແສນສາຫັ້ນ ກາຣຖສົມເຕີພຣະນະເຮົວ  
ເສັດໃຫ້ປົ້ມເມືອງທັງນັ້ນ ກົດເວົ້າພຣະວາຊປ່ຽນສົງຄໍທັງ ສັດານ  
ກາຣທົມໃຫ້ບໍລິຫານຂາດອູ້ນຢ່າງເຕີມວເກີດໃຫ້ເກົ່າສົກໄວ້ໃນອຳນາຈ ແຕ່  
ຄວາມຂອນເປັນຂໍລັກຄົງ ເພວະດ້ານມີກໍາຂໍ້າສົກໃຫຍ້ຂອນຍື່ນໃນອຳນາຈ  
ຖະໜົດ ຖ້າຍັງໃຫ້ກໍາລາຍລາງຊາຍົກເລີ່ມໄກຕຽບໃກ ດັ່ງໂຄບານເມືອງຫຍ່ອງ  
ຊາຍົກໄວ້ໃນນອກໄມ່ເປັນປະໂໄຫຼນນັ້ນຄົງ ຄວບຊາຍົກຄົງພຍາຍິມນາ  
ທຳວ້າຍໄໝສັນສົດກາຮສົງຄວາມໄດ້ ແລ້ວຂໍລັກຄົງຍື່ນມອຆກຂອດທິພຣະເຈົ້າ  
ຕອງອັນເປັນແຕ່ປະເທດວາຊີບ້າຂ້າມາຊີງເອົາເມືອງທັງນັ້ນໄດ້ກ່ອນ  
ຂອນກົງເປັນເຫຼຸ້ມໃຫ້ເຄີນເກີນກອງກລອກທຸນຄົງນາຍົກພ້າຍກອນ ຈຶ່ງປ່ຽນຢາ  
ຕົກລົງກັນວ່າຈຳກັດຕົງຍົກອອງທີ່ຢູ່ປົ້ມເມືອງທອງອູນໃນກວາງນັດວຍ.

ຝາຍພຣະເຈົ້າຍໍ່ໃໝ່ເພື່ອຫຍ່າກົດພັບພຣະເຈົ້າຕອງອູແລ້ວ ດອຍ  
ກົດບໍລິຫານໄປຕົງອູຍ່ມເມືອງສີເວີຍມ ໃຫ້ເຕັກອອງໄຈວ່າມ້ມ້ອນຍື່ນ  
ທັກກາຣຖເມືອງທັງນັ້ນຕາມທີ່ໄກຮັບໄວ້ກົບພຣະເຈົ້າຕອງອູ ພວກຄອງ  
ໄຈວ່າມີເຫັນເພົາເມືອງທັງນັ້ນຕົກກົດຕ້າມມາແລ້ວ ຄວນເມື່ອສົມເຕີ  
ພຣະນະເຮົວເສັດໃຫ້ດັງເມືອງທັງນັ້ນ ພຣະເຈົ້າຍໍ່ໃໝ່ໃຫ້ໜ້າງ

• ຄວາມໃຫດອນນີ້ສັນນິຍົງແກ້ໄຂກວາມທີ່ປ່າກູ້ໃນພິເສດ.

ผู้ใหญ่เป็นทูตชนนี้ไปเฝ้ากราบถอดศีรษะเจริญว่า พระเจ้ายังไใช้ยกกองทัพมาช่วยพระราชสังgramตามที่กราบไว้ เมื่อมาถึงทราบว่าพระเจ้าทรงยกกองทัพมาตั้งแต่เมืองหงษาวดี ลักษณ์ว่าได้รับกระแสสรับลังมา จึงยกกองทัพชนนี้ไปหมายว่าจะช่วย ท้องภาคหลวงในที่ดินทรายว่าพระเจ้าทรงอุดมดีเป็นกลือข่ายของเขามาเมืองหงษาวดีเอง แต่พวกเมืองหงษาวดีชื่อถือ ขอนให้พระเจ้าทรงอุดมเช้าไปเมือง พระเจ้ายังไใช้มีรถจักรประจำการให้ใช้รถอย่างประโภกของทัพหลวงอยู่ที่เมืองสเรบรมฯ เทบวนได้เตรียมพลไว ๕,๐๐๐ จังให้กองทัพเมืองยะวุชเข้ากับบวนเสือจอมย่างไว้แล้วแต่จะโปรด แต่สมเด็จพระนเรศวรทรงแคลังพระที่หยกทุบพระเจ้ายังไใช้มีโภคนาเเผ่อเอง และสำน้องจะให้ทรงทราบยกศัพท์ว่าพระวากย์ไใช้เเผ่อเมืองหงษาวดี จังรับสั่งตอบไปว่า ภรรบวนทัพหลวงมีรถพลพอแก่การอยู่แล้ว อย่าให้กองทัพพระเจ้ายังไใช้ยกมาเลย.

ครุฑพพระเจ้ายังไใช่กลับไปแล้ว จังโปรดให้กองทัพพระยาหันทวยรุจิรักษาเมืองหงษาวดี แล้วเสือจอมยกกองทัพหลวงชนนี้ไปเมืองทองอูหานทางทิศใต้ไปเบนทางกันดาร ค่าวายเมืองทองอูหานจะเข่นเขตคนมั่นคง แต่พระเจ้าทรงอุดมโภคนาต่อสัตว์ตามทางคิดแต่จะรักษาเมืองมนไวอย่างเดียว ซึ่งมาราหนะที่ได้ไปจากเมืองหงษาวดีจะเอามาไว้ในเมืองไม่ได้ ก็ให้เอาไปชุมชนเดียวกันแห่งที่

\* ท่อนี้ไปกล่าวความความในงานนั้นสืบพระราชนิพัทธ์

ໄກດ ສມເຕົາພຣະນະເກົວເສດຖະກອງທັພທລວງ ໄປຕັ້ງເມືອງທອງວູກໄຫລອມເມືອງໄວ້ ແລະ ຄະນະພຣະເຈົ້າເຊິ່ງໃໝ່ໃຫ້ກອງທັພໄປໜ້ວຍກາຮພຣະຮ່າສົກລວມ ຈຶ່ງໂປຣກໃຫ້ພຣະຍາແສນຫລວງ ພຣະຍານຄຣຄນກອງທັພເມືອງເຊິ່ງໃໝ່ຕະຫຼາກຕັ້ນໄຕ ກັບກອງທັພພຣະຍາສຣສຸຂຽນ ພຣະຍາທ້າຍນໍ້າ ແລະ ອລວງຈ້າແສນຍົດ ຂົນຮາງນິກລ (ນອກຮາຊກາ) ກອງທັພທລວງກົດຕະຫຼາກຕັ້ນທັກຄານ ຕ້ານຕວນອອກໃຫ້ກອງທັພພຣະຍາເພື່ອບຣະ ພຣະຍາສພວຣະບວ່າ ກັບອລວງມຫາອຳມາຕຍໄປຕັ້ງ ສ່ວນຄານເໜີນນໍ້າໃຫ້ກອງທັພເຫັນພຣະຍາສຣສໍ່ ແລະ ພຣະຍາກຳແພັງເພື່ອໃປຕັ້ງ ຂ້າງທີ່ຕວັນທັກໃຫ້ກອງທັພພຣະຍານຄຣາຊສົມາພຣະສົງຄບວ່າ ຂົນອີນກຣີບາລ ແສນງົມໄລກາເພື່ອໃປຕັ້ງ ໄທເຈົ້າພຣະຍາສຣສໍ່ເປັນຜົດວາຕານໍາທີ່ທີ່ປົງທົ່ວໄປ ແລະ ເປັນຕອງອັນດີເນີອງທີ່ຕະຫຼາກຕັ້ນກວາງທັກນາກ ເມື່ອຕົງລອມເມືອງແລວຈົງຮັບສັ່ງໃຫ້ກອງທັພຊັດເໜື່ອງໄຟ້ໃນຄົມເມືອງໃຫ້ໄຫລໄປລົງແມ່ນໍ້າເສີບ ເໜື່ອງນັ້ນບໍ່ປ່ຽກງູ້ ພ້າເວີກວ່າ “ເໜື່ອງສຍາມ” ຈິນຕາບເທົາທກວັນ ຄຣນໄຟ້ໃນເນັດເມືອງອອກຮົມແລວກໃຫ້ກອງທັພຍາເຂົ້າປ່ລົນນົມອງ ພວກໜາວເມືອງຕ່ອລືບິນກົນນົມອງເປັນສາມາດ ຖ້າຍຈະເຂົາເມືອງໄຟ້ໄດ້ກົດອຍອອກມາ ແຕ່ຂ້າປ່ລົນເໜື່ອງເປັນຫລາຍຄຣົງກົງຫາໄກເມືອງໄຟ້ ຄຣົນນານວັນເຂົາກເກດອີຕົກເສີບິ່ງອໍາຫວັງໃນກອງທັພຕ້ວຍແຕ່ຕົມໄຟ້ໂຄກກາຮວ່າງຂົນໄປຕັ້ງເມືອງທອງວູກ ຄຣົນຍາຂົນໄປ

๑ ທີ່ເຮັດວຽກແສນງົມໄລກາເພື່ອ ເຫັນຈະເປັນກະເໜີງ.

## ສັງຄຣາມຄວົງທີ ๑๔

१५४

การลำเลียงเสบียงอาหารต้องจัดโดยขั้นตอนทันต่อ หนทางกีฬา  
ซึ่ภาพกางของไจเรืองยะ ใจ เที่ยวชุมชนโดยติดตั้งลำเลียงด้วยอิฐ  
อย่าง ๑ เสบียงอาหารไม่พอใช้ในกองทัพหลวง ให้ออกลาก  
หาเสบียงอาหารในทางทันนี้ปัจจุบันแกเนื่องของ ๒๔๗๒ ไปให้ช้างพลาญ  
พังของพระเจ้าหงษ์วัด ที่พระเจ้าทองอี้ให้อาไปชุมชนมาเป็น  
อันมาก แต่หากเสบียงอาหารมาพอเดยงกองทัพไม่ กองทัพ  
ไทยก็อ่อนกำลังลง สมเด็จพระนเรศวรมหาราชพยายามต่อเมืองชัย  
อยุธยา เกอน จันทบานะเกอน ๒ ชัช ๒ พ.ศ. ๒๔๕๓ เห็นผล  
อุดมยาชบพนมคงล้มตายตาม ทงผนกตาซากลงมา ๑๘๖  
รับสั่งให้เด็กทพกลับมาหาเมืองต่อไป เมืองเกอน ๒ แรม ๒ ค่ำ  
ฝ่ายข้างพระเจ้าศรีอยุธยา ภรรยาความไม่ก้าวภากองทัพอย่าทิ่ม  
เพราะที่ในเมืองต่อไปอุดมยาชบพนมคงล้มตายตาม ๒๔๕๓  
จึงเห็นอันกับหัวทพกลับมา ๒๔๕๓ โภคสกวง เสศใจกลับมาทาง  
กลอกหม้อ ครั้นมาถึงต้ายลักษณ์แก่งโปรดให้สมเด็จพระเอก  
ทศรถเบร์กองทพยกแยกทางมาเมืองเชียงใหม่ เพื่อจะระงับเหตุ  
วิวาทซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างพระเจ้าเชียงใหม่กับพระยาราม科教 แล้ว  
สมเด็จพระนเรศวรมหาเสศใจกลับมาเมืองเมืองแม่ตุง ทรงตั้งพระยา  
ทະ ๑ เจ้าเมืองมณฑ์บัญชีแห่งนี้ความชุบดี เป็นที่ไว้วางพระราชน  
ศักดิ์ไทย ให้เป็นเจ้าเมืองเมืองแม่ตุง ว่าก้าวหัวเมืองมหาพงปวง

- เมืองท่าและอุปกรณ์ท่องเที่ยวเมืองร่างกิ้งทางผังตัวนักกอก.

ທ່າງພຣະນະຕວພຣະກວດ ແລ້ວສັດຖືຍາກອງທັພຫລວງກລັບຄົນນາ  
ພຣະນະກວ.

ຝາຍສມເຖົ່າພຣະເອກາທີຣາສັດຖືຍາກອງທັພໃປດຶງເນືອງເດີນ ທັງ  
ພລັບພລາປຣະທີ່ຂອຍດີນ ແລ້ວໃໝ່ທີ່ນີ້ ແລ້ວໄໝ່ທີ່ນີ້ ເປົ້າຢັງພຣະເຈົ້າ  
ເຊີຍໃໝ່ແລ້ວເມື່ອໃຫຍ່ນ້ອຍໃນແວ່ນແຄວນລານນາໃຫ້ມາເພົາທີ່ເນືອງ  
ເດີນ ຈະຖຽງທັກກວະຮັບວິວາທີ່ບາດໜານໃຫ້ ໃຫ້ ເວົ້າຢັງ.  
ອັນເຫດວິວາທີ່ຈຸດ ຂະນະ ຊຸດ ເນອງມາແຕ່ຄວັງເຈົ້າພຣະຍາ

ສູ່ສົ່ງໃຫ້ພຣະຍາຮາມເກໂໜ້າເປັນຂ້າຫລວງອູ້ຍທີ່ເນືອງເຊີຍແສນ ພຣະຍາ  
ຮາມເກໂໜ້າເປັນຄົນໃນພົນເມືອງ ມັືຜົນນີ້ດີ່ນີ້ ພວກເຈົ້າເມື່ອງທ  
ກະໜາກກະໜາກທີ່ຕ້ອງທີ່ພຣະເຈົ້າເຊີຍໃໝ່ ມີພຣະຍານໍານັ້ນ ແລ້ວພຣະຍາຝ່າງ  
ເປັນຕົ້ນ ຕລອດຄານພວກທ້າວໝານໃໝ່ ເນື້ອທວາບວ່າ  
ສມເຖົ່າພຣະນະເວສວງທີ່ພຣະຍາຮາມເກໂໜ້າເປັນຂ້າຫລວງຂົ້ນໃໝ່ ເກລຍ  
ກລົດມ ຕ່າງກີ່ພາກນິຍມມີນົມຕົມາເຂົ້າຂ້າພຣະຍາຮາມເກໂໜ້າເປັນອັນ  
ມາກ ແຕ່ພຣະຍາຮາມເກໂໜ້າຄົດອຕ້ວ່າສມເຖົ່າພຣະນະເວສວງທຽບແລຍງ  
ໃຫ້ເປັນຂັນນາງຜ້ໃຫຍ່ ໄນໄດ້ເຄີຍເປັນຂ້າພຳ ກໍໃນຍ່ອມອ່ອນນີ້ມ  
ຕ້ອງພຣະເຈົ້າເຊີຍໃໝ່ ໃຫ້ມີນັ້ນຮອບສ້ອງ ອາດາເຂົ້າຫລວງນາງແຕກເປັນ  
ໃໝ່ ຜ້າຍ ຜ້າຍເຫັນອັນທີ່ພຣະຍາຮາມເກໂໜ້າ ຜ້າຍໃຕ້ອັນທີ່ຕ້ອງພຣະເຈົ້າ  
ເຊີຍໃໝ່ ຄຸມເຊີງກັນອູ່ ພຣະເຈົ້າເຊີຍໃໝ່ ໃຫ້ມີທຸລວັງທຸກໆໃປຍັງສມເຖົ່າ  
ພຣະນະເວສວງ ຈຶ່ງໂປ່ງຄືໃຫ້ສມເຖົ່າພຣະເອກາທີຣາສັດຖື່ໃປຮະບໍໃຫ້  
ເວົ້າຢັງ ທຳນອງການທີ່ເນືອງເຊີຍໃໝ່ ໃຫ້ເວລານັ້ນຄົດ້າຍກັບຄົງເນືອງ

พิศณุ โลกแตกกันกับกรุงศรีอยุธยา เมื่อปลายแผ่นดินสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ กิตติในเวลานานาหากสมเด็จพระนเรศวรหมายแต่จะได้เห็นอนันต์พระเจ้าหงษายาวนาน ให้กองทัพกรุงฯ ขันไปช่วยพระยารามเตี้ยซึ่งถูก ญาแม่เต็วงเพิกเฉยเสียกตุ่นพระเจ้าเชียงใหม่มั่นราชษาซึ่งก็อยู่เมืองเชียงใหม่ได้ เป็นช่องที่จะทรงคงเจ้านายในพระราชนคร์ไปเป็นพระเจ้าเชียงใหม่ได้ในครั้งนั้น เห็นอนันต์ทัพพระเจ้าหงษายาวนานของคงมั่นราชษาซึ่งราชบุตรมาเป็นพระเจ้าเชียงใหม่ไม่ผิดกัน แต่สมเด็จพระนเรศวรมหิดลทรงทราบว่าธรรมเป็นใหญ่ ด้วยพระเจ้าเชียงใหม่ได้ม้าอ่อนน้อมโดยคำเชื้อใจ แล้วรักษาความสัตย์ซึ่งทรงตลอดมาในไก่คอกด ทรงพระราชนิริห์เห็นว่าจำต้องซ้อมทรงต่อไป ทรงคงพระฤทธิ์ไทยระดูหนนพพระเจ้าเชียงใหม่ให้ได้ทรงเมื่อต่อไป。  
ผ้ายเข้าเมืองใหญ่น้อยในเมืองแคว้นล้านนา เมื่อได้ทราบหนังสือรับสั่งสมเด็จพระอาทิตย์ ต่างกันเกรงพระเดชานภาพ พากันลงมาเฝ้าภัยตนไม่ท่องเงิน และเครื่องราชบรรณาการถึงเมืองเดินทุกเมือง แต่พระเจ้าเชียงใหม่นั้นเป็นแต่เต่งให้บุตรคุณไม่ท่องเงินเครื่องราชบรรณาการมาหลายต่อตัว หาลงมาเองไม่ตัวยังไม่สักทิชชี ถือว่าเป็นลูกของพระเจ้าหงษายาวนาน ซึ่งคุณทั้งหลายเรียกว่าพระเจ้าชันสิทธิ์ เกรงจะต้องด้วยบังคมสมเด็จพระเอกาทศรถต้อมน้ำขารกันนั้น กิตติชายจังบิดพลิวเสีย

## ແຜ່ນຄືນສມເຕົ້າພຣະນະເວົ້າ

ຄຣນຫວັນເມືອງທີ່ປ່ວງນາພວັນມານັ້ນ ຍັງຈາກແຕ່ພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່  
 ສມເຕົ້າພຣະເອກາທີ່ຄຣດທຽງຄາດເຫັນເຫດ ຈຶ່ງເສດຖ້າຍກາກອງທັພຫລວງ  
 ຂຸນໄປຢັງເມືອງລຳພູນ ແລ້ວໃຫ້ຂ້າຫລວງເຫົາໄປບ້ອກແກ່ພຣະເຈົ້າເຊື່ອງ  
 ໃໝ່ວ່າ ສມເຕົ້າພຣະນະເວົ້າເປັນເຫົ້າທຽງພຣະກຣາຈ່າທຳນັນບໍ່ຮັງ  
 ພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ ຈຶ່ງໂປຣກໃຫ້ເສດຖ້າຂຸນໄປປ່ວງບໍລວມວາຫາ ເຫັນເມືອງໃໝ່  
 ນອຍທີ່ປ່ວງກໍມາເພົາອິນນອນຍອມຕາມພຣະຣາຊປະສົງຄໍໝາກແລ້ວ  
 ເຫດໃກພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ຈຶ່ງໃໝ່ຈຶ່ງໄມ່ເອກາມເຟົ້າ ຖາຈະໃຫ້ເສດຖ້າກລັບ  
 ຄົນພຣະນະກຣ ປຸລ່ອຍເມືອງເຊື່ອງໃໝ່ໃໝ່ໃຫຍ່ໂຫຍ່ຍ່ອຍ່ແຕ່ກ່ອນກໍໃຫ້ວ່າ  
 ນາ ພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ໄກແຈ່ງກຣະແສວຍສົງກໍມຄວາມເກຮງກລວສນ  
 ກີ່ມູງ ມາເພົາວາຍບັງຄົມທີ່ເຊີ້ນລຳພູນ ແລ້ວລາຍພຣະກລອິງ  
 ຮາຊຍຸຕຣາໃຫ້ລົງນາທໍາວາຊການໃນກຣງຄຣອຍທີ່ມາ ແລ້ວໃນພິງຍາວການ  
 ພົມ່ວ່າຄວາມຍົກາວິກອິນຄໍ ກວຍ ສມເຕົ້າພຣະເອກາທີ່ຄຣດທຽງເຫັນວ່າ  
 ພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ສົນທະຍຸແລ້ວ ຈຶ່ງມີຮັບສົງໃຫ້ຕົງການພູຫພຣະນະ  
 ຂາທຸກໍ່ທີ່ມີຢູ່ໃໝ່ ໃຫ້ພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ເນັ້ນກໍາຮຳສົດຍ່ຕ່ອງກ່າວງຄຣ  
 ອົບທີ່ມາ ແລ້ວໃຫ້ເນົາເນົາໃຫຍ່ນອຍທີ່ປ່ວງດີ່ນັ້ນກໍາຮຳສົດຍ່ຕ່ອງ  
 ພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ ບອນພົງບັນຍົງຫຼັງຈາກນັ້ນອັນຸຍື່ໃຫຍ່ຕ່າມ  
 ປະເພີ້ນແຕ່ກ່ອນນາ ຄຣນທຽງຮັງບໍລວມວາຫາແຈ້ວກາງກາຮທີ່ປ່ວງເວື່ອນ  
 ວະແລ້ວ ສມເຕົ້າພຣະເອກາທີ່ຄຣດເສດຖ້າກລັບຄົນນາຍັງພຣະນະກຣ.

ສັງຄານຄຽງທີ ๑๔ ສັງຄານຄຽງທັດຂອງສົມເຕົ້າພະນະເວົາ  
ນິມະໄຈ ພ.ສ. ເມດແລ

ສັງຄານຂອງສົມເຕົ້າພະນະເວົາຮຽກຮາວ ໄນໄກເປັນການວິວາຫ  
ກັບພຣະເຈົ້າທັງໝາວດໍ່ເໝັນອນຍ່າງຄຽງກ່ອນ ຖໍ່ເປັນສັງຄານເຖິງ  
ໆໃນເນື້ອງພນໍາ ກະທົບກະທົບເກືອນມາດັງເມືອງໄທຍ່າ  
ເພວະນະນະຕອນເລາດັງເຫັນການແກ່ກົບໃນເນື້ອງພນໍາກ່ອນ ແລະ  
ອົບພະນະການສັງຄານຈະໄດ້ຄວາມຊັດເຕີນ.

ຄວາມຄົດຂອງພຣະເຈົ້າຕອງອູທພາເບາພຣະເຈົ້າທັງໝາວດໍ່ໄວເມືອງ  
ຕອງອູ ຄົ່ງກຳລຸວມາໃນເວົ້ອງສັງຄານຄຽງທີ ๑๔ ນີ້ ປະສົງກົງໃຫ້  
ປຣາກງົງແກ່ກົນທັງໝາຍວ່າເປັນຜູ້ອູປົມກົງບໍ່ຮັງພຣະເຈົ້າທັງໝາວດໍ່ ແລ້ວ  
ຈະໄດ້ຂ້າງຮັບສັງນັກຍົບນູ້ຫຼັງການໄກທົ່ວທົ່ວພຣະວາຊາເຊົາ ໜໍາຍ  
ວ່າດ້າຄຸມພຣະເຈົ້າທັງໝາວດໍ່ໄວ້ໄກຕົກໂຄດໄປກໍ ຄົງໄກເປັນຜູ້ວັບຮັບສິຫຍາທ  
ຄຽງສົມເຕົ້າພະນະເວົາເລີກທັກລົນມາແລ້ວ ພຣະເຈົ້າຕອງອູທີ່  
ກັນສີອັບດັ່ງພຣະເຈົ້າທັງໝາວດໍ່ປຣະກາສໄປການທ້າມທີ່ມີໃໝ່ນ້ອຍທີ່  
ປ່ວງວ່າ ທັງເກົດຄົກສັງຄານໄປປຣະຫົກຕົດຜົດພຣະນກງ ເປັນພຣະ  
ໜາເມືອງທັງໝາວດໍ່ເສົາມກົດງານ ກົດພອບໃຫ້ເກົດເຫັນກົດໄກບ  
ຕ່າງ ພຣະເຈົ້າທັງໝາວດໍ່ໄດ້ເສົ້າແປ່ສັດາໄປຢູ່ທີ່ມີອົງຕອງອູ

จะเจ้าเมืองต้องอุปถัมราชนกที่ประทับไปสัก ๗ ปี พ่อให้สันเคนะห์ เมืองหงษ์ขาวคัลแล้วก็จะเสียใจลับบี้ไปอยู่บ้านเกิน อาย่าให้หัวเมือง ให้ญี่น้อยหงษ์ปวงหัวดหวนวัตถอกอย่างไกเดย เจ้าเมืองทรงปวงคิด รับหมายประภากษทเชื้อถอกนบัง แต่ที่ส่งไปยังพระเจ้าตองอุคิด กลองบานยจะซึ่งราชสมบัตินมามาก มเจ้าเมืองทบยังสามาถกตัชพระ เจ้าหงษ์ขาวคัลหลายคนชวนกันยกกองทัพเข้าไปยังเมืองตองอ หวัง จะปีชิงเจ้าพระเจ้าหงษ์ขาวคัมนา พระเจ้าตองอทราบความจริงเข้าไป ทดลองพระเจ้าหงษ์ขาวคัลว่า พวากเราเมืองเหล่านหนึ่งจะไปเข้าเป็น พวากพระนเรศวรเสียแล้ว อุบายยกกองทัพมาปะสังคีรช์ล้อมวงเอา พระองค์ไปสังหารให้พระนเรศวร ขอให้มีพระราชนิยมการเป็นกรุงทัตตาม ทดลองดู ทดลองมาว่ากรุงไกรก์จะรุ่น้ำใจคั้ จะเป็นคุบพระเจ้าหงษ์ขาวคัล เชือดอุตุกัลพระเจ้าตองอุย่างไกอย่างหนนน จึงยอมทำหนังสือ รับสั่งปะทัพพระราชนลัญจกรเป็นสำคัญ มอบให้พระเจ้าตองอสั่ง ไปยังพวากเจ้าเมืองทบยกกองทัพมา เนื่องความในหนังสือบสั่งนั้นว่า ตามราชปะเพณแต่ป่างก่อน บ่อมต้องมีท้องทราสั่งไย หัวเมือง จังจะยกกองทัพเข้ามาอย่างราชชนกที่คัล ถ้ายกเข้ามาโดยขำเกอใจ กมิความผิดโดยฐานเปลนขบด ครองนกหาไกมีท้องทราให้ห้าไม่ คัพวากเจ้าเมืองบังชาฯยกกองทัพเข้ามาอย่างนั้น จะคิดเป็นขบดู อย่างไรให้มา พวากเจ้าเมืองไกเห็นหนังสือบสั่งก็ชนใจรุ่ง ระทำประการใด ก็ต้องพาภันเดิกทัพกลับไปยังเมือง แล้ว

แต่งให้กันลงข้อไปสืบสวนก้าวความว่า วาระการงานเนื่องสืบทิชชาต  
อยู่กับพระเจ้าตองอุทงสิน พระเจ้าหงษ์ขาวคีหามรั่วบ้านบังคับบัญชา  
การอย่างใดไม่ พวากเจ้าเมืองทั้งปวงก็พากันท้อใจ ที่เป็นเมือง  
ใหญ่อยู่โดยลำพังไถ ก็ตั้งแขวงเมืองไม่ยอมขึ้นต่อพระเจ้าตองอุ  
เหล่าหัวเมืองมอยู่ในมงคลราชชนกทั้งนี้ไม่ได้มาเป็นเมืองขึ้นไทย  
แต่ก่อน ก็พากันมาอ่อนน้อมต่อพระยาทะละขอเป็นข้าขอขันตาก  
สิมานของสมเด็จพระนเรศวร ในพงษ์หาวการพม่าร่วง กรุงนันบวรกา<sup>๔</sup>  
หัวเมืองมอยู่อุทงสินตั้งแขวงหงษ์ขาวคล่องมา มาเป็นเมืองขึ้นของไทย  
อุทงสิน ใช่แต่เท่านั้น เมื่อกิตติพท์เลื่องภูมิแพ่หลายไปถึง  
เหล่าเมืองไทยใหญ่ว่า พระเจ้าหงษ์ขาวคีหามรั่วบ้านบังคับบัญชาตั้งต้องหนั่นสมเด็จ  
พระนเรศวรไปจากเมืองหงษ์ขาวตั้ง พวกประทุมราชไทยใหญ่ก็ตั้ง  
แขวงเมืองไม่ยอมขึ้นพม่าเหมือนแต่ก่อน ในเวลานั้นที่เมืองแสนหัว  
อันเป็นประทุมราชไทยใหญ่อยู่ช้างเห็นอิกลักษณ์แคนจิ้น เกิดขึ้น  
ขึ้นในเมือง เจ้าคำไช่ยันเจ้านครเสนห์สุพวงขยะไม่ได้ ทราบว่า  
ไทยไกเมืองเชียงใหม่ก็ลงมาชิงพระบรมโพธิสมภารา ศรีศรีอยู่  
ในกรุงศรีอยุธยา ครั้นพวากญาติวงศ์เจ้าคำไช่ยันช่วยกันปราบ  
ปราบพวกขบถลงไถแล้ว ก็ให้ท้าวพระยาคุณทันไม่ท่องเงินเครื่อง  
ราชบรรณาการมาด้วยสมเด็จพระนเรศวร ขอพระราชนเท่านเจ้า  
คำไช่ยันอยู่กลับไปกรุงข้านเมือง สมเด็จพระนเรศวรทรงโปรด  
ให้กองทัพไทยพาเจ้าคำไช่ยันไปส่งถึงเมืองแสนหัว แต่นั้น

เมืองแสนหงส์มหิดลพระนเรศวร ฝ่ายพวากเมืองบะรังเกศราช  
ไทยใหญ่ที่อยู่ริมน้ำสลวิน มีเมืองห้างฯ และเมืองหน้ายเป็นตน  
อันเขตรแทนต่องอบเมืองเชียงใหม่ เห็นพระเศษานุภาพของ  
สมเด็จพระนเรศวรมหาภัลจริยราชนิเวศน์ ไปลงเมืองเชียงใหม่แล้วเมืองแสนหง  
กพากันเกรงกลัว ต่างแต่งทททให้คุณท่านเมเงนทองเครื่องราช  
บรรณาการมาด้วยขอเป็นข้าขอขันฑ์ลิมายกเป็นหลาຍเมือง ครอง  
นนขณาเขตไทยข้างทิศเหนือของแผ่นดินท่องอบแกนจัน.

จะกลับกล่าวดังเรื่องเมืองต้องอุทัย พระเจ้าหงษ์ขาวตีไช  
อยเมืองต้องอุไศ เคียน เมืองพพวากทาวพระยาหัวเมือง  
พากันกลับไปแล้ว นัดจันหน่องราชบุตรซองพระเจ้าต้องอุคิคเห็น  
ว่า คงแต่พระเจ้าต้องอุรับເອພະເຈົ້າຫຼາຍຫວັດໄປໄວ บ้านเมือง  
กวนวายไม่มีความศักดิ์ ต้องลี้ศึกพระนเรศวรมหอบะลีบบานเมือง  
ครอง ๑ แล้ว แต่พ่อเมืองไทยสนเสบຍິຍາຂາຮາງຮອກມາไก พร  
สันศักดิ์พระนเรศวรมหอกองทพพวากหัวเมืองยกมาห้ามราษฎร หาก  
คิดอย่างแก้ไขพ่อเมืองไกอีกรัง ๑ ต่อไปถ้าไครบุญพระเจ  
หงษ์ขาวตีให้ปะรากศักดิ์ไว้โดยพิธีตามหัวเมืองว่าເຂົາ  
ນากคอกขักชั่งไว้ก็ ถ้ามีคนดับพระนเรศวรยังมีหน้ายจะເຂົາ  
ตัวพระเจ้าหงษ์ขาวตีให้จังไก ก็คงมีศรัมมาทำร้ายเมืองต้องอุคิค

- ในหนังสือพระราชพงษ์ฯ ว่า เนื่องห้างหลวง เป็นราชธานีเดิม  
ของไทยใหญ่.

คงว่าพระเจ้าทรงช้าด้วยอยู่เมืองทองอุตราราชฯ เมืองต้องๆ  
จะไม่เมินเวลาทั้งพันทิวหอนั่นตรายอยู่ทรายนั้น นักจินหน่องคอก  
เห็นคงนั้น ใจด้อยวางยาพศ์มีดังพระชนม์พระเจ้าทรงช้าวทนนทบเรฯ  
ลั่นดัง สัญเมือคือน๑๒ แรม ๑๐ ค่ำ ขชรศ. ๖๔๕๙ พระเจ้าต้องๆ  
ทราบความก็ตกพระไทร ปฤกษาภัยพระมหาเดรเสยมเพรยน  
เห็นว่า ก็หวังจะเป็นใหญ่ให้ได้โดยเรยบร้อยนั้นไม่สำเร็จเสียแล้ว  
แต่ทำต้องเลยไปตามเลย ใจให้มายปรึกษาศรัทธาค์ว่าพระเจ้าทรงช้าวค  
ประชาราษฎร์พระชนม์ และเมื่อประชาราษฎร์กอยันไกทรงมอยเวน  
ราชสมบัติแก่พระเจ้าต้องๆผู้เป็นพระอนชาธิราช ให้เป็นรัชทายาท  
ครองกรุงหงษ์ฯ ต่อไป ประกาศนักหามเมืองไกเชือดอีเม.

ขณะเมื่อพระเจ้าทรงช้าวคหนไปรากราชานันน์ น้องยาเข็ม  
พระองค์๑ คณทั้งปวงเรยกนามตามเมืองส่วนที่ควรกล่าวว่า เจ้า  
นับบองรวม หนี้ไ袍ไศรขออยู่ในแขวงเมืองภูกาม ครั้นทราบว่า  
พระเจ้าทรงช้าวคุณทบเรงสันพระชนม์ ก็คอมสัมคพรรคพวงชนไป  
ตงอยท์เมืองอังวะ ด้วยเวลาณเมืองอังวะนั้นแต่ชุนนางว่าราชการ  
เมืองมาเตครงพระเจ้าทรงช้าวคเดือนพระเจ้าอังวะไปเป็นพระมหาอุป  
ราชฯ พวงช้าวเมืองเห็นว่าเป็นราชบุตรของพระเจ้าทรงช้าวคหเรนอย  
• ในหนังสือพระราชนิพนธ์ว่า เมื่อพระมหาธรรมเสบมเพรยนเห็นว่าการไม่สำเร็จ  
ดังความคิด จึงแนะนำให้พระเจ้าต้องอุมาขอขึ้นต่อกรุงศรีอยุธยา แต่ความคิดใน  
พงษ์ราชาพม่าเมืองทองอุมาขอขึ้นไทยต่อแผ่นดินสมเด็จพระเอกาทศรัตน์ อังวะป่ากู้  
ต่อไปข้างนี้.

ກົດພາກັນນິຍມຍິນດີ ຊົກເຈົ້ານະຍອງຮາມຊັບພຣະເຈົ້າອຳນວຍ ຕັ້ງເປັນ  
ມີຄຣະອູບໍລ່ວນ ອ ທ້າຍອົມຂັກເກີ້ມື້ໄຕມີ ເວລານີໃນເມືອງພັນຈຳ  
ແຍກກັນເປັນ ຕ ກກ ຄອພຣະເຈົ້າຕອງວິ ຊົງຕົງພຣະອູນຄົບເປັນພຣະເຈົ້າ  
ທັງໝາວດັກ ອ ພຣະເຈົ້າແບ່ງ ຊົງຕົງແຂງແອີ້ນມາແຕ່ຄວາງພຣະເຈົ້າ  
ທັງໝາວຄຸນທີບ່ຽງກັກ ອ ພຣະເຈົ້າອິ້ນວະກາ ຖໍານອງພວກພຸນາຈະເຫັນ  
ກັນໂຄຍນາກກວ່າພຣະເຈົ້າຕອງອພຣະເຈົ້າແບ່ງແມ່ນໆອອກຕ້ອງຕ້ອງພຣະເຈົ້າທັງໝາ  
ວັດຖຸພາກັນນັບດອພຣະເຈົ້າອິ້ນວະມາກ ດຽວພຣະເຈົ້າຕອງອກກະພຣະເຈົ້າແບ່ງ  
ເຫັນຜົນພາກັນນິຍມພຣະເຈົ້າອິ້ນວະມາກຂັງນາວຕົກ ຄວບເຂົ້າພຣະໄກຫ  
ອຍຕົວບັນວ່າ ດາວຣະເຈົ້າອິ້ນວະນັກລັດມາກເມື່ອໃກ ກົດຈິບກ  
ກອງທພລົງມາຕທງເມອງແບ່ງແລ້ມເມອງຕອງວິ ເພື່ອຮວບຮຸມມາຮຸມາດ  
ເຂົາຕຽອງພຣະເຈົ້າທັງໝາວດີໄວ ໃນອຳນາໄຫ້ແໜອນແຕກມີນ ພຣະເຈົ້າ  
ຕອງອກບໍ່ພຣະເຈົ້າແບ່ນນທ່ຽງກົມື້ອົບນັ້ນ ແຕ່ທາກເກຣງອື່ນຕຣາຍ  
ຊັງບໍ່ຖາມທົກລົງກັນວ່າຈະຊົງຍົກກອງທພຂົນໄຟຕໍມເມອງອິ້ນວະເສຍ ກອນ  
ອິ່າໃຫ້ນພຣະເຈົ້າອິ້ນວະຈະນັກຕົດຕຽມນັ້ນໄດ ກຳທັນທຶນກົນໃຫ້ພຣະເຈົ້າ  
ແບ່ງເບີ່ນທົພເຮົວ ພຣະເຈົ້າຕອງອເປັນທົພຍົກ ດັກຊັ້ນໄປຕົມອິ້ນວະ  
ໃຫ້ພຣະມັກນ ຄວນຄົງວັນກຳທັນທຶນກອງທົພ ພຣະເຈົ້າແບ່ງປັດງ  
ເຮືອມົກນລອບຮະທຳຮ້າຍ ພຣະເຈົ້າແບ່ງໂຄຄທນີ້ຮ້າຍເລຍຕກນໍາຍົງ  
ພຣາໄຕຍ ຜ້າຍພຣະເຈົ້າຕອງອືຍກອງທົພໄຟໄຕກຣາຍກວາມໃນກໍລາ  
ທາງວ່າພຣະເຈົ້າແບ່ງຮັງພວິໄລຍ ກລັບເກື້ນເປັນທົງທທະໂຄນເນືອງແບ່ງ  
ໄວ ໃນອຳນາໄຫ້ໄກກົນ ຄວະເມືອງແບ່ງອູບໄກດ້ ຈຶ່ງໃຫ້ແປ່ງກະບວນ

ທີ່ພົມໄປຕື່ມອງແບ່ງ ແຕ່ພວກທ້າພະຍາຂ່າວາຊາການເມືອງແປ່ງຊ່າຍ  
ກັນທ່ອສັງລັບມາເມືອງເປັນສາມາຮັດ ພຣະເຈົ້າທອງອະນະຕເບາເມືອງແບ່ງ.  
ໄນ້ໄກກີ່ຕ້ອງເລີກທັກລົບໄປເມືອງຄອງໜູ້ ແຕ່ນັກໜຳໃກ້ໄປຢ່າຍ  
ພຣະເຈົ້າອັງວະນິ້ມ ສ່ວນເມືອງແປ່ງກວ້ຫວັນໆພວກທົກຕຽຍຕ້ອງພຣະເຈົ້າ  
ແປ່ງອຸນໂອນຄອບຄອງເມືອງຕໍ່ມາ ຖ້າກຳຈົງເປັນອີຄະວະແກ່ກົນຕໍ່ມາ  
ຂ່າຍ່າງເຄີມ ເຫດການທົກລ້າວມານເກີດຂຶນໃນຮ່ວ່າງທົກແຕບໜົວດ  
ພ. ຄ. ೨៤៩ ឧນົມເດັກ ພ. ຄ. ೨៤៦ ດຽວງສະຫຼຸບທະບາກວ່າງກາວສົກ  
ສັກຄາມຄລອຄນາທັງ ៥ ພ.

ຜ່າຍພຣະເຈົ້າອັງວະນິ້ມເກລີຍກລົມນຽພລຸຕົມາກ ເຫັນວ່ານິກຳລັງ  
ນັ້ນຄອງແລວ ກົກທັກພົມຊາວີເຄີກເປັນພຣະເຈົ້າແຜ່ນົດນີ້ ກຽງພຣະນານ  
ວ່າພຣະເຈົ້າສໍາຫັດຮຽນວາຈາ ແລວກົດຂໍ້າພົນຂາເຂົ້າຫຼວງໃຫ້ວ່າງຂວາງ  
ຕ່ອອກໄປ ແຕ່ເມືອງອັງວະນິ້ມນອຍໜ້າທີ່ເຫັນໄກລົກບັນແຕນໄຫຍ່  
ຕ້ອງໄກເບືອງໄຫຍ່ໃຫຍ່ຈຶ່ງນຳມຳນາຈຳເຕີໂກ່ານຸ້າ ພຣະເຈົ້າອັງວະນິ້ມຕົງໜາ  
ແຜ່ນຳນາຈຳອຸກໄປທາງແວ່ນແຄວນໄຫຍ່ໃຫຍ່ກ່ອນ ໃນເວລານີ້ປະເທດ  
ຈາກໄຫຍ່ທີ່ເວີຍກວ່າ ອັດເຈົ້າພາ ແຕ່ເຄີມເກຍຂົນອົກບັນພຣະເຈົ້າ  
ທີ່ມາວັດ ກຽນຫັນພຣະເຈົ້າທົກໝາຍກົມຄ້ານາຈຳກົກພາກນັ້ນແຈ້ງເມືອງ  
ຍັງເປັນອີຄະວະຍ່າງ ຖ້າຍິ່ງໄກລົກແຕນ ຖະພາກົນພາຍອືນຂົນແກ່ໄຫຍ່  
ຕ່າງ ກຽນພຣະເຈົ້າອັງວະນິ້ມນຳນາຫຼຸນ ເຫັນເມືອງໄຫຍ່ທີ່ໄກລ  
ແກນພົກລົມເກຣງຄລົບມໍຍອມມືອນນົມຕ້ອງພຣະເຈົ້າອັງວະນິ້ມ ເມືອງທີ່  
ຂູ່ຫ່າງອອກໄປໆມໍຍອມມືອນນົມໂຄຍກໍ ພຣະເຈົ້າອັງວະນິ້ມກົກຄອງທັກ

ไปประชุมปีรวม ที่ไกเมืองไทยใหญ่ที่ตั้งทัวเบนอิศร์จะโดยลำดับมานาน  
ถึง ๕ วัน น้ำที่เมืองหน่วยที่มาขึ้นอยู่แก่ไทย พระเจ้าอังวะที่ไกเมืองหน่วย  
แล้วมาตั้งเมืองแสนหัว สมเด็จพระนเรศวรมหาวชิรบูรพาจักรคือ  
ทรงคำรับสั่งให้กษัตริย์ตั้งเมืองจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ เช้า กองทัพจะเดินทาง  
ไปต่อเมืองอังวะ

กองทัพที่ยกไปคราวนี้ จะเดินทางเมืองเชียงใหม่ไปข้าม  
น้ำสลวิที่เมืองหาง แล้วผ่านแม่น้ำแควน้ำไทยใหญ่ไปเข้าแคน  
พม่าที่ใกล้เมืองอังวะ ทางที่ภูนสกุลกว่าจะยกไปทางเมืองมูล  
 เพราะไปทางเมืองมูลจะต้องรอบผุ้งกัน เมืองทองและเมืองเปรก่อน  
 จึงจะผ่านขันไปทางเมืองอังวะได้ ไปทางเมืองเชียงใหม่เดินทาง  
 ในพระราชอาณาจักรไปจนในแคนน้ำไทยใหญ่ พากไทยใหญ่ที่เข้า  
 กับไทยกันมาก โภคทรัพย์มีบางเมืองที่จะต้องสู้กันไม่แข่งแรงเท่า  
 ไวนั้น เพราะพระเจ้าอังวะก็ได้เมืองเหล่านี้ไว้ในขั้นนำ ที่  
 สมเด็จพระนเรศวรมหาวชิรบูรพาจักรเดินทางเมืองเชียงใหม่คงเป็นที่เดินทาง  
 เห็นจะเอาม่องเชียงใหม่เป็นที่ปะซุมพล แลกเดือนที่กองทัพมูล  
 ทัพชาวล้านนาเข้าสบทบทกองทัพไทย จำนวนพลเบื้องเดียวคงจะกว่า  
 สัก ๒๐๐,๐๐๐ แต่รายการที่นี้ในหนังสือพระราชพงษ์มหาราชน้อยนั้น  
 ปรากฏแต่ว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาวชิรบูรพาจักรเดินทางมาที่เดียว  
 ของชาติพระนครเมื่อวันพุธที่ ๔ เดือนมิถุนายน ๒๕๖ ค่ำ ชั่นโรง  
 พ.ศ. ๒๕๔๗ เด็กๆ โภคทรัพย์ที่ปะซุมพลจะเดินทางกลับประเทศอ

แล้วยกเป็นกองทัพยกไปทางเมืองกำแพงเพชร ครุณเสถียรปะง  
เมืองเชียงใหม่หดพากจัดการบวนทัพอยู่เดือน๑ แล้วให้กองทัพ  
สมเด็จพระเอกาทศรัตนกิจไปทางเมืองฝาง ส่วนกองทัพหลวงยก  
ไปทางเมืองหาด ครุณเสถียรจังเมืองหาดคงค่ายหลวงประจำที่อยู่  
ทุ่งแก้ว สมเด็จพระนเรศวรประชวรเป็นระลอกขันทพะวักตร์ แล้ว  
กล้ายเป็นยาคพิศม์พระอาการหนัก จึงโปรดให้ชาหลวงรับไปเชิญ  
เสถียรสมเด็จพระเอกาทศรัตนมาเฝ้า สมเด็จพระเอกาทศรัตนเสถียรมา  
ถึงที่๓ วัน สมเด็จพระนเรศวรรับสั่วรถูกท่าเมืองหาดเมื่อวันที่๗  
เดือน๒ ขึ้น๘ เดือน๙ บมจจะเด้ง พ.ศ. ๒๑๔๙ พระชนมายุ ๕๐ ปี เสวย  
ราชสมบัติ๔๔ ปี

สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงทำสังเคราะห์มาแต่พระชนมายุ  
แก่ปี ๑๗๖๐ ในการสังเวยในชั้นต้นเป็นการกู้สบายน้ำประเทศให้พ้นจาก  
อันตรายพม่า พญาญมรดุ่งมา ๔ เมือง ไทยจึงได้เป็นอิคระภพ  
สมดังพระราชประสงค์เมื่อคราวขันซั่งชนน้ำพระมหากษัตริย์ฯ การ  
สังเวยต่อมาในตอนกลางเป็นการรวมเขตรัตนคุวงสบายน้ำ  
ประเทศที่ได้เสียไป คือเมืองทวาย เมืองตระนาวศรี ชั่งเสี่ย  
ไปแล้วพม่า กับทางกรุงกัมพูชาซึ่งกลับเป็นลัตตุเรืองโดยลำพัง ได้  
กลับมาเป็นของไทยหมดภายในระยะเวลา ๒ ปี การสังเวยข้าง  
ตอนหลังในระยะเวลา ๔ ปี เป็นการแผ่พระราชอาณาจักรให้กว้างขวาง  
ออกไป ทางทิศตะวันตกได้หัวเมืองมอญภายในได้เมืองหงสาวดีมา

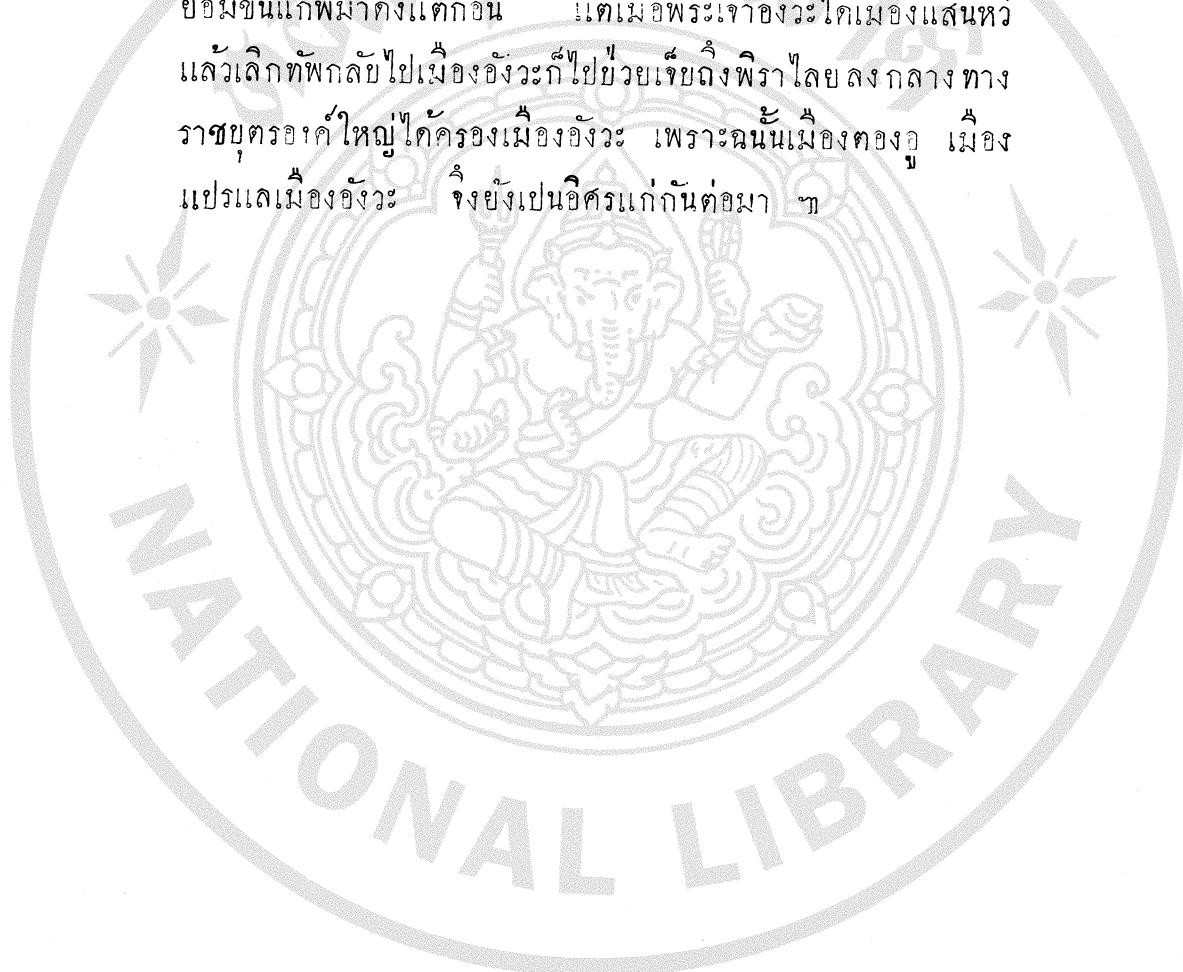
ເປັນເມືອງຂົນຂອງໄທຍທັງໝາດ ທາງທີ່ເຫັນໄດ້ເວັນແຄວັນລານນາ  
 ເຊິ່ງໃໝ່ (ຄົມຄະຫຼາພາບພັກວັນ) ແລ້ວເມືອງໄທຍໃຫຍ່ຕົລອດ  
 ຂົນໄປຈົນແມືອງແສນໜ້າມເປັນເມືອງຂົນຂອງກວງຄ່ອຍທະຍາ ວຸວເລາ  
 ຊົ່ວໂມງສົມເຕົ້າພຣະນເວສວຣທີ່ກຳສັງຄວາມມາ ๑๙ ປີ ຄວຍສາມາດພຣະ  
 ປົ່ງປາກລາຫາວູ້ອັນພົງເໜີໄຕ ໃນເວັນສົງຄວາມທັກຄວາມ ສະບານ  
 ວາຊາວາຊັງຈົງຮູ່ເວົ້າເຕືອນກາພ ມີມາດາເຊື່ອຕັ້ງພົກສາລເປັນ  
 ອີ່ຢ່າງປຶ້ງໃນກາລຄຽງ ເພວະເຫັນຄູນທັກຫລາຍຈິງຍາຍ່ອງພຣະ  
 ເກຍຣົບຍົກສົມເຕົ້າພຣະນເວສວຣວ່າ ວິເສຂ່ງທີ່ເປັນນັກຍົກແລກທີ່ເປັນພຣະເຈົ້າ  
 ແຜ່ນຄົນ ນັບເປັນມກරາຊພຣະອິນຄ ຊົ່ວໂມງຍົກງາມໃນໂລກນ ກາຣ  
 ທີ່ຍາຍ່ອງນີ້ຈະໄກເປັນແຕ່ໃນໜຸ້ໄທຍເທົ່ານັ້ນທີ່ມີໄໝ ດັ່ງໃນໜັງລື້ອ  
 ພົມໝາວກາຮອງຫາຕອນ ເຊັ່ນພົມໝາ ມອງ ເຊົມວ ລັ້ນຫັ້ງແລ  
 ເຊິ່ງໃໝ່ ແນກສຸດຈົນໃນຈົກໝາຍເຫດຂອງຈິນແລກຝົ່ງ ບວດຕາ  
 ຖກລ່າວຄົງເວັນພົມໝາວກາຮປະເທດທັກຄວັນອອກໃນສົມຍັນນ ກົຍ່ອມ  
 ຍາຍ່ອງສົມເຕົ້າພຣະນເວສວຣວ່າເປັນວົມຫາວາຊອ່ຍ່າງເຄີຍວັນ ພຣະ  
 ເກຍຣົບຍົກສົງຢູ່ປ່າກງາມຍົ່ວ່ານຕ່າຍທ່າທກວັນນ.

ຂະໜາດເມືອສົມເຕົ້າພຣະນເວສວຣປ່ວງຫວ່ານັກອີຍ່ທີ່ເນືອງທັງນັ້ນ  
 ສົມເຕົ້າພຣະເບກາທຄຣດເສດຖືນາຈົງທັນໄຕກາຍາພຍາບາລ ອີຍ່ ๓ ວັນ  
 ສົມເຕົ້າພຣະນເວສວຣຈະໄກທຽງສົ່ງເສີຍປະກາວໄຕ ໃນນີ້ມີເນື່ອງໃນ  
 ທັນສົ່ງພົມໝາວກາຮທີ່ກວາຍໄຕ ປ່າກງາມແຕ່ວ່າ ເມືອສົມເຕົ້າພຣະນເວສວຣ  
 ສວວົກຕແລ້ວ ສົມເຕົ້າພຣະເບກາທຄຣກົກກຳດຳວັດສົ່ງໃຫ້ເລີກອອງທັກພົງປົງ

ສັກຄາມຄວົງທີ ១៥

៣៥១

ເຫຼືອພຣະບ່ນສົກລົບຄົນນາຍັ່ງພຣະນິກຄົງກໍອູກຫຸ້າ ພາຍພຣະເຈົ້າ  
ອັງວະທຽບວ່າສົມເຕົ້າພຣະນເຮສວຣສວຣຄຕແລ້ຖຍເລີກທັກລົບມາຮນດ  
ເຫັນໄຕທັກຍົກກອງທພິປຕ່ມອງແສນໜວ ເຖິກໆໄຊນອຍສູ້ໄນ້ໃກ້ຕອງ  
ບອນຂົນແກ່ພໍາກຳແຕ່ກ່ອນ ແຕ່ເມືອພຣະເຈົ້າອັງວະຖືກແມອງແສນໜວ  
ແລວເລີກທັກລົບໄປເນືອງອັງວະຖືກໄປນໍວຍເບຍຄົງພຣາໄລຍລັງກລາງທາງ  
ຮາງບໍ່ຕ້ອງກໍໃຫຍ້ໄກຕ້ອງເມືອງອັງວະ ເພຣະນິນເມືອງກອງວົງ ເນືອງ  
ແປຣແລມເມືອງອັງວະ ຈຶ່ງຍັງເປັນອີກຮແກ່ກັນຕ່ອມາ ທ່າ



សង្គមរាល់ទី ១៦ គ្រាប់ពុត្យដោយការ

ပိုင်း ၁၂၅၄

สมเด็จพระบรมราชโสดาชานุกรองราชสมบัติ เมื่อยังเสง  
พ.ศ. ๒๔๙๘ ในเวลานั้นไทยกำลังมีอาณาจักรเมืองเบี้ยม ชา水量เข้าทวาร  
กว้างขวางกว่าครั้งใดในที่ล่วงแล้วมา ແລะเป็นที่เกรงขามของค่าง  
ประเทศที่ใกล้เคียงอยู่โดยรอบ ถึงว่าสมเด็จพระนเรศวรเสด็จ  
สำรวจ ความบ้ำเรցของคนทั้งหลายก็ยังคงต่ำมากดังสมเด็จ  
พระบรมราชโสดา ทวຍพระเกียรติยศประณีตว่าพระองค์กับเป็นกษัตริย  
ได้ทำสังคมเป็นคุ้มครองใหญ่สมเด็จพระนเรศวรผ่านแต่ตนจนถ้วนปัจจุบัน  
เพราะฉันนเมื่อสมเด็จพระบรมราชโสดาชานุกรองราชสมบัติ เมื่อยังไม่มี  
ศึกเสบียงสัตว์ร้ายไว้ทางภายนอกภายใน.

ที่จริงในเวลานั้นเมืองพม่ากำลังบีบเนิน แต่หากันเป็นหลาຍ  
กักหลายเหล่า ฉ้าหากว่าสมเด็จพระเอกาทศรุตทรงทำสิ่งความ  
เริญรุยพระราชนิยมของสมเด็จพระนเรศวรต่อไป ก็เห็นจะดีเยา  
เมืองพม่าได้ไม่ยานัก เพราะหัวเมืองนอยดูเดห์เมืองไทยใหญ่  
ก็ไม่มานากแล้ว ยังเหลือแต่เมืองพม่าเท่านั้น แต่สมเด็จพระ<sup>๔</sup>  
เอกาทศรุตคงพิหารณาเห็นว่า ไทยได้ทำสิ่งความมานาน

ถังชนะผู้คนกล้มตายเปลือยไปทุกที่ ความมุ่งหมายที่ทำสังคม  
ก็สำเร็จหมดแล้ว ควรจะหยุดการทัพศึกท่านบารุงข้านเมืองเสีย  
สักที อิกปะการ ๑ คงจะทรงพระราชน้ำริห์เห็นว่า พระราชาณาจ  
เขตรก็แฝดไฟคากามากอยู่แล้ว ถ้ายังจะขยายต่ออีกไป การที่จะ  
ยกครองเอาราชีวิไวนานาจจะยงยากจนทุกที่ เพราะเป็นบ้านเมือง  
ของคนต่างชาติต่างภาษา คงจะไม่รายคายอยู่ໄก้เสีย ก็จะ  
ต้องยกกองทัพไปเที่ยวปริบปรำไม่มีมีทสัก ที่ไหนจะได้ผ่อนพัก  
ทำนบารุงข้านเมืองให้เป็นลันติคุณ คงทรงพระราชน้ำริห์เห็นคงน  
จะไม่คิดตามเมืองพม่าต่อไป.

เรื่องพงษ์ขาวการในวัชกาลสมเด็จพระเอกาทศรัตน์ หนังสือพระ  
ราชพงษ์ขาวการฉบับหลวงปู่ระเสรี ฉบับหนึ่งมีลงมาไม่ถึง หนังสือ  
พระราชพงษ์ขาวการฉบับนั้นๆ ว่า ว่างคึกคักทรงครามตลอดครั้งกาล แต่ใน  
สมัยนั้นเป็นเวลาพวงผู้ร่วมเริ่มเข้ามาตั้งค้าขายอยู่ในกรุงครุฑ์ที่ขยา  
หลายชาติกัน กัน มีทบทวนอย่างพวงความยุติท่องกัน  
พงษ์ขาวการพม่าแล彭ษ์ขาวการรวมกันว่า ในแผ่นดินสมเด็จพระเอกา  
ทศรัตน์ไทยยังรบกับพม่าอีก ข้าพเจ้าจึงได้เก็บเนื้อความในพง  
ษ์ขาวการพม่าสอยกับชาติหมายเหตุของผู้ร่วง เอามาเรียบเรียงเรื่อง  
การสังเวย และราบท่อไปนี้

เหตุที่ไทยจะเกิดภัยพม่าเมื่อในแผ่นดินสมเด็จพระเอกทรง  
ผ่องเช้านามาเป็นชัชวีร์ชาครังษอยู่ไม่น้อย สำราญท้องชิယดงเหตุ

ກົດໄປ່ງໍາເນັມາເກີຍວ່າຂອງເລື່ອງກອນ ອີຈະເຫຼົາໃຈເວົ້ອງສັງຄວາມຖືກຕາຈຸນ.

ເກີມໄຮ່ງໂປ່ຕເກສພບຍາມແລ້ນເວຼົກບັນອະນທິພາບວິກາມາ  
ດຳປະເທດກາທວ່ນອອກໄກກ່ອນໄຮ່ງຫາຕອນ ທ່ານໂປ່ຕກຄນີໍ່ນາຈ  
ດ້ວຍໜໍານາງໃຊ້ບັນໄຟ້ຫຼຸ່ມນ້ອຍບໍ່ກ່າວຄນໃນພິນເມືອງ ຈຶ່ງເຖິງວ  
ແບ່ງໜຶງເຂົາເມືອງທ່າກ້າຍຂັ້ນຂູ່ຕາມຫຍາຍເລືອເບີນເມືອງຂົນຂອງ  
ໂປ່ຕເກສເປັນຮະຍະນາຕົງແຕ່ອາຟວິກາເດີນເຕີຍ ຈົນຄົງເມືອນມະລະກາ  
ໃນແຫດມືລາຍ ແລ້ວສົກຂ່າຍຕ່ອງໄປດັນເມືອງໝາເກົາໃນແຕນຈົ່ງ  
ການປັກກວດເມືອງຂົນທີ່ປົງນພຣະເຈົ້າແຜ່ນດິນໂປ່ຕເກສຕົງອປຣາຊໄວ  
ຂັ້ນຫຼຸ່ມຫາການຕ່າງພຣະອົງຄອຍທີ່ເມືອງໂຄວີໃນອິນເຕີຍ ວ່າກລ່າວຫວັນເມືອງ  
ຂົນຂອງໂປ່ຕເກສທີ່ໄປ ເມື່ອຮູ້ບາລມີໍ່ນາຈທາງປະເທດກາທວ່ນອອກ  
ພວກໜ້າວໂປ່ຕເກສກີ່ພາກນ້ອອກມາເຖິງວແດວງຫາຜລປະໂຍ້ນນີ້ເປັນອັນ  
ນາກ ທ່າກກາຮອຢູ່ໃນຮູ້ບາລຂົງທນບ້າງ ໄປເຖິງຫວັນຕາມຕ່າງ  
ປະເທດພົງພາວາໄສຮຽຍບໍ່ກັບຜົກກວດປະເທດນັ້ນບ້າງ ຈຶ່ງມີພວກ  
ໂປ່ຕເກສເຂົ້າມາອູ້ນໃນກຽງຄວ້ອຍທີ່ບ້າງ ດັ່ງປ່ຽກງວຽກຮັ້ກາລສມ໌ເທົ່າ  
ພຣະໄຊຍວາຈານີ້ວາຈົ່າກ່າວໜ້າວິວພົມນໍາທີ່ເມື່ອງເຊົ່າ  
ກຽນ ຈົນໄກພວກຮາຍທານທີ່ໄຫດນ້າທີ່ເຫັນອົກລອງຕະເຄີນ ແລ  
ອນໝາຕໃຫ້ສ້າງວັດວາໄກຕໍ່ກຳຕຳມອໍາເນູໃໝ່ ກັ້ງລ່າວມາໃນເວົ້ອສົງກຽມ  
ຄຽງທີ່ນັ້ນ ພວກໂປ່ຕເກສອອກມານຳໍ່ນາຂອ່ຍ່າທາງປະເທດກາທວ່ນອອກ  
ເຖິງຂົງຮອຍນີ້ ພວກຜົ່ງຂອລົນຄາຈົງແລ່ນເວົ້ອມາໄກຕົງປະເທດກາທວ່ນ  
ອອກມາໄກເມືອງບັນຄົມໃນເກະະໜ້າເປັນທົກຄາ້ງຍົກອນ ແລວງເຂົ້າ

ມາດັກງາງທີ່ຂອບໃຈຢ່າເນື້ອປໍລາຍຮັກສາລົມເຕົກພຣະນະເຮົດວວ  
ດົງຮັກສາລົມເຕົກພຣະເອກາທີ່ຮູດ ພວກຊອລັນດາກີ່ເຂົ້າມາຖົງຄ້າຂາຍ  
ໃນກຸຽງທີ່ຂອບໃຈຢ່າ.

ພວກໂປ່ຕູເກສ ກັບພວກຊອລັນດາເປັນປ່ຽນກັນຄວບເຫຼຸດຫລາຍ  
ອີ່ຍ່າງ ເບີອງຕົນພຣະລົມທີ່ສາສັນນາຄຸກຕັ້ງຕ່າງກັນ ພວກໂປ່ຕູເກສ  
ລົມທີ່ໄວມັນຄະໂໂລິກ ພວກຊອລັນດາລົມທີ່ໂປ່ຕູເກສຕົ້ນຕໍ່ ທີ່  
ແຕກໄປທາກລົມທີ່ໄວມັນຄະໂໂລິກ ການທີ່ພວກຜົວ່າງແຕກລົມທີ່ສາສັນ  
ນັ້ນຄື່ອງເກີດຮັບພຸ່ງກັນໃນຍໍໂຮຍ ພວກຊອລັນດາແຕ່ກ່ອນເຕີຍເປັນເມື່ອງ  
ຊູ້ໜີ່ອີ່ຍ່າງໂປ່ຕູເກສ (ເວລາຮົມກັບປະເທດສປເມີນ) ຄວນວຽກໜີ່  
ພວກຊອລັນດາໄປເຂົ້າບ້າງກຸ່ມ ເພຣະລົມສາສັນລົມທີ່ໂປ່ຕູເກສຕົ້ນຕໍ່  
ຄວບກັນ ພວກສປເມີນແລ້ວໂປ່ຕູເກສບ່າຍປ່າມໄມ່ລົງ ພວກຊອລັນດາ  
ໄດ້ເປັນວິສະແດງຈຳຄືມາຄ້າຂາຍແຂ່ງພວກໂປ່ຕູເກສທາງປະເທດຕວັນອອກ  
ມາຮັບພຸ່ງກັນດັ່ງທາງຕວັນອອກນາເນອງ ຖ້າ ພວກຊອລັນດາດັ່ງໃຫ້ເຮືອ  
ຮັບກ່າວພວກໂປ່ຕູເກສ ແຕ່ກໍາລັງທາງບກຍັນນອຍກວ່າ ງິ່ຍັງໄມ່ກາລາ  
ຕໍ່ຫຼັກ ຢັ້ງພຸ່ງກັນດັ່ງທາງຕວັນອອກນາເນອງ ເປັນແຕ່ເທິ່ງວັນນີ້  
ຢັ້ງເປັນປະເທດນີ້ ພວກຊອລັນດາມາສືບສວນດັ່ງ  
ວິດໍ່ໄປທີ່ໂປ່ຕູເກສມາຄ້າຂາຍ ໄດ້ກວາມວ່າພວກໂປ່ຕູເກສນັກຈະເຫັນວ  
ກົດໍ່ໜຶ່ມເໜີ່ງໜ້າຕວັນອອກໃກ້ລົວ ຕ້ວຍຄວ່າມກຳລັງນຳກວ່າ ອີກ  
ປະກາງ ໂປ່ຕູເກສຮັບສັງລູ້ມູ້ທີ່ໄມ້ທົກຈຸງໂຮມ ວ່າຈະນາໜ້ວຍແຜ  
ສາສັນນາຄຸກຕັ້ງ ແລ້ວມາພາຍານຈະໃຫ້ໜ້າຕວັນອອກເຂົ້າຮົກຄວຍ

ອຸບາຍື່ຕ່າງ ທີ່ຈຶ່ງເປັນເຫຼຸດໃຫ້ພວກຫຼາວທີ່ວັນອອກພາກນໍາເກລີຍຄູ່ງ  
ໂປຕຸເກສຂອໍຢູ່ໂຕຍາກ ພວກຊອລັນດາທ່ານໆຄວາມຄົງນີ້ຈຶ່ງປ່ອຍນທາງ  
ຄວາມປະປຸງຕີ ທຳໄອຂອ້ມອາວີເຂາໃຈພວກຫຼາວເມື່ອ ອ້ວນແຕ່ຈະໃຫ້  
ໄດ້ປະໂຍ້ນໃນການຄ້າຂາຍແຂ່ງພວກໂປຕຸເກສເປັນປະມາດ ສ່ວນ  
ພວກຈັງກຸມນັ້ນກົດອົກມາຄ້າຂາຍໃນກາວ ທີ່ເຖິງກັບພວກຊອລັນດາ  
ແຕ່ພົງເຮັມ ຈະເຂົາມຄ້າຂາຍໃນເມື່ອງໄທຍ່ເມື່ອໃນແຜ່ນດິນສມເຕົ້າພະ  
ເອກາທິຣດນີ້ ທີ່ພວກຊອລັນດາແລ້ວກຸມນັ້ນເກົ່າວ່າ ບຽດຕາ  
ປະເທດທາງທີ່ວັນອອກນີ້ ກາງວາຍໃນບ້ານເນື່ອສົດແລ້ວແຕ່ພະວະຊາ  
ທີ່ໄທຍ່ອອງພວກເຂົາແຜ່ນດິນຜູ້ປົກກອງປະເທດເປັນສຳຄັນ ຈຶ່ງທຸລະອອ  
ໃຫ້ພວກເຂົາແຜ່ນດິນຂອງທັນນີ້ພວກຫຼາວສາສົນມາທຽງຝາກຝັ້ງພວກພ້ວມຕາທ  
ມາກ້າຂາຍ ພວກພ້ອມຕາເຫັນນີ້ເຈີ້ງພວກຫຼາວສາສົນກົບເຄື່ອງຮາຊ  
ບຽດນາການມາ ຜ້າຍເຈົ້າອອງປະເທດກ່ຽວຂ້ອງພວກພ້ອມຕາໃນສູ່ານ  
ເປັນຖຸກເຈີ້ງພວກຫຼາວສາສົນ ເພົ່າວະນັນພວກພ້ອມຕາຊອລັນດາແລ  
ອັກຄູ່ງໃຫ້ເຂົາແໜ່ນ ແລ້ວໃກ່ບໍລິຫານທຳນຸ້ງບໍ່ຮ່າງຂອງພວກເຂົາ  
ແຜ່ນດິນຕາມປະເທດທີ່ມາຄ້າຂາຍແທບທຸກແໜ່ງ.

ນັດໝາຍເຫດປ່ຽກງູວ່າ ເຈົ້າມອິຕູ້ໃນຮາຊວງຄໍອເຣນ໌  
ໜີ້ມີຄວາມເນື້ອງຫຼຸດແລນັ້ນກົມພວກຫຼາວສາສົນສ່າງເຄື່ອງຮາຊບຽດນາການເຂົາ  
ມາດວາຍສມເຕົ້າພະເອກາທິຣດມີແກຣເສວຍຮາຊ໌ ຄຽນເມື່ອນ  
ພວກຫຼາວປະສົງຈະຕອບແກນຕາມຮາຊປະເພີ້ ພວກຊອລັນດາໄກ້ຈັດ  
ເຮືອບຮັບຮາຊທຸກໄທຍ່ທີ່ເຈີ້ງພວກຫຼາວສາສົນແລ້ວເຄື່ອງຮາຊບຽດນາການ

ไปถึงยุโรป เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้วเมื่อทูตไทยกลับมา  
เจ้ากรุงซื้อแลนด์ฟาร์มบ้านใหญ่กับเครื่องสำอางครบครันของคิวเวคเอน  
ค่าง ๆ มาด้วยสมเกียรติพระเอกาทศรัตน์อิกเป็นอันมาก ในการที่  
พวากษ์ลัคน์คามาเป็นไมตรีกับไทยดังกล่าวมานาน เป็นเหตุให้พวาก  
ปีตุเกศร์สึกร้อยนิจ มีความหมายเหตุปีตุเกศปราชญ์ฉบับนี้ว่า เมื่อ  
อุปราชที่เมืองโคงว์ทราบว่าสมเกียรติพระเอกาทศรัตน์ให้ราชทูตปีตุเริญ  
ทางพระราชไมตรีทรงประทศขอแลนด์ฟาร์มบ้านชั้นนำซึ่งเมือง  
เมืองตามที่บีบเลี้ยจากไทย ด้วยเกรงว่าพวากษ์ลัคน์คามาเข้ากับไทย  
จะมาขอเอาม่องเนาะคุมที่ปีตุทำที่ค้าขายแข่งปีตุเกศ แต่คิวะน  
คิดนั้นรองที่ปีตุด้วยเห็นว่าไทยยังมีกำลังมากนัก และประวาย  
ปีตุได้ซื้อห้องทรงเมืองสีเรือนในแคนพม่าซึ่งอยู่ไม่ห่างเมืองเนาะคุม  
ปีตุเกศซึ่งหนีไปจังเมืองสีเรือน ก็เกศรบกวนขอกับพม่าฯ ชน  
ปีตุเกศ พม่าจังเดียวกับเรือนยกไทยเมื่อไนແ่นกินสมเด็จ  
พระเอกาทศรัตน์

ຂໍສົງລັບອື່ນ ຂໍມີຄຳວິດທະນາຖາວອນເປັນຕົ້ນແຫ່ງໃຫ້ມ່ານາງຍັກ  
ທຸກຈະກຳລາວດີເຮັດວຽກເມືອງສີເຮັບມອນເປັນຕົ້ນແຫ່ງໃຫ້ມ່ານາງຍັກ  
ໄດ້ກຳລົງຢ່າງຍຸດຍຸດ ເຮັດວຽກນີ້ແຫ່ງມາແຕ່ໃນວັນກາລສົມເຖິງພວະ  
ນຸ້ມສົງວະ ດັ່ງນີ້ໄປຕົ້ນ ຕ່ອນເນື້ອນມາແຕ່ໃນວັນກາລສົມເຖິງພວະ  
ນຸ້ມສົງວະ ຄວັງເຕີຍໄປຕົ້ນເມືອງທິງ່າວົງທິນທີ ອະນະພວະເຈົ້າຍຸດຢ່າງຍຸດ  
ຍັກອອງທັກພາບຍົດເມືອງສີເຮັບມອນອູ້ມ່ານາງຍັກໄວ້ ດັ່ງປ່ຽນງົງ  
ອູ້ມ່ານາງຍັກໄວ້ ແລ້ວ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້  
ອູ້ມ່ານາງຍັກໄວ້ ໃນເຮັດວຽກສົມເຖິງພວະນຸ້ມສົງວະເສັດຖາ  
ກຳລັບນາມແດວ ພວະເຈົ້າຕອງຢູ່ກົມ່ານຸ້ມາຕັກໃຫ້ພວະເຈົ້າຍຸດຢ່າງຍຸດ

ສີເຮັມຕໍ່ອານາ ແຕ່ທ້ານອງພຣະເຈົ້າຍະໄຊຈະເກງພວກມອນູກົງທີ່ໄຫຍ  
ຈະໄປເບື້ອດເບື້ອນ ເພວະເມືອງສີເຮັມມອຍໆຕຽນຂ້າມ້າວກເລັກນີ້ເອັນ  
ເມາະຄົນະ ພຣະເຈົ້າຍະໄຊຈະໃຫ້ຜົງໄປຕຸເກສຄນ ທີ່ອີ້ນ ພົມບໍ່ ເກອ  
ບຣິໂຕ ທີ່ໄດ້ໄປສາມີກັກຕົ້ນຢ່ານພຣະເຈົ້າຍະໄຊ ເປັນນາຍທ່າຮ  
ຄມເຮັກມີນຮບ ຕໍ່ລຳ ກະທິພວັພລ ၅,၀၀၀ ມາອີ່ວັນຍາເມືອງສີເຮັມ  
ກ່ວຍເຫັນວ່າພວກໄປຕຸເກສທຳນາມູກາຮໃຫ້ພິໄພໄຫຼຸ່ນນີ້ຍ ມອນຈະໄດ້  
ກ່ຽວ່າງໝາຍໃນກ່ຽວ່າງໝາຍ ເກອບຣິໂຕມາອີ້ນເມືອງສີເຮັມມີສັກ  
ໜ້າພວກໄປຕຸເກສມາອີ່ນມາກັນ ໄກສ້າງບ່ອນປ່ຽກກັບສໍາຫຼັບຂອງ  
ກັນເມືອງ ແລະຕັ້ງຄ່ານເກບງາຍສິນຄາກົດຝາກໄປມາທາງປາກນໍ້າຫຼາຍໝາວດ  
ສັງໄປດວຍພຣະເຈົ້າຍະໄຊມີກົດ້າດ ສ່ວນເຄືອບຣິໂຕໂອກາສ  
ກໍປະກອບກາຮກ້າຍຫາພລປະໂຍ້ນໄປກວຍ ໃນໆໜ້າກີກາໄວ່ວຽຍ  
ອີ່ມານໍ້າເຫດເກົດ້າດ ທໍານອງພຣະເຈົ້າຍະໄຊຈະວັງວ່າເຄືອບຣິໂຕຈະ  
ຕົງຕົວປັນໄຫຼູ່ ແລ້ພາຍາມຈະດອດດອນ ເຄືອບຣິໂຕຈຶ່ງກົດກົດກົບ  
ພວກໄປຕຸເກສທີ່ເອົາເມືອງສີເຮັມໄກແລວກົດເລັບຕົງແຂງເມືອງ ເກບງາຍ  
ອາກຮເອາເປັນປະໂຍ້ນຂອງຕົນເອງ ແລ້ເຫັນຈະວິຊ້ເບືອນເຂົາໄປຢູ່ຄ  
ດີອເຂົ້າຫວີເມືອງຂອງພຣະເຈົ້າຕອງອືນອົບໄກລເກົຍງຄວຍ ພຣະເຈົ້າຕອງອົນ  
ຈົງໃຫ້ໄປພອງຕົວພຣະເຈົ້າຍະໄຊ ຖ້າ ກົມດົກພຣະເຈົ້າຕອງອົນໃຫ້ກອງກັບໄປ  
ປ່ຽນປ່ຽມເຄືອບຣິໂຕດ້ວຍກັນ ພຣະເຈົ້າຍະໄຊໃຫ້ນັ້ນຈະມົງຮາໝບຕ່າງ  
ທີ່ແປນພຣະນໍາຫາອຸປະໜາຄົມກອງທັກເວົນມາ ພຣະເຈົ້າຕອງອົກໃຫ້ນ  
ວິນທີ່ອົງຮາໝບຕ່າງ ທີ່ແປນພຣະນໍາຫາອຸປະໜາຄົມກອງທັກເວົນມາ

ກອງທີ່ເປົ້າມື່ອມະຍະໄໝມາດັ່ງແມ່ນສົບເຮັດມາກອນ ເກອບວິໂຕເຫັນວ່າ  
ກອງທີ່ພົຍກມາມາກັນກັຈະສູ່ໄໝໄຫວ ກົກເກີບຮັບຮຸມທຽພໍສົມບົດ  
ພາຄຣອບຄຣວລັງເວຼັກບັນຈະແດນໜີໃຫ້ກາງທີ່ເລີ່ມມາ ພະນາອຸປະວາງ  
ເມື່ອຍະໄໝໃຫ້ກອງທີ່ເປົ້າມື່ອມະຍະແລ້ວ ເກອບວິໂຕຈະຕົກຕ່າງໆ  
ພວກຜົ່ງໄປຕ່າງໆ ແລ້ວພົມໄປຢູ່ນີ້ເວັບລຳທຽງຂອງພະນາອຸປະວາງເມື່ອຍະໄໝ  
ລິ່ນລັດຕົວຍີກິດລຳ ກອງທີ່ເປົ້າມື່ອມະຍະໄໝກົດແຕກໜີ ເກອບວິໂຕຈີບ  
ພະນາອຸປະວາງເມື່ອຍະໄໝໄກ ແහນໄກທິກິລົມບາກັງທີ່ເປົ້າມື່ອສົບເຮັດ  
ວິກ ຜ້າຍກອງທີ່ພະນາອຸປະວາງເມື່ອຕອງອູດມາດລາງກາງ ໄກ  
ທາງຍ່າງກອງທີ່ພະນາອຸປະວາງເມື່ອຍະໄໝແພັນສົກກາ ໄກທີ່ພວດອູຍ້ຍ່າຍກລັງ  
ມາໄຟ ພະນາອຸປະວາງເມື່ອຍະໄໝໄກຊ້າວ່າພະນາອຸປະວາງເລີຍທີ່ເກົ່າກົກຕາພະ  
ໄຟທີ່ ອັບຈົດກອງທີ່ເປົ້າມື່ອມະຍະ ແລ້ວໃຫ້ຢູ່ນີ້ກອງທີ່ພະນາອຸປະວາງ  
ລັດມາສົມທົບກັນລົມເມື່ອລົດເວີ່ນໄວ້ ແຕ່ເກອບວິໂຕໄກພະນາອຸປະວາງ  
ເມື່ອຍະໄໝໄວ້ເປັນກວ່າຈຳນັກໄມ່ຫວັດຫວັນ ໃຫງ່າຍມາເມື່ອນັ້ນອູ້  
ແລ້ວໃຫ້ຢູ່ນີ້ກົດແກ່ພະນາອຸປະວາງເມື່ອຍະໄໝໄວ້ ລັດພະນາອຸປະວາງເມື່ອຍະໄໝ  
ກຳລັງຈະສົ່ງເນື້ອໄກ ກົຈ່າເອົາພະນາອຸປະວາງເປັນເພື່ອນຕາຍຕົວ  
ພະນາອຸປະວາງເມື່ອຍະໄໝໄກນີ້ທີ່ກະຈະທຳມະການໄກ ກລັວເກອບວິໂຕຈະໜ່າພະນາ  
ມາຫຼຸດ ຈຶ່ງໃຫ້ຢູ່ນີ້ກົດແກ່ພະນາອຸປະວາງເມື່ອຍະໄໝໄວ້ ວ່າໃຫ້ເກອບວິໂຕປ່ອຍພະນາ  
ມາຫຼຸດ ເມື່ອຈະຕົ້ງກາວອູໄຮນ້າກົກເວັກນີ້ໄກຍົງທີ່ ເກອບວິໂຕສັ່ງໃຫ້ນັ້ນຫຼຸດ  
ຕ້ອງການແຕ່ຈະອູຍື່ນີ້ເມື່ອສົບເຮັດມາໃຫ້ເປັນອົກແກ່ຕົວ

ເຖິງນັ້ນ ດ້ວຍເຫຼືອຢ່າງນີ້ແນ່ນອນແລວຈະສັ່ງພຣະມຫາອີ້ນປ່າຊາມດາວຍ  
ພຣະເຈົ້າຍະໜີ້ຂໍ້ກັບພຣະເຫຼືອອົກໆຈຳຕັ້ງຍອມສັ່ງລູາຍາກເມືອງສີເຮັມໃຫ້  
ເຄອບວິໄຕອູ້ນີ້ເປັນອົກະຕະເຕີບແຕ່ງ ພ.ສ. ແລ້ວ ກອນສມເຕົ້າພຣະ  
ນວຽກວສວວຽກຄາ ໂ ປ.

ໃນພງຍາວຄາຣົມ່ວ່າ ເມື່ອເຄອບວິໄຕຈະຕັ້ງແຂງເມອງນັ້ນ ໄກ  
ມາເຂັກ້ມືຖຍກ່ອນ ເພຣະໄທຍອດໜັນເຄອບວິໄຕຈຶກລາຖົງແຂງ  
ເມືອງເອາພຣະເຈົ້າຍະໜີ້ ຂົນກັນຈະເປັນຄວາມຈິງ ດ້ວຍພຣະຍາທະລະ  
ຮັງເປັນຫ້າລວງຂອງໄທຍ່ມກຳລັງຕົງລູ້ເມືອງເນາະຕມະ ໄນທ່ານເມືອງ  
ສີເຮັມນັກ ດ້ວຍເປັນສົ່ງຕົ້ນອົກທາງ ຕ ເຄອບວິໄຕຈະຕັ້ງສົ່ງກວດອົບຂ່າງ  
ກໍາຄົງຈະລຳຍາກມາກ ເພຣະຈົນຂາຈະນາທານທານເປັນທາງໄມຕົກ້ມື  
ພຣະຍາທະລະ ແລ້ວໃຫ້ເຂົາມາຂອສານີກັດຕ່ອສມເຕົ້າພຣະເອກາທີຣດ  
ເຄອບວິໄຕກັບພຣະຍາທະລະເຂັກ້ມືສິນທັນມ ຈົນຄົງພຣະຍາທະລະຍາລຸກ  
ສາວໃຫ້ເຕັ້ງງານກົບລຸກສາຍຂອງເຄອບວິໄຕ ໃຫວ່ງກໍສົກລັກເກີຍວຄອງກັນ  
ເຂົາໃຈວ່າເຄອບວິໄຕຄອງໄດ້ມາສານີກັດຂົນອູ້ແກ້ໄທຢູ່ໃນເວລານັ້ນ ເພຣະ  
ເງຮັງພຣະເຈົ້າຍະໜີ້ຂໍ້ກັບພຣະເຫຼືອອົກໆຍັງຜູ້ພຍາບາທຫາເຫດມາທຳວ້າຍ  
ນັ້ນປ່ຽກກາຣ໌ ເພຣະເຄອບວິໄຕໜ້າຍຈະຫາດ້າຍຊາດາເຊື່ອ  
ໃຫ້ກ່າວງຊວາງອອກໄປຄົວຍົກປ່ຽກກາຣ໌ ພອມາເຂົ້າກັບໄທຍ່ໄກແລ້ວ  
ເຄອບວິໄຕຖືກົງໄປຍົດເມອງຫ້າຍວົ້ມເປັນເມືອງຮ້າງອູ້ ແລ້ວເມືອງ  
ກົມູ້ຕາມນຽກາປາກນ້ຳເອງວົດ ຕັ້ງແຕ່ເມືອງພລິມເປັນທັນມາຈັນ

เมืองศรีเมือง เจ้าป่าในข้านาไก่หงษ์หมด ครั้นการค้าขายในเมืองพม่าที่ต้องไปมาทางทะเลก็เกิดขึ้นในข้านาชของເກອບວິໂທດອກในเวลาการต้อนหนึ่ง.

ผู้เข้าอังวะผู้เป็นราชบุตรของพระเจ้าเนื้อยิงราม ทรงพิราไlay เมอกลับไปจากเมืองแสนหัว ครั้นได้ครองเมืองแทนพระบิศากทำพิษราชอาวีศึก ทรงพระนามว่าพระมหาธรรมราชา แล้วพยายามท่านขึ้นรัฐพลต่อมา พระเจ้าอังวะลงคนมีบริชาสามารถยิ่งกว่าเจ้านายทั้งเป็นอิศริยในเมืองพม่าแห่งอื่น ๆ ครั้นรวมมิได้กำลังเห็นพอจะทำสังคมแม่อาณาเขตให้กว้างขวางได้ กษัยก่องทัพลงมาตั้งเมืองเบรีไกเมืองนี้เมือง พ.ศ. ๒๙๕๐ แล้วให้น้องยาเหอองก์ อยู่ครองเมืองเบรี ต่อมาไม่ช้าพระเจ้าต้องอุปราชภูมิพราไlay นัดวินหันของราชบุตรซึ่งเป็นพระมหาอุปราช ให้ครองเมืองทองอุปราชภูมิพราไlay ให้เป็นพระเจ้าอังวะคงจะลงมาตั้งเมืองทองอุปราชภูมิพราไlay ในไม่ช้า เกรงจะต้องสูญเสียท่านไม่ให้ จึงแต่งทุกให้เชิญศุภอักษร กับตนไม่เงินทองแล เครื่องราชบรรณาการเข้ามาด้วยสมเด็จพระเอกาทศรัตน์ อ่อนน้อมยอมเป็นข้าขอข้อขัดที่ไม่สามารถศรีอยุทธยา เมืองพระกา ๗ พ.ศ. ๒๙๕๔ ต่อหน้าไม่ช้าพระเจ้าอังวะกษัยก่องทัพลง

• **ข้อหลักสำคัญข้อหนึ่งคือ** ในหนังสือพระราชพงษานาวด้าว่า เมืองทองอุปราชภูมิพราไlay ที่อยู่ในเมืองนี้ต้องรักษาแต่ไม่แสวงดินสูบเด็ดพระนเรศวร ข้าพเจ้าเสื่นว่าเหตุไม่สมกัน. ๘๕๗๔

ນາຕີເນືອງຕອງວ່າ ພຣະເຈົ້າຕອງໄຫ້ມາຂອງກອງທັບຖຸຍຸປ່ວຍ ສຸມເຕົ້າ  
ພະເວກາທສົດຫາໄດ້ໂປຣດໃກ້ລອງທັບໃນກວດສົດຂອງທັບຖຸຍຸປ່ວຍ ໃນ  
ໄປ່ ມີບສັ່ງໃຫ້ພະຍາທະລະກົບເຄີຍວິໄຕເກົດທັກອົງທັນມອງຢູ່  
ຂຶນໄປ່ປ່ວຍເນັ້ນຕອງວ່າ ແຕ່ຈະເປັນຄົວຍະກົດທັກອົງທັນພັນ  
ຮຽນອອຍໝ່ອຍ່າງໄວອໍຍ່າງໜີນຍົກໄປທາກນີ້ ພຣະເຈົ້າຕອງອີຍອືອນ  
ນົມຫຼຸມພຣະເຈົ້າອໍງວະເສີຍກົດນີ້ ພຣະເຈົ້າອໍງວະກວາດຕົວນເບັດືອນ  
ພລເນັ້ນໄປ່ເສີຍເປັນອັນນາກ ແລ້ວໜ້າບ້າງຄົບໃຫ້ພຣະເຈົ້າຕອງວ່າແຕ່ງ  
ກອງທັບສົດມາຕັດສັກຕົກທາງທີ່ປ່າກເມືອງມອງຍູ່ ພຣະຍາທະລະກົບ  
ເຄີຍວິໄຕຍກກອງທັບສົດໄປຕອງຮັບກົບພວກເມືອງຕອງອີຍ່ເລັກນອຍຈົງ  
ຂຶນໄປ່ໂຄດນີ້ເນັ້ນຕອງວ່າ ພຣະເຈົ້າຕອງອົກອົກນາອໍອນນົມໂຄດ ແຕ່  
ກຳນົດພຣະຍາທະລະກົບເຄີຍວິໄຕຈະຍົກໄທຍ່ວ່າ ພຣະເຈົ້າຕອງອົມສາມີ  
ກຳດັບຂຶນກົບກວດສົດຂອງທັບຖຸຍຸປ່ວຍ ເຊັ່ນກົບພຣະເຈົ້າວ່າ ເຈົ້າມີ  
ເຈົ້າອໍງວະຈົງໃຫ້ເພາເມືອງຕອງວ່າເລີຍ ເກີບຮັບພົມສົນນົມຕະແລກວາດຕົວນ  
ຜົກນພລເນັ້ນທີ່ຢູ່ໃນເນັ້ນຕອງອເວົາວຽມລົງມາ ຕົວພຣະ  
ເຈົ້າຕອງອົກເອົາລົງມາກ່ຽວ່າງໆ ແຕ່ໃນຕອນນີ້ລາຍພຣະຍາທະລະກົບເຄີຍ  
ວິໄຕເກີດຂັດໃກ້ນຂຶນ ຄົງເປັນຄົວຍແບ່ງຂໍ້າງກັນໃນຫຼວມເນັ້ນມອງຍູ່  
ກຳນົດພຣະຍາທະລະກົບໃຫ້ພຣະເຈົ້າຕອງວ່າເນັ້ນຈະມີກົດກັນ ແຕ່ກົດ  
ທັນອົງອໍຍ່າງກຳໄບຮາດວ່າເໜີມອົງຮາ໗ສໍາຮັບກັນ ແຕ່ກົດ

- ໃນພົມຍາດາຮັມນ່ວ່າ ພຣະຍາທະລະກົບເຄີຍວິໄຕຂຶນໄປຕີເນືອງຕອງວ່າ ໂດຍພົມ  
ຂໍ້ເພິ່ນເກີດໃຫ້ກົດກັນກໍໄລ້ແລ້ວຕົ້ນກະແສວບສົ່ງ ເພຣະແວນ້ອນມອງຍູ່ຂັ້ນຄຽງຄົງ  
ອຸທະບາຍ້ອງຢູ່ໃນເວລານີ້.

ເຫດວ່າຍໍເວື້ອງສິງຫວັພໝໍສົນທະນາທີມີອຸປະກອນຕ້ອງກວຍ ໃນພົງຍາວຄາຮ  
ພໍາວ່າເຄອບວິໂຕເປັນມີຄາທີ່ມີ ແລກອົບຄົວຍຄວາມໄລວໜໍາຢະວະມາດ  
ນີ້ ພອມຈຳນາຂຶ້ນເຕັມທີ່ກໍໄຫ້ເຖິງເກີບສົງຂອງເກວອງພົກບູນ  
ແລກສຸຄຄົງບັງອາຈໃຫ້ ຮັບພະພົກງປ່ແພຣະສົດປ່ເກີຍ ຕົນຫາຫວັພໝໍ  
ລົງຂອງທີ່ປະຈຸໄວ ໃນນະເມານເປັນຂາດວະປະໄໂຍ້ໆ ຈຶ່ງເປັນເຫດໃຫ້  
ພວກພລເມືອງພາກັນເກລີຍຄັ້ງ ເຄອບວິໂຕເຫັນຈະໄຟກໍາກາຮອາຄ  
ຂໍຢ່າງນັກເມືອງຕອງກວຍ ຈຶ່ງເລີຍແຕກກັບພຣະຍາທະລະ ຄຽນ  
ພຣະເຈົ້າອັນຈະກວຍວ່າເຄອບວິໂຕແຕກກັບພຣະຍາທະລະ ແຕ່ຜົນພລ  
ເມືອງພາກັນເກລີຍຄັ້ງໂຄຍມາກ ເຫັນໄຟກໍາຈົງຍາກອີງທີ່ພລງນາ  
ຕົມເມືອງສົງເຮັນ ເມື່ອບ້າວກ ພ.ຄ. ແລະ ເຄອບວິໂຕໄຟໄກດັ່ງ  
ໄຟຍ່າຍ່າຍ ຈຶ່ງເອາເມືອງທະນາຄີໄຟຍ່າຍໃຫ້ຮູ້ບາລໄຟຕົກສແລ້ວຂອງ  
ກອງທັກເຮອນມາຈຸ່ວຍຂອງກັນ ອັບຮາງໄຟຕົກສອບຍາກຈະໄຟເມືອງ  
ສົງເຮັນໄວເປັນເມືອງທ່ານາຂາຍ ຈຶ່ງໃກ່ກັນນວບມາຈຸ່ວຍຮັກໝາເມືອງ  
ສົງເຮັນ. ແຕ່ປະມາດກາຮົດ ໄຫເຮອບມາດັງທາກັນໄມ້ ພຣະເຈົ້າ  
ອັນຈະກວຍໄຟໄກດັ່ງ ຂັ້ນ ດັ່ງ ບ້າວກ ພ.ຄ. ແລະ  
ຈົບໄຟທັກເຄອບວິໂຕແລພຣະເຈົ້າຕອງອັນຄົງທີ່ນ່ອງ ຈົງເຄອບວິໂຕພາເອາ  
ໄຟໄວທີ່ມອງສົງເຮັນ ພຣະເຈົ້າອັນຈະພົກພາຍາໄທຍພຣະເຈົ້າຕອງວ່າມີ  
ຄວາມຝຶກສູ້ານຸບດ ເພົ່າໄຟຍ່ອມອ່ອນນີ້ມແລ້ວກັບລົ້ມາເຂົກຂໍ້ໄຫຍ  
ທີ່ກໍສົ່ວນເຄອບວິໂຕນັ້ນວ່າມີຄວາມຝຶກສູ້ານເປັນໂຈຣອຸກຄູ່ໂທຢ່ລັນພຣ  
ສາສනາໄໝເອາໄຟປະຫວັດຕະຫຼາດເສຍທັງ ແລະ ແລ້ວໄຟເກີບວິທີ່ພໝໍ

ສົມບົດແລຈັບພວກໄປຕເກສຣວມທີ່ຫຍຸງເກົຝຶກັ້ນໃໝ່ຢ່າງວ່າ ๔๐๐ ດນ  
ເປັນເສລຍສ່ວນໄປໄວທ່ານອັນຈັກ ຊົ່ວໂມງ ທີ່ຫຍຸງເກົຝຶກັ້ນ  
ສືເຮັນ ນາຄາທີ່ມີເມືອພວກເຂົາທີ່ໄດ້ເມືອງແດວ ອຳນັກງານເຫັນ  
ແມ່ນ້ຳ ພວກເຂົາທີ່ໄດ້ເມືອງແດວ ອຳນັກງານນັ້ນໄປຕເກສເສີຍຄວຍ.

ພວກເຂົາທີ່ໄດ້ເມືອງແດວ ຕໍ່ໄປຕເກສໄດ້ແລກສູນເສຍນ  
ສັກໃນເມືອງພິມາ ງົກລົງໄປຕ່າງໆ ທີ່ໄດ້ເມືອງທີ່ຫຍຸງເກົຝຶກັ້ນ  
ປະສົງກ່າງໃຫ້ເໜີມອນເມືອຄວງພວກເຂົາທີ່ຫຍຸງເກົຝຶກັ້ນ  
ການຊາຍແຕ່ກ່ອນນາ ແຕ່ເນື້ອງທີ່ຫຍຸງເກົຝຶກັ້ນແມ່ນເອງຮ້າງນາແຕ່ຄວງ  
ພວກເຂົາທີ່ຫຍຸງເກົຝຶກັ້ນທີ່ເວັບເວັນສົມເຕົກພະເຂົາທີ່ຮອດ ປ່າສາທຽບ  
ມະເຖຍງອງເຄີມຄຸກພວກຍະໄຟເພົ່າເລີບໃນຄວງນັ້ນທີ່ມີພວກເຂົາທີ່ໄດ້  
ກລົບໄປອີ້ນຕົ້ນສ່ວນທີ່ປະທັບໃໝ່ ແຕ່ກໍາລັງມັນຍີໄດ້ແຕ່ກໍາເປັນ  
ພລົບພລາພົກອົບ ດັ່ງທີ່ມາໃນຫຼັນຫຼັງກ່າວມີສໍານາລະຈະສ່ວນ  
ປ່າສາທຽບມະເຖຍງ ແລ້ວທັນນໍາຮ່າງເມືອງທີ່ຫຍຸງເກົຝຶກັ້ນ  
ອໍາຍ່າງເຄີມໄດ້ ເມືອງທີ່ຫຍຸງເກົຝຶກັ້ນແຕ່ມີຄວາມຮັບຮັກສົມເຕົກພະເຂົາທີ່ຮອດ  
ວິກຈົ່ວຄຽວ ແທ່ານັ້ນ.

ໃນພວກເຂົາທີ່ໄດ້ເມືອງທີ່ຫຍຸງເກົຝຶກັ້ນ  
ເປັນຮອດແຕ່ວ່າ ເມືອງພວກເຂົາທີ່ໄດ້ເມືອງທີ່ຫຍຸງເກົຝຶກັ້ນ  
ໃຫ້ລົງນາເກລີຍກສ່ອນພວກເຂົາທີ່ໄດ້ເມືອງທີ່ຫຍຸງເກົຝຶກັ້ນ  
ອໍານັ້ນອົມຕ່ອງພວກເຂົາທີ່ໄດ້ເມືອງທີ່ຫຍຸງເກົຝຶກັ້ນ ພວກເຂົາທີ່ໄດ້ເມືອງທີ່ຫຍຸງເກົຝຶກັ້ນ  
ເປັນ “ພວກເຂົາທີ່ຫຍຸງເກົຝຶກັ້ນ” (ຊອນເຂົາໃຈວ່າເຫັນຈະຍົກຍົງຍົກ  
ເປັນອໍາຍ່າງປະເທດ) ໃຫ້ຄວອງໜັນເມືອງມອງຝູນຝ່າຍໄຕ ແຕ່ນັ້ນ

เมืองเมืองตมจะแลหัวเมืองมอญโดยมากก็กลับคืนไปเป็นของพม่า  
เช่นเดิม.

ทรงน้ำใจวินิจฉัยว่า ทางกรุงศรีอยุธยาปราชวกรอย่างไรใน  
ตอนนั้น ถ้าว่ามีเหตุอย่างไรจึงยอมให้หัวเมืองมอญกลับไปเป็นของ  
พม่าโดยง่าย เมื่อลองคิดคิดที่ใดทางเลี่ยงของไทยทัมเมือง  
เมืองตมจะเป็นเมืองชนในกรุงนั้นว่าจะเป็นอย่างไร เห็นว่าเมืองเมะ  
ตม ถ้าจะว่าที่เหตุเมืองมอญทั้งปวงในสมัยนั้น เป็นประโยชน์นั้น  
แก่ไทยในการสังคրามยิ่งกว่าอย่างอื่น เพราะเป็นกำลังสำคัญ  
มิใช่มาทำลายเมืองไทย และเป็นกำลังของไทยที่จะไปทำลาย  
เมืองพม่าด้วยทาง旱ถนน เพราะถนนในชากาลสมเก้าพระนเรศวร  
เมืองไทยทำสังคրามติดพันกันอย่างพม่า ได้หัวเมืองมอญไว  
จึงเห็นอกบัณฑรพย้อนจะบรรમานามีคุ ครุฑงษ์ลายริชากาล  
สมเก้าพระนเรศวร เมื่อพม่าหมัดกำลังที่จะมาทำลายเมืองไทย  
ได้แล้ว และต่อมากดังริชากาลสมเก้าพระนเรศวร เมืองไทย  
ไม่มีความประสงค์ที่จะยกกองทัพไปตีเมืองพม่าแล้ว ประโยชน์นั้น  
ของหัวเมืองมอญกันอย่างกว่าแต่ก่อน ความลำบากในการ  
ปกครองเมืองมอญก็เห็นจะประภูชน์ เพราะอาณาเขตรวมอยู่ที่  
มีชั้นแก่ไทยครองนั้น นหัวเมืองใหญ่น้อยหลายหัวเมือง คืนแก่น  
กว้างใหญ่กว่าครึ่งร้อยล้านปู儡 รายภูมิพลเมืองเปลี่ยนมอญ ล้วน  
มีความนิยมอย่างไร่ให้ข้านเมืองของตนเป็นอิศริยะแก่ทันยิ่งกว่าที่จะ

ຊື່  
ໝາຍແກ່ພມໍາ ຖ້າແມ່ນແກ້ໄທຢັນແປນຂອງມາດ ແຕ່ເວລາໄຟທະບຽນ  
ພມໍາມອງຍຸໄນ້ນຳກຳລັງທຈະຕົງອໍຍເປັນວິຄະວິໄຕ ເກລີຍດີໜຶ່ງພມໍາໃຈນາ  
ເຂົາຍໍໃຫຍ່ໄທຍ່ ສົມເຕົ້າພຣະນເຮັດວຽກໂປຣຸກໃຫ້ພວກເຂົາເມື່ອງກວມກາຮ  
ນອນູ້ຄົວບົກມົບປົກຮອງກັນເອງ ຄົງເປັນເມື່ອງໃຫຍ່ນີ້ມີວິຄະວິແກ່ກັນ  
ອຸ໇ໆຫລາຍເມື່ອ ແຕ່ໃນເວລາເມື່ອໄທຍ່ຍັງກຳລັງທຳສົງຄວາມອຸ້ກັບພມໍາ  
ນີ້ນີ້ ມີກອງທັກໄຟໄປຕົ້ນອໍຍ ຖ້າເກີນຜ່ານໄປມາໃນຫົວເມື່ອນອູ້ນີ້ເສມອ  
ແມ່ສົມເຕົ້າພຣະນເຮັດວຽກເສດຖະກິບເກົຍທະນີ ເສມວໄທຍ່ໄຕຕວາຈ  
ຕຽວວ່າກ່າລ່ວງກວາງຈານຫົວເມື່ອນມອງຍຸ່ນເສມອ ກາຮປັກກວາງກເຮັບ  
ຮອຍວາບຄາຍ ຄວນເມື່ອໄທຍ່ທຳລາຍຂໍ້າພວກເຂົາຫັງໝາວດີໄຕ ຈີນ  
ຕົງພວກເຂົາຫັງໝາວດີຕອງທີ່ໃຫ້ເກົຍເມື່ອທອງອໍແລວ ແຕ່ນັກອິງ  
ທັກໄຟທີ່ໄມ້ໄຄວ່າຈະໄດ້ຍັງໄປ — ທາງເມື່ອງນອງສົມເຕົ້າພຣະນເຮັດວຽກ  
ທີ່ພວຍບາທະລະໄຫ້ເປັນອຸປະານຸ ບັນຍັນບໍ່ມີຫຼາກການທຳກວາໂຄຍສາມີກັດທ່ອສົມເຕົ້າ  
ພຣະນເຮັດວຽກ ແຕ່ຄວນສັນຮັກລັນແລວເຫັນວ່າໄທຍ່ທ່າງເຫັນໄປ  
ແລເຄອນວິໂຕໂປຣຸເກສເຂັ້ມາທີ່ຕົວເປັນໃຫຍ່ຢ່ອຍໍໃກລ໌ ນໍາທີ່ພວຍບາ  
ທະລະຊະຄົດອິຍາກເປັນໃຫຍ່ຂັນໃນເມື່ອງນອງຍຸ່ນຂ່າງ ຈີງໄດ້ຄົບຄ້າສົນທ  
ສົນນັກຍິ່ງຮັ່ງນັກ ແຕ່ຜ້າຍເຂົາເມື່ອງນອງຍຸ່ນຂ່າງ ແຕ່ເຕີນນາກເຫັນ  
ຈະໄມ້ອ່າກອໍຍ່ໃນຂໍ້າພວຍບາທະລະອໍຍ່ແລວ ຄວນຂໍ້ານາຈໄທຍ່ທີ່  
ຕຽວວ່າກ່າລ່ວງຍຸ່ນແຕກອິນີ້ດີກິຈກາງທ່າງເຫັນໄປ ກົງຈະລືອດັບເປັນ  
ວິຄະວິຍິ່ງໜີ້ ມີຄວາມຍຳເກຮງພວຍບາທະລະນີ້ຍືລັງທຸກທີ່ ເຫັນຈະເກີດ

ກາງເກຍງແຍ່ງແຕກສາມຄົດກັນໃນພວກເຈົາເມືອງມອງຍຸງກົມ  
ຄົງຄົງກ່າວໄວໂທຍພົອງຮອງກັນເຂົມເນອງ ທ່ານພາຍກາງຄວູບຖ້າຍາ  
ໄຟ້ຕັບກາອງທີ່ພູອກໄປກັງແຕກອນ ເປັນແຕ່ມໍທັງຕ່າງວ່າກ່າວ  
ກໍໄນສາມາດຈະຮັງບໍວາທີ່ໃຫ້ສັນບິດ ຄຣົນພະເຈົາອົ່ງຈະນາຕີໄດ້  
ເນື້ອງສົວຍົນ ພວກພະຍານອຸປະກອນແຕກຮາກນັ້ນຈຶ່ງແປ່ງຢືນຍົມພຳມໍາ  
ພວກ ១ ກົງນິຍມໍາໄທບ້ອນໆພວກ ១ ພຣະຍາທະລະເປັນຫວັນ່າໃນພວກ  
ທີ່ໄປຢືນຍົມພຳມໍາ ເພວະອບາກຈະໄຕຣເປັນໃຫ້ຜູ້ແກ່ເມືອງອິນ ແຕ່ທາງ  
ພາຍກາງ ១ ບໍ່ຂັງກັນເມື່ອງອິນໄວ ໃນສົມປະລົງສົງກົງພຣະຍາທະລະຈຶ່ງ  
ເຂົາໃຈອົກຫາກາຈາກໄທຢູ່ໄປຫຼາກວາມອົດහັນຂອງພຳມໍາ ທພຣະຍາທະລະ  
ໄປອ່ອນນ້ອມຍົມເຂົາບພວກເຈົາອົ່ງຈະໂຄຍ່ງໆຍໍ ແລ້ວພະເຈົາອົ່ງຈະ  
ຕັ້ງພຣະຍາທະລະໃຫ້ເປັນພຣະຍາຂຽນຮາ່າ ວ່າກ່າວ່າວ່າເມືອງມອງຍຸງ  
ທ່ານເປົ້າ ເຫັນວ່າຈະເປັນຄວບເຫດຸຕັ້ງກ່າວມານ ສ່ວນພຍາວຄວາມຮັງ  
ກ່າວ່າເປັນເນືອກວາມວ່າ ເພວະກຽງຄວູບຖ້າຍາໄຟ່ຍົກທີ່ໄປຫວັນເມືອງ  
ມອງຍຸງຈາລົບທຸກໄປເປັນຂອງພຳມໍາ ນເຮອງຮາວແປລກປົກປົກປ່ຽກງູ  
ອູ່ໃນຈຸດໝາຍເຫດຸຂອງຮອລັນດາວິກອຍ່າງ ວ່າ ເມືອງຊາວດພ.ສ.ແລະແຕ  
(ຮ່ວມນັກຍົກພຳມໍາໄກເນືອງເມາະຕມະນັນ) ພວກຍົນກາເວົບຂົນໃນ  
ເມືອງໄທຢ ດົງບັນອາຈເຂົ້າປັນເມືອງເພື່ອບ່າແລ້ວເມືອງຂົນບູ້ ໄທຢ

• ຂຶ້ນແຮກມາຄ້າຂ້າຍຄື່ນເມືອງໄທຢໃນຮັບກາລສມເດືອພຣະນາຄວາ ພວກຍົ້ນຈະໄດ້ເຫັນ  
ອາສາຮັບຮາກການໃນແຜ່ນດິນນັ້ນຖ້ວອຍ່າງໄວ້ໄຟ່ແນ່ ນາປຣາກວຸດທ່ອນຮັບກາລສມເດືອພຣະເອກາ  
ທິດຕາວ່ານີ້ກອງທິດຕາວ່ານີ້ແກ່ເມືອງຂົນບູ້ກອງ . ແຕ່ພວກຍົ້ນທີ່ເຫັນວ່ານັ້ນເປັນພວກຄຸກເວົ້າ

## ແຜ່ນດິນສົມເກົ່າພະເອກທົຣ

ຕັ້ງໃຫ້ອອກທີ່ພົດ ໄປປາຍປ່ວມ ແລ້ວໃນຄຽງນັ້ນຈາພາຜ່າຍນໍາ  
 (ຄອເຈົ້າພາສູທັນ) ເງື່ອງວ່າພວກຍິນຈະພາກນເປັນຂບດຂອງທິດ  
 ຈົງລົບໃຫ້ໄປຂອງກຳລັງເມືອງລານຈັງລົງມາຊ່ວຍ ກອງທັພວກລັນ  
 ຜັງລົງມາຖອງຍູ້ເມືອງລົບນຸ້ມ ສົມເກົ່າພະເອກທົຣທີ່ຮາບຄວາມ  
 ກໍ່ທຽບພະພິໂວຮົງ ດຳຮັດສັ່ງໃຫ້ຕ່ຽຍມາກອງທັພວກລົງເລັດທີ່ເປັນຂອມ  
 ພລຍກໄປເມືອງລົບນຸ້ມ ແລ້ວໃໝ່ມໍາຍາມເມືອນທີ່ ໨໔ ມິນາກມ  
 ຕ.ຕ. ໧໗ໜ້າ ເຄຫຼືພວກຊອລັນດາໄປຢັງໝັນໃຫຍ້ໜຶ່ງເຈົ້າກຽງຊອ  
 ແລ້ນດັກວາຍມາເປັນຮາສູບຮຽນາກາຮ ພວກຊອລັນດາໄດ້ພາກັນຕານ  
 ເສັ້ນໄປຄົງກອງທັພວກລົງ ປັ້ນທັງອູ້ຂາງໄທເມືອງລົບນຸ້ມກຳຫັນທ  
 ວ່າວັນທີ ៥ ເມຍາຍນຈະເຂົ້າຮ່າງຄົມຕໍ່ພວກລັນຈັງແຕ່ເຫົ້າ ແຕ່ໃນກິນ  
 ວ່ານທີ ៤ ພວກລັນຈັງພາກນຮັບຮດບໍ່ໄປເລີຍກ່ອນຈຳກັດໄວ້ໄດ້ຮັບກັນໄວ້  
 ສົມເກົ່າພະເອກທົຣກໍເສັ້ນຈຳລັບຄົນນາຍັງ ພຣະນັກເມືອນທີ່ ໧໑  
 ເມຍາຍນ ໄດ້ຄວາມໃນຈົດໝາຍເຫດຊອລັນດາຕົ້ນ ບາງທີ່

ຢືນນຸ້ມທີ່ມາຄ້າຢາ ມີໃໝ່ທ່າງອາສາ ເຮືອຢືນນຸ້ມໄປຄ້າຢາທີ່ກຽງກັນພູ້ຈາກໃນສົມບັນນິ້ນ ພວກ  
 ລຸກເຮົອກີ່ໄປເທິ່ງວ່ົນວາຍອ່າງເຕີບວັກນ.

- ១. ຂອລັນດາເຫັນວ່າ ເຈົ້າພ້າຕະນະ.
- ២. ໃນພາຍວາດຕາລັນຈັງວ່າ ໃນສົມບັນນິ້ນກຽງສົກສັດນາຄນຫຼຸມນາອ່ອນນ້ອມຍອນຂັ້ນອູ້  
 ກັບໄທຍ.
- ៣. ໃນຫັນສ້ອພະຮາຊີພາວດາວ່າ ເຈົ້າພ້າສູທັນຖຸລົງພົມຈາກອອກ ສົມເຈົ້າພະ  
 ເອກາທີ ດທຽນພະພິໂວຮົງ ດຳຮັດສານວ່າ “ຈະເປັນບົນດຸ” ເຈົ້າພ້າສູທັນເກຮັງພະຮາຊ  
 ອາຍຸເປັນກໍາລັງ ຄຽນກັບນັບໄປຄື່ງວັນກີ່ເສວຍຍາພິຄົມ໌ສັນພະບານ໌ ເຮືອທີ່ຈົງນໍາຈະເປັນ  
 ທຳນອງໃນຈົດໝາຍເຫດຊອລັນດາ.

จะเป็นเพราะมีเหตุวันวายอยู่ใกล้กรุงฯ ในเวลานั้น จึงมีกิจให้กองทัพยกไปปราบปรามพวกพระยาเมืองอัญเชิญที่อาชีวอภากาดจะเป็นได้.

จะบรรยายถึงเรื่องที่ไทยเกิดคราวบับพม่าต่อไป ในพงษ์ราวด้วย พม่าว่า เตต่ำนพะยาทะลั่ห์พะบาระรวมผู้เป็นบุตรลงมา รักษาเมืองเรฯ อันอยู่ทางชายท่าในระหว่างเมืองเมืองแม่คะมังกัน เมืองทวาย ครุพะยาทะลั่ห์ไบสา มีภักดีต่อพระเจ้าอังวะฯ ประสังค์ ใจคนพะยาทะลั่ห์ไว้ให้มัน จึงให้พระยาพระรามขึ้นไปมีตำแหน่งรับราชการอยู่ในเมืองหงสาวดี ปัจจุบันอยู่ในตัวจังหวัด แล้วให้ตั้งแต่แรกเมืองช้างเป็นนองบากเชือพะဝงก์๑ ลงมาครองเมืองเรฯ รักษาอาณาเขตของ ก็ต้องกับเด่นทวาย ออยนาไม่ซ้ำสมเด็จพระเอกาทศรัณณรับสั่งให้ เจ้าเมืองทวายยกกองทัพจําเป็นตั้งเมืองเรฯ จับได้ตั้งแต่แรกเมืองสั่งเข้า มาอย่างกรุงศรีอยุธยา พระเจ้าอังวะฯ ให้ทราบว่าเป็นจังหวัด ใจให้ เกณฑ์กองทัพมีจำนวนพล ๔๐,๐๐๐ ยกลงมาตามเมืองทวายเมือง เกอนบล บดูด พ.ศ. ๒๑๕๒ พระยาทวายต่อสู้รักษาเมืองเป็นสามารถ พ่ายแพ้พระยาทวายต่ออาชญาในทวาย ถล่มเมืองทวายแก่พระเจ้าอังวะฯ เห็นไม่มีกองทัพไทยไปช่วยเมืองทวาย สำคัญว่าคงจะ มีเหตุการณ์อย่างใดเกิดขึ้นหากกรุงศรีอยุธยา ทำให้ไทย อ่อนกำลังลงจึงฝ่ากล้าไปยึดพุ่งเมืองตากอิน พระเจ้าอังวะเห็น ทุกทักษิณกากองทัพเดินลงมาตั้มเมืองตากอิน นำพยบกองทัพไทยตั้ง

๑ เมืองนี้อังกฤษเรียกตามสำเนียงพม่าว่า เมืองเบ.

ສັກຄອບຍໍ່ທ່ານລຳນຸ້າຖາວ ທັພ ພຣະເຈົ້າອັງວະຊຸມນາໄຟໄຕ  
 ກໍ່ຕອງຫຼຸກອຍໍ່ໃນເວລານີ້ນກອງທັພໄທຍອີກ ທັພ ພຣະຍາສວຽບໂລກ  
 ຄຸນທັພ ພຣະຍາພິເຊຍຄຸນທັພ ຍາກອັນໄປໜ້າງຫລັງກອງທັພມໍາ  
 ໄປຕົກໄມ້ລົມທັນທາງທີ່ພຳຍາກອງທັພນາ ພຣະເຈົ້າອັງວະເໜື່ນວ່າໄທຍ  
 ຈະລົ້ມຈົບຕົກພະໄທຍ ໃຫ້ບໍຍກກອງທັພກລັບໄປພບກອງທັພພຣະຍາ  
 ພິເຊຍ ພຣະຍາສວຽບໂລກທີ່ສັກຄອບຍໍ່ ໄກຮນຸ່ງກັນເປັນສາມາດ  
 ກອງທັພພຳຕົກຫຼຸກອົກໄປໄຕ ພຣະເຈົ້າອັງວະຈົງຮອດກລັບໄປດັ່ງເນື່ອງ  
 ເນາະຄົມ: ຄູ່ຖາວອນທີ່ມີໄຫຍ້ສະໜັບສະໜັດໄປຕະຫຼາດ  
 ກລັບຄົນມາເປັນຂອງໄທຍຕົງແຕ່ກອນ.

สังคրามครองที่ ๑๙ ควรพม่าที่เมืองเชียงใหม่  
บีชาด พ.ศ. ๒๕๕๗

พระเจ้าอังวะมอาท์ ผู้เป็นกษัตริย์ในราชวงศ์สุธรรมราชา ทรงตั้งเมืองเชียงใหม่ไว้ในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ที่นี่เป็นจุดเริ่มต้นของการค้าขายที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในภาคเหนือของประเทศไทย ด้วยความงามและอารยธรรมที่ริเริ่มโดยพระองค์เอง ทำให้เชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการค้าและอารยธรรมที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จนถึงปัจจุบันนี้ ความงามและอารยธรรมของเชียงใหม่ยังคงเป็นที่นิยมและน่าทึ่งอย่างมาก ไม่ใช่แค่เมืองท่องเที่ยว แต่เป็นแหล่งเรียนรู้และศูนย์กลางทางวัฒนธรรมที่สำคัญมาก

ในอดีต เชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการค้าและอารยธรรมที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในภาคเหนือของประเทศไทย ด้วยความงามและอารยธรรมที่ริเริ่มโดยพระองค์เอง ทำให้เชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการค้าและอารยธรรมที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จนถึงปัจจุบันนี้ ความงามและอารยธรรมของเชียงใหม่ยังคงเป็นที่นิยมและน่าทึ่งอย่างมาก ไม่ใช่แค่เมืองท่องเที่ยว แต่เป็นแหล่งเรียนรู้และศูนย์กลางทางวัฒนธรรมที่สำคัญมาก

ในอดีต เชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการค้าและอารยธรรมที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในภาคเหนือของประเทศไทย ด้วยความงามและอารยธรรมที่ริเริ่มโดยพระองค์เอง ทำให้เชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการค้าและอารยธรรมที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จนถึงปัจจุบันนี้ ความงามและอารยธรรมของเชียงใหม่ยังคงเป็นที่นิยมและน่าทึ่งอย่างมาก ไม่ใช่แค่เมืองท่องเที่ยว แต่เป็นแหล่งเรียนรู้และศูนย์กลางทางวัฒนธรรมที่สำคัญมาก

ກຍອດີກອງຄ່າ ພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ມັງນຽາຫ້ອງຄຣອງເມື່ອງເຊື່ອງໃໝ່ມັງນາ  
ແລະ ຂໍ້ ດັ່ງພົරລັບໃນປະຊາຍວັດທະນາສມເຕົ້າພະນະເວົ້ວວາ ເມື່ອນໂຮງ  
ພ.ຕ. ແລະ ທ້າວພະຍາເນຸອງເຊື່ອງໃໝ່ມັງນຽາຫ້ອງຄຣອງເມື່ອງເຊື່ອງໃໝ່ມັງນາ  
ຂຶ້ນໄປຄຣອງເມື່ອງເຊື່ອງໃໝ່ມັງນາ ສມເຕົ້າພະນະເວົ້ວຈະກວາງຕົງພະທລອງ  
ເປັນພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ມັງນາ ແລ້ວໃຫ້ກອງທິ່ນທີ່ພະທລອງຂຶ້ນໄປສ່າງ  
ພະທລອງພເວຼຸມໄປໜ່ວຍຄົງພົරລັບເສີຍຍັງໄມ່ກັນໄຕນັ້ນເມື່ອງ ຈົງກວາງ  
ຕັ້ງພຣະໄຊຍ້ທີ່ນັ້ນອ່ອງຮອງລົງມາເປັນພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ມັງນາໃຫ້ຄຣອງເມື່ອງຕ່ອນ  
ມາ ອູ້ມາພະຍາແສນຫລວງກັບພະຍາສາມລ້ານເສນາຍດີເມື່ອງເຊື່ອງ  
ໃໝ່ມ່ປັງພຣະເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ໄຊຍ້ທີ່ປັດຍໍາຈາກຮາສລົມບໍ່ຕີ ບັນດັບໃຫ້  
ຂອາບວ່າຈະເປັນພຣະວິກຍູ້ ແລ້ວໜີ້ເຈົ້າສະໂຕກຍຸອນ້ອງອອກເລັກຂຶ້ນ  
ຄຣອງເມື່ອງເຊື່ອງໃໝ່ມັງນາ ພຣະເຈົ້າອັງວະໄກ້ກວາຍຂ້າວວ່າເກີດວຸ່ນວາຍກັນ  
ຕົກນ່າງຍກກອງທັນເຂົ້າມາ ຕົວຢາດວ່າໜ້າມີອັນດີເຊື່ອງໃໝ່ມັງນາໃໝ່ມັງນາແຕກ  
ກັນເປັນໄລ ພວກໄໝແນໃຫ້ຕ່ອສູ້ພຽມເພື່ອຍັງກັນ ຄົງຈະຕີເມື່ອງເຊື່ອງໃໝ່ມັງນາ  
ໄກ້ໂຕຍ່າຍ.

ຄຣັນພຣະເຈົ້າອັງວະຍກກອງທັນເຖິງມີມັງນາ ໄກຕ້ວາມວ່າພຣະ  
ເຈົ້າເຊື່ອງໃໝ່ສະໂຕກຍຸອນ້ອງທັນເຖິງມີມັງນາ ໄກຕ້ວາມວ່າພຣະ  
ກວາດຜູ້ຄົນພລເນືອງລົງນາຕົງມີນອູ້ນເມື່ອນຄຣລຳປ່າງ ຈົງຍກກອງທັນ  
ຕາມມາລົມເມື່ອນຄຣລຳປ່າງໄວ້ ແລ້ວໃຫ້ເຂົ້າຕົ້ນເມື່ອງເປັນຫລາຍຄວັງ  
ກີ່ໄນໄກເນື້ອນຄຣລຳປ່າງດ້ວຍພວກຫາວເຊື່ອງໃໝ່ສູ້ບ່າງແຮງ ໃໝ່  
ເກີຍແຢ່ງກັນໃນກລາງຕົກເໜີມອນອ່າງພຣະເຈົ້າອັງວະຄາດໄວ້ ພນໍາ

ລົມເນື້ອງອູ້ນກອງທັພັດສັນເສົ້ຍາຂາຫາວ ພຣະເຈົ້າອັງວະປຸກຢາກ  
ກັບນາຍທັນາຍກອງທັງປະວ່າ ຈະເລີກທັພັດສັນໄປກີ່ຖາະພຍາຍາມທີ່  
ເມື່ອນກຽມລຳປາງຕໍ່ໄປຕໍ່ ທ່າວພຣະຍານາຍທັນາຍກອງບ່າງຄນເຫັນວ່າ  
ໄວ່ພລອກອາຍາອີກໂຮຍນັກ ຄວາມເລີກທັພັດສັນໄປເສີ່ຍສັກທີ່ ແຕ່ອີກ  
ພວກ ວ່າໄກຕົງລົມເນື້ອງຈົບແດວ ຂ້າງໃນເນື້ອງຈົບເສົ້ຍງາ  
ਆຫາວອດອາຍາກອູ້ໜີ້ນກັນ ດ້າເລີກທັພັດສັນໄປເສີ່ຍຈ່າກສ  
ອູ້ນອາຍາກນັກ ຂອໃຫ້ພຍາຍາມທີ່ເສີ່ຍນັກລຳປາງຕໍ່ໄປ ແລ  
ໃນເວລາທີ່ປຸກຢາໂຕ້ແບ່ງກັນອູ້ດັ່ງນີ້ ພອພຣະຍານ່ານຄຸມເສົ້ຍງາຫາວ  
ມາສັ່ງພຣະເຈົ້າອັງວະກິໄກຕົງລົມເນື້ອງນກຽມລຳປາງຕໍ່ມາ ຂະະນັພເລີມ  
ພຣະເຈົ້າເຊີ່ຍໃໝ່ສະໂກະຍອປະໜວດົງພົරລະຍົດໃນເນື້ອງນກຽມລຳປາງ  
ພວກທ້າວພຣະຍາເນື້ອງເຊີ່ຍໃໝ່ພາກນັກທີ່ໄຈ ກ້ອອກນາຍອນອ່ອນນົມ  
ຕໍ່ພຣະເຈົ້າອັງວະກິໄກ ພຣະເຈົ້າອັງວະໄໄກເນື້ອງເຫັນໃໝ່ແລ້ວເນື້ອງນກ  
ລຳປາງແດວ ຈຶ່ງຕົງໃຫ້ພຣະຍານ່ານຜົນໆຄວາມຮອມເປັນພຣະເຈົ້າເຊີ່ຍໃໝ່  
ແລວກເລີກກອງທັພັດສັນໄປເນື້ອງທັພັດສັນໄປ ພຣະເຈົ້າອັງວະຍາກອງທັພັດສັນ  
ໄປແລ້ວໄມ່ເໜີ້້ ຄອງທັພັດສັນໄປ ພວກຫາວເຊີ່ຍໃໝ່  
ກີ່ພາກນັກລົມມາເຂົ້າກີ່ໄທ ຖ້ວຍກັນຂັ້ນໄລ່ພຳມໍາກີ່ເຂົ້າມາກຳກັບ

• ໃນພົງຍາວດາຮມມາວ່າ ພຣະເຈົ້າເຊີ່ຍໃໝ່ມີ້ອູ້ທີ່ເນື້ອເຊີ່ຍໃໝ່ມີ້ອູ້ທັພັດມາ  
ທີ່ໄປລື່ງເນື້ອງລຳພູນ ໃ້າມ້າຫຼຸພຣະເຈົ້າອັງວະວ່າທີ່ເນື້ອເຊີ່ຍໃໝ່ນັ້ນໄມ່ມີຜູ້ໃຈຈະຕ່ອສູ່ ພວກ  
ທີ່ຈະຕ່ອສູ້ນັ້ນທັງອູ້ທີ່ເນື້ອງນກຽມລຳປາງ ພຣະເຈົ້າອັງວະຈຶ່ງບໍລິການມາຕໍ່ເນື້ອງນກຽມລຳປາງ ພຣະຍາ  
ນກຽມລຳປາງຕໍ່ສູ່ຈຸກວ່າພຣະເຈົ້າເຊີ່ຍໃໝ່ມີຄົງພົරສັບຈິງຍອນອ່ອນນົມຕໍ່ພຳມໍາ ຂ້າພເຈົ້າ  
ເຫັນໄໝສົມດັ່ງປລາຍ.

บ้านเมืองหนึ่งตำบล ไปหมด แม่ของเชียงใหม่แลเหวเมืองในอาณาเขตตลาดน้ำก็กลับมาเป็นของไทยอย่างเดิน.

เรื่องที่ไทยยกกองทพขันไปขึ้นไล่พม่าไปจากเมืองเชียงใหม่คราวนี้ ไม่นี่ในหนังสือพงษ์ชาวดาร มีแต่ในจดหมายเหตุของพวงชลันดาและอังกฤษที่เขามาอยู่ในกรุงศรีอยุธยาในสมัยนั้น ว่า พวงผ่องไม่ได้ซึ่งไปค้าขายทางเมืองเชียงใหม่เมื่อปี พ.ศ. ๒๗๖๘ เพราะไทยยกบัญชีพม่าอยู่ทางเมืองเชียงใหม่ จนคุณศรีศาก ๑๗๙ (ทรงกับบัณฑิต พ.ศ. ๒๗๑๓) ไทยยกบัญชีพม่าจึงได้ทำสัญญาเลิกสังกความกัน ไทยยอมยกเมืองเมะทะให้พม่า พม่ายอมยกเมืองเชียงใหม่ให้แก่ไทย แต่นั้นมาพวงผ่องจะซึ่งไปค้าขายลงเมืองเชียงใหม่ได้คงแต่ก่อน.

เรื่องเมืองเมะทะยังมีขอความพิศดารอยู่ในจดหมายเหตุของปอตุเกศอิทธิทาง ๑ ว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๗๕๘ (ทรงกับลูกที่พระเจ้าอย่างพระบรมราชูปถัมภ์) มีทูตไทยออกไปถังเมืองโควบออกเกอปราชปอตุเกศว่า ถ้าหากปอตุเกศรับให้ก้องทพเรือมาลาดตระเวนทางชายทะเลตัวตก คือขึ้นลงกันอย่าให้พม่ามาตีเมืองทวยเมืองตระนาวศรี ไทยจะยอมยกเมืองเมะทะให้ปอตุเกศสร้างข้อม (แทนเมืองสีเรียมที่พม่าตัดเอาไปเสีย) อุปราชปอตุเกศให้ขาดหัวลงคน ๑ ชื่อฟรานซิสโก เข้ามากรุงศรีอยุธยา กับทูตไทย มาพูดจาปฤกษาขอสัญญาที่จะทำต่อ กัน ฝ่ายปอตุเกศ

ต้องการเป็นเนื้อความ ๓ ข้อ ข้อ ๑ ว่า “ไปตุเกศกับไทยจะรวมกำลังกันรบพ่อมแม่ ประชบปราบพระเจ้าอังวงศ์ใหญ่” ข้อ ๒ ขอให้ไทยกับไปตุเกศไปมาขายดองเขตรัตนโกสินทร์แลกันได้โดยส่วนใด (อย่าต้องเสียภาษีอากร) ข้อ ๓ ให้ไทยขับไล่พวกชื่อล้นดาขอกำเนิดเสียจากสยามประเทศให้หมด ฝ่ายไทยจะยอมยกลงในข้อ ๑ ข้อ ๒ แต่ข้อ ๓ ที่ไปตุเกศต้องการจะให้ขับไล่พวกชื่อล้นดาไปเสียนั้น สมเด็จพระเจ้าทศรุณรับสั่งว่า พวกชื่อล้นดาภัยอังกฤษไม่เข้ามา ขอค้าขายโดยสภาพ ก่อปโรคอนัญชาติให้มาค้าขายเห็นอนกับแขก ฝรั่งแล้วชาวต่างประเทศชาติคนๆ 一人 การที่ให้เข้ามาค้าขายกัน เป็นประโยชน์แก่เมืองไทย ทั้งพวกชื่อล้นดาแลอังกฤษก่อโอนน้อมน้ำดือเป็นบริถ้อย ไม่มีความผิดอย่างไร ที่จะให้ขับไล่เสียนั้น หากว่าไม่ บากหลวงฟรานซ์สโคลไม่ได้สมประสงค์กลับไป ต่อมาไม่ชาพระเจ้าอังวงศ์จะได้ข่าว (เห็นจะเป็นเมืองอลาบีร์จากเมืองเชียงใหม่) ว่า “ไทยไปพูดจาเรื่องยาไปตุเกศเข้าเป็นสัมพันธมิตรกับเกิดวิศวัสดุ จึงให้หุทุมพ่อมแม่เมืองโคงบ้าง” ไปดูแรงงานการทัพม่าที่เมืองสเวรีม (ดังไกด์แสดงมาในเรื่องสังคมนิยมที่ ๑๗) ว่า เพราะเก็บหิวโถกครัวก่อน แลพระเจ้าอังวงศ์ยอมคนครัวไปตุเกศที่กวางเจ้าไปหากเมืองสเวรีมให้แก่ อุปราช ขอให้ “ไปตุเกศไป เข้าเป็นพวกข้างพ่อมแม่ ถ้าหากว่า “ไปตุเกศจะห้องการเมืองยะไหร่ พระเจ้าอังวงศ์จะยอมยกให้ อุปราชจะแต่งให้ “ไปตุเกศคน ๑ ชื่อ

ນາທອງ ເກອ ຕອລສຫາໄປເມືອງທີ່ເມືອງທີ່ມະຍາວດັບຖຸທີ່ພຳມໍາ ປະສົງຄົງໃຫ້ໄປທໍາທັນສີຂະໜາດພູມຍຸກບໍລິພະເພົ່າອັນຈຸ ແຕ່ການຫາຕາກລົງກັນໄມ້ ຄົງເປັນເພວະໄທຢາບພຳມໍາຕາກລົງກັນເລື່ອທຳກັນກອນແລ້ວ ພຳຈັງເຫັນວ່າໄຟ່ຄວາມເສີຍອະໄວໃຫ້ແກ່ໄປຕຸເກສອີກ ຂ້າງຝ່າຍໂປຕຸເກສໃນຄວັງນັ້ນກັດແຕ່ຈະເຂົາເປົ້າຢ່າຍພ້າຍເຕີຍວ່າ ມາໄຕຄົດຈະໜ່ວຍເຫດຂ້າງໃຫນ ຊົງໜັງອ່ານຸ່າງໄດ້ໄມ້ ອັນນີ້ມີປຽກງູນໃນຮາຍງານອຸປະກອດແລ້ວ ໄປຍັງພະເພົ່າແຜ່ນຄົນໄປຕຸເກສວ່າ ທີ່ພຳຈັງຍາມເມືອງຍະໄຊໃຫ້ນ ທີ່ວົງເມືອງຍະໄຊຫາໃໝ່ເນັ້ນຂອງຂອງພຳມໍາໄມ້ ເປັນແນ້ອງຂອງໜຸນຈາຕົກອັນຂັ້ນຂັ້ນ ເປັນອົກະປະປະເທັກທັນຕ່າງໆ ຕ້ອນຍາຍຂັງກວາວ ເວລາພໍາມໍາ ນີ້ມານວັພນາກຈົງຕ້ອງຂັ້ນຕ້ອພຳມໍາ ເວລານັ້ນທີ່ໄກຂັ້ນຕ້ອພຳມໍາໄມ້ ເໜັນພຳມໍາຈະເຂົາຂອງ ຖ້າ ດັ່ງທີ່ໄດ້ຖືກວ່າຈະຍາມເມືອງເມົາະຄມະໃຫ້ ເມືອງເມົາະຄມະໄມ້ໄດ້ຂຼູ້ໃນແຜ່ນຄົນສຍານ ເປັນເມືອງຂອງນອບູ້ໄທຢ່າງໄດ້ໄວ້ເປັນເມືອງຂົນ ແຕ່ໃນເວລານັ້ນໄທຢາບັງຄົມບ້ັນຍຸ້າໄມ້ໄດ້ກັງແຕ່ກ່ອນ ດ້ວຍອນຮັບເມືອງເມົາະຄມະຕາມຄວາມປະສົງຄົງຂອງໄທຢ ໂປຕຸເກສກົງຕ້ອງຮັບພຳມໍາ ດັ່ງແນ້ວ່າກ່ອສວັງຂໍອມປຽກກາວຮັກໝາເມືອງເມົາະຄມະໄວ້ໄດ້ ໂປຕຸເກສເຂົ້າໄປທົ່ງອ່າຍ່າລາງຮ່ວ່າງແຜ່ນຄົນໄທຢາບແຜ່ນຄົນພຳມໍາ ກົງຈະຕ້ອງເປັນສັຕຽນໄທຢ ຖຸພຳມໍາຝ່າຍໃຫ້ຝ່າຍທັງໝົດໄປໄໝ່ນີ້ທີ່ສຸກ ແຕ່ກີ່ພຳມໍາຈະໜຸນໃຫ້ເຂົ້າເປັນພວກຮັບພຸ່ງກັບໄທຢນັ້ນ ອູປະກອດແລ້ວພະເພົ່າແຜ່ນຄົນສຍານ ຄື້ອສມເຕົ້າພະເອກາທິຣດພະອົງຄົນອານຸພາມມື້ນາກ ຈະຮັບພຸ່ງເຂົາໄສຍ

ໜະເໜີ່ເຫັນຈະຍາກນັກ ຈຶ່ງເໜີ່ເຫັນວ່າເບີນກາລາງຂູ້ອ່າງເຕີມທີກວ່າ ແຕ່  
ໄປຖຸເກສີ່ຂອ້າຄວະພະສົງຄໍຈາກພໍາອ່ອຍ່າງ ၅ ດ້ວຍເຮືອງພວກ  
ໄປຖຸເກສີ່ພຳນໍາກວາດເຂົາໄປຈາກເມືອງສີເຮັມ ອຸປະຊາຊົງໄດ້ໃຫ້ໄປ  
ວ່າແກ່ພວກເຂົາອັນຈະວ່າ ດ້ວຍເກມເມືອງຍະໄຟໃຫ້ຮັງ ຂອບໃຫ້ປັດ່ອຍ  
ພວກໄປຖຸເກສີ່ພຳນໍາຮັບໄປໄວ້ ໃຫ້ລົງມາຍູ້ທີ່ເມືອງເມາະທັນກອນ  
ອຸປະຊາຊົງໄດ້ຈັກເປັນທີ່ປະໜົມພລ໌ຫົວຍົມປ່າດຕ່ານໄປ ຜ້າຍພວກເຂົາອັນຈະຈະ  
ຮັງເທິ່ງໄປຖຸເກສີ່ຖາວອຍ່າງໄວ້ ຈຶ່ງໄມ່ຍ້ອມທຳສັງຄູກ້ານໄປຖຸເກສີ່ ແລ້ວ  
ນາຄກລົງເປັນໄມ້ຄວັງໃຫຍ້ກັ່ງກ່າວມາແລ້ວ

ສັກຄາມຄວງທີ ๑ ດ້ວຍພໍາຕ່າມມື່ອງທວາຍ  
ບໍລິບ ພ.ສ. ແກ່ໄຂດະ

ໃຫຍ້ພໍາເລີກສັກຄາມກັນມາໄດ້ ຂໍ ສົມເຖິງພະເອກາທິຣາດ  
ກໍສ່ວຽກຕ ເນື້ອຂວາງ ຖຸລະກຳວາງ ສົມ ພ.ສ.ແກ່ໄຂດະ ເສົງວາງໝໍ  
ມາໄດ້ ຂໍ ສົມເຖິງພະເອກາທິຣາດນ ເພາວາງໂອຣສ ແລະ ພຣະອິນຄ  
ພຣະອິນຄ ໃຫຍ່ງທຽບພຣະນາມເພາສຸກຕົນ ພຣະອິນຄນອຍທຽບພຣະນາມ  
ເພາວັດເສົາວາກຍ ທຽບທຽບເພາສຸກຕົນແບ່ນພຣະນາມຫອງປ່າຊ  
ແຕ່ທົງຄຕເສີຍກ່ອນສົມເຖິງພຣະວາງບິດາ ເຊື້ອສົມເຖິງພະເອກ  
ທິຣາດເສົດຖ້າສ່ວຽກຕຢັງໜ້າໄດ້ທຽບທຽບພຣະນາມຫອງປ່າຊໄໝ ເພາວັດ  
ເສົາວາກຍ ເປັນສົມເຖິງພຣະວາງໂອຣສຮອງລົງມາກໍໄດ້ຮັບຮັບທາຍາທຸນ  
ຕຽບຮ່າງສົມບົດ.

ຕຽບຮ່າງວ່າ ຕ່າງໆ ຈະ ດີເລີ່ມເຫັນເຫັນວ່າ ບໍ່ມີກຳນົດໃນກວດສອບທີ່  
ຕອນຕ່ອນແຜ່ນດິນສົມເຖິງພະເອກາທິຣາດເສີຍກ່ອນ ເພົ່າຫັນສອບ  
ພົງໝາວດກາງລ່າງຄວາມຕຽບນີ້ ດີກຳນົດຫາຍ່າຍເຫັນວ່າ ໃນ  
ໜັງສອບພຣະວາງພົງໝາວດວ່າ ເມື່ອໃນແຜ່ນດິນສົມເຖິງພະເອກາທິຣາດ  
ນີ້ ພວະຈົວຕົດບັນຫາຍ່າຍທີ່ກ່ອງທີ່ ໄດ້ເປັນພຣະວາງຄະທິ່

• ສັນນິຈານວ່າ ທີ່ເວີກວ່າວັດເຊີງທ່າຖຸກັນນີ້.

ພະພິມລຂຮ່ວມ ມີວິຊາຄວາມຮູ້ຜົນນັບອີນາກ ຖະຈົນຄຣືສະຈຸກຍໍ  
ກໍດ້ວຍຕົວເປັນບໍຕະເລີຍ ຄວນຄາງແຜ່ນດິນສົມເຕົ່າພະຍົກເສາວກາຍ  
ພະພິມລຂຮ່ວມຄົດຂົບ ຂໍ້ອັນສຸນກຳລັງໄຕມາກແລ້ວລອບສຶກອີກນາ  
ຄົມສົມຄົມພວກພວກເຂົ້າປໍລັນພະວາຊວັງ ຈັບສົມເຕົ່າພະຍົກເສາວກາຍ  
ໄດ້ໃຫ້ປັບພະຍົນໄສຍ ແລ້ວພະພິມລຂຮ່ວມກິກຮອງວາຊສົມບົດ  
ປະກົງພະນາມວ່າສົມເຕົ່າພະເຈົ້າທຽບຂ່ວມ ໃນທັນສື່ພະວາຊ  
ພົງໝາວດາວກລ່າວຄວາມທ່ອມາວ່າ ເວລານັ້ນພວກຍົ່ນເຂົ້າມາຄ້າຂາຍ  
ອູ້ນໃນກຽງ ໃນມີຄວາມໂກຮັດແກ້ນວ່າ ພະພິມລຂຮ່ວມເປັນຂົບ  
ໜ້າວາຊກາຮັງພາກນັດວາຍວາຊສົມບົດໄມ່ກຳຈັດເລີຍ ພວກຍົ່ນ  
ປະມານ ៥០០ ງົງພາກນັ້ນເຂົ້າປ່ານພະວາຊວັງ ທ້າມຍະທຳຮ່າຍ  
ສົມເຕົ່າພະເຈົ້າທຽບຂ່ວມແມ່ເສົ່າອອກຂອາພະປົວຍົດຂ່ວມພະວິກຊູ  
ສຳເນົາທີ່ພະທັນສື່ຂອມທອງ ແຕ່ພະສົງໜົວຕົວປະຕູໂຮງຂ່ວມພາ  
ພະອອົງຄໍທັນຮອດໄຟໄກ ພອພະນາຫຳມາຕະຍົມພວກເຫົານາທີ່ເຂົ້າ  
ໄປດັ່ງ ງົງໄລ້ມັ້າພັນຍົ່ນລົມຕາຍແຕກຫຼັງເວຼຸດແລ່ນອອກທີ່ໄປ  
ແຕ່ທັນພວກຍົ່ນກົມໄກໝາຄ້າຂາຍໃນກຽງສົ່ງອູ້ທີ່ບໍ່ມີການ  
ນັ້ນສົມເຕົ່າພະເຈົ້າທຽບຂ່ວມທຽບຕົ່ງພະນາຫຳມາຕະຍົມຜູ້ມີຄວາມຮອບໃຫ້  
ເປັນເຈົ້າພະຍາກລາໄໝສູງຢູ່ວັງສົ່ງ ນັກທີ່ມາໄກເປັນພະເຈົ້າແຜ່ນດິນ  
ທຽບພະນາມວ່າພະເຈົ້າປ່າງສາທທອງໃນຮັກລ້າ ຄວາມທີ່ລ່າວ  
ໃນທັນສື່ພະວາຊພົງໝາວດາກົດແສດງມານ ເພີ້ງພິຈານາຖຸກພອ  
ເຫັນໄດ້ວ່າຄົງໄມ່ຕຽງທາມເຮັດທ້ອງ ຂັ້ນທີ່ກວດສັງເກດນົບ ນັ້ນ

ວ່າພຣະຄຣືລົບ໌ ເປັນພຣະນາມເຂົ້າຍ່າງເຂົ້າທ່າງກຣມ ມີໃຫ້ສູ່ອຄນ  
ສາມັນຍຸ ອີກປະກາງ ຕໍ່ວ່າພຣະພິມລຊຽມເປັນຂບ້ນນັ້ນ ດ້ວຍເປັນ  
ສາມັນຍຸບວ່າເຮັດໄກເປັນພຣະວາຊາຄະນິມພວກພັ້ງຄີຍໝໍ່ຫາມາກ ຈະ  
ຄືດເປັນຂບ້ນນັ້ນພອະເປັນໄກ໌ ແຕ່ເນື່ອຊີງຮາ່ສມບັດໄກແລ້ວ ທົກນ  
ທົງນ້ານທົງເມືອງຈະຍອນໄຫ້ເປັນພຣະວາຊາມຫາກຫົວຍົກປ່າຍປ່າຍແຜ່ນດີນ  
ອູ້ທ້ອໄປ ຂ້ອນແລ້ມີເຫັນວ່າຈະເປັນໄກ໌ ຍາກຂ້ອສົງໄສຍ່ເຫັນພອ  
ໄຫ້ເຫັນເປັນອຸທາຫຽນ໌ ວ່າເຫດໄກຈຶ່ງເຫັນວ່າຄວາມທີ່ກ່າວໃນໜັງສອ  
ພຣະວາຊພງຍາວຄວາຣະໄຟຕຽງທົ່ວທີ່ ເຮັດວຽກທີ່  
ກາຮັດທເກົດຂົນໃນກຽງຄຣອຍທີ່ບ້າກຣົງນັ້ນ ມີຈຳກຳມາຍເຫດຂອງໜ້າວ  
ທຳກະປະເທັກທົ່າດໍາມາຍເຫດຫຼຸ້ງພວກຜົວງແລ້ວຂອງພວກຍົນ ຫຼັງທລ່  
ພຣະສຸດ໌ ໄກນມາຊັ້ນແລ້ງ ເລັດວຽກໄປເປັນອິຍ່າງອຸ່ນ ຈະຈົງ  
ເພີ່ງໄກແລະຈະເທົ່າເພີ່ງໄກຂ້າພເຈົ້າກ່າກກາຍໄຟໄກແນ່ ແຕ່ຈະລອງເກີບ  
ເນື້ອຄວາມມາແສກງໄວ້ພອເປັນທາງວິນິຍົມຂອງທ່ານທັງໝາຍ.

ໃນຈຳກຳມາຍເຫດຂອງພວກຜົວງວ່າ ເຈົ້າພຣະເສົາວວາຄົນພຣະ  
ອັນຍາໄກຮຽຍອ່ອນແອປຣາສາກຄວາມສາມາຮັດ (ທຳນອງຈະເປັນພຣະ  
ເຫດ໌ ສມເຕົ້າພຣະເອກາທຄຣດິງຍັງໄຟ່ກອງທີ່ໃຫ້ເປັນພຣະມຫາອປຣາ  
ທຳແໜ່ງຈິງວ່າງອ່ານເສັກສວຽກຕ) ຄຣົນເຈົ້າພຣະເສົາວວາຄົນ  
ຄຣອງວາຊສມບັດ໌ ພ້າວາຊກາຮົກໄຟ່ຢ່າງເກົງ ມີແຕ່ກົນຫັ້ງໂຄຍນາກ  
ຂະໜາດ໌ ແລ້ວນເວອຍໜຸນເຂົ້າມາຄ້າຂ້າຍອູ້ໃນກຽງ ທີ່ພວກຍົນໜ້າວເຮັດນັ້ນ  
ກົດ້າຍໆ ກົມສັກ ຄຣົນເຫັນວ່າຮູ້ບາລໄຖຍ້ອ່ອນແອໄກທ່ວງທີ່ ກົກເກີບວ

ບໍລິສັດມະນາຍງົງຄັ້ງເຄຍທຳມາແຕ່ກ່ອນ ແລ້ວພາກັນຄອບເຂົ້າໄປໃນ  
ພຣະນກຽງ ກຣກັນເຂົ້າໄປດີໃນພຣະວາງ ຈັບພຣະເຈົ້າແຜ່ນທຶນ  
(ຄືສນເຕີພຣະກຣເສາວວາກຍ) ໄດ້ ພວກຍຸນນັບຄົບໃຫ້ກຮງບໍ່ມີມາຄຸນ  
ສັງລາຍດ້ວຍລົງພຣະໂລທີກເປັນສຳຄັນ ວ່າຈະໄໝ່ໃຫ້ ໄກຣໄປທຳຮ້າຍ  
ຕອມແທນພວກຍຸນ ແລ້ວເວົກເອົາພຣະສັງມວາງເປັນຕົວໃໝ່ນຳຄຸມໄຢ້  
ຈົນປາກນໍ້າດວຍ ແລ້ວພວກຍຸນນັກເລີນເຮືອອອກທເດືອນທີປີ (ເພຣະ  
ພວກຍຸນລົບຫດີໂຄກົນ) ຕ້ອມໄໝ່ສໍາສັນເຕີພຣະກຣເສາວວາກຍ  
ກູດມູລົງພຣະໜັນ ຄຣອງວາງສົມບຕອຍໄມ້ດັ່ງນີ້.

ສົມເຕີພຣະເອກາທຄຣດົມພຣະເຈົ້າລົກຍາເຂອເກີດກ້ວຍພຣະສນມີກ  
ພຣະອອກ ພຣະອອກໄໝ່ທຽງທັງເປັນທີ່ພຣະອິນທວາງ ທຽງຜູນວ່າຂອຍ  
(ປະມາດໄຊດສັກ ແລ້ວພຣະໜາ) ພຣະອອກກົດາງທຽງທັງເປັນທີ່ພຣະກຣ  
ຕີລີ່ ພຣະອອກນໍ້ອຍໄກເປັນທີ່ພຣະອອກທອງ ຂ້າວາຊກາຮພວອນມັກນ  
ຖລອັນເຊີ່ງພຣະອິນທວາງໃຫ້ລາມຜູນວ່າຂອຍຜູນຜ່ານພວພ  
ເມືອບວອກ  
ພ.ຕ. ແລ້ວ ປ່ຽກງົງພຣະນາມວ່າ “ພຣະເຈົ້າທຽງຂ່າວນ” ເມືອເສວຍ  
ວ່າຈົນພຣະໜັນມາໄຫ້ ແລ້ວ

• ມີໃນຈົດໜາເຫດຖຸນິໂຫວ່າ “ນ້າອກ ຈຸດສັກວາຈ ກະລຸ (ພ.ຕ. ແລ້ວ) ເສຍ ៤  
ຢືນນັ້ນເຈົ້າເນື້ອງ” ຄວາມຕຽງຄັນ.

២ ທີ່ໃນກາຍາໄທຍເຮັດວຽກວ່າ “ພຣະເຈົ້າທຽງຂ່າວນ” ນາງທີ່ຈະມາແຕ່ພຣະສົງມື້ວາຍພຣະ  
ນາມເປັນກາຍານາພື້ນວ່າ “ວິມຄອຮຣນ” ເນື່ອພຣະນາມພຣະເຈົ້າແຜ່ນຄືນໃນລັກກາທີ່ປະເທດ  
ໄປຮາມມີ້ຫລາຍອົງກໍ ຈຶ່ງເກີດຄວາມເຂົ້າໃຈກັນຂັ້ນຫລັ້ງວ່າເປັນພຣະພົມຄອຮຣນວາຈາຄະ ເຈົ້າ  
ຄະຫະອອກຄະຫະແກ້ວອ.

ແຜ່ນຄົນສົມເຕົ້າພຣະເຈົ້າທຽບຂອງນ

ສ່ວນເຮືອງກາລສັງຄວາມທີ່ມີກັບພົມໆນັ້ນ ໃນທັນສອພຣະວາງພົມຍາ  
ວາດວວ່າ ສົມເຕົ້າພຣະເຈົ້າທຽບຂອງນເສົ້ວຍວາງຍິໄຕນີ້ ພົມໆນັ້ນກັບອົງກອງ  
ທັພລັງນາຕີເນືອງທະນາວຽກ ແລວກອົງນາກອົງທັພກວາງ ແລະ ຍາກອອກໄປ  
ຊ່ວຍໄມ່ທັນ ຈຶ່ງເສີຍເນືອງຕະນາວຽກແກ່ພົມໆນັ້ນ ແຕ່ເຮືອງທຸວພມາຕ  
ເມືອງທະນາວຽກຄວາງນ ໄນປະກູງທັງໃນພົມຍາວາກາຮົມໆນຳແດໃນຫຼາຍ  
ໜ້າຍເຫດຂອງຜົວ່າ ສອນສວນໄປກຳລົບໄດ້ທັດກໍຈ້ານເປັນອ່າງອືນ  
ເປັນຄັນວ່າໄກພບໜັ້ງສູລອອກໄຊຍານີ້ ເຈົ້າເມືອງຕະນາວຽກອືນຢູາຕ  
ໃຫ້ໜາວເຄນມາກຄົມາຄ້າຂາຍໃນສຍາມປະເທດເມື່ອໃນແຜ່ນຄົນສົມເຕົ້າ  
ພຣະເຈົ້າທຽບຂອງນ ໃຫ້ແຕ່ເຖິ່ງນັ້ນ ຍັງມີໃນກົດໜ້າຍເຫດຂອງຜົວ່າວ່າ  
ເນືອນແຜ່ນຄົນສົມເຕົ້າພຣະເຈົ້າທຽບຂອງນັ້ນ ເຮືອກຳນົນໄປຕົກເສົາ  
ນາກຮຽງຄວູອຍທ່າຍາ ມາພຍເຮືອຍອັດນົກທີ່ໃນແມ່ນ້າເຈົ້າພຣະຍາ ເຂົ້າ  
ໃຫ້ເຮືອຍອັດນົກ ຄວບໜາຕົກກົງ ແລະ ແມ່ນປັນໜາຕົກກົງ ສົມເຕົ້າພຣະເຈົ້າ  
ທຽບຂອງນມີຮັບສິ່ງໃຫ້ທ່າງລົງໄປບັນດັບພວກໄປຕົກເສົາໃຫ້ຕ່ອງຄົນເວຼຸອແກ  
ອັດນົກ ເປັນເຫດໄຫ້ໄປຕົກເສົາໄກຮັກເຄືອງໄທຢ ເລີກດອນໜ້າງທຳມາ  
ຕ່າງໆກໍ່າຂ້າຍອື່ນໃນກຽງຄວູອຍທ່າຍາໄປເສີຍ ແລ້ວໃຫ້ກອງທັພເຮືອມານົກ  
ທ່າວເມືອງນຸກທັນເປັນເມືອງທ່າຂອງເມືອງຕະນາວຽກ ກໍ່າຫຼາສໍາເວົ້າຄວາມ  
ປະສົງກໍໄນ້ ໄປຕົກເສົາຕົ້ນເດີກທັພກລົບໄປ ໄກສະໜັກນີ້ແຫ່ນ  
ວ່າ ເມືອນແຜ່ນຄົນສົມເຕົ້າພຣະເຈົ້າທຽບຂອງນ ພົມໆນັ້ນໄກມາຕ  
ເມືອງຕະນາວຽກໄມ່ ແຕ່ພຍກວາມປະກູງໃນພົມຍາວາກາຮົມໆນຳວ່າເນືອ  
ແຜ່ນຄົນສົມເຕົ້າພຣະນາງຍັນໄທຢ ໄດ້ກັບກອງທັພໄປຕົກເສົາກວາຍ ກ

## สังคրามคิงก์ ๑๙

๒๖๓

เมืองท่าขลสีไทย โค้กอับมาแล้ว เมื่อในแผ่นดินสมเด็จพระเอกา  
ทศรถ กังกล่าวมาในเรื่องสังคրามกรุงที่ ๑๙ เหตุไก่ไทยจึง  
กลับคอก ดวยเหตุนั้นจึงเข้าใจว่าพม่าคงคิดเอาเมื่อทวายกลับไป  
เนื่องในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม แต่ผู้แต่งหนังสือพระราชน  
พงษ์ชาวครากล่าวเป็นเมืองตะนาวศรีไป เพราะท้องทัพไทย  
เห็นจะยกไปทางเมืองตะนาวศรี เมื่อฉันอย่างคราวแผ่นดินสมเด็จ  
พระเอกาทศรถ หวังจะรักษาทัพเมืองตะนาวศรีแล้วเมื่อทวายด้วย  
กันจึงขอนชัยกับเมืองตะนาวศรี คงจะยกไปไม่ทันรักษาเมื่อ  
ทวาย และให้หากองทัพกลับ ดวยเหตุไม่เป็นประโยชน์ที่จะไป  
ต่อเมืองทวายคืนในครองนั้น.

การสังคրามไทยยกบัพม่า คงแตenkว่างมาซ้านาน ปัจจุบัน  
๔๐ ปี ชนดงแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ ไทยยกบัพม่าจังไค  
เกิกรบกันขันวิก ในระหว่าง ๔๐ ปี นั้นทั้งเมืองไทยและเมืองพม่า<sup>๑</sup>  
มีเหตุการณ์เกิดขึ้นหลายอย่าง พระเจ้าแผ่นดินกับเปลี่ยนพระองค์  
เป็นหล่ายรัชกาลด้วยกันทั้ง ๒ ฝ่าย แต่เป็นเรื่องระหว่างว่าง  
สังคրามกับพม่าหาเกย梧หนะสือเรืองนี้ ควรมากินกินกว่าจะ  
เข้ามายไปขักกล่าวชนดงเรื่องสังครามที่เกิดใหม่ก็เกย梧 เห็นว่าผู้  
อ่านไม่ทราบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างนั้น ก็จะไม่เข้าใจเรื่อง  
สังคราม ไก่ซักเงนติ จึงเกิดเรื่องเกย梧เนื่องความในเรื่องพงษ์ชาวคราก

ທັງ ໂ ປະເທດ ໃນຮ່ວມມື ແລ້ວ ນີ້ ພະຍາຍາ ເຊິ່ງ ທີ່ ທຳກຳການສົມເຕື່ອພຣະເຈົ້າທຽບ  
ເຮັດວຽກໃຫ້ການເຮັດວຽກຕໍ່ໄປຂ້າງທ່າຍຄອນ.

ຈະກ່າວດັບເຮັດວຽກພົມພາວຄາວໄທບໍ່ກອນ ສົມເຕື່ອພຣະເຈົ້າທຽບຂວ່ານ  
ຜ່ານພົມພາວຄາວ ຈຸດຕັກວາງ ໨ໝໍ ພ.ສ. ໭໬໬ ເມື່ອເສົ້າຍວາງຍິ່ງ  
ພຣະແນ່າໄກ ແລ້ວ ນີ້ ໃນຈົດໜາຍເຫດຂອງຜົວຍຸດຕົວກັບຄວາມທີ່  
ກ່າວໃນໜັງສືພຣະວາງພົມພາວຄາວວ່າ ສົມເຕື່ອພຣະເຈົ້າທຽບຂວ່ານນີ້  
ເປັນນັກເຮັນ ກວດຮອບຮູ້ວິຊາຫລາຍອ່ານໆ ທັງທຽບເກາະພິນພຣະພົມ  
ສາສະແດປປະພຸດຕົວຈະກວມນັ້ນຄົງ ເປັນກົງໃກ່ຈົນບັດທົ່ວໄປ  
ທັງໝາວພຣະນຄວແລ້ໝາວຕ່າງປະເທດ ແຕ່ວ່າໄມ່ໂປຣທະກຳ  
ສົມຄວາມ ພອພຣະວາງຫຼຸດໄທແຕ່ຈະເປັນນິຕົກບັນນາປະເທດ ຈຶ່ງໄກ້  
ເປັນໄນຕົກບັນປະເທດຍືນແລ້ວຈັກຖຸທ່ວມ ແລ້ວຕົກມາຍເຫດ  
ຢືນປະກວງວ່າຍັງຮັບຍາທາງໄມ້ກວດປະເທດຍືນຕ້ອນມາເໜີອນເນື້ອ<sup>໩</sup>  
ກຽງສົມເຕື່ອພຣະເອກາທິກຣົດກວຍ ຄວາມທີ່ປະກວງໃນໜັງສືພຣະວາງ  
ພົມພາວຄາວເມື່ອສົມເຕື່ອພຣະເຈົ້າທຽບຂວ່ານສົງຄົມ ພຣະເຈົ້າອັນຈະ  
ແຕ່ງຮາຫຼຸດໃຫ້ເຂົ້າມາເຍັນພຣະບ່ອນສົມ ຊົ້ວ່າເປັນຫລັກສູນວ່າ ດັງ  
ປະເທດນຳກໍກລົບເປັນໄນຕົກນເມື່ອໃນແຜ່ນດິນສົມເຕື່ອພຣະເຈົ້າທຽບ  
ຂວ່ານ ນ່າຈະເປັນພຣະສົມເຕື່ອພຣະເຈົ້າທຽບຂວ່ານທຽບນິຍມແຕ່ຈະໃຫ້ໄວ່  
ພ້າຂ້າແຜ່ນດິນເປັນສັນຕິພົນເອງ ເປັນເຫດໃຫ້ກຳລັງກົດເລົ້ວທ່ານອ້ອນ  
ແລລັງ ກຽງກົມພູ້ຈຳເຫັນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກ່ຽວຂ້ອງທີ່ພ້າຂ້າແຜ່ນດິນ  
ແຂງເມືອງຂົນ ກົບປະບວມລົງໄມ້ໄກ້ຈົນຄລອກຮັບສັກລັດ ແດ້ເລີຍເປັນ

เหตุให้พระเกศาดานนามีเมืองเชียงใหม่เป็นศูนย์<sup>๔</sup>  
แต่ก่อนกลับเป็นอิศรีชั้นอิภากาท ฯ ครับ.

สมเด็จพระเจ้าทรงธรรมเสวยราชย์อยู่ ๔ ปี สวรรคตเมื่อ  
ขึ้นปี พ.ศ. ๒๑๗๑ การบูรณะทายาทเกิดเหตุถลงม้าพนกัน เวลา  
ราตรีนั้นชุดนักงาน ๑ ชุดน้ำดี บนน้ำดี เป็นนายห้างอยู่ในกรุงฯ  
เมื่อแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม ได้เรียบเรียงเบนจกหมายเหตุ  
ไว้ขอความชัดเจนว่า เมื่อสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมเสวยราชย์มา  
ได้ ๗ ปี ถึงขึ้นเดาะ พ.ศ. ๒๑๗๐ ประชวรพระอาการหนักลง  
เมื่อเดือน ๑๒ ทรงประวัติการที่สบพระราชวงศ์ ครองครง  
นั้นพระราชโโหรสพระองค์ใหญ่ (อันทรงพระนามว่าพระเจษฐ์)  
ยังทรงพระเยาว์ พระชนมายุเพียง ๑๕ ปี สวนพระเจ้าน้องยาเธอ  
พระศรีศลป์บันนเป็นผู้ใหญ่ แต่ทุคลาออกทรงผนวชอยู่ สมเด็จ  
พระเจ้าทรงธรรมจะโปรดให้พระราชโโหรส์ได้บูรณะทายาท แต่เกรง  
ว่าข้าราชการทั้งปวงจะไม่เต็มใจ เพราะเหตุที่ยังทรงพระเยาว์อยู่  
จึงทรงปฏิญาณพระยาศรีวรวงศ์ ทางวังมหาดเล็กผู้เป็นพระญาติ  
จะส่วนความนิยมของข้าราชการทั้งปวงว่าจะเป็นอย่างไร.

ทรงนั่งกล่าวดังเร่องชาติประวัติของพระยาศรีวรวงศ์ เทරก  
ลงก่อน ครับพระยาศรีวรวงศ์นั้น คือพระเจ้าปาราสาททองในรัชกาล

๔ พระเจ้าน้องยาเธออิภากาท ชื่อเป็นพระองค์ท้อง เห็นจะสืบพระชนม์เสีย  
แล้ว ตอนนี้ไม่ได้กล่าวถึงที่เดียว.

หลัง ผู้อ่านจะได้ทราบเรื่องของพระเจ้าปาราสาททองมาແຕກ  
วันวิเศษอีกครั้งกว่า พระยาศรีวรวงศ์น้านามเดิมคนทั้งหลาย  
เรียกกันว่า “พระองค์ใด” เกิดในรัชกาลสมเด็จพระนเรศวร  
เมื่อวันขึ้นปีก จัดตั้งวาระ ๔๗๙ พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นบุตรพระยาศรี  
ชรรามชิรากุํฯ นับเป็นพี่ของพระชนนีสมเด็จพระเจ้าทรงชรราม ครุณ  
ดังแผ่นดินสมเด็จพระเอกาทศรถ ทรงชูเลียงพระองค์ไว้ให้  
เป็นมหาดเล็ก รับราชการอยู่ใกล้ชิดพระองค์เต็มทั้งเก้าพอ  
ชายที่๑๔ บากทรงคงเป็นหัมแพ ชาย ๑๗ บากไกเดือนเป็น  
นมศรีสรรษษ หัวหมนมหาดเล็ก นมศรีฯ นับเป็นคนน้ำตาล  
เฉลี่ยวแแล่ใจคงกล้าหาญ แต่ชอบไปข้างทางนักลง มักวิวัฒ  
นาดเทลางบัญชีอันเนือง ๆ ครั้ง ๑ ไปคแรกนาขัวญ เกิดวิวัฒ  
กับพวกพระยาแรกนา แล้วเดย์ไล่พนเอพระยาแรกนาทั้งหน  
เข้ามา สมเด็จพระเอกาทศรถทรงพระพิโภชคำรัสสั่งให้ข้าหลวง  
ไปเอาตัว แต่นมศรีฯ ซ่อนอยู่เสียในวัดไม่ให้คุ้มมาด่วย สมเด็จ  
พระเอกาทศรถรับสั่งให้อาพระยาศรีชรรามชิรากุํฯ เป็นข้าราชการ  
เป็นตัวสำน้ำ นมศรีฯ ใช้เข้ามาสารภาพ รับสั่งให้ไว้ที่  
ด้วย “เจ้าชรรามนั้นหาย” ซึ่งเป็นพระชร้ายของสมเด็จพระ  
นเรศวรทูลขอโทษ จึงโปรดให้ฟันโทษออกับราชการตามเดิม

- จะเห็นได้ครั้งนี้ว่าจนมีนมศรีสรรษษที่ในหนังสือพระราชพงษายาวادารว่าถวายตัวเป็นบุตร  
เลี้ยงพระพิมลธรรมนั้น นิใช่กันอีก.

แล้วทรงชูเลิยงเป็นหัวหม่นมหากลีกท่อมาในคลองกรุงศักกาล กรณี  
สมเด็จพระเจ้าทรงธรรมเสด็จผ่านพิภพ จึงทรงเลื่อนจนครุฯ ฯ  
ขึ้นเป็นพระยาศรีสวังค์คำแห่งทางวางมหาศึกษา เรืองชาติประวัติ  
ของพระเจ้าปาราสาททองทอกล่าวมานี้ สำคัญที่เป็นของไทยเรียบ  
เรียงลงไว้ใน tekหมายเหตุแต่ในเวลาเมื่อพระเจ้าปาราสาททองยัง  
มีพระชนม์อยู่ ก็จะมีความจริงเป็นเค้ามูลอยู่โดยมาก แลยัง<sup>น</sup>  
มีเรื่องประวัติที่เล่าสืบกันมาในสยามปัจจุบันอีกอย่าง ว่าครุฯ  
สมเด็จพระเอกาทศรถ (เมื่อยังเป็นพระมหากษุรุปราช) เสด็จทรง  
เรื่องลงมาประพาสทางแม่น้ำข้างใต้พะนนคร เรื่องนาดกพายฝัน  
ล่มลง ต้องเสด็จขึ้นอาไศรยพักอยู่บ้านรายภูท海棠ปูอิน  
เป็นเหตุให้โกหกยังชาวบ้านนั้นเป็นหนองอ้อมหามคน แต่หาได้ทรง  
รับขันไปเลิยงฤทธิ์ในพระนครไม่ นางนันมุตรชายเกิกขัน สมเด็จฯ  
พระเอกาทศรถทรงรับกุณารณ์ไปเลิยงฤทธิ์ไม่ได้ทรงรับโดย  
เบิกແຍยว่าเป็นราชบุตร ภารวนนัมชุลัญญาข้าราชการต่อมาได้ครองราช  
สมบัติ ทรงพระนามพระเจ้าปาราสาททอง จึงทรงสร้างวัดซึ่งมีพล  
นิ伽耶วาม ทรงทบ้านเกิดของพระชนนี และสร้างวัดเป็นที่เสด็จฯ  
ประพาสที่海棠ปูอินแทนน้ำ เรืองราษฎร์ เรืองทอกล่าวมาน  
คงลากที่ราواบยังต่อเข้าไปเรื่องเกี่ยวกันนี้ได้ แต่น่าสงสัยว่า

๖. เรื่องนี้พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชินพธ์ไว้ มีพิมพ์อยู่ในหนังสือราชกิจจานุเบกhy การฉกาลที่ ๕ เล่ม บชวุค จลศกรราช ๑๒๑。

ເຮືອງທີ່ ๒ ຈະເກີດພົກກັນຂຶ້ນຕ່ອງໃນຮ້າກາລທັງ ๗ ເພຣະຄັ້ງພົກກັນ  
ອູ້ນໍາແຕ່ໃນຄວງແຜ່ນດິນສົມເຕັ້ງພຣະເຈົ້າທຽບຂ່າວມແລ້ວ ກົນຈະຮັດ  
ວັນລົດ ດ້ວຍວຸດຕົວທີ່ໃຫຍ່ໄນ້ເຂັ້ມລົງໃນຄະຫຼາຍເຫດຄົວຍ.

ຈະກຳລັບກ່າວຄຸນເວັງເຮືອງພົງໝາວດາຣ໌ໄທຢາຕາມທົ່ວນວຸດຕົວເຕັ້ງໄປ  
ເນື້ອສົມເຕັ້ງພຣະເຈົ້າທຽບຂ່າວມຈະໄຄວ່າທຽບທວາຍວ່າຄວາມນິຍມຂອງຊ້າວ່າ  
ກາຣໃນເຮືອງຜູ້ຮ້າສົກຫາທາະເປັນອ່າຍ່າງໄວ ຈຶ່ງໂປຣກໃຫ້ພຣະຍາສົ່ງວ  
ວົງຄໍເຊີ່ມກະຮະແສວບັນສັ່ງອອກນາປຸກມາໃນທີ່ປະຈຸນຊ້າວ່າກາຣວ່າ ເຖິງວ  
ຊ້າພຣະເຈົ້າຂອ່ງທ້າທຽບພຣະປະຈຸນພຣະອາກາຮັກນຳກອ່ຍ່າ ທຽບພຣະປົ້ງ  
ວິທີກົງກາຮັງຈະປັກຄວງແຜ່ນດິນຕ່ອງໄປກາຍນໍ້າ ຈະໄຄວ່າທຽບທວາຍວ່າ  
ຊ້າວ່າກາຮັງທີ່ປັງຈະເຫັນຄວ່າທຽບພຣະປົ້ງທີ່ອ່າຍ່າໄວບ້ານເມືອງຈິງຈະເຮັບ  
ຮ້ອຍເປັນປຽກທີ່ໄດ້ ຊ້າວ່າກາຮັງແສດກຄວາມເຫັນຕ່າງກັນເປັນ ແລ້ວ  
ຝ່າຍ ເຫັນວ່າຄວະຈະໂປຣກໃຫ້ພຣະຍາໂອຣສພຣະອົງຄໍໃຫ້ໜູ້ຮ້າວ່າສົມບົດ  
ສືບສັນຕິວົງຄໍຕ່ອງໄປ ອິກຝ່າຍ ມີເຫັນພຣະຍາມຫາເສັນຍັກທສມ໌  
ກລາໄໝນ ພຣະຍາທ້າຍນໍ້າ ພຣະຍາຂ່າວມໄກຣໂລກ ກັບຊຸ່ນນາງແຊກ  
ຄອພຣະຄ່ວນເນວວັດນໍ້າເລືພຣະຢູ່ພໍາ ເຫັນເປັນຕົ້ນ ມີຄວາມເຫັນວ່າພຣະ  
ຍາໂອຣສຍັງທຽບພຣະເບຍວັນນັກ ຈະວ່າຊ້າວ່າກາຮັງບ້ານເມືອງຍັງໄໝ້ໄດ້ ຄວາ  
ໂປຣກໃຫ້ພຣະຄ່ວນຕີລືບໍ່ຮ້າວ່າສົມບົດທີ່ກ່ອນ ແຕ່ຊ້າວ່າກາຮັງ  
ທັງ ແລ້ວ ຝ່າຍພຣະມັກນໍ້າໃຫ້ຄວາມກວາບຖຸລວ່າ ແລ້ວແຕ່ຈະທຽບພຣະ  
ຍາດຳວິທີ່ເຫັນວ່າພຣະຍາວົງຄໍພຣະອົງຄໍໄຄຈະສົມຄວບປັກຄວອງແຜ່ນດິນ  
ໄກ້ ດ້ວຍມອຍເວນຮ້າວ່າສົມບົດທີ່ແກ່ພຣະອົງຄໍໄກ້ ຊ້າວ່າກາຮັງ

สังคրามครั้งที่ ๑๙

• १०१०६

ทรงปวงกําเต็มใจที่จะรับราชการสันติ์พระเกศพระคุณตามพระราช  
ประஸั่งคํานิจกิมความรังเกียจ สัมเด็จพระเจ้าททรงชรัมทรงทราบ  
ว่าข้าราชการทรงปวงไม่นิยมในพระราชโภรัสพร้อมกัน จึงคำรัส  
สั่งเป็นความลับ ให้พระยาครัววงศ์เป็นผู้อุปการะพระราชโภรัส  
แล้วให้คิดอ่านหาทำกำลังรังษ้าไว้ให้พอยของกัน ข่ายให้เกิดไวย  
อันตรายใด พรญาครัววงศ์จึงเกลยกาลอมไกส์มัคพระคุพวงผู้  
ซึ่งเต็มใจเข้ากับพระราชโภรัสเป็นอันมาก แม้พระยาเสนาวินิจฉัย  
ยบุนชื่อยะมະดา กົພາພວກທหารอาสาຍข້นม Jianun ๒๐๐ มาเข้า  
กับพระยาครัววงศ์ทั้งรวม.

ក្រសួងពេទ្យនាយក និង ការ ឯម្ភវិស គ្នា ក្នុងរាជរដ្ឋាភិបាល  
ព.ក. ២៣៧ ត្រូវពេទ្យរាជរដ្ឋាភិបាល និង ព្រះយាត្រវរេងគឺ ឲ្យប្រជុំម្នាក់  
ក្រសួងរាជសមាគមបាន និង ព្រះយាត្រវរេងគឺ ឲ្យប្រជុំម្នាក់រាជការ  
ទាំងបីនៅក្នុងរាជរដ្ឋាភិបាល និង ព្រះយាត្រវរេងគឺ ឲ្យប្រជុំម្នាក់  
ក្រសួងរាជសមាគមបាន និង ព្រះយាត្រវរេងគឺ ឲ្យប្រជុំម្នាក់  
ក្រសួងរាជសមាគមបាន និង ព្រះយាត្រវរេងគឺ ឲ្យប្រជុំម្នាក់  
ក្រសួងរាជសមាគមបាន និង ព្រះយាត្រវរេងគឺ ឲ្យប្រជុំម្នាក់

- จะเห็นได้ชัดว่า ในแต่ละวันสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมยังเลี้ยงบุญมาตลอดรัชกาล ให้เก็บไว้เสียอย่างว่าในหนังสือพระราชพงษ์ราชนิรนามี จดหมายเหตุคึม่าจากเมือง ชื่นความกีรติกัน.

## ແຜ່ນທິນສມເຕົ້າພຣະເຊຍູ້ຈີວາງ

ກໍ່ໄມ່ເຫັນອືບຄ້ວຍແຕກຂຶນ ເຊົາຕົວໄປປະຫວາງຫຼືວຽກເສີບທ່ານ້າງ  
ແລ້ວໃຫ້ຮັບເຫຼັກຫຼັກສົມບໍ່ຕົມາແຈກຢ່າຍແກ່ຜູ້ມີຄວາມໜອບໃນພວກທຳມາ  
ເຂົາຄ້ວຍ ດັ່ງນີ້ມີປະຫວາງປ່ານພວກຂຸ້ນນາງແລ້ວ ສມເຕົ້າພຣະເຊຍູ້ຈີວາງ  
ໃຈທຽງທຽງພຣະຍາຄ່ຽວວຽງຄ່ົມເປັນເຫົາພຣະຍາມຫາເລັນາ ເສັນຍາດກທສົມຫ  
ພຣະກລາໂໝນ ແກ່ນເຫົາພຣະຍາມຫາເສັນຍາດກທຸກປະຫວາງຫຼືວຽກນີ້.

ຕ້ອນມາເຫົາພຣະຍາກລາໂໝນໃຫ້ພຣະຍາເສັນຍົມໃໝ່ປລວງພຣະຄວົງຄົດນີ້  
ຜູ້ເປັນພຣະບົດລາໃຫ້ຄຸນກຳລັງເຂົ້າມປັດໜັນພຣະວາງ ຮັບວ່າພວກຍືນ  
ຈະເຂົາຄ້ວຍ ພຣະຄວົງຄົດນີ້ໄມ້ຮັ້ງເຖິງລາຜູ້ນວ່າບົກພລເຂົ້າມາຕາມນັດ  
ເຫົາພຣະຍາກລາໂໝນຈົບຖືກ ຈະໃຫ້ປະຫວາງຫຼືວຽກເສີບ ສມເຕົ້າພຣະ  
ເຊຍູ້ຈີວາງທຽງຂອງຫຼືວຽກໄວ້ ໃຫ້ຄຸນເຂົາໄປໄສ່ກຣົວທ່ານເພື່ອພ່ອງເພື່ອບ່ອ  
ມີຫລວງນັກຄົນ ໂປ່ນຢູ່ຕົກໆພຣະຄວົງຄົດນີ້ ລົບນາພາພຣະຄວົງຄົດນີ້  
ຫຼືໄປໄດ້ ຈົງໄປໜ້ອງສມຜົນຄົນຈະຄົດເປັນຂົບຄົວ ເຮັດວຽກຕອນໄປ  
ກວາມທົ່ວນວັດທິກລ່າວກັບໜັນລົດພຣະວາງພ່າຍວາການເນືອເວັງຍຸຕ້ອງ  
ກັນວ່າ ສມເຕົ້າພຣະເຊຍູ້ຈີວາງໃຫ້ກອງທັບກອອກໄປຈົບພຣະຄວົງຄົດນີ້  
ມາໄດ້ໃຫ້ສໍາເວົ່າໂທຍເສີບ ຄຽນສມເຕົ້າພຣະເຊຍູ້ຈີວາງເສວຍວາງຍໍ  
ນາໄກບໍ່ເຄີຍ ມໍເຫຼືອເກີບຂົນຄວຍເຫົາພຣະຍາກລາໂໝນທຳການປັບ  
ປົມາຮາດ ກຳເປັນການໄໝ່ໂທຫລາຍວັນ ຂ້າວາງກາວພາກນີ້

- 
- ໃນໜັນສ້ອພຣະວາງພ່າຍວາດວ່າ ພຣະຄວົງຄົດນີ້ເປັນພຣະອຸ່ນຫາຂອງສມເຕົ້າພຣະ  
ເຊຍູ້ຈີວາງ ແກ້ນພຣະໄທຍ່ວ່າໄມ້ໄດ້ຮ້າສນົມທີ່ ຈຶ່ງໜີໄປຕັ້ງຂ່ອງສຸນຜູ້ຄົນທີ່ເນືອງ  
ເພື່ອຮຽນຮູ້ ເປັນຂົນຄົນ.

ช่วงทั้หัน ถึงปีนอนค้างอยู่ด้วยกันมาก สมเด็จพระเจ้ายูร  
ชิราซเล็ตฯ ออกว่าราชการ ไม่มีข้าราชการเข้าเฝ้าตามคำแทน  
กกรว ตรัสรัฐวิภัยคาดไทยว่าจะลงพระราชอาณาญาธรดาข้าราช  
การทั้งน่าที่ไปประจำบวรแห่งเจ้าพระยากาลาโภม ความรู้ไป  
ถึงพวชั้ราษฎร์ภักดีฯ ไปรับทักษากเจ้าพระยากาลาโภม ฯ  
เช่นว่าถ้าจะลงพระราชอาณาญาตัวเราแทนท่านทั้งหลายแต่คนเดียวเรา  
ก็เต็มใจ เพราะตัวเราเป็นตนเหตุให้ท่านทั้งหลายมีความผิด แต่  
นั้นจะลงพระราชอาณาญาท่านทั้งหลายให้หมกทกคน เรา ก็มิรู้จะทำ  
อย่างไรได้ พวชั้นนางเช่นว่าถ้าจะนักอุปถัมภ์ช่วยช่องกัน  
ด้วย ว่าแล้วต่างคนก็อยู่ช่วงงานเจ้าพระยากาลาโภมหาเข้ามาเพื่อ<sup>น้ำ</sup>  
ไม่ สมเด็จพระเจ้ายูรชิราซเห็นข้าราชการกลับพากันขึ้นรับสั่งไม่  
เข้ามาเพอกตพะไทย ตรัสรัฐวิภัยพวชั้นหัวหลวงเดินต่างกัน  
กันทุกๆว่า เจ้าพระยากาลาโภมเห็นจะคิดขบวนเป็นมั่นคง สมเด็จ  
พระเจ้ายูรชิราซกทรงเชื่อถือ มรบสั่งให้ชาวบ้านล้อมวงขันรักษา<sup>น้ำ</sup>  
น้ำที่ แลเตรียมทหารรักษาพระองค์ไว้ แล้วให้ข้าหลวงเชิญ  
พระระแสรบสั่งไปหาตัวเจ้าพระยากาลาโภมให้เข้ามาเพื่อ ข้า  
ราชการที่เป็นพระคุณเจ้าพระยากาลาโภมอยู่ในพระราชวัง ถอย  
บดีความอุกไปให้ทราบ เจ้าพระยากาลาโภมกับประกาศแก่คน  
ทั้งปวงว่า เวลาใดทำราชการมาโดยสุจริต เดียวพระเจ้าแผ่นดิน  
พาลเข้าผิดว่าคิดขบวน พวยมาดงตัวก็จำต้องเป็นขบวนรับสั่ง

พระราชการทรงบ่วงก์พากันย้อมเข้าด้วย จึงคุมกำลังเข้ามาปล้น  
พระราชวังซึ่งสมเด็จพระเจษฐาธิราชไชย เห้อไปปลงพระชนม์เสีย  
เมื่อในเดือน ๗ บ.ม.เมีย พ.ศ. ๒๑๗๓ สมเด็จพระเจษฐาธิราช  
กรองราชสมบัติอยู่ได้ ๔ วัน กับ ๑ เดือน เจ้าพระยา噶ลาโภเมือง  
ยกพระอาทิตย์ลงคราชอนุชาของสมเด็จพระเจษฐาธิราช พระ  
ปัลยาได ๑๐ ขวบขันเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ส่วนเจ้าพระยา噶ลาโภเมือง  
เป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน.

ตามเรื่องราวทวนวัฒนาด้วยกันแล้วนี่เป็นแค่กติกาเรื่อง ๆ ว่า เมื่อเจ้าพระยากาลาโภมไชยเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินแล้วไม่ไว้ใจพวยขันให้อภัยยกย่องความชอบพระยาเสนาวีมุข ทรงให้เป็นเจ้าพระยานครศรีธรรมราช เลี้ยวังถูกตราประทึบพากษ์สอนค่าใช้เบื้องเมือง เนื่องนครศรีธรรมราช ให้พระยาเสนาวีมุขคอมพากษาสัญบุญลงไปรัถยาเมืองนครศรีธรรมราชหนทางทั้งกรุง แต่นั้นทหารบุญกันไม่ได้มีในกรุงศรีอยุธยา ต่อมาพากษาสัญบุญทั้งไปรัถยาเมืองนครศรีธรรมราชล้มตายร้องไห้ทากทิ้ง ครวนเจ้าพระยานคร บะນังคาดลงอาสัญกรรม ยบุญทั้งเหลืออยู่กพากันไปจากเมืองนครศรีธรรมราช กลับไปข้านเมืองบาง ไปรัถยากรักมพชาหัง ขอทว่าไม่เนื้อร้อยบุญเข้ามาค้าขายในกรุงศรีอยุธยาอีกัน ทั้งเป็นพระเหตุอัน คือรัฐบาลยบุญเกิดไม่พอใจจะให้พากษ์เมืองไปต่างประเทศ เพราะที่ไปเขารอดพاشานาคศตั้งเข้าไปถือทำ

ວຸນວາຍຂຶນໃນບ້ານເມືອງ ຈຶ່ງໃຫ້ປະກາດທໍາມນີ້ທີ່ອເຮືອໃບຂະໜາດໃຫຍ່  
ອັນຈະແດ່ນມາດັງເມືອງໄກລະໂດຍ ຕ້ວຍເຫດຖຸນຈຶ່ງໄນ້ມເຮືອຍຂູນມາຄ້າຂາຍ  
ແຕ່ພວກຍົນທີ່ເຂົາມາຍູ້ຂ່າຍເປັນພລເວອນ ເຊັ່ນພວກທີ່ຖຸກຂັ້ນໄລ່ມາ  
ເພວະເຂົາກົດຈີສາສານາຄຸຕັກເປັນທັນນັ້ນ ຍັງມີຍູ້ໃນກຽງ ຈຶ່ງ  
ມາຈານໃນແຜ່ນດິນສົມເຕົ້າພະນາກອຍນີ້ຢັ້ງໄນ້ໜົມດູນ.

ຈະວ່າດ້ວຍເຮືອງພິທະວາກວາກອີກຕ່ອງໄປ ເນື້ອເຈົ້າພະຍາກລາໄໂມນຍກ  
ພະອາທິຕຍວົງຄົນເປັນພະເຈົ້າແຜ່ນດິນນັ້ນ ພຣະໜັນຍາເພື່ອງ ១០ ໆວິນ  
ທຳນອງຈະໄນ້ກັ້ຕ້ວງຮະເບີຍນາກຮົກຍາສໍາຫວັນພະເຈົ້າແຜ່ນດິນທີ່ຢັ້ງ  
ທຽງພຣະເຍົວໄວ້ໃຫ້ສົມຄວາມແກ່ເຫດກາຮົດ ສົມເຕົ້າພະອາທິຕຍວົງຄົກເອາ  
ແຕ່ເຫັນວັດ່ານີ້ຫຼັກມຳເລົອພຣະໜູຖານທີ່ເປັນທາງກາ ໄນນຳພາວັກຍາ  
ພຣະເກີຍຣົຕິຍສ ຄຣັນສົມເຕົ້າພະອາທິຕຍວົງຄົສ່ວຍຮາຊຍ໌ນາໄຕເຕືອນ  
ເສຍ ຂ້າວັຊກາຮົງພາກນີ້ເຂົ້າໄປຮ້ອງຕ່ອງເຈົ້າພະຍາກລາໄໂມນວ່າ ຖຸກ  
ວັນເຈົ້າພະຍາກລາໄໂມນກີບກວອງແຜ່ນດິນເໜີ້ອືອນເປັນພະເຈົ້າແຜ່ນດິນ  
ແລ້ວ ແຕ່ຍັງມີພະເຈົ້າແຜ່ນດິນສ່ວຍຮາຊຍ໌ນູ້ອີກພຣະອົງຄ່າ ບ້ານ  
ເມືອງມີເປັນ ແລ້ວ ນາຍ ນານໄປເກຮົງຈະກົດເຫດຖຸໃຫ້ເປັນອັນຕរາຍ  
ແກ່ບ້ານເມືອງ ຂອໃຫ້ເຈົ້າພະຍາກລາໄໂມນຂົນຄວອງຮາຊສມບົດເປັນພຣະ  
ເຈົ້າແຜ່ນດິນແຕ່ພຣະອົງຄ່າເຕີຍວໃຫ້ຕອງຕາມຮາຊປະປະເພດ ເຈົ້າພະຍາ  
ກລາໄໂມນກີບອັນຫຼຸງເຊີ່ງ ຈຶ່ງໃຫ້ປັດສົມເຕົ້າພະອາທິຕຍວົງຄົເສີຍຈາກ  
ຮາຊສມບົດ ແລ້ວທຳພຣະຮາຊພົກໍ່ຮາຊກົມເຕົກຂົນເປັນພະເຈົ້າແຜ່ນດິນ

ເຊື່ອມນີ້ມີ ຈຸດສັກລາຍງ ៩៩២ ພ.ສ. ໄລຍະ ປະກວດພຣະນາມວ່າສມເຕົ້າ  
ພຣະເຈົ້າປະສາທທອງ ເຊື່ອໄກ໌ສ່ວຍຮາຍບັນພຣະຫຼາຍໝາໄຕ ៣០ ເສຍ.

ໃນແຜ່ນດິນສມເຕົ້າພຣະເຈົ້າປະສາທທອງເມືອງຕານເປັນຂົງຄ ຄົມ  
ຄົດກັບພວກຂູ່ຂົງຕະນັກ ຄົມເຂັກທີ່ບໍລາຍແຫລມພລາຍ ມາຕີໄດ້  
ເມືອງສົງຂາ ເມືອງພົກລົງ ຕ້ອງຮັບຜູ່ປະກວມອຸ່ນຫຼາຍໝາໃຈໄດ້ຄົນ  
ນາ ແລ້ວປະກວມອຸ່ນຫຼາຍເມືອງເຂມຮ່ວມຕົມມາຈຳໄດ້ກົງກັນພູ້ມາຈີນໄກຍ  
ຕັ້ງແຕ່ກ່ອນ (ຕ້ວຍເຫດຸ້ນສມເຕົ້າພຣະເຈົ້າປະສາທທອງໃຈໆໃຫ້ລ່າຍແບບ  
ນາຄຮມໃນກົງກັນພູ້ມາຈີນສ່ວນພວກຮ່ວມຕົມ ທີ່ໃນບົຣົວວັງທ  
ປະທັບໃນທາງເສົ້າພຣະພກຂບາກ ເປັນການເຄີມພຣະເກີຍຮົຕິບຄ  
ທີ່ໄກຈົງກັນພູ້ມາຈີນມາກັງນັ້ນ) ສມເຕົ້າພຣະເຈົ້າປະສາທທອງຄຽວງ  
ຮາຍສມບົດຍຸ້ນ ແລ້ວ ເມືອປະກວ່າຫຼັກທຽບມອບຮາຍສມບົດປະການ  
ເຈົ້າພາໄຊຍສມເຕົ້າພຣະວາງໂໄຮສພຣະອົງກໍໃຫຍ່ ແລ້ວເສົ້າສ່ວຽກຕ  
ເຊື່ອມແນ ຈຸດສັກລາຍງ ៩៩៤ ພ.ສ. ໄລຍະ

ສມເຕົ້າເຈົ້າພາໄຊຍຄຣູງຮາຍສມບົດຍຸ້ນໄດ້ ພຣະສົງລວມ  
ຮາຍພຣະເຈົ້າວ່າກີບພຣະນາມໄຮຍ້ນຮາຍນໍາການພຣະອຸ່ນຫຼາຍໝາໃໝ່ກັນໃໝ່ປັບ  
ພຣະໜີນເສີບ ພຣະສົງລວມຮາຍຊັນຄຣອງຮາຍສມບົດຍຸ້ນໄດ້ ເຖິງ  
ເກີວວາກັບພຣະນາມໄຮຍ້ນຮາຍນໍາເປັນພຣະມໍາຫຼັບຮາຍຮັບກັນຂັກດາງເນືອງ  
ພຣະນາມໄຮຍ້ນຮາຍນໍາໃໝ່ສມເຕົ້າພຣະສົງລວມຮາຍໄໄຕ້ໃຫ້ປັບພຣະໜີນ  
ເສີຍ ແລ້ວສົດໃຫ້ນຳກັນພກພເມືອນວົກ ຈຸດສັກລາຍງ ៩៩៤ ພ.ສ. ໄລຍະ

ສັງຄຣາມຄວັງທີ ១៩

四

ทรงพระนามสมเด็จพระนราภัย  
เติญราชย์ตอม้า ๙๖

ກົດສັນຕະພາບ

๔๕ บันทึกความคิดเห็นของชาวต่างด้าวในประเทศไทย ๑๘๖๐

พระเจ้าอังวัมมหาธรรมราชา ทรงไก่ทำทางไม่ตรีกับสัมเด็จ  
พระเอกาทศรุต ตามที่กล่าวมาในเรื่องส่งความกรงที่๑๗ นั้น  
เสวยราชย์อยู่ที่เมืองหงษ์ขาวคัตติมานะถังบชาล พ.ศ. ๒๑๖๙ ให้  
กลพญากรณ์ว่าพระเคราะห์รายนัก ขอให้เด็กฯ เผรัสสถานไปประทับ  
อยู่ท่อนเสียให้สินพระเคราะห์ พระเจ้าอังวัช ให้ขานฟากแม่น้ำ  
ไปตั้งพลับพลาซางนอกเมืองหงษ์ขาวคัตติ แล้วเด็กฯ ออกไปอยู่ที่พลับ  
พลาสนได้ ๒ ปี ครันถังบมโวง พ.ศ. ๒๑๗๗ (ในปัจจุบันสมเด็จ  
พระเจ้าทรงธรรมสวรรคตนั้น) มีคนรายล้อมบลังพระชนม์พระเจ้า  
อังวัมมหาธรรมราชาเสีย แม้เรทิป្រาชัยศรีนารายณ์ ทรงให้เสียชีวิต  
ในหนังสือพงษ์ขาวการพม่าว่า แม้เรทิปันนเมืองเป็นผู้คิดร้ายกระทำ  
นิตามภู เพราะเป็นซึ้กันนักสันม ครุณพระเจ้าอังวัชทรงทราบ  
แม้เรทิป្រេរងจะต้องรับพระราชอาญา จึงให้เหลือบบลังพระชนม์พระ  
เจ้าอังวัชเสีย พระเจ้าอังวัมมหาธรรมราชาามันน่องยาเขือ ๒ อย่าง  
คงเป็นพระเจ้าสุทโธธรรมราชาครองเมืองแปร่องค์ ๑ เป็นมังรา  
กยกขาวครองเมืองอังวัชองค์ ๑ ขณะเมืองพระเจ้าอังวัชสูงพระชนม  
น่องยาเขือทั้ง ๒ องค์นั้นคุมกองทัพไปทำสิ่งงานอย่างทางเมืองไทย

## ແຜ່ນດິນສົມເຕັ້ງພຣະນາຮາຍນໍມຫາຮາຊ

ໃຫຍ່ ຄຣົນໄກ້ຂ່າວວ່າພຣະເຈົ້າອັງວະສັນພຣະໜັນນີ້ ມັງກາຍອໜວາ  
ໄຟ່ກວາບວ່າຄູາຄນວ້າຢັບປັດພຣະໜັນນີ້ກີ່ກົດລັບມາໂຄຍປົກຕີ ມັງເຮ  
ທີປີໃຫ້ ໄປຄອຍຕັກບັນໄກ ແຕ່ພຣະເຈົ້າສົກໂຂ້ຮ້ມວາຈານນັ້ນພຣະກວກ  
ທີ່ໃນເນື້ອງທີ່ມາຈຸດລົບບອກຄວາມໄປໃຫ້ກວາບເຫຼຸດກາຮັດຄົວນັດ ຈຶ່ງ  
ຍກາອົງທັກກວດມາເນື້ອງທີ່ມາຈຸດລົບບອກຄວາມໄປໃຫ້ກວາບເຫຼຸດກາຮັດຄົວນັດ ຈຶ່ງ  
ຫຼືວິທຽບເສີມ ພຣະເຈົ້າສົກໂຂ້ຮ້ມວາຈານຄຣອງຮາຈສົມບົດເນື້ອມເສັງ  
ພ.ສ. ២៣៧ ( ຕຽບກັບໃນແຜ່ນດິນສົມເຕັ້ງພຣະເຈົ້າສົກໂຂ້ຮ້ມວາຈາຊ ) ແຕ່ບັນ  
ໄຟ່ກຳພິ່ນວ່າມາວິເຄີດ ໃຫ້ຕະຫຼາມນາງທີ່ພ່າວະຍົກນາຕົ້ນເສື່ອງ  
ໃໝ່ໃຫ້ເປັນເກີຍວິທີຄກອນ ດ້ວຍເນື້ອພຣະເຈົ້າສົກໂຂ້ຮ້ມວາຈາມາ  
ປະກາບປ່ຽນຮ່ວມເນື້ອງໄທຍ່ໃຫຍ່ກວັງແຜ່ນດິນພຣະເຈົ້າອັງວະສັນພຣະໜັນນີ້ ພຣະ  
ເຈົ້າສົກໂຂ້ຮ້ມວາຈາທ່ານອີ່ນ ວ່າກວັງສ່ວນທີ່ມາໂຄຍປົກຕີ ທີ່ໄດ້  
ກັນເນື້ອງເສີຍ ໄໝນ່ອຍ່າງໆໄວແລ້ວ ເຫັນເຖິງຍົກກອງທັກມາເນື້ອ<sup>໨</sup>  
ບົນເມີນ ພ.ສ. ២៣៨ (ໃນໜີ່ທສົມເຕັ້ງພຣະເຈົ້າປ່ວາສາທກອງເສວຍ  
ຮາຊ ) ພຣະຍາເສີຍ ໄໝນ່ອຍ່າງໆໃໝ່ໄວ ກັດເສີຍເນື້ອງເສີຍ ໄໝນ່ອຍ່າງໆ  
ແກ່ພົມ່າ ແຕ່ເນື້ອງອືນໃນເຂົ້າຕ່ານນາ ມີເນື້ອງຜ່ານເບັນຕົ້ນບັງໄມ່ຍ້ອນ  
ອືອນນອນ ພຣະເຈົ້າສົກໂຂ້ຮ້ມວາຈາທອງເຖິງປ່ວກນີ້ປ່ວາມອີ່ນ ສະ  
ຈິນຍົວອົກ ພ.ສ. ២៣៩ ຈຶ່ງໄດ້ຫວັມເອງທ່ວທັງເຂົ້າຕ່ານນາ ແລວກລັບ  
ໄຟ່ກຳພິ່ນວ່າມາວິເຄີດທີ່ເນື້ອງທີ່ມາຈຸດລົບບອກຄວາມໄປໃຫ້ກວາບເຫຼຸດກາຮັດຄົວນັດ  
ແຕ່ເຫັນວ່າເນື້ອງທີ່ມາຈຸດລົບບອກຄວາມໄປໃຫ້ກວາບເຫຼຸດກາຮັດຄົວນັດ

សង្គមរោងទី ៧

३०७

ถึงความครองที่ ๑๗ คราวที่ไทยเมืองเชียงใหม่  
บีชาด พ.ศ. ๒๖๐๕

พม่าตเมืองเชียงใหม่ได้เมื่อครองพระเจ้าสุทโธธรรมราชา คังกัลวามาในเรื่องสังคมครองที่ ๑๙ เมืองเชียงใหม่จึงขึ้นแก่พม่าแต่นั้น แต่พระเจ้าอิงวงศ์ให้เชื้อวงศ์เจ้านายเมืองเชียงใหม่ ครองเมืองเป็นอย่างประทุมราชชนแก่พม่าลับกันมา ครุณมอพากเม่งชีงได้เป็นใหญ่ในแผ่นดินบริษัทปรมพากจันท์ยังไม่ยอมขอน เจ้าเมืองจันท์พากเม่งชีงมากจากเมืองยุนหนาน มาอาไครยะเมืองพม่า พระเจ้าอิงวงศ์หันบารุงไว้ พากซ่อ (คือพวิกเม่งชีง) จึงยกกองทัพตามมาตเมืองพม่า เมืองชัวด พ.ศ. ๒๖๐๓.

ขณะเมื่อพากซ่อเตรียมมกลงทัพจะยกมาตเมืองพม่านน มข่าว มาดงเมืองเชียงใหม่ว่า ช่องจะยกลงมาตเมืองเชียงใหม่ตัวยิบ กิทางหนัง พระแสงเมืองชีงเป็นพระยาเชียงใหม่นี่ใบยกไป ทดลองพระเจ้าอิงวงศ์ ของการตั้งทัพพม่ามาช่วยรักษาเมือง พระเจ้าอิงวงศ์คิวินันท์ธรรมราชาให้ก้องทัพมาช่วยเมืองเชียงใหม่เมื่อเดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๖๐๓ ครุณชัยกไปตเมืองพม่า พระเจ้าอิงวงศ์เห็นว่าเป็นศึกใหญ่หลวง เกรงกังลงทักระเกดท์ได้ในเมืองพม่า

๕๔ ไม่พอต่อสูญเสีย จึงให้เรย์กากองทัพม่าก้าวไปเมืองเชียงใหม่  
กลับไปช่วยรักษาพระนคร ผู้บายกองทัพชื่อยาล่วงเดนพม่าต  
หัวเมืองใหญ่น้อยได้โดยลำบากมานานถึงเมืองอังวะ เช้าปลันเมือง  
หลาบูรัง พม่าต่อสู้รักษาเมืองเชียงแวง กองทัพชื่อกองด้อม  
เมืองอังวะที

ฝ่ายพระยาเชียงใหม่ทรงแต่พระเจ้าอังวะเริ่มก่อตั้งกลับไป  
โดยพึงข่าวไก่ความว่า กองทัพซึ่งเข้าไปล้อมเมืองอังวะไว้ไก่แล้วก็  
ยังหวนหาด คาดว่าเมืองอังวะคงจะเสียแก่ชื่อ พระมายເຫັນມາ  
เป็นทพงศ์ต่อไปไม่ได้ จึงแต่งให้แส่นสุรินทร์ไม่ครบถ้วนทุกเชิงคุก  
ยกษัตรีขึ้น เครื่องราชบรรณาการลงมา ยังกรุงศรีอยุธยา ขออ่อน  
น้อมยินดีเป็นข้าขอขันต์ตาม แล้วพระราชนานกกองทพชนไป  
ช่วยท้อสู้พวกริบกษัตรีอังวะ เมืองเชียงใหม่ไว้ด้วย ขณะนั้นสมเด็จพระ  
ราชนเรศวราชาธรรม์ไก่ ทรงพระราชนิริห์เห็นเบนโอกาส  
ที่จะไก่เมืองเชียงใหม่กลับมาเป็นของไทยคั้งแต่ก่อน จึงมีรับสั่งให้  
ใช้กองทัพ ให้พระยารามเกี้ยวฉัพ ๗,๐๐๐ เป็นกองนำ พระยา  
ลีหราชาเกโซไซชัพ ๕,๐๐๐ เป็นกองหลัง แสงเกตุทักษิณอยู่  
เข้าสนทบ ให้สัมภิพระรามคุมกอง ๑ สัมภิพระทักษิณคุมกอง ๑  
ยกล่วงผ่านไปจากกรุงฯ เมื่อเดือน ๑๙ ช่วง ให้แส่นสุรินทร์ไม่ครบ  
นำกองทพชนไป ครุฑลงเครื่องอาสายสมเด็จพระราชนนกเสศ์ทัย

ກອງທັພຫລວງຂີ້ນໄປປະທັບອູ່ນໍ້ມອງພຶດຜູ ໂດກ ເພື່ອຈະໄກທົງກວາມ  
ເຫຼຸກາຮົາກອງທັພໃຫ້ນທົ່ວທີ.

ຂະໜາເນື້ອພຣະຍາເຊີ້ງໃໝ່ໄຫ້ລັດມາຂອງກອງທັພໄທຢັນນັ້ນ ຜ້າຍ  
ເມື່ອພມ່າຊ່ອງລົມມື້ອງຂັ້ງວະອູ່ນໍ້ເສີ່ຍງອາຫານໃນກອງທັພເບາຍງ  
ເຫັນວ່າຈະທຳການຕ່ອໄປໄໝສໍາເລົາ ຢ່ອກເລີກກອງທັພລັບໄປ ຂ່າວ  
ກວາມມາດງພຣະຍາເຊີ້ງໃໝ່ວ່າພມ່າມີໃຊຍໝະເຊື້ອກຖກໃກລວມ່າ  
ເປັນກຳລັງ ກວາຍວ່າແສນສົວນທຣໄມຕ່ຽນນໍາກອງທັພໄທຢັນໄປດິຈ  
ກາລາງທາງ ຈຶ່ງໃຫ້ຄົນເຮົວລອບລົງນາບອກແສນສົວນທຣໄມຕ່ຽນໃຫ້ຫລຍໜ໌  
ໄປເສີຍ ພຣະຍາສໍ່ຫວາງເຄໂຫ້ໃຊຍໝກກອງທັພຂີ້ນໄປທາງເມືອງກຳແພັງ  
ເພື່ອຮັບໃໝ່ກໍ່ເຊື້ອກວາງເດັ່ນ ເຫັນພວກຖາເຊີ້ງໃໝ່ທີ່ນໍາທັພຫລຍໜ໌  
ໄປເປັນການຝຶດສັງເກດທິງຫຍຸດກອງທັພອູ່ ແລ້ວບອກຄວາມມາກວາຍທຸລ  
ຂະໜັດສົມເຕົ້າພຣະນາວາຍນໍ້ເສັ່ກ່ຽວທັບອູ່ນໍ້ເມື່ອງພຶດຜູ ໂດກ  
ກວາມວາຍວ່າພຣະຍາເຊີ້ງໃໝ່ກຳລັບໄວ້ໄໝສຳນິກັດໂຄຍສ໌ວົດກໍ່ກວາງຂັດ  
ເຄືອງ ຈຶ່ງກຳວັດສັ່ງໃຫ້ພຣະຍາກາລາໄໝ້ດອຍາຫຼາສີທີ່ຄົມກອງທັພ  
ຢັກຫຼັນຂີ້ນໄປອົກ & ກອງ ວົມຈຳນວນພລ ۱۰,۰۰۰ ໃຫ້ໄປຕີເມືອງ  
ເຊີ້ງໃໝ່ ກອງທັພໄທຢັນຂີ້ນໄປກວານພວກຫວ່າເມືອງຂີ້ນເຊີ້ງໃໝ່  
ໄມ້ຮູກວ້າ ໄປດັບເນືອງໃຫ້ນກໍ່ການຜູ້ຕ່ອສີໄມ້ ຈຶ່ງໄດ້ເນືອງຄົງ ເນືອງດອງ  
ເມື່ອງເດັ່ນ ເມື່ອນກະລຳປາງ ກບທົງເນືອງກະເຫຼຸຍງລວາທີ່ນໍາເນືອງເຊີ້ງ  
ໃໝ່ກົກໍາຫລາຍເນືອງ ຄອນເນືອງອົນທົກ ເຊື້ອງຮາມ ແລ້ວເນືອງຄ່ານ

• ໃນໜັນສື່ພຣະວາງພາວາດາ ເຮັດວຽກໄມ້ອັດ ຂ້າພເຈົ້າເຫັນວ່າຈະເປັນເນື້ອດັ່ງ.

อุบลกาเป็นตน  
เชียงใหม่ไม่  
ใช้หากของทัพกลับมาเมื่อขบวน พ.ศ. ๒๕๐๔.

แต่กำลงที่ยกไปยังขบวน ก็จงหาที่ตามอ่อง

ครุสมเด็จพระนราภัยน์เสกฯ ศึกน้ำพะระนครแล้ว

ในบัดดี พ.ศ. ๒๕๐๔ นั้น ทเมืองอ่องจะเกิดเหตุขึ้น ความเมื่อ  
กองทพข้อมาล้อมเมืองอ่องอยู่นั้น พوانักสนมของพระเจ้าอ่อง  
เห็นว่าสิ่งของเครื่องบวโรคช้างในเมืองอัศวคต ภูซังซือหาสิ่งของ  
เครื่องบวโรคต่าง ๆ เอาไว้ยกไว้ข่ายขานวacaห้าก้าวี พระผล  
เมืองที่ถูกเกณฑ์ไปรักษาเมืองอ่องจะก่อภารกันโกรธแก่นพระเจ้าอ่องจะ  
ว่าเกณฑ์มาให้ลำบากแล้วยังช้าให้นักสนมเบี้ยบเบียนอกเล่า แต่  
เวลาคึกคักเมืองนั้นอยู่ ครุษ์เดิจทัพกลับไปแล้วจะมัวสุมกันคิด  
ขบวน ยกพระเจ้าเบร์ชังเป็นราชอนุชาของพระเจ้าอ่องจะขบวนน่า  
แล้วเข้าปล้นพระราชนัชพพระเจ้าอ่องจะได้ให้บังพระชนม์เสีย พระ  
เจ้าเบร์ชังนั้นคงรู้สึกว่าสิ่งที่ทำให้บังพระชนม์เสีย พระ  
มหาศิหสรสธรรมราช เป็นใหญ่ในเมืองพม่าต่อมา ข่าวที่เกิด  
รุนแรงในเมืองพม่านั้นทราบเข้ามาถึงกรุงศรีอยุธยาเมื่อขลาพ.ศ.  
๒๕๐๕ สมเด็จพระนราภัยทรงพระราชนิรนามาว่าพระเจ้า

เชียงใหม่ให้จังใจ จึงมีรับสั่งให้เกณฑ์กองทัพมีจำนวน  
พล ๔๐,๐๐๐ จังให้ยกไปตั้งเมืองเชียงใหม่ในปัจจุบันนี้.

ในเวลาเตรียมทัพนั้น ทรงโปรดให้ชี้ช่องแม่ทัพใหญ่  
ให้ได้ดังพระราชนิรดิศไทย ความเมื่อทัพนายกองที่ไปคราวก่อน

ມເຈົ້າພະບານຫາເສນາຂທິກໍລັມໜຸກລາໄໝມເປັນຕົ້ນ ທ່າງການໄຟລໍາເຮົ້າ  
ທຽບພະວາຊາດວິທີ່ເຫັນວ່າເຈົ້າພະບານໄກຍາໃບດີຂຶ້ນເຫັນແລ້ວ ຂ້າພວງເຕີມ  
ໜີ້ເປັນບໍລິຫານເມື່ອຕຸລື ແລ້ວຮ່ວມພວນມາແຕ່ຍັງທຽບພະຍາວ  
ນີ້ ເປັນຜູ້ນຳສົດຍື່ນຢູ່ສາມາດ ຈະໄກວ່າທຽບທີ່ໃຫ້ເປັນແມ່ທັບ  
ໄປຕ່ເມື່ອເຫັນໄຟລໍາເຮົ້າ ແຕ່ເຈົ້າພະບານໄກຍາໃບດີກວາຍຫຼຸ  
ຂອງຕົວວ່າ ພົງເຂົ້າມາຮັບວາງການໄຟລໍາສ້ານາທີ່ໄດ້ນັກ ຂ້າວາງການ  
ດີ່ເປັນຜູ້ໃຫຍ່ງວ່າ ແລ້ວນຳເກຍວາງການຍິ່ງກວ່າຍື່ນຳມາກ ເກຣະໂຄ  
ເປົ້າຍື່ນເກຍງແຕ່ງ ຈະນັກນີ້ຢູ່ຫຼັງຈາກຮົກໃຈໄຟລໍາສົດທີ່ຂັດ ຜ້າຍ  
ຂ້າງສມເຕື່ອພະນາരາຍນ໌ໃຫ້ເຈົ້າພະບານໄກຍາ ຈະຮັບເປັນແມ່ທັບໃຫ້ໄຟ  
ເຈົ້າພະບານໄກຍາ ຈີ່ ຈົກລົດຂອງທຸລອງຄອບອາມູລີທີ່ຈັກພົດກອນ  
ສມເຕື່ອພະນາരາຍນ໌ຈະພະວາງທານພວະແສງອາມູລີທີ່ໃຫ້ຕາມປະ

១. ນັ້ນສ້ອພະຮາຍພງຍາວດາວກັນພງຍາວດາຣົມ່າຍຸດີຕ້ອງກັນວ່າ ຕີ່ເມື່ອເຮົ້າໃໝ່  
ຊື່ ພ.ສ. ២២០៥ ໃນໜັງສ້ອພະຮາຍພງຍາວດາວ່າ ເຈົ້າພະບານໄກຍາ ຈະ  
ຊຸ່ນເຫັນດີ່ອສັງຄຣນ ຖຽບຕົ້ນຍາປານນຶ່ອງຍາທີ່ໄດ້ເປັນຫຼຸໄປເມື່ອຝ່າຍເຄສເປັນເຈົ້າ  
ພະບານໄກຍາ ແກ່ນ ແລ້ວໄກ້ເປັນແມ່ທັບຄວານ ແຕ່ໄດ້ຄວາມຕາມຈົດໝາຍເຫດຫຼອງ  
ຝ່າຍວ່າ ເຈົ້າພະບານໄກຍາ ຈຸ່ນເຫັນດີ່ອສັງຄຣນທີ່ໄມ້ເມື່ອບຸກໍ່ ພ.ສ. ២២២៦ ກ່ອນ  
ສມເຕື່ອພະນາຍານ໌ສ່ວຽກຕົ່ງຢູ່ ສ່ວຽກນາປານນຶ່ອນພວະວິສູຕຣສຸນທຽບຖຸຕ  
ກລັນມາຈາກເມື່ອຝ່າຍເຄສເມື່ອເຕາະ ພ.ສ. ២២៣០ ກ່ອນສມເຕື່ອພະນາຍານ໌ສ່ວຽກຕົ່ງຢູ່  
ເດືອນ ໄດ້ເປັນພະບານໄກຍາໃບດື່ອບໍ່ສັກ ແລ້ວເດືອນກໍສັນຮັກກາລ ເພຣະນັ້ນເຈົ້າພະບານ  
ໄກຍາ ຈຸ່ນເຫັນດີ່ເປັນແມ່ທັບຄວານເປັນແນ່ໄມ້ທີ່ສົງໄສຍ.

២. ຂ້າພເຈົ້າເສັນນິສູນວ່າ ເວລານີ້ຈະໄປຮົດໃຫ້ເປັນແມ່ທັບໄປຄວານ ເຈົ້າພະບານ  
ໄກຍາ ຈຸ່ນເຫັນດີ່ເຫັນຈະຍັງໄມ້ໄດ້ເປັນຈຸດສົດນີ້ ທ່ານອງຈະເປັນອ່າງຈາງວາງຫາດເລື່ອຢູ່  
ຈຶ່ງເກຮງວ່າຈະນັກນີ້ຢູ່ສັກໄມ້ໄດ້ສົດທີ່ຂັດ ເຫັນຈະໄດ້ເປັນພະບານໄກຍາໃບດີ່ເນື້ອເປັນ  
ແມ່ທັບໄປໃນຄວານ.

สังค์ เจ้าพระยาโกษาฯ ก็ออกมาสั่งกลาโหมมหิดีทัยให้  
เกณฑ์คน ๓,๐๐๐ ให้เจ้าผู้นายกองคุมไปตั้งค่ายที่ทุ่งพเน็ยด  
ค่ายฯ ค่ายนี้ให้ตั้งไว้ในเมืองขับเอาป้ายลงเอาโคงขันทำ  
เป็นรั้วระเนียด แล้วขุดกินทำซึ่งเทินและนามเพล่าของชาว  
หนองตามแบบแผนให้บริบูรณ์ กำหนดให้พร้อมเสร็จในวันรุ่งขึ้น  
เจ้าพระยาโกษาฯ ชื่อออกไปตรวจในเวลา ๑ นาฬิกา (๙ ค.ท.) ถ้าแล  
ผู้ใดไม่ทำตามสั่งจะเอาโทษถูกสั่งตีตรตามพระอัยการคึก ฝ่าย  
เจ้าพระยาฯ ก็ เจ้าพระยาภานุ แล้วราษฎรการผู้ใดที่ญัตติอย  
เห็นเจ้าพระยาโกษาฯ ถืออาญาลักซื้อขายต่างกันก็ให้เห็นขัน  
แต่ไม่กล้าโถ่แขยงเกรงรับภาระเกณฑ์ผู้คนไปทำการตามคำสั่งแต่ใน  
เพลากลางคืน พ่อรุ่งขันกัดคายสำเร็จ ขณะนั้นมีขุนหม่น  
เจ้านาทกนศ แลเห็นรั้วคายข้างซึ่งเสาระเนียกห้างไปร่วงนัก เพราะ  
เหตุนักล้ำไม่ได้อาชญาป้ายลงคินเอาโคงขันข้างบน จึงว่าแก่พวก  
เจ้านาทกวนว่า เขาตั้งค่ายกันมาแต่ก่อนไม่มีเห็นเข้าทำอย่างนั้น  
เข้ามายังไม่ได้อีกโคงลงเข้าป้ายขัน น้ำมาทำผิดแบบแผนค่ายจึงได้  
ไปร่วงไป ว่าแล้วก็ให้ถอนไม่ได้บักเสียใหม่กลับเข้าโคงลงตลอด  
น้ำที่ขึ้น ครุณลงเพลา ๓ นาฬิกา เจ้าพระยาโกษาฯ ชื่อออก  
ไปตรวจค่ายโดยกรະระบวนเต็มยศอย่างแม่ทัพรถอาญาลักซื้อขาย

---

๑ ในหนังสือพระราชพงษ์ราชนารี พระบาทว่าแห่งเจ้าพระยาโกษาฯ ไปจ忙กรະระบวน  
เสด็จพระราชดำเนิน เห็นว่าเกินการไป.

ช้างควรค่าייםมา เห็นตรงที่บกไม้ระเนยค่าาบลับเลี้ยใหม่นั้น  
ใช่แล้วว่าเจ้าน้ำท่านสาม ได้ความว่าเขาน่าทึ่ขึ้นคำสั่งก็ให้  
เอาตัวไปปะหารชีวิตเสียในชนะนั้น แล้วให้เขาศึกษาเสียบีก็ให้  
ปลายไม้ผู้ร้ายให้กันทงหลายเห็น ข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อย  
แล้วเพื่อผลทงปวงเห็นเจ้าพระยาโกษาฯ บังคับบัญชาการลิทธิขาด  
คงนักพากันยำเกรงทวหัน สเมเต็จพระนราภัยนั่งทรงตั้งเจ้าพระ  
ยาโกษาฯ เป็นแม่ทัพใหญ่ พระยาวิชิตภักดีเป็นยกรหัตัว พระยา  
สุรินทรภักดีเป็นเกยอกภายใน พระยาลี่หราษเดโaze ไซบูนทพน่า  
พระยาสุรสองครามเป็นทพหลัง เดวไหยากองทพชนบุรีต่อเมืองเชียง  
ใหม่เมืองเดือน๑๒ บขลาตนน ครองดงเดือนอย่างสมเก้าพระนราภัย  
กาเสกจายากองทพหลวงมีจำนวนพล๘๐,๐๐๐ ตามขันไปยกพ๊๑.

ฝ่ายพระยาเชียงใหม่คิดการอยู่ว่า ไทยคงจะไปตีเชียงใหม่  
ได้ ครอนโคข่าว่าว่ากองทัพไทยยกขนานไปขอกาไปยังเมืองอังวะขอ  
กองทัพพม่าให้มาช่วย แล้วให้ดักการเตรียมต่อสู้ตั้งแต่เมือง  
นกรลำปางขึ้นไปทากเมือง กองทัพเจ้าพระยาโกษาฯ ยกขันไป  
ตั้งปะรำชุมพลทั่วเมืองเด่น แล้วยกขันไปตเมืองนครลำปาง ไครับ  
กันเดือนเมษายน พากทรัพยาเมืองนครลำปางกหงเมืองหนาไป ครอน  
ไช่ตีเมืองนครลำปางแล้วจงยกตามขันไปตเมืองลำพูน พากเมือง  
เชียงใหม่มาตั้งรักษาเมืองต่อสู้แข่งแรง ระหวันอยู่ 7 วันจึงตีได้เมือง  
ลำพูน แล้วเจ้าพระยาโกษาฯ ก็ยกตามขันไปยังเมืองเชียงใหม่

ฝ่ายพระยาเชียงใหม่ตรัมมช่องกันเนื่องเป็นสามารถ กองทัพไทยเข้าตีล้อมเมืองไว้ พอกเชียงใหม่ยกมาตากองทัพไทยเป็นหลายครั้งแล้วแต่พยายามด้วยแพตตองหานกลับเข้าเมืองไปทุกที พระยาเชียงใหม่ก็ท้อใจ จึงเป็นแต่ให้รักษาบ้านท่าซึ่งเกินเมืองมั่นไว้ ในหนังสือพระราชพงษ์ฯ ว่า เมื่อเจ้าพระยาโกษาฯ เห็นพอกช้าเชียงใหม่ครั้นกว่าไม่อาจขอกราบพูดแล้ว จึงให้แม่คินทำเชิงเกินโอบกอดแพงเมืองของค้านได้ สำหรับจะเออบนใหญ่ขึ้นคงจะงำยิ่งเข้าไปในเมือง ขณะนั้นกองทัพหลวงเสด็จฯ ไปถังเมืองนครลำปาง เจ้าพระยาโกษาฯ มีใบขอกลงมากราบทงกมทดราษฎร์ การทดลองเมืองเชียงใหม่ สมเด็จพระนารายณ์ทรงทราบภาระกิจเสด็จฯ ยกกองทัพหลวงหนนขึ้นไป ลงเมืองเชียงใหม่ เมื่อวันอังคาร เดือน๓ แรม ๑๖ ค่ำ มรบลังให้เตรียมการทั่วเข้าบลันเมืองให้พร้อมกันทั้งคืน igran กองทัพหลวงเสด็จฯ ไปถังฯ วัน กองทัพไทยก็เข้าบลันเมืองเชียงใหม่ในเวลาสามข่าย (๓ ก.ท.) พอนั้นทั่ว เดือน๔ ขัน ๔ ค่ำ เพลาเช้า ๗ ทุ่ม เดิมเชียงใหม่ จับได้พระแสงเมืองเจ้าเมืองเชียงใหม่กับท้าวพระยามาถวายเป็นอันมาก.

ได้ความตามพงษ์ฯ ว่า พ่อไทยติดเมืองเชียงใหม่แล้วไม่ชา กองทัพม่าทพระเจ้าอังวะให้มาช่วยรักษาเมือง

๑ เชิงเกินนี้ยังบ ragazzi อยู่จนทุกวันนี้.

๒ วันที่ไทยติดเมืองเชียงใหม่ครั้งนี้ มีในพงษ์ฯ ว่า

เชียงใหม่ก็ยกเข้ามาดัง นายทัพพม่าหมายจะเข้าต่อเมืองเชียงใหม่กัน ฝ่ายไทยแต่งกองทัพไปชั่วโมงช้างนอกเมืองทัพ ๑ พอกองทัพพมายกเข้ามา พลากองทัพไทยทอยในเมืองยกออก ทาง ๑ กองทัพชั่วโมงนอกเมืองกาตกระหนบกองทัพพม่า เข้าไปอีกทาง ๑ ศรีบุรุษกันถงลดมขอน กองทัพพม่าสู้ไทย ไม่ได้เกแตกหักกลับไปเมืองอังวะ.

สมเด็จพระนราภัยเสด็จประทับอยู่ที่เมืองเชียงใหม่ ๕ วัน ทรงจัดความการปักกรองบ้านเมือง ทรงกาวพระยาผู้ใหญ่ทั่วความ สามภักดีเป็นพระยาเชียงใหม่ และให้กองทัพพระบาลีราชโคโซ ไซบัตงออยรักษาการิ แล้วโปรดให้ภาคการอยครัวและทรัพย์สัมภាន ช่างได้ในการสังคม มชา้งมาแลเครื่องสาตรูเป็นคนลงมา กรุงศรีอยุธยา และเมื่อเสด็จกลับจากเมืองเชียงใหม่ ให้เชญ พระพಥรบันทรงพระนามว่า พระพಥลีหิงค์ อันเป็นชื่อของสมเด็จ พระร่วงศรีไทย ชั่งสมเด็จพระบรมราชอาคิราชนท ๑ เกยไกมา ไว้กรุงศรีอยุธยาแต่ก่อนนั้น กองกลันลงมากรุงศรีอยุธยา ตามเสด็จกลับมาตั้งพระนครในพระราชนิเวศน์แห่งราชธานีเห็นชาววัด

---

๑ พระพุทธสิหิงค์ลังมาควรานี้ ประดิษฐานอยู่ที่วัดพระศรีสารเพิ่ชญ์ในกรุงศรี อยุธยาจนเลี้ยงรุ่ง ฯ พากเชียงใหม่เชญกลับไป ครั้นในรัชกาลที่ ๑ กรุงรัตนโกสินทร์ กรมพระราชนิเวศน์รวมท้าสุรเสิงหนาททรงเชญกลับมากรุงเทพฯ ฯ เดียวันประดิษฐานอยู่ ในพระที่นั่งพุทไธสงวารี ที่พิพิธภัณฑ์สถาน.

ເຈົ້າພະຍາໄກຍາ ແລະ ຂູນເຫັນ  
ແລ້ວຮ້າສັກ ຕໍ່ສຳນັບແຫ່ງຄວາມ  
ຫອບໃນການສັງຄະນາມຄວາງທົ່ວກັນ.

ນີ້ແຮງເນອງໃນການປູນຂໍ້ເຫັນໃຈກຽນປ່ວກງານໃນທັງສອງພະຊາດ  
ພົມພາວການເຮືອງ ຊ່າງວ່າເມື່ອສົມເຕົ້າພຣະນາວາຍນີ້ເສັ່ນປ່ວງທີ່ຍຸດ  
ເມື່ອເຊິ່ງໃໝ່ຄວັນນີ້ ຖຸດນັ້ນກົດລົງຄາສຸວະເໝີຍໃໝ່ເປັນນາທ  
ບໍລິຫານ ນາງນັ້ນມົກຄະນຸມ ຈະກຽນເລີຍຄົກລົງອາຍພຣະໄທຍ  
ເມື່ອຢູ່ນຳເຫັນຂໍ້ສັກພຣະວາງທານນັ້ນແກ່ພຣະເພຖາວາ  
(ໜ້າຫລວງເຕີມ ທີ່ເປັນລູກພຣະນົມອີກຄນ ຊ່າງ) ດ້ວຍໄກຮັບພຸ່ນມື້ຄວາມ  
ຫອບໃນກວານນີ້ ນາງຄດລົກບຸກຕະເບີນຫ້າຍ ພຣະເພຖາວາໃຫ້ຫຼືວ່າ  
ນາຍເຕືອ ແລ້ວວາຍເປັນນຳກັດເລີກ ສົມເຕົ້າພຣະນາວາຍນີ້ທີ່ກຽນພຣະ  
ກຽນຜະລິບເລີຍທຳນິ້ວາ ດ້ວຍທຽນທຽບວ່າເປັນພຣະວາງບົດຕະ ແລ  
ກຸມານນັກຄອວັດວິບປັນພຣະວາງບົດຕະ ຈຶ່ງທັນອອກອາຕາງ ທ່ານທ  
ສຸດຄືກອ່ານໃຫ້ພຣະເພຖາວາ ອີງຮາສົມບົດຕະເມື່ອສົ່ງຮົກາລສົມເຕົ້າພຣະ  
ນາວາຍນີ້ ຄວາມຂໍ້ຫັດນະກລາວຕ້ອໄປໃນເກົ່າໃນເຮັດສັງຄະນາມຄວາງທ ໨໔.

ໆ ຫ້າພະຈັກສັນນິຫານວ່າ ເນື່ອນັກໄປຕີເນື່ອງເຊີຍໃໝ່ ເຈົ້າພະຍາໄກຍາ ແລະ ຂູນເຫັນ  
ເກີ່ນຈະເປັນແຕ່ເພື່ອພຣະຍາໄກຍາໃນດີ ດ້ວຍແຕ່ກ່ອນຈຸດສົມບົດຕະເປັນແຕ່ພຣະຍາ ຈຸນຫະຄົກ  
ກລັນມາຈຶ່ງກຽນເລື່ອນເປັນເຈົ້າພຣະຍາ.

สังคมครั้งที่ ๒๐ ความรับผิดชอบต่อเมืองไทยฯ

ปีเดือน พ.ศ. ๒๕๖๑

เหตุที่ได้เกิดสังคมความรุนแรง เนื่องมาแต่คึกคักขึ้นมาตั้งแต่เมืองอังวะ ที่กล่าวมาในเรื่องสังคมครั้งที่ ๑๘ นั้น เมื่อก่อนเกิดศึกช่วงพระเจ้าอังวะตั้งใหม่นั้นก็มิตรฝ่ายเป็นพระเจ้าอวลดามาเป็นอุปราชกรองเมือง เมืองพะ บังคับขัญชาหัวเมืองมอญฝ่ายใต้ ครุฑ์อยกมาตั้งเมืองอังวะ พระเจ้าอังวะสั่งมั่นนั้นก็มิตรให้เกณฑ์มอญขึ้นไปช่วยรักษา พระนคร พวากมอญไม่เต็มใจช่วยพม่าจึงพาคนหลบหนีเสียไปอันมาก มั่นนั้นก็มิตรให้มอญไปช่วยรักษาเมืองอังวะเพียง ๓,๐๐๐ คน ทำงานของดูดูพระเจ้าอังวะบริภายคาดโดยทั้งหมดที่อยู่ทางหนึ่ง ครุฑ์อยู่ที่อีกฝ่ายหนึ่ง ครุฑ์ได้มั่นนั้นก็มิตรกลับลงมาเมืองเมืองเมืองจังให้เกยราข กุมมอญที่ได้หลบหนี จึงเอามาทำโภคตามอาณาคุก ทิ่บมา ได้บ้างให้อาตัวได้ครุยว่า ว่าพอย่อมากจากอาคลอกไฟเสียควยกัน ให้หมด พวากมอญก็พากันสั่งสั่งสเทือนทั่วไป มั่นมอญพาก ๑ พร้อมใจกันประมาณ ๕,๐๐๐ คนเข้าไปล้วนเมืองเมืองเมืองฯ ต่อ ๑๙๔๒ ทั้งตัวมั่นนั้นก็มิตรให้อาจาร์ไว้ ครุฑ์ข่าวพวากมอญเมืองเมือง เป็นขบทราบ ปั่งอุปราชที่รักษาเมืองหงษาก็เกณฑ์กองทัพยก

ลงมา ครองนั้นพากมณฑลข้างฝ่ายใต้ทางภาคใต้ เกิดเข้ากับพากทัตเมืองเมือง  
ทมະงห์หมดไม่ พากทัตได้เมืองเมืองเมืองเห็นว่าจะต่อสู้ฟรีรักษา<sup>๑</sup>  
เมืองไว้ไม่ได้ ก็อพยบครอบครัวรวมคนบ้านเมือง ๑๐,๐๐๐ เศษ  
แล้วมาเอาตัวเองนั้นทมิตรอาวพระเจ้าอังวะเข้ามาเมืองไทยทางด้าน  
พระเจดีย์สามองค์ ชาเข้ามาขอพงพระบารมอยู่ในกรุงศรีอยุธยา  
สมเด็จพระนราภัยน์ได้ทรงทราบว่าพากมณฑลชาเข้ามาสามวันวันก่อเป็น  
อันมากก็ทรงพระโสมนัค คำรัสสั่งให้ขันนางนายกองมณฑลเก่าคอม  
กองทัพพากมณฑลที่เข้ามาสามวันวันก่อเป็นรักษาเมือง  
ให้มีเข้ามายังกรุงศรีอยุธยา พากล้มลงมณฑลที่เป็นหัวนำของพาก  
ครัวอาตัวเองนั้นทมิตรเข้ามาตัวละ แต่ต้องไถ่ให้ช้ามณฑลทมิตร  
กษัยวบถงอนิจกรรม สมเด็จพระนราภัยน์ทรงตั้งเต่งพระนายครัว  
มณฑลให้มียศศักดิ์ความสัมพันธ์พระกพากท์เข้ามาตัวยกัน และ  
โปรดให้พากกรัวมณฑลที่อพยบเข้ามากรุงนี้เปิดทางเรือนอยู่ที่บ้าน  
สามโคงปล้ายเขตรังหัวตกรุ ฯ ท่องกันแทนเมืองนนทบุรีบาง ท  
วินวัดทองบุ แล้วแฉลดองค์ตามในชานพระนครบ้าง.

ฝ่ายเมืองพม่า พระเจ้าอังวะได้ทราบว่าพากมณฑลเมืองเมือง  
ต่อไปนี้เป็นขบถ สังไสยว่าพระเจ้าไทยให้หายอุดหนุนพากมณฑล

๑ เดินเข้าพเจ้าเข้าใจว่า เมืองประทุมธานีตั้งในรัชกาลที่ ๒ กรุงรัตนโกสินทร์ ใน  
กราเมื่อพากมณฑลพยบเข้ามาในรัชกาลนั้น ต่อม้าได้พับหนังสือทำเนียบทัวเมืองกรร  
กรุงเก่ามีชื่อเมืองประทุมธานี จึงทราบว่าเป็นเมืองทั้งเมืองแต่กรุงกรุงเก่าแล้ว เห็นว่าจะตั้ง  
ในแผ่นดินสมเด็จพระนราภัยน์ เมืองแต่ครัวมณฑลที่เข้ามาครองก็อาจจะเป็นได้.

ເຫດ້ານນ ຈຶກກະເກີຍທຳກອງທັບ ໄທີກະໂຍເມືນຫຸ້ນດູພລ  
 ១០,០០០ ເປັນກອງນໍ້າ ໃຫ້ມັງສຸຮາຫຼາຍອາງູາສີທີ່ເປັນແມ່ກັບຄນ  
 ພລ ២០,០០០ ເປັນກອງຫລວງ ຍົກລົງມາປະຍາບ່ຽນພວກມອງທີ່ເມືອງ  
 ເມັກະຕົມະ ນັກສຸຮາຫຍົກກອງທັພລົງມາດັງເມືອງເມັກະຕົມະ ໄດ້ກວບ  
 ວ່າພວກມອງທີ່ເບີນຂັ້ນນັ້ນທີ່ມີຕຽວພຣະເຈົ້າຈະວ່າພາເຂົາມາເມືອງໄກຍ  
 ຈຶນທັນສອນມາຍັງພຣະຍາກາງູາໃນນຸ້ມ ວ່າໃຫ້ໄກຍສົ່ງມັງນັ້ນທີ່ມີຕຽກ  
 ພວກມອງທີ່ເປັນຂັ້ນທີ່ໄວ້ຮັດນໍາໄປໃຫ້ພໍາໂຕຍົດ ດ້ວຍເສັ່ງຈະຍົກ  
 ກອງທັພຕາມເຂົາມາແຢ່ງເຂົາໃຫ້ ໄດ້ ຂັ້ນແມ່ກອງທັພພົ່ງຍົກລົງມາ  
 ຈາກເມືອງອັງວະນນ ກົດຕົກພົ່ງທີ່ກວບເຂົາມາດັງເມືອງເຊິ່ງໃໝ່ ພຣະຍາ  
 ເສີ່ຍັງໃໝ່ນີ້ຂອງຄວາມແກ່ພຣະຍາສີ່ຫຣາຊເຄໂຈ້າຍ ຈຶນໄຟນີ້ໃໝ່ກວດລົງນາ  
 ຍັງກວດສົ່ງຍົກຍາ ໃຫ້ອົກພຣະຍາກາງູາໃນນຸ້ກົບໃຫ້ອົກພຣະຍາສີ່ຫ  
 ຮາຊເຄໂຈ້າຍມາຍັງກວດ ທ່ານ ພຣະມັກນັ້ນ ສົມເຕື່ອພຣະນາວາຍນໍມາດ້ວຍ  
 ທີ່ກວບວ່າພໍາມໍ່ຍົກກອງທັພເຂົາມາຕາມຄວ່ມມອງ ຈຶນດຳຮັສສົ່ງໃໝ່  
 ກວດຕາມພຣະຍາສີ່ຫຣາຊເຄໂຈ້າຍ ໄຫຍກອງທັພລົງມາຮັກຍາດ້ານ  
 ແມ່ລະເມາ ດ້ວຍເດັພນໍາໄມ່ຍົກມາທາງນີ້ໃຫ້ລົບລົງມາຫຼຸ່ວຍບໍພໍາ  
 ທາງເມືອງກາງູາໃນນຸ້ມ ແຕ່ໂປຣດໃຫ້ເກີຍທຳກອງທັບໃນມັດຕາຮາຊ້ານ  
 ມີຈານວຸພລ ៣,០០០ ໃຫ້ເຈົ້າພຣະຍາໂກຍາມີບົດ ອຸນເຫັນ ດ້ວຍອາງູາ  
 ສີທີ່ເປັນແມ່ກັບໃໝ່ ພຣະຍາວິເສຍໄຟຍ້າມີຢັ້ງກວບທັພ  
 ພຣະຍາຮັບເປັນເກຍກາຍ ພຣະຍາເພື່ອຮັບຄົມພລ ៥,០០០ ເປັນກອງ  
 ນໍ້າ ຍົກໄປຕ່ອສູ່ກອງທັພພົ່ມໍາທີ່ກົບເຂົາມາທາງຕ່ານພຣະເຕີຍໆສຳນອງກໍ.

ຄວງນະຄອນຫຼວມພໍາໄກລົງມາຕົງໂຍ້ທ່ເມອງເນັ້ນແລ້ວ ທາງ  
ຜ່າຍກວງຄວບຍົທນີບາງໃໝ່ ໄດ້ລົງມືອເກລົນທິກິ່ນ  
ພຣະອຸນນພອເຈົ້າ  
ພຣະຍາໂກຍ້າ ។ ໃປຕັ້ງປະໜົມທິກິ່ນທຳບາລປ່າກແພຣກ । ກິໂຄຄວາມ  
ວ່າພົມ່າຍກວງທິພີ່ລ່ວງດ້ານພຣະເຈົ້າສຳມອງຄີເຂົມາແລ້ວ ກອນນໍາ  
ເຂົມາຕົງຄົງເມື່ອໄຫວໂຢ້າມ ກອນຫລວງຕົງໂຍ້ທ່າຄົນແຕ່ງ ກໍາລັງ  
ຂົນດ້າຍເສີບຍິ່ງອາຫາວ່ານົມວ່າເຂົມາວາງຕາມຮະບະທີ່ຍົກຕໍ່ເຂົມາ  
ເຫົາພຣະຍາໂກຍ້າ । ຈີ່ລົ້ນກວອງທິພີ່ຊື່ໃປຕັ້ງກິ່າຍ້າເມື່ອກາງູນບໍ່  
ແລ້ວໄຫ້ກອນນໍາອອກໃປຕັ້ງຫັດຕາທິພົຍທິທຳບາລທ່າກະຄານແດ່ດ້ານ  
ກຣາມຫ້າງ ວິມລຳນຸ້າແຄວໃໝ່ທາງທິພົມ່າຈະຍົກມານັ້ນ.

ຜ່າຍກວງທິພຣະຍາສີ່ຫວາຽເຕີໂຫຼ້ໄໝຍາລົງມາຈາກເມືອງເຫຼິຍ່ງ  
ໃໝ່ມໍາຄັງເມືອງທາກ ສັບສວນໄກຄວາມວ່າກວອງທິພົມ່າຍກລົງມາທາງ  
ດ້ານພຣະເຈົ້າສຳມອງຄີ ຈີ່ລົ້ນກວດລົງມາທາງເມືອງກຳແພັງເພື່ອມືອງ  
ນົກສວວົກ ແລ້ວຜ່ານເມືອງອ່າຫຍຸ້ານີ້ໃປເຂົ້າແຂວງເມືອງກາງູນບໍ່  
ກຣົນໄປດັ່ງເມືອງຄົວສົວສົກຂາງເຫັນອັນດັບແຄວໃໝ່ ຈີ່ໃໝ່ໄຫ້ໃຫ້ໃປແຈ່ງ  
ຄວາມແກ້ເຂົາພຣະຍາໂກຍ້າ ວ່າກວອງທິພຣະຍາສີ່ຫວາຽເຕີໂຫຼ້ໄໝຍາ  
ລົງມາຄັງເມືອງຄົວສົວສົກແລ້ວ ກອຍພົງຄຳສັງອົບໆວ່າຈະໃຫ້ບຸ່ງຂ່າຍໄວ  
ຕໍ່ໄປ ເຫົາພຣະຍາໂກຍ້າ । ຈີ່ຈົດກະບວນທິພທະຍາໄປຕໍ່ຄ່າຍພໍາ  
ກະໃຫ້ກວອງທິພກຽງຈະຍົກໃປຕໍ່ຄ່າຍພໍາທີ່ເມືອງໄຫວໂຢ້າຂັ້ງດ້ານນໍາ ໃຫ້

១ ຕຳນົດປ່າກແພຣກ ອື່ນທີ່ທີ່ເມືອງກາງູນບໍ່ຖຸກວັນຊື່.

២ ຄື່ອມເມືອງກາງູນບໍ່ເກົ່າທີ່ຕັ້ງອູ້ວິມເຂົາຫນໄກ່ໃນທຸ່ງລາດໜູ້.

ກອງທັພຣະຍາສື່ຫວາຊເດໂຈ້ໃໝຍລັດທາງຂໍ້ມາງເງົາໄປລົງທີ່ເມື່ອສັງຄະນຸ້າ  
ຂ້າງກັນຫຼັງ ທັກທາງທີ່ພມ່າຈະຕົກຕ່ອງກັບທັພຫລວງທີ່ທ່ານແຕງ ແລ້ວ  
ກົງກອງທັພຂນໄປເມື່ອໄກໂກຣໂຍກ ໄກວຽພຸ່ງກັບພມ່າເປັນສາມາດຮ  
ຮັບກັນອູ້ໆ ວັນພມ່າໄດ້ຂ່າວວ່າມີກອງທັພໄກຢູ່ໄປທາງຂ້າງຫຼັງອີກທາງ  
ຕ ກົກກໃຈພາກັນແຕກໜີໄປາກຄ່າຍເມື່ອໄກໂກຣໂຍກ ກອງທັພເຈົ້າ  
ພຣະຍາໂກຍາ । ໄລືຕົກຕາມໜ່າພັນພມ່າລົມຕາຍເປັນອັນນາກ ກອງທັພ  
ພຣະຍາສື່ຫວາຊເດໂຈ້ໃໝຍທີ່ໄປກັກທາງອູ້ກໍເຂົາຕ້າເຕີມ ພມ່າແຕກຍັນ  
ເປັນ ທ່ານຕ້ວຈະໜີ່ໄປໆເພັນຍອມໃຫ້ບໍໂຄຍດົກນິນາກ ກອງທັພໄກ  
ສົມທບກັນໄລ້ຕົກຕາມຕ່ອງປົນດັງກ່າຍຫລວງຂອງພມ່າທີ່ອູ້ທ່ານແຕງ  
ມັງສຽງສູງແມ່ທັພໃໝ່ຢູ່ຂັບພລອອກຕ່ອສູ້ ແຕ່ລົດກຳລັງຂລ້ມ່ານ  
ກວຍເພື່ອກັນແຕກທັພໄປປະທະກໍ່ມ່ເປັນອັນທະໜີ່ຕ່ອສູ້ ຮັບກັນອູ້ໆ ອົງ  
ພເລີ່ມນັ້ນສຽງສູງແມ່ທັພດູກບົນບວຍເຈັບ ກອງທັພພມ່າທີ່ທ່ານແຕງ  
ກແຕກພ່າຍພາກັນໜີ່ໄປ ທັງໜັງນຳສາຕວານແລດເລີ່ມຍິງອາຫາວເສີຍ  
ເປັນອັນນາກ ກອງທັພໄກໄລ້ຕົກຕາມຈົນຂາສົກຫັນໄປພັນຂຕຣແຕນ  
ໜົມດເຄວິຈົງກລໍ່ມາຮວມກັນ ສໍາວັເຊລູແລດີ່ຂອງໜັງໃດໆໄວ້  
ຈາກຂາສົກແລວຍກາດລົບເຂົາມາກງຽງຄວົບຍົກຍາ.

ສັນຄະນາມຄວົງທີ່ໄດ້ ຄວາມໃຫຍ່ເຕີມໂນໂພນໍາ

บีมโรง พ.ศ. ๒๕๐๗

เรื่องสังคมความหวานหนงสือพระราชพงษ์ฯ ภัยพงษ์ฯ ภัยพงษ์ฯ  
พม่าฯ ต่อท้องกันแต่เวลาไทยกับพม่าฯ เครียกัน แต่ส่วนผลความแตก  
ต่างกันฯ ปีหมก ในพงษ์ฯ ภัยพงษ์ฯ ปีหมก เมืองเมืองแม่ต้ม<sup>๔</sup>  
แลวเมืองทวาย เลี้ยทแพพม่าฯ ต้องเดิกทพกาลข์มา ในหนังสือ<sup>๕</sup>  
พระราชพงษ์ฯ ภัยพงษ์ฯ ภัย กองทพชั้นปีหมก คดีราชาชาน<sup>๖</sup> ของพม่า<sup>๗</sup>  
ได้กล่าวเมืองอังวะไว้ แต่ขาดเสบยงอาหารจัง ต้องเดิกทพกาลข์มา<sup>๘</sup>  
พิเคราะห์ความตามหลักฐานทมอย<sup>๙</sup> ระหว่างความจริงจะเป็นอย่าง  
ข้างไหน ก็ตัดสินยาก หลักฐานท่านจะสมจริงอย่างข้างพม่าฯ  
มีอยู่ทั้งหมดที่ ด้วยเมืองอังวะอยู่ใกล้ชั้นปีช้างเห็นมาก ถ้า<sup>๑๐</sup>  
ไทยจะยกกองทพชั้นปีช้างต้องได้หัวเมืองมอญไว้เป็นกำลังทั้งหมด<sup>๑๑</sup>  
แล้วยังจะต้องคิดเมืองเปร เมืองต่องอุ แล้วหัวเมืองให้ญี่ปุ่นอยู่ต่อชน<sup>๑๒</sup>  
ปีอิกหลายเมืองจังจะเมืองอังวะ (เมืองอังกฤษต่อเมืองพม่าฯ คง  
แรก ในปลดยาร์ซากลที่ ๒ กรุงรัตนโกสินทร์<sup>๑๓</sup> ต้องรับผู้กว่า  
๒ ชั่วโมงยกกองทพชั้นปีช้างเมืองอังวะ) ครัวสมเด็จพระ<sup>๑๔</sup>  
นเรศวรฯ เคหะเมืองมอญไว้เป็นกำลังโดยมากแล้ว<sup>๑๕</sup> กตเพียงเมือง<sup>๑๖</sup>

ทรงฯ ทรงฯ เส็งไปที่เมืองอังวะยังเห็นว่าเกินกองทัพไปทาง  
เมืองเชียงใหม่สักวากว่า ครั้งแหน่งกินสมเด็จพระนราชนมเป็น  
แต่เมืองเมืองมาตะเป็นขบดต่อพม่า แล้วพาภันหนี่มาพึงไทย  
หัวเมืองมอยบังคงเป็นของพม่า หาได้มีขันไทยอย่างครั้งแหน่งกิน  
สมเด็จพระนราศวรไม่ พิเคราะห์ความตามหลักฐานที่กล่าวมาน  
คุณไชยวิสัยที่กองทัพไทยจะยกขึ้นไปถึงเมืองอังวะได้ในครั้งนั้น แต่  
รายการสังคมครองที่กล่าวในหนังสือพระราชพงษ์ชาวตากลันด  
หนักหนา จะว่าไม่มีผู้ใดว่าไม่ได้ ซึ่งในพงษ์ชาวตากลันมี  
เรื่องราวบุคคลต้องทรงกับหนังสือพระราชพงษ์ชาวตากลัน ผิดกัน  
แต่ว่าที่เมืองภูกาม อันอยู่ไชยวิสัยเมืองอังวะลงมา หาได้ขันไปถึง  
เมืองอังวะไม่ ข้าพเจ้าจึงอนุมัติความรายการที่กล่าวในหนังสือ  
พระราชพงษ์ชาวตากลัน แล้ว omnicho ตามพงษ์ชาวตากลันว่าไทยได้  
ขันไปตั้งแต่เมืองภูกาม.

เหตุที่ไทยไปตั้งแต่เมืองพม่าคราวนี้ เพราะพม่าบังอาจยก  
กองทัพตามครัวเมืองอุบลราชธานีที่เมืองไทยก่อน จึงไปตั้งแต่เมืองพม่า  
ทอบแทนข้าง แต่เมื่อพิเคราะห์เห็นว่าคงไม่มีเหตุที่พม่ามา  
ยกกรากก่อน บางที่ไทยก็อาจจะไปตั้งแต่เมืองพม่าเหมือนกัน ด้วย  
ครั้งนั้นมีโอกาสเกิดขึ้นหลายสถาน เป็นตนแต่ไทยได้รับชนะพม่า  
ที่เมืองเชียงใหม่แล้วที่เมืองไทรโยค ประมาณผู้มีพม่าได้แล้ว  
นั้นประการ ๑ ไทยมีแม่ทัพนายกองที่สามารถในการสังคม

ขันใหม่หลาຍคน คือเจ้าพระยาไกย่า ขันเหล็ก และพระยาสีหราช  
เคโซ่ไซย เป็นตน ทรงไฟร์พลก์กำลังร่าเริงในการศึกนั้นประกอบการด้วย  
ไทยไก้มอญเข้ามาลามภัยภาคเป็นอันมาก พากมอญคงล้อมสารไป  
มาถลงกัน รับรองว่าถ้ากองทัพไทยยกอชาปิตเมืองพม่าเมื่อใด  
มอญทบวงจืออยู่ทางโน้นจะพากันมาเข้ากับไทย เห็นอนเมืองครอง  
สมเด็จพระนราธิราษฎร์ ประการ ๑ ในเมืองพม่าข้านเมืองก้ามเป็น<sup>๔</sup>  
ปรกติ กัวบดูกายช่องมาบ้ายหัวเมืองข้างฝ่ายเหนือขึ้นอยู่ทั้งนั้น<sup>๕</sup>  
ในเมืองอัจฉริยะก์เก็ชชุบลังพระชนม์พระเจ้าแผ่นดิน ผู้คนข้าง  
ฝ่ายพม่าบังกำลังรุวนเระล้ำรั่วสายตัวยิ่งประการ ๒ ควรเหตุ  
ทั้งปวงนั้นสมเด็จพระนราภัยนั่งให้กองทัพยกไปตเมืองพม่า.

กองทัพไทยยกไปตเมืองพม่าครองนั้น ในหนังสือพระราชนูป  
พงษ์ฯ ว่าการหาปรากฎว่าบกไปบี้ไดไม่ ในพงษ์ฯ ว่าการรวมตัวว่า  
บขอล พ.ศ. ๒๖๐๕ กิ่งพองกับตเมืองเชียงใหม่ ข้าพเจ้าจึง  
ลงคัดราษฎร์ว่าไทยไปตเมืองพม่าในแผ่นดินสมเด็จพระนราภัยนั้น เมื่อ  
ปี ๒๖๐๗ โภกเห็นบพิตามเหตุการณ์ เพวารากัน  
พม่าทเมืองเชียงใหม่เมืองขอล รบพม่าทเมืองทรายคุณเมืองเตา  
รบคุวนนั่งต้องเป็นปี ๒๖๐๘.

กองทัพไทยทบวงไปตเมืองพม่าครองแผ่นดินสมเด็จพระนราภัยนั้น  
บรากรูในหนังสือพระราชนูปพงษ์ฯ ว่า จำนวนพลประมาณ ๗๐,๐๐๐  
ยกไปเป็น๓ ทาง คือพระยารามเคโซ่คุมกองทัพเมืองเชียงใหม่ ไป

ทางเมืองพัชร์นทาร พระยาคำเพพเพชรคุณกองทัพหัวเมือง  
 เหนือยกไปทางค่านแม่ละมาทาง เจ้าพระยาโกษา ขุนเหล็ก  
 ถืออาญาสิทธิ์เป็นแม่ทัพใหญ่ พระยาลีหราชเคโซ่ใช้เป็นนาย  
 ทัพน่า พระยาวิชิตภักดีเป็นยุวกรบตัวทัพ พระยาสุวินทรภักดี  
 เป็นเกียกภาย พระยาสรงความเป็นกองหลัง ยกไปทางค่าน  
 พระเจดีย์สามองค์ทาง แต่เกณฑ์กองมณฑ์เก่าให้พระยาเกียรติ  
 เลสเมิงพระรามยกไปติดเมืองทวาย กันมีให้ทวยศรีโอบหลัง  
 กองทัพเจ้าพระยาโกษา วิอกทาง กองทัพทั้งปวงยกไปประจำ  
 ถนนเมืองเมืองตมัง ครุนกองทัพพร้อมกันแล้วเจ้าพระยาโกษา ฯ  
 จงยกออกจากเมืองเมืองตมัง ตเมืองรายทางเป็นลำดับไป กองทัพ  
 ไทยยกไปกราวน พากมณฑ์พากันมาเข้ากับไทยเสียเป็นอันมาก  
 มณฑ์พม่าคุณไว้ได้ไม่เต็มใจต่อสู้ไทย เพราะฉนั้นกองทัพ  
 ไทยจึงตัดหัวเมืองรายทางได้โดยง่าย เมื่อได้เมืองจิตตองเมือง  
 สิเรียม เมืองร่างกังแล้ว เจ้าพระยาโกษา ฯ ให้รวมเรือนใน  
 หุบแม่น้ำตัดกองทัพเรือเข็นอีกทัพ ยกกองทัพยกทัพเรือพร้อม  
 กันขึ้นไปตเมืองหงษ์ขาวด้แลเมืองแปร่ได้เป็นอันดับไป.

ฝ่ายพระเจ้าอังวงศ์รายว่า ไทยต่ำได้หัวเมืองมณฑ์พากมณฑ์  
 ไม่เป็นใจต่อสู้ กองทัพไทยได้หัวเมืองรายทางขึ้นไปหลายเมือง  
 จังให้กองทัพพม่าลงมาตั้งรากฐานเมืองวุฒามคอญต่อสู้ไทยอยู่ทันน  
 ให้มังชาตราราชบุตร ซึ่งได้เป็นเจ้าเมืองชาಡ ถืออาญาสิทธิ์เป็น

แม่ทัพ ครั้นกองทัพไทยยกขึ้นไปถึง มังฆาเตไห้กังทัพม่า ยกมาตั้ ไกรบกันกลางแบลังหลายครั้ง พม่าศึกษาไม่ได้ ทองดอยหนูไปทกท กวยพระยาสีหราชเดโชไซไซนาบทพนั้น เข้มแข็งในการศอกนัก มังฆาเลเห็นว่าไพร์พลล้มตาย คัวย ไทยยังคงกำลังมากนัก จึงเป็นแต่ให้ร้ายค่ายซังตระรายรอม เมืองมั่นไว ไม่ได้ยกอกรบกลางแบลังคงแต่ก่อน กองทัพไทย ขึ้นไปลงพร้อมกันก็ให้ล้อมเมืองภารามไว้.

ฝ่ายพระยาสีหราชเดโชไซไซเห็นว่าพม่าไม่ออกอกรบกลางแบลัง ก็คุมพลเข้าบลั้นค่ายพม่า ผู้พันพม่าล้มตายแล้วบี้เป็นมาไก่ เนื่องๆ มังฆาลงให้หักกลอนขายชุ่นทหารไว้ข้างหลังค่าย ครั้น พระยาสีหราชเดโชไซไซยกไบบลั้นค่ายอิก พวກพม่าทรั้ยมาค่าย ท่อสูบงเล็กน้อยแล้วແගลงทำทางค่ายหนี่ พระยาสีหราชเดโชไซไซ ไม่รู้เท่าว่าเป็นกลอนขาย คุมพลໄล่ต่ำลั่วงเข้าไบในค่าย พม่า ส้อมรับไก่เกือบหมกทอง กอง แต่พระยาสีหราชเดโชไซไซนั้นพม่า จับเอาไบแล้วหนักลับมาไก่.

๑. กล่าวในหนังสือพระราชพงษ์ราดาร่ว่า “พระยาสีหราชเดโชยกทิปคนนี้ มีวิชา หายตัวได้ชั่ววินาที” มีผู้ศึกษาโนราผลดีบางคนสันนิษฐานว่าเห็นจะเป็นความถูก เช่น คำว่า “ยกไป” นิใช่ชื่อไทย ข้าพเจ้าพิเคราะห์คู่เห็นว่าจะชื่อทิปเท่านั้น ตัว ย ที่อยู่ข้างน่า เห็นจะเป็นอักษรทা�ຍคำ “ไช” ซึ่งเขียนตอก “ไช” ไปเสีย.

๒. ในพงษ์ราดารพม่า (รัฐกันที่เมืองมะตะมะ) พม่าจับทหารไไบได้กอง แลให้ประหารชีวิตรนายทัพไทยที่จับได้นั้นเสียคน. ในหนังสือพระราชพงษ์ราดาร่ว่า

ເຈົ້າພຣະຍາໂກຍາ ຈະ ດັບອມເນອງວາງາມຂໍ້າຂໍ້າມເລີ່ມ ພ.ຄ. ແມ່ນ ຕົ້ນເມື່ອໄຟໄຟ ເສີ່ຍິ່ງອາຫາວຽກຂໍ້ຕົກເຊົາທຸກທີ່ ເທິ່ນຈະດັງຮະດູ ຜົນກິຈຈະເລີກທັກລົ້ມາ ເງິນພມ່າຈະຍົກລົງທັກຕົກຕາມ ເຈົ້າ ຂູ້ນໍາມໍ່າຍື່ນໍາສົມເຕື່ອເຂົ້າໄປຢັງນັ້ນຈາເລີ່ມ ວ່າງອອກທັກໄທມາຖືກຄອມ ເສີ່ຍິ່ງນັ້ນແລ້ວ ພມ່າກໍ່າຫອອກມາຮັບໃນ ເຕັກວຸນເສີ່ຍິ່ງ ອາຫາວຽກຂໍ້ຕົກຕົກ ໃຫ້ພລອຄອຍາກດ້ວຍກັນທີ່ໄທຢແພນ່າ ເຈົ້າ ພຣະຍາໂກຍາ ຈະ ໄກສ່າງເລີກທັກລົ້ມໍໃນກໍເງິນພຣະວາງອາງູາ ດ້ວຍ ວ່າຫາໄຕຮບຜູ່ໃຫ້ເຕັມຜົນອກອຳນິ່ມ ຂອໃຫ້ແນ່ກັບພມ່າຈະຍົກລົງທັກ ຂອງມາຮບໃຫ້ປາກງູມຜົນເສີ່ຍິ່ງສັກຫຼຸ່ມຍື່ຍ້ນ ຈະໄດ້ເລີກສົງກຣາມກັນ ພາຍ ພມ່າເຂົ້າໃຈວ່າເຈົ້າພຣະຍາໂກຍາ ຈະ ທຳກຳລວຍບາຍໃນກວະບວນຍົກກັນຈຶ່ງ ເສີ່ຍິ່ງຫອອກມາຮບໃນ ເຈົ້າພຣະຍາໂກຍາເຫັນພມ່າກໍ່າກຳນົມສົມຄະເນ ສິ້ງໃຫ້ຜົນກວະເລັດຄົນເບີບຍົງລ່າງລົ່ງລົ່ງມາກອຳນິ່ມ ແລ້ວກັນວຸນຫຼັງ ໄກສ່າງ ກອງທັກອອກໃຫ້ຕົກຫຼຸ່ມຍື່ຍ້ນຂ່າງທຸລະນີອອງ ຄຽນດັງເວລາເຖິງກົນໃຫ້ ຖ້າກໍ່າຫຼຸ່ມຍື່ຍ້ນໃນຄ່າຍົງບັນຫຼຸງຢ່າງບັນລ້ວງວຸງວາ ແລ້ວເຜົາເຫຼັດ

ພອເຈົ້າພຣະຍາໂກຍາ ຈະ ກຽນວ່າພມ່າຈັບພຣະຍາສີ່ຫວາງເຕີໂຫຼນໄຫ້ໃຫ້ໄດ້ໃຫ້ໄວ້ໃຫ້ຮັບມານອກບັງ ດຽວ ຈະ ສົມເຕື່ອພຣະນາວາຍນ໌ທຸກທຽບກີ່ຕົກພຣະໄກຫຼຸງ ຈຶ່ງໃຫ້ໄປນິນທີ່ພຣະພິມລະຮຽມເຂົ້າ ນາໄກໃຫ້ຈັບຍາມຄູ ພຣະພິມລະຮຽມລວາຍພຣະຫວົວເຈະກັບນິ້ນມາໄດ້ ມາປັບອັນຕຣາຍໄໝ ຂະພຣະພິມລະຮຽມບັນເພົ້າຍຸ່ນນຳໃຫ້ຄົນທີ່ ۲ ກົ່ນມາຄົງ ຖຸ້ອວ່າພຣະສີ່ຫວາງເດີໂຫຼຍທີ່ ກລັນມາໄດ້ແລ້ວ.

• ໃນທັງສອງພຣະຮາຍພຍວາດຕາຮວ່າມັງຈາເລັກໃນທີ່ນີ້ ແຕ່ພ່າງຍາດຕາຮາມລູ້ໄໝ ປະກຸງວ່າຕາຍ.

ຮ້າງອອງຮາຍໄວ້ຫລັງຄ່າຍໃຫ້ແສງໄຟສ່ວ່າງຂຶນ ພວກພນໍາຂ້າງໃນເມືອງ  
ກຸກາມລຳຄັ້ງວ່າໄທຍດອຍທັກໝາກກຽນອອກມາເຫັນຄ່າຍໄທຍ ປະສົງກໍ  
ຈະຕາມໃບຜົກແລ້ວເກີຍທຽບພື້ນຖານທີ່ຂອງຂ້າງຫລັງ ຂະນະນາງອອກທັກ  
ໄທຍທຸ່ມອຍກໍອອກຮາມຕໍ່ພວກພນໍາມ່າພັນລົມຕາຍເສີຍເປັນອັນມາກ  
ທ່ານເຊື້ອຍໆກຳພາກນແຕກຫົນກລົມເຂົາເມືອງ ກອງທັກໄທຍໄລດີຕົກຕາມໄປ  
ນັດກາແພັງເມືອງແລ້ວກລົມນາຂໍໃນຄ່າຍອ່າງເດີນ ວຸ່ງຂູນເຈົ້າ  
ພຣະຍາໂກຍາ ຈຶ່ງ ຜົນສົມເຂົາໄປເບາະພນໍາວ່າໄຟຮູກລອບຍາຍການ  
ສັກຄາມພາກນອອກມາລົມຕາຍເສີຍເປັນອັນມາກ ແຕ່ກໍໄຕຮູບພຸ່ງ  
ສົມຄວາມປ່ວດນາຂອງໄທຍແລ້ວ ຈະຂອລາເລີກທັກລົມໄປ ຂອໃຫ້  
ພນໍາອ່າຍ່ໃຫ້ເປັນຄູ່ເດີກ ກຽນນົມຫັງສ້ອເຫຼາໄປແລ້ວພອເພລາຄໍາໃນວັນ  
ວຸ່ງຂູນເຈົ້າພຣະຍາໂກຍາ ກຳເລີກທັກລົມມາ ຜ້າຍພນໍາຂ້າງໃນເມືອງ  
ເຂົາໃຈວ່າເຈົ້າພຣະຍາໂກຍາ ຄອງທຳກລອບຍາຍອ່າງໄວອີກ ກິນີ່ຍົກ  
ອອກຕົກຕາມ ປັດ່ອຍໃຫ້ກອງທັກໄທຍດອຍກລົມນາໄກ້ໂຄຍສະວກ.

สังคมวิถี ๒๒๒ ชาวพม่าด้อมกรุงศรีอยุธยา  
บ้าน พ.ศ. ๒๓๑๒  
ตอนที่ ๗ ว่าทวยเรืองพงษ์ว่าวาจังสังคม

ตั้งแต่ไทยไปต่อเมืองพม่าเมื่อแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ ที่  
กล่าวมาในเรื่องสังคมวิถี ๒๒ แล้ว ต่อมากับพม่าก็ไม่  
ได้บ่งกันช้านาน จนราชวงศ์อลองพญาได้เป็นใหญ่ในประเทศไทย  
พม่า กับไทยจะเกิดสังคมกันขึ้นอีกเป็นยุคใหญ่ ในระยะเวลา  
นี้ที่ไทยกับพม่าพยายามกันนั้น เนย ๆ กันอยู่บ้าง บางเวลา  
อาจจะเป็นไม่ตักติกันบ้าง เพราะทั้ง ๒ ประเทศมีเหตุการณ์  
เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้นกันทั้ง ๒ ฝ่าย จะกล่าวเรื่อง  
พงษ์วารบันเมืองในตอนนี้ว่าพอให้เห็นเนื้อความ เมื่ออ่านดัง<sup>นี้</sup>  
เรื่องสังคมที่เกิดขึ้นควรหลัง จะได้เข้าใจเหตุผลได้แจ่มแจ้งค.  
จะว่ากันเหตุการณ์ในเมืองไทยตอนแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์  
ก่อน ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์นั้นไม่มีการศึกสังคมใหญ่  
หลวงเหมือนอย่างครั้งแผ่นดินสมเด็จพระนเรศวรก็ เหตุสำคัญ  
ซึ่งอาจจะมีผลรายแรงแก่บ้านเมืองเกิดขึ้นหลายครั้งหลายคราว ด้วย  
หากสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินไม่ทรงพระปริชาสามารถในรัฐวิปala

ໂນຍາຍເໜັນອອຍ່າງສົມເຕັ້ງພຣະນາວາຍນແລວ ກ່ຽວປະກອບຮອງໝານ  
ເມື່ອງໄວ້ໄດ້ໂດຍຍາກ ດ້ວຍເຫດນິກ ທີ່ໄດ້ຖືກແລ້ວຕ່າງປະເທດແຕ່  
ກອນນາ ຈຶ່ງຍາຍ່ອງສົມເຕັ້ງພຣະນາວາຍນນີ້ເປັນມໝາງກວະພະອົງຄ່າ.  
ເຮືອງວາງເຫດກາຮັດໃນແຜ່ນຄືນສົມເຕັ້ງພຣະນາວາຍນ໌ ຈຳເຄີມແຕ່  
ຈະເສັກຊັນຄວາມຮາໝສົມບົດກອງຮູບພຸ່ງກັບພຣະເຈົ້າວັງເປັນສົກລາງ  
ເມື່ອງ ແນະນະສົມເຕັ້ງພຣະຕົວສູ່ຂ່ວມຮາໝາແລວ ເມື່ອແຮກສົມເຕັ້ງ  
ພຣະນາວາຍນ໌ເລຸຍຮາໝຍໍພວກຄ້ຽນຍື່ນມື້ອື່ນມາກ ຈຶ່ງເປັນເຫດໃຫ້ເກີດ  
ກິນແໜ່ງກັນ ແມ້ນເຫັນຍາຍໃນພຣະຮາໝວງຄ່າ ຕັ້ງໝໍາຮະສະສາງກຳຈັດ  
ຄັດກວາຍໃນເປົ້າຍນຕົວໝາວະກາຮເກົ່າເສື່ອຍເປັນອື້ນມາກ ພອຍຮາຍ  
ປ່ຽນຮາໝສົມຕົວກວາຍໃນຮາຍຄາຍກໍເກີດຮູບພຸ່ງກັບພຳມໍາ ດັ່ງພຣະນາມາ  
ໃນເຮືອງສັງຄວາມທີ່ ຄວົງທິກລາວມາແລວ ແຕ່ກາຮທຳສັງຄວາມ  
ທີ່ ຄວົງນັ້ນ ເປັນເຫດໃຫ້ວາກງຸດຄວາມສາມາດຂອງໝາວະກາຮ  
ໜີ້ໃໝ່ ໄກສະໜັບສະໜັນພົມພັນ ຄອງ ເຈົ້າພຣະຍາໄກຍາ ແລະ ໂັດ  
ແລ້ວພຣະເທດຮາໝາຫລວງເຄີນ ອັນເປັນລັດພຣະນມທີ່ ແລະ ນັບຕົນ  
ນອຄອອກໄປກີ່ຍັ້ງມືອີກ ເຊັ່ນພຣະຍາສົ່ງຮາໝເກີດໄສ້ຢູ່ ພຣະຍາສົ່ງ  
ສັງຄວາມ ແລ້ວພຣະຍາວາມເຕີເສີເປັນຕົ້ນ ເປັນໄທຍ້າງ ເປັນເຫຼືອສາຍ  
ຄົນຕ່າງປະເທດຄອສາສນາອື່ນນັ້ນ ໃນແຜ່ນຄືນສົມເຕັ້ງພຣະນາວາຍນ໌  
ໝາວະກາຮທີ່ເປັນຄົນຕ່າງໝາຕີຕ່າງສາສນາໃຈນີ້ມາກ ເພວະເຫດທີ່  
ຮາໝກາຮເກົ່າຮ່ອຍຮຽນ ຕັ້ງຫາກນີ້ໃໝ່ເຂົ້າຮັບຮາໝກາຮແກນ ດັ່ງແຕ່  
ຮັບກັບພຳມໍາເປັນເຄີມນາ ພອເສົ່ວ່າເຮືອງຮັບກັບພຳມໍາກໍເກີດເຫດກາຮຊັນ

ທາງຂ້າງຜົວເປັນບໍ່ຈຳຍືນພົງພາວພາມາ ຈີນຕລອດຄວ້າກາລສົມເຕົ້າພະນາຮາຍນໍ້.

ເວັບໄວຫ່າຍກາຣັດຖຸໄທຍເກົຍວ່ອງກັບຜົວຕ່າງໆສາດີຄວັງແຜ່ນຄິນສມເຕົ້າພະນາຮາຍນໍ້ ນີ້ປ່ຽກງູ້ຍືນໃນຄໍາໝາຍເຫດຂອງຜົວເປັນພົນຂ້າພເຈົ້າຂອງເກີນເອົາຄວາມມາແສດງໃນຕອນນີ້ພອໃຫ້ຮູ້ເວົ້າ ເພົ່າມີໃນໜັງລົບພະວາຊພາວດາ ແຕ່ເກົງອີ້ນວ່າຈະເຮີຍເຮົ່າໃຫ້ສັນນັກໄມ້ໄກ້ ດ້ວຍກໍາມື້ງໃກ່ອ່ານເຂົ້າຂອ້າໃຫ້ພົມັກຂ້ານໄປເສີຍ.

ໃນແຜ່ນຄິນສມເຕົ້າພະນາຮາຍນໍ້ ກາຣັດຖຸໄທຍສົມາຄົມຄ້າຂາຍກັບຕ່າງປະເທດເວົ້າ ຊຶ່ງໃຫ້ມີໃນສົມຍເມືອງຄ່ອຍທີ່ມາຍາເປັນຮາງໝານ໌ ທ້າວຕ່າງປະເທດທີ່ນີ້ຈະແກ້ໄຂຜົວທ່ານາອີ້ນເມືອງໄທຍກໍມາກກວ່າຄວັງໃຫ້ ທ່ານເກີນປ່ຽກງູ້ມາແຕ່ກ່ອນ ຜົວທ່ານາອີ້ນໃນເມືອງໄທຍໃນກຽນນີ້ ທ່ານເປັນພວກໃຫ້ຢູ່ນໍ້າ ຊາດ ຄອບໂປຕຸເກສົມເຕົ້າ ຂອບລັນຄາຫາຕີ ອັງກຸມຫາຕີ ຜົວເກສົມເຕົ້າ ພວກໂປຕຸເກສົມເຂົ້າມາຄົມຄ້າຂາຍຄົງເມືອງໄທຍແຕ່ໃນແຜ່ນຄິນສມເຕົ້າພະນາຮາຍນໍ້ ມາພື້ນຖານ ເມືອງຮາວບໍາຊາດ ພ.ຄ. ແລ້ວ ພວກຊອບລັນຄາເຂົ້າມາໃນແຜ່ນຄິນສມເຕົ້າພະນາຮັກວວ ຮາວເມອບໍນໂຮງ ພ.ຄ. ແລ້ວ ພວກອັງກຸມເຂົ້າມາໃນແຜ່ນຄິນສມເຕົ້າພະນາຮັກວວ ຮາວເມອບໍ່ຊາດ ພ.ຄ. ແລ້ວ ແຕ່ພວກຜົວເກສົມເຂົ້າມາຕ່ອງໃນແຜ່ນຄິນສມເຕົ້າພະນາຮາຍນໍ້ ຮາວເມອບໍ່ຊົດ ພ.ຄ. ແລ້ວ.

เรื่องค่านานการที่ฝรั่งต่างชาติมาบrogue เทคทางตอนออกนี้ ได้แสดงไว้ในเรื่องสังคมรุ่งที่ ๑๗ ตอนหนึ่งแล้ว ในตอนนี้จะกล่าวถึงเรื่องที่ฝรั่งเศสออกมายกบrogue เทคทางตอนออกให้ออกไป.

มีเรื่องราวปรากฏว่าตั้งแต่รัชบาลฝรั่งเศสทราบว่าฝรั่งชาตินอกออกมายาวยทางบrogue เทคทางตอนออกที่ก่อให้ร้ายกันมาก ก็ยกจังหวัดฝรั่งเศสออกมายัง ไกซักชวนพวงพ่อค้าให้หงษ์บริษัทขันหลายครั้ง ๕ แต่เฝ่นดินพระเจ้าหลุยส์ ๓ มา กไม่สามารถจัดมายาวยทางตอนออกได้ เพราะพวงพ่อค้าฝรั่งเศสไม่มีความพยายามกล้าเนื้อ กับพวงพ่อค้าขอล้นค่าเดือยกาฤษ มานานถึงเฝ่นดินพระเจ้าหลุยส์ ๔ (ทรงกับเฝ่นดินสมเด็จพระนราภัยน)

เสนาบดีชื่อ โคลแบร์ จิค่อนานทงบริษัทฝรั่งเศสให้มายาวยดังปะrogue เทคทางตอนออกได้ แต่บริษัทฝรั่งเศสจึงให้มายาวยดลงเมืองไทยต่อตอนปลายรัชกาลสมเด็จพระนราภัย เมื่อรัชกาล พ.ศ. ๒๔๒๓ ในเวลาสมเด็จพระนราภัย มีทางพระราชดำเนินตรีบัญชีพระเจ้าหลุยส์ ๔ อุบัติเดลับเป็นหล่ายน.

เหตุที่ไทยจะเป็นในตรีบัญชีฝรั่งเศสนั้น เพราะพวงบาทหลวงฝรั่งเศสเข้ามาตั้งสอนสถาบันคุณศรัทธา แล้วจึงหูลซักชวนให้พระเจ้าหลุยส์ ๔ มาเป็นไมตรีบัญชีสมเด็จพระนราภัย เพื่อจะให้อุดหนุนในการแสวงหาคุณศรัทธาเป็นข้อสำคัญ เพราะฉนั้นเรื่องราวที่ไทย

ເກີຍວັນຂອງກັບຜົວໜັງເຄື່ອງພົມກັບຜົວໜັງຫາຕອນ ກວຽຈະກາລ່າວໃຫ້ພົມຕາຮສັກນໍ້ອຍ.

ເວັງຕຳນານການກົບທຳກັດຫລວງຜົວໜັງເຄື່ອງນາມເມືອງໄກຍເປັນທີ່ແຮກນັ້ນ ເປັນເຫດຖຸກ່ວຍໂປ້ນເຄລມອອງທີ່ ۵ ເຫັນສາສາກຸດຕັ້ງທາງປະເທດຕວັນອອກເຄົາຮມອງເລືອມທຽມ ເພວະໂປ້ນເກີຍເສື່ອມວ່ານາດັງໄມ່ເປົ້າໃກ່ກໍ້ສາສາດັ່ງແຕ່ກ່ອນ ມາໃນຕອນພຣະເຈ້າຫລຸຍທີ່ ۱۹ ມີອານຸພາບຢືນກວ່າພຣະເຈ້າແຜ່ນດິນອອງຄອນ ທີ່ ຖດລົດທີ່ໂວມນັ້ນຄໂນລິກຕ້ວງກັນ ຈີນໄປໝີໄຕຍົກຍ່ອງພຣະເຈ້າກົບທີ່ມີກົດເປັນອວກສາສານປົ້ນກາກແລວ ໂປ້ນຈຶ່ງທຸລຂອງໃຫ້ພຣະເຈ້າຫລຸຍ່ວ່າຍ່າງທຽບກັບສາສາກຸດຕັ້ງໃຫ້ວຸ່ງເວັງທາງບ່ວນທີ່ຕວັນອອກດັ່ງແຕ່ກ່ອນ ຜ້າຍພຣະເຈ້າຫລຸຍທີ່ ۱۹ ນັກທຽບເລືອມໄສຄວັກຂາໃນສາສານມາກ ແລ້ວກວ່າປົ້ນກົດກຳນົງພວກບາດຫລວງຄະແນຍເບູ້ບົດ ອັນເປັນພວກແຜ່ສາສານຍ່ແລວ ຈີງທຽບຮັບຂຽວໂປ້ນແລວເດືອກສ່ວຍເຫັນຫລວງຜົວໜັງເຄື່ອງທີ່ມີປ່ວ່າສານລາດ ຕ ວິຊ້ ຊົ່ງສົມຄວັບອາສາຈະອອກມາກັ້ສາສາທາງປ່ວນທີ່ຕວັນອອກ ໂປ້ນທີ່ ໃຫ້ມີກົດເປັນບິນດົບ “ເບຣີຕຽບ” ປ ບິນດົບເຂົລົມໂປ້ນສຽງ ປ ບິນດົບເມເຕໂລໂປ້ນສຽງ ປ ພຣະເຈ້າຫລຸຍທີ່ ۱۹ ໃຫ້ກັບສົ່ງມາກັບພວກບາດຫລວງ

- ຂ້າພເຈົ້າເຄີຍຄາມສັງມວາງເວົວ່າ ທີ່ເວັບພວກນັກນວ່າຜົວໜັງ “ບາດຫລວງ” ນັ້ນທຽນຖານຖານມາຍຄວາມວ່າອ່າຍ່າງໄວ ສັງເກຣະນອກວ່າ ເສຍໄດ້ເປີນວ່າເຄີມຮີບກວ່າ “ບາຫລວງ” ໄໝາຍຄວາມວ່າເປັນພະທີ່ພຣະເຈ້າແຜ່ນດິນທຽບອຸປັນກົດ ຂ້າພເຈົ້ານີ້ກວ່າດຳເຫັນນັ້ນ ເຄີມເຫັນຈະເຮັກແກ່ມີລອນວ່າບາຫລວງ ພາບຄວາມເຟັງວ່າເປັນຜູ້ໃຫຍ່ໃນພວກນັກນວ່າ ຈະມາເຂົ້າໃຈການໄປເປົ້ອບ່າງເອົ້າຕ່ອງໜັ້ນແລ້ວ.

แล้วก็หัสดีเป็นบริหารอิทธิพลย่ำjn แต่จะเป็นจำนวนมากน้อย  
เท่าไหร่ปรากฏไม่ ให้ออกมาตรวจว่าจะควรตักการรัฐสาสนาน  
ทางปะรเทศตัวน้อยออกอย่างไร หากให้เจาะจงให้ตรงมาเมืองไทยแต่  
แห่งเดียวไม่ พวากษหลงผู้รัฐเดินบกมาทางปะรเทศเปือเชี่ย  
ชนปะรเทศอินเดีย เที่ยวตรวจตรามาหาดใหญ่นี้ บินอยเมเตโลปลีส  
มาลงมรณะภาพเสียกลางทางรุปปะ ที่เหลืออยู่ก็ รูปแบบบริหาร  
เที่ยวตรวจตรามาลงกรุงศรีอยุธยา เมื่อข้าด พ.ศ. ๒๕๐๕ เป็น  
นี้ที่ ๒ ในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์ บินอยผู้รัฐเดินบกพิจารณาเห็นว่า  
เมืองไทยสมควรเป็นที่อาชญากรรมทั้งทำการแฝ่สาสนานให้เพร่หลายที่  
กว่าปะรเทศอินเดีย เพราะว่าซึ่งบลลจญไทยไม่เกี่ยวกันการถือสาสนานต่างๆ  
เหมือนกับเมืองแขกอิสلامแล้เมืองจีนเมืองญี่ปุ่นนั้นบ่อยครั้ง  
 เพราะฉนต่างชาติชาวปะรเทศตัวน้อยก็มามาอาชญากรรมอยู่ในเมืองไทย  
 แทบทุกชาติ อาจจะเกลบกล่อมกันต่างชาติเหล่านี้ให้เข้ารด  
 แล้วให้นำสาสนานไปยังบ้านเมืองของตนก่อน แล้วพวากษหลง  
 จะไก้กามไปลั่งสอนให้เพร่หลายต่อไป คิดเห็นพร้อมกันคงนี้  
 ใช่ทำรายงานให้ศิษย์ถือกลับไปทูลโดยรัฐเดพระเจ้าหลุยที่ ๑๔ แล้ว  
 บินอยกับพวากษหลงผู้รัฐเดินบกจ้าอาชญากรรมอยู่กับพวากษตั้งที่ในกรุงศรี  
 อยุธยา ตั้งต้นเรียนภาษาไทยแล้ประพฤติการสังเคราะห์แก่  
 คนทงหลายกับยปะรಥต่างๆ เช่นช่วงรัช祚พญา藻ไชยเชื้อ  
 เป็นต้น มีไคเดือกหน้าว่าเป็นคนอยู่นอกกฎหมายในสาสนานของตน

ประสังค์จะให้คนทั้งหลายซ้อมพ้อให้กวางขวางจะได้เกิดความนิยม  
แต่ในชนนพากษากลางฝรั่งเศสยังหาได้เข้าเฝ้าแทนสมเด็จพระ  
นราภัยไม่ เรื่องราวนี้เป็นมูลเหตุที่พากษากลางฝรั่งเศสแรก  
จะมาถึงในเมืองไทย มีเนื้อความดังแสดงมานน.

ทันจะต้องกล่าวถึงลักษณะที่ไทยคบค้าสมาคมกับแขกฝรั่งต่าง<sup>ชาติ</sup>  
ชาติต่างแต่เดิมมาแทรกลงสักน้อยก่อน อัชญาไศรย์ไทยผิดกับชาว  
ประเทศไทยทางตรัตนออกน ที่ไม่เกรดยศฝรั่งเหมือนอย่างอัชญาไศรย์  
ในภายบุนนาคเข้าข่ายในสมัยนั้น แล้วก่อประการ ๑ พะพท  
สถานไม่สร้างถนนให้เบียดเบียนสถานอาณ พวกแขกฝรั่งต่าง<sup>ชาติ</sup>  
ประเทศไทยเข้ามาจราจรรถสถานอาณย่างไร ไทยก็ปล่อยให้ดูตามชอบ  
ใจไม่เกิดกันห้ามป่วย เพราจะนั้นเหตุที่พากฝรั่งมักเกิดวิวาทมาก  
เหตุลักษณะประเทศอื่น เพราเจ้าของเมืองรังแกเกลียดชังชนต่าง<sup>ชาติ</sup>  
ชาติรายเรื่องสถานจังไม่มีในเมืองไทย ชาวต่างประเทศชาติ  
โภเข้ามาค้าขาย ไทยก็ถือว่ามาพงพระบรมโพธิสมภาร สมเด็จ  
พระเจ้าแผ่นดินทรงทำนุบำรุงเสฉวนหنان คือพระราชนกที่ให้  
คงฐานเรือนแล่ทำมาหากินตามอัชญาไศรย์ คงให้ผู้ที่เป็นหัวนำ  
ในชนชาตินั้นเองเป็นนายอำเภอ มียศเป็นหมนเป็นชน สำหรับ  
คุณแล้วกกล่าวกัน แล่นกากศรีทุกช่องพากคนชนรองเรียนต่อ  
รัฐบาล พากไกที่ประกอบการค้าขาย ก็ให้ขันอยู่ในกรมท่า มี  
ขุนนางเชื้อชาติชนพากนั้นเป็นผู้ใหญ่ ดังเช่นพระไชยวัฒน์

แลพระพุทฯ เป็นหัวน้าแยกเป็นตัน ชาวต่างประเทศบางพวกรสึกรับราชการเป็นทหาร กังเข่นพวกลอยพวกลบีนพวกปอตุเกศ แลแยกเทศแยกตามแยกลาย ก่อไปรักให้เป็นทหารอาสาชนอยู่ในกาโนม มีสังกัดปักครองกันเป็นหมวดเป็นเหล่า แลทรงตั้งเชื้อสายของชนชาตินั้น ๆ ให้เป็นมลนายบังคับบัญชา บางพวกรสึกเป็นคนของบริษัทผลิตเปลี่ยนกันเข้ามาค้าขายไม่อยู่ประจำ เช่น พวกลดันค้าและจกษุ ก่อไปรักให้คักหลวงให้คงห้าง สร้างโรงสินค้าให้เช่า และตั้งผู้เป็นหัวนำให้มีศูนย์เป็นขันคำแห่งนายอำเภอของชนชาตินั้น ๆ ลงตั้งสักขอนอยู่ในกรมท่า ประเพณีเหล่านี้มีมาแต่ในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม ถูกยางที่จะก่อนนั้น ส่วนการค้าขายนั้น พวกราชต่างประเทศเดินเรือบรรทุกสัมภาระสักขันสินค้าเมืองอื่น ๆ เข้ามาขายในเมืองไทย และรับซื้อสัมภาระสินค้าในเมืองไทยหรือทุกไบขายตามเมืองต่างประเทศ เรือเมืองไทยที่ไปมาก็ขายอย่างกันมาก กรุงศรอยุทธยาเป็นท่าสำหรับค้าขายทางเมืองชามลาย ตลาดคนเมืองจันเมืองยุนฝ่าย เมืองมุกเป็นท่าสำหรับค้าขายทางเมืองอินเดีย ตลาดคนเมืองเป็นเชียดเมืองอะหรับฝ่าย ๑ ส่วนภานุสักขากำไรรัฐบาลเก็บจากพวกรือค้าเดิมเก็บแท่ภานุปักษ์เรือ คือบรรดาเรือที่ไปมาค้าขายกับต่างประเทศสำหรับภากว้างเท่าไก คิดพิกัดเก็งเงินภาษีเป็นอัตราตามขนาดปากเรือว่าวะเท่านั้น ๆ ทุกเที่ยวไปมา เก็บ

๒๖๔ แผ่นดินสมเด็จพระนราธิราษฎร์มหาราช

ภายนอกยังเห็นอนกันทั่วไปทั่วไทยและจีนตามแขวงฝรั่ง บริการอย่างรวดเร็วโดยชนชาติจีนมากกว่าในกรุงศรีอยุธยา สินค้าของไทยมีความหลากหลายและมีคุณภาพดี แต่การค้าขายในชนเมืองเป็นอย่างไรยังไม่ได้ความชัดเจ้า ใจว่าจะเป็นด้วยเมื่อแรกซาวต่างประเทศเข้ามาค้าขาย จะไม่ได้รับการค้าขายด้วย แต่จะหงวนสนใจ ก็พอใจค้าขายกับชาวไทยเป็นเช่นเมือง บางที่จะเป็นมาตรฐานฝรั่งมากค้าขายแล้ว กรณีฝรั่งมาค้าขายในชนเมืองพอยให้ชาวต่างด้วยเหมือนลูกสินค้าจากฝรั่งที่เป็นหน่วยเป็นรายย่อยในพนมเมือง และให้ชาวต่างด้วยเช่นลูกสินค้า ในพนมเมืองมาร่วมทุ่งข้าวให้ฝรั่ง ประมาณหนึ่งหมื่นตากลับประเทศในอินเดียกัน แล้วจะเอาอย่างมาในเมืองนั้น การที่ชาวไทยค้าขายกับกล่าวมานี้ เป็นการเกี่ยวข้องต้องเจ้ายแลรับเงิน หลวง จึงให้เป็นนาทีของพระยาโกษาดิศเจ้ากระหรงพระคลังแต่เดิมมา โภยาชัยดิจเป็นเจ้าพนักงานการเกี่ยวข้องกับชาวต่างประเทศเริ่มด้วยพวกที่มาค้าขาย จนกล้ายมาเป็นกระหรงต่างประเทศในชนหลังด้วยประการฉน.

ความน่าดูดายเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับชาวต่างประเทศต่อไป คือเมื่อในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าปาราสาททบง ทรงจัดการค้าขายกับชาวต่างประเทศเปลี่ยนใหม่ ให้ประกาศ

\* การที่จัดใหม่นี้ สงไถว่าจะเอามาแบบอย่างมาต่อเมืองเปือเชื้อฤกุอินเดีย เท่านั้น กับที่ตั้งกรรมท่า.

ກຳທັນດີສິນຄ້າບາງອູ່ປ່າງ ເຊື່ນກົງກ ຈາກ້າງ ພັນສັຕິ ໄນຂອນ  
ໄມ້ຝ່າງ ເປັນຕົ້ນ ວັນເປັນຂອງຫາຍາກ ວ່າເປັນສິນຄ້າຂອງຫລວງ ທັນ  
ມີເຫັນຜູ້ອື່ນຫາຍາສົ່ງໄປຕ່າງປະເທດ ໄກຮາໄກຕົ້ນມາຫາຍໃຫ້ຮູ້ບາລ  
ຊື່ຕາມວັດທະນາກົດໄວ ແລ້ວເຈົ້າເກີນໄວໃນພະຄົງລົງສິນກາ ເນື້ອ  
ພົກຄ້າກົນໄກປະສົງຄ່າໄກຮູ້ໄກສິນກາແລ້ນນີ້ຢຶ່ນຢັ້ງ ຕອງມາ  
ຊື່ໂປ່າກເຫັນກັງນາ ແລ້ວຍັນສິນຄ້າອີກຂ່າງ ອົບ ເຂົ້າເປັ້ນອີກ  
ເຂົ້າສາວ ທັນໄໝໃຫ້ຮຽທຸກອອກນອກພະວາຊາດາເຊີກຮູ້ເກີຍວ  
ເວັ້ນແຕ່ຈະໄກຮັບອຸນຸມາຕາຂອງຮູ້ບາລໃຈບວກທາໄປໄກ ແຕ່ສິນຄ້າ  
ນອກຫາກທີ່ກຳທັນດີໄວ ໄກຈະຊອ້າຍກົດໄກໄມ້ທັນປ່າມ ໄນຕົ້ນໃຫ້  
ພວກຫາວຕ່າງປະເທດນາຊອ້າຍແຕກຮູ້ບາລແໜ່ງເທິວເໜີນແຕກອັນ  
ການທັກໃໝ່ດັ່ງວ່າມານ ບາງທີ່ຈະເກີກແຕ່ປະສົງຄ່າໄນ້ໃຫ້  
ຄົນເທິວມ່າສັຕິວັດກົດໄນ້ແລ້ວກົດແຮ່ໄດ້ຮອນມີກາໃຫ້ມົດສິນເສີຍໄຕຍເວົວ  
ກົຈະເປັນໄກ ແຕ່ພວກຝ່າງໄມ້ໜີ້ນ ວ່າຮູ້ບາລກຳທັນດີສິນຄ້າທີ່ເປັນ  
ຂອງຄົນວາກເປັນສິນຄ້າທີ່ກຳທັນດີສິນຄ້າທີ່ເປັນ ພວກພົກຄ້າທີ່ອັນ  
ການສິນໃກຕົ້ນມາວິງວອນຂອ້າງຈາກຮູ້ບາສ ດັ່ງກ່າວວ່າແຍ່ງກັນຂອ້າ  
ຫລາຍວາຍ ໄກຈະໄກແລ້ວແຕ່ຄວາມບ່ວນໜີ້ຂອງຮູ້ບາລ ຖ້າມີ້ຈຳນາງ  
ເໜີ້ນອພວກພົກຄ້ານາກົນ ພວກພົກຄ້າຝ່າງຈີ່ຈີ່ ແຕ່ຈຳນາງ  
ຮູ້ບາລຂອນກເປັນປະໂຍ້ນນີ້ແກ່ນໜີ້ນເມື່ອນີ້ນີ້ ເພວະເປັນເຄຣອົງ  
ຜູ້ກັນພວກພົກຄ້າໄວໃຫ້ເຮືອນວ້ອຍ ແລ້ວຕ່າງພວກຕ່າງຫຼັງພະຍານ  
ກຳຄວາມພອໃໃຫ້ເກົ່າໄວໃຫ້ເຮືອນວ້ອຍ ດັ່ງຕ່າງພວກຕ່າງຫຼັງພະຍານ  
ກຳຄວາມພອໃໃຫ້ເກົ່າໄວໃຫ້ເຮືອນວ້ອຍ ດັ່ງເຊື່ອມື້ອີນແຜ່ນຄືນສົມເກົ່າພະເຈົ້າ

ປະສາທກອງ ຈະບໍລາຍປ່ຽນເຜື່ອນີ້ທົດຕານທີ່ເປັນອຸບັດ ກົ່າຈະເກັດໆ  
 ພວກຂອລັນຄາໃຫ້ເຂົ້າເວຼົກກຳບໍ່ນຽມມາຫຼືວຍໄດ້ ແລ້ວໂດຍປ່ຽນຄົນຄ້າ  
 ຖ່າງປະເທດກໍ່ພວກພອດຄ້າຕ່າງໆຫາຕົວເຫັນມາ ດ້ວຍຮູບພາລະກອງ  
 ປະສົງຄໍສິ່ງໄດ້ ກ່າຍຫາໄດ້ກໍ່ນາມວາຄາທີ່ຮູບພາລພອໃຈະໃຫ້ ບາງທີ່  
 ດັງພ່ອຄາຫາດທນກມ ແຕ່ພວກພ່ອຄ້າຕ່າງປະເທດກໍ່ທີ່ອ່ານັ້ນ ເພວະ  
 ປະໂຍບັນທີ່ໄກຕ່ວຍບໍ່ນາໃຈຂອງຮູບພາລໄທຢສົງເຄວາຮໍ່ນີ້ມາກວ່າມາກ  
 ເປັນຕົ້ນວ່າກາරຄ້າຂາຍກັບປະເທດຍັນໃນສມັນຊື່ ຕົ້ນແຕ່ຮູບພາລຊັ້ນ  
 ເຄື່ອງຝ່ຽວ່າ (ໂປຖຸເກສ) ວ່າໄປເກລຍກລ່ອມໃຫ້ຄົນເຂົ້າຮັກສາສານາຄຸກທັງ  
 ເລຍໜັນໄມ່ໃຫ້ຝ່ຽວ່າໄປຄ້າຂາຍໃນເມືອງຍັນ ຝ່ຽວ່າກ່ອນມາອາໄສຮຍ  
 ເວົ້າໄທຢ່າງໃໝ່ຂອງສົນກາຂອງຝ່ຽວ່າຊື່ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້  
 ແຕ່ບາງທີ່ຖືກເວລາກາຮ່າຍຄ້າຂາຍອັດຄັດ ຮູບພາລໄທຢກວົດຂັ້ນນັກ ພວກ  
 ພ່ອຄ້າຝ່ຽວ່ານີ້ໄຫວ້ເລີກເທົ່າງໄປເລີ່ມຄວາມ ຜ້າຍຮູບພາລຊາດຜລ  
 ປະໂຍບັນກໍ່ທີ່ອ່ານັ້ນໃຫ້ພວກຝ່ຽວ່າມາຄ້າຂາຍອີກ ເປັນດັ່ງນີ້ມາແຕ່  
 ໃນແຜ່ນຄົນສມເຕີພຣະເຂົ້າປະສາທກອງ.

ນາງຝ່ຽວ່າໃນແຜ່ນຄົນສມເຕີພຣະນາວາຍນໍ້ ກຣມພຣະຄລັງສິນຄ້າຕ່າງໆ  
 ເພີ່ມເຕີມຂຶ້ນອາຍ່າງ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້ ດັ່ງນີ້  
 ປະສົງຄໍຈະບ່ວນກຸສິນຄ້າຂອງຫລວງໄປໝາຍເຊັງດັງເມືອງຈິນເມືອງຍັນ  
 ໃນເວລານໍຂອລັນຄາໄກຕ່ວຍບໍ່ນາກະໜວາ ມີບໍ່ນາໃນທັນທະນີ  
 ຢື່ງກວ່າຫາຕອນ ສ່ວນອັກຄູ່ໄກທີ່ມັ້ນກາງເມືອງສຸຮັກແລ້ມທີ່ຮາງໃນ

ขึ้นเกี่ยวกับความต้องการของคนเดือนเกย์มากที่สุด คือ พวกรัตนดา ไกพัฒน์ นิจนาขันทางท้องทเดือนเกย์บิกทาง ๓ นั่งพวกรัตนดา ไกพัฒน์ เป็นสหกรณ์แก่บุนนา นิจนา อดีตสาวนา (โรมันคิลลิก) ช่างพวกราษฎร์ บุนนาเลยเข้าใจไปว่าชื่อคนนี้ไกพัฒน์สาวนา คุณศักดิ์ ก่อนนี้ภูมิภาคใหญ่ไปค้าขายลงเมืองบุนนา ไกแต่เมื่อปลายรัชกาล สมเด็จพระเจ้าปรมินทรมหาภอง ครุฑพวกรัตนดาทรงว่ารัฐบาลไทย ชาติอาลีสุนัคา ไปขายแข่งกับเมืองไช เห็นว่าทุกมีกำลังมากแล้วไม่ต้อง อาไกรย์ไทยก็แท็กก่อนแล้ว ก็ไม่วิงวอนว่ากล่าวโดยที่ พ่อไทย ทิศราษฎร์พม่าเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๗ เห็นเป็นโอกาส ชื่อคนด้วย ก็หาเหตุตั้งวิวาท ให้เรื่องเทียบทำลายเรื่องพระคลังสินค้าที่ไป มากค้าขายทางเมืองจันเสียบ้าง ขึ้นมาไกเสียบ้าง แล้วให้กองทัพ เว้อมากบีบปากน้ำเข้าพระราช นิจไหเรอไทยเข้าออก ฝ่ายซังไทย ไม่ทันรู้ตัว ก็วายไม่ได้ค้าค่าว่าชื่อคนด้วยอาชีวะพูดตัวอย่าง รึเปล่า เห็นเสียที่กรวบป่องกองทำลัญญาตกลงกับชื่อคนด้วย ก็อย่างไทยยอมให้ชื่อคนด้วยชื่อหนังสือตัวแทนพระคลังสินค้าอย่าง ๑ รับลัญญาว่าจะไม่จ้างจันลงเป็นลูกเรือหลวงที่ไปค้าขายทางเมืองจัน ๔ เมืองบุนนาอย่าง ๑ ฝ่ายชื่อคนด้วยอมกันเรือหลวงที่ไกชัยไป แล้วยอมใช้ราคารือที่ไกท่าสายเสียบ้าง ๑ รับว่าจะส่งหนัง

• ข้อนี้ เพราะชื่อคนด้วยกันว่าไทยที่สันทัดเดิมเรื่องเดิมน้อข ถ้าไม่ใช่เช่น เรือไทย ก็จะไม่ได้สำคัญกัน ก็ไม่ใช่ไทยต้องเลิกเรือไม่ได้เมื่อเช่น.

ให้รัฐบาลพิจารณาการอ่าน ๑ การท้ววทกเป็นเลิกแล้ว  
แกกัน ๑

แต่ความประจักษ์แจ้งแก่พระบรมราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระนราภัยในครั้งนั้น ว่าจะไว้ใจต่อไปว่าฝรั่งจะไม่มีมาบพุ่งย้ำเมืองไทยไม่ได้แล้ว จึงทรงเปลี่ยนทางรัฐบาลไปอย่างเด่นมาก เริ่มโดยคิดตรรตรียมของกันพระนคร สำหรับจะต่อสู้ข้าศึกซึ่งจะมาทาง

ทเล ทรงพระราชนิรันดร์เห็นว่า ทรงศร้อยทวยบาทหลวง ใกล้ที่เลนักชักกากาชาดเชาเรือกานยนรบเขามาถึงไก่ จึงให้สร้างเมืองลพบุรีขึ้นเป็นราชธานีขึ้นแห่ง ๑ สำหรับจะไว้เป็นทัพตงต่อสู้ข้าศึกซึ่งจะมาจากทางทเล และสร้างข้อมบรายการเมืองชนบุรี เมืองนนทบุรี ให้เป็นทอกดกนข้าศึกในระยะทางที่จะมาถึงกรุงฯ ด้วย.

ขณะนั้นพวกขากหดวงฝรั่งเศสเข้ามาตั้งอยู่ในกรุงศร้อยทวยไก่ ๓ ปี ฝรั่งเศสไม่เข้ากับข้อตกลงด้วยความถือด้วยสาสนาน่าต่างกัน เมื่อพวกขากหดวงทราบว่าสมเด็จพระนราภัยทรงประวัติสร้างข้อมบรายการเดรียมต่อสู้พวกขอลัณดา ก็เห็นเป็นช่องโภคจะเข้ากับไทยให้สนิทไก่ เวลาบนน้ำขากหดวงฝรั่งเศสที่มากบินออกคน ๑ ชื่อโภมาส เป็นผู้ให้เคยเรียนรู้วิชาสร้างข้อมบรายการ

---

• สัญญาฉบับเข้าใจว่า ใช้อยู่ไม่ถาวร เลิกในแผ่นดินสมเด็จพระนราภัยนั้นเอง เพราะข้อตกลงขาดทุน ถูกเพรษเกิดรบกับองคุญอย่างใดอย่าง • นี้ เลิกห้ามไปจากกรุงศรีอยุธยาเสียค่าวา • แล้วจึงเข้ามาขออนุญาตตั้งห้างอิก ในจังหวัดหมายเหตุขอลัณดา ว่าต้องมาทำสัญญาใหม่ แต่ยังหาแพนสำเนาไม่.

ບົດຂອງຈຶ່ງໃຫ້ບາດຫລວງໂທນາສ'ໄປເຫັນເຈົ້າພຣະຍາໄກຍາ ຂູນເຫັນກຳ ຮັບ  
ອາສາຊ່ວຍຮາຍການທີ່ທະກຽງສ່ວນຂອມປ່ຽກການທີ່ເມືອງລົມບົວ ພາດ  
ຫລວງກົນນັ້ນເປັນຄົນນີ້ຄວາມນີ້ ຄືດີແບບແຜນລາວຍຕົ້ນພຣະວາງທຸກໆໄທຍ  
ໃຈໆໄດ້ເຂົ້າຮ້າຍຮາຍການຕົ້ນແຕ່ເວົາສ່ວນເມືອງລົມບົວ ເມື່ອນເສັງ ພ.ສ.  
໨໨໦໦ ພາດຫລວງໂທນາສ'ຈະໄຫຼືກຳແບບອ່າງສ່ວນລົ້ງໄດ້ຂ້າງໜາກກາຍ  
ໜົມກໍໄນ້ ປ່ຽກງົງແຕ່ວ່າສົມເຕົ້າພຣະນາງຢານພຣະວາງຖານບ້ານເວືອນໃຫ້  
ອູ້ໃນພຣະນົມ ແລ້ໄປກຳໄຫ້ສ່ວນໂຮງສວດພຣະວາງຖານບາດຫລວງໂທ  
ນາສ'ໃນບ້ານນັ້ນກວຍ ບົດຂອງເຫັນສົມເຕົ້າພຣະນາງຢານທຽບພຣະເມືດຕາ  
ບາດຫລວງໂທນາສ'ແລ້ໄນ້ທຽບຮັງເກີຍຊາສນາຄຸມຕັ້ງ ຈຶ່ງຄືດວ່າດ້າຫາກ  
ໂໝ້ຍແລ້ພຣະເຈົ້າຫລຸຍທຽບຝາກຝັ້ງພວກບາດຫລວງຜ່ວຍເກີຍ ເໝີນອອ່າງ  
ພຣະເຈົ້າແຜ່ນດິນອັງກຸມແລ້ຂອັນດາ ຖໍ່ໄດ້ມີພຣະວາງສາສົ່ນມາຝາກຝັ້ງພວກ  
ພໍ່ກ້າ ກາຮແຜ່ສາສනາຄົງຈະສົດວາງຂຸນອົກມາກ ບົດຂອງເບຣີຕົ້ງເປັນ  
ຫວັນໆເງິ່ງໃຫ້ບົດຂອງເຊີໄໂປລິຄົ່ງເປັນທີ່ ກລັບໄປຢູ່ໂຮງ ໃນນິ້ມເສັງ  
ພ.ສ. ໨໨໦໦ ຕ້ອມາຄົງເປັນຕ້ວຍບາດຫລວງໂທນາສ'ຈັກໂຍງພວກ  
ບາດຫລວງເຂົ້າໄປສ່ວຍຮາຍການອ່າງອົນອົກ ຈຶ່ງປ່ຽກງົງວ່າສົມເຕົ້າພຣະ  
ນາງຢານໄປກຳໄຫ້ບົດຂອງເບຣີ ຜົນເປັນຫວັນໆພວກບາດຫລວງເຂົ້າເຜົ້າ  
ເປັນຄຽງແຮກ ເມື່ອນເມຍ ພ.ສ. ໨໨໦໦ ແລ້ພຣະວາງຖານທີ່ໄຫ້ສ່ວນ  
ວັດສ່ວນທີ່ພັກຂອງພວກບາດຫລວງຜ່ວຍເກີຍ ເໝີນອອ່າງສົມເຕົ້າພຣະ  
ໄສຍວາງຊີວາງເຄຍພຣະວາງຖານພວກໄປຕຸກຄົນແຕ່ກ່ອນ.

ບົດຂອບເຈລີໂອໂປລິສໄປ່ງຍໍ ໂຮງ ໃນເວລາເນື້ອໄປ້ບໍ່ໄກຮັບຮາຍ  
ງານນັບແຮງຂອງບົດຂອບແດວ ເທິ່ນຈອບຄ້ວຍໃນກາຣທ່ານໍາໄສຮຽນ  
ເມືອງໄຫຍ່ ເປັນທ່ານວຍກາຣກູ້ສາສາທາງປະເທດຕັນອອກ ຈຶ່ງອອກ  
ອາຊຸງາທັງໃໝ່ບົດຂອບເບົວິຕເປັນຕຳແໜ່ງສັງມະວາງຄົດຕັ້ງໃນເມືອງໄຫຍ່  
ແລ້ວຮາກປະເທດທີ່ໄກລເກີຍທັງປົວ ອັນນີໄຕອີຍໃນອຳນາຈປົກຄອງ  
ຂອງຮູ້ບາລສປ່ຽນແລ້ໂປຕເກສ ສ່ວນພຣະເຂົ້າຫລຸຍທີ່ ۱۵ ກໍໃຫ້ສົ່ງພວກ  
ຜົ່ງເກສທເປັນຫ່າງໜ້າ ທ່ານ້າລູ້ວິຈາອື່ນໜ້າ ມາຊ່ວຍພວກບາດຫລວງ  
ອີກຫດາຍຄນ ແຕ່ຕົວບົດຂອບເຈລີໂອໂປລິສຍັງຍົບໃນຍໍໂຮງຈານບໍ່ລຸ່ມ  
ພ.ສ. ۲۲۱۲ ຈຶ່ງກລັບມາ ເຊີ່ມພຣະນາວຍສາລົ່ງກັບເກຮອງຮາຊບວຮາກາຮ  
ຂອງພຣະເຂົ້າຫລຸຍທີ່ ۱۵ ກັບທັງສົມຜສາສົນແລ້ເກຮອງຮາຊບວຮາກາຮ  
ຂອງໄປ້ບໍ່ເຂົ້າມາໃຫ້ສັງມະວາງສາຍສົມເຕັ້ງພຣະນາວຍນ໌ ຈຶ່ງໂປຣກໃຫ້  
ສັງມະວາງເບົວິຕ ກັບບົດຂອບເຈລີໂອໂປລິສເຂົ້າເພົ່າຂ່າຍ່າງວາງທົດທໍາຖລພຣະ  
ຮາຊສາສົນ ແກ່ກ່າວມໃນພຣະນາວຍສາສົນຂອງພຣະເຂົ້າຫລຸຍທີ່ ۱۵ ແລ້  
ສົມຜສາສົນຂອງໄປ້ບໍ່ທີ່ມາກັງນີ້ ຈະວ່າວ່ອຍ່າງໄຣຍັງໜ້າພບສຳເນົາໄມ່  
ສັນນິຍົງຈຸານວ່າ ຄອງຈະຍົກຍ່ອງພຣະເກີຍຮົມຍົກໃນຂ້ອທີ່ໄໝທຽງຮັງເກີຍຈ  
ສາສາອັນນັບປະກາຣ ۱ ພອກຜວກຜົ່ງເກສທິງພວກບາດຫລວງທີ່  
ມາສອນສາສານ ແລ້ພວກພ່ອຄາທີ່ມາຄາຂາຍ ໃຫ້ກວງຫ່ວ່າຍຸທໍານຸ່  
ບໍ່ຮູ່ປະກາຣ ۱ ແສດງປະສົງຄ່າຈະເປັນສັນພັນຂົມືຕົວ ວັນຈະຊ່ວຍພຣະ  
ຮາຊຫຼຸວ່າໃນຍກກາກາຮທັງປົວ ຫຼັງສົມເຕັ້ງພຣະນາວຍນ໌ຈະທົ່ວພຣະ  
ປະສົງຄ່ານັ້ນປະກາຣ ۱ ຈຶ່ງເປັນເຫັນໃຫ້ສົມເຕັ້ງພຣະນາວຍນ໌ທຽງຢືນທີ່

ที่จะไม่กินทางพระราชนิมตริบพรมเจ้าหลยที่ ๑๔ เพราะทรงทราบ  
อยู่ว่าพระเจ้าหลยมีอานาพมาก ขออันด้าแล้วงกฤษ์มีความยำ  
เกรงทั้งสองพวก อิกปะการณ์พรมราชนิรัสลงค์อยู่ที่จะให้ไทยได้  
เดาเรียนรู้วิชาของฝรั่ง ซึ่งจะเอามาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่บ้าน  
เมือง พวากฝรั่งเศสที่มากับข้าศหหลวงก็โถม่าช่วยทำการให้เป็นประ<sup>๔</sup>  
โยชน์อยู่บ้างแล้ว ท่อไปจึงโถม่าผู้ที่จะเป็นครุษ์กหดวิชาต่างๆ ที่  
วิเศษนิ่มไป มีวิชาทหารเป็นตนไทยจากพระเจ้าหลุย ด้วยเหตุนี้เอง  
สังฆราษฎร์พรมราชนิรัสและสมณสาสน์มาถวายกรุณนั้น สมเด็จฯ  
พระนารายณ์พรมราชนิรัสลงค์จึงพระราชนิรันดร์ท่านทูลให้  
ถูกพระหฤทัยของพระเจ้าหลยที่ ๑๔ แลพระหฤทัยของป้อม จัง  
ทรงรับจะสร้างวัดคันเป็นที่สูติของสังฆราษฎร์คุณตั้งพระราชนิร  
การอันดันถาวรโดยราษฎร์พรมไทรก็ไม่เป็นการแปลกลปลอกคันให้  
ด้วยสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินโถมายศรั้งวัดพระราชนิรัสลงค์พระ  
แท้ก่อนกัน แต่พวากสังฆราษฎร์ข้าศหหลวงคิดโดยใจของตนเห็นเป็น  
การอัศจรรย์ เพราะไม่เคยปรากฏว่ามีพระเจ้าแผ่นดินที่ถือสาสน  
อันโถมายศรั้งวัดคุณตั้งพระราชนิรุณมาแท้ก่อน พวากสังฆราษฎ  
ร์ข้าศหหลวงจึงเกิดความเข้าใจว่า สมเด็จพระนารายณ์คงจะทรง  
เลื่อมใสในสาสนฯคุณตั้งอยู่บ้าง ถ้าคิดอันอย่างไรให้ถูก เห็นจะ  
เชิญเด็จให้เข้ารอดโถมายศรั้งเวลา ๑ เป็นแน่ ถ้าโถมเด็จพระนารายณ์  
เข้ารอดแล้ว รายภูเมืองไทยก็คงพากันเข้ารอดตามเส็จฯหมกทั้ง

ບ້ານທີ່ເນື້ອງ ຈະເປັນປາກີ້ຫາຮັນໃຫຍ່ຫລວງທີ່ພວກຕົນນາທຳໃຫ້ເກີດ  
ຂຶ້ນອ່າງ ກໍານົດເຕັ້ນ ພວກສັ້ມວາງນາຄຫລວງກົງພຍາຍາມທີ່  
ຈະທຳໃຫ້ສົມເຕັ້ງພຣະນາວຍຸນພອພຣະວາຊຫຼຸດໄທຢູ່ໃນກາງການທີ່ປົງແລ  
ເຮັດວຽກຫາພວກຝ່າງເສີມາດວຍໃຫ້ກວງໃຊ້ສອຍຮາຊກາວ ໄດ້ມາທຳການ  
ອັນເປັນປະໂຍ່ນໃຫ້ເກີດຂຶ້ນຫລາຍອ່າງ ເຊັ່ນທັງໂຮງເວັນສອນວາງາ  
ແລວໜ້າສີລປ່າຕຽອງຝ່າງ ແລ້ວທັງໂຮງພຍາຫາລເປັນທັນ ສ່ວນສະຖານ  
ທີ່ຕ່າງ ທີ່ໜ້າງຝ່າງໃຫ້ແບ່ນຍ່າງສັ້ນເຊື່ອໃນແຜ່ນດິນສົມເຕັ້ງພຣະ  
ນາວຍຸນກົມົນາກ ທີ່ຍັງປ່ຽກງູ້ໃນກຽງຄົ່ງຮອຍທະຍາ ເຊັ່ນພຣະທີ່  
ນັ້ນພິໄສຍົກລັດລັກຊະນ (ຫອສັງທິນວັນທີກະຍົມ) ດັ່ງປະປາໃນພຣະ  
ວາງຫລວງເປັນທັນ ທີ່ເນື້ອງລົບຍົກນຂອມປ່ຽກການແລ້ວພຣະວັງ  
ຕລອດຈານປະປາ ທີ່ເນື້ອງຂັນບໍ່ ມີຂົນວິໄຈຍປະສົກທີ່ ແລ້ວເຂົ້າໃຈ  
ວ່າຍັງນີ້ມາທຸກໆ ທີ່ມີກົມປ່ຽກການເມືອນຄຽດກົມ  
ຂຽນຮາຊແທ່ງ ນັ້ນປ່ຽກການເມືອນຄຽດສິນາ (ເນື້ອງເກີມອໍານົງ  
ໃກລໍຕໍ່ທຳບລສູງເນີນເປັນ ແລ້ວເນື້ອງ ເຮັດວຽກວ່າເນື້ອງໂຄວາດຍຸຮະ ຄົນເຮັດວຽກ  
ວ່າເນື້ອງໂຄວາດຖາເມືອງເກົ່າເມືອງ ກໍານົດສິນາເມືອງ ຢ້າຍມາສ້ວັງ  
ເປັນເມືອງໃໝ່ຈົງເຂົ້າສົ່ງເກີມນາມຢູ່ງເຮັດວຽກວ່າ ເມືອນຄຽດສິນາ ແຕ່  
ຄົນຍັງຄົງເຮັດວຽກວ່າເນື້ອງໂຄວາດ) ແທ່ງ ນັ້ນປ່ຽກການເມືອນເພື່ອ  
ຍູ້ວັນແທ່ງ ທີ່ຮອເສີຍແລ້ວເຂົ້າໃຈວ່າເນື້ອງພິຄົດໂລກແທ່ງ ແລ້ວ  
ຈົນທິບໍວແທ່ງ ແລ້ວໄດ້ຍືນວ່າເມືອນຕະນາວຄຽດແທ່ງ ແຕ່ຈະສ້ວັງ

- ທີ່ເຮັດວຽກວ່ານັ້ນວິໄຈຍປະສົກທີ່ ເຂົ້າໃຈວ່າຈະພື້ນມາເຮັດວຽກເນື້ອເປັນນັ້ນນັ້ນວັງຄຽງ  
ກຽງຮູນນຸ່ງ.

แห่งไหนก่อนหลังกันอย่างไร หากรายไม่เร่องรำในตอนที่กล่าว  
มานี้เป็นตอนก่อนวิชเยนทร์เข้ามารับราชการ เพราะตามความที่  
ปรากฏในจดหมายเหตุฝรั่ง วิชเยนทร์พึงเข้ามาลงเมืองไทยเมื่อ  
พอกลังษ์ราชบาทหลวงฝรั่งเศสได้เข้ามาทางอุบลราชธานี ณ บัดซึ่งแล้ว  
สมเด็จพระนราภัยนักโภคทางพระราชนิตริกบพระเจ้าหลุยส์ที่๑๘ อุบล  
แล้ว วิชเยนทร์หาไถเป็นผู้ซักโขงไทยให้เป็นนิตริกบฝรั่งเศสไม่.  
ฉะนั้น วิชเยนทร์คงจะรู้ดีว่าเมืองไทยเป็นนิตริกบฝรั่งเศสไม่.

เร่องรำประวัติของวิชเยนทร์นั้น ว่าเป็นชาวเมืองในประเทศ

ครูก เกิดเมื่อราศีฤคตศก ๑๖๐ ทรงกษัตริย์ พ.ศ. ๒๕๙  
นามสกุลซื้อว่า เยราล แปลว่าเหยียวนกเข้าตามภาษาครูก บิกา  
มารดาเป็นผู้คลอดยาก วิชเยนทร์เห็นว่าบิกามารดาต้องหาเลียง  
ให้ความลำบากนัก บิกะห์หาเลียงทัวเองเช่นนี้เปรียบ如同เป็นลูกเรือ  
อังกฤษคงแต่อาจไป ๑๒ ปี ท่านองจะมีให้บิกามารดาต้องรอนอย  
จึงเปลี่ยนเรยากซื้อตัวเสียว่า ฟอลกอน คันเป็นภาษาอังกฤษ หมาย  
ความว่าเหยียวนกเข้าเหมือนกัน วิชเยนทร์ได้มีอยู่เมืองอังกฤษ  
สักสองสามบ แล้วข้างลงเรือกันของพ่อค้าอังกฤษคน ๑  
ชื่อ บอช ไซว์ต์ อิอกนาค้าขายทางประเทศตั้งแต่อก มาลงเมือง  
ไทยมายังเดียว พ.ศ. ๒๕๓ เป็นปีที่๑๕ ในรัชกาลสมเด็จพระ  
นารายณ์ เวลาันน้อยวิชเยนทร์ครัว ๒๕ ปี บอช ไซว์ต์ เห็น  
วิชเยนทร์เป็นคนดีตาดีเดลิบ จึงให้อยู่ซื้อสินค้าทักรุงครุอยุทธยา  
ต่อมายอช ไซว์ต์จะไปค้าขายที่เมืองอิน วิชเยนทร์ไม่ปรานาจะไป

ด้วย เพราะ “ได้เล่าเรียนรู้ภาษาไทย และได้สัมภาษณ์คุณนายกับพวกร่วมกันมากแล้ว” จงออกจากการงานของบอช ไซต์มาเข้าห้องส่วนกับพวกราชบุคคล เทคนิคเรือคานขายทางอินเตอร์เน็ต ของหนังเรื่องนี้ เป็นทรัพย์สินของขบวนทางทะเลในเดียว เมื่อวิชเยนทร์ขึ้นผัง “ได้ไปพบราชที่ไทยที่กลับจากประเทศไทยเป็นเช่นไร” เรื่องมาถูกพายแตกทั่วโลกนั้นเหมือนกัน วิชเยนทร์มีเงินติดตัวอยู่บ้าง จึงรับอาสาพาราชที่ไทยกลับมาลงกรุงคร้ออยทขยา เจ้าพระยาโกษาณ์เหล็กเห็นวิชเยนทร์ว่าก็ต้องร่วมความชอบ จึงให้เข้ารับราชการอยู่ในกรมพระคลังสินค้า แต่แรกได้ทำการในน้ำที่สมบูรณ์ที่สุด วิชเยนทร์เคยค้าขายเข้าใจเดิ่หกของพวกร่องค้า ไม่ซักทั่วความชอบให้ปรากฏ มีเรื่องราวกล่าวว่าครอง “พวกร่องค้าแยกเทกมาหวงเงินซึ่งอ้างว่าเกี่ยววิเคราะห์พระคลังสินค้าเป็นอันมาก เจ้าพระยาโกษาณ์เหล็กให้ไว้ชัยเยนทร์สืบมาโดยชีบพวกราชบุคคล “ได้หลักฐานว่าที่จริงพวกร่องค้าแยกเป็นหนึ่งพระคลังสินค้าอยู่เป็นอันมาก กลับไปเงินหลวงมาเข้าพระคลัง เจ้าพระยาโกษาณ์เหล็ก “ไว้วางใจวิชเยนทร์ขึ้นกว่าแต่ก่อน ภรรยาที่ยกย่องท่อสมเด็จพระนราภิญ “จงทรงตั้งเป็นหลวงวิชเยนทร์ สำตำแหน่งราชการในกรมพระคลังสินค้า

วิชayenทรัพยากรเนื่องจากทำภาระงานของพระคัลสินีค้าไม่เสีย<sup>ก</sup>  
เปรียบพากเพ้อค้า แล้วรักษาผ่อนผันภาระงานที่เกี่ยวข้องกับการรัฐโดย

ຮູ້ກັນໄສຍໍໃຈຫອຂອງຜຣັງ ໄນເສັ້ນານເທົ່າໄດ້ພວກຜຣັງຕ່າງໆສາທິກົດພາ  
ກັນຫອບພອ ພາໃຫ້ກາງຈານໃນພະຄົງລືນຄໍາເຮັດນວ້ອຍເຈີ້ມ  
ຈີ່ຈະເປັນເຫດໃຫ້ໄກເດືອນຍົກຂົນເປັນພວກວິຊເບີນທຽບ ຕຳແໜ່ງທຳນອງ  
ກຣມທ່າຜຣັງ ອໝ່າງພວະໂສງຸກເປັນກຣມທ່າຈິນຄົນ

ໃນສັນຍັນຂ່າວ່າສາກົນທີ່ມີກຳລັງພາຫະນະ ເປັນທັນແຕ່ເຫົາພວກຍາ  
ໂກຍາ ລົງມາ ທຳການຄ້າຂາຍຄ້ວຍໂຄຍມາກ ພວະໂສງຸກແດ  
ພຣຸພັກທ່ີ່ເປັນຫວັນ່າກຣມທ່າຫ້າຍຂວາ ກໍເປັນພົກ້າໃໝ່ໃນພວກຈິນ  
ແລ້ວເຊັກຄ້ວຍໃນຕົວ ວິຊເບີນທຽບເຂົ້າບ່ວກສາກົນທີ່ທຳການຄ້າຂາຍມາ  
ດ້ວຍແຕ່ແຮກ ຄຣົນມົວຄະນາຂົນກຣມທ່າຫ້າຍກໍຢືນໃຫ້ມີໂຄຍລຳດັບ  
ມາ ເພວະພວກອັງການຍແລ້ວລັດນັດຫຼາໜ້ວຍເກອຫຸນດ້ວຍປະກວດກ່າງ ຖ້າ  
ຈົນວິຊເບີນທຽບມີກຳລັງທັງທີ່ ແຕ່ວິຊາກວາງອູ້ນໃນບັນດັບນິ້ມ້າ  
ເຫົາພວກຍາໂກຍາຂົນແຫ່ງຕະຫຼອດອົມາ ເຮັດວຽກວິຊເບີນທຽບ  
ຕອນທັນໄດ້ຄວາມຄັ້ງກ່າວມານ.

ຈະວ່າດ້ວຍເຮັດວຽກພວກຍາຄວາມຄັ້ງກ່າວມານ ດັບນິ້ມ້າ ພ.ຄ. ໂມສະຕ

ບຣີຍັທຜຣັງເຄສເຂົ້າມາຕັ້ງຄ້າຂາຍໃນກຣົງຄ່ຽວຫຼາຍເປັນທ່ົງແຮກ ສມເຕົ່າ  
ພຣະນາງຍິນກ່ຽວຂ້ອງຍິນທີ່ ພວກສາກົນອີກການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງພຣະນາງຍິນທີ່  
ຕ່າງ ເພວະວ່າມີທາງພວກວາງໃນຕົວກັບພວກເຈົ້າຫລຸຍທີ່ ອົງ ອູ້ແລ້ວ  
ແລ້ວໄກທຽບປະກວດອູ້ແຕ່ກ່ອນວ່າ ຈະແຕ່ງທູກໃຫ້ເຫຼື່ອພວກສາສົ່ນ

- ໃນສັນຍັນ ກຣມທ່າເປັນແຕ່ກຣມຂົນກະທຽບພວກຄົງ ກຣມທ່າຈົວເປັນຜ່າຍແຂດ  
ກຣມທ່າຂ້າຍເປັນຜ່າຍຈົນ ກຣມທ່າກລາງເມື່ອແຮກທັງຈະເປັນຜ່າຍຜຣັງກະນັງ.

กับเครื่องราชบัตรณาการไปเริ่มต้นทางพระราชไนตรออบแทนพระเจ้า  
หลยแล ปีชิงกรุงโรม เต็ยังขัดข้องอยู่ค่ายเรือที่จะไป  
ครุณบริษัทฝรั่งเศสมาอาสาจะรับบทไป จึงโปรดให้ท่านทูลไป  
เมืองฝรั่งเศสเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ พ.ศ. ๒๕๒๔ แต่ทุกที่ไป  
คราวนี้เรือแตกกลางทาง เดยสูญหายไปหมด หาได้ไปถึงเมือง  
ฝรั่งเศสไม่.

ถึง พ.ศ. ๒๕๒๖ เจ้าพระยาโกษาขันเหล็กถังอสัญกรรม  
เหตุขันเป็นขอสำคัญแก่เรื่องพงษ์ขาดารในตอนต่อมาเป็นอันมาก  
ด้วยเจ้าพระยาโกษาขันเหล็กเป็นคู่พระราชนูญไทยของสมเด็จพระ  
นราภัย ทรงใช้สอยต่างพระเนตรพระกรรณในราชการสำคัญ  
ตั้งแต่ทักษิณความกับพม่า ตลอดมาจนในการที่จะคบหาสมาคม  
กับขึ้นกับฝรั่ง เจ้าพระยาโกษาขันเหล็กเป็นมหัตโทษที่  
ปฏิญาณแลเป็นตนรับสั่งอานวยการตามพระราโชษข่ายทงสน  
กการที่ไทยเริ่มสมาคมกับฝรั่งเศส ด้วยพวากสังฆราชนยาดหลวง  
เข้ามาเป็นผู้ต่อสู้รบกับฝรั่งเศส ผู้ที่ไม่เห็นชอบด้วยในฝ่าย  
ข้างไทยมีมาก เพราะไม่คิดเห็นประโยชน์ทางธุรกิจปัลโนบาย  
หากซังตั้งพระบรมราชโองการของสมเด็จพระนราภัย ก็พากันสังเวย  
ว่าที่พวากสังฆราชนยาดหลวงมาลามิภักดีเป็นแต่กล้อขายจะให้ไทย  
ลงทั้งพระพุทธศาสนาไปเข้าครองเป็นคุกคุกตั้ง ซึ่งทั้งเกิดเป็นความ  
จริงอยู่ส่วน ๑ จึงรังเกียจการที่ไทยไปสมາชนกับฝรั่งเศส แต่

เพราระคนทั้งหลายมีความสามัคคีในสมเด็จพระนราภัยน์ และ  
วางใจในเจ้าพระยาโกษาณเหล็กว่ามีสตบัญญາแลเป็นคนซื้อตรง  
ก์ไม่เมื่อครกิตอ่านรุ่นways ไปอย่างไร ครรนเจ้าพระยาโกษาณเหล็ก  
ถังอสัญกรรม ข้าราชการไทยที่สมเด็จพระนราภัยทรงไว้วาง  
พระราชทูด รองเจ้าพระยาโกษาณเหล็กลงมา คือ พระเพท  
ราชาก เป็นแต่นายทหาร ไม่สันทัดและไม่ชอบการเกียจชักงับ  
ฝรั่ง ข้าราชการที่มีสตบัญญานักทักษะทางการงานต่างประเทศ มี  
แต่วิชเยนทรคนเดียว ในจักหมาหยเหตุฝรั่งครรนนว่าสมเด็จพระนา  
รายนี้ทรงตั้งวิชเยนทรเป็นที่โกษาชัยด แต่วิชเยนทรทูลขอตัว  
เสีย ด้วยเกรงข้าราชการจะพากันถูกยามากนัก จึงทรงตั้งขุนนาง  
เชือแขกคน ๑ เป็นที่โกษาชัยด แต่จะเป็นพระยาๆาเป็นเจ้าพระยา  
หมายภาก្សไม่ เพราจะฝรั่งเรียกแต่ว่า “พระคลัง” แต่ว่าทำการงาน  
ไม่ได้อย่างเจ้าพระยาโกษาณเหล็ก เพราจะนนราษฎรที่เกียจ  
กับต่างบะเทศจึงมาตกลอยู่ในน้ำท่วมเยนทร เห็นจะไกเดือนขึ้นเป็น  
พระยาในตอนนี้ แต่วิชเยนทรเป็นฝรั่งคนทั้งหลายไม่เชื่อถือไว้วาง  
ใจเหมือนอย่างเจ้าพระยาโกษาณเหล็ก แลยังมีเหตุให้รังเกียจ  
อีกอย่าง ๑ ด้วยเคนวิชเยนทรถลือสาสนาลักษ์ไปรเตสตันต์ บิด  
หลังฝรั่งเศสเกลยกล้อมเข้ารักลักษ์ไว้มั่นคงลิกไก้เมื่อก่อน  
นสักกี้ ๑ จึงเข้าไกันโดยมากว่าวิชเยนทรเป็นพระคพวงของ  
มากหลัง คุยเหตุเหล่านี้ คงแต่เจ้าพระยาโกษาณเหล็กถึง

ອສັງກຽມ ຂ້າຮ້າຊກາງທັງທັນແຕກກັນເປັນ ແພວກ ດີ້ພວກ  
ວິຊເຢັນທຣເປັນພວກຊອບຝ່າງເສັ່ນເສັ່ນ ພວກພຣະເພທວາຫາເປັນພວກໜັງ  
ຝ່າງເສັ່ນ ແຕ່ຍັງມີເຈັດເກີດເບັນອືກັນ ເພວະນີຄວາມໝໍາເກຽງ  
ສມເຕົ້ງພຣະນາວຍັນຂອຍ.

ຝ່າຍວິຊເຢັນທຣທັງແຕ່ໄທເປັນຫວັນໆໃນຮາ່ງການຕ່າງປະເທດ ກົດ  
ທັງໃຫ້ພາຍາມທະ່າໃຫ້ເກີດປະໂຍ້ນແກ່ເມືອງໄກຍຕ້ວຍການທົບຍ້າ  
ສມາຄມບັນທ່າງປະເທດ ໃຫ້ສົມພຣະວາຈປະສົງຄົງສມເຕົ້ງພຣະ  
ນາວຍັນ ດີ້ຄົດຈະໃຫ້ໄກຍເປັນສົມພັນຂມືຕຣສົນທັກຟັງເສັ່ນເສັ່ນ ກົດ  
ກັນນີ້ໃຫ້ຂອລັນຕາແລ້ວກຸ່ມືຕົກວ້າຍີໄກນັ້ນຂອຍໆ ຄົດຈະບໍ່ຮ່ວງການ  
ກ້າວຍຂອງໄກຍໃຫ້ໂຮງໝາກທັງພົມເປັນກຳລັງບ້ານເມືອງດ້ວຍຂອຍໆ ຕໍ່  
ການທັງ ແລະ ອ່າງນີ້ ທີ່ປ່າກງວ່າໄດ້ຈັກທຳໃນໜີວິຊເຢັນທຣເປັນຫວັນໆ  
ໃນຮາ່ງການຕ່າງປະເທດເປັນປະກາງໄກ ຈະອົບາຍຕ່ອໄປທີ່ລະອ່າງ  
ຈະວ່າຕ້ວຍເວັງສມາຄມບັນເສັ່ນເສັ່ນກ່ອນ.

ເນື້ອເຈົ້າພຣະຍາໄກຢາຂູນເຫັນເຫັນມີລົງລົງສົມເຕົ້ງພຣະນາວຍັນ  
ໄດ້ໂປຣກໃຫ້ວັດຖຸໃປເຈົ້າທາງພຣະວາຈໃນຕ່າງຫຼາຍແກ່ພຣະເຫຼັມ  
ທີ່ ១៤ ເນື້ອບະກາ ພ.ສ. ២០២៤ ຕັ້ງກ່າວມາແລ້ວ ຖົກທາຍໃປກວ່າ  
ນີ້ ທາງກຽງຄວິບຍ້າຍັງໄມ່ກວາຍແນ່ວ່າທີ່ໄປເປັນອັນຕຽງຖາ  
ຂອຍໆໃຈ ສມເຕົ້ງພຣະນາວຍັນທົງພຣະວິທີກ ງຶ່ງໂປຣກໃຫ້ຈັກ  
ຂ້າຮ້າຊກາງ ແລະ ຄນ ຕາມໄປສົມຂ່າວຸທຸກທີ່ໄປຄວາກກ່ອນ ວິຊເຢັນທຣ  
ເປັນຜູ້ຕັກກາງຄວັງ ງຶ່ງໄປໜ້າສັ້ມຮາ້ອຄຸກຕັ້ງໆຂອບກຫລວງໄປ

เป็นล้ำม ๒ รูป ความคิดของวิชเยนทรอย่างไรให้พระเจ้าหลุยส์  
แต่ราชทูตพิเศษต่างพระองค์เข้ามาเริญทางพระราชไมตรี ตาม  
แบบอย่างประเทศให้ญี่ปุ่นโดยแท้ทุกไปยังประเทศที่มีเกียรติยศ  
เสมอ กัน เพราะทุกฝ่ายทุกคนเข้ามาแต่ก่อน มักเป็นแท้ท่อค้า  
เชิญพระราชสำนมา หาได้เป็นราชทูตตรงมาจากราชสำนัก  
จริง ๆ ไม่ วิชเยนทรคงไปพำนัชเริญให้สั่งพระราชช่วยเพ็คทูล  
ฯ อรืองออกไปกวัย และคงจะอ้างว่าถ้าพระเจ้าหลุยให้ราชทูตเข้า  
มายกย่องพระเกียรติยศสมเด็จพระนารายณ์อย่างนั้นแล้ว การที่  
จะแฝงสาสนากุศลตั้งก็จะสกวนขันอิกมาก ลังมราชนเห็นซึ่งขอตัว  
จังบอกว่าแจ้งความไปให้ทูลพระเจ้าหลุยด้วยจิกทาง ๑ ทกไกยครั้ง  
ที่ ๒ ไปเมื่อวันที่ ๙ พ.ศ. ๒๕๒๖ เมื่อไบลุงเมืองฝรั่งเศสสวัสดิบาลก  
ต้อนรับเป็นอันดิ แต่เป็นทุกด้อคภากษรเสนาบดีไปสืบข่าวทุก  
ที่ไปคราวก่อน ไม่ได้เชิญพระราชสำนมาไปวาย พระเจ้าหลุย  
จึงเป็นเตี้ยให้ເພີ້ຫພຣະວາງເວອໜາຍໃນເວລາເສັກຊອກປະພາສັນ  
ໄປແມ່ວນທ ๒๗ พฤศจิกายน คุณศักดิ์ ๑๖๙๕ หาได้ເສັກຊອກຮັບ  
เป็นการເຕີມຍົກໄມ່.

• ในตอนนี้ บิจอนเบริตที่เป็นสังฆราชแรกนั้นรอมภาพ ไปบได้ตั้งให้บิจอน  
ເມເຄໂລໄປລິຕ (รูปที่คั่งมาใหม่) เป็นสังฆราชแทน.

๒ เมื่อคราวพระยามนตรีสุวิวงศ์ ชุ่น เป็นราชทูตไปเมืองอังกฤษในรัชกาลที่ ๔  
กรุงรัตนโกสินทร ชากลับແວມีองฝรั่งเศสจะເສົ້າອມປເຮອນໄປເລືຍที่ ๑ กີໃຫ້ເສົ້າ  
ເວລາເສັກປະພາສັນກັນ คงຄໍາຢ່າຍເບັນນາແຕ່ຄວາມທີ່ກ່າວນີ້.

เมื่อพระเจ้าหลุยที่ ๑๔ ทรงทราบว่าสมเด็จพระนราภัยน์ได้ทรงแต่งทุกไปเริ่มทางพระราชไม่ครั้งแต่เรือแตก ทุกเป็นอันตรายเสียหมด ก็ทรงพระค้ำหัวเห็นว่าควรจะแต่งราชทูตให้เข้ามาสนองทางพระราชไม่ครั้งให้ท้องตามราชบูรณะ เพาะแต่ก่อนเป็นแต่ให้สังฆราชมาติดลวงเป็นผู้เชิญพระราชสถาณ ไม่เห็นอกันที่สมเด็จพระนราภัยน์ได้ทรงแต่งทุกไป และครั้นนั้นเป็นคราวสังฆราชผู้ร่วมศักดิ์แห่งไปจากเมืองไทยว่ากระไร ถ้าเป็นพระพวากษาต้องเบชูอิตที่เมืองผู้ร่วมศักดิ์กลอยข้ายาต่อไปประการใดหากปรากฏไม่ พระเจ้าหลุยที่ ๑๔ เข้าพระไทยว่า สมเด็จพระนราภัยน์ทรงเลือนไสศรัทธาในสถานนาคคุศตั้งอยู่แล้ว เป็นแต่ยังกิดด้วยเกรงความครหาจึงยังไม่เข้ารัก ถ้าพระเจ้าหลุยให้ราชทูตเชิญกระแสรับสั่งเข้ามาทูลเชือเชิญให้เป็นพระเกียรติศักดิ์แล้ว คงจะไม่ขัดพระอักษรยาไศรยเป็นแน่ เมื่อพระเจ้าหลุยทรงแต่งให้เช่าว่าเดีย เคอโซมอย เป็นเอกสารราชทูตมาเริ่มทางพระราชไม่ครั้ง จึงคำรัสสั่งให้มามาทูลเชิญสมเด็จพระนราภัยเข้ารอดคคุศตั้ง แล้แต่งให้บากหลวงซึ่งสำหรับจะเป็นราชครุฑ์ถวายศิลสมเด็จพระนราภัยน์ให้มากับราชทูตด้วยที่เคยว่า โดยเชื้อพระไทยตามกิตติศักดิ์ที่ได้ทรงทราบนั้น ราชทูตผู้ร่วมศักดิ์มาตัวเรือยก แล้ว รับทุกไป ควรที่ ๒ ลัดบัญมาสั่งด้วย นางงามเมืองไทยในบุณฑุ พ.ศ. ๒๕๖๘ วิชเยนทรลงไปรับราชทูตผู้ร่วมศักดิ์ ทราบว่าพระเจ้าหลุยให้ราชทูต

มาเชิญสมเด็จพระนราภัยเข้ารอกฯ ตากใจ ของซึ่งแจ้งแก่ทุกัว  
สมเด็จพระนราภัยทรงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาตนามั่นคง เห็นจะไม่  
ยอมถือสาสนาอัน ไม่ควรจะทดลองเชิญให้เกิดหมองหมายใน  
ทางพระราชนิเวศน์ที่ทุกข์เข้ามา ราชทูตฝรั่งเศสก็ไม่ฟัง ว่าเป็น  
ข้อรับสั่งของพระเจ้าหลุย แม้ความในพระราชนิเวศน์ที่เชิญมา  
เป็นเรื่องซักซวนให้ทรงเลื่อมใสในศาสนา ราชทูตไม่สามารถ  
จะกดเสียได้ วิชเยนทร์มีรู้ว่าทำประการใด ความทราบถึง  
สมเด็จพระนราภัย ครั้นทรงรับรองราชทูตให้เป็นเกียรติบศแล้ว  
ใช่ทรงพระราชนิเวศน์ผ่อนผันโดยพระปริชาณุญาณ ให้ประกาศพระ  
ราชกฤษฎีกาพระราชทานอนุญาต แล้วแต่ไฟร์ฟ้าข้าแผ่นดินคนใด  
ใครจะมีไศรัทชาถือสาสนากุศลตั้งก็ไม่ห้ามย่ำวน ฉะทรงทำนุ  
บำรุงเหมือนแต่ก่อนควยประการทั้งปวง แต่ส่วนพระองค์เมื่อราช  
ทูตฝรั่งเศสให้ วิชเยนทร์ทราบทูลว่าวอน มิรับสั่งให้ราชทูตนำ  
ความไปทูลพระเจ้าหลุยว่า ทรงแจ้งพระหฤทัยอยู่แล้วว่า เพรา  
พระเจ้าหลุยทรงรักไคร่จะให้สนใจเปลี่ยนอันหนึ่งอันเดียวกัน จึงยก  
ให้ร่วมสาสนากัน แต่การถือสาสนานี้ไม่เกือบยืนนานามนุษย์ที่  
เลือกເเจาเองได้ เพราต้องแล้วแต่ศรัทชาที่จะเกิดขึ้นในใจเป็นใหญ่  
ที่พระเจ้าหลุยทรงซักซวนมานั้นก็ไม่ขัดขวาง ฉะตั้งพระหฤทัย  
ไว้เป็นกลาง ถ้าหากว่าพระเป็นเจ้ายังสุวรรณบัญชาลาให้ความ

ครัวข้าเกิดขึ้นในพระที่ไทยเมื่อได้ กษัตริย์มาครองแล้วนั่นไป  
ราชทูตมีรัฐจะตอบโต้อ่าย่างไรต่อไป.<sup>๑</sup>

กรณ์เมอรราชทูตฝรั่งเศสจะกลับไป สมเด็จพระนราภัยทรง  
พระราชดำริว่า ราชทูตไทยที่ไปจำทุกพระราชนลั่นยังหาได้  
ไปถึงพระเจ้าหลุยส์ที่๑๔ไม่ จึงทรงรักษาทูตไว้กู้ ให้พระ  
วิสุตรสนธิ (คือ โภญาปาน) น้องเข้าพระยาโภญาชุนเหล็กเป็น<sup>๒</sup>  
ราชทูตไปกับฝรั่งเศสในปลายบัดดูน.

การที่ไทยได้สماความกันฝรั่งเศส จนมีราชทูตเข้ามาก  
พระเจ้าหลุยส์ที่๑๔ คราวนี้ เป็นประโยชน์แก่ไทยหลายอย่าง คือ  
ที่โคพวงฝรั่งเศสซึ่งมีความรู้มานาช่วยราชการนั้นเป็นทัน ใน  
คราวที่ทุกมานะ ก็ปรากฏว่าสมเด็จพระนราภัยรับสั่งขอข้าราชการ  
ที่มากับทุกไว้ กัน คันหนังเป็นนายทหาร ซึ่งเชื่อว่าเลี้ย เทอฟองเบง  
อยู่เป็นครูผู้หัดหarrowอย่างยโรป แล้วทรงตั้งเป็นออกพระศักดิ์<sup>๓</sup>  
สังเวย วิกคนหนัง ซึ่ง เทอรามา เป็นนายช่าง แต่ขอที่เป็น<sup>๔</sup>  
ประโยชน์อย่างสำคัญนั้น คือที่เป็นเหตุให้องกฤษและอลันดา  
หายให้ร้ายหันมาเป็นทางไม่ตระหนกไทย หวังจะสนิทสนมอย่าง  
ฝรั่งเศสบ้าง ควยเหตุ วิชเยนทร์จะเป็นคนสำคัญนั้น เห็นจะ<sup>๕</sup>  
ได้เป็นเจ้าพระยาในตอนนั้น.

๑ คำราชทูตฝรั่งเศสกราบบุคคล และคำตอบของสมเด็จพระนราภัยนี้ ที่แต่งไว้ในภาษา  
อังกฤษดีนักหนา มือญี่ปุ่นหนังสือเรื่องเมืองไทยสมัยนั้นหลายเรื่อง ที่เอามากล่าวใน  
ที่นี่เพียงใจความสั้น ๆ.

ສ່ວນກາຮັກຂ້າຍທີ່ວິຊາເນທຣົກຕົກຂົນທີ່ແຕ່ໄດ້ວ່າກາຮັກທ່າງປະເທດ  
ນັ້ນ ປະສົງຄະນະໃໝ່ເຮືອໄທບໍ່ໄປຂ້າຍດິນນາປະເທດໃຫ້ໄດ້ກຳໄວ  
ເໜີນກັບທຳຜົງນາຄາຂ້າຍເມືອນນິບ້າງ ວິຊາເນທຣົກຕົກຂົນເຄີຍກັບອັກຖຸ  
ຢືນກວ່າພວກອື່ນ ເພວະໄດ້ເຄີຍອູ່ກັບຄັງກຸມຮົນໄສຍໃຫ້ຕອກນຳແຕ່  
ກ່ອນ ຈົກຄອານສ່ວຽງເວຼົກຂົນຫລວງເພີ່ມເຕັມຂຶ້ນ ແລ້ວຈັກສວນພວກ  
ອັກຖຸໃໝ່ມາຮັບເດີນເວຼົກຂົນຫລວງ ຄວັງນັ້ນພວກອັກຖຸທ່າກາຮັກຂອງ  
ບຣິ່ນທີ່ໄດ້ຜລປະໂຍ້ນນັ້ນອຍໄໝ່ພອໃມ່ອູ່ເປັນອັນນາກ ຈະອອກທຳນາ  
ຂ້າຍໂຄຍລຳພັດທນເອງ ບຣິ່ນທີ່ກ່ອຍຮັງແກໄມ່ໄໝ່ຂ້າຍແຂ່ງ ວິຊ  
ເນທຣົກຕົກຂົນ ຈົງເກລີຍກລ່ອມພວກອັກຖຸໂຄຍຍອມອຸ່ນຫຼາຍໃຫ້  
ເຂົາສົນຄ້າຂອງຕົນໄປໃນເຮືອຫລວງໄກຕ້ວຍ ກົມຄນອັກຖຸອອກຈາກ  
ບຣິ່ນມາສົມຜົມຮັບຮາສາກາຮັບເປັນອັນນາກ ນີ້ຈຳນວນກວ່າ ៥၂ ດົນ ທ່ອນາ  
ໜ້າຜິຈັກກາຮັກຂອງບຣິ່ນທີ່ອັກຖຸທີ່ໃນກວັງ ຈົ່ງ ວິຊາດເບືອນນັ້ນ  
ແຜນຍວລໄໝວຕົນ ເກີດວິວທັບຂໍບຣິ່ນ ອອກມາສົມຜົມຮັບຮາສາກາຮັກ  
ເໜືອນແປ່ນ ຂ່າຍມາຂໍຍາຍຄວາມໃຫ້ປາກງວ່າ ອັກຖຸອາຍາກໄດ້  
ເນື່ອນນັ້ນໄປເປັນທ່າຂ້າຍຂອງບຣິ່ນທີ່ອັກຖຸ ໂຄຍຂ້າງວ່າເພວະໄທບໍ່  
ໄຟ່ທຳນັ້ນບໍ່ຮັງກາຮັກຂ້າຍໃຫ້ເຮົາງຕາມສົມຄວາມ ວິຊາເນທຣົກຕົກຂົນ  
ໃຫ້ຕົກມີມາດູກເປັນສັນຖານທ່ານຂ້າຍຂອງຫລວງ ແລ້ວສ່ວັງບໍ່ມີນ  
ປະຈຳທ່າເໜີມອັນສັນຖານທຳຜົງທົກທອນ ແລ້ວຖຸລອອໃຫ້ວິຊາດເບືອນນັ້ນ  
ເປັນທ່ອກພວກເຂົາເນື່ອນນັ້ນ ແລະຕົງແຜນຍວລໄໝວຕົນ ເປັນເຫັນທ່າໄປ  
ຮັກກາຮັກຂ້າຍຂອງຮູ້ບາລທີ່ເນື່ອນນັ້ນ ທີ່ໄທບໍ່ຮັກກາຮັກຂ້າຍກັ

กล่าวมานี้วิธีท้องถิ่นอยู่ในพื้นที่ เพราะบวรมูลแห่งอาคน  
ของบริษัทมาให้ทำการค้าขายและบริษัท แต่ไม่อาจเข้าใจว่าง  
อย่างไรได้ เพราะรัฐบาลอังกฤษยังคงพัฒนาเป็นศูนย์กลางไทย  
อยู่ แต่มาเมืองเดือนกันยายน อย่างพาก อังกฤษที่เป็นนายเรือกานต์ไทย  
ซึ่งกับตนโดยตัว เป็นคนสำคัญในพวงคน ๆ เอาแบบอย่างความ  
ประพฤติของบริษัทมาทำบ้าง เป็นต้นว่าถ้าพบร่องรอยเมืองพม่า<sup>๑</sup>  
ไปค้าขายทางอินเดีย ก็จะเข้าเป็นเชลยได้ โดยอ้างว่าพม่า<sup>๒</sup>  
เป็นข้าศึกกับไทย จนเรือเมืองพม่าไม่ได้รักษาไปค้าขายทาง  
อินเดีย อิกกราว ไปค้าขายที่เมืองคอละคอนดา ซึ่งยังเป็น  
อิศริยะอยู่แล้ว เมืองมัตราชู ไปเกิดวิวาห์ในโคယเจ้าของเมืองไม่  
ยอมให้หนี กลับยังค้านแล้วให้เขาระเบิดเมืองคอละคอนดา<sup>๓</sup>  
มาเป็นเชลย เจ้าเมืองคอละคอนดาไปต่อว่าบริษัทว่า รัฐบาล  
อังกฤษเป็นไม่ตระหนักรู้ เหตุไนนังบล้อยให้คนอังกฤษมาทำลาย  
บริษัททั้งหมดยกไปยังรัฐบาลอังกฤษ ช่างกล่าวโวยวายเสนทรร  
เป็นพวกผู้รั่วศัล แล้วคือ่านเกลยกล้มอาคนอังกฤษไปทั่งซอง<sup>๔</sup>  
เพื่อแสวงหาคำไรเป็นผลประโยชน์ของตน หาใช่เป็นความคิด  
ของไทยไม่ รัฐบาลอังกฤษข้อคิด จึงอนุญาตให้เรือคน  
อังกฤษที่มาทำลายการค้ากับไทยกลับไปให้หนัก บริษัทได้<sup>๕</sup>

๑ เมื่อพระเจ้าชาลส์ที่ ๒ สมเด็จพระนราภัย พระเจ้าเซนต์ที่ ๒ ได้เสวยราชย์เป็นพระ  
เจ้าแผ่นดินอังกฤษ ถึงเมื่อพระราชนัดลเดือนกันยายนก่อนข่าวแก้วเข็นทร น้ำสำเนาปรากฎ  
อยู่ในจดหมายเหตุของอังกฤษ.

แต่ต่อรับออกเที่ยวจันทร์กับไทยที่ไปขายอยู่ทางอินเดีย แล้ว  
ให้เรือขึ้นลงมาที่เมืองมฤตุ เอาประการของรัฐบาลอังกฤษมา  
อ่านบอกพวกลังกฤษที่ทำราชการไทย เวลาคนน้อยในกรุงฯ ๑๖๕  
คน อยู่ที่เมืองมฤตุ๒๕ คน บังคับให้ออกจากราชการให้หมด แล้ว  
ล่งหนังสืออัลตริเมต์ ให้พระยาทรงนาวศรีส่งเข้ามายังกรุงศรี  
อยุธยา เป็นหนังสือกราบทูลสมเด็จพระนราภัยนักล่าวน้ำที่อยู่วิช  
เยนทร์ว่าทำการแก้ด้วยบริษัทต่างๆ ชนสูญเสียทรัพย์ไปถึง ๔๐,๐๐๐  
ปอนด์ ขอให้ใช้ทรัพย์นั้นภายในการหนุด เดือน ๗ ถ้าหากไม่จะ  
ต้องทำการจำเงื่อนไว้

ในระหว่างเวลาพระยาทรงนาวศรีส่งหนังสืออัลตริเมต์ของบริษัท  
อังกฤษเข้ามายังกรุงฯ ทางโน้นพวกลังกฤษที่มาอยู่เมืองไทย  
พาคนกลัวรัฐบาลก็กลับไปเข้ากับอังกฤษ เซือเซญพวกลาง  
เรือขึ้นพกอยู่ที่เมืองมฤตุ ผู้ยกบัตร์เวล์เดน นายเรือรับ<sup>๑</sup>  
อังกฤษคิดว่าข้อมูลไทยมีอยู่ที่เมืองมฤตุ ดำเนินเรือบกันขึ้นกับไทย  
จะต้องบ่อนเป็นการลำบาก เมื่อพวกลังกฤษได้รับให้ขันอยู่บน  
เมืองแล้วควรจะทำให้เป็นประโยชน์สำหรับการซื้องานน่าเสียดายที่เดียว  
คงให้ทหารลงมือรับมือเมืองมฤตุ และแบ่งเอาเรือกำนันรับของ  
ไทยที่อยู่น้ำเมืองไปเสียด้วยลำ ๑ พระยาทรงนาวศรีเห็นอังกฤษ  
ก่อการสังคրามขอก้อน ก็ยกกองทัพลงมาหาเมืองชาะนาวศรี  
เข้าไปลับเมืองมฤตุที่พวกลังกฤษทั้งหลายในกลางคืนวันที่ ๔ กรกฎาคม

ค.ศ. ๑๖๔๗ (ราวในเกือน ส บ เดชะ พ.ศ. ๒๕๗๗) พวากองกฤษ  
กำลังประมาทไม่ได้เตรียมระวางตัว ถูกผ่าฟันตายเสียเป็นอันมาก  
วิชาคเบือนนาบกตายในทราย ไทยกลับเข้าขอมคนไห้ แล้วยัง  
เรื่อเรหอังกฤษไว้ไห้ แต่ กษัตตันเวดท์เห็นกับพวากองกฤษที่เหลือ  
ตายลงเรื่อหนี้ไปไห้ แล้ว พอช่าวทราบเข้ามาลงกรุงฯ สมเด็จ  
พระนราภัยนกให้มีพระราชกฤษฎีกาประกาศเป็นสังความกับบริษัท  
อังกฤษ เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ค.ศ. ๑๖๔๗ (ราวในเกือน ส  
บ เดชะ พ.ศ. ๒๕๗๗) อังกฤษกับไทยจึงเลยเป็นข้าศึกกันมานตลอด  
รัชกาลสมเด็จพระนราภัยน.

พระองค์ใน ๑๐ ปีเดือนนั้น ม่องสิءอโข เกอลาลแยร์ ราชทูต  
ฝรั่งเศสก์พากอยาปานกลับมาส่งลงกรุงฯ ทูตไทยคราวกอยาปาน  
ไปเมืองฝรั่งเศสครั้งนั้น เด้งภาในยุโรปมาก เพราะเป็นที่แรก  
ที่ปรากฏว่า พระเจ้าแผ่นดินบราเต็คทาง ตัวน้ออกแต่งราชทูตไปยัง  
ราชสำนักพระเจ้าแผ่นดินฝรั่งเศส พระเจ้าหลอยจังทรงรับรองยกย่อง  
เกียรติยศเป็นอย่างสูง ดังให้ทูตเหรียญแล้วยืนรับราชทูตไทยเข้า  
เผาไว้เป็นที่รำคาญ แต่ทูตที่ไปคราวนั้นได้รับการแสร้งสั่งให้ไป  
จัดการงานอย่างไรกับฝรั่งเศสบ้างหายากว่าไม่ ดังที่พระเจ้าหลอย  
ที่ ๑๔ ให้ราชทูตเข้ามาอึกครวจฯ ความมาสั่งกอยาปาน ก็ยังไม่  
พบหลักฐานซักเด่นว่ามาทำไน เป็นแต่ปรากฏว่าพระเจ้าหลอยทรง

## สังคրាវครองที่ ๒๖

๒๕๗

จัดพิธีการฝรั่งเศสมีจำนวน ๑,๔๐๐ คน นายพลซีอิจ เดส์ฟาร์ เป็นผู้บังคับบัญชา ให้มารับวาระการของสมเด็จพระนราภัยน์ และปรากฏในจดหมายเหตุของฝรั่งว่า เมื่อทหารเหล่านามาถึง ทุกฝรั่งเศส ชาพามาชนทักรวงค์ร้อยทชยา รัชบาลไทยหายใจไม่ ให้ขัน ที่เมืองชนบุรี แล้วเม่งสั่งที่ปรึกษาข้อมทเมืองมฤทธิ์ กลางร้อย นอกจากนั้นให้อยู่ปะระจำรากชาเมืองชนบุรี จังไกส์สร้างข้อมให้ญี่ปุ่น ทางฝั่งตะวันออก ( ทรงททศ โกรงเรียนราชินทกวันน ) วิชาข้อม ๑.

ที่พระเจ้าหลอยส่งทหารฝรั่งเศสเข้ามาเมืองไทยคราวนั้น เป็นต้นเหตุร้ายที่จะเกิดในเมืองไทย ตัวยทำให้คนตะวันตกเสียคิดเห็นกันไปต่างๆ เพราะทศไทยไม่เมืองฝรั่งเศสแล้วกว่าซึ่งไทย จังเกิดวิวาทกันขึ้นกฤษณทางนั้น จะเข้าใจว่าทหารฝรั่งเศสมาช่วยในการที่ไทยรบกับอังกฤษครั้งนั้นไม่ได้ จังสังไสยกันไปว่า เพราะวิชเยนทรเห็นศัตรูมาก อาศิคก่อนเอากำลังฝรั่งเศสมาไว้ข้างกัน ตัว แลงสังไสเพียงเจ้าหลอยที่ให้ทหารฝรั่งเศสมาว่า เพราะคิดจะให้มาช่วยเขาเมืองไทยไว้ในอำนาจ แต่เมื่อพิจารณาดูก็ในเวลานั้นเห็นว่า จำนวนทหารทมาน้อยนัก ไม่พอจะช่วยเขาได้ แต่ที่จริงๆ พระเจ้าหลอยส่งทหารฝรั่งเศสมาครั้งนั้น เห็นจะเป็นคุณสมเด็จพระนราภัยน์ ทรงพระประสงค์จะจัดทหารไทยตามแบบอย่างยุโรป สำหรับวัสดุข้อมประการอื่นๆ ก็สร้างขึ้นใหม่ ไม่นายทหารฝรั่งเศส ไม่เป็นครูฝึกหัดคน ไม่พอ ราชทูตฝรั่งเศสที่มาร่วมงานเห็น

จะทรงรับรองไว้ว่า จังไปทูลขอให้พระเจ้าหลุยส์ที่ครองราชธานี<sup>๔</sup>  
ถวายอิทธิพลให้พ่อ คริสต์ที่ฝรั่งเศสกลับไป<sup>๕</sup> เมื่อช้านัก พวกแขกมักกักลัน  
เป็นขบวนในกรุงฯ แล้วจะแยกย้ายกันวิชาชีพประจำที่ ซึ่งเช่นเดียวกัน  
ก็ได้<sup>๖</sup> ให้ทราบข่าวขอนน ใจสั่งแต่ครองราชธานี<sup>๗</sup> เกรงเกร็งเหตุการณ์<sup>๘</sup>  
อย่างนักในการเลี้ยงค่ำคืน ก็จัดให้ฝรั่งเศส แลบประสงค์ให้สมเด็จพระ  
นราภัยน์ทรงเลื่อมใสใช้สอยทหารฝรั่งเศสวิชาพระองค์<sup>๙</sup> ด้วยอิทธิพล  
อย่างนั้น จึงได้เป็นกำลังแตรารสีของฝรั่งเศสในวันน่าตื่นไป<sup>๑๐</sup> ใจสั่ง  
ให้ทราบมาถวายทรงทราบ เห็นจะไม่ใช่ได้คิดครัยแครงที่ยกว่าตน แต่  
บางที่พวกบากหลังเบื้องต้นจะสนับสนุนโดยเห็นว่าจะเป็นกำลังชั้นดี  
กันการแฝ่ว่าสาสนากวักเป็นไก<sup>๑๑</sup> แต่สมเด็จพระนราภัยน์คงไม่ได้  
คำรับสั่ง แล้วไม่พอพระวิชาชุดใหญ่ที่พระเจ้าหลุยส์ทรงทหารฝรั่งเศส<sup>๑๒</sup>  
มาถวายนั้นเป็นแน่ แต่อย่างไรก็ต้องให้ทหารฝรั่งเศสมาคราวนน  
มาดังพอดีเมามะเมาแก่เหตุการณ์ที่ไทยเกิดรบกับบริษัทอังกฤษ ที่ไม่  
ปรากฏว่าอังกฤษมายกราบทเมืองมฤตุ寥廓ที่โคกขาม บางที่จะเป็น<sup>๑๓</sup>  
เพราะที่ไทยได้ที่ทหารฝรั่งเศสมาช่วยก็จะเป็นไก<sup>๑๔</sup>.

มองสีเขียว เกือลัดแบร์ ราชที่ฝรั่งเศสอยู่ในเมืองไทย<sup>๑๕</sup>  
เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๙๙ สมเด็จพระนราภัยน์ทรง

\* มีในจดหมายเหตุฝรั่งเศส สมเด็จพระนราภัยน์มีท่านมารักษาพระองค์เป็นแขกเกศ  
กรม \* ส่วนพระเจ้าแผ่นดินฝรั่งเศสก็มีท่านรักษาพระองค์เป็นชาวสวิสทั้งกรมมี  
แบบแผนอยู่.

๕ พระวิสูตรสันทรายปาน เป็นพระยาโกษาธิบดี แล้วทรงแต่ง  
ทุกงานที่ให้ไว้กับราชทูตฝรั่งเศสคราวน์อิกครอง ๑ ให้ไว้เพา  
พระเจ้าหลอยที่ ๑๔ แล้วไปเมืองกรุงโรมดูอย่างเดชะมีข้อ<sup>๙</sup>  
ราชการอย่างไรให้ไว้เปาบรากวญไม่ บางที่จะเกียวกับข้อการ  
ให้ไว้ของคนทหารฝรั่งเศสซึ่งพระเจ้าหลอยสั่งมากจะเป็นไก่ บรากวญ  
แต่เวลาเด็กไทยไปฝรั่งเศสแล้วเรียนวิชาเมืองฝรั่งเศสหลายชน ล้วน  
ก้องทหารฝรั่งเศสนคงให้รักษาข้อมูลเมืองชนบูรและเมืองมุกท่อ  
มา เป็นแต่โปรดให้นายทหารผลักเปลี่ยนงานนี้ไปผูกหัดทหารไทย  
ที่เมืองลพบุรี แต่หาให้ก้องทหารฝรั่งเศสนี้ไปไม่.

ราชทูตฝรั่งเศสกลับไปไก่ เดือน ทางสมเด็จพระนราภัยน  
ก็ประชวรเมื่อเดือน ๒ ขึ้นปี พ.ศ. ๒๘๓๓ และเดินทางกลับ  
ในเมืองไทย ผู้เดทด้วยความดี พระบรมเดชานุภาพนี้ พระบรมเดชานุภาพ  
นราภัยนี้ไม่มีพระราชนิรันดร์ที่จะรับรู้ท้ายบท มีแต่เข้าพาราชาติค่า  
ซึ่งทรงตั้งเป็นกรมหลวงโยธาเทพพระองค์ ๑ น้องเขอนี พระองค์  
คือเจ้าพะหนิง ทรงตั้งเป็นกรมหลวงโยธาทิพพระองค์ ๑ เจ้าพ  
ชาบ ทรงพระนามว่าเจ้าพะอภัยทศ พระองค์ ๑ อิกพระองค์ ๑ เป็น<sup>๑๐</sup>  
พระองค์น้อย หายรากวุฒิพระนามไม่ แต่น้องยาเชอทั้ง ๒ พระองค์  
ไม่ถูกพระอัษฎาไศรยสมเด็จพระนราภัยน์ จึงเลยแสดงว่าประชวร

- ในหนังสือพระราชนิพนธ์ว่า “เจ้าพะอภัยทศเป็นราชโองรีสมเด็จพระนราภัยน์  
แก่ในจดหมายเหตุครั้งนั้น ว่าเป็นน้องยาเชอทุกฉบับ.”

ອູ່ແຕກນັວັງ ທ້າໄກ້ໄປນາເຜົາແກ່ເກີນໄໝ ສມເຕົ້ງພຣະນາວຍນ໌ກວ່າ  
 ເລື່ອງເທົ່າຈົນິກລອງຄໍ ຖຽງຕະເປັນທິພຣະບໍຍເປັນຜູ້ອູ່ປົວິບິດແລ  
 ຕາມເສດຖືກຕົກຕົກພຣະອູ່ກອຍເປັນນີ້ ຖຽງພຣະເມຕຕາເໜີມອນ  
 ອູ່ຢ່າງເປັນພຣະວາງບໍ່ຕ່າງໆ ສມເຕົ້ງພຣະນາວຍນ໌ທ້າໄກທົງແສດງໃຫ້  
 ປັກງວ່າ ຈະຖຽງປະຕິມື້ງສູານເຫັນຍພຣະອູ່ໄດ້ໃຫ້ເປັນຮ້າທາຍາທໄນ່  
 ມີທຳມາຍເຫດຂອງຜົວໜ້ວວ່າ ວິຊຍົນທິກິເຄີຍກຣາບຖລຂອ້ໃຫ້ຖຽງຕັ້ງ  
 ສມເຕົ້ງພຣະວາງໃຫ້ກິາໄວ້ໃນທົ່ວ້າທາຍາທ ແຕ່ສມເຕົ້ງພຣະນາວຍນ໌ກຳຮັສ  
 ວ່າ ຈະໃຫ້ຜູ້ຫຼຸງຄວອບບ້ານຄວອງເມື່ອງພິດໂຍຮຣາດວາງປະເພດ ແລ້ວ  
 ທ້າໄກຕົວສົ່ວໂລງໄປປະກາດໄກໄໝ ວິຊຍົນທິກິເຄີຍສມເຕົ້ງພຣະນາວຍນ໌  
 ຖຽງບັນຍ່ອງພຣະບໍຍໄວ້ໃນທົ່ວ້າທີ່ມີຄວາມຮູ້ຮ່ວມ ຈຶ່ງເຂົາໃຈວ່າຄາດງວາງ  
 ຈະຖຽງມອບເວນວາງສົນບົດ ຄອງຈະມອບພຣະວາງທານແກ່ພຣະບໍຍ ຄວຍ  
 ດາດກາຮອຍ່າງວ່າມານ ຈຶ່ງຄົດຂ່ານກັບພວກນາດຫລວງເບຍ້ອີກຜົວໜ້າ  
 ທີ່ຈົງຮັບຄາສາມາເປັນຄຣສອນວິຊາຕ່າງໆ ພາກເພີ່ມເກລຍກລ່ອມພຣະບໍຍ  
 ໃຫ້ເປັນພຣະກພວກຊ້າງຜົວໜ້າ ນັຍ່ວ່າຈະດີເລືອມໃສຕົວທຳໃນສາສັນ  
 ດັບຕັດຄວຍ ຄວາມທີ່ກຳລັວມານໍາໜ້າມີປົກກູ້ໃນທຳມາຍເຫດຊ້າງ  
 ຜໍ້າຍໄທຍໍໄໝ ແຕ່ມີຫຼັກສູານທົກວເຊົ້ອໄກເປັນແນ້ອຍ່າງໜີ້ວ່າ ເມື່ອ  
 ຕອນປ່າຍຮ້າກລສມເຕົ້ງພຣະນາວຍນ໌ນ ພວກຂ້າວ້າການພາກນ  
 ວະແວງວ່າວິຊຍົນທິກິເຄີຍ ຈຶ່ງໄປເຂົ້າເປັນພວກພຣະພທຣາໂດຍ

• ໃນວັນກະບວນແຫ່ງຫຼູຫາທາເພື່ອຫວັງ ສມເຕົ້ງພຣະນາວຍນ໌ເສດຖືກພະນາກ ມີ  
 ກະບວນພຣະບໍ່ຕາມເສດຖືກພຽງຕົ້ອພຣະວາງນັ້ນ.

มาก จนกิติศัพท์ทรายถึงราชทูตฝรั่งเศสซึ่งเข้ามาราบทด้วย ได้กล่าวไว้ในจดหมายเหตุว่า “มีเสียงพอกันเป็นความลับในพวกไทยว่า ถ้าหากพระเพทราชาถูกหลงศรีคัตติชัยเป็นลูกของพระเพทราชา อยู่ปีนสมเด็จพระนราภัยสวัสดิ์ บางท้ออาจจะได้ราษฎร์ ตน.”

ครุณสมเด็จพระนราภัยบุรพชร พอพอกข้าราชการเห็นว่าจะเสียส่วนรวมในไม่ช้า ความหวาดหวั่นกวยเรืองรัชทายาทธกิจ กุนดาวิกันทั้งฝ่ายวิชเยนทรหัวค่าถั่วพระเพறราชาได้เป็นใหญ่ก็คงจะทำร้ายพวกร้างฝ่ายข้างพระเพறราชาหัวค่า วิชเยนทรเรอทหารฝรั่งเศสขันมาจับมากด้วยเชิงราชการทั้งปวง ยอมให้พระบรมชนครองราชสมบัติ ทรงแต่งผ้ายเหน็บว่าจะต้องรับทำกรอย่างโดยย่างหนักขึ้นกันอันตราย จนถึงปัจจุบันไม่ได้ พระเพթราษามีพระคพร่วมมากกว่าแลอยู่ใกล้กันว่า จึงได้โอกาสทำก่ออนวิชเยนทร”

แต่การที่พระเพறราชาทำในชนวน เมื่อมาพิเคราะห์คุณตามเหตุผล เห็นว่าความสมจริงอย่างที่กล่าวไว้ในหนังสือพระราษฎร์

- นายทหารฝรั่งเศสคน ๑ ชื่ออุเมืองไทยในเวลานั้น กล่าวไว้ในจดหมายเหตุว่า วิชเยนทรนั้นถือเป็นขุนนางผู้ใหญ่ก็จริง แต่สมเด็จพระนราภัยไม่ได้ทรงใช้สอยสนิทสนมเหมือนพระเพறราชา ต่อมีราชการจึงรับสั่งให้หาเข้าไปເฝີ້ສ່ວນพระเพறราชา นั้นประจำอยู่ในพระราชวัง เข้าออกนอกในได้เสมอ.

ພງຍາວຕາຮວ່າພຣະເທກະໜາປະສົງຄົມເພິ່ນຈະກຳດົກວິຊເບີນທຽກບັນຫຼຸງທີ່  
ເປັນພຣະກພວກຝົ່ງ ແລ້ວຈະຄວາມຈາກສົມບົດໄກ່ເຫັນພ້ອມຍົກຍົກຈົງເປັນ  
ສົມເຕົ້າພຣະອນໜ້າ ຫ້າໄດ້ປະສົງຄົມຈະຫຼັງເອງສົມບົດເອງໄນ່ ແຕ່  
ທາກຫລວງສຽກັດໃກລັງເລື້ອກໄສໃຫ້ການດຳນິນເກີນປະສົງຄົມໄປ ພຣະ  
ເທກະໜາຈົງຕອງຈຳຫຼັງຈາກສົມບົດໄປຕາມເລີຍ ບຸລາຄອບໜ້ອຍໆຢ່າງ ຈ  
ທີ່ທັດໝາຍເຫດຂອງຝົ່ງກຽນນັກນຳມາກມາຍຫລາຍແນ້ນໜີ້ ແຕ່ໄຟ່ມີ  
ໃນຜົນບັນໄດ້ຜູ້ແຕ່ງຈະໄຟ້ວ່າແວວ່າຫລວງສຽກັດເປັນຈາກໂລວສລັບຂອງ  
ສົມເຕົ້າພຣະນາວຍນໍ້ ດັ່ງວ່າໃນໜັງລື້ອພຣະວາຈພງຍາວຕາຮວ່າ ກລ່າວແຕ່  
ວ່າເປັນບົດພຣະເທກະໜາທຸກ ຖ້າ ປົນບັນ ຂອນທ້າທີ່ເຫັນວ່າທ່ານຈົງ  
ຫລວງສຽກັດເປັນຈາກໂລວສຂອງສົມເຕົ້າພຣະນາວຍນໍ້ ຈະເປັນເວັງທີ່  
ເກີດຂຶ້ນໃນຮັບກາລຫດັ່ງຕ່ອນມາເນື້ອຂາວຈະເສີຍກຽງ ຫລວງສຽກັດໃອງຫາ  
ໄຟ້ຕົກຕົວເປັນຈາກໂລວສລັບດັ່ງດັ່ງໃນໜັງລື້ອພຣະວາຈພງຍາວຕາຮວ່າໄນ່.

ເວັງຈາກຫຼຸດຫຼັດຫຼັດຫຼັດ ຕາມທີ່ປ່ຽກງົງໃນຈົດໝາຍ  
ເຫດຝົ່ງ ເນື້ອເວັງກູ່ຕອງກັບຫັນລົດພຣະວາຈພງຍາວຕາຮວ່າ ເປັນ  
ແຕ່ມີວາຍການພິສຕາວອກໄປວ່າ ເນື້ອ ສູນໄວ່ ພ.ສ. ແກ້ໄຂ  
ສົມເຕົ້າພຣະນາວຍນໍ້ພຣະທຽບປະສວງ ປະທັບອູ້ທພຣະທັນສູຖາ  
ສວວຍໝີໃນພຣະວາຈວັງເນື້ອດົບບົງ ພອພຣະເທກະໜາເຫັນວ່າພຣະອາກາຮ  
ໜັກຈະໄມ້ມີຄົນດີໄດ້ເປັນແນ່ແລ້ວ ກົດສັ່ງໃຫ້ຕົກກອງລົມວິງວັກຍາພຣະວາຈ  
ວັງໃຫ້ກວ່ານີ້ (ຕັ້ງແຕ່ວັນທີ ២២ ພຸດຍການມ) ພຣະເທກະໜາເຂົ້າໄປ  
ນັ້ນໆຈາກການອູ້ໃນພຣະວາຈວັງ ແລ້ວໃຫ້ໄຟ່ເຮົາກິຈເບີນທຽກນາຍທຫາ

ผู้รั่งเศสซึ่งขันไปอยู่ที่เมืองลพบุรีในเวลานั้นเข้าไปบอกว่า สมเด็จพระนารายณ์ทรงพระประปะชัวร์ เดิมวนมกตศพทวามผู้จะคิดชอบชิงราชสมบัติ กำลังจะสืบสายอาตัวผู้คือครรภ์ จะต้องให้อาตัววิเชเบนทรากันนายทหารเหล่านั้นคุมไว้ก่อน แล้วจะส่งให้อาตัวไปกังหันไวยทงหมด ต่อมากิวัน พระเพทราชาให้อาพระบูมมาพิจารณา ทำนองพระบูมจะรับว่าวิเชเบนทร์ได้พอกว่าจะให้เป็นรัชทายาท ในวันนั้นจึงส่งให้อาพระบูมไปประหารชั่วคราวเสีย แล้วอาตัววิเชเบนทร์มาชำระอยู่ ๓ วัน พิพากษาว่าวิเชเบนทร์คิดชอบชิงราชสมบัติให้พระบูม คำวิประสังค์จะเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน แล้วคิดการมักใหญ่ไฝสูงต่อไป ให้อาวิเชเบนทร์ไปประหารชั่วคราวเสียที่ทเลศบศร (เมืองวันท ๔ นิจนายน) วิเชเบนทร์เป็นเจ้าพระยาอยู่ได้สัก ๓ ปี เมื่อตายอายุรวม ๔๐ ปี การที่พระเพทราชาชำระพระบูมแล้ววิเชเบนทรันไม่ได้กราบทูลสมเด็จพระนารายณ์ ครั้นทรงทราบว่าประหารชั่วคราวพระบูม สมเด็จพระนารายณ์ทรงโถมนั้นอยู่พระที่มหามงคล แต่ประชวรอยู่ในที่พระบรรหมไม่สามารถจะทำอย่างไรได้ ได้แต่ทรงแจ้งสถาปนาพระเพறราชาภัยหลวงสรศักดิ์ แต่ว่าพระว่าชาททรงแจ้งสถาปนาผลต่อไปเป็นอันมากคงจะปรากฏว่าต่อไปภายน้ำ.

ผู้ทรงพระเจ้าเมืองปะรังหารชีวิตรพะบี้แลวชเยนทรเลัว  
ชีห์ให้ลงมาเชิญเส็จที่นั่งยานเข็อกทัง พระองค์ ชีห์อย่ากลังกร

อยุธยา เจ้าพ่อภัยทศ ได้ทรงทราบว่าสมเด็จพระนราภัยน์ปะชัวร์  
หนัง แล้วพระเพทราชา ได้ก่อการจักรพรรดิบยกบวชเย็นทร์เสียแล้วก  
สำคัญว่าจะถวายราชสมบัติ จังช่วนน่องยาเข้ออิกองค์๑ เสือ๒ ลูก  
ชน๓ ไปยังเมืองลพบุรี พระเพறราชาสามารภบรองแล้วก็ที่ประทับถวาย  
เป็นอันคื๔ แต่ต่อมาอีก๕ วันหลังสรุค๖ ให้ปลงพระชนม์เสียทง ๗  
พระองค์๘ แต่นั้นไปพระเพறราชาาก Gott หนา ก้าว ฝรั่งเศส พาก  
ขอลันกา๙ เข้าช่วยคิดอ่านทวย เพราะไม่ถูกกับฝรั่งเศสผ่านแต่ก่อน  
ปรากฏว่าพระเพறราชาให้พระยาโภชาปานลงมาบัง เมื่อชนบว  
ขอกนายพลเคลส์ฟาร์ฟรั่งเศสว่า มีรับสั่งให้หาชนไปยังเมืองลพบุรี ใน  
ขณะนั้นเคลส์ฟาร์ซึ่งหาทราบว่าเกิดเหตุอย่างใดไม่ จึงพานายทหาร  
ติดตัวไปบังชนไปบังโภชาปาน ครั้นไปถึงกรุงเห็นพระตรรษ์ตรอมข้อม  
ค์เครื่องสาคราวห์ผิดบ่ลัด แคลงใจจะกลับลงมา พากข้าหลวง  
ไทยหายใจไม่ ๔ กพากนชนไปปลงเมืองลพบุรี พระเพறราชาฯ บอกว่า  
นั้น เกี่ยวนกงทพไทยที่ยกไปทางเมืองลัวของขอกำลังเพิ่มเติม สม  
เด็จพระนราภัยน์ทรงพระปะชัวร์อยู่ ผู้รับสั่งว่าเป็นการคึกคัก  
จะให้ทหารฝรั่งเศสที่อยู่เมืองชนบวแล้วเมืองมฤทธิ์ไปช่วยจะได้ๆ  
ไม่ได้ เคลส์ฟาร์ตกลบอุทหารทั้งปวงน พรัวเจ้าหลุยมรับสั่งให้มารับ  
ราชภารอยู่ในสมเด็จพระนราภัยน เมื่อจะไปรอดให้ไวรุยพุงทาง ที่หน

- การที่ปลดประชานมเนื้องยาเสือ ๒ พระองค์ หลงสรงศักดิ์ประสังค์จะให้พระเพทราชอาชาต้องชิงราชสมบัติ เพราะหมดเจ้านายที่จะรับรักษาฯ.

ກົດຕອນໄປຕາມຮັບສິ່ງ ພຣະເພຖາະຈົງວ່າ ດ້ວຍເຫັນນັ້ນກໍໃຫ້ເຄີ່ມຟາຊ  
ເຂົ້ານໜັງສືອສິ່ງໄປຢູ່ນາຍທຫາຮັກທີ່ມີເມືອງນະຄຸມແມ່ນມຸຖືໃຫ້ຮົບຍາກ  
ໄປຕາມຮັບສິ່ງ ເຄີ່ມຟາຊີ່ນໄປດັ່ງເມືອງລົພບໜີໄຕກວາບເວົອງທເກີດເຫດ  
ຈຶ່ງຕອນວ່າທຈະເຂົ້ານໜັງສືອສິ່ງໄປຢູ່ນາຍທຫາຜົຮ່ງເຄີ່ມຟາຊີ່ນມຸຖື  
ນັ້ນກໍຄວາແລ້ວ ແຕ່ທຫາຮັກທີ່ມີເມືອງນະຄຸມແປນທໍາໄກດ້ ດ້ວຍເຫັນໄມ່  
ລັງໄປສິ່ງເອງ ພວກທຫາຮະເກີດສັງໄສຍເກຣງຈະໄມ່ຍອມໄປ ພຣະເພ  
ວາຈົງໃຫ້ເຄີ່ມຟາຊີ່ນເຂົ້ານໜັງສືອສິ່ງນາຍທຫາທີ່ມີເມືອງມຸຖື ເຄີ່ມຟາຊີ່ນ  
ຈະເຂົ້ານໜັງສືອບອກວ່າມີເຫຼົກວ້າຍໃຫ້ຮົບຮົງ ຖ້າໄມ່ໄດ້ ຈຶ່ງແກລ່ງເຂົ້ານ  
ໃຊ້ສັບທິແສງໃຫ້ ຜິດສຳນວນຈົກໝາຍໄປນ້ອຍຢ່າງສາມັ້ນ ປະສົງຄ່າໃຫ້  
ນາຍທຫາຜົຮ່ງເຄີ່ມຟາຊີ່ນມຸຖືກີກເຫັນຜິດສິ່ງເກີດເຂົ້າເອງ ແລ້ວມອບ  
ໜັງສືອໃຫ້ພຣະເພຖາະ ທ່ານ ຈຶ່ງຍົດເຂົ້າບ່ອຍຕຽບໝາຍຂອງເຄີ່ມຟາຊີ່ນທີ່ມີ  
ນາຍທຫາໄວ້ເປັນທົ່ວທຳນຳນຳ ແລ້ວປ່ອຍໃຫ້ເຄີ່ມຟາຊີ່ນລັບລົງນາມເມືອງນະ  
ເຄີ່ມຟາຊີ່ນລັບລົງນາມຄະເມືອງນະຄຸມໃຫ້ທ່ານ ແລ້ວໃຫ້ມີຄວາມສຳເນົາຫຼຸດ  
ຂອນວ່າໃຊ້ປະສົງສີທີ່ມີເສີຍທຳໜົດ ແລ້ວໃຫ້ມີຄວາມສຳເນົາຫຼຸດ  
ກັບທີ່ມີໃຊ້ກົດຕອນໄວ້ ຍ້າຍນາບ້ອນໃຫ້ມີໆຂ່າງຜົງຕວນອີກ ດ້ວຍ  
ທຫາຜົຮ່ງເຄີ່ມຟາຊີ່ນແຕ່ມາອີ່ນໃນເນື້ອໄທຍເບີ້ນວຍລັນຕາຍເສີຍເປັນອັນ  
ນາກ ທີ່ມີໄປເຕີເຕີເວົ້າກຳບັນຫລວງອົງກົມບ້າງ ເຫດຫ້ອກຫຍ່າ  
ເພີ້ງສັກ ۳۰۰ ດົກ ໄມ່ພອຈະວັກຍາທີ່ມີ ບ້ອນ ຈຶ່ງມາຮັມກັນຄອຍຕໍ່ອຸ້ນ  
ຮັກຍາຕົວທີ່ມີໃຫ້ມີແຕ່ແກ່ເຕີຍວ່າ ຄຣົນພຣະເພຖາະໄຕກວາວ່າ  
ທຫາຜົຮ່ງເຄີ່ມຟາຊີ່ນເກົ່ານມເກົ່ານມະຕະສູ່ທີ່ມີເມືອງນະ ກົດໃຫ້ສັ່ນມາຮັ

ນາຄຫລວງ ແລ້ວພວກຜົຮ່ງເກສຖ້ວງເຂົາໄປຈັງໄວ້ເປັນທີ່ຈຳນຳທີ່ໜັດ  
ພວກເຂົ້າສາຍໄປຕູເກສທລອສາສາລັກໂນມັນຄໂຂລືກ ກໍໃຫ້ວຽບຮຸມ  
ຕົວໄປຄົມໄວ້ກ່າເກາະແໜ່ງ ແລ້ວໄກ້ອງທັພຍກລົງມາຕົງລົມບ້ອນທີ່  
ເມື່ອນີ້ ແລ້ວໃຫ້ຕ່າຍວາຍນັ້ນທີ່ເມື່ອງສຸມທປ່ຽກຮາດເມື່ອພຣະ  
ປະເທດຕົກທາງເຮືອການນີ້ໃຫ້ຂົນມາຊ່ວຍທ່າຮາຜົຮ່ງເກສຖ້ວງ ຂະນະນີ້  
ເກສົ່າພັ້ນໃຫ້ນຍໍທ່າຮາຮົງເຮືອໄປນອກນາຍທ່າຮາຜົຮ່ງເກສຊັງຄຸນເຮືອ<sup>๔</sup>  
ກໍານັນຫລວມນາທາງທເລີ ໄກທີ່ໃຫ້ຖືກ ແລ້ວ ລຳ.

ໃນເວລາກຳລັງຮັບກັບຜົຮ່ງເກສຍົ່ວ່າກຳລັວມານີ້ ສມເຕົ້າພຣະ  
ນາຮ່າຍນໍສວຽກຕົກເມືອງລົມບ້ວງ ເມືອງວັນອາຖຕະຍເດືອນສູນແກ້ໄຂ ດຳ  
ນົມໂຮງ ພ.ຕ. ແລ້ວ (ຕຽງຈຳວັນທີ ๑๑ ກວາງມູາຄົມ ດ.ຕ. ១៨៤៨)  
ເສວຍວາຈສນບົດນາໄກ ແລ້ວ ວ່າພຣະໜັງຢາ ແລ້ວ ເວລານີ້  
ໜັດສັນເຫັນຍົກຈະເປັນຮັ້ນທາຍາທ ທະນາຄາວທີ່ປັບປຸງກຳຈຳຕອງ  
ເຂົ້າພຣະເພທຣາຊາຂົນກວອງວາຈສນບົດ ດຽວນີ້ກຳນົດການເຂົ້າພຣະບ່ວນ  
ຕພລງມາຍັງກຽງຄວິຍທີ່ນາແລ້ວ ກຽບຝູ່ກັບຜົຮ່ງເກສຕ່ອມາ ຜົຮ່ງເກສ  
ຕ່ອງລົມອີຍ້ໃນບ້ອນ ແລ້ວເກອນລົນເສບຍິ່ງອາຫາຮາ ຈຶ່ງໃຫ້ມາຂອດເດີກຽບ  
ກັບນາຍທີ່ໄກ ວ່າໄມ້ໄດ້ຄວິຈະທຳຮ້າຍເມື່ອໄກ ປ່ຽດນາແຕ່ຈະ  
ກລັບໄປບ້ານເມື້ອງເທົ່ານີ້ ສມເຕົ້າພຣະເພທຣາຊາຈຶ່ງໃຫ້ບົດບ່ານເຕືລື  
ໄປລິສີທີ່ເປັນສັງມຽຮາໃປພົກຈາກບ້ານາຍພລເກສົ່າພັ້ນເປັນອັນຕາລົງກັນ  
ຜ່າຍໄກຍົກແວອການນີ້ຜົຮ່ງເກສທີ່ໄກ ໃຫຍ່ງຮູກທຸກທ່າຮາຜົຮ່ງເກສລັບ  
ໄປບ້ານເມື້ອງ ແຕ່ຍົກຕໍ່ສັງມຽຮານາຄຫລວງກັບພວກຜົຮ່ງເກສ

ไว้เป็นหัวข้อนำ งานว่าราชทูตไทยที่ไปอยู่ในเมืองฝรั่งเศสกลับมาลงจังหวะปล่อยไป ทหารฝรั่งเศสที่เหลืออยู่ที่เมืองมุก ๒๐ คน ก็ปล่อยไปอย่างเดียวกัน ครั้นนักนักการทหารฝรั่งเศสที่ตายในเวลาเรียบพุงกัน แล้วคาดหลังเบซูอิท ๓ คนซึ่งไปบวชเป็นพระไทย โดยประสังค์จะลักษณะคลอมสอนศาสนาครุศัท อย่างเดียบคลอม เป็นพระมหาณีในอินเดียนแล้ว ไทยหาไก่ม้าพื้นฝรั่งเศสคนใดให้ล้มตายไม่ เมื่อกำจัดทหารฝรั่งเศสไปแล้ว จึงให้รอทำลายข้อมใหญ่ที่เมืองชนบุรี บุรี ผู้ด้วยความอุตสาหะนี้ คงได้แต่บุญวิชัย ประสิทธิ ซึ่งสร้างไว้ก่อนแต่ข้อมเดียว แต่นั่นมาที่ในกรุงฯ ก็มีฝรั่งแต่พวากยอลันคาค้าขายต่อมากอีกซ้านาน ส่วนฝรั่งเศสนั้น ปรากฏว่าทูตไทยที่ไปคราวที่๔ ได้แผ่ไปบีบอินโนซองที่๑๑ ทั่วกรุงโรม และเพาพระเจ้าหลุยที่๑๕ ที่เมืองฝรั่งเศส และรัฐบาลฝรั่งเศสให้ม้าส่งที่เมืองมุก ด้วยฝรั่งเศสยังประสังค์จะเป็นไม่ตรกษัยไทยต่อไป ส่วนอังกฤษนั้น เมื่อทราบว่าไทยประหารชีวิตริชเย็นทรเลี้ยดแล้วก็เลิกวิวาท หันมาจะค้าขายกับไทยกันแต่ก่อน ก็เป็นเสรีสันเร่องวิวาตกับฝรั่งด้วยประการฉัน.

พอเสรีสันเร่องฝรั่ง สมเด็จพระเพทราชาชาววิเศษแล้ว ก็ตัดสินใจที่จะตัดสินใจที่สมเด็จพระนราภัยทรงแข่งสายเมื่อเวลาปีรัชกาลพระเจ้าหล้าย ก็มีผู้โทรศัพท์แคนสมเด็จพระเพறราชาและหลวงสังคัดี ซึ่งได้เป็นพระมหาอุปราช ว่าเป็นขบถที่สมเด็จพระนราภัย พระยา

## ແຜ່ນຄິນສົມເຕັ້ງພຣະເພຖາວູຈາ

ຍນຮາຊ໌ໜຶ່ງສົມເຕັ້ງພຣະນາຮາຍນ໌ໄປວັດໃຫ້ໄປສໍາເລົ່ງຮາຊການເມືອງນົກ  
ຮາຊລືມາ ແລ້ວຍາຮານເກໂໄຈ ຜຶ່ງໂປຣກໃຫ້ໄປສໍາເລົ່ງຮາຊການເມືອງ  
ນົກຮຽນຮົມຮາຊ ຕ່າງທີ່ເຊິ່ງເນື່ອງໄຟຍອມອ່ອນນັ້ມທ່ອສົມເຕັ້ງ  
ພຣະເພຖາວູຈາທັງ ๒ ເມືອງ ຖ້ອງຮັບຜຸ່ງປ່ວມກັນອໍຍໜ້າຍບໍ່  
ຈົງຮາຍຄາຍ ແລ້ວມອຸປະນາມ ຊົຂ້າວຸນເດຍຮ ປລອມຕົວເປັນເຫຼາ  
ພ້າຍກັບທັນອັງຍາເຂົ້າຂອງສົມເຕັ້ງພຣະນາຮາຍນ໌ ຈະເຂົ້າມາສົງຮາຊ  
ສົມບັດ ກົມຄິນເຊື້ອດີໂຫຼດໄປເຂົ້າດ້ວຍເປັນອັນນາກ ຈົນຍົກກອງທັພເຂົ້າມາ  
ໄກດັງໜານພຣະນົກ ແຕ່ມາພ້າຍແພ້ ທີ່ທັດລົງເລີຍເກີດເຫັດສົງໄສຍ້າ  
ຮາຊການ ດັ່ງປະກົດໆ ວິວຕຽນນາຍຈົບປະປົງລົດທີ່ ຜຶ່ງໄດ້ເປັນກຽມ  
ພຣະຮາຊວັງຫຼັດ ແລ້ວພຣະຍາສູງສົງຄວາມເສື່ອທັງ ๒ ຄນ ວຸ່ນວາຍ  
ອູ້ໜ້ານານບ້ານແນອງຈົງເຮັບຮ້ອຍເປັນປຽກຕີ.

ສົມເຕັ້ງພຣະເພຖາວູຈາຄວອງແຜ່ນຄິນອໍຍໄກ ๑๕ ບໍ່ ສວຽກຕ  
ເມື່ອນມະນະ ພ.ຄ. ๒๖๔๒ ພຣະນາອຸປະນາມ ຄົວສົມເຕັ້ງພຣະເຈົ້າເສື້ອ  
ໄກຮາຊສົມບັດ ມີສົມເຕັ້ງພຣະຮາຊໂອຣສ ๒ ພຣະອອກ ກຽງທັງເຫຼາ  
ພ້າເພື່ອພຣະອອກໄຫຼູ້ໃຫ້ເປັນພຣະນາອຸປະນາມ ຕັ້ງເຈົ້າພ້າພຣະອອກ  
ນ້ອຍເປັນພຣະບັນຫຼວນອໍຍ ສົມເຕັ້ງພຣະເຈົ້າເສື້ອເສວຍຮາຊບໍ່ໄກ ๑ ບໍ່  
ສວຽກຕເມອບໜົວດັບ ພ.ຄ. ๒๖๕๑ ພຣະນາອຸປະນາມ ຄົວສົມເຕັ້ງພຣະເຈົ້າ  
ທ້າຍສະໄກຮາຊສົມບັດ ກຽງທັງພຣະບັນຫຼວນອໍຍຮາຊອຸນຫາເປັນພຣະ  
ນາອຸປະນາມ ເຮັດພົງພ່າວດກາໄຫຍທອນທີ່ກ່າວມານ ໄນມີເກົ່າ  
ເກົ່າວັ້ອງກັບພຳມໍາ ນອກຈາກທີ່ປ່າກງວ່າໄກຢູ່ໄກຈີນເຮືອດູກຄ້າເນື້ອງ

พม่าทางอ่าวบางกอกด้วย ๑ ก็เป็นเหตุเกี่ยวข้องกับอังกฤษ ตั้ง  
อิทธิพลมาแล้ว เรื่องพงษ์ชาวกาดไทยต่อนไปจีนเป็นจีบภัยข้องกับพม่า  
วิก ใจจะตัดเรื่องไปอิทธิพลในตอนนี้.

ส่วนพงษ์ชาวกาดในระยะนี้ คือในระหว่างทรงแทบทมโรง  
พ.ศ. ๒๕๑๕ จนถึงช่วง พ.ศ. ๒๕๑๐ ก็ไม่นิ่งเรื่องราวด้วยการปลูกป่าดัก<sup>๔</sup>  
ที่จะกองก่อล่ำยกยานก พระเจ้าอังวงศ์บุปผาราชราชาโลก  
ชัยค คือพระเจ้าแปรที่แบ่งราชสมบัติกาเมืองชุม พ.ศ. ๒๕๑๕  
มังนราวรราชบุตร ไกรราชสมบัติราชวิสิเกททรงพระนามว่า พระเจ้า  
สีหสาร สุธรรมราชา เสวียราชย์อยู่บ ๑ กลันพระชนม์ พระเจ้าอังวงศ์<sup>๕</sup>  
คงไม่ได้มีราชบุตร ชาราชาการทรงยกเชื้อพระวงศ์องค์ ๑ มีนามว่า<sup>๖</sup>  
มังเรกาล ราชวิสิเกททรงราชสมบัติ ราชวิสิเกททรงพระนามว่า พระ  
เจ้าศรีบุปผาราชราชา ในแผ่นดินที่เจ้าพระยาโกษาณเหล็ก<sup>๗</sup>  
ไปตั้งเมืองพม่า พระเจ้าอังวงศ์คงอยู่มานานแผ่นดินสมเด็จพระเพท  
ราชา ปรากฏในพงษ์ชาวกาดว่าเมืองกุญ พ.ศ. ๒๕๑๘ มีชื่อนาง  
ไทยคน๑ ชื่อสละดุ พาพรรคพวงสัก ๑๐ คนไปสามิภักดิอยู่กับ  
พระเจ้าอังวงศ์ เห็นจะเป็นพวงทัพที่ไปจากเมืองนครราชสีมา ดู  
มีฉันกพวงอย่างชรรณะเดียรที่เป็นขบดหนีไปนั่งมอง พระเจ้าอังวงศ์<sup>๘</sup>  
ศรีบุปผาราชราชาสันพระชนม์เมืองชาล พ.ศ. ๒๕๑๑ ทรงใน  
แผ่นดินสมเด็จพระเพทราชา ราชโโวสซึ่งเป็นพระมหากาฬุปราช้า  
ไกรราชสมบัติ ราชวิสิเกททรงพระนามว่า พระเจ้าศรีบุปผาราช

## ແຜ່ນຄົນສົມເຕັ້ງພຣະເພທຣາຊາ

ສູງວຽນຈາກ ໃນພິບຂາວຄາວພມ່ວ່າໃນແຜ່ນຄົນນີ້ໄດ້ຕ່ອງມາອີງກັບ  
ຈະບົກນາຕົມເມືອງໄຫຍ່ເມວຂະເຖະພ.ສ. ແລ້ວແຕ່ຈະມີເຫດຸອຍ່າງໃກ<sup>๑</sup>  
ອີ່າງໜຶ່ງທີ່ໄດ້ກົມາໄນ້ ແລ້ວເມວຂະມແນ ພ.ສ. ແລ້ວ ມີໄຫຍ່  
ອພຍບໄປຈາກກຽງຄ່ອຍທຸນຍາໄປໆພິພງພຣະເຈົ້າຂ້ວະພວກ ۱ ທ່ອມາອີກ  
ນີ້ ມີໄຫຍ່ອພຍບໄປອີກພວກ ۱ ວະຍະນີ້ແຜ່ນຄົນສົມເຕັ້ງພຣະເຈົ້າເສື່ອ<sup>๒</sup>  
ບາງທີ່ຈະເປັນພວກທີ່ຍູ້ໃນເຈົ້າພຣະຂວັງວຽກໂອຣສສົມເຕັ້ງພຣະເພທຣາ  
ຊາ ຊົ່ງສົມເຕັ້ງພຣະເຈົ້າເລືອປັລງພຣະໝນມໍເສີຍນັກຈະເປັນໄກ ພຣະເຈົ້າ<sup>۳</sup>  
ຂັ້ງວະ ຄົວມາຫາສີຫສຣ ສູງວຽນຈາກສົນພຣະໝນມໍເມວຂະມແນ ພ.ສ. ແລ້ວແຕ່  
ກຽງໃນແຜ່ນຄົນສົມເຕັ້ງພຣະເຈົ້າທ້າຍສະ ວຽກໂອຣສທີ່ເປັນພຣະມາຫາ  
ອຸປະກາດໄກຮ້າຊັ້ນນີ້ ວຽກລົກທຽບພຣະນາມວ່າ ພຣະເຈົ້າສີວິ  
ປ່ວມຫາຂຽນວຽກສີນີ້ ໃນແຜ່ນຄົນເມວຂະມແນ ພ.ສ. ແລ້ວ ເມືອງ<sup>۴</sup>  
ເຊື່ອງໃໝ່ເປັນຂົດ ພມ່ວ່າປ່ວມປ່ຽນໄມ່ສັງ ເນື້ອເຊື່ອງໃໝ່ຈົງ  
ກລັບເປັນອີກຮະຕ່ອມາ ຈະຢືນເວັງພິບຂາວຄາວພມ່ວ່າໄວ້ເພີ່ມຂົນຄອນ ۱  
ໄປຕົກເວັງທີ່ເກີຍວ່ອງກັບເມືອງໄຫຍ່ໃນຄອນນໍາຕ່ອງໄປ.

ເຮືອງສັນຄວາມຄරົງທີ່ ໄກສາ ຄວາງພນ້າດຂອນກຽງគົ່ວໜູ້ທະຍາ  
ບື້ເຖາະ ພ. ສ. ແກສາຕະຫຼາດ  
ທອນທີ່ ໨ ວ່າດວຍເວົ້ອງຮັບກັບພຳ

ກຽງគົ່ວໜູ້ທະຍາມີເຫດກາວັດເກີຍວ່າອັນກົມມາອັກເມືອແຜ່ນດິນ  
ສມເກົ່າພຣະເຈົ້າບົນໄກຢູ່ ເວົ້ອງພໝາວຄາຣແຜ່ນດິນນມເນັດກວາມ  
ປ່າກງວ່າ ເຕີມເນື້ອສມເກົ່າພຣະເຈົ້າເລືອບປະໜວຈະສວວົວຄຕ ກຽງ  
ພຣະພົວບົນເຈົ້າພາເພື່ອພຣະວາຊໂອຣສພຣະອົງຄ ໄຫູ່ ທີ່  
ອຸປະກ ໃຈນອີບເວນວາຊສມບົດພຣະວາຊທານເຈົ້າພາພຣະວາຊໂອຣສ  
ພຣະອົງຄນອບ ທີ່  
ດ້ວຍວາຊສມບົດແກ່ສມເກົ່າພຣະຢູ່ ພຣະມຫາອຸປະກຈົງເສັດໃຫນ  
ຜ່ານພົກພ ກຽງພຣະນາມວ່າ ສມເກົ່າພຣະວົນທຣາຊ ດັນທັງຫລາຍ  
ເຮົາກັນເປັນສານັ້ນວ່າ “ຂົນຫລວງທ້າຍສະວ” ເພວະເສັດຈອບໍ່ພຣະ  
ກົງຂາງທ້າຍສະວ ງັງກຽງທັງພຣະບັດທຸຽນອົບວາຊອຸນຫາເປັນພຣະມຫາ  
ອຸປະກ ສມເກົ່າພຣະເຈົ້າທ້າຍສະວຄອງວາຊສມບົດຕອບໍ່ ໂຮງບໍ່ ມເຈົາພາ  
ວາຊໂອຣສ ພຣະອົງຄ ພຣະອົງຄໄຫູ່ກຽງພຣະນາມວ່າເຈົ້າພານເຮັດ  
ກຽງທັງເປັນກຽມຂຸນສຸເຮັດທຣີກົກຍ໌ ພຣະອົງຄກົດາງກຽງພຣະນາມວ່າ  
ເຈົ້າພາອວຍ ພຣະອົງຄນອບກຽງພຣະນາມວ່າເຈົ້າພາປ່ຽມກວ່າ ທຳນອົງ

## ແຜ່ນດິນສົມເກົ່າພຣະເຈ້າບໍລິມໂໄກຍູ້

ຈະນີ້ເຫັນວ່າໄຮເກົ່ານີ້ໃນແຜ່ນດິນສົມເກົ່າພຣະເຈ້າທ້າຍສະໜັບ  
ໃຫ້ທຽງແວງວ່າດ້າພຣະມຫາອປຣາຊໄກເປັນໃໝ່ເມື່ອໄກ ຈະທຳການ  
ອໝາງໄກຍ່າງທັນໜັງພວະອອກທຽງວົງເກຍ້າ ສົມເກົ່າພຣະເຈ້າທ້າຍສະໜັບ  
ຈົງທຽງພຣະວາຊກໍາວິທະໄຫ້ເພັນເຮັດວຽກໂອຣສເປັນຮັບທາຍາຖ ແຕ່  
ເພັນເຮັດວຽກໄນ້ເຕັມພຣະໄທບ ກວຍເຫັນວ່າພຣະມຫາອປຣາຊຄວາມເປັນ  
ຮັບທາຍາຖ ເພຣະເຫຼຸນພອພຣະໜ້າເພັນເຮັດວຽກຄວບຄຸມບົນຫຼາຍ  
ອອກທຽງຜົນວົງແລວັກເລີຍທຽງເປັນວິທະໄໝ້ ໄກສົນວົງໃໝ່ ຄຣົນ  
ຄະນະບົນຫຼາຍ ພ.ຄ. ໨໨໭៥ ສົມເກົ່າພຣະເຈ້າທ້າຍສະໜັບປະໜວຫັກຈະສວຽກຕ  
ຈົງທຽງມອບເວນວາຊສົມບົດພຣະວາຊທານເຂົາພາວຍ້າວົງໄອຣສພຣະອອກ  
ກລາງ ເຂົາພາວຍ້າວົງວ່າພຣະມຫາອປຣາຊຄອງໄຟຍອມ ກົດຢ່ານກັບເຈ້າ  
ພາປ່ຽນສົວ່ວ່າໃຫ້ເກົດທີ່ຄົນຕົງຄ່າຍໃນພຣະນຄຣາຍ ຕລອດຄລອງປະຕູ  
ເຂົາເປັນທີ່ແກນວັງຫລວງກັບວັນນີ້ ພຣະມຫາອປຣາຊກີ່ໃຫ້  
ຄ່າຍຂັ້ນທາງຂ້າງວັນນີ້ນ້າງ ຕະເຫຼີມກັນມາແຕ່ເວລາສົມເກົ່າພຣະ  
ເຈ້າທ້າຍສະໜັບປະໜວວົງໆ ພອສວຽກຕລົງຍັງໃໝ່ທັນຈະໄກສົງພຣະ  
ນມຄພ ກົດກຽມບັນຫຼາຍໃນອົງກັນທ້າຍວັນພຣະມຫາອປ  
ຈົງນີ້ໃຫຍ້ໄກ້ຮອງວາຊສົມບົດ ຖຽງພຣະນາມວ່າ “ສົມເກົ່າພຣະມຫາ  
ອວນວາຊທີ່ວາງໆ” ແຕ່ຄົນທັງຫລາຍກາຍຫລັງເຮັກກັນເປັນສານັ້ນວ່າ  
“ຂູນຫລວງບໍລິມໂໄກຍູ້” ບ້າງ “ພຣະເຈ້າອູ້ຫວັນພຣະບໍລິມໂໄກຍູ້” ບ້າງ

• ໃນທັນສື່ພຣະວາຊພົມຍາວຕາຣາຂານພຣະນາມວ່າ ສົມເກົ່າພຣະນມຣາຊທີ່ວາ  
ພົນທັນສື່ຂຶ້ນແຕ່ງໃນຄຣັນນັ້ນຫລາຍຈົນນັ້ນ ຄືອຳກຳໃຫ້ກາງຂູນຫລວງຫວັດແລກຄວອກຍ່າໄປ  
ເນື່ອງລັງຄາເຢັນຕົ້ນ ໄຫພຣະນາມວ່າ ມາຫຼຣມຣາຊທີ່ວາ ຂາວລັງຄາຈຶ່ງເຮັດວຽກພຣະນາມວ່າ  
ພຣະເຈ້ານໍາຮມຣາຊ.

ຕົກກລາງເມືອງຄຣິສມເຕົ້າພຣະເຈົ້າຮມໂກຍ້ຽບກັບເຈົ້າພາອກຍເຈົ້າພາປ່ານສວົມຄວງນ ໃຫຍ່ງລວມຢືນກວ່າຕົກກລາງເມືອງໜຶ່ງເຄີຍປ່າກງູໃນກຽງຄຣອຍຸທຂໍາຍາມແຕກອົນ ເໝີອັນເຊັ່ນຄຣິສມເຕົ້າພຣະເຈົ້າປ່າສາທທອງຮບກັບສມເຕົ້າພຣະເໜ້ຍງົານິວາຊັກຖື ຄຣິສມເຕົ້າພຣະນາວຍນໍ້ຮບກັບສມເຕົ້າພຣະຄຣືສ່ຽວນານິວາຊັກຖື ກໍເປັນແຕ່ຍາຈໍເຂົ້າໄປປັນພຣະວາງໜລວງ ວັກນັພລາເຕີຍວາເສົ່ວງຄົກ ຄຣິສມເຕົ້າພຣະເຈົ້າປ່າສາທທອງໄຕ້ຂໍາວາຊກາຮເປັນພຣະພວກເກອບໜົດ ຄຣິສມເຕົ້າພຣະນາວຍນໍ້ຂໍ້າວ່າຊກາຮທີ່ໄມ່ທັນຮູ້ເຫັນເກຍວ່ອງຂອງໃນກຽງກົມື້ນາກແຕ່ຄຣິສ່ຽວທະວຽນກາຮທີ່ຈະຮັບຜຸ່ງກັນມາຫລາຍວັນ ດັງຕັ້ງຕ່າຍຕົກກລາງເມືອງໂຍ້ຍເນັດແນຍ ພວກຂໍ້າວ່າຊກາຮວັງໜລວງເຂົ້າກັນເຈົ້າພາອກຍເຈົ້າພາປ່ານສວົມຄວງແທນທັນ ຄຣິສມເຕົ້າພຣະເຈົ້າຮມໂກຍ້ຽບກັບໃໝ່ໃນຄຣິສ່ຽວນິ້ນຈະ ພວກຂໍ້າວ່າຊກາຮວັງໜລວງຈົງດູກກຳຈັດເລີຍໃນຄຣິສ່ຽວນາກວ່າຄຣິສ່ຽວໃໝ່ ທີ່ເຄີຍປ່າກງູນາມແຕກອົນ ພວກສມພລບ່າວ່າໄວ່ອຸ່ງຜູ້ທີ່ກຳຈັດລວ່າທີ່ຕອງຕາເບີນໄວ່ໜລວງທຳກາຮໜັກ ເຊັ່ນເປັນຕະພູນເກຍວ່ອງຫຼູ້ໜ້າງເປັນທັນ ຕາມປະເພດກີກາຮລັງໂຍ້ຍພຣະພວກຜູ້ເປັນລໍຕ່ຽງສມບົດ ກໍພາກນໍຫລົມຫນໍກະຈະຈັດກະຈາຍໄປຈາກພຣະນກຮັບປັນອັນນາກ ຈົງເປັນແຫັດໃຫ້ພຣະນກຮັບນຳກຳລັງລັງ ຈັນເຫັນໄດ້ໃນຈົກໜາຍເຫັນທ່າງ ທີ່ຄຣິສ່ຽວຍັງມີປ່າກງູນຍູ່ ເຊັ່ນເມື່ອງນພຣະພາກງານຫລວງໂຍ້ຍເທັກ ພຣະວາຊີຄາສມເຕົ້າພຣະນາວຍນໍ້

ເມື່ອບັດ ດີ ໃນຮັດກາລສມເຕົ້າພຣະເຈົ້າບຣນໄກຍູ້ ປຣາກງວ່າຄນາທ  
ກະບວນແຫ່ງຍໍ ២០ ຄນ ດີ ຕົວນໍາຄວາມຂ່າຍກາຍບັງຄມຖລດາມວ່າຈະ  
ໄປໂປດໃຫ້ທຳອ່າງໄວ ທົ່ວໂປດໃຫ້ຄອນເອັນລົມພຣະວາຈວັງໄປເຈົ້າ  
ກະບວນແຫ່ງ ຄວາມປຣາກງວິກແຫ່ງ ດີ ໃນໜັງສູ່ພຣະວາຈພິ່ງຍາວຄາວວ່າ  
ທົມາໄນ້ຊ້າເສັດໃຈໄປນມັດກາຣພຣະພທນຍາທ ອີ່ຊ້າງຫລັງພວກໃນຊາວ  
ບ້ານສຸວນພູ້ ຄມກັນປະມານ ៣០០ ພັງອາຈເຂົ້າປັ້ນພຣະວາຈວັງ  
ດີ ດັ່ງຕົ້ງຮັບຝ່າຍກັນທັນກັນພວກໃຈຈິງແຕກພ່າຍໄປ ເຫດເຫດ່ານເປັນ  
ອາຫາຮົດໃຫ້ເລີດເຫັນຫຼັກວ່າ ເກີເພວະກຳລັງໄພວິພລໃນພຣະນຄຣ  
ນິ້ນອຍ ຂ້າວະກາຮ່າງເປັນເຫັນເຖິງຄົບບັງຫຼູ້ຫາວະກາຮ່າງ ຕັ້ງແຕ່  
ເສັນາບົດລົງມາ ກລວນເປັນແຕ່ຕວຕັງຂົນແກ່ນຝ່າຍທຸກກຳຈັກໄປ ຍັງ  
ໄຟຄຸນເຄຍວາງກາຮງານເມືອງ ດ້າຫາກວ່າມີຄົກສົງຄຽມຕ່າງປະເທດ  
ມາໃນເວລານັ້ນກະຈະລຳບາກນາກທີ່ເຫັນ ແຕ່ພເວີ້ນໃນສົມບັນນິຕ່າງ  
ປະເທດທີ່ໃກລເຄີຍກຳກາລງເສື່ອມກຣານຫຼົດໂຫມອຍ່າງມີກຳນົດ ດັ່ງເຫັນ  
ກຽງກົມພູ້ຫຼັກກໍາທອງຍອມຂຶ້ນໄທຢ ໂດຍໄມ້ຕົ້ງຮັບຝ່າຍປຣະປ່ຽນ  
ປະກາຣໃກ ເມືອງລັງກາກ໌ໜົນສົນສົມດວງຄໍ ຕັ້ງນາງຂອພຣະສົງຜ່ານໄທຢ  
ໄປໃຫ້ບົນຍົກ ແມ່ພຳມັກກໍາທອງໜັນມາງໝອງໃຫ້ໄທຢ່າງສົງເຕຣະກໍ  
ເພວະເກີຈາລຸດຂົນໃນບ້ານເມືອງ ດ້ວຍເຫດຖົນເມືອໃນແຜ່ນຄົນ  
ສມເຕົ້າພຣະເຈົ້າບຣນໄກຍູ້ຈີງປຣາກງວ່າເຍົຍຮົບຮົມຫຼັກຍາ ວ່າງໆ  
ເຮືອງກວ່າປະເທດຄອນທີ່ໃກລເຄີຍໂຄຍຮອບ ແຕ່ທົງນັນເປັນເວລາ  
ກຳລັງເມືອງໄທຢ່າງຫຼົດໂຫມ ມ້າເໜີມອນແຕກອົນໄມ່.

- ບ້ານສຸວນພູ້ຫຼັງວັດພຣະເຈົ້າພັນເຈີງ.



## ແຜ່ນຄົນສນເຕີພຣະເຫັນໂກຍູ້

ມັງສາອ່ອງທີ່ໄດ້ຂຶ້ນໄວ້ໃຫ້ເກີ່ມເພີ້ພັນມໍາ ຈຶ່ງໃຫ້ຈານເມືອງສີເຮັນຜູ້ຊັງ  
ໄຟເຂົາດວຍມັງສາອ່ອງມາຮ່ວມມະນຸດທະບຽນທີ່ເມືອງຫັງໝາວດ ແລ້ວ  
ເລີກກອງທັກລົນໄປເມືອງອິ້ນວະ ເຈົ້າເມືອງສເຮັນມາອີຍ່ເມືອງຫັງໝາວດ  
ຈະຫາກວານຊີຍ ໃຫ້ເຫັນສົບສວນໃໝ່ກຸມມອງໜູ້ທີ່ໄຟເຂົາດວຍມັງສາອ່ອງ  
ຕ່ອງໄປ ພວກມອງໜູ້ເຈົ້າເມືອງໃໝ່ນິ້ນບົກມົກ ກໍໂກຮັບແຄນພັນພາ  
ກັນກຳເຮັບຂຶ້ນ ຂີ່ເຈົ້າເມືອງສເຮັນທຳມາວ່າການເມືອງຫັງໝາວດຈໍາເສີຍ  
ອີກຄົນ ແລ້ວຕົວວ່າພັນກັນຈະຍົກກອງທັກລົນມາຢ່າງປ່ວມ ວ້າ  
ໄຟຮ່ວມການໃຫ້ຕົກຄົງຂັ້ນນີ້ ພວກມອງໜູ້ເມືອງຫັງໝາວດຈີ່ຄືດອ່ານ  
ຈະຮ່ວມກັນຕ່ອງສົ່ງພັນມໍາ.

ຂະແນນນັມພຣະກັງຫຼັບ ຈົ່ງວ່າສະລ່າ ເປັນໄທຢູ່ ບວ່າງ  
ທີ່ກັນອະເຈີນໃນເຂົວເໝັ້ນເມືອງຫັງໝາວດ ວິວໆຈາກມາກ ພວກສາ  
ນີ້ຍືນວ່າເປັນຜົນບຸນ ຄູ້ວິເຄີຍຂອງພຣະສະລ່າເດືອງກາແພວ່ຫລາຍ  
ວ່າມີທີ່ມີແລດຍ້ອງກະກັນພັນໜ້າຕໍ່ເປັນຕົ້ນ ພວກກວມກາຮມອງເມືອງ  
ຫັງໝາວດກາຕັ້ງແສວງຫາຜູ້ຊັງຈະເປັນຫົວໜ້າມາຫຼຸຍືດຕ່ອສັພົມໍາ ຄຣົນ  
ຮູ້ຂ່າວຄຸນວິເຄີຍຂອງພຣະສະລ່າ ໃຫ້ສັບສວນຕ່ອງໄປ ໄກສົ່ງວ່າເປັນນັກ  
ອຸອນເຈົກການ ອາວພຣະເຫັນວ່າອຸອນຈົ່ງເປັນຂົບແລວຫຼຸບໜີ  
ສູງໄປ ພວກມອງໜູ້ມີຄວາມບິນທີ່ ພາກນີ້ໄປວິຈວອນພຣະສະລ່າໃຫ້ລາ  
ສຶກຂາຍທ ແລ້ວເຫຼື່ອນວ່າວ່າງໝາກາຮມືອງຫັງໝາວດ ຂ້ານນາມວ່າ  
ສົມົງທີ່ ຕ່ອນໄຟ້ພຣະເຫັນວ່າໃກ້ອົງທັກພັນມາຢ່າງປ່ວມ

## ສັງຄຣາມຄວງທີ່ ໨ ຕອນທີ່ ໨

๓๗๗

ສົມັງກອບເປັນຫວັນນໍາຮັບພຸ່ງພຳພໍາຂ່າຍແພື່ໄປ ພວກນອມລູ່ເກີ້ນປະຈັກ໌  
ນຸ້ມູ່ລູ່ງວິວິກິຫາວຽກຂອງສົມັງກອບ ກີ່ເຊື່ອໃຫ້ຮ້າສາລີເສດຖະກິບເປັນພະເວົ້າຫຼາຍຫາວັດ  
ກິດສົກທິກວາບດັ່ງທີ່ເມື່ອມອຸ່ນໃຫຍ່ນອີຍທິງປົງກີ່ພາກັນມາອ່ອນນັ້ນ  
ຢອມເຂົ້າຕ້ວຍສົມັງກອບເປັນອັນນັ້ນ ສົມັງກອບຈີ່ຕັ້ງທີ່ນັ້ນນາງກຣມໜ້າງ  
ຄນ. ທີ່ຈຶ່ງເປັນຫວັນນໍາໃນພວກໄຕໄປເຊື່ອເສີ່ມາຄຣອງເມື່ອງ ແລ້ວ  
ຍກລູ່ກສາວໃຫ້ເປັນກວຽຍາຕ້ວຍນັ້ນ ໃຫ້ເປັນທີ່ພຣະຍາທະລະ ຕຳແຫ່ນ່ງ  
ອຣຣຄມຫາເສັນາບດີ ແລ້ວລົ້ມຣາຈສາສົນເຂົ້າມາຍັງກຣູກ່ຽວຂ້ອຍທີ່ມາ  
ແລ້ມເມື່ອງເຊື່ຍັງໃໝ່ວ່າ ເກຍວນຈາກວັງຄ່ອງພຣະເວົ້າຫຼາຍຫາວັດແຕ່ປົງ  
ກ່ອນໄກ້ກຣອບຄຣອງເມື່ອງຫຼາຍຫາວັດ ຕັ້ງຈານລູ່ປະເທດເປັນອີກຮອຍ່າງ  
ເກີມແລ້ວ ພຣະເວົ້າຫຼາຍຫາວັດຈະໄຄຣ່ານີ້ທາງພຣະວາງໄໝມຕົກັບກຣູກ່ຽວ  
ຂ້ອຍທີ່ມາແດ່ເມື່ອງເຊື່ຍັງໃໝ່ວ່າໃຫ້ເປັນທອນແຜ່ນເຕີຍວັນ ເພວະອັນນັ້ນ  
ຂອງຈາກວັງຄ່ອງໄປອົກເສດຖະກິບເປັນນັ້ນເຫັນ ຈະໄດ້ເປັນລົ້ມພັນນີ້ກຣກນັ້ນໄປ  
ກາຍນໍາ ສມເຕີ້ງພຣະເວົ້ານຽມໂກຍູ້ທຽບຂັດເຄີຍ ມາຫຼາຍກວາງສາສົນ  
ສົມັງກອບໄໝ່ ແຕ່ພຣະຍາເຊື່ຍັງໃໝ່ວ່ອງຄໍາພົງທັງຕົວເປັນອີກຮມາໄມ່  
ໜ້ານັ້ນ ນິຍມຍົກພຣະເວົ້າຫຼາຍຫາວັດກົດຍົມຍົກຂີດາອັນນີ້ນາມວ່ານາງ  
ສັອງທີພິໃຫ້ໄປອົກເສດຖະກິບເປັນນັ້ນເຫັນ ໂດຍປະສົງຄ່ອງເປັນໄມ່ກວ່າ  
ກົດມີອົງຫຼາຍຫາວັດສົບໄປ.

---

ກຣມສມເຕີ້ງພຣະປຣມານຸ່ຫືດ ແລ້ວ ລົບນັ້ນກຣມສມເຕີ້ງພຣະປຣມານຸ່ຫືດ ແລ້ວ ຍຸດທີ້ກັບ  
ພິ່ງຫາວຽກພມ່າ ຊ້າພເຈົ້າຈົ່ງອຸນຸມຕິກາມ.

# ແຜ່ນຄົນສມເຕົ້າພວະເຈ້ຍຮມໄກຍຸ້ງ

คงแต่ก่อน ที่แท้ความซ้างหลังเป็นตนเหตุที่พระเจ้าอังวะแต่งทศ  
มา เขากำมือที่จะมาขอพระคดีนักล่าวพอกลับเกลือนมให้  
ปรากฏความประลังค์เพรียล้ายเท่านั้น ควบมอญเป็นขบถท่อฟู่  
ครองนี้ใหญ่หลวงยังกว่าที่ไก่เดียวประภาภูมิแต่ก่อน เพราะเป็นเวลา  
พม่ามีกำลังน้อย แล้วต้องสู้รบพอกการแซงข้อทาง ๑ กวาร  
เพียงแต่โดยลำพังมอญพม่าก็เต็มสู้อย่างแล้ว ถ้าไทยไปช่วยมอญ  
เข้าด้วย กเห็นว่าคงจะต้องเสียเมืองพม่าเป็นเทบงแท้ไม่มีที่  
สักอย่าง พม่าจึงพยายามหนุนหนែนให้ไทยมิให้ไปเข้ากับมอญ  
เหตุนั้นเป็นที่หวังของพม่าที่จะให้ไทยช่วยตนถูกที่จะมิให้ไทยไปเข้า  
ช้างสัตруนั้น พิราณภาคในเวลานั้น เห็นนักอ้างแต่ว่ามอญเข้า  
มาอยู่ในเมืองไทยมาก ถ้าพวกลมอญทางโน้นเป็นใหญ่ไก่สำเร็จ  
คงประลังค์ มอญในเมืองไทยก็คงจะกำเริบชนตามกัน ถ้ามิไป  
ชักโงเงามอญทางโน้นเข้ามาช่วยคิคร้ายต่อไทย ก็คงพากัน  
อพยบกลับไปข้านเมือง ไม่ยอมอยู่เป็นชาของไทย คงอยู่ในไม่  
เป็นประโยชน์แก่ไทยทั้ง ๒ สถาน บางทพระเจ้าอังวะยอมสัญญา  
ว่าจะแบ่งขันหัวเมืองมอญให้แก่ไทย ทดแทนการทช่วยเหลือ  
อย่างไรก็ข้างก็จะเป็นได้ มาคิดถ้าหากว่าครั้นสมิงก็ไม่ได้  
คงตัวเป็นพระเจ้าหงษายาวกตเสมอสมเกื้อพระเจ้าบรรมไภษฐ ไทย  
ก็เห็นจะเข้ากับมอญ ถ้ามิฉนั้นก็คงไม่เข้ากับพม่า ถ้ายังเป็น  
แผ่นดินสมเด็จพระนเรศวโร ถ้าเม่นคินสมเด็จพระนราษฎร์ก็จะมีผล

ກໍເຫັນຈະໄປໜ່ວຍນອງຢູ່ພນໍາເປັນແນ່ ແລະ ຄຸກເນື້ອງພນໍາໃນຄວາມ  
ເອງ ແຕ່ກາຣທໍສົມທອຕີກວ້າເປັນພຣະເຈົ້າທ່າງໝາວດີ ເປັນຂ້ອຂ້າວງ  
ອີ່ຍ່າງລຳຄັ້ງ ແໜ້ອນກັບທັດທ່ານທາງເສຍນໃຫ້ໄທຢ່ວຍ ເພຣະເຫດ  
ທໍສົມທອຕີກວ້າເສັມຂໍໄນ້ອ່ອນນັ້ນ ແຕ່ຝ່າຍໜ້າພນໍາມາວິງວອນອ່ອນ  
ໄອນໄຟ່ເກີນສົກສົດເໜືອນແຕ່ກ່ອນ ສມເຕົກພຣະເຈົ້າບຣນໂກຍູ້ຈຶ່ງກວດ  
ຮັບທາງໄມ້ກ່ຽວມໍາ ແລ້ວກວດແຕ່ງໃຫ້ພຣະຍາມມາຮັບເປັນຮາຊູທຸກ  
ພຣະບັນບຸກເປັນອປົກທຸກ ພຣະສົງວົມໄມ້ກ່ຽວເປັນກ່ຽວທຸກ ເສີ່ງພຣະວາງ  
ສັດສົນແລະເຄຣອງວາງຂບວດນາກວາໄປເຮືອງທາງພຣະວາງໄມ້ກ່ຽວຕອບແກນ  
ພຣະເຈົ້າອັຈະວະ ໄທຍກັບທຸກພນໍາໄປຄັ້ງກົດກົດພົກເລືອງກາແພວ  
ຫລາຍວ່າ ໄທຍຈະໃຫ້ກອງທັພໄປໜ່ວຍພນໍາ ຄຽນທຸກໄທຍໄປດັງເນັ້ນ  
ອັຈະວະ ເມືອນຂາລ ພ.ສ. ແລະ ພຣະເຈົ້າອັຈະວະກໍຖວັດທີໂສມນັດ ໃຫ້  
ຮັບຮອງເລີຍດຸກເປັນເກົຍຮົມຍົດ ຖການທັດເຜົ້າແລ້ວທຸລຸກລັບມາ  
ແຕ່ພຣະຍາມມາຮັບເປັນກ່ຽວທຸກ ພຣະບັນບຸກບໍ່ຢູ່ຈົດັງອີງກາຣມເສີ່ຍ  
ກລາງທາງ ໂ ດົນ ກລັບມາຄົງກວງ ແຕ່ພຣະສົງວົມໄມ້ກ່ຽວທຸກຕອນ  
ເຕີຍວ ເຮືອງຮາວທີ່ໄທຍເປັນໄມ້ກ່ຽວພນໍາເປັນຢູ່ເພິ່ງນັດອນ ຊ.  
ຝ່າຍພວກມອງທັກເປັນອົກ ເມື່ອຮັບຮົມກຳລັງຮັບໄດ້ນັກ  
ແລ້ວ ສົມທອກບັນຍາທະລະກົບກອງທັພຂົນໄປຄົ່ນເປັນພນໍາ ຈີນ  
ໄປຖື່ກົດັນດັງໜ້ານີ້ອັຈະວະ ປະຈຸບັນເມືອງທຸກໄທຍໄປດັງ ສົມທອ  
ໄດ້ຈ້າວ່າກອງທັພໄທຍໄປໜ່ວຍພນໍາ ກໍດອຍທັພກລັບລົງມາ ຕ່ອມາ  
ນີ້ເຫດເກີດຂົນໃນການຂອບຄວ້າຂອງສົມທອ ກ້ວຍນາງມເຫັນເກີນຊັ້ງເປັນ



## ແຜ່ນດິນສົມເຕັ້ງພຣະເຈົ້າບຣມໂກຍູ້

ຝ່າຍພຣະຍາທະລະເມຄີ່ງໄກແນອງຫ່າຍຫວັດແລ້ວ ກົດັກຕົວເປັນ  
 ພຣະຍາຫວັດ ຕັ້ງນອງໜາຍຄນໃຫຍ່ເປັນອຸປະາສາ ຕັ້ງນອງຄນເລັກ  
 ເປັນທົດຕະບັນ ຄຽນຫວາຍວ່າສົມົງທອ້ອນມາອຸຍ່ໃນກຣັງຄຣູຍຫຂໍາຍາ  
 ເງວ່າມາຫຼຸດຂອງທັພີ່ໄທຍອອກໄປໜ່ວຍ ຈົນຄົກວັກຍາເຂົ້າມາຫຼຸດ  
 ສົມເຕັ້ງພຣະເຈົ້າບຣມໂກຍູ້ ກຳລັວໂທຍສົມົງທອ້ວ່າເປັນຄນອົກຕໍ່ຢູ່ນ  
 ແລະເຊື້ອໜາຕີເຫວັນຮາມ ເປັນເຕັ້ງເຫັນວ່າລວມຜູ້ອັນ ໄມສົມຄວຣະ  
 ທຽງໜີບເລີຍທຳນັ້ນບໍ່ຮັງ ຂອໃຫ້ປະຫຼາກສົ່ງວິທະເສີຍ ສົມເຕັ້ງພຣະເຈົ້າບຣມ  
 ໂກຍູ້ໄກທຽງກວາບຄຸກວັກຍາ ເຫັນຈະຄລາຍທຽງຊັດເຄືອນນັ້ນ ດ້ວຍ  
 ພຣະຍາຫວັດວ່າງກວິຍາອ່ອນນັ້ນ ໄມຕົ່ນເສັມອເໜັນກັບສົມົງທອ ແຕ່  
 ທຽງພຣະວາຈີ່ວ່າສົມົງທອໄໝໄໝເປັນຫັກສັກສົກກົບກຣັງຄຣູຍຫຂໍາຍາ  
 ຈະປະຫຼາກສົ່ງວິທະເສີຍຫາກວ່າໄໝ ຄຽນຈະເຂົ້າໄວໃນກຣັງ ຈະເປັນ  
 ເຊື່ອງຈຳຄາງູ້ຍໍ່ໄໝແລ້ວ ຈຶ່ງໂປຣດີໃຫ້ເອາຫວ່າສົມົງທອສັງລົງເວຼວ  
 ລຳເກາໄໝປ່ລ່ອຍເສີຍຕ່າງປະເທດ ສຳເກາພາໄໝປ່ລ່ອຍທີ່ເມື່ອຈີນ  
 ສົມົງທອພຍາຍາມກລົມນາເນື້ອງເຊື່ອງໃໝ່ໄກ ກເລຍອູ້ທີ່ເນອງ  
 ເຊື່ອງໃໝ່ທີ່ອມາອີກຫັ້ນານ.

ເຊື່ອພຣະຍາຫວັດ ຢື່ນຄົກວັກຍາເຂົ້າມາຄວາຍສົມເຕັ້ງພຣະເຈົ້າບຣມ  
 ໂກຍູ້ກວຍເຮັດສົມົງທອຄັກລ່າວມາ ຈະໄກໂປຣດີໃຫ້ນຄົກວັກຍູ້ສັນ  
 ບົດກຣັງຄຣູຍຫຂໍາຍາຕອບໄປວ່າກະໄວຫາຍວາກວ່າໄໝ ແຕ່ເຊື່ອພຣະຍາ  
 ຫວັດຫວັດທຽບວ່າລົມເຕັ້ງພຣະເຈົ້າບຣມໂກຍູ້ມີຮັບສິ້ນໃຫ້ເນຣເທດສົມົງທອ  
 ໄປເສີຍຕ່າງປະເທດແລ້ວ ເຫັນວ່າໄທຍນີໄກເປັນລົ້ກສັນທ່ວງ ຈຶ່ງ

## សង្គមរងកំណើន

୩୭

ให้เกณฑ์กองทัพที่จะไปต่อเมืองพม่า ให้ทั่วบ้านคุณทัพยกจำนวน  
พล ๒๐,๐๐๐ อิปร้าคำกงกองทัพเรือจำนวนพลอีก ๒๐,๐๐๐ ยกขึ้น  
ไปพร้อมกันเมื่อปลายบ่มเมย พ.ศ. ๒๒๔๓ พม่าท่ามกลางท่านทานกำลัง<sup>น้ำ</sup>  
มองไม่เห็นกอขหนาแน่นไปโดยลำดับ งานของทัพมอมแม่นเข้าไปตั้ง<sup>น้ำ</sup>  
ลงในเมืองอังวะไว้ พม่าสู้รบอยู่จนสนเสียบยงอาหารกเสียเมืองอังวะ<sup>น้ำ</sup>  
แก่นเมญ เมืองเชื่อม ๕ ขัน ๒ ก้า บมະແນ พ.ศ. ๒๒๔๔ อิปร้า  
จึงให้ทั่วบ้านคุณกงกองทัพจำนวนพล ๗๕,๐๐๐ ตั้งอยู่ที่เมืองอังวะ<sup>น้ำ</sup>  
เพื่อจะได้ป่วยป่วยหัวเมืองพม่าแล้วไทยให้ญี่ปุ่นได้มารุ่มนั่น  
ต่อไป ส่วนอิปร้าชายังไม่ไว้ใจไทย เกรงว่าจะยกกองทัพออก  
ไปช่วยพม่า จึงถอยทัพกลับลงมาเมืองหงษากว่าด้วย พาເຊາພຣະເຈົ້າ<sup>น้ำ</sup>  
อังวะกับเจ้านายในราชวงศ์พม่าซึ่งชาติเกทเมืองอังวะลงมาเมืองหงษากว่า  
วันกวบยันสันเชิง เมืองอังวะแล้วหัวเมืองพม่าท้อญี่ปุ่นแล้วก็ตก<sup>น้ำ</sup>  
อยู่ในอำนาจมอมแม่นมาก.

ขะเมืองเมืองอังวะแก่นเมญครองนน มีพม่าคน ๑ เป็น<sup>น้ำ</sup>  
พราณ ซึ่งว่ามังอ่องไจยะ ได้เป็นกันนันข้านมุตโซโภฯ ไม่ยอม  
อ่อนน้อมต่อมอมแม่น กิรนพวงมอมแม่นทราชษาเมืองอังวะออกไปตั้งกอง<sup>น้ำ</sup>  
เก็บส่วย สั่งมังอ่องไจยะให้ตั้นราชบัญชนมุตโซโภມาเสียส่วย

• คำว่า อง ภาษาพม่าเปลี่ว ขณะ คำว่า ใจยะ นั้น ก็คือคำว่า ใจยะ ภาษา  
บ้านนั้นเอง บ้านมุทใช้ใบ แบลว่า บ้านนายพราน อยู่ข้างฟากตะวันตกแม่น้ำเอราวัต  
ท่างเมืองอังวะสัก ๒,๐๐๐ เส้น เดียวจะเรียกว่าบ้าน ชเวโนီ.

ຕາມປະເພດ ມັງອອງໄຈຍະກ່ຽວບ່ຽນສົນຄພຣົກພວກໄກປະມາດ ៤០ ດືນ ຍາກນາບໍລິນກອນມອງທີ່ໄປເກີບສ່ວຍ ຜ່າພວກມອງທາຍໝາດທຳກອງ ແຕ່ເວັນມອງລົມຕົ້ມວ່າເປັນແຕກອອງໄຈມາຢັດເນີນສ່ວຍ ຕັ້ງ ນາຍກອງຈຶງເຮັກຜູ້ຄັນພາກັນຍກອອກໄປໜາຍວ່າຈະຈີ້ ມັງອອງໄຈຍະກ່ຽວບ່ຽນພວກມອງລົມຕົ້ມທາຍແຕກຫຼິນນາອີກ ຄວາມທຽບດັດຕະບຸນຊາຍກ່າວເນື້ອງອັງວະເໜີເປັນກາວໃຫຍ່ຈຶ່ງໃຫ້ກອງທັພຍກອອກໄປ ແຕ່ທາງ ໂອນພວກພຳເຫັນມັງອອງໄຈຍະອັງອາຈາລ້າຫາຍຸ ກໍພາກັນເຂົ້າມາເປັນພຣົກພວກມາກົນ ຜ່າຍກັນຕ່ອງສູ່ທຳກອງທັພມອງແຕກພ່າຍນາອີກພວກພຳກໍເກີດເຊື້ອດີວ່າມັງອອງໄຈຍະເປັນຜູ້ມີໜູ້ຈະກັບໜັນເນື້ອງໄກ ອົບຕົພທີ່ໄປໆ ໃຫ້ພວກພຳກໍເປັນພາກັນນາເຂົ້າຕ່າຍມາກົນເປັນຫລາຍໜົນ ມັງອອງໄຈຍະຈີ້ໃຫ້ສ່ວງເນື້ອງຂັ້ນທຳນຸ່າມຸກໂຫຼໄບ ຂານນາມວ່າເມື່ອຮັດນິສິກ ແລ້ວທີ່ຕົວເປັນໃຫຍ່ໃຫ້ນາມວ່າ ພຣະເຂົ້າລອງມິນຕະຍາຄື່ງ ແຕ່ຄົນທີ່ຫລາຍເວີຍກວ່າ ພຣະເຂົ້າລອງພູ້າ ແປ່ລວ່າ ພຣະໂພຊີສົກ ທັງໝ່ອງສົມຮພລອຍ່າທີ່ເມື່ອຮັດນິສິກນີ້ ຄຣັນເຫັນວ່ານີ້ ກຳລັງພອຈະທຳສົກຄວາມບຸກຮມອງໄກ ພຣະເຂົ້າລອງພູ້າກໍໄຫ້ມັງຮະຮາຊີຕະກົບຄົມກອງທັພມາຕົມເອງອັງວະ ເວລານີ້ກຳລັງທຽກໝາເນື້ອງອ່ອນແອລັງ ຕ້ວຍພຣະຍາຫຼາຍໝາວດີແບ່ງກອງທັພດອຸລົງມາເລີ່ມາກຕະບຸນສູ້ພຳໄນ້ໄກເສີຍເນື້ອງອັງວະແກພຳມາເນື້ອບະກາ ພ.ຄ. ២២៥៦ ພຳໄກທີ່ກໍເລີຍທານລົງມາຕົກເນື້ອງແບ່ງອົກເນື້ອງ ១ ພຣະຍາຫຼາຍໝາວດີໃຫ້ປະຈາກກອງທັພມອງຂົນໄປກໍເນື້ອງແປ່ງເນື້ອງອັງວະກໍ່ຫາໄກຕົນ

## สังคրามครองที่ ๒๖ ตอนที่ ๒

๓๑๕

มาวิก ไม่ ในขณะเมื่อพม่ากลับมารบทกันนี้ พระยาหงษ์ขาวตีเข้าใจว่า พม่าปะรังศรีทัศน์ตีด้วยความดุเดือด จึงให้ปัลพระชนม์พระเจ้าจังหวัดภูเขานายเชื้อพระวงศ์ศักดิ์ตรัชพม่าซึ่งขึ้นกีณาจากเมืองอังวะเสียทัศน์ การนันกลับไปเป็นประโยชน์แก่พระเจ้าอลองพญา ถวายเงื่อพวงพม่าทราบว่า สัญลักษณ์ราชวงศ์เติมแล้ว ก็ยังคงขอพระเจ้าอลองพญาหนักข้น พากันนิยมว่า พระเจ้าอลองพญา เป็นเจ้าเป็นนายของพวงพม่าทั่วไปทกแห่ง.

๔๓๗  
ครุฑงบกุญ พ.ศ. ๒๖๘๙ พระเจ้าอลองพญาภกิจทัพยกทพเรืองมาตุไกทงเมืองร่างกุง แลเมืองพลิมอันอยู่ปagan นำเอราวดี แล้วไปตเมืองสเรียมอันเป็นเมืองท่าค้าขายอยู่ปagan นำหงษ์ขาวตี ไกเมืองชุมพร พ.ศ. ๒๖๙๙ ครุฑไกเมืองสเรียมแลวภกิจทัพ ขันไปล้อมเมืองหงษ์ขาวตีไว ชนวนทัเมืองหงษ์ขาวตีเข้าแพงกำลัง อัคคคเลสบิยงอาหาร พระยาหงษ์ขาวตีเห็นว่า ราชามเมืองไวไม่ได้จะยอมอ่อนน้อมต่อพระเจ้าอลองพญาโดยดี แต่อบรชาภัยพระยา มงคลโดยมากไม่เห็นชอบทัวย จึงจำเป็นท้องท่องสูรภายเมืองไว ครุณเห็นผู้คนออกยกหงษ์ขาวตี พระยาหงษ์ขาวตีจงลองให้พระสังคม ราชากอกไปเริ่ราความเมืองกับพม่า ว่า จะขอเป็นไนคริเดชะ ยอนตัวยิศาแก่พระเจ้าอลองพญาทัวย พระสังฆราชากลับมา

- 
- เมืองนี้เดิมชื่อเมืองตะโกง พระเจ้าอลองพญาตีให้แล้วให้สร้างเมืองขึ้นใหม่ ยกล้อเมืองเดินอุดเมือง จึงให้ชื่อว่า เมืองร่างกุง พวงล้อเขินซึ้งเวียกว่าเมืองตะโกง จนทุกวันนี้.

## ແຜ່ນດິນສົມເຕົ້າພຣະເຈົ້າບຣນໂກຍງ

ແຊ້ຄວາມວ່າພຣະເຈົ້າລອດພູາຈະຍອມເປັນໄຟຕົ້ນ ພຣະຍາຫງຍາວຖືຈົງ  
ສົ່ງຂີດາອອກໄປລວາຍພຣະເຈົ້າລອດພູາກົມທີ່ວິ່າ ຄວນຄວາມນີ້ທວາຍ  
ດຶງອປະຈາເແພຣຍາມອຸນຸທິກປວງຕ່າງກົ້າໃຈ ພາກັນມາຕ່ອງວ່າພຣະ  
ຍາຫງຍາວຖືວ່າ ໃຫນໄດ້ຕາລັງກັນໄວ່ວ່າຈະຕ່ອສັ້າສັກ ແຫດໃຈງລອບໄປ  
ອ່ອນນົມເສີຍໂຄຍລຳພົງໄມ່ປຸກມາຫາຮາອກອົນ ພຣະຍາຫງຍາວຖືໃນ  
ໃຈມີຮູ້ທະຫວຼາຍໄກປະກາງໃກກີຕ້ອງກລັບຍອມຕ່ອສັ້ພຳເອິກ ອຸປະຈາ  
ຄາກວ່າພວກພຳເໜັ້ນພຣະຍາຫງຍາວຖືລູກສາວໄປລວາຍພຣະເຈົ້າລອດ  
ພູາຄົງຈະພາກັນປະມາທ ຈຶງຍາກອອງທັພ້ອອກໄປຢັນຄ່າຍພຳມໍາໃນ  
ເວລາກລາງຄົນ ມໍາພື້ນພຳລົມຕາຍເປັນອັນມາກ ດ້ວຍພຣະເຈົ້າລອດ  
ພູາເຂົ້າພຣະໄທບໍ່ວ່າພຣະຍາຫງຍາວຖືຈະຍອມອ່ອນນົມ ສັງກອງທັພ  
ພຳມໍາໃຫ້ຍຸດກາວຮັບສົງຍາມໄກ້ຕໍ່ວັນ ຄວນນົມອຸນຸຍາກ່ອອກໄປຈິງເສີຍທີ່  
ແຕ່ກວ່າພມາທລອມເນອງຮັງຈາວຕໍ່ນາກມາຍຫລາຍທັກວຽກນັ້ນ ພ່າຍ  
ແພັນອຸນຸແຕ່ພວກທີ່ຢູ່ຄ່າຍໜ້າງນໍ້າ ໄນໜ້າເທົ່າໄກພວກຂອງຂື້ນກົ້າພາ  
ກັນມາຊ່ວຍຮັບພື້ນພວກມອຸນຸແຕກກລົບເຂົາເນອງ ພຣະເຈົ້າລອດພູາ  
ຈົ່ງໃຫ້ກລົບເຂົາລົມເນື້ອງໂຄຍກາວດັ່ງ ແລ້ວຮັງໃຫ້ຕໍ່ມີອຸນຸງຫຍາວຖື  
ໄຟໄໝເນື້ອເກືອນ ທະບູນລູ ພ.ສ. ۲۷۰۰ ນັບເວລາທີ່ມອຸນຸທິກປັນອິກຮອຍໄຟໄໝ  
ຮັມ ລູ ພຣະເຈົ້າລອດພູາຊັດເຕື່ອງວ່າມອຸນຸໄຟມີຄວາມສົ່ຫຍ ຈົງ  
ໃຫ້ຂັບຮຽກມອຸນຸໄຟວ່າໄຟຮັ້ກໍເອົາໄປເປັນໜະເລີຍທົງສັນ ແມ້ນພຣະ  
ສົງນົກໄຟປ່ລືຄຍໍໄວ້ ວ່າເພຣະພຣະສົ່ງອະນາຈາເປັນຜ້ອອກໄປເຈົ້າໃຫ້  
ພຳມໍາຫັດເງື່ອພົງ ແລ້ວໃຫ້ເພາເນອງຮັງຈາວຖືເສີຍຕົວຍ ເມື່ອພຳມໍາໄກ

ສັກຄະນະ ຕອນທີ່ ۲۲ ຕອນທີ່ ۱

ຕະຫະກ

ເມື່ອງທັງໝາວດີແລ້ວ ປະເທດພຳມ່າຮັມໝູ້ໃນຈຳນາງພຣະເຈົ້າ  
ຂອດອພຜູ້ເໜີອນອຍ່າງພຣະເຈົ້າທັງໝາວດີແຕ່ກ່ອນນາ ແຕ່ພຣະເຈົ້າ  
ຂອດອພຜູ້ກລົມໝີໄປຕັ້ງເມືອງຮັນລິ່ງກໍເປັນຮາຊານ໌ ທານາຍູ້ເນື້ອງ  
ທັງໝາວດີຖາເມື່ອງອັງວະໄນ່.

ຝ່າຍກຽງຄວຸບອຸທ່ານາ ເມື່ອໃນແຜ່ນດິນສມເຕີພຣະເຈົ້າບ່ອນໂກຍ້ງ  
ບ້ານແນອງເປັນສັນຕິພູ້ໃນມີຄົກສົກຄະນະ ກາຣຕ່າງໆ ທ່າງປະປຸກຕິ  
ຈີ່ເປັນໄປໃນທາງບໍ່ເພື່ອພຣະວາຊາກລເປັນພັນ ເປັນທັນວ່າບ່ອນະປົງ  
ສັງຊຽດນໍາເຊີ່ມສັນຕິພູ້ໃນກໍາລົງທຶນທີ່ປົກກັກພົງອູ້ທັງທີ່  
ໃນກຽງ ۱ ແລ້ວເມື່ອງທັງປົງ ເປັນກາຣສໍາກັນທີ່ໄກປ່າກນູ້ວ່າທຽງ  
ບໍ່ເພື່ອມາຕອອກຮັບກາລ ເມື່ອພຣະເຈົ້າອດອງພຜູ້ຮັບພຸ່ງກັບມອງໃນ  
ຕອນຫລັງ ພວກມອງທີ່ພ່າຍແພັ່ມມ່າພາກັນແຕກໜີ່ເຂັ້ມາພົ່ງພຣະ  
ບ້ານໜໍາຫລາຍຄວາວ ກົ່ວປະກໃຫ້ວິວຕາມເຄຍ ພຣະວາຊາການທີ່ໃຫ້ຕັ້ງ  
ບ້ານເຮືອນອູ້ໃນຫຼານພຣະນຄຣ ເຊັ່ນທີ່ບ້ານໂພ່ສານຕັ້ນເປັນທັນ ຄົງໄຟ  
ທຽງທຽບກົດົກົດທີ່ກວາມເປັນໄປໃນແຜ່ນມອງມີເນັ້ນພໍາຫາກພວກມອງ  
ທີ່ໃຫ້ເຂັ້ມາໃນຕອນຫລັງນອຍ້ເນື້ອງໆ ແຕ່ກ່າງຈະຄົກເຫັນກັນໃນກຽງຄວຸບ  
ອູ້ທັງໝາວດີມອງກັບພໍາຫາກພວກພັນເພົມມາສ້ານານ ປະເທດວ່າຍິນນີ້  
ໜະນະ ປະເທດວ່າຍິນນີ້ຈະນະ ເປັນອາຈີນຕົ້ນນິກວຽກທີ່ຄຳນິ້ງ ສາ  
ໄຟກົນກວ່າມີບ່ຽນພິເສດຖະກິດຂຶ້ນໃນພວກພຳອີກໄນ່ ຈຶ່ງມີໄຕຄົກເຫັນ  
ວ່າກົກພມ່າຈະນີ້ມາດັ່ງເນື້ອງໄກຍວິກ.



## ແຜ່ນດິນສົມເຕີ້ພວະເຈົ້າບ່ນໄກຍູ້

ສົມເຕີ້ພວະເຈົ້າບ່ນໄກຍູ້ນີ້ພວະຮາງໂອຣສເບັນເຈົ້າພໍາ ๓ ພຣະອິນດີ  
 ພຣະອິນດີໃຫຍ່ທຽບພວະນາມວ່າເຈົ້າພໍາຂ່າວມານີ້ເປົ້າ  
 ທຽບສົດປັນາ  
 ເປັນກຣມຂຸນເສັນພົກພັນ ແລ້ວຕັ້ງເປັນພຣມຫາອຸປະານຸ  
 ພຣະອິນດີ  
 ກລາງທຽບພວະນາມວ່າເຈົ້າພໍາເອົາທັນ ທຽບສົດປັນາເປັນກຣມຂຸນອຸປະານຸ  
 ມັນຕໍ່  
 ພຣະອິນດີຍຸກທຽບພວະນາມວ່າເຈົ້າພໍາອຸທິມພຣ ທຽບສົດປັນາ  
 ເປັນກຣມຂຸນພຣົນຕ ແລ້ວຍຸກພຣະອິນດີເຈົ້າຫາຍຸກເຂອື້ອີກ ແລ້ວພຣະອິນດີ  
 ທຽບພວະນາມວ່າພຣະອິນດີເຈົ້າແຊກ ເປັນກຣມໜ້ນເທັພພົມພຣະອິນດີ  
 ພຣະອິນດີເຈົ້າມັງຄດ ເປັນກຣມໜ້ນຈິຕຣສຸນທຽບພຣະອິນດີ ພຣະອິນດີເຈົ້າ  
 ວົດ ເປັນກຣມໜ້ນສຸນທຽບພຣະອິນດີ ພຣະອິນດີເຈົ້າຢັນເປັນ  
 ກຣມໜ້ນເສັກດີພຣະອິນດີ ພຣະອິນດີເຈົ້າຕ່າງກວມ ແລ້ວພຣະອິນດີ  
 ກຣມໜ້ນເທັພພົມຫຼືບ້ານກັບພວະນຫາອຸປະານຸ ແຕ່ອີກ ๓ ກຣມນັ້ນເປັນ  
 ອີ່ ຄຽງທຶນພວະນຫາອຸປະານຸເອົາເຈົ້າກຣມປັດຕິກຣມເຈົ້າ ๓ ກຣມມາລັງ  
 ພຣະຫາວູ້າ ວ່າເຈົ້າຕັ້ງຂໍ້ໄທໃໝ່ມີຄເກີນບັນຄັກດີກຣມໄຟ່ກຸດ  
 ຫ້າມປຣານ ເຈົ້າ ๓ ກຣມຫາມາວູ້າ ງິງກຣບຖຸລົກລ່າວໂທໝພຣະນຫາ  
 ອຸປະານຸວ່າເປັນຫຼູກບໍ່ເຈົ້າພໍສັງວັດ ອັນເປັນພວະຫາຍາອິນດີ ຂູ້ອົງສົມເຕີ້  
 ພວະເຈົ້າບ່ນໄກຍູ້ ພົມຈາເປັນສັດຍ໌ ພຣມຫາອຸປະານຸຕ້ອງຮັບ  
 ພຣະຫາວູ້າ ເລີຍລືນພວະນິນໃນຮ່ວ່າງໂຖຍ ແຕ່ນັ້ນເຈົ້າພໍາທັງ ໂ  
 ພຣະອິນດີເລີຍເປັນອົກນິເຈົ້າ ๓ ກຣມຕໍ່ມາ ອົ່ມມາກຣມໜ້ນເທັພພົມ  
 ກັບເສັນຍົດກຣບຖຸລົກໃຫ້ທຽບທັງໃໝ່ເຈົ້າພໍາກຣມຂຸນພຣົນຕ ພຣະຫາ  
 ໂອຣສພຣະອິນດີຍຸກເປັນພວະນຫາອຸປະານຸ ແລ້ວເຈົ້າພໍາກຣມຂຸນພຣົນຕ

## ສັກຄາມຄຽງທີ ๒ ຕອນທີ ๒

ຕະຫຼາດ

ນັ້ນ ໃນາຄໜາຍເຫດຂອງຜົຮງວ່າພຣະອັນຍາໄກຮຍຜລາກເນີ້ນຢ່າງ ແຕ່  
ເສັ່ນໃຈໄປກຶ່ງຍາອັກຂຽນມັບອຸ່ນໃນສຳນັກສົງມົງແຕ່ຍິ່ງທຽງພຣະເຍວ່າ ພຣະ  
ໜູ້ໄທຍືນນິມທາງໜ້າພຣະສາສະນາເສຍເປັນພັນ ຂອນນາຈະເປັນຄວາມຈົງ  
ຈົງເປັນແຫດໃຫ້ທຽງນັກນ້ອຍ ເກື່ອງວ່າທ່ວງທີ່ພຣະວາຊວງຕີໄມ່ປ່ອງດອງກັນ  
ເກຣງຈະເກີດຄວາມລຳຂາກໃນວັນນໍ້າ ງີ່ທຳເຮືອງວາງໜັກຮາບຖລຂອພຣະ  
ອັກຕີ ອ້າງວ່າສົມເຕົ້າພຣະເໝ່ອງຈູາເຈາພາກນຸ້ານອນຮາຍໜັກຕົ້ນມີມີມີມີມີ  
ຂອໃຫ້ທຽງຕັ້ງເປັນພຣະມຫາອຸປະານຸ ສົມເຕົ້າພຣະເຂົ້າຮົມໂກຍູ້ທຽງຂັ້ດ  
ເຄືອງ ດຳວັດວ່າເຈົ້າພາກນຸ້ານອນຮາຍໜັກຕົ້ນນີ້ໄດ້ໂຄເງົາ ທາສຕີ  
ບໍ່ຢູ່ຢາແລດ້ວຍມີກີ່ ດາວໂຫຼດຂອງແຜ່ນດິນບານເມືອງກົຈະ  
ເກີດໄວຍພົບຄົບຫຍາຍເສີຍ ແລ້ວເລີຍຮັບສົ່ງໃຫ້ເຈົ້າພາກນຸ້ານອນຮາຍໜັກ  
ມັນຕຽບໄປທຽງຜົນວັນເສີຍຂໍ້ອ່າຍໆໄກກົດຂວາງ ເຈົ້າພາກນຸ້ານອນຮາຍໜັກ  
ມັນຕຽບຕອງໄປທຽງຜົນວັນຄວຍເກຣງພຣະວາຊອາມູາ ສ່ວນເຈົ້າພາກນຸ້ານອນຮາຍໜັກ  
ພຣິພິກໄມ່ກາລາທີ່ຈົກຂວາງຕ່ອງໄປ ງີ່ໂປຣກໃຫ້ປ່ວາຈາວີເກີດເຈົ້າ  
ພາອີ່ທຸນພຣກນຸ້ານອນຮາຍໜັກພຣິພິກເປັນພຣະມຫາອຸປະານຸ ເນື້ອບັດລົດ ພ.ຄ. ແລ້ວ  
ອົບປ່ວາຈາວີເກີດເລົວໄໝ່ ພ.ຄ. ແລ້ວ ສົມເຕົ້າ  
ພຣະເຂົ້າຮົມໂກຍູ້ກົບປ່ວະຫວັດ ຖຽງທຽບອູ້ວ່າລູກເຂົ້າ ກຣມ  
ໄມ່ເປັນສາມັກຄົກພຣະມຫາອຸປະານຸ ງີ່ນັ້ນສົ່ງໃຫ້ທ່ານໄປເຜົາດັ່ງ  
ໜ້າທີ່ພຣະບຣານພຣອມກັນ ຖຽງມອບໃວນຮາງສົມບັດເກີດພຣະມຫາ  
ອຸປະານຸ ແລ້ວໃຫ້ລູກເຂົ້າຕ່າງກວມທັງ ๔ ພຣະອົງກົດກະທຳສັດຍົ່ງວາຍ  
ພຣະມຫາອຸປະານຸພຣະກົນໆ ເພື່ອຈະບໍ່ອັນກັນມີໃຫ້ເກີດເຫດຖ້ວາວຸດໃນ

## ແຜ່ນດິນສົມເຕົກພຣະເຈົ້ານມໂກຍູ້

ເວລາເປັນຮັບກາລໃໝ່ ແຕ່ລຸກເຂອຕ່າງພຣະອົງຄໍຕ່າມນີ້ທີ່ມີນານະ  
ທິນນ ພັນວິໄສຍທ່ານພຣະວາຊີຕາຈະທຽບສົມເຕົກພຣະເຈົ້ານມໂກຍູ້  
ຂັ້ນອນຮັກຍົມນຕຽບທອງອອກໄປທຽບຜົນວ່າພວກມີພວກມີພວກ  
ພຣະວາຊີຕາປະຫວວະຈະໄມ້ຄົນຕໍ່ໄດ້ ກໍລົບລາພນວຫາລັບເຂົ້າມາຍ້  
ໃນພຣະວັງ ຜ່າຍເຈົ້າ ກຽມກົດຕະຫຼາມເຕື່ອມັນຕົນ ແລວເກີບວົບຮົມ  
ລົງຂອງເຕີບອອກຮາຊີປະໂວກເຂົາຕາມພດະການ ດ້ວຍກຳນົດວ່າເຈົ້າພາອທິ  
ພຣະຊັ້ນເປັນຮັບຖາຍາທິໄດ້ເປັນພຣະມຫາອຸປະຊົງກ່ອນແລ້ວ ກົ່ນ່າຈະຄັງ  
ເກີດຮັບພຸ່ງກັນ ແຕ່ເພົ່າມະນຸຍາກົດຕະຫຼາມຕົວອົບໃນພຣະ  
ມຫາອຸປະຊົງໂຄຍມາກແລ້ວ ຈຶ່ງໄຟ່ມີກຽຈະໄປເປັນກຳລັງຂ້າງຝ່າຍອນ.

ສົມເຕົກພຣະເຈົ້ານມໂກຍູ້ເສົ້າສ່ວຽກຕ ເມືອເກືອນສ້າງໆ ຄໍາ  
ບໍ່ຂາດ ພ.ຄ. ๒๑๐๑ ເສວຍຮາຍທີ່ໄດ້. ໨໨ ມີ ພຣະໜັນຍາ ສະ ພຣະນາ ເຈົ້າ  
ພາອທິນພຣະມຫາອຸປະຊົງເສົດຂັ້ນຜ່ານພົກພ ພອດັກກາຣປະກິຍົງຈານ  
ພຣະບວນສົມເຕົກພຸ່ງກັນແລ້ວ ກໍໄຫ້ບໍລິການມໍມນາຕົກສູນທຽບ ກຽມມໍມນສູນທຽບ  
ເທິບ ກຽມມໍມນເສັກກົດ ສຳເຮົາໂທຢເລີຍທັງ ຢ ພຣະອົງຄໍ ແລວຈົງ  
ທຳພຣະພື້ນປ່າຍຄາວີເສັກ ແຕ່ກໍ່ຫາໄດ້ເສົງຫາສົມບົດເປັນປຽກຕີ  
ໄຟ່ ສິນເຈົ້າສາມກຽມຄວາມດຳບາກກົດເຂົ້າມາກົດຕະຫຼາມຕົວຢ່າງເຈົ້າພາກຮມຂັ້ນອນຮັກຍົ້ມ  
ມັນຕົກຜົນສົມເຕົກພຣະເຈົ້ານມໂກຍູ້ລາພນວຫາອອກມາ ດ້ວຍເກົ່ານົມຮົມ  
ຂັ້ນອນຮັກຍົມນຕຽບທອງພຣະອົງຄໍເປັນອີກຮ ຂັ້ນອົບໜພຣະທັນສຸວິຍາວີ  
ອມວິນທຽບເອົາໂຄຍພລກການ ແລວທຳທ່ວ່ງທີ່ຍ່າງເປັນພຣະເຈົ້າແຜ່ນດິນອົບໜ  
ໃນພຣະວັງຄົວຍືກພຣະອົງຄໍ ປະສົງຄົຈະໃຫ້ສົມເຕົກພຣະອົນໜາ

ນີ້ມາຈະວາຍວາງສົມບັດເທົ່ານອນຍ່າງເມື່ອຄຣົງສົມເຕົ້າພຣະເຂົ້າມຣນໂກຍ້ງ  
ວາຍວາງສົມບັດແກ່ສົມເຕົ້າພຣະເຂົ້າທ້າຍສະແດງກ່ອນມາ ສົມເຕົ້າພຣະ  
ເຂົ້າທຸນພຣະທຽນທຳປະກາງໄດ້ ກໍເກງສົມເຕົ້າພຣະໜັນພົນບໍລວງ  
ໃນບັນພເມື່ອສົມເຕົ້າພຣະເຂົ້າທຸນພຣພຣະໜັນຍາຄວບອຸປ່ມສົມບັດ ຄຣົງ  
ໄກເຕອນເຄຍ ພອດັນແຮມເຕອນ ດັກທຸລວາຍສົມບັດແກ່ເຈົ້າພາກວມ  
ໝາຍອຸປ່ມນົມຕົວ ແລ້ວເສົ່າຕົ້ອອກໄປທຽນຜົນວັນທີວັດຫຼວງໂຍ້ຍົມຍາ  
ແລ້ວມາປະກັບຍໍ່ທຸດປະກຸດໂຮງຂຽນ ເຫັນພາກວມໝາຍອຸປ່ມ  
ມັນຕຽກທຳພົບມຣາຈາວິເກີງຂັ້ນເສວຍວາງຊູ້ ທຽນພຣະນາມວ່າ  
ສົມເຕົ້າພຣະບ່ວມມຣາຈາວິວາງ ແຕ່ຄົນທົງຫລາຍເວົ້າກັນເປັນສາມັ້ນ  
ຫລາຍອຸປ່ມ ເຮັດວຽກວ່າ “ໝາຍຫລວງເຕັກທັກ” ຕາມພຣະນາມເຕີມຍ້າງ  
ເຮັດວຽກວ່າ “ໝາຍຫລວງສ່ວຍາຂອມວິນທວ” ຕາມນາມພຣະທົງທຳເສົ່າຕົ້ອ  
ປະກັບຍ້າງ ຖເຂອ້າຍ່າງນາມເຈົ້າກັງກົມພູ້ພໍາຕະເຕີມໄປວາດນາເຮັດວຽກວ່າ  
“ໝາຍຫລວງຂ່າເອນ” ໃພຣະເຫດຖໍທີ່ເປັນໄວຄົກລາກເດຕອນຖາອຸປ່ມຢ່າງໄວ  
ປະກັບປະກັບອົງຄົນກົມຍ້າງ ສ່ວນສົມເຕົ້າພຣະເຂົ້າທຸນພຣນັນຄົນທົງຫລາຍ  
ເຮັດວຽກວ່າ “ໝາຍຫລວງຫາວັດ” ເພວະອົກໄປທຽນຜົນຍ້າ ໃນຄຣົງ  
ໝາຍອຸປ່ມເຫັນພຣະເຂົ້າແຜ່ນຄືນ ພຣະອົງຄົກຫຼວກນັ້ນ.

ການປັ້ງປຸງສົມບັດກວາງຫລັນ ເປັນເຫດຕ່າຍແລ້ວເປັນຕົ້ນເຫດທີ່  
ເສົ່າງກຽງຄຣູ່ທີ່ຍາແກ່ພມ່ ເພວະພຣະເຂົ້າແຜ່ນຄືນໜັງປັກຄວອງ  
ຍ້ານເມອງ ເສັມອີກຼູກສາບສັນວ່າໄມ່ສົມຄວາມປ່າກຣອງແຜ່ນຄືນແລ້ວ  
ຢັ້ງນິ້ນໍາ ຫ້າກວາມປະພຸດພຸດພຣະອົງຄົກເວລາກ່ອນນະໄກຮາຈສົມບັດທີ່ກົດ

## ແຜ່ນດິນສົມເຕົ້າພຣະເຈົ້າເອກທັບ

ແລ້ວເມື່ອໄກຮາຊສົມບັດແລ້ວກີກ ກົມທຳກວາມເລືອມໃສໃຫຍງເກີຂຶນ  
ລົບລັງກວາມວິທາຂອງຄົນທີ່ປ່ວງ ເພວະເໜື່ອນ ໃນໄຟ້ໜ້າກໍເກີເຫດ  
ຂຶ້ນດວຍກຣມໝໍນເທັພພົມຂັງອຸກທຽງຜູນວ່ອຍໆວັກຈະໂຈນ ກັບເຈົ້າ  
ພຣະຍາອົງລົງຮາຊ ພຣະຍາຍມວາງ ແລ້ວພຣະເພື່ອບົວ ຄົມຄົກ  
ກັນປັນບັດ ປະສົງຄົ່ງເຂົ້າລົມເຕົ້າພຣະເຈົ້າທຸນພຣກນມາກຣອງ  
ຮາຊສົມບັດຕົກເກົ່າ ແຕ່ພເວີ້ນນຳກວາມໄປຖຸລຫວາດສົມເຕົ້າພຣະເຈົ້າ  
ອຸທຸນພຣາ ກລັບຖຸລໃຫ້ສົມເຕົ້າພຣະເພື່ອບົວຮູ້ພຣະອົງຄົ່ງ ແຕ່ຂ່ອຍບ່າໃຫ້່  
ຝົ່ານົມພວກທົກຄຣາຍ ຈຶ່ງໃຫ້ເຮັດກຣມໝໍນເທັພພົມໄປເສີຍລັດກາທົບ  
ແລ້ວເຂົ້າຮ້າຊກາວທົນນຳໃວ້ ສົມເຕົ້າພຣະເຈົ້າເອກທັບເສວຍຮາຊຍ  
ຍັງເນັກນິຕົງນີ້ ເວລາຂ້າຮ້າຊກາරກໍາລັງນິ້ນນັກນຳກຳລັງກວາມນ  
ກົມສົກພົມມາຕົກພຣະນົມ.

ເຫດທີ່ພມ່າຈະນາຕົມເມືອງໄກຍຄຣາວນ ເຄີມເມື່ອພຣະເຈົ້າຂອລອງ  
ພຢາຕົ່ງໄດ້ເມືອງທັງໝາວດີແລ້ວ ກລັບຂົນໄປຢັງເມືອງວັດນິລິກ ປະສົງຄົ່ງ  
ຈະໄປປະບາງປະມວກກຣະແໜ້ງນາບກຣູເຂຕຣແດນພມ່າຂາງຜາຍເຫດ  
ຂະແໜນທາງເມືອງນິຕົງນີ້ ມຸນນາງນິຕົງຄົນ ຈຶ່ງເຄີຍເປັນແມ່ທັບ  
ຂອງພຣະຍາທັງໝາວດີແຕ່ກົອນ ບັນຫດລົບຫລັກອົບໄຕ ຄຣົນເຫັນໄດ້  
ທົ່ວທີ່ຈົນສົມບັດພວກພົມເຂົ້າປັນເມື່ອສົງລົມອົບປ່າກນໍ້າມອງ  
ຫົງໝາວດີ ຕ້ອຍເມືອງສີເຮັມເປັນເມືອງທ່ານ້າຂາຍກັບຕ່າງປະເທດ  
ນິກຮັບຍື່ນນີ້ຕົມຮົບຮັນ ຂ້າວທຽບດັງແມ່ທັພນຳທີ່ໄກລັດເຄີຍ  
ກົມກົກກອງທັພມ່າຈະກົມເຂົ້າເມືອງລົ້ມຄົນ ພຣະຍານອຸ້ນເຫັນວ່າຈະສູງ

## សង្គមរួចរាល់

၁၇

“ไม่ได้ จึงเก็บรวมทรัพย์สมบัติโดยสารเรือกำลังฝรั่งเศสหนึ่ง  
ไปจากเมือง หมายว่าจะไปอาไว้ครุยอยู่ เมื่อปีนี้ก็เดิร์ ขันเป็น  
เมืองขึ้นของฝรั่งเศสในอินเดีย แต่เรือกำลังนัดอกพายุใหญ่ชัก  
มาทางตะวันออก จึงแวนมาอาไว้ครุยซ้อมแซมทเมืองมุกท พม่า  
มีหนังสือมาถึงพระยาตรานาวครร่ว่า พระยามณฑันเป็นขบดฝรั่ง  
พหานี่มา ขอให้ไทยจับส่งไปให้ทางตัวคนแล้วเรือกำลังฝรั่ง  
ค้าย ข้างไทยด้วยไปว่าเรือกำลังฝรั่งเศสถูกพายุชักมาขออาไว้ครุย  
ซ้อมแซมทเมืองมุกท ไม่มีเหตุอันใดที่จะจับกุมไว้ ครุณซ้อม  
แซมเสร็จแล้วก็ปล่อยให้ไป ซึ่งว่ามีพวกรบยกโกรห์มาในเรือ  
ค้ายน้ำหากร้ายไม่ พระเจ้าอ่องพญาได้ทราบความกากเคือง  
ไทย แต่ยังนิ่งอยู่.

- ๖ เหตุที่พม่าจะเกิดรบกับไทยคราวนี้ คล่าวกันเป็นหลายอย่าง ว่าพระไทยไป  
ตีเมืองทวยบ้านงา เพราะไทยจันเรื่องของพม่าบ้านงา ข้าพเจ้าอนุมัติตามความในจดหมายเหตุ  
ฝรั่ง เพราะเห็นสมเหตุสมผล.

## ແຜ່ນທິນສມເຕົມພະເຈົ້າເອກທັບ

ພາກນໍ້ານາຍີ່ສຽງອູ້ນໃນແກນໄທ ທ່ເມືອງຕະນາວຄົມ ແລ້ວເມືອງມຸຖ  
ທລາຍລຳ ລວບຮົມເຂາທິກພົມບົນຫຼຸດຫຼຸດມາຕັບປັບເປັນອັນນາກ ແລ້ວບ  
ໄຕຄວາມວັດເມືອງຕະນາວຄົມ ແລ້ວເມືອງມຸຖນ໌ ກາລົງຈົວພລໄທຍທຈະ  
ນ້ອງກັນຮັກຢາໜີ່ເທົ່າໄດ້ໄຟ່ ສິ່ງບອກຄວາມໄປຫຼຸດພະເຈົ້າລອງພູ້າ  
ທ່ານ ພະເຈົ້າລອງພູ້າເຫັນໄກທ່ວງທົກຍົກຂອ້າທີ່ໄທຍໃໝ່  
ທ່ເມືອງວົງວົງ ພະເຈົ້າລອງພູ້າເຫັນໄກທ່ວງທົກຍົກຂອ້າທີ່ໄທຍໃໝ່  
ຍອມສັງຕົວພະບານອຸປະກອບການຝຶກຮັບຜົວເກສໃຫນ້ ຂັ້າງວ່າໄທຍທ່  
ໄຫ້ເລີຍທາງໄຟ່ຕ່າງໆ ສັ່ງໃໝ່ແໜ່ງຮະບັກກອງທັບເລີຍລົງມາຕົມເມືອງຕະນາວຄົມ  
ແລ້ວເມືອງມຸຖທີ່ ເມືອງ ກອງທັບພົມໝາຍກລ່ວງແດນໄທຍເຂົ້າມາ  
ໂຮງໝໍ ຈະເປັນຕົວຍ່າຍໃຫ້ໄທຍໃໝ່ ຄືຕະວະເຕົ້ມຕໍ່ສັ້າປະກວງ  
ຫຼັກໄຟ່ ຄືຄວາມແຕ່ວ່າພຳມໍາຕົມເມືອງໄຟ່ໄດ້ຍັງທຸກເມືອງຕະນາວຄົມ  
ແລ້ວເມືອງມຸຖ ຈຸນພຳປັບປາຕົກໄວ່ໄທຍທ່າໄຟ່ໄມຈົງອືນແອດັນເພື່ອງນັ້ນ  
ຈຶ່ງເລີຍເປັນເຫດໃຫ້ພຳມໍາກໍາເວີນ ດີກອົບາກຈະລອິງຕໍ່ຫວັນເມືອງໄທຍຕ້ອເຫຼົ່າ  
ມາ ໃນຫຼັນພຳຫາໄຟ່ຕົກໃຈວ່າຈະເຂົ້າມາຕໍ່ກຽງຄວົບທັບຢາໄຟ່.  
ຜ້າຍຂ້າງກຽງຄວົບທັບຢາ ເມື່ອໄຕຮັບໃບຂອກພະຍາຕະນາວຄົມ  
ວ່າພຳມໍາຈະຍົກກອງທັບມາຕົມເມືອງຕະນາວຄົມເມືອງມຸຖ ສມເຕົມພະເຈົ້າ  
ເອກທັບຄົມຮັບສິ່ງໃຫ້ເກີນທັກອົງທັບ ໃຫ້ພະວາຊອງເມືອງຫຼົງໄກວ່າທ່  
ພຣະບາຍມຣາຊເປັນແມ່ທັບພົມພລ ๙,๐๐๐ ພຣະບາເພື່ອບຸນເປັນກົງນໍາ

---

◦ ຂໍ້ອມເມ່ີພົມຍາກອງທ່ປ່າກູ້ໃນພງຍາວຄາຣຕ່າງຈັນ ຂ້າພເຈົ້າອຸນົມຕໍ່ຕາມ  
ພຣະບາພງຍາວຄາຣຄົນພຣະບາທີ່ກົດເລົາ ເພຣະເຫັນໄກສັ້າບຸດືກັນໃນກໍາໄທກ່າງຫາວ  
ກຽງກ່າ.

ສັງຄຣາມຄວງທີ ໨ ຕອນທີ ໩

ຕະຫຼາດ

ພຣະຍາຣາຊບໍ່ເປັນຍຸກບ້ຕຣ ພຣະສົມຖສັງຄຣາມເປັນເກີບກາຍ ພຣະ  
ກຳນບໍລິພຣະນນທບໍ່ເປັນກອງຫລັງ ຍາກໄປຮັກໝາເມື່ອງມາຖ ແລ້ວໃຫ້  
ພຣະຍາຣາຊບໍ່ເປັນຍຸກບ້ຕຣຈຳກຳຕົມກວມກວມວັງ ຄຸມກອງທັພຈຳນວນພລ  
໨,০০০ ຍາກຫນໄປອົກທັພ ۱ ແລ້ວຮັນນີ້ນຮອງປັດຈຸກວມການເມື່ອງ  
ວິເສດຖະກິດ ເປັນຜູ້ຮັກວິທີຍາຄມ ເຂົ້ານາມາສາරາຊກາຮສັງຄຣາມ  
ຈຶ່ງໂປ່ງໂຄ້ມສມົດພວກພວກຮັມ ៤០ ຄົນເປັນກອງອາກມາຕໍ່ໄປໃນ  
ກອງທັພພຣະຍາຣາຊບໍ່ເປັນຍຸກບ້ຕຣວຍ.

ກອງທັພພຣະຍາມມາຈູນກໍໄປແກ່ທັນຈະຮັກໝາເມື່ອງທະນາວຽນມີ  
ມາຖ ພອ້ມໍາແນວເຂົ້າບັນທຶກອາກໄປດີທ່ານລົງຂຽ ກໍໃຫ້ກວມວ່າ  
ເມື່ອງທະນາວຽນມາຖເສີມແກ່ພົມແລວ ຈຶ່ງຕົງອີຍ່ທີ່ແກ່ງຕຸມ  
ຢູ່ປະເທດນາວຽນ ອໜ້ວຈະຮອກອາກທັພຫຼຸນນຸ່ງຈະບອກຂອງຄຳສົ່ງອ່າງໄຮ  
ຫາປ່າກງູ້ໄໝ ຜ້າຍພົມເຕົ່ມຈະຍົກອາກທັພເຂົ້າມາໃນຫວັນເມື່ອໄກຍ  
ອີຍ່ແລວ ຄຣນວ່າກອງທັພໄກຍໄປຕົງອີຍ່ທີ່ປະເທດນີ້ ມັງຮະຈີໃຫ້  
ມັງໝອງນຽນຍາກນາຕົກອາກທັພພຣະຍາມມາຈູນ ໃນມິນັກແຕກພໍາຍ  
ພມໍາໄດ້ໃຈກົດຕາມເຂົ້າມາ ຂະນະນັ້ນພຣະຍາຣາຊບໍ່ເປັນຍຸກບ້ຕຣອີຍ່ທ  
ເມື່ອງກຍ ໄຫ້ນຮອງປັດຈຸກມາຮອງອາກມາຕົດລົງໄປຕົງສັກດັກກອງທີ່  
ອ່າວໜ້າຂາວ້າ ພົມໍາຍກມາດັງນັ້ນເລາເສົາຕ່ວ ຂົນຮອງປັດຈຸກມາຮອງ  
ອາກມາຕອອຄ ໂມນົກຫາສົກ ຮັບກັນຄວຍຈາວຸລັນດັງຕລຸມບອນ ພວກ

- ອ່າວໜ້າຂາວ້າຢູ່ຊັ້ນເໜື້ອທີ່ດັ່ງຈັງຫວັດປະຈົບປະຈົບກົວວັນນີ້ ເປັນທີ່ແຄນຄັນຫັນ  
ດ້ວຍນີ້ຮ່າງເປັນກາງເດືອນຢູ່ແທກອນຮົມທເລ ຊັ້ນໃນກູ່ເຫົາເປັນເທື່ອກທີ່ຕ່ອກນີ້ໄປຈົນເຂົ້າບັນທຶດ  
ໄປຮັກໄຟເດືອນນີ້ກີ່ສັງເກດໄດ້.

ອາທິມາຕົມໝໍພຳລັນພຳລັນຕາຍລົງເປັນອັນນາກ ໃນຫຼັງລືອພຣະວາງ  
ພິພາວຕາຮວ່າ ເຊື່ອພຣະຍາຮູຕນາຂີເບົກຮ່ວາກອງທັພພຣະຍາມ  
ຮາຈແຕກ ໄທເກັດທຳກຳລັງ ៥〇〇 ດັນລົງໄປຫຼຸນກອງຊຸ່ນຮອງປັດຈຸ  
ກອງຫຼັນເຫັນຈະລົງໄປໃນທັນ ຂຸ່ນຮອງປັດຈຸງກັບພຳຕົງແຕ່ເສົ້າ  
ມາຈີນເຖິງກສນກຳລັງ ພຳໜັນກັນມານັກເຂົາ ລົມຈັບຂຽນຮອງ  
ປັດຈຸໃດ ພວກອອງອາທິມາຕົມແຕກພ່າຍຍັນເບີນ ພຳໄລດ່ລົງ  
ທເລັມນຳຕາຍກົມາກ ຜ້າຍພຣະຍາຮົວຕາຂີເບົກຮ່ວາກອງ  
ອາທິມາຕົມແຕກກຳໄຟຮອຍຕ່ອສັກສົກ ຮັບອອຍຫັພ້ນນາຈາກມອງ  
ເພື່ອບໍ່ ພຳໜັນມາໄດ້ຄົງເມືອງເພື່ອບໍ່ ໂດຍໜຳຜູ້ໄກທີ່  
ຕ່ອສັກຄົວງໄມ່.

ໃນເວລານນພຣະເຈົ້າລົງພູ້ລົງນາທິດພຣະເນຕວເນອງທວາຍ  
ເມືອນມຸຖແດເນອງຕະນາວគຽດຕິໄກ໌ໃໝ່ ນາທິວາຍວ່າກອງທັພໄທ  
ຮຍຸ່ງອ່ອນແອເຕັກໜຶ່ງຢ່າຍ ຈຶ່ງເກີດຄວາມຄົດຂົນໃນຕອນນວ່າ ນໍາ  
ຊະເຫົນມາຕົກຮ່ວຍຫຼາຍ ຕ້ວຍຄວາມປະມາທໄທ ຈຶ່ງໃຫ້ຕະເຫຼີຍມ  
ກອງທັພເມືອງຕະນາວគຽດນີ້ ໃຫ້ມັງຮະວາງບຸຕົຮເປັນທັພນໍ້ ພຣະເຈົ້າ  
ລົງພູ້ລົງເສັ້ນເປັນທັພຫລວງບົກຕາມເຂົ້າມາທາງຕ່ານສົງຂອງ ແລ້ວສັ່ງ  
ໄທໄປຕະເຫຼີຍມເກດທັພທາງເມືອນມອງອີກ ຖພ ສຳຫຼວັບຈະ  
ໃຫ້ເຂົ້າມາໃນກາຍຫຼັງ.

ຝ່າຍເນື້ອງກາງູ້ນັງໃຫຍ່ຈົບຈົບສົມພົກຮ່ວາພຳເກັດທັພຈະຍົກເຂົ້າ  
ມາທາງກ່ານພຣະເກີຍສ້າມອີກຕົກທາງ ກົມໍໃບນອກເຂົ້າມາຍັງກຽງ

## ສັງຄະນາຄວາມຄອງທິ່ນ ຕອນທີ່

๓๓๗

ກ່ຽວຂ້ອງພູຖ້າ ສມເຕື່ອພຣະເຈົ້າເອກທັກໃໝ່ໃຫ້ເກັນທີ່ກອງທັພ ຈຳນວນພລ  
ປະປະນາຜ ๑๐,๐๐๐ ໃຫ້ພຣະຍາອກຍົມນຕົ້ນເປັນແມ່ທັພ ຍັກໄປຕັ້ງຊັດ  
ທາກພອຍທີ່ເນື່ອງກາງຢູ່ນຍົມ ແລ້ວໃຫ້ພຣະຍາພຣະຄລັງຄມກອງທັພ  
ອີກທັພ ๑ ມີຈຳນວນພລປະປະນາຜ ๗๐,๐๐๐ ໃປ້ຕັ້ງຂອຍທີ່ເນື່ອງຮາໜຍົມ  
ປະສົງຄົຈະໃຫ້ໄປເປັນກອງທັນກອງທັພພຣະຍາອກຍົມນຕົ້ນ ແດ້ໂຄຍ  
ຕ່ອສູ້ກອງທັພມໍາທະຍົກນາຈາກເນື່ອງທະນາວຽດວຽ ຕ່ອມາເນື່ອງ  
ກຳແພັງເພື່ອຮັບອຳດັດມາວ່າ ໄດ້ຂ້າວວ່າພມໍາຈະຍັກເຂົ້າມາທາງຄ່ານແມ່  
ດະເນົາອີກທັພ ๑ ສມເຕື່ອພຣະເຈົ້າເອກທັກໃໝ່ໃຫ້ເກັນທີ່ກອງທັພອີກທັພ ๑  
ໃຫ້ເຈົ້າພຣະຍາອກຍົມຮາໜຍົມ ເປັນແມ່ທັພ ຍັກຂຸນໄປໂຄຍຕ່ອສູ້ພມໍາທະຍົມ  
ຍົກມາທາງຄ່ານແມ່ດະເນົາ

ຕາມຄຳຜູ້ຫລັກຜູ້ໃໝ່ຢູ່ກ່າວກັນມາວ່າ ໃນຄວັງນັ້ນໄໝໄດ້ຄົດອ່ານ  
ທີ່ຈະວຽບຮົມກຳດັງຕ່ອສູ້ຂ້າສົກປະກາງໄດ້ ລັກແຕ່ໄຟ້ຂ້າວມາວ່າພມໍາ  
ຈະຍົກມາທາງໄຟ້ຫຼັກເກັນທີ່ກອງທັພຍັກໄປຕັກທາງນີ້ ເພີ້ງແຕ່ຈະສົບ  
ສວນໃຫ້ໄຟ້ຫລັກງົານິ້ນຄົງເສີ່ງກ່ອນກິນມີມ ຈຶ່ງເຫຼັກລົງຮັດໄປ  
ນົ່ວຍການເສີ່ງເປົ່າ ຖ້າ ມາກກວ່າທີ່ຄົດຕ່ອສູ້ຂ້າສົກ ດວຍພມໍາມີໄດ້ຍົກ  
ມາທັງທາງຄ່ານພຣະເຈົ້າສຳອອງຄົດຄ່ານແມ່ດະເນົາ ຍັກມາແຕ່ທາງ  
ຄ່ານລົງຂຽນເນື່ອງທະນາວຽດວຽ ດີເໜີອນຫົ່ງວ່າຄວັງນັ້ນດັງເນື່ອງ  
ວ່າພມໍາຕໍ່ໄຟ້ເນື່ອງທະນາວຽດວຽ ທີ່ໃນກຽງຈັກຈະໄຟໄດ້ຄ້າຄວ່າພມໍາ  
ຈະຕໍ່ຕ່ອເຂົ້າມາອີກ ຊະພົໍ່ມາເຂົ້າມະຕະຕະຮ່ວມຮັບຍາບານເມື່ອຕ່ອນມື້ອ

\* ເຈົ້າພຣະຍາອກຍົມຮາໜຍົມ ເຈົ້າພຣະຍາອກຍົມຮາໜຍົມກ່ອນເປັນຫຼຸດຕ້ອງຈຳເຫຼຸ່ງ

## ແຜ່ນຄືນສມເຕົກພຣະເຈົ້າເອກທັບ

ພນາເຂົ້າມາດັງເນອັງກີບເມືອງປຣາລ ແລະບາງທີ່ຈະຍັງເຂົ້າໃຈວ່າພນາ  
ທີ່ຍາກມາທາງເນອັງກີບເມືອງປຣາລເປັນແຕ່ກອງໂຈຣຖາກອງທັພນ້ອຍ ສ່ວນ  
ກອງທັພໄຫວ້ວ່າຈະຢັກເຂົ້າມາທາງດ້ານພຣະເຈົ້າສາມອັງຄູາດ້ານແມ່  
ລະເມາເໜັນອຸ່ນອ່າຍ່າງພນ້າທີ່ເຄຍຍາມເມື່ອຄວາວກ່ອນ ທີ່ຈິງໄປຝ້ວວະວັງ  
ແຕ່ ກາງນັ້ນ ທ່ຽວຄວາມຄົມເຊັ່ນນັກນໍາຫລັກສູນອູ້ນໝາງ ເພວະ  
ທາງດ້ານສົງຂໍທົກມາແຕ່ເນອັງຕຽນນາວຄວ່າ ໄນໃຫ້ແຕ່ເປັນທາງອົ້ມ  
ຄົມທ່າງໄກລຍ່າງເຕີຍວ ທາງທ້າສັກຈະຕ້ອງເຕີນທັພຂຶນນາ ຕັ້ງ  
ແຕ່ຂ້າມເຂົ້າບັນທຶກຂ້າມແລ້ວເປັນທາງກັນຄາຮ ເພວະເຖິງກວ່າ  
ອູ້ນໍ້າຢ່າງໜ້າຍ ກເລືອຢ່າງໜ້າວ ໂໜ້ມືນຕ້ອງເຕີນຕຽນມາໃນຕຽບອົດ  
ຂັ້ນ ๒ ວັນຈີງຈະດັງເນອັງເພື່ອບົງ ດ້າຫາກໄທຍເບາກອງທັພກນຳກາລັງ  
ໄປຕົງສັກຄູຍທເນອັງເພື່ອບົງສັກທັພ ແລ້ວໃຫ້ອົງທັພເຮືອຍກ  
ລັງໄປວັກທັດທາງທິດ ຈະເລືອກລົມຂ້າຄົກທົດວຽກ ໃຫັນກ່າວັດ  
ຕດອຄະບະທາງກັນຄາຮນັ້ນ ເພວະເຊັ່ນ ເນັດຈະພຣະເຈົ້າຫຼາຍ  
ນາຕົມເນັ້ນໄທຍແຕ່ກ່ອນ ຈົນໄຕໃຫ້ອົງທັພຍາກມາທາງດ້ານສົງຂໍເລຍ  
ທັພຣະເຈົ້າລົອງພຸ້ຍາຍກມາຮຽນ ກົດວຽກມີກວມແຜນທີ່ເໜັນຫຼັງ  
ເຂົ້າມາໃນເງົມມອໄທຍ ດ້າວເລານັ້ນຜູ້ນົມໝູ້ສາກົກຂ້າງຜາຍໄທຍ  
ນີ້ມີກວາມສາມາດຮັບຢ່າງ ກອງທັພພນ້າກ່າກອງນິ້ນ ແມ່ຍ່າງທຳ ຖໍ່  
ກ່າວຈະໄຟສາມາດລ່ວງເລຍເນອັງເພື່ອບົງຂຶນນາໄກ ຄົກໆຈົງນໍາເສີຍຄາຍ

- ທາງນີ້ຂໍ້ມເຂົ້າບັນທຶກຂ້າມຕຽງທັດທາງດ້ານຈັງຫວັດປະຈວນຄົງຂໍ້ນ໌ທຸກວັນນີ້ ແລ້ວເດີນເລາະ  
ຜົ່ງທຸກມາຈານເນື້ອເພື່ອບົງ.

ນັກ ເພວະພຳທຸລະເດວັບໄຍ້ເຮົາຢ່າງຫລຸງໃໝ່ກວ່າພຳ ກລາຍ  
ເປັນພຳຍາກອອກທັນມາໃນທາງທີ່ໄກຍນີໄຄຕະເຕົ້ມຈະຕໍ່ສູ່ ຈຶ່ງດ່ວງ  
ເລີຍມາດັງເນື້ອງຮາຊັບໃໝ່ໄດ້ໂຄຍສົກຄວຍປະກາດນີ້.

ໄກ້ຂໍາວານໃນພົງໝາວຄາຣພຳວ່າ ມີກອງທັນໄກຍປະມາຜົດ  
ສັກ ២០,០០០ ຕ່າງໆພຳມາຍີທີ່ເນື້ອງຮາຊັບ ຄົງເປັນກອງທັນພະຍາ  
ອວຍໝານຕ່ວດອີຍນາກເນື້ອງກາລູ້ຈິນບົບ ມາສົມທັກນຳກອງທັນພະຍາ  
ພະຍາພະຄົ້ນແລກອອກທັນໃໝ່ ຕ່າງໆ ຕ່າງໆ ຕ່າງໆ ຕ່າງໆ ຕ່າງໆ ຕ່າງໆ ຕ່າງໆ  
ຮາຊັບ ກອງທັນພຳນັ້ນອອນນຽມາມາດັງກ່ອນ ໄກວບປຸ່ງກັນເປັນສາມາດ  
ໄກຍ້າພື້ນພຳມາລົມຕາຍລົງນາກ ກອງທັນພຳນັ້ນອອນນຽມາຈະແຕກ  
ອີ່ແຕ່ວ່າ ພອກອອກທັນພຳນັ້ນຮ່ວຮາຊັບຕ່າງໆການນາທັນ ເຂົ້າໜ້ວຍຮຸ່ງ  
ຮະຄມຕ່ວດກອງທັນໄກຍ້າຈະແຕກທັນນາ ພຣະເຈົ້າອລອງພູ້ມາຄົງຮວບ  
ຮວມພລອຍທີມອີງຮາຊັບ ៥ ວັນ ແລ້ວຍກາຕ່ອນມາເນື້ອງສົກຮວດບົບ.  
ຕ່າງໆ ແຕ່ກອງທັນໄກຍ້າແຕກນາກເນື້ອງຮາຊັບ ທີ່ໃນກຽງຄວ່າ  
ອີຍທັນຍາກເກີດ ໂກລາດດ ຕ້ວຍຄົນທັນຫລາຍເຫັນກັນເປັນແນ່ໜັກວ່າ  
ເພວະຜູ້ໜ້ຳໝູ້ໜ້າກາຣຄົກໄໝເຂົ້າວ່າໄໝມີຄົດກາຣ ຈະພາບ້ານເນື້ອງພິນາສ  
ນິຍ້າຍ ກ່ຽວວ່າຍັນໄປຕ່າງໆ ດັງກິດກັນຈະໄປຖຸລເຫຼຸ້ມສົມເກົ່າພຣະເຈ້າ  
ອົມພຣໃຫ້ລາພນວ່ອກມາວ່າຮາຊັກາ ສົມເກົ່າພຣະເຈ້າເອົກທັກເງວ່າ  
ຈະເກົດຈາລຸນ ງັງມີຮັບສັ່ງໃຫ້ໄປເຫຼຸ້ມສົມເກົ່າພຣະອົນໜາລາພນວ່າ  
ແລ້ວມອບຮາຊັກາທັງປົງໃຫ້ຮຽນບັນດີໜ້ຳໜ້າຕ່າງພຣອງຄ.

• ໃນພົງໝາວຄາຣພຳວ່າ ພັກທີ່ເນື້ອງເພື່ອຮັບໃໝ່ ແຕ່ທີ່ຈົງຕ້ອງເປັນເນື້ອງຮາຊັບ ເພວະ  
ຄລ່າງວ່າອອກຈາກນັ້ນກີ່ມາຄື່ນເນື້ອງສຸພຣະ.

ກາຮົດສມເຕົ້າພຣະເຈົ້າເອກທັບໃຫຍ່ເປີ້ນສມເຕົ້າພຣະເຈົ້າອຸທຼາມພວ  
ລາພານວັດກຽງນີ້ ຈະໄດ້ມີຮັບສິ່ງລັບລູກຄາຍໆນີ້ໄວ້ ຄວາມຂອນໄນ່ນີ້  
ປ່າກວູໃນຄະຫຼາມເຫດຖານ ແຕ່ເຫັນໄດ້ ໃນກາຮົດປົງທີ່ປ່າກວູຕໍ່ອານາ  
ວ່າເມື່ອສມເຕົ້າພຣະເຈົ້າອຸທຼາມພວລາພານວັດກຽງນີ້ ເຂົ້າພຣະໄທຍ່ວ່າສມເຕົ້າ  
ພຣະເໝ່າງສູງຈະຄົນຮັບມືໃຫ້ກຽງດັ່ງເກົ່າ ເພວະອຸນນາງທຽບບັນດາ  
ບັນດາກາຮົດຕົ້ນຈຳນາງເໜີນອ່າງພຣະອຸທຼາມກ່ຽວກົດຮັບມືໃຫ້ກຽງ  
ສມເຕົ້າພຣະເໝ່າງສູງໃຫຍ່ໃນຕຳແໜ່ງສມເຕົ້າພຣະເຈົ້າດັວງ ຄວາມທີ່  
ກ່າວຸວນ ເກັນໄດ້ຕົ້ນເຊັ່ນມີຮັບສິ່ງໃຫຍ່ພຣະຍາວັດມຕ່ານ ດັບ ດັບ ດັບ  
ສ່ວນພວະລັນພວະລັນເອກະອາງສມເຕົ້າພຣະເຈົ້າເອກທັບ ທີ່ຈະເປັນຕົ້ນເຫດ  
ທຳໃຫ້ເກົດກ່ຽວຂ້າວໃນໜີ້ຂ້າວ້າຮັບສິ່ງໃຫຍ່ພຣະຍາວັດມຕ່ານ ເກົວຈຳເສີຍທັງ ໂດຍ ແລ້ວ  
ໃຫ້ປ່ລ່ອຍເຈົ້າພຣະຍາອົບຢ້າວ້າຮັບສິ່ງໃຫຍ່ພຣະຍາມວາຈ ພຣະຍາເພື່ອຮັບຮູ້ ທີ່ຈະ  
ຕົ້ນເວົ້າຈຳນາດວິຍເວົ້າຍົດໃຫຍ່ ໃຫັນໄທຍ່ອົກມາຮັບຮັບກາຮົດດັ່ງ  
ກ່ຽວປະສົງກ່ຽວຂ້າວ້າຮັບສິ່ງໃຫຍ່ພຣະຍາວັດມຕ່ານແໜີນແຕ່ເຕີມ ແລ້ວຈຳ  
ກຳຮັບສິ່ງໃຫຍ່ວັດທຶນນາງມາ ແລ້ວນີ້ສົບຍິງອາຫາຮັບໃຫຍ່ໃນພຣະ  
ນົກ ຕຣະເຕີມຂອມປ່າກວູຈະເອົາພຣະນົກເປັນທີ່ມີນີ້ກົດສູງ  
ແຕ່ກົນ ຄຽງແນ່ວ່າກໍມີແພັງເນັ້ນຂາງຄານເຫັນອົດຕອນທຽບພຣະວາງ  
ວັງຊີກະຮັບຮັບສິ່ງໃຫຍ່ ໃຫ້ສ່ວັງກໍມີແພັງຂອງແນວໆ ໃຫ້ທ່າງອອກໄຟ ທຳ  
ໃຫ້ທ່າກວ່າກໍມີແພັງເຕີມ ໃຫ້ຢັງບັນໄດ້ທັງ ໂດຍ ໃຫ້ນີ້ໃຫຍ່  
ກອງທັບເຈົ້າພຣະຍາອົບຢ້າວ້າທີ່ກົນໄປທັງເຫັນອົຈະກົດບັນດານີ້ ຈຶ່ງ  
ມີຮັບສິ່ງໃຫ້ຕົກອງທັບສິ່ງໃຫ້ມີອົກທັບ ມີຈຳນວນພລ ۲۰,۰۰۰ ໃຫ້ເຈົ້າ

## ສັງຄຣາມຄວັງທີ ໩ ຕອນທີ ໩

三三

พระยาเมืองพะตูซี พระยาเสนาเป็นแม่ทัพด้วยอาญาสิทธิ์ และให้พระยาเมือง  
พระยาวรวัตถานาขีเบศร์ พระยาราษฎร์บังสรรค์ เม่นนายกคงยักษอกุญแจ  
ทรงบชาศักดิ์ที่ต่อเดนเมืองสุพรรณ.

ฝ่ายกองทัพม้า พระเจ้าอลองพญาภามาถงเมืองสพรรณ  
ตั้งพักรวบรวมพลอยู่ท้ายวัน ทำนองจะรอกำลงที่เพิ่มเติมเข้ามา  
ที่หลัง ด้วยเห็นว่าจำนวนพลยังไม่พอที่จะตกรงศรร้อยทรายอันเป็น<sup>๔</sup>  
ราชธานี ฝ่ายข้างกว่างๆ ได้ซ่องต้อนนั่งมเวดาที่โถกการคั่ง<sup>๕</sup>  
กล่าวมา พอพระเจ้าอลองพญาได้รับพลพร้อมมูลให้ยกกองทัพ<sup>๖</sup>  
ต่อเข้ามา นาพบกองทัพเจ้าพระยามหาเสนาตงคายรายสักด้อม<sup>๗</sup>  
ริมล้านนาจักราช ในทุ่งตลาดนเป็นหลายค่าย มังผ้องนราขากับ<sup>๘</sup>  
มังระราชบูรช์พลพม่าเข้าต่ค่าย ไทยรบพุงกันเป็นสามารถ ไทย<sup>๙</sup>  
ไก่ล้านนาเป็นคู่ พม่าต้องข้านำมานั่นมาต่ค่าย ถูกไทยยิงล้มตายลง<sup>๑๐</sup>  
เป็นอันมาก จนต้องถอยกลับไป ครองกองทพหลวงของพระเจ้า<sup>๑๑</sup>  
อุดคงพญาตามมาถง พม่ามีพลมากกว่าไทย กับแปรรูปบวน<sup>๑๒</sup>  
เข้าต่ออย่าง ตกรงทพไทยแตกพ่าย เจ้าพระยามหาเสนาตงคาย<sup>๑๓</sup>  
ชาศกตาย พระยาณราชาตองอาวุชขาดเจ็บล้มมาตายที่ใน<sup>๑๔</sup>  
กรุงฯ นายางรอดมาได้แต่พระยาธันนากับเครื่องบรรณาธิการราษฎร<sup>๑๕</sup>  
บังสรร สรวณไพรพลฤทธิพม่าผ่านเลียเป็นอันมาก.

๑ ในหนังสือพระราชพงษ์ราดำริ่งทั้งที่ค้างไว้เอกสารช ให้น่วงจะผิด เพราค้างไว้เอกสารอยู่ที่รัมนีไม่ก้มีห่างลำแม่น้ำใหญ่ พงษ์ราดำริ่งม่าก็ว่างบนกันที่ทุ่งคลาน จะต้องเป็นค้างไว้จังหวะจึงจะถูก.

## ແຜ່ນຄິນສມເຕົກພຣະເຈົ້າເອກທັບ

ພຣະເຈົ້າລອງພມາຕໍ່ໄທຍທຸກທຸກຕາລານແຕກແລວກໍຍກອງ  
ທັກທານເຂົ້າມາດັງກຽງຄ່ອຍທັບຍາ ເມື່ອເດືອນ ຂີ່ ຂັ້ນ ၁၁ ດາ ບົມໂຮງ  
ພ.ສ. ២០២៣ ຕົກຍາຍຫລວດບານກຸມຊາງເຫັນກວ່າ ໄກສັນຈະ  
ຮາໝາຍຕຽບນັ້ນຂອງນຽາຊີ່ເປັນກອງທັນໆລົງມາຕາງທຸກໂພຊາມທັນ  
ຮັບໃຈໆ ດັ່ງນັ້ນພົມພັນຂັ້ນນາງຈິນ ພາພວກໃຈນ້ຳນັ້ນໃນກ່າຍປະມາດ  
ຄຽງນໍຫລວດອວຍພົມພັນຂັ້ນນາງຈິນ ພາພວກໃຈນ້ຳນັ້ນໂພຊາມທັນ  
៥,០០០ ມາຂອາສາຕໍ່ໄທຢ້າສັກທີ່ໂພຊາມທັນ ຈຶ່ງໂປຣດໃຈໜັນ  
ທີ່ພົນເປົ້າປັດກົມຕໍ່ກົມກຳລັງ ៥,០០០ ອົນນອອກໄປຕ້ວຍ ກອງທັບ  
ຈຸນຍາໄປດັ່ງນີ້ມີກຳນະໂຫຼດຕ່າງໆ ພມ່າກ່ານລຳນຸ້ມໂພຊາມທັນ  
ມາຮະຄມຕົກອອງທັນໆຕໍ່ພົນເປົ້າປັດກົມກຳລັງ ຈົນທີ່ພົນເຈົ້າເປັນກອງຫຼັນຍົງທັງ  
ອີຍ່ທັກທະເຫຼຟ້າ ທຸກທັນໆມີກຳນະໂຫຼດຕໍ່ພົນ ຄວນເຫັນພມ່າໄລ້ໜ່າ  
ພົນນັ້ນນາກອອງທັນໆທີ່ພົນເປົ້າປັດກົມກຳລັງ ຄວນນັ້ນເລີຍຜູ້  
ຄົນໄທຍຈຸນຖຸກພມ່າພັນເສີຍເປັນອັນນາກ ມັງຮ່ານໄກທັກຍກອງ  
ທັກທະເຫຼຟ້າ ໃຫ້ ດັ່ງນັ້ນ ໄກສັນຈະນຽາກອອງນ້ຳເຂົ້າມາຕົງຄົງ  
ວັດສາມວິຫາວ ແຕ່ນັ້ນກົມໄຕ້ປະກວວ່າໄທຍບາກອອງທັນໄປວ່າ  
ພຸ່ງພມ່າອີກ ເປັນແຕ່ໄຫ້ກ່າຍພຣະນຄຣມັນໄວ້ ວາຍນອກພຣະນຄຣ  
ປລ່ອຍໃຫ້ພມ່າທຳຕາມອໝອນໃຈ ນັ້ນຈະໝາຍເຫຼຸດກາຮັດຕອນນັ້ນປະກວວ  
ໃນຫັນສື່ສອງພຣະວັງພົງໝາວຄາວວ່າ.

ເມື່ອເດືອນ ແລ້ວ ດາ ພມ່າປະມາດ ៥,០០០ ຍກລະໄປຢັງ  
ທ້າຍຄູທັງ ២ ພາກ ແລ້ວ ຂອງນັ້ນພວກຫຼາວເຮືອຄາຂາຍຄອຍໜັງໄປຈາກ

• ຄ້ອວັດຍຮມວງຄ່ຳທຸກວັນນີ້.

២ ທີ່ເຮັດວຽກທ້າຍຄູ ຄ້ອມເນັ້ນໜ້າຂ້າງໃກ້ກຸງ ແລ້ວ ລາຍການທີ່ປາກຄອງທະເຄີຍນ.

## ສັງຄຣາມຄຣົງທ່ານ ແລະ ຕອນທ່ານ

၁၃၅

๓๔ ถึง ๓๕ ๗๔ ค่า พม่าเขียนให้ญี่ปุ่นทางวัดราชพร  
วัดกระษัตริยา ข้างคันยวันตก ยังเช้าไปในพระนคร สมเด็จ  
พระเจ้าอโภนพรทรงช้างพระทัพเสศิริไปขบัญชาการให้เข้าน้ำที่ยังบิน  
ข้อมตอยโดยไม่มี ยังกันอยู่จนเวลาเย็นพม่าก็เลิกทัพกลับไปค่าย.

ในวันพม่ามายิงพระราชนั่งที่กำลังมานั่ง พระเจ้าอ่องพญา  
มาทรงบัญชาการแล้วดูที่นี่ใหญ่เช่น พบริณัชนา tekathak phraong k  
ขาดเข็บสาหัส ก่อปะรังชวนหนักในวันนั้น พ่อวันรุ่งขันถังเดือน ๘  
ชั้น ๒ ค่ำ พม่าก่อพากันเลิกพัชน์ไปทางเมืองเหโน หวังจะกลับ

- นักหนังสือพระเจ้าลองพญาปะชัวเป็นผู้หัวใหญ่ แต่ความจริงเห็นจะถูกบันแตกอย่างกล่าวในหนังสือพระราชพงษ์ฯ ว่า เพราะมีหลักฐานที่พม่าเลิกกลับไปโดยด่วนนี้ได้ปรากฏว่ามีเวลาคราวเครื่องยนต์

ອອກທາງດໍານແນ່ລະເນາ ແຕ່ໄປຢັ້ງໄມ່ພັນແດນເມື່ອຕາກພຣະເຈົ້າ  
ອດອັພຜູ້ກໍສືນພຣະຊັ້ນນີ້ໃນກາລາທາງ.

ພໍມ່າເລີກທັກລັບຄວງນັບເປັນກາວຮະໄປໃນທັນທີ ນິໄຕມ  
ເວລາຕະຫວຸດ ດັ່ງໆ ຂັ້ນໃຫຍ່ໄປໄໝ່ເທັນທັກເອາລັງຜົ່ງທົງໄວ້ໃນຄ່າຍ  
ຫລວງຕ່ອນມາໄທຍ່ໄປຈຸດພຍຫລາຍລົບກະຮະນອກ ແຕ່ໃນໜັນແຮກເນື້ອພຳນ່າ  
ກລັບໄປ ໄທຍັງໄຟ້ວ່າພຣະເຈົ້າອດອັພຜູ້ປຣະຊວງ ສຳຄັນວ່າພຳນ່າ  
ຈະທຳດອຍທີ່ເປັນກລຸບຍາກນີ້ໄດ້ກໍໄປຕາມທີ່ ຄຽນຮູ້ວ່າເລີກທັກ  
ກລັບໄປແນ່ ສົມເຕີ້ພຣະເຈົ້າທັນພຣງນົມບັນສົ່ງໃຫ້ພຣະຍາມຮາງ  
ກັບພຣະຍາລື່ຫວາງເກໂຫຼ້ໄສຍໍຍກກອງທັກໄປຕິດຕາມພຳນ່າ ຕາມໄປ  
ຈັນເມື່ອຕາກກໍໄໝ້ເທັນຂາດກັກ ແຕ່ດອງຈະທັນກໍເຫັນຈະໄໝເປັນປຣະໄຍ້ຫຼັນ  
ອັນໄກ ດ້ວຍເວລານັກຈົ່ງຄວ່າມພຳນ່າເສື່ຍມາກແລ້ວ ພຳຈຶ່ງກລັບ  
ໄປໄຕ ໂດຍສກວກ.

ສັນຄະນະ ທ່ານ ດຣາວພມາທໍາທ່ານເອງນັກໝໍາໄຕ  
ປະຊາກ ພ. ຄ. ແລນ ๑๗

ເມື່ອພຣເຈົ້າດອງພູາປະຮວຫັກ ເລີກທັກລັບໄປຈາກກຽງ  
ກ່ຽວຂ້ອງທັກຍາ ມັງຮະວາຊູທັກ ແລະ ເປັນຜູ້ນັ້ນໝູ້ອາການທັກ ໃຫ້ນັ້ນໝູ້ອັງ  
ນຽາຄົມທັກລັງວະວັງຄອຍຕ່ອສັກອັນທັກໄທຍທ່ານໄປຕິດຕາມ ແລວຮັບ  
ດອຍກາອັນທັກລວງກລັບໄປ ໄປີ້ງຕຳຂລເມາະກະໂລກໃນແຂວງເນື້ອງ<sup>ຊື່</sup>  
ຖາກເມອໂຄອນ ๒ ແຮມ ๑๙ ດົ່ວ ພຣເຈົ້າດອງພູາກສນພຣະໜົມ<sup>ຊື່</sup>  
ພຣະໜົມໝາໄຕ ແລະ ບໍ່ ແຕ່ວາລົງວິເຄາສເສວຍຮາຊູນໝາວມເວລາໄກ້ລ ບໍ່  
ມັງຮະວາຊູທັກເຫຼຸ້ມພຣະຄພພຣເຈົ້າດອງພູາໄປດັ່ງບ້ານແມ່ດ່ານເມາໃຫ້  
ຫຍຸດທັກ ๓ ວັນ ປະຈຸກັນປັບປຸງພຣະຄພເສົ່າແລ້ວ ເຫຼຸ້ມພຣະອົງ  
ນາຖຸກລັບໄປຍັງເນື້ອງຮັກສິງຄໍ ມັງດອກຮາຊູທຽບອັນທັກໄຫວ່າໜີ່ສັງເປັນ<sup>ຊື່</sup>  
ພຣະມຫາອູປຣາຊໄກຮັບຮາຊສນບົດ ວາລົງວິເຄາສເມອໂຄອນ ៧ ນິມໂວງ  
ພ. ຄ. ແລນ ៣ ກຽງພຣະນານວ່າ ພຣເຈົ້າຢ່ວນຫາຂຽນຮາຊາ ເສວຍ  
ຮາຊຍັດເນື້ອງຮັກສິງຄໍ ເປັນຮັກລັດທ່ານໃນຮາຊວັງຄໍດອງພູາຕ່ອນາ.  
ຕຽບນັ້ນມັງມຸນອັນຮາຊາ ຫຼັງຄູ່ມາອັນທັກລັງວະວັງຄໍດອຍທັກລັບໄປ  
ຈາກເນື້ອງໄຕ ແහນວ່າພຣເຈົ້າດອງພູາກສນພຣະໜົມແລ້ວ ກົມໍໄຟ

- ນັບທຶນວ່າເຫຼຸ້ມພຣະຄພໄປປັບປຸງທີ່ເນື້ອງຮັກສິງຄໍ.

ກຳເຮັດວຽກຄົວວ່າມີໆມີໆ ດີນສມເຕົກພະເຈົ້າເອົກທັກ ອີກຈະຖືກຕັບປັບໃຫຍ່ໃນເມືອງພິມ່າ ພອມກອງທັກລັບເຂົາໃນແຄນພິມ່າ ມັງມັງ-ນຽມຊາກຍົກກອງທັກຂອງຕານແຍກທາງຕຽງໄປຢັດເມອງອັງວະໄວ້ ແລວທີ່ແຂງເນື້ອງໄນ່ຍອນຂຶ້ນຕ່ອພຣະເຈົ້າມັງລົກ ຜ້າຍສະໂຄະມຫາສຸ່ຍະອີຈາອາວີ່ອງພຣະເຈົ້າມັງລົກ ທັງພຣະເຈົ້າລົອງພູມາຕົກໃຫ້ເປັນເຈາເມືອງການກົກທັກແຂງເນື້ອງຂຶ້ນຕ່ວຍອີກແທ່ງ ແລະ ດັບດະບັນດົນອອງພຣະບາທັກວ່າດີ່ນໍ້າ ສົ່ງຫຼຸດໃຫ້ເປັນເຈາເມືອງວັດຈີ່ທີ່ຫຼຸດໃຫ້ເປັນເຈາເມືອງທີ່ຫຼຸດໃຫ້ເປັນເຈາເມືອງສົ່ງຫຼຸດໃຫ້ເປັນເຈາເມືອງວັດ ຕາມສົມັງກອມາອາໄສຮອຍຍ່າກັນພຣະຍາເຊື່ອງໃໝ່ ກົມກຳລັງເຂົາໄປຕີ່ຫຼຸດໃຫ້ເປັນເຈາເມືອງມອງມູນວິກທາງ ຖັນພວກກະະເຊົາເນື້ອງມັນບະບາຍໄດ້ກ່າຍວ່າພຣະເຈົ້າລົອງພູມາສືນພຣະໜົນມີກົກລັບກຳເຮົາຂຶ້ນຕ່ວຍ ເນື້ອງພິມ່າຮັມຜູ້ໃຈກົກລັບເປັນຈາລ ແຕ່ວ່າຈຸບຕົວຂອງພຣະເຈົ້າລົອງພູມາເຂັ້ມແຂງໃນກົກກຳ ພວກສັດຕິລືໄປໄຕ ດັງກຽນນັ້ນພຣະເຈົ້າມັງລົກກົດອົງປ່າຍປ່າມສັດຕິລືຢັ້ງ ແລະ ບ້ານເມືອງຈິງຈາກຍັກເປັນປ່າກຕິ ຜ້າຍກວຸງຄວຸງຍົບຍາ ເມື່ອພິມ່າເລີກທັກລັບໄປແລວ ມີຄວາມປ່າກງົງໃນທົກທ່ານຍາເຫຼືອຂອງຜົວໆ ບຸຕື້ອງກັບໃນໜັ້ງສື່ພຣະວາງພ່າຍຫາວ່າ ຮູ່ສັກຄວາມທີ່ໄດ້ປ່ຽນມາທຳມາແຕ່ກ່ອນ ກົດມື້ອື່ອມແປດັບອົມປ່າກກາຣ ແລະສຳວັດທຽບທາຫະເຄວົກຈາວຸຍທີ່ຈັດທີ່ມາເພີ່ມເຕີມລຳຫວັງຮັກໝາພຣະນຄຣມີໄດ້ລະເລຍ ແຕ່ທີ່ວ່າໄມ່ຮັກໝາຄວາມສາມັກຄົ້ນຂ້າວັດກາຣໄວ້ໄຕຍໍຍາວ ປ່ຽນຫຼຸງວ່າເວລາໄວຍຈະ ດັງຕົກສົມັກພຣກພວກພົມກັນໄປກວາວໜຶ່ງ ຄວັນພັນໄວຍກີເຕັກຕ່າງຮ້າວ

นานกันไปใหม่ คงเป็นครั้งข่าวบุกรุกเข้ามาถึงกรุงฯ ว่าทางเมืองพม่า พอพระเจ้าอุตตมภูมิพระชนม์แล้ว ก็เกิดชาลแตกกันเป็นกาลเบี้ยนเหล่า ราษฎร์ซึ่งข้านเมือง กันเห็นอนอย่างแทรกซ้อน ครั้นความรู้สึกนั้นทางในกรุงฯ ว่า พม่าเห็นจะไม่มาทำไม่ได้อีกแล้ว พอกษัตริยาซึ่งการที่ไม่เข้ากับสมเด็จพระเจ้าอุตตมภูมิพระชนม์ ใจหัวสำนึกรักษาด้วยความรัก พอ กันยุบลงเลิมสมเด็จพระเจ้าเอกทัศให้เกิดรังเกียจกินแห่งสมเด็จพระเจ้าอุตตมภูมิ มีประวัติในหนังสือพระราชนพงษ์ขาวดำว่า วันหนึ่งเวลากระลาคนสมเด็จพระเจ้าเอกทัศให้ม้าเชญสมเด็จพระเจ้าอุตตมภูมิไปเผา ครั้นเสด็จไปถึงท่อพระเนตรเห็นสมเด็จพระเจ้าเอกทัศขณะพระแสงส่องตามหาดไว้บนพระเพลา สมเด็จพระเจ้าอุตตมภูมิเข้าพระไทยว่า สมเด็จพระเชษฐาทรงรับเกียจเดียบแล้ว ภานุอยู่เบิกะดองดงรบพุ่งผ้าพันกันเอง จึงเสด็จขอกจากพระราชนวังไปประทับณ์ทำหนักบ้านคำหยาด๔ แขวงเมืองวิเศษไชยชาญ พอทรงจัดการตรวจพื้นที่แล้วก็กลับทรงผนวชทวัตติโพธิ์ทองอนอยู่ใกล้ท่าหนานกัน แล้วเสด็จมาประทับอยู่วัดประดู่โรงชรอมอย่างแทรกซ้อน ครั้นนั้นข้าราชการที่เข้ากับสมเด็จพระเจ้าอุตตมภูมิเห็นจะตามเสด็จขออภิวชเชียดวัยเป็นอันมาก ราชการบ้านเมืองก็กลับหันลงทางเสื่อมธรรมตามอย่างเดิม แต่

๔ ทำหนักนี้เป็นทำหนักตึก บังป Rak ออยู่ที่บ้านคำหยาด แขวงจังหวัดอ่างทองฯ ทุกวันนี้.

ຮອດຕົວຍົມນໍາກຳລັງຮູບພຸ່ງປ່ຽນປະກັນເອງວຸ່ນວາຍອຸ່ນ  
ໄທຍີໃຈໃຫຍ່ໄກສົງບົກສົງຄວາມມາຫລາຍນີ້

ໃນເວລາທີ່ເຊີ້ນພມໍາເກີດຮູບພຸ່ງກັນວຸ່ນວາຍອຸ່ນນີ້ ມີວາຍເປັນ  
ຂັ້ນນາງເກົາຄົນ ๑ ຜູ້ຫຍຼຸດອົງຈາ ເຫັນພມໍາເກີດຮູບພຸ່ງໄດ້ທົ່ວທ່ຽນ  
ກົມສົມຄໍພຣັກພວກເຂົ້າໃຈນີ້ເນັ້ນທວາຍຈາກເຈົ້າເມືອງຊົ່ງພຣະເຈົ້າລົດອິນ  
ພູ້ງາງທີ່ໄວ້ໄກສົມປະສົງຄໍ ຄຣົນຕ້ອມາຮັວ່າພຣະເຈົ້າມັງລອກຮາໝາດ  
ຂອງພຣະເຈົ້າລົດອິນພູ້ງາງປ່ຽນປະກັນເມືອງຮາບຄານໄກຕັ້ງແຕກອິນ  
ຫຍຼຸດອົງຫາກຮອນຕົວ ຈຶ່ງແຕ່ງທົດໃຫ້ຄົມຕົ້ນໄມ້ທອງເງິນເຄຣອິງຮາໝາ  
ບ່ຽວດາກເກົາເຂົ້າມາຍັ້ງກຽງຄ່ອຍຫຼຸດຫຼາຍ ວ່າຈະຂູ່ເປັນຫັ້ນຫຼຸດຫຼາຍ  
ເຂົາພຣະນາມເປັນທີ່ພົງຕົວໄປ ສົມເຕົ້າພຣະເຈົ້າເອກທັບນົມຮັບສົ່ງໃຫ້ນ  
ນັ້ນຕໍ່ປັບປຸງຢາກນໍາວ່າຈະຄວວບເມືອງທວາຍໄວ້ເປັນເມືອງຂັ້ນຖານໄໝ້ ຂ້າ-  
ຮາໝາກເກົານີ້ມີຄວາມເຫັນແຕກຕ່າງກັນເປັນ ພວກ ພວກ ๑ ເຫັນວ່າຫຍຼຸດ  
ຕອງຫາເປັນຂົດຕ້ອມມໍາ ຮູ່ວ່າພມໍາຈະລົງມາປ່ຽນປະກັນຈາກນາຂອງພ  
ພຣະນາມ ອ້ວນຈະໃຫ້ໄທຍີໄປຮັບພມໍາໃຫ້ແກ່ຕົວ ທ້າໄດ້ມີຄວາມ  
ສາມິກັດໂຄຍສຸຮົງໃໝ່ ເຫັນວ່າໄມ້ຄວວບຮັບເມືອງທວາຍໄວ້ຕາມຄວາມ  
ປະສົງຄໍຂອງຫຍຼຸດອົງຈາ ຂ້າຮາໝາກເກົາອົກພວກ ๑ ເຫັນວ່າເມືອງທວາຍ  
ແຕກອິນກໍເກຍເປັນເມືອງຂົນຂອງກຽງຄ່ອຍຫຼຸດຫຼາຍ ພມໍານາສີ່ອາໄປ  
ເມື່ອມາຂອງສາມິກັດເຫັນນີ້ ລັ້າໄມ້ຮັບໄວ້ກໍເໜີອຸນຫາດ ຮູ່ໄປດິນໃຫ້  
ກະຊວງເສື່ອມເສີຍພຣະເກົຍຮຕິຍົກ ພວກທີ່ເຫັນວ່າຄວວບເມືອງທວາຍນີ້ມີນາກ  
ກວ່າພວກທີ່ເຫັນໄມ້ຄວວບ ສົມເຕົ້າພຣະເຈົ້າເອກທັບຈຶ່ງໃຫ້ຮັບເຄຣອິນ

บรรณาการ แล้วพระราชทานบ่าเหนือตั้งแต่หดทองขาไหเมยศ  
คำก็ตามปะเพณแท้ก่อนมา.

ฝ่ายเมืองพม่า เมื่อพระเจ้ามังคลากปรายปรมานราชสัตรราย  
ในราชบดีแล้ว ขัดเคืองพระยาเชียงใหม่ไว้ให้กำลังทัพละบันมาต  
เมืองมอญ จึงให้เกณฑ์กองทัพนิรันดร์ พล ๗,๕๐๐ ให้อภัย  
ความณ เป็นแม่ทัพ มังลงศิริเป็นปลัดทัพ ยกมาตเมืองเชียงใหม่  
เมื่อขึ้นเสดง พ.ศ. ๒๓๐๔ พอกเจ้าเมืองในแคว้นแลวานนาไกข่าว  
ว่าพม่ายกกองทัพมากพากันตกใจ พระยาลำพู ทำนองจะเป็นผู้  
ที่ได้ไปช่วยเหลือทัพละบันเรื่องร้อนตัวมาก พากอขบครัวอพยบหน  
มายังเมืองพิชัย บอกว่าจะขอเข้ามาฟังพระบารมอยู่ในกรุงศร  
อยุธยา สมเด็จพระเจ้าเอกทัศน์โปรดให้รับเข้ามา แล้วพระ  
ราชทานที่ให้หงษานเรือนอยู่ตั่งบลางลางช้างเหนือพระนคร ฝ่าย  
พระยาจันทรเจ้าเมืองเชียงใหม่ซึ่งเป็นองค์พระยาเชียงใหม่องค์คำ  
คนก่อนก็ให้หูกดหูกองทัศน์ภักดิ์ภรรคุณเครื่องราชบรรณาการลงมาด้วย  
สมเด็จพระเจ้าเอกทัศน์ ขอเป็นข้าขอขันต์สิมา ขอพระราชทาน  
กองทัพชนที่ปรึกษาเมืองเชียงใหม่ ขณะนั้นที่ในกรุงฯ ทำนองจะ  
ยังประมาทพม่าอยู่ สมเด็จพระเจ้าเอกทัศน์จึงรับเครื่องบรรณาการ  
ของพระยาเชียงใหม่ แล้วมีรับสั่งให้เกณฑ์ทัพหัวเมืองเห็นอเป็น

๑ อภัยความผิดนี้ ที่หลงได้รับกันไทยท้ายควรจะจับได้เมื่อในรัชกาลที่ ๑ กรุง  
รัตนโกสินทร์ หนังสือเอกสารเรียกอาปรึกษานี้มีบ้าง นอิหุนบ้าง ไม่มีบังวนบ้าง.

จำนวนพลด ๕,๐๐๐ ให้เจ้าพระยาพิศณุโลกเป็นแม่ทัพยกขึนไปช่วยรักษาเมืองเชียงใหม่ กองทัพไทยยกไปถึงเมืองตาก ได้ความว่าเมืองเชียงใหม่เสียแก่พม่าแล้ว ก็เดิกพักลับมา หาไกดันไปช่วยเมืองเชียงใหม่ไม่ ภัยความณ์ต่ำใจเมืองเชียงใหม่ จับไก่พระยาจันทร์เจ้าเมืองกับหงส์มิงทองแล้ว จึงแบ่งทหารให้รักษาเมืองพอสมควร แล้วเลิกทัพกลับไปเมืองพม่า พระเจ้ามังลอกปุนนำเหนือใจภัยความณ์ให้ยกเป็นมิหุ่น กลับมาเป็นเจ้าเมืองเชียงใหม่ แต่เดือนยศมังลักษณ์บริบัดด์ทัพเป็นทัพมังคลานรา นิ่มแห่นงในกรมทหารม้า ตามสมควรแก่ความชอบที่มีในครั้นนั้น กองพระเจ้ามังลอกเสวยราชย์มาไก่ ๔ ปี ๑๗๘๖ ถึงบูมแม่ พ. ศ. ๒๓๐๒ ประชวรสันพระชนม์เมื่อเดือนอ้ายแรม ๙ ค่ำ พระดันชาไก่ ๒๕ ปี มีราชบุตรชื่อมังหม่อง แต่ยังเยาววัย มังระราชอนุชา ซึ่งเป็นโกรสที่๒ ของพระเจ้าอลองพญาชื่อเสวยราชย์ ราชอาวีเกกทรงพระนามว่าพระเจ้าคริสตุธรรมมหาราชยาธิด เป็นรัชกาลที่๓ ในราชวงศ์อลองพญาต่อมา.

เมื่อพระเจ้ามังรัชเสวยราชย์ สัตત្រવายในราชคายหมาดแล้ว แต่พระเจ้ามังรัชนิยมในการทำศึกสังหารมาม เพาะไกด์เคบูบผู้มา

\* พระเจ้าอลองพญามีราชบุตร ๙ องค์ ในพงษ์ราศรพม่าว่า พระเจ้าอลองพญาได้ส่งไว้ให้ราชบุตรรับราชสมบัติต่อ กันไปทั้ง ๙ องค์ เท่านั้นจะเป็นด้วยเหตุนี้จึงมักเรียกว่าชิงราชสมบัติกัน ดังจะปรากฏในเรื่องราวต่อไปข้างนี้

แต่ครั้งพระเจ้าล่องพญา จึงคิดอ่านจะแห่ขึ้นมาประยุบรวมทั้ง  
ประเทศที่ใกล้เคียงต่อไป พ่อราชากวีศึกแล้วไม่ชัยกากองทัพ  
หลวงไปตีเมืองมณฑลธาราที่โค่นปะรังค์ จงย้ายราชธานีกลับมานั้น  
ที่เมืองอังวะอย่างเดิม และครองนัดภัยความณ์ชาเมืองเชียงใหม่  
ไปเพาพะรังเข้ามังrove ออยซังหลังพอกท้าวพระยาตามหัวเมืองใน  
ล้านนาได้กำลังเมืองหลวงพระบาง แม่ชีวย พากันเป็นชนบทต่อ  
พม่า พระเจ้ามังรายความจงให้ขอภัยความณ์ชาเมืองรับคุณกองทัพ  
กลับมากอง แล้วให้เกณฑ์กองทัพใหม่จำนวนพล ๗๐,๐๐๐  
ให้เนี่ยบวัสดุหดที่เป็นแม่ทัพยกตามมาอิกทัพ ๗ เมืองปลายขุมแผล  
พ.ศ. ๒๑๐๒ ให้มาประยุบรวมหัวเมืองในแคว้นแลวันล้านนา แล้ว  
ให้เลยไปตีเมืองหลวงพระบางด้วย ต่อมาพระเจ้ามังรายประวราภดัง<sup>๔</sup>  
เมืองทวาย ซึ่งหดทองชาเป็นชนมาเต็มแผ่นดินพระเจ้ามังลอก  
ยังหาไก่ประยุบรวมไม่ ถึงข่าวอก พ.ศ. ๒๑๐๗ จึงให้เกณฑ์  
กองทัพอิกทัพ ให้มั่งมหานราชผู้ที่มีความซ้อมครองเป็นปลัดทัพ  
มาตีเมืองเชียงใหม่ ในแผ่นดินก่อนเป็นแม่ทัพลงมาตีเมืองทวายอิก  
ทาง ๑.

เมื่อพม่าลงมาตีเมืองทวายคราวนี้ เมืองตระน้ำครรแดงเมือง  
มุทยังอยู่ในปกครองของชาติไทย เพราะเมื่อพม่าตัดได้ในคราว

- ถึงสมัยนี้เมืองล้านช้างเดิมแยกกันเป็น ๒ อาณาเขต หลวงพระยาอย่างอาณาเขต ๑  
เวียงจันท์อาณาเขต ๒.

ພຣະເຈົ້າລອງພຸງນາລັດໝາກຮູງ ၅ ເປັນແຕ່ເກີຍວິບທຽບພົມບັນເປັນ  
ເຊລຍ ແລວກທັງເມືອງໄປ ທ້າໄດ້ເຂົາໄວເປັນຂອງພມໍາໄນ໌ ໄຖຍ  
ຈົກລັບໄປຄຣອບຄຣອງຄົງເກາ ແລ້ວມີຄຳກົດພຣະເຈົ້າລອງພຸງນາເຂົ້າ  
ນາລັດໝາກຮູງ ၅ ນັ້ນ ກົດສົພທເລອງກາງໄປດັ່ງທ່າງປະເທດວ່າກຮງຄວ່  
ອຸບຸທີ່ບໍາເລີຍແກ່ຂ້າຄກ ກຣມມහນເທັພພົມຊົງດູກນົຣເທດໄປອູ່  
ລັດກາທີ່ປ່ຽນຍາວຄວາມ ຈົງໂຄຍສ໏າເຮົາກາຍັນກລົບມາຂຸ້ທ່ານມູກທ  
ໜ້າຍຈະມາຄິດຢ່ານກັບໜ້ານເມືອງ ແລ້ວທ່ານອີງເມືອກລົບມາຈະຢັ້ງທຽງ  
ຜົນວັນເປັນສົມຜະອູ່ ເມືອງຄວາມທຽບຄຸງສົມເຕົ້າພຣະເຈົ້າເອກທັບຈົງນ  
ຮັບສິ່ງໃຫ້ຂ່າຍລວງດັ່ງໄປຄຸນກຣມມໍາເທັພພົມໄວ້ທ່ານມູກທ.

ກອງທັພມັນໜ້ານຫານຂ້າຍກລົງໄປດັ່ງເນື້ອງທວາຍເນື້ອເຄືອນຂ້າຍນ  
ວອກ ພ. ຕ. ๒๑๐๗ ທຸບທອນຈາຕ່ອລື້ໜ່າດຳລົກພາກຮອບຄວ້າລົງເວຼວ  
ທີ່ນຳມາອາໄຕຮົບໃໝ່ເມືອງມູກທ ມັນໜ້ານຫາໃໝ່ມາຂອງຕັ້ງທຸຍທອນຈາ  
ໄທຍ່ໄມ່ຍົມສິ່ງໃຫ້ ມັນໜ້ານຫາຈຶ່ງໃຫ້ກອງທັພເວົ້ວ ၂၀ ລໍາຍກດັ  
ມາຕີເມືອງມູກທ ກົດໄນ້ໂຄຍ່າຍ ຫຼຸຍທອນຈາກບໍລິການກຣມມໍາເທັພ  
ພົມພາກນັ້ນລົງເວຼວໜ້ານພໍາມາຍັງເມືອງກະບວງ ມັນໜ້ານຫາຈຶ່ງໃຫ້  
ກອງທັພນໍາຕົກຕາມລົງມາ ສ່ວນມັນໜ້ານຫາຂຶ້ນໄປຕີເມືອງຕະນາວຄວ່  
ໄທຂອກເມືອງ ၅ ແລ້ວທັງຮອທພໍາອູ່ທເມືອງຕະນາວຄວ່ນນັ້ນ ຜ້າຍ  
ກອງທັພພໍາທີ່ມາຕົກຕາມຫຍຸຕອງຈາ ມາຄັງເມືອງໄທແກ້ໄຂບັນຫຼຸດ  
ເຂົາໄປເປັນເຊລຍ ແລ້ວເກີຍວິບເຂົາທຽບພົມບັນທຶກແບ່ງບັນກັນ ແລ້ວເພົ່າ  
ນ້ຳນ້າເຮືອນເສື່ອຕະດີທາງທຳມາ ຕ່ວຍຄວັງນໍາເຈົ້າເມືອງກຣມການໄຟ່ນີ້

ກຳລັງຈະຕ່ອສູ້ ພມ່າຈັງຕິກຕິງແຕ່ເມືອງມັງລາວ ເນື້ອງກະເນີນຮ່ວນອັນ  
ຕລອດມາຈານເມືອງຊົມພວ ເມືອງໄຊຍາ ແລ້ວຍອນດັບຂັ້ນມາດີເມືອງ  
ບໍລິຫານເມືອງກຳເນັດນັກໂທດ ແລ້ວເມືອງຄລອງວາພໍ ເມືອງກາຍ ເນື້ອງປ່າດ  
ຕລອດມາຈານຄົງເມືອງເພື່ອງບໍ່ ແຕ່ກອງທັພພະບາວິພົມນໍໂກຍາກໍ  
ພະບາຕາກສິນໆຢັກລົງໄປຈາກກຽງຕ້ອຍທໜາຍາ ໄປຢືນທັນວົງມາເນື້ອງ  
ເພື່ອງບໍ່ໄວ້ຖືກ ພມ່າທີ່ການມາເປັນແຕ່ກອງໂຈຣ ຄຣົນມາພບກອງທັພ  
ສັກດົກຍ່າດອຍໜັກລົບໄປເນື້ອງຕະນະວົງທາງດ່ານສົງຂະ.

ກຽມໝັ້ນເທັພພືຂັກບໍ່ຫຍຸຕອງຈາເຈານເນືອງທວາຍທໜ້ນພໍາມາ  
ຄຽງນັ້ນ ສມເຕີ່ພະເຈົ້າເອກທີ່ມີຮັບສິ່ງໃຫ້ເກມໝໍ້ມໍ້ນເທັພພືຂັກໄປ  
ຄຸນໄວ້ທີ່ເພື່ອຈັນທິບໍ່ ສ່ວນຫຍຸຕອງຈານນັ້ນໂປຣດີໃຫ້ຄຸນໄວ້ທີ່ເພື່ອຈັນທິບໍ່  
ຈະຍັກຄວາມຜິດຫຍຸຕອງທາວ່າອ່າຍ່າງໄວ້ຫາປະກາງໄນ້.

- 
- ທີ່ໄດ້ເປັນພະເຈົ້າກຽງຫຼັງນີ້ໃນເວລາຕ່ອນນາ.

ສົງຄວາມຄວາມ ໂກງ ຄວາງເສີຍກຽງ ແລະ ຄວາງດັ່ງ  
ນຶບຖານ ພ. ປ. ໂກຕ. ๑๐

ທະເກີດສົງຄວາມຄວາມໃໝ່ໄປຮາກງຫຼຸດອ່າງອືນ ນອກຈາກ  
ພມ່ເຫັນວ່າໄທຍກຳລັງອ່ອນແຂປັດກເປົ້າຍ ເປັນຫຼືອທີ່ຈະມາຢັນເອາ  
ທຽບຢືນນົມບົດໄຕງ້າຍ ກົຍນາຕີເມືອງໄທຍເທົ່ານີ້ເອິ້ນເວື່ອງ  
ສົງຄວາມຄວາມ ໃນພົງໝາວດາວພມ່າກລ່າວວ່າພະເກັນຈະປະສົງຄ  
ຈະຕົກຈົງຄວົມຂອຍທີ່ມາ  
ໃຈໃຫ້ແນແມຍວ່ສຫບດຍກາອງທັນເຂົ້າມາທາງ  
ເມື່ອງເຊີ້ນໃໝ່ ລົງມາກກຽງຄວົມຂອຍທີ່ມາທາງຕັ້ນແໜ້ນທາງ ໃຫ້  
ມັງນໍານານຮ້າຍກາອົງທັນພົດມາທາງເມື່ອງທວາຍ ເຂົ້າມາຕົກຈົງຄວົມ  
ຂອຍທີ່ມາທາງຕັ້ນທັນທັກ ໃຫ້ພົດມັກບັກອົງທັນແນແມຍວ່ສຫບດອກ  
ທາງ ດວຍການທີ່ກ່າວໃນພົງໝາວດາວພມ່າດັ່ງໃໝ່ໄມ່ຢູ່ຕົ້ນກົບວາຍກາຣ  
ທີ່ປະກາງ ເຫັນວ່າຈະເປັນຄວາມຄົດຂອງຜູ້ແຕ່ງພົງໝາວດາວອ້າງທ່ອງ  
ກາຍຫລັງ ເພວະກອງທັນພມ່າທີ່ກົມາຕີເມືອງໄທຍກຽງພຣະເຈົ້າມັງຈະ  
ໃຫ້ໄປວ່າພູ້ທີ່ກ່າວໃນທັນທັກ ທາງ ກອງທັນພມ່າທີ່ກົມາທາງເມືອງ  
ເຊີ້ນໃໝ່ຈະຕົກຈົງຄວົມຂອຍທີ່ມາທາງຕັ້ນແໜ້ນແຄວັນດານນາ  
ທົ່ວໄປ ແລ້ວຍັງຈະຕົກຈົງຍົກຂົນໄປຕື່ເມື່ອງຫລວງພຣະບາງກ່ອນ ຕ່ອສຳເວົ້າ  
ແລວຈົງຈະໄກມາຕີເມືອງໄທຍ ຜ້າຍກອງທັນພມ່າທີ່ກົມາລົງນາເມືອງ  
ທວາຍ ກາຣທີ່ຈະຕົກຈົງກ່າວໃນນີ້ແຕ່ຕື່ເມືອງທວາຍເມືອງເກີຍວ ສະ

กองทัพทั้ง ๒ ฝ่ายกันเช่นนี้ ที่จะกำหนดมาแต่แรกให้มาตีกรุงศรีอยุธยาให้พร้อมกันนั้นเห็นจะได้ จึงเห็นว่าการที่พระเจ้ามังฯ ให้กองทัพเนย์วัลลห์บากองทัพมังหนานราชมาต้มเมืองไทยนั้นเป็นการคิดขึ้นต่อภายหลัง เพราะเหตุที่กองทัพทั้ง ๒ นั้นไปทำการสำเร็จได้เร็วกว่าคาดไว้แต่แรกทั้ง ๒ ทาง ขอเห็นได้ที่ทัพมังหนานราชมาต้มเมืองทวายแล้วมีเวลาว่างงานเดย์มาตีหัวเมืองบักซ์ให้แต่ในปีอก พ.ศ. ๒๑๐๗ ดังกล่าวมาในเรื่องสังคมรัฐ ๒๓ นั้น เท่าที่เรื่องที่จะเริ่มสังคมคงเป็นดังกล่าวต่อไปนี้ ดัง

เมื่อตนบรรดา พ.ศ. ๒๑๐๘ กองทัพม่าเสือรักการสังคมรัฐ อยู่ที่เมืองเชียงใหม่ทัพ ๑ ถึงอยู่ที่เมืองทวายทัพ ๑ พระเจ้ามังฯ เห็นเป็นช่องทางทรัพย์และเซลล์เป็นกำไรในการทัพได้มากขึ้น ไบอก นางที่จะเป็นพระมังหนานราชออกขนไบยังเมืองอังวะว่ามาตีหัวเมืองไทยได่ง่ายๆ พระเจ้ามังฯ เห็นว่าไทยยังอ่อนแออยู่เหมือนอย่างที่ไก่เคยมาเห็นแต่ก่อน จึงสั่งให้กองทัพยกเดย์เข้ามาต้มเมืองไทยทั้ง ๒ ทาง และการที่พม่ายกกองทัพมาครัววนพิเคราะห์ตามลักษณะการ เห็นว่าในชนราษฎร์ทั้ง ๒ เพียงจะมาตีบลังตามหัวเมืองไทย ออย่างที่เรียกในภาษาอังกฤษว่า “รถ” แล้วแต่จะเข้ามาโดยเพียงที่หนาจะเข้ามาเพียงนั้น ถ้าเห็นว่าไทยมีกำลังมากนักก็จะถอยกลับไป เหมือนอย่างเมื่อตัดหัวเมืองบักซ์ให้ทัพกล้าวมาแล้ว พม่ามิได้ตั้งใจว่าจะมาตีกรุงศรีอยุธยา เพราะ

ຜູນພຣະເຈົ້າມະຈະຈຶ່ງນີ້ໄດ້ເສື້ອນໄຫວ່າມາເອງໃຫ້ເປັນພຣະເກົຍຮົມຍົກເໜືອນ  
ອໍາຊ່າງພຣະເຈົ້າທັງໝາວດີແລ້ວພຣະເຈົ້າລົງພວງ ແລະ ອົງທັນພົມມ່າທົກ  
ມາທາງຂ້າງເໜີນອົບຂ້າງໃຫ້ຈຶ່ງເປັນວິກຣແກນໆນີ້ໄດ້ມາໃກ່ເປັນແມ່ທັບ  
ໃຫຍ່ ຄວາມທຸກລ່າວ່ອນເປັນວິນິຈົ້າຂອງທ່ານຜູ້ສົກໝາໂບຮານຄົດເຕີ  
ກ່ອນໄຟກ່ລ່າວມາແລ້ວ ແມ່ນ້ອນສັງເກດຖຸໄປໃນລັກໝາດກາຣົ່ວມ່າ  
ຍກມາທີ່ເມື່ອງໄກທີ່ໃນຄຽງນີ້ ກັນ່າຈະເຫັນເປັນອ່າງເຕີວກັນ.

ລັກໝາດກາຣົ່ວມ່າທັນພົມມ່າຍກມາທີ່ເມື່ອງໄກທີ່ ໄນໄດ້  
ຮັບພຸ່ງຕຽງເຂັ້ມາອ່າງເຕີກສາມັນ ທຳກາຣມາໂຄຍລຳຄັບເປັນຫັນ ຖ  
ດັນ ៥ ຊົ່ວໂມງ ສັ່ວນ ສັ່ວນ ສັ່ວນ ສັ່ວນ ສັ່ວນ ສັ່ວນ ໂດຍມີລົ້ນ  
ໃຫ້ນັກ ໂບນາຍທັນນໍາຄົມກອງທັນພົມຈຳນວນພລ ៥,០០០ ຍາດລົງນາຈາກ  
ເມື່ອງເຊີຍໃໝ່ກອງ ១ ນັ້ນໜ້ານວ່າໃໝ່ເມະນະໂບນາຍທັນນໍາຄົມ  
ກອງທັນພົມຈຳນວນພລ ៥,០០០ ຍາດເຂົ້າມາທາງດ່ານພຣະເຕີຍສຳນົງຄອບ  
ທາງ ១ ໃນພງຍາວກາຣົ່ວມ່າ ກອງທັນພົມຈຳນວນພລ ៥,០០០ ຂອງພຣະເຕີຍສຳນົງຄອບ  
ອໍາຍ່າງ ១ ຄືດ້າທີ່ໃຫ້ກ່ອນສູ່ພົມມ່າທິກາເກີນຮົບທຽບພົມບັດ ແລ້ວນ  
ຜູ້ຄົນທີ່ເກີບຜູ້ໃຫຍ່ໜ້າຍຫຼົງເອົາເປັນເສລຍສົ່ງໄປເນື້ອງພມ່າ ພ້ານ  
ເຮືອນທຽບພົມບັດທີ່ພມ່າໄນ້ຕ້ອງກາຣົ່ວມ່າໃຫ້ເພີ້ມພາຍເລີ້ມທັງສິນ ດັ່ງ  
ນີ້ໃຫ້ຜູ້ຄົນອ່ອນນົມຍອມເຂົ້າເປັນພວກພມ່າ ១ ກໍໃຫ້ກຳສັບຍື່ແສວກໍໄນ້  
ທຳຮ້າຍ ເປັນແຕ່ກະເກມທີ່ເອົາສິ່ງຂອງທົ່ວມ່າທັນພົມຈຳນວນພລ  
ເຊື່ອນອ່າງເປັນນໍາວຂອງພມ່າ ດວຍເຫຼຸ້ນຮາຍງວາຕາມທົ່ວມ່າ

ທາງທີ່ພໍາຍາກອງທີ່ຜ່ານນາ ບາງແຫ່ງກໍສູງ ບາງແຫ່ງກໍເຂົ້າ  
ຫາພໍາແຕ່ໂຄຍດ ແຕ່ທີ່ຫລບໜ໌ເຂົ້າໄປນີ້ມາກວ່າອ່າງອືນ  
ກອງທັພພໍາທີ່ຍາດນາຈາກເມືອງເຊິ່ງໃໝ່ຕົ້ນຮັບພຶ່ງແຕ່ທີ່ເມືອງຕາກ  
ແໜ່ງເກີຍວ ພອຕີເນີນຕາກໄດ້ເລັ້ວ ທີ່ຊີ່ພຶ່ງພຶ່ງເພື່ອງ  
ນັກສວຽກກີ່ໄມ່ໃກ່ໂຄຍຕ້ອສູ້ ຄວຍເວລານີ້ເຫັນເມືອງດູກເກລີກທີ່ເຂົ້າ  
ມາຮັກຢາກຮູ່ ແລ້ວແຕ່ກ່ຽວກັບຜົນອີກຟາກັນພົມບໍລິຫານຫຼຸມຫຼຸມ  
ໂຄຍມາກ ດົນທັນໄມ່ທັນກົດອ່ອນນີ້ມີພຳມໍາ ຈິງລົງມາຕັງ  
ຄ່າຍອີ້ນເມືອງກຳແພັງເພື່ອງແໜ່ງ ທີ່ເມືອງນັກສວຽກແໜ່ງ ຜ້າຍ  
ກອງທັພພໍາທີ່ຍາກເຂົ້າມາທາງຄ່ານພະເຈົ້າສໍາມອົກ ມາດັງເນື່ອງ  
ກາງຝູ້ນັບປະກອງທັພພະພິເວັນທວເທັນເກມຕໍ່ວາ ນິ້ນວັນພລ  
๓,๐๐๐ ຕົກຈົ້າເມືອງອີ້ນ ພໍາມາກກວ່າກົດອົງທັພພະພິເວັນທວເທັນ  
ແຕກຍື່ນເຍື່ນ ພໍາຈົ່ງຢາຕາມເຂົ້າມາດັ່ງລຳນໍາຮາຊູ້ ມາທັງຄ່າຍ  
ອີ້ນທີ່ກຳບັລດຸກແກ່ແໜ່ງ ຖໍາບັລດອກດະຂອນແໜ່ງ ຂໍ້ມັນຝາກມາ  
ທັງຄ່າຍທີ່ຄົງຮັ້ງຫຼອນຂ້າວອີກແໜ່ງ.

ມີເນື້ອຄວາມປ່ຽກງົງໃນຈົກໜາຍເຫດຂອງຜົ່ງວ່າ ຄົງພໍານາ  
ຕ້ອງເກີຍໃຫ້ເກີຍ ທີ່ມີຫຼຸມຫຼຸມ ອີ້ນ ອີ້ນ  
ທີ່ໃຫ້ຮັງຄ້ອຍທີ່ຍາເກຮັງພໍາຈະເຂົ້າມາຖົງກຽງ ທັງຄວາກ່ອນ ຈິງ  
ໃຫ້ເກລີກທີ່ຄົງຫວັນເກີຍ ທີ່ໃຫ້ມີຫຼຸມຫຼຸມ ພະນັກປະເປັນ  
ມາກ ຄຽນຮັ້ງວ່າພໍາເລີກທັພລັບໄປທາງຄ່ານສິ່ງຊັບແດ້ວ ທາງໃນ  
ກຽງ ວິກສົ່ງໃຫ້ລໍອຍຄົກລັບໄປນັ້ນເມືອງ ພອໄກໆຂ້າວວ່າພໍາຍາກ

ມາໃໝ່ນຳໃຫ້ເກີຍທີ່ກົນຫວັນເມືອງກັບເຂົ້າມາວິກ ຄວາມທີ່ປຣາກງູໃນ  
ທັກໝາຍເຫດຖຸກນພອເປັນເຄົ້າເຊື່ອໃຫ້ຄົດເຫັນໄວ້ວ່າ ຄຽງນັ້ນທຸກຮູ່  
ຄົ້ງທີ່ທີ່ມາຢູ່ນຳໃຫ້ຢູ່ນຳເສີຍແຕ່ເກີຍທີ່ກົນຮັກຍາພຣະນິກແລ້ວ ດ້ວຍ  
ເນື້ອພໍາຍກມາທີ່ຫວັນເບີ່ງບໍ່ກົມໄຫ້ໃນບ້ວກ ເກີຍທີ່ກົນເຂົ້າມາວັກຍາ  
ພຣະນິກຄຣາວແຮກເມືອງວາງເຄອນ ກໍເຕືອນ ۴ ພໍາເລີກທັກລັບໄປ  
ທາງກ່ານລົງຂວາມອ່ານຸມວາງເຄອນ ແລະ ມະກາ ກົບລ່ອຍຄົກລັບໄປ ພອດັງ  
ເຕືອນ ۱ ພໍາຍກມາໃໝ່ນຳທີ່ກົນເກີຍທີ່ກົນກັບມາວິກ ຜົກນົກສັບສົນ  
ອຸດໜ່ານທຸກທີ່ໃນກຽງ ແລະ ໂຫວ່າມອງ ດົງຈະເປັນຄົ້ງເຫດຕຸນເອງຈຶ່ງໄມ້ມີ  
ກຳລັງຮັກຍາເມືອງກຳແພັງເພື່ອແຮມເມືອງນິກສວວັກ ແລກອອກທັພພຣະ  
ພຣະນິກທີ່ໃຫ້ຮັບໃໝ່ຮັກຍາເມືອງກາງຍູນບໍ່ ຈຶ່ງໄມ້ພຣາພຣອມ  
ພອຈະກ່ອ້ວັນຊ້າສົກໃຫ້.

ອັນສັງເກີຍທີ່ໂດຍວາຍກາຣທີ່ປຣາກງູ ດໍເນີນຕົ້ນແຕ່ຮັບບາດ  
ໄທຍ່ໃຫ້ວ່າພໍາຍກກອງທັພມາ ຖາງກວານ ກໍເຂົ້າໃຈວ່າພໍາຈະ  
ມາຕົກຮູ່ກ່ອຍທີ່ມາ ຈຶ່ງຕະຫຼອນຮ່ວມກຳລັງໄວ້ທອສົກພຣະນິກເປັນ  
ຂໍສຳຄັນມາແຕ່ເວັກ ແຕ່ກອງທັພພໍາທີ່ກົນນິນຍັງເປັນແຕ່  
ກອງທັພໂຈຣ ພອຫາທຸນໄດ້ແລວກແຕ່ກົນອອກເຖິງວັນຫາກຫຼັບພຍ້ນ  
ຜົກນົກທອງທຸກ ໄກລເຄີຍ ພວກພົມທີ່ຕະຫຼອຍຂາງເຫັນອເທິງວັນ  
ກຫຼັບພຍ້ນເຊີລຍ ທັງແຕ່ແຂວງເມືອງນິກສວວັກ ລົງມາຈຸນຄົງເມືອງອິນທີ່  
ເມືອງພຣະນິກ ສ້າຍພວກພໍາທີ່ມາຕົງອໍຍ້າທຸກທັກເຖິງວັນທັນທັກ  
ຈັບເຊີລຍໄປຈານເມືອງຈາກທຸກ ເມືອງເພື່ອນບໍ່ ແລະເມືອງສຸພຣະນິກໃໝ່

ได้คิดเข้ามารับผู้ดูงพระนครทั้ง ๒ กอง ครุณที่ในกรุงฯ ไม่เห็นกองทัพพม่ายกเข้ามา ได้ยินแต่รู้ว่าไปเที่ยวปล้นสกมตามหัวเมือง แล้วเมืองไหนอ (ทางมณฑลพิศณ์โลก) ก็ยังไม่ได้เสียแก่ชาติ สมเด็จพระเจ้าเอกทัศน์มีบัญชีให้เจ้าพระยาพิศณ์โลกกลับขึ้นไปเกณฑ์กองทัพหัวเมืองเห็นอามาทพม่าทั้ง ๑ เดียวให้ჯักกองทัพในกรุงฯ ยกออกไปตัดพม่าด้วยทั้ง ๒ ทาง กองทัพไทยที่ยกขึ้นไปทางข้างเหนือปราชญ์แต่รู้ว่าพระยาชัยเบศร์บริวัตรเป็นแม่ทัพ แต่จะได้ไปรับผู้อย่างไรบ้างหาได้ความไม่ ส่วนกองทัพที่ยกไปรับพม่าทางเมืองราชบูรน์ ให้หักคนทั้งหมดที่มาจากหัวเมืองขึ้นไถ่เป็นกองทัพยกทัพ ๑ ทัพเรือทัพ ๑ ผู้ใดจะเป็นแม่ทัพหาปราชญ์ไม่ กองทัพยกไปถึงตำบลคำหัว กองทัพเรือไปถึงบางกุ้งข้างใต้เมืองราชบูร์ พม่ายกลงมาตากแหกพ่ายกลับมาทั้ง ๒ ทัพ พม่าไล่ตามเข้ามานานในแขวงเมืองชันธ์ แต่รู้ว่ามาเที่ยวปล้นสกมพอได้ทรัพย์แล้วพวกนักลอบไปเมืองราชบูร์ หาได้ที่เมืองชันธ์ไม่ ครุณกัคพททรายลงกรุงฯ ก็ตกลิ้ง เกรงพม่าจะยกเข้ามาถึงพระนคร เพราะพม่าได้เรือทางล้าน้ำราชบูร์แล้วเรือกองทัพไม่มาก จึงให้พระยาภานุชัยเบศร์คุมกองทัพซึ่งเกณฑ์มา

๑ ในหนังสือพระราชพงษายาวนานว่า เจ้าพระยาพิศณ์โลกทูลลากลับไปปัลงศพมารดาเห็นว่าจะไม่เป็นໄicide เพราะเป็นเวลามีศึกสงคราม.

๒ มีในหนังสือเรื่องคำให้การชาวกรุงเก่า แต่รายการที่กล่าวตอนนั้นอยู่ข้างจะพื้นเมืองอาเปนยดิไม่ได้หนด.

## ແຜ່ນທຶນສະເພົາພະເຈົ້າເອກທີ່

ຈາກເມືອງນគរາຊສີມາລັງນາຮັກໝາເມືອງຂົນບົກຄົງ ๑ ແລ້ວໃຫ້ພະຍາຍມຮາຊຄົມກອງທັບອີກອີກ ๑ ລົງນາຮັກໝາເມືອງນນທບ່ຽວ ຄອບຖໍ່ມີສູ່ພຳນາທະບຽກເຂົ້າມາທາງແນ່ນໍາ.

ການທຽບກັບພຳນໍາໃນຕອນ ປະມາດວິລາວວສັກ ๖ ເດືອນ ດີຕັ້ງແຕ່ເດືອນ ๙ ຈົດັງເກືອນ ๑๒ ມະກາ ມີຂັດກົດຕອງຍ້າງເມືອງຮາຊສັກ ๕,๐๐๐ ອົບທາງເມືອງນគຮັກຄົກສັກ ๕,๐๐๐ ຮວມຂັດກົດຕັ້ງເຂົ້າມາຂອຍໃນແກນໄທບໍລິສັດປະມາດ ๑๐,๐๐๐ ແລ້ວຂັດກົດຕັ້ງທີ່ທີ່ນີ້ ລົດກົດຕັ້ງກົງມີໂຄຕ່າງໆຈະເຂົ້າມາຕົດຮາຊຫຼຸດ ແຕ່ກົງເປັນໃນຮ່ວງ ២ ເດືອນເຊິ່ງ ທີ່ພຳນໍາມີຄວາມຄົດຕາລົງເປັນຍົດຕົວຈະຕື່ມໍໃຫ້ງຮົງຄົງເອົາ ພຣະເໜີນວ່າເພີຍທັນໆຂອງພຳນໍາໄທບໍລິສັດເຂົ້າມັນໄໝໄດ້ພຳນໍາຈົງເກີດກຳເຮົບ.

ກວານໃຈການສັງຄວາມຄົງຫຼຸດ ២ ພົມຕະເດືອນ ១២ ສັນນະຕົມ ແນ ເນັ້ນເມີນວິວສິບຫຼັດຕົກຍົກກອງທັບພົດມາຈາກເມືອງເຊົ່າຍິນ ມີພົດທີ່ພຳນໍາແລ້ວລາວລານນາລານ້າສັງລວມກັນເປັນຄົນປະມາດ ២០,០០០ ເບິ່ງກອງທັບໃຫ້ເຕີນລົງມາທາງເມືອງຕາກ ១ ກອງ ១ ຕ້າວນເມີນວິວສິບຫຼັດແມ່ທັບຄຸນລົງມາທາງເມືອງສົວຮັກໂສກກອງ ១ ພາຍເຈົ້າເມືອງກະນກ

១. ເນື່ອງນັນທຸງຮັງນັ້ນອີ້ນໜີ້ຕົ້ນທັນທຸກ ຕຽບກັບເປົກນໍ້າອົ້ມຊັ້ນໃຫ້ ເນື້ໄວ່ເປັນແຕ່ບັນດາເນື້ຍຄ່າຢ່າງໄຟໄໝໄດ້ກ່ອກມີແພັງ ຄຽງນັ້ນວ່າຕົ້ນຄ່າຍົກກ່ຽວຂ້ອງຕົ້ນທັນອົກຈິກຄ່າຍ ០.

២. ໃນທັນສົ່ງພະຈຸບັນຈາກວ່າ ຈຳນວນພົດ ៤០,០០០ ເທິ່ນວ່າມາກເກີນໄປ ດ້ວຍປາກຄູວ່າກອງທັບກີ່ເນີ້ນເນີ້ນສົ່ງຫຼັດຄຸມນາອົງພົດ ១០,០០០ ເທິ່ນນີ້ ເກື່ອງຈະເພີ່ມເຄີມມາຄ່ອງໃນຕອນນີ້ລ້ອມກຽງ ១ ຈົດັງ ៤០,០០០,

หัวเนื่องรายทางเห็นข้าศึกเหลือก้าลงก์พากันหนีเข้าบ้าน ไม่มีเมืองใดต่อสู้ พม่าได้เมืองพิชัย เมืองสวรรค์โลก เมืองศรีโขฯไทย เป็นลำกั้นมา แลเมอพม่าถูกอยู่เมืองศรีโขฯไทยนั้น เจ้าพระยาพิศณุ์โลภกับเจ้าเมืองการหัวเมืองเห็นอช้วบกันรวมคนเข้าเป็นกองทพยกไปติดพม่าที่เมืองศรีโขฯไทย กำลังรบพุ่งกันอยู่ ขณะนั้นเจ้าพิชัยเป็นโททยอยที่ในกรุงฯ หลบหน้ากทัชชุ่งไก่ ท่านองเจ้าพิชัยจะเกย梧ดองเป็นญาติกับเจ้าพระยาพิศณุ์โลภอย่างไรอย่างหนึ่ง จงพำนัคพวรรณพากหนชน ไปยังเมืองพิศณุ์โลก ไปถึงเมื่อเวลาเจ้าพระยาพิศณุ์โลภกับกรรมการผู้ใหญ่ไปรบพม่าอยู่ที่เมืองศรีโขฯไทย เจ้าพิชัยเห็นเจ้าพระยาพิศณุ์โลภทัพเมืองไว คิดว่าเป็นโอกาสที่จะตั้งตัวเป็นใหญ่ไก่ ก็ทำสัญญาที่เข้าเกบิรบหัวพย์สมบทตัวและเจ้าพระยาพิศณุ์โลภเสีย และขันนังเมืองพิศณุ์โลก พากชาวเมืองเห็นว่าเป็นเจ้าไม่มีผู้ใดกล้าต่อสู้ เจ้าพระยาพิศณุ์โลภทราบความจริงเดิกทพกลับมา มากับเจ้าพิชัยไก่ให้อาถร่วงน้ำเสีย ฝ่ายพม่าเมอเจ้าพระยาพิศณุ์โลภเดิกทพกลับแล้วก็ยกเดบลงมาเมืองครัวสวรรค์ทางเมืองกำแพงเพชร หากตามไปตั้งเมืองพิศณุ์โลกไม่ เมืองพิศณุ์โลภจึงมีไก่เสียแก่พม่าข้าศึกในครองนน.

๑ เจ้าพิชัยเป็นลูกพระองค์เจ้าแก้วราชนครสมเด็จพระเพทราชา เจ้าพิชัยเป็นพระชีคานมเด็จพระเจ้าทัยสาระเป็นพระมารดา.

ໃນເຖິງ ຄັ້ງ ມະການ ມັງມහານຫາກຂອງກາງທັພນຳຈຳນວນ  
ພລປະມາຄ ۳۰,۰۰۰ ຕາມເຂົ້າມາຈາກເນື້ອທວາຍອີກທາງ ຈ ມາຕັ້ງ  
ຮວບຮຸມພລອຍໍໃນແຂວງເມອງຮັບນິ້ມ ມັງມහານຫາກຈະເຂົ້າມາຕີ  
ກຽງຄວູຍຫຼາທາກທັນໄຕ ສັກທາກນິໃຫ້ໄທຫາເຄຣອງສາຕວາ  
ວຸ່ງແລດເສີຍງອາຫານມາທາກທັດໄກ ຈຶ່ງຈັກອອກທັພເຢັ້ນ ແກ້ອງໃຫ້  
ເນື່ອກະໂບຄົມອອກທັພເວື່ອຍກມາທາກແມ່ກລອງທ່ານ ຕີເນື່ອງຂັນບໍ່  
ເນື່ອງນັກປົງຂັນໄປຈັດກຽງ ທາງ ຈ ຕົວມັງມහານຫາກມາຄອອກທັພ  
ນັກຍາກມາທາກເມືອງສູພວຣະບໍ່ທາງ ຈ ຍັກເຂົ້າມາໃນເຖິງມະກາ  
ພຣົມກັນ ຜ້າຍພຣະບາຣຕານີເບີຄຣູງຄຸມພວກພລເມືອງນົມຮາຊສົມາ  
ຮາກຍາເນື່ອງຂັນບໍ່ທີ່ ດຽວແໜກອອກທັພພໍາຍາມາມາກົກໍໄຟ່ຕ້ອສູ່  
ທັງເນື່ອງຂັນບໍ່ທີ່ ດຽວແໜກລົງມາທອດທີ່ເນື່ອງຂັນບໍ່  
ລົມາກົກໍພາກນັ້ນທັນກລບໍ່ໄປໝ້ານເນື້ອໜົມດ ຂະແໜນນະຍຸເວຼົກມັນ  
ອັງກຸມລຳ ຈຶ່ງເຂົ້າມາຄ້າຂາຍອຍໍໃນກຽງ ຈ ວັນອາສາຫຼວຍຮັບພຳມໍາ  
ເລື່ອນເຮືອກາບນັດມາທອດທີ່ເນື່ອງຂັນບໍ່ ແລ້ວເຂົ້ານໃຫຍ່ວຽຍແຄນ  
ເວົ້ອບິ່ງຂາກົກ ດຽວກອງທັພທຽກຍາເນືອງຂັນບໍ່ໄປໜົມດ ພົມ  
ກົນບັນບອມວ່າສະບັບປະສົງ ເຂົ້ານໃຫຍ່ທັນບອນຍັງເວຼົກມັນ  
ອັງກຸມທີ່ອອຍຫຼັກລົບຂັນໄປຄວຍ.

---

• ໃນທັນສ້ອພຣະເກະພງຍາວຄວວ່າ ພຣະບາຣຕານີເບີຄຣູງທີ່ເຕີມື່ອພຳມໍາເຂົ້າມາຄວາ  
ກ່ອນ ຄຣາງນີ້ຫັກດ່າວ່າມີໄຄຮັກຍາເນື່ອງຂັນບໍ່ໄມ້ ພົມເຄຣະທີ່ດູຕາມເຫດກາຜົ່ວເຂົ້າໃຈວ່າ  
ທີ່ຈົງພຣະຍາວຕ່າມເບີຄຣູງທີ່ຕ່ອງຄວາມ ເພຣະຄວາມກ່ອນພຳມໍາໄໝໄດ້ທີ່ເນື່ອງຮັນ.

ພນ່າໄຕເມືອງຂົນບ້ວແລວຈິງຍກກອງທພຂນໄປຕົງຄ່າຍທບ່າງກວຽ  
ຕຽງວັດເຂົມາທີ ๒ ພາກແມ່ນ້ຳ ໂພນຍະຕີເມືອງນນທບ່າງຕົ້ນໄປ  
ຜ່າຍເຮົາກໍາບໍ່ນຍຶ່ງກຸມໜັງດອຍຫຼັກພາໄປຈາກເມືອງຂົນບ້ວ  
ຄວນຂນໄປດັງກວຽ ၇ ໄປຂອບ້ນໃຫຍ່ທົມກຳລັງກວ່ານໝາຍແຄນເຮອ  
ເຂາລັງ  
ກົງໃນເວຼສລຸບ<sup>၁</sup> ແລ້ວກົດບໍລັງມາສູ້ພນ່າທີ່ເມືອງນນທບ່າງ  
ຍາວບຣວຖກພລທຫວີໃນກອງທພພຣະຍາມຈາກທຽກຈາເມືອງນນທບ່າງ  
ເຊື້ອສຸຂ່າເລືອນລັງມາໃນເວລາກລາງຄນ ພອດັນທີໄດ້ທາງບໍ່ນາຈັກບັນ  
ໃຫຍ່ຢືນຄ່າຍພນ່າວ່າໄປ ອັນເວລາໃຈນສ່ວງຈົດຂະບໍລິບຸດ  
ໄປເສີຍ ຍັງພນ່າອ່ອຍ່າງໜ້າຍຄົນ ລູກພນ່າລົມຕາຍຈົນກອງທພ  
ພນ່າຕອງບັນຫຍຸດຂອຍເພີຍວັດເຂົມ ໃນໆອາຈະຂນໄປຕົ້ນເມືອງນນທບ່າງ  
ໄດ້ ຕ່ອມາພນ່າຄົດກລອມຍາຍ ພອເວຼບນັສໄປຢືນ ພນ່າທຳເປັນແຕກ  
ຫົນໄປຈາກຄ່າຍ ອັງການພວກກອງທພໄທຍທີ່ໄປກວຍລຳຄັ້ງວ່າພນ່າ  
ຫົນຈົງ ກ່າວກເຮົອຂົນທຄ່າຍພນ່າ ພາກນັບກຽກເຫົາຄ່າຍເຫັນວັນກວ່າ  
ຫວັງຈະຈຶບເສດຍ ຜ່າຍພນ່າໃຫ້ກອງທພຊຸມອູ້ນໃນສົນຂ້າງຫັ້ງຄ່າຍ  
ເຫັນໄທຍ້ຫຼັງລະເດີງກົງກຽກກົງນອອກມາລົ້ມໄດ້ມ້າພື້ນໄທຍຕາຍລົງເປັນ  
ອັນນາກ ລັດຕາອັງກຸມກໍຕາຍຄນ ၅ ກອງທພໄທຍກໍແຕກໜີ ນາຍ  
ເວົ້ອອັງກຸມເຫັນວ່າຈະຕ່ອສູ້ພນ່າໄນ້ໄທວັດລ່ອງເຮົາກໍາບັນຂອງກຸມໜັງ  
ຜ່າຍພຣະຍາມຈາກທີ່ເຫັນເວົ້ອກໍາບັນຂອງກຸມໜັງໄປ ກາທົງເມືອງນນທບ່າງ

<sup>1</sup> ເວຼສລຸນເປັນເວຼສກຳນັ້ນໜາດເລື້ອກ ສໍາຫວັນໃຫ້ດຳເລື່ອງດິນຄ້າ.

ພາຖີພຣະພລຄອບລົບຂົນໄປຢັງກຽງຕໍ່ກ່ຽວຍຸທ່ອຍທຳບາທົກສັນ ໑ ເມືອງນັນທິບໍ່  
ກໍເສີຍແກ່ພໍາມ້າຂາກກາ ກອງທັພເມະຊະວະໂບໄກເມືອງນັນທິບໍ່ ເມືອງນັນທິ  
ແລ້ວ ຍກກົດຂົນໄປກົດໄນມັນຜູ ໄດ້ກົດສັ້ນ ຂະຈະນັກອົງທັພມັນມຫານຮາ  
ໜ້າຢັງມາທາງນັກ ມາຕົງອູ້ທຳບານລົກກາ ກອງທັສູກເວຼັກເວົ້າມີຫຼັກ  
ຈົງຂົນໄປຕົງອູ້ທຳສານແຍກຍາງໄທວ ຜ້າຍກອງທັພແນມໍຍາວັດໜໍ້ຫຼັກໜັງ  
ລົງມາທາງໜ້າເໜືອ ໃຫ້ກອງທັພຍກຈາກເມືອງນັນທິບໍ່ສະຫຼຸງມາທາງ  
ເມືອງໄຊຍ້າທຳທາງ ໑ ທາງເມືອງວູ້ໄທຍ້ານເມືອງສະຫຼຸງທຳທາງ ໑ ກົດ  
ມາດັງເຊື່ອກຽງ ໑ ໃນເຄືອນ ໩ ນະວະກັດກຽວ ໑ ເຕີວັກບໍ່ກອງທັພມັນ-  
ມຫານຮາ ຈົງມາຕົງອູ້ທຳນັ້າຜ້າຍປັກນໍາພຣະປະລົບໜ້າການເໜືອ  
ຈົກຝາຍ ໑.

ເນື້ອກອົງທັພມັນມຫານຮາກັບກົດກອງທັພແນມໍຍາວັດໜໍ້ຫຼັກເຂົ້າມາ  
ດັ່ງເຊື່ອກຽງຕໍ່ກ່ຽວຍຸທຳບາທັກ ໒ ທາງ ກົດເປັນແຕ່ມາຕົງອູ້ທຳທາງ ໑ ຍັງ  
ໄມ້ເຂົ້າປະກິດຕິກພຣະນົກ ທຳນອອະຈະເໜືອວ່າກຳລັດໜັງນັບຍອຍໆ ຈົງຮອ  
ກອົງທັພພຣະເຈານມັງວະຈະສົ່ງເພີ່ມເຕີມມາທີ່ຫັດ ໃນຕອນນັພໍາເປັນ  
ແຕ່ແຕ່ງກອງໂໃຈຮອກເທິຍວິເກົ່າຮວບຮຸມທົວພົ່ນຂຶ້ນເສລຍຕາມເຊື່ອເຊົ່ວງ  
ນັບຍໍ່ໄໝຢູ່ຮອຍຈັງຫວັດພຣະນົກ ທ້າປ່ຽກງົງວ່າກອງທັພຂັ້ງໃນກຽງ ໑  
ຍົກອອກໄໝຮູບພຸ່ງອ່າງໄກໄມ່.

---

• ໃນເນັ້ນສື່ອພຣະຮາພ່າງຍາວດາວ່າ ພຣະຍານມາຮັ້ງເມືອງນັນທິແດ່ເມື່ອເຮືອກຳນັ້ນ  
ອັກຖຸນັດອົມາຈາກເມືອງນັນ ແຕ່ໃນງານກາທີ່ປ່ຽກງົງວ່າພໍາເຂົນໄປຕັ້ງຄ່າຍທີ່ວັດເຊົາ ເປັນ  
ຫລັກສູນໃຫ້ເຫັນວ່າກົດທັພໄທຢັງຮັກຍາເມືອງນັນທົ່ວ່າ ເພະຈັນຈຶ່ງສັນນິຫຼານວ່າພຣະຍາ  
ຍົມຮາຫັ້ງເມືອງນັນທິທີ່ອ່ານື້ອດຳນັ້ນອັກຖຸນັດທີ່ອັກຫຼາໄປ.

ແຕ່ມີເຮືອງບໍລິຫານບໍລິຫານທັງຫົວໜ່ວຍໃນຕອນເຮືອງ ၁ ດືມ  
ເນື້ອເຄືອນ ၂ ບະກາ ແນເມີຍວິສຫຍໍາໃຫ້ພວກພໍາກອງ ၅ ໄປເຖິງວ  
ຄົນທຽບຈີບຜູ້ຄົນທາງເມືອງວິເຊຍໄຊຍ້ານຸ້ມ ພຳເນົາຂໍ້ມາຢູ່ອນ  
ອູ່ໃນອຳນາຈີໃຫ້ນໍາໄປເຖິງວິຄົນທາຫາກພົບ ວາຍຫັດພຳນໍາຮ່ວມ  
ລັກສາຈະບັນດຸບເວົ້າລັກສາວ້າຍ ພວກຮາຍງູ່ກົກພາກນິກວາ ຈຶ່ງ  
ຄົດຈະແກ້ເຄັນພຳນໍາ ເຂັກນັກພວກທີ່ໄປຍອມອັນພຳນໍາແລ້ວກ  
ທຶນກຫຼັບຫຼັກຊົ່ມຊົ່ອນອູ່ ມີຕົວຫວັນໆ ၃ ດົນ ຊົ່ອນາຍແທນກນ ၅  
ນາຍໂສ໌ຕົ້ນ ၁ ນາຍອິນຄົນ ၁ ນາຍເມືອງຄົນ ၁ ທັງ ၄ ດົນເປັນ  
ໜ້າວໜ້ານຄົ່ງວ່າທອງແຂວງເມືອງສົງຫຼັກ ນາຍຕອກບ້ານກົກບົກນ ၁ ນາຍ  
ທອງແກວບ້ານໂພຊີທເດືອນ ၁ ທັງ ၁ ດົນເປັນໜ້າວເມືອງວິເຊຍໄຊຍ້ານຸ້ມ  
ນັດແນະກັນລວງພຳນໍາໃຫ້ໄປຄົນລັກສາໜ້າວໜ້ານທີ່ບ້ານນຳແໜ່ງ ၁ ແລ້ວ  
ກຳລຸນວຸນກຳນໍາພຳນໍາທີ່ໄປຕາຍທຸນທັງ ၂၀ ດົນ ແລ້ວຈຳພາກນໍ້າໃປ  
ຢັ້ງໜ້ານບາງຮະຈັນ ຕ້ວຍເວລານັນຮາຍງູ່ຈ້າວເມືອງວິເຊຍໄຊຍ້ານຸ້ມແລ  
ເມືອງສົງຫຼັກເມືອງສຽງຄົມຫຼັບຫຼັກພຳນໍາໄປອາໄສຮູບຍໍ່ທີ່ບ້ານບາງຮະຈັນມາກ  
ຕ້ວຍກັນ ເພຣະບ້ານບາງຮະຈັນນີ້ເສີບຍິງອາຫາວບວິຫຼວດ ແຕ່ເປັນ  
ບ້ານຄອນອູ່ທພຽມແຕນເມືອງວິເຊຍໄຊຍ້ານຸ້ມກົບເມືອງສົງຫຼັກແດນເມືອງ  
ສົງຫຼັກທີ່ອັກນ ໜ້າສົກຈະໄປສົງໄກຍ້າກ ພວກທີ່ຫຼັກພຳນໍາໃຫ້ຫັດໃບນິນທ  
ພຣະອາຈາຍບໍ່ຫວຸມໂສ໌ຕົວທເຂົານາງບວ່າເຂົາງແຂວງເມືອງສົງຫຼັກ ຊົ່ງພວກ

• ໃນທັນສື່ພຣະວາຈພຍາວດາວວ່າ ນາຍໄສ ເຊິ່ງໄຈວ່າພຣະເວີຍນິກຕັ້ງສັກດ ເດີນ  
ເກື່ອນຈະເປັນ ໄອຕີ.

ຈາວຂ້ານນີ້ຄອກນ່ວ່າເປັນຜູ້ຮູ້ວິທຍາຄມ ໃຫ້ມາອີ່ມຄົມຄຣອງທົວດີໂພບ  
ເກົ່າຕັນໃນຂ້ານບາງຮະຈັນຕົວຍ ແລ້ວຊັ້ນກັນທີ່ຈ່ອງຕໍ່ອ້ສົມັກ ພວກ  
ຮາຍງູງກໍເຫັນຫຼອນພວມກັນ ຈຶງຮັບຮົມກຳລັງໄຕ້ຫາຍຸນກວຽກຈຳວ່າ  
๕๐๐ ດົນ ມີຕົວຫວັນນໍາອີກ ດົນ ຄື້ອ່ານສວຽກຄົນ । ພັນເຮືອງກຳນັນ  
ຄົນ । ນາຍທອງເໜີນຄົນ । ນາຍໃຈນທຽບທັນວົດເຂົ້າຍວົດ । ນາຍທອງ  
ແສງໃໝ່ຄົນ । ຜ່າວຍກັນທີ່ຄ່າຍຂັ້ນວ່າຮອບຂ້ານບາງຮະຈັນເປັນ ໂຄ່າຍ  
ແລ້ວຈັກັນເປັນໜົມວົດທີ່ເຕີມຮົກຍານ່າທີ່ພວມຕົວຍເຄຣອງສາຕຽວນ  
ທີ່ທ້າໄດ້ໃນຕຳມລັນນີ້ ແລ້ວວາງກອງສອດແນມຄອບສົບສຸວພັນພຳທະ  
ຕີຕາມໄບນີ້ໄກ້ປ່ຽນມາທ.

ຜ່າຍພົມເຖິງວິເຄີນໄສຍ້າງຢູ່ວ່າພວກໄທບໍ່ມີພັນໜີໃປ  
ອີຍທົ່ານບາງຮະຈັນ ກໍຍົກກັນໄປປ່ຽນມາລົງ ๑๐๐ ດົນ ໝາຍວ່າຈະໄປ  
ຈີ່ພວກທັນນີ້ ພວກຈາວຂ້ານບາງຮະຈັນຮັບຄວາມກໍເຕີມຮົກຍາຄ່າຍ  
ແລ້ວຈັກັນເປັນກອງຮົບຂັນກອງ । ໃຫ້ນາຍແທ່ນເປັນນາຍໃໝ່ ພອ  
ພົມເຍັກໄປຄົງຄລອງບາງຮະຈັນ ຢັ້ງຫຍຸດພົກຍົ້າງັງຜົງໃຕ້ ນາຍແທ່ນ  
ກໍຄົມພວກກອງຮົບ ๒๐๐ ດົນຂ້າມກລອມມາ ພອດັນກ່ຽວກັບເຂົ້າໄລພື້ນ  
ແທງພັນໆ ໃນທັນຮູ້ຕົວ ພົມເຍັງບັນໄຕນົມເຕີມເວົ້າ ໄກຍົກເຂົ້າກຸ່ມຮຸມ  
ແທງພົນກວະໜົດຕົວ ພົມເພົ່າຕາຍເກອບໜົດ ເຊັ່ນແຕ່ຕ່ວນາຍ  
ຄວບນ້າຫນົກລົບນາໄຕສັກສອງລັມຄນເທົ່ານີ້ ພວກຈາວນ້ຳນບາງຮະຈັນ  
ເອົາໄສຍ້ານັ້ນພັນໆໄກ້ກົມໄຈ.

ຕະຫຼາດພົກວັນແພວ່ພລາຍວ່າ ພວກຊາວບ້ານບາງຮະຈັນຮອບຮັນຂະໜາດ  
ພມ່າ ພວກຮາຍງົງທີແຕກຜານໜຸ່ມຫອຍ່າມແຂວງຫວັນເມືອງທີ່ໄກລ  
ເຄີຍກົກພາກນຳມາເຂົ້າຫ້ອງບ້ານບາງຮະຈັນມາກັນທຸກທີ່ ຈຸນຮົມໄກ  
ກຳລັງຕົກພັນ ພວກຫວັນນ່າກົກເປັນໝາວຄອງຄວບຄົມກັນອ່າງກອງທັພ  
ບັນຫາຕອຍແຕບນິນຂີຍ ຈຳຕອງຮັບພຸ່ງໜັກແຕ່ຕວຍອາວົາຮັສເປັນ  
ພນ ດັງກວະນັນພວກຮາຍງົງນິດວິທີຍາຄມຂອງພຣະອາຈາຮ໌  
ຂຽມໂສົມຖາ ລັງຜ່າປະເບີຍດແລກະຕົກພິສນຮເກາໃຈ່ຍໃຫ້ວັກນັ້ນ ຕ່າງ  
ກົມໃຈລາຫາງູ້ ຈຶ່ງເກີດກຳລັງຕົກຕ່ອສັນພົມ່າຂັ້ນທາງຫວັນເມືອງຕົວຍ  
ປະກວະນັນ.

ຝ່າຍນາຍກອງພມ່າທີ່ຕົກຂອງວິເຄຍໄຊຍ້າມ ເມື່ອວ່າພວກ  
ຊາວບ້ານບາງຮະຈັນຄວບຄົມກັນຕ່ອສູ້ ເຫັນຈະປ່າຍປ່ຽນໂຄຍກຳລັງທີ່  
ມີອົບໜ່ານເມືອງວິເຄຍໄຊຍ້າມໃນໄຫວ ຈຶ່ງບອກເຂົ້າມາຍັງເນີ່ມວິວໜີບດ  
ແມ່ທັພໃຫຍ່ຂ້າງໜ້າຍເໜືອ ຈຶ່ງຕົກຂອ່ຍັດປາກນຳພຣະປະສນ ແຕ່  
ແຮກເນີ່ມວິວໜີບດີລຳຄົ້ງວ່າເປັນແຕ່ບ່າຍໜີ່ໂຈຣ ຈຶ່ງໃຫ້ຈານຫວັນ  
ຄຸມກຳລັງ ៥〇〇 ຍກໄປປ່າຍປ່ຽນພວກຊາວບ້ານບາງຮະຈັນ ຖ້າ ຢັພຸ່ງ  
ພວກພມ່າກອງຈາກຫວຸນແຕກກຳລົມາ ແນ່ນໜີວໜີບດີເກອນທີ່ກຳລັງ  
ເພີ່ມເຕີມໃຫ້ມາກັນ ໃຫ້ເບັກຫວຸນຍັກໄປເປັນຄຣິງທີ ໨ ພວກຊາວບ້ານ  
ບາງຮະຈັນທີ່ຕົກພ່າຍກລົມາອີກ ແນ່ນໜີວໜີບດີຈຶ່ງໃຫ້ຕົງຈາໂນຊົ່ງ  
ເປັນນາຍທຫາມຜົມອຸມພລຍກໄປເປັນຄຣິງທີ ໩ ກໍໄປແພ້ພວກຊາວບ້ານ  
ບາງຮະຈັນກຳລົມ້ມາອີກເໜີ້ມອນໜີ້ຫລັງ.

ເນັ້ນມີວສື່ຫບດີເຫັນວ່າພວກຫຼາວບ້ານບ້າງຮ່າງຮ້ານນີ້ ກຳລັງເກີນກວ່າ  
ຊ່ອງສາມັນຢູ່ໃຈໃຫ້ຕະເປັນກອງທັນມີໃໝ່ນວນພລ ၅,၀၀၀ ເສຍ ສົວິນທວ  
ຊ່ອງຮັບອາສາເປັນນາຍທັພຍກໄປປ່ຽນປ່າມພວກຫຼາວບ້ານບ້າງຮ່າງຮ້ານ  
ເປັນຄວງທີ ๔ ສົວິນທວອ່ອງຍົກໄປດັ່ງທຸກໆໄຟ່ໄກລບ້ານບ້າງຮ່າງຮ້ານ  
ໃຫ້ຕົກຄາຍລົດທັນ ຜ້າຍພວກຫຼາວບ້ານບ້າງຮ່າງຮ້ານເຫັນພໍາຍາກໄປ  
ເປັນກອງທັພ ງັງປຸກຍາກັນໃຫ້ຍາຍແທ່ນເປັນນາຍທັພໄຫຼູ່ ດົກພລ  
၂၀၀ ເປັນກອງກລາງ ໃຫ້ນາຍທອງເໝັນດົກພລ ၂၀၀ ເປັນບົກຂວາ  
ໃຫ້ພົນເຮືອງກຳນົດົກພລ ၂၀၀ ເປັນບົກຂາຍ ລວມພລ ၂၀၀ ດົກບົນ  
ຄາບໜົກຄາບຄີລາຂອງຫຼາວບ້ານບ້ານ ບ້ານຂອງພວກພມ່າທລມຕາຍແຕກ  
ທີ່ນີ້ໄດ້ໄວ້ບ້ານ ແຕ່ທົດອ່າວົາຫຼັນນັນແປ່ນພນ ນາຍທພທງ ၃ ດົນ  
ນຳພລທຫາຮຍກອອກໄປພວ່ອມກັນທັງ ၃ ກອງ ຄຣົນໄປດັ່ງທລະຄອສົດນ  
ວິນຄລອງບ້ານຮ່າງຮ້ານເຫັນພໍາຕັ້ງອໝ້າງຜົງໄຕ ພວກໄຖຍກຕີຕັ້ງຮ່າຍຮັບ  
ພໍມ່າອໝ້າທ່າງຜົງເໜັນ ຕ່າງຍິ່ງບັນຫອຍໂຕກັນ ພໍມ່າເຫັນວ່າໄທບ່ນອໝ້າ  
ກວ່າກົກພາກນະຮະຄມບົງ ທ້າມຍ່ວ່າໃຫ້ໄທບ່ນຄາຍຈຸນຕອງແຕກຫຸ່ນ  
ແຕ່ໄທບ່ຽນມີແຜນທົດກວ່າພໍມ່າ ງັງຄົດຢ່ານໃຫ້ແຍກັນໄປທຳທາງໝໍາ  
ຄລອງໃຫ້ຕາຍທາງ ສ່ວນພວກກອງກລາງບັນຫອງພໍາໄປພລາງ  
ກວ່າທຳທາງແລ້ວພວກໄຖຍກແຍກັນຂໍາມຄລອງເຂົ້າຮະຄມຕີພໍມ່າພວ່ອມ  
ກັນທັງ ၃ ກອງ ຂະແໜນສົວິນທວອ່ອງນາຍທພພນາຂໍມາກນວມຮະບ້າ  
ເຂົ້າຮ່ວມຍົດຍົ່ງໃນໜີ່ພລ ກຳລັງໃຫ້ຕົກລອງເຮົ່ງພລວຍ ພວກໄຖຍແລ  
ເຫັນວ່າມະບ້າ ຮູ່ວ່າຕ້ວນາຍທັພພໍມ່າອໝ້າທຽບນັກຕົກລວງເຂົ້າໄປຈັດຕົວ

พนสูนทรัจช่องนายทัพม่าตกม้าตาย แต่นายแท่นที่เป็นผู้นำ  
ทัพฝ่ายไทยกู้ภัยที่เข้ามลงในเวลาต่อมาที่ขาดพ่ายแพ้ พากเพล  
ทหารต้องหามพาเอาตัวกลับมา ไทยกับพม่ารบกันตั้งแต่เช้าน  
ตัวนี้เทยง ต่างเห็นอยู่ในลงควยกันทั้ง ฝ่าย พากม่า  
มากกว่าไทย ที่ไม่แตก พากไทยก็อยู่กลับข้ามฟากคลองไป  
พักทางข้างผังเหนือ ฝ่ายพากผู้หลิ่งชาวบ้านบางระจันก์พากันหา  
อาหารตามอุดมการณ์ เดินทางเมื่อกำลังเลยงกันอยู่  
นั้น พากกองสอดแแนวไปมากกว่า เห็นพม่ากำลังพากันตั้งเตาหุง  
เข้าแล้วตักการศพนายวุ่นอยู่ไม่คราววันตัว นายทัพไทยให้พาก  
ทหารกินอาหารริมหน้า และรกรอบยกกลับไปในทันใดนั้นทั้ง กอง  
ตรากตรึงเข้าไล่พันแหงพากม่าข้าศึก ฝ่ายพม่ากำลังเตรียม  
อาหารสำหรับเวลาเย็น ที่เป็นตัวนายกกำลังสาลุนจัดการศพ  
สูนทรัจช่องอยู่ หาได้คาดว่าไทยจะกลับไปรบโดยเร็วเช่นนั้นไม่  
ไม่ทันเตรียมตัวก็เสียที่แตกพ่ายมีได้เป็นอนัตต่อสู้ พากชาวบ้าน  
บางระจันได้ศึกตามฆ่าพนพม่าตงแต่เวลาบ่ายจนกระหงคามตก จึง  
เลิกทัพกลับไป กองทัพพม่าทายกไปครองที่ผู้คนนายไพร์ลูม  
ถายเสี่ยมหากกว่าทัพกลับมาได้ เสียทั้งเครื่องสาครวุธยทขวัญที่  
แลเสบยิงอาหารพาหนะด้วยเกยขหมก ต่อมานเเม่มบลส์หยดต่อ  
กองทัพเพิ่มรพลให้แยกอาการยกไปเป็นครองที่ ให้จิกแกบลักษ์  
เมืองทวายยกไปเป็นครองที่ พวกชาวบ้านบางระจันก์ตடอกกลับ

มาอิกหัง ๒ ครั้ง แต่หายไปภูมิภาคภูมิภาคที่รบพุ่งกันไม่.

เนเมียวสหบดีในหน้าที่พนายกองหาทหารสมัค เลือกสรว  
แต่ถูกด้าหาญปะรณะ ๑,๐๐๐ เศษ ใจเป็นกองหัฟฟัมหัฟหารมา  
แลหารราย ให้อากบั่นคุยเป็นนายทัพยกไปเป็นกรุงทัช ขณะ  
นนพวงชาวบ้านบางระจันมรพลมากขึ้นกว่าแต่ก่อน แต่นายแท่น  
ตัวนายทพเดิมยังบุยอยู่ตั้งแต่กับนพม่าเมื่อกรุงทัช ครุณ  
รู้ว่ากองหัฟฟัมหัฟหารยกไป กองหัฟหารมาไปด้วย ใจปฏุญาณ  
ให้จักกองหัฟพำนวนพล ๑,๐๐๐ เศษ ให้นายจันทร์หนวดเขียวเปลี่ยน  
นายให้ แลให้ชุมสุรุชังนผน มอยงบันแม่นเป็นนายทหารบัน  
เลือกคัดเอาแกคนทมผน มอยงบันเชาในกรุงนนปะรณะ ๑๐๐ เศษ  
ไว้สำหรับลัทธารมา ครุณกองหัฟพม่ายกไปถึงบ้านชนโลก นาย  
จันทร์หนวดเขียวสบธิร์ว่ากำลังพม่าทยกไปพอกลีเดียกับกองหัฟไทย  
ไม่เสียเปรี้ยบม่า กบยกเข้าทพไผ่เวลากำลังคงค่ายยังไม่ทันแล้ว  
พม่าต่อสู้เป็นสามารถ นายจันทร์หนวดเขียวเบ่งกองหัฟให้กามา  
ทซางค้านหลังค่ายพม่าอิกค้าน ๑ กองหัฟพม่าถูกตักระหนาย  
ก์แตกพ่าย ไทยผ่านพนเสียเป็นอันมาก ตัวอาจารย์นคัญนายให้  
ก์ตายในที่รบ.

แต่พม่าพยายามปราชบูรณะพวงชาวบ้านบางระจันมาตั้งแต่  
เดือน ๔ บีระกา จนถึงเดือน ๗ บีระ พ.ศ. ๒๓๐๙ ให้กองหัฟยก  
ไปถึง ๗ ครั้งกแพ้ไทยมาทุกที่ เนเมียวสหบดีกรอกันใจ ด้วย

สั่งเกตเห็นพวกราชบ้านบางระจันมีกำลังมากชนทกที่ เกรงจะยก  
เป็นทพให้ญี่ปุ่นมาที่กรุงหนาย จึงหาครออาสาคุณพลไปรับราชการ  
พวกราชบ้านบางระจันอิก พวกราชบ้านบางระจันที่พม่าก์พากันครั้น  
ครั้มเดียโดยมาก ขณะนั้นมีญี่ปุ่นคน๑ เป็นผู้ที่โขเข้ามาอยู่  
ในเมืองไทยช้านานแล้ว ไปฝ่ากตัวอยู่กับพม่า ได้ช่วยพม่า<sup>๕</sup>  
รบฟุ่งแข็งแรง จนเนี่ยญี่ปุ่นสหบดีตั้งใจเป็นคำแห่งสัก เข้าไป  
รับอาสาจะตั้งใจไทยที่บ้านบางระจันให้แตกชิงไก่ เนี่ยญี่ปุ่นสหบดี  
จึงเกณฑ์กองทพร่วมทัพพม่ามอมญี่ปุ่นสักคุณไปรบราชบ้านบางระจัน  
เป็นครั้งที่๙ ฝ่ายสักได้เครียกุนภัยไทยไม่ประมาทเหมือนพวกร  
พม่า รู้ว่าไทยกล้า ถ้ารบฟุ่งในที่แข็งญี่ปุ่นไม่ไก่ อิอกประการ ๑  
หนทางที่จะยกไปบ้านบางระจันเป็นทางบ้ายาเปลี่ยว ฝ่ายไทยชำนาญ  
ทาง จึงอาจจะซุ่มช่องถ่ายเทในกระบวนรอบเรือใช้ยานะพม่ามา<sup>๖</sup>  
ไก่หลบยกไว้ สักจะมัคระว่างตั้งแต่แรกยกไย ไปถึงไหนก็ตั้ง  
ค่ายที่พักเป็นค่ายมั่นทุกแห่ง ค่ายๆ กากไปซ้ำๆ ไม่เรื่องร้อน<sup>๗</sup>  
ครั้งเดือนคงยกไปถังเชตรบ้านบางระจัน ครั้นพวกราชบ้านฯมา  
รบ สักการบัญญี่ปุ่นแต่ในค่าย พวกราชบ้านบางระจันที่ค่ายสักหลาย  
ครั้งกตไม่ไก่ ควยค่ายที่พม่าตั้งนั่นนั่นคง ไม่ลงให้ญี่ปุ่นที่จะยิง  
ทำลายค่าย ไปตั้งไว้กูกพม่าบึงเจ็บบวยล้มตายเปล่องลงไปทกที่

- คำว่า สุก นี้เรียกความหนังสือพระราชพงษ์ยาวด้าร manaet'คำว่า ชุ่ คึ แปลว่า นาอกองไว้ สุก เพราะฉะนั้นต่อมาไทยจึงเรียกตามความที่แปลว่าพระราชพงษ์กอง.

ຈົນນີ້ຖີ່ກະທຳອໝາງໄຮ ວັນທີນີ້ນາຍທອງເໜັນເສັ່ນສະວາມນີ້ກໍາລົງ  
 ຂັ້ນມາກຸ່ນຂໍກວະບອພາພວກທ່າງອອງ ຕຽງທຽກເຂົ້າໄປຮອຍແຍ່ງຄ່າຍ  
 ພມ່າ ທ່ານໄທຍ້ໄປນັບຍົກຂອກຕ່ອງບໍ່ ນາຍທອງເໜັນຂັ້ນກວະບອນໆນໍາ  
 ພລໄລ່ດຳເຊົາໄປກາລາງພວກຂ່າຍ ອຸກພຳມາທຸກຕ່າຍ ພວກໄພວ່ພລ  
 ກເຕັກຫຼັກລັບມາເປັນຄຽງແຮກພັນມາ ພວກໜ້ານບາງຮະຈັນ  
 ຈຶ່ງປຸກໜາກນີ້ໃນຂອກເຂົ້າມາຍັງເສັນທິກງານ ຂອບນີ້ໃຫຍ່ງໜີ  
 ກະຮຸນຄົນດຳໄປຢືນຄ່າຍພມ່າ ແຕ່ຂ້າງໃນກຽງ ຈຳນີ້ຍົມໃຫ້ໄປ  
 ເພວະເງົງຂ່າຍຈະຈົງເຂົ້າໄປເສີຍກາລາງທາງ ເປັນເຕີ່ພວະຍາຮັດນາ  
 ຂີເບີກຮອກໄປທີ່ນັບມາງຮະຈັນ ໄປເລື່ອຮັບຮູ່ຂໍ້ມູນທີ່ນັບມາງຮະຈັນ ກະບອກ ແຕ່  
 ທອງໜ້າຂອງໜ້ານໜ່ອນນີ້ໃຫຍ່ນທີ່ນັບມາງຮະຈັນ ກະບອກ ແຕ່  
 ກໍ່ຫລ່ອຮ່າວຮານເສີຍໃຫ້ໄປໄດ້ ພວກໜ້ານໜ້າງຮະຈັນເຫັນໜົມທາງ  
 ທີ່ທະຕູສັ້າໂຍ້ຍໜ້າຂ່າຍໃຫ້ໄດ້ ຄວຍຮ່ວມແຕ່ຕ່າຍເປັນໄປທຸກທີ່  
 ທັງນາຍແຕ່ນັ້ນກັບພົບນີ້ມານັ້ນກັບຕາຍລົງ ຂັ້ນສຽງກັບນາຍ  
 ຈັນທຽບທີ່ນັ້ນກັບພົບນີ້ມານັ້ນກັບຕາຍລົງ ແລ້ວກັບພມ່າ ອຸກ  
 ຂໍ້າວັນຂ່າຍທີ່ນັ້ນ ຍັງເຫຼືອແຕ່ພົນເວັງກຳນົດນາຍທອງແສງ  
 ໃຫຍ່ງເປັນຫວັນໆຄົວບົມກົນອີຍ່ຕ່າງກົ່າພາກນັກທີ່ໃຈ ການທີ່ທອດສັ້ພມ່າກ  
 ຂໍ້ອັນແອດລົງ ຜ້າຍສົກເຫັນວ່າພວກໜ້ານໜ້າງຮະຈັນຈົນຈະສືບກຳລັງຂີ່  
 ແລ້ວກໍໃຫ້ຄອງໂມນກໍເຂົ້າໄປຕັ້ງຄ່າຍປະໜີບ້ານບາງຮະຈັນ ແລ້ວປຸກຫອ  
 ຮມເຂົ້ນໃຫຍ່ນທີ່ຈົງຈາຍີງເຂົ້າໄປໃນຄ່າຍໄທ ຈັນເຫັນວ່າຜູ້ຄົນພາ  
 ກັນຮ່າງສໍາຮ່າຍແລ້ວກໍໃຫຍ່ກຽກນັ້ນເຂົ້າປັນຄ່າຍ ຜ້າຍພວກໜ້ານ

บางระจันท์ต่อสั่นสันกำลังก้าวเดินอย่างลำบาก เนื่องจากเมื่อวันจันทร์ เดือน๘ แรม ๒ ค่ำ บ.ช.๖ พ.ศ. ๒๕๐๕ รวมเวลาแต่ตั้งต่อสู้มานานๆ ได้ ๕ เดือน พวกราษฎรบ้านบางระจันทายเสียงเปลี่ยนอนึ่งมาก ที่เหลือตายหนึ่งพม่าไปได้บ้าง พม่าขับเอาไปเป็นเชลยบ้าง แต่พระอาทิตย์ชรุ่มโขคินี้เดินหายสูญไป จนมีรถภาพในเวลาเดียวกันแล้ว พม่าๆ หานรอดไปได้ห้าปีกว่าไม่ เรื่องราวของพวกราษฎรบ้านบางระจันนมีมาคงน คนทงปวงทงยกย่องเกียรติยศมากงานครัวบ่ายเท่าทุกวัน.

ทันจะกลับกลับล่าวนั่งช้างในกรุงศรีอยุธยาต่อไป ในตอนเมื่อ พม่าเข้ามาตั้งอยู่ที่บ้านลูกกากแล้วปักน้ำพะระประสัน บราhmaแต่เวลาให้ก้าวตื้นรายภูรและนเสบยงอาหารเข้าไปไว้ในพระนครทรงสันสมเด็จพระเจ้าอุทุมพรซึ่งทรงผนวชอยู่ที่วัดประทุ่งร่องรัตน์ กีเสกฯ เข้าไปอยู่ที่วัดราชปะระคิมจัน ในหนังสือพระราชนพงษ์ยาวาวว่ามีข้าราชการไปทูลวิงวอนให้ดำเนินชื่อออกทรงบัญชาการรักษาพระนครไม่ขาด เวลาเด็ดๆ บินทบทากมาราษฎรเขียนหนังสือเชิญลางนวชใส่ถวายไปกับเข้ามาตรทุก ๆ วัน แต่ทำนองจะเห็นสมเด็จพระเชษฐ์ชีราชทรงเดินอยู่กันๆ ได้ตามนวชานติดต่อเวลาสังคրาม ทั้งในหนังสือพระราชนพงษ์ยาวาวการแลงษ์ยาวาวพม่าไม่ปรากฏว่า ในระหว่าง ๓ เดือน ตั้งแต่เดือน ๓ บ.ร.ก. จนกว่าเดือน ๒ บ.ช.อนัน กองทัพไทยได้ยกออกไปรบพุ่งพม่าโดยลักษัครังเกียบ คิดถูกน่า

ສັງໄສຍວ່າເຫດໃກຈະນີ້ເສີ່ງທີ່ຕໍ່ວ່າ ແຕ່ເນື້ອໄມ່ນີ້ຫລັກສູນທີ່ຈະເຫັນ  
ວ່າໄດ້ໄປຮຍ ກຳຈຳຕັ້ງສັນນິຈູານແຕ່ຕາມເຮືອງທີ່ປຣາກງວ ທຳນອງຈະ  
ເປັນພຣະກອງທັກໄທຢູ່ໄປແພັ່ມ່ານາທິກ ຈຸນຫລາຍຄວັງ ຕັ້ງແຕ່  
ໄປຮຍທີ່ເມື່ອງກາງູນບໍ່ເປັນທັນ ມາຈັນບັກທີ່ເມື່ອນນທັນບໍ່ເກົດອັນ  
ພນ່າຈະຊື້ໄປສິ່ງແຂວງກຽງ ວິຊາບາລເຫັນວ່າໄວ່ພລຄຣົນຄວັມພນ່າ  
ນັກ ຈຶ່ງຄົດເພີ່ມຈະວັກຊາພຣະນຄຣໄວ່ໄມ້ນັກສິ່ງຊັ້ນ ໄກນເວລາ  
ສິ່ງຝັນປຽນບັນຫຼຸດຝັ້ນພລທຫາໄຫ້ເຂັ້ມແຂງໃນກາຮັກ ອິກສດານ ດ  
ຄົດຈະດ່ວງເວລາໄປໃຫ້ດົງຮະກົນ ພອນ້າເຫັນຫລາກມາ ລັດພນ່າໄນ້  
ເລີກທີ່ພົກລັບໄປເອງ ດັງຈະຮັບຜູ່ເອົາໄສຍ່ານະກີຈະໄມ່ຍາກເທົ່າໃກນັກ  
ທຳນອງຈະຄົດເຫັນເປັນຍົກກັກລ່າວມານ ຈຶ່ງນິໄຕແຕ່ງກອງທັກໄປຮຍ  
ພນ່າ ຄວາມທັນນິຈູານກົງນມເຄາເງອນປະກອບຍ ດວຍນັບຄວາມ  
ໃນກົກໜາຍເຫດຂອງພວກຍາດຫລວງໜີ້ອຍທີ່ກຽງຄົ້ນຫຼຸທໜາຢາໃນເວລາ  
ນີ້ (ກລ່າວເປັນກາຮັກຕໍ່ເຫັນໄວ້ອໍຍ່າງ ຊ) ວ່າເນື້ອຄົກພນ່າມາທັງອົບໃນ  
ເຂດພຣະນຄຣກວັນນີ້ ຜ້າຍໄທຍ່າໄກຕົດຢ່ານທີ່ຈະອອກໄປຮູບພຸ່ງ  
ຈຶ່ງຄົດກາມວິ່ຍົງທີ່ (ອໍຍ່າງທີ່ຝ່ຽວເຂົາໃກນັກ) ນັວແຕ່ກົດຈະອອກໄປຮຍ  
ໄນ້ໃຫ້ຂັກເຫັນຕົວໜ້າງ ຄົດຈະນີໄຫ້ເປັນອັນຕຽຍກ້ວຍຄມອາວຸ່ງຂັກ  
ໜ້າງ ຄວາມທີ່ຝ່ຽວກລ່າວໜອນໝາຍຄວາມວ່າຕົກພົກທາງວິທີຍາຄນ ເພື່ອ  
ຈະໃຫ້ລ່ອງທັນຫຍາຍຕົວໄຕ ແລະໃຫ້ຍູ້ຄົງກະພັນຫຼາຍຮັນເອງ ເຫັນຈະ  
ທຳກັນຈົງ ເພຣະໃນສັນຍັນທີ່ໄທຢາແລ້ວສາວປະເທດອັນການຍັງ  
ເຫຼືອດີອັນນັ້ນຄົນມາກ ຄົງເປັນກ້ວຍເຫັນໄວ່ພລພາກັນຫວັດຫວັນຄວັນ

ครัวน้ำขึ้นมาแล้ว ใจคิดจะยกใจไฟร์พลให้กล้าหาญ ใจที่เดินว่าไม่ต้องเดินว่าไม่ได้ แต่ที่จะไฟผลติถูกร้ายประการใดในสังคมก็จะเห็นได้ในเรื่องราวต่อไปนี้ คือ

ในกรุงฯ ว่าพวกชาวบ้านบางระจันดูชนะพม่าหอบ้ายครอง พวาก็ในกรุงฯ ก็พากันมีใจ สนิเต้าพระเจ้าเอกทศรัตน์รับสั่งให้ตักกองทพ. มีจำนวนพลด ๑๐,๐๐๐ ให้พระยาพระคลังถืออาญาสิทธิเป็นเม่ทพ. ยกไปค่ายพม่าทั้งอยู่ปagan พระบระบรรบดช้างฝ่ายเหนือ กองทพ. ที่ยกไปคราวนปราชญ์ว่ามีกองอาทมาต คือผู้ที่ชำนาญวิชาอาคม นำน้ำไป ไทยรับพุ่งกล้าหาญเกอนที่ได้ค่ายพม่า แต่เม่ทพไม่ได้ ตระเตรียมเครื่องบังตัวคนที่จะเข้าไปตั้งปะรังซิดค่ายขาดก จึงทอง ภอยกลับมาเลียกรา ต่อมาก้อส่องสานวนพอเตรียมเครื่องบัง ตัวพร้อมกัยยกไปที่ค่ายพม่าที่ปagan พระบระบรรบดอิก คราวนว่างม พวงรายภูรชารามเมืองตามทางทัพออกไปด้วยเป็นคันมาก ฝ่าย

- ที่ร้ายภูตตามกองทัพออกไปคราวนี้ ในหนังสือพระราชนิพานาว่า เพราะไม่เคยเห็นรบพุ่ง อย่างจะดูว่าเขารบกันอย่างไรจึงพา กันคนไป ข้าพเจ้าเห็นว่าที่จริงนั้นเห็นจะเป็นพระเทพีนวิทยาคนของกองทัพไทยศักดิ์สิทธิ์ เชื่อว่า ก็ไปคราวหลังคงจะได้ค่ายพม่าเป็นแน่ พวกรายภูตจึงตามไป ประ升คืชไปช่วยเก็บทรัพย์ขึ้นข้าศึกด้วยมิใช่เพียงแต่จะไปเดชารบกันเท่านั้น.

ພມ່າເຫັນໄທຍຣູພຸງເຂັ້ມແຂງວ່າເຕັກອົນກໍຄອກຄວຸ້ນຄ້າມ ຈຶ່ງຄືດກລົມຍາຍ ພອກອອງທັບໄທຍຍາກໄປດີງຄວາມຮັດພມ່າທຳເປັນໜີອອກທາງ  
ຮັດກ່າຍໃຫ້ໄທຍເຫັນ ພວກອອງອາຫມາດໄນ້ຮ່າງເຖິງ ສຳຄັນວ່າພມ່າ  
ທີ່ຈົງກົດນຳພລເຂົ້າກ່າຍໄລ່ຈັບພມ່າ ພວກອອງທັບພມ່າທີ່ມີມອບູ້ກ່ອອກ  
ຕື່ໂຍບກອງທັບໄທຍ ແລ້ວໃຫ້ກອງທ່າຮນ້າວກມາຕົກຮ່າຍໜ້າງໜັງ  
ອີກທາງ ກອງທັບໄທຍກາເສື່ອທີ່ ພມ່າຈຳພັນທີ່ພວກອອງທັບແລວກ  
ຮາຍງຽທ່າມໄປດ້ວລົ້ມຕາຍເປັນອັນນາກ ກອງທັບພຣະຍາພຣະກລັງ  
ກໍເຕັກໜັກລັບນາມ ວັນນີ້ທ່າກວ່າກອງທັບພຣະຍາຕາກສິນໄມ່ແຕກ  
ຊ່ວຍບ່າຍຕົກບ່າຍກັນນາມ້າງໜັງ ກອງທັບໄທຍຈົ່ງໃຫ້ແຕກຍັບເບີນ  
ເນັ້ນຍົບສໍທະນາຍທັບພມ່ານີ້ເສຍຊັ້ນກອງທັບໄທຍເຫັນໄດ້ທີ່ ກໍໃຫ້  
ກອງທັນນ່າຍກລົງມາຕົກກ່າຍທ່ານໂພບສາມຕົ້ນ ໃຫ້ໄກລ໌ພຣະນຄຣ  
ເຂົ້າກ່າວແຕກອົນ ຜ້າຍມັນຫານວ່ານຍ້າທັບພມ່າຂັ້ງໃຫ້ໃດໆກອງທັບ  
ມອບູ້ເພີ່ມເຕີມມາ ໃຫ້ກອງມອບູ້ຄຽກໝາເມື່ອວາຊີ່ວົງແທນກອງທັບ  
ພມ່າແລ້ວ ກໍໃຫ້ກອງທັນນ່າຍກົນໄປຕົງທຸນອນໜລວງວົນວັດໂປຣຄສ້ຕວ່າ  
ໃຫ້ໄກລ໌ພຣະນຄຣທາງຂັ້ງກັ້ນໃຫ້ອີກແໜ່ງ ໃນພໍາງຍາວຕາກພມ່າ  
ກລ່າວວ່າ ສມເຕົ້າພຣະເຈົ້າເອກທັບໃຫ້ພຣະຍາຕາກສິນຄົມກອງທັບຍກ  
ຂອກມາຕື່ກ່າຍພມ່າຄວົງ ຄວາມເປັນຄ່າຍທົ່ວວົດໂປຣຄສ້ຕວ່າເອງ ວ່າ  
ພຣະຍາຕາກສິນທີ່ໄດ້ກ່າຍພມ່າ ແຕ່ກຽນກອງທັບມັນຫານວ່າຍາກຫຼຸນ  
ຫຼຸນໄປ ພຣະຍາຕາກສິນີ້ກໍລັງໄຟພອທີ່ຮ່ວຍກ່າຍໄວ້ໃຫ້ ກໍຕົ້ນທີ່  
ກ່າຍດອຍກລັບເຂົ້າໄປໃນພຣະນຄຣ ແຕ່ພມ່າກໍຍັງໄຟວິບຮັດເຂົ້າທີ່ກຽງສົ່ງ

ອຸຍກຂ້າຍາ ທຳນອງຄວາມຄົດພໍາຍ້ນໝາຍແຕ່ຈະບັດທາງດຳເລີຍງ  
ເສີ່ງອາຫາຮມໃຫ້ສັ່ນເຂົ້າໄປໄດ້ສິ່ງໃນກຽງ ຈ ປະສົງຄ່າຈະໃຫ້ໄກຍອດ  
ອົບາກອັດຕົກຕ້ານສັນກຳດັ່ງເສີຍກອນ ຈົງຈະເຫັນກຽງ ຈ ຕ່ອງວາຍຫລັງ  
ຖາຈະເປັນຄວຍຄວາມໄຟພ້ອມເພື່ອຍັງກັນໃນໜູ້ພໍາຕ້ວຍເຫດອ່າງໃກ  
ອ່າງຫຼັງທີ່ແມ່ນໄກ ເພວະກອງທັພພມາທີກມາຄຣາວນແມ່ທັພທາງ  
ເຫັນອັບແມ່ທັພທາງໃຫ້ຕ່າງເປັນອີກແກ່ກັນ ຄວຍເຕີມຍົກເຂົ້າມາຫມາຍ  
ແຕ່ຈະມາປັນຕົງກ່ລາວມາແລ້ວ ຄຣນເມືອເຂົ້າມາຄູງກຽງ ຈ ແມ່ທັພ  
ພໍາຕ້ວງ ໂພາຍຕ່າງໄຟຍ້ອມອີ່ນບັນຍັດໝູ້ຫຼາກນັກອງທັພທັງ ໂທາງ  
ຈົງໄຟໄກຈະພ້ອມເພື່ອຍັງກັນໄກ ທຸນຍ່າມເຂົ້າຕັ້ງປະຊົມດັງກຽງ ຈ  
ນ້າຈະເປັນຄວຍເຫດຂອ້ລດງນຍົງກວ່າດ້ວຍເຫດອ່າງອຸ່ນ.

ຄຣນເມືອກົດຕົກພົກທ່ານຍອດໄປຢັ້ງຫຼວມເອົາທ່າງໄກລ ວ່າ  
ພໍາຍາກອງທັພເຂົ້າມາດີ້ອມກຽງຄວ້ອຍທີ່ບໍ່ໄວ ຜ່າຍກຽມໜົ້ນ  
ເທັພພິພໍຍາເກົວ ຈົງສົມເຕົ້າພະເຈາເອກທີ່ໃຫ້ສັ່ງໄປຄຸມໄວ້ທີ່ເມືອງ  
ຈັນທິວີ ກໍາທີ່ມາລາພນວ່າອອກຫັກຫົວພວກຫົວມີ້ອງຫຼາຍເລີດວັນ  
ອອກໃຫ້ເຂົ້າມາຊ່ວຍແກກງຽງຄວ້ອຍທີ່ບໍ່ໄວ ມີພວກກຽມກາຮແວມໍາຍ້ວງພາ  
ກັນເຂົ້າອາສາເປັນອັນນາກ ກຣນໜົ້ນເທັພພິຈົງຍົກຂໍ້ມາທາງເມືອງ  
ຮະຍອງ ເມືອງບາງຄະນົງ ເມືອງຈຸລະວີ ນາຄົດເມືອງໄຫ້ນກົມຜູ້ຄົນເມືອງ  
ນ້ຳເຂົ້າສາ ເພວະຫຼວມເອງທາງນັ້ນພໍານົມໄຕຍັກລົງໄປຢັ້ງ ຜົກຍັງ  
ນ້ຳມົງຮູດ ກຣນໜົ້ນເທັພພິຈົງໄດ້ຮູ້ພື້ນເຕີມນາກຸນ ຈັນນີ້  
ຈຳນວນພລກວ່າ ១០,០០០ ກົດເປັນກອງທັພມາທັງອູ້ທີ່ເມືອງປະຈິບ

๖ นายทองอยู่่ เลือยกนั้น นางที่จะเป็นคนเดี๋ยวกันที่เรียกว่า นายทองอยู่่ ก็เลือก ที่ได้ไปเข้ากับเจ้าตากต่อไปข้างหน้า.

ເນື່ອງຈະໄດ້ຄວາມວ່າກອງທີ່ໄທທີ່ຕ່ອງຢູ່ເນື້ອງປ່າຊົມບໍ່ເປັນທັພ  
ໃຫຍ່ມີກຳລັງນາກ ຈຶ່ງເລີກທັພກລົມນາແຈ້ງຄວາມແກ່ມັງມານຽາ  
ກິດກອງທັພມຳເປັນທັບກາທັພ ອັດເລີກທັພ ໃຫຍ່ກໄປເນື້ອງ  
ປ່າຊົມບໍ່ ຜ້າຍກຣນທັນເທັພພິຂັບພະຍາວຕනາຊີເບີຮ່າງຕ່ອງຢູ່  
ທີ່ມີກຳລັງນາກ ຄວນທ່ານວ່າພມຳຍັກໄປທັກອງທັບກາທັພເວຼິກໄມ່  
ຄົກຈະທ່ອສູ່ ພາແຕ່ກຣອບຄ້ວອພຍບໍ່ນໄປເນື້ອງນົກຮາຊສົມາທາງ  
ຫຼືອງເວື່ອແຕກ ຄຣັນພວກຫາວ່ວເມືອງໜັງໝາສາມາກວຍເຫັນຜູ້ທີ່ເປັນ  
ຫວັນໜ້າເຫັນເຂາຕ້ວອດໄປເສີຍແດວ ຕ່າງກັນພາກນແຍກຍ້າຍກລົມໄປຍັງ  
ບ້ານເນື້ອງຂອງຕານ ເວັງຮາວກາສັງຄຣາມທີ່ກ່າວມາຕອນນັກແຕ່ໃນ  
ເຖິອນ ๗ ມະນາຄາ ມາຈັນເຖິອນ ๔ ມະນາຄາ ຮຸມເວລາເປັນ ๒ ເຖິອນກ້ວຍກັນ  
ນັບເປັນວະຍະທ້າ.

ທີ່ກ່າວມາດີໃຫຍ່ກຣອບຮາວກາສັງຄຣາມຊັ້ນວ່າເປັນຫຼຸທ້າ ຕ່ອໄປ  
ໃນພ່າຍກາພມຳວ່າ ເມືອງຈະກຸຟນ ເຫັນຮະວາໃນເຖິອນ ๔ ມະນາຄາ  
ພວກນາຍທັພນາຍກັນພມຳພາກນໄປຮ່ອງທັກຊີຕ້ອມນັກນຽາ ວ່າຜົນ  
ທັກຊົກແລວ ໄມ່ສ້ານ້າເຫັນອັກຈະຫລາກລົງມາ ຈະບໍ່ພຸ່ງຕ້ອໄປໜີ້ແລ້ວ  
ເປັນກາລົມນັກ ຂອງໃຫຍ່ກທັພລົມໄປເສີຍສັກກວາ ແມ່ນັງ  
ຮະຄູແລງຈົງກົດລົມນາຕາກງຽງຄວູ້ຍົກຫຍາໃໝ່ ມັງມານຽາໄມ່ເຫັນຫຼູບ  
ຕ້ວຍ ວ່າກຽງຄວູ້ຍົກຫຍາຂັ້ນສັນເລີ່ມຍໍາຫາວແລກກະສຸນດີກຳນົດ  
ກຳລັງຈົນຈະຕ້ອງແລວ ຜ້າຍຫັ້ງກອງທັພມຳກໍໄດ້ຕະຫຼວຍມຳ  
ໄວ່ນາ ທາວັດກົດສິ່ງໄດ້ໄມ່ ດ້ວຍເລີກທັພລົມໄປເສີຍ ໄກຍົກຈະໄດ້ຫຼູບ

ທ້າກຳລັງນາເພີ່ມເຕີມ ຈະເຕີ່ມງານກໍາຍາບ້ານເນື້ອງກວດຫຸ້ນຍິ່ງຂັນກວ່າແຕ່  
ກ່ອນ ດັງຍົກມາອີກຖໍ່ໃຫ້ນຈະຕໍ່ຖໍ່ໄດ້ກໍາຍາເໝີ້ນກຽງນ ມັ້ນມານຮ້າງ  
ໄຟ່ມ່ອມໃຫ້ດູຍີທັກລີ້ນ ໄໃຫ້ເທິ່ງວຕຣວ່າຫາທົກອນ ເຊັ່ນໂກກວັດອັນນີ້  
ອີ່ຍ່ອຍພຣະນກວ ແລວກະບັນນຳທໍ່ໃຫ້ກອງທັກປີປັບປຸງຄ່າຍສໍາຮຽບທີ່ຈະ  
ອີ່ເວດຮະຄັນໆ ແລ້ວໃຫ້ຜົນໜັງມ້າພາຫະພາໄຟ່ສີເລີຍຄາມຄອນໃນ  
ຫຼວມົງທໍ່ໄກລເຄີຍ ແລ້ວໃຫ້ເທິ່ງວວບຮ່ວມເວົ້ວໃຫ້ຢູ່ນ້ອຍມາໄວ້ໃຊ້ໃນ  
ກອງທັກປີເປັນອັນນັກ.

ພອກອອງທັກພົມມ່າເຕຣຍນກາວທະຖົກທັກສົກຄັງຮະດູຟນເສົ່ງແລ້ວ  
ມັ້ນມານຮ້າກນ້ອຍລົງແລວດັບແກ່ຄວາມຕາຍທີ່ບັນຍັດສົກ ແຕ່  
ເຫດທີ່ມັ້ນມານຮ້າຕາຍນັ້ນກລັບເປັນໄທຢາເກົ່າຍໄທຢ ດວຍເຕັກອນ  
ມາກອງທັກພົມມ່າຂ້າງເຫັນອັກຂ້າງໃຫມກເກົງແຍ່ງດ້ວຍເປັນອົກຮເກັກນ  
ຄຽນມັ້ນມານຮ້າຕາຍ ໃນເນື່ອວັດທີ່ໄກເປັນເມື່ອທັກໃຫ້ ບັນດັບ  
ບໍ່ຢູ່ຈາກອອງທັກພົມມ່າທີ່ມັດຕະເຜົ້າເກົ່າວ ກົດ່າວໃຫ້ກອງທັກທີ່ໄຟ່ໄຫ້  
ຜ່າຍໃຫ້ສົມທບກັນເຂົາຕັ້ງດອນກຽງຕໍ່ຮອຍທີ່ບາ ຕົວນີ້ເນື່ອວັດທີ່ບໍ່  
ຈາກຄ່າຍປາກນ້ຳພຣະປະສົມມາຍໍທ່ານໄພ້ສາມຕັ້ນ ໃຫ້ກອງນໍ້າເຂົ້າ  
ມາຕາງຄ່າຍທົວຄວເຂາທອງ ແລ້ວໃຫ້ຮູກເຂົ້າມາຕາງຄ່າຍວັດທ່າກວັງອີກ  
ແທ່ງໆ ຜ່າຍຂ້າງໃນກຽງ ແຫ້ພົມມ່າເຂົ້າມາຕັ້ງຄ່າຍຄົງວັດທ່າກວັງ  
ທາງນີ້ໃຫ້ຢູ່ຈະຢົງໄຕຄົງພຣະນກວ ກໍໃຫ້ກອງທັກເຮືອຍກອອກໄປທີ່ຄ່າຍ  
ພົມມ່າ ມ້າຮັມການໃນຫຼັນສື່ອພຣະວາຈພົມມ້າວ່າ ກອງທັກເຮືອ  
ທີ່ຍົກໄປຄຽງນເປັນພວກກຽມທ່າງຈາສາຫະເຫດ່າ ແຕ່ໄກຈະເປັນຕົວ

นายพพหาปราชญ์ไม่ กล่าวเหตุว่ามีนายฤกษ์คน ๑ ถือความ  
สองมือรำไปข้างน้ำเรือ พอพม่าอย่างขึ้นมาถูกนายฤกษ์ท่านนำ  
ลง กองทัพเรือก็ถือขบวนเข้ากรุงฯ ทั้งหมด ความทึ่กลาโว  
พิเคราะห์ดูเห็นว่า คงเป็นด้วยเรื่องเชื้อถือวิทยาคมนั้นเอง นาย  
ฤกษ์คนนี้เห็นจะเป็นตัวอาจารย์ รำคาญเสียไปน่าทัพ โดย  
เชื่อว่าอาจารย์คุ้มครองของกันขันตรายกของทัพไทยทั้งหมด ครั้นทัพ  
มาจารย์ฤกษ์บนทรายเอง พากกองทัพฯ พากันไป ผู้ที่คอมพ์  
เห็นว่า ถ้าขึ้นเข้าไปรบก็เห็นจะเป็นคร่องแต่สำหรับไปแทรกไปตาม  
ไม่เป็นการ จึงให้ถอยทัพกลับมา ดูก็เป็นนิทัศนอุทาหรณ์ให้เห็น  
ว่าสิงไถแม้จะเป็นของดี ถ้าไม่รู้จักใช้ก็อาจารย์กล้ายเป็นของซื้อไป  
ได้เหมือนกับการที่เชื้อถือวิทยาคมมายเกินไป คนๆ เดียวอาจ  
จะพาให้คนนับร้อยถอยหน้าศักดิ์ศรีมาได้ แต่เมื่อกองทัพกลับ  
เข้ามาในพระนครแล้ว จะตัดสินลงโทษผู้นำทัพตามพระไอยรา  
ศึกษาอย่างไรหาได้ความต่อไปไม่ แต่นการรบฟุ่งก็เป็นแต่เอา  
ขึ้นใหญ่ลงยังกันทั้ง ๒ ฝ่าย พม่าตั้งค่ายทวีภูเขาทอง วัดท่า  
การร้อง แล้วตั้งค่ายรายต่อลบมาทั่วทั่วกระชาย วัดพลับพลาไซ  
วัดเต่า วัดสุเรนทร์ วัดแคง ช้างค้านทวันตก ตั้งบนใหญ่ยิ่งเข้า  
ไปในพระนคร ฝ่ายข้างไทยก็ให้ข้ามออกไปตั้งค่ายกันพระนคร  
ไว้ทุกด้าน ด้านเหนือตั้งทัพน้ำพระเมรุแห่ง ๑ ทัพเนียงแห่ง ๑  
ด้านทวันออกตั้งทัพกมลชาปแห่ง ๑ ทัพพิชัยแห่ง ๑ ทัพเกาะ

ແກ້ວແໜ່ງ ๑ ດ້ວຍໃຫ້ລວງອກຍັພພົມນຸ້ມນາງຈິນຄົມພວກຊື່ນບ້ານ  
ນາຍກ່າຍ ๒,๐๐๐ ລົງໄປຕົງຄ່າຍທ່ານສົວພຸດແໜ່ງ ๑ ໄພພັກ  
ຄຸງຕົກຕົກກ່າຍທ່ຽມວັດພູຖໍລວມຮຽນແໜ່ງ ๑ ດ້ວຍຕົວຕັກໃຫ້ກຽມ  
ອາສາຫກເຫຼາຕົກຄ່າຍທ່ວດໃຫຍວັນນາຮາມແໜ່ງ ๑ ຮົມເປັນ ๙ ແໜ່ງ  
ຕົວຢັນ ๑ ກາຮທົງຄ່າຍຕອນເປັນເວລາຈຸນນ້າຫລາກ ຕອງເຫັນ  
ຫາທົກອນຕົກຕົກກ່າຍທຳມະຍາໄທແລ້ວພົມໆ ແຕ່ບັນໄໝຢູ່ທົ່ງ  
ໂຕຕອນບັນນັນໄທຍັນປະຈຳເມືອງໄຕເບື້ອຍພົມໆ ຈົງຄົກອ່ານເຂົາ  
ມັນຂາດໄໝຢູ່ ๑ ຂົນຕົງຍັງບັນນົມ ມເຮືອງເລັກນັ້ນມາ ๒ ເປັນ  
ອີກຫຣະຂອງຄວາມເສົ່ມທຽມໃນຄວາມນຸ້ມ ເມື່ອເຂົາບັນປ່ວບຮ່າງໝາ  
ໜຶ່ງເປັນອ່າງໄໝຢູ່ທົ່ມອ່ານີ້ຂົນຕົງບັນນົມມາໃຫຍຈະບົງພົມໆ ແຕ່ແຮກ  
ເຈົ້ານ່າທີ່ມີກໍາລັບດົກຕໍ່ໃຫ້ເຕັມຂາດ ກລັວແກ້ວທະແກກຕົວຍ  
ເສີຍບັນ ๑ ລັດຄົນດຳລົງແລ້ວຍັງມີຄົນຫຼືໃຫ້ດຳລົງອົກເດົາ ຈົນທີ່ສົດ  
ນີ້ ເມື່ອຍັງໄປກະສົນນີ້ໄປຕົກໄມ່ດັດຄົມເມືອງ ເປັນໄຕດັງອ່າງນີ້ ພ່າຍ  
ຜ່າຍທົກລາກຕຽກກັນຂ້າມ ດັ່ງປ່າງກົງໃນທັງສອງພຣະວາງພາວະກາຮ  
ວ່າ ພຣະຄົລ່ວົງພາຫະ ຊົງເປັນເຈົ້າທົກຂາຍຂອມໜັດກົບ ມນ  
ພຣະນະຄົງຫ່າງຕົວຕັກເຄີຍເຫັນໂດ ເຂົມໜ້ອມທາກລົມຖາຍງານ  
ຂົນບັນນົມ ແລ້ວເຂົາລູກຕິນຍັດທວ່ານີ້ເທົ່າ ປ່າສົງຄະຈະບົງໃຫ້ດັງ  
ຄ່າຍພົມໆທຸງເຫຼາທີ່ ບົງໄດ້ຕົ້ນຕົ້ນ ສັງເຫຼົ່າວຽກນັດເລີຍຮາວການໃຫ້ ໃນໄຕຕອ

- ທີ່ຕັ້ງຄ່າຍກັນພຣະນະຄົງດັ່ງກ່າວມານີ້ ຕຽບຈາກແນ້ນສື່ອຫລາຍລົບນັ້ນ ນາງທີ່ຈະຜິດນັ້ນ.
- ๒ ເຮືອນນີ້ມາງໃນໜັນສື່ອພຣະວາງພາວະກາຮ ແລ້ວກະແສວນສົ່ງພຣະນະຄົມເຕີພວະເຈົ້າ ອອພຣະຄົມ ວິໄມພົມໆແລ້ວ.

ที่นี่ แลยังมีเรื่องเด็กนียนเรื่องเกร็งวิชาหลายอย่าง แต่ยังโถ่ ตอบกันไปมาทั้งกระสันคินคำข้างในพระนครยกพร่องลง ถึงต้อง เอาคนบันเผ่าไฟทำเป็นกระสันบันใหญ่ๆ แลต่อมาซึ่งหลังลงตง กวูประการแก่เจ้าท่าน ถ้าใครจะบินใหญ่ต้องให้มายอกขอ อนญาตทศศalaภกนเสียก่อน เดยเป็นมลเหตุเกิดการสำคัญใน ด้านพงษ์ชาติ พระยาตากลินเป็นเจ้าท่ารักษาการค้าน ศวนอออกอยู่ทวัตเกราะแก้ว (ทรงน่าวัดสุวรรณขามฟาก) เห็น พมายกเขามาเขยนใหญ่ยังขาดไม่มาบกศalaภกน มีโจทย์ พองเกอของชั้นต้องถกลงโถม หากว่าทุกคนบานาหนใจความซ้อมมาจัง ไดรับกรุณาเพียงว่าคทันท์โถมไว้ แต่นั้นพระยาตากลินก็ท้อ ใจซึ่กหันจากพระนคร

ถึงเดือน๑๒ เวลาบ่ายทั่วทั่วทุ่งไครข่าวเข้ามาในกรุงฯ ว่าพม่า ยกทัพเรือลัดทั่งหนทางบันชนมาจากค่ายทบบางไทรแลทขันธนหลวง วัดป่าคลสตัว ทำนองจะมาตรวจตรัยมลขอมกรุงฯ ข้างค้าน ศวนอออก สเมเติ่พะเจ้าเอกทศริจตรัสสั่งให้พระยาเพชรบวรคุ กองทัพเรือกอง ๑ พระยาตากลินคุมกอง ๑ ยกอูกไปตงท วัตใหญ่คอยสกัดตากองทัพพม่าทัยกماทางท้องทุ่ง ครั้นพมายก มากิกราว ๑ พระยาเพชรบวรจะยกทัพเรือออกไปตักกองทัพพม่า พระยาตากลินเห็นว่าเหลือกำลัง พระยาเพชรบูรโนมั่ง ชูนยอกอูก

- คุณนันดินแพน พระยาโนราษ ๖ ชุดพม อาณาไว้ในอยุทธยาพิพิชกัณฑ์กีวี.
- ๒ เรื่องนี้ในหนังสือพระราชนิพัทธ์.

ຮັບພົມາທ່ຽມວັດສົງມາວາດ ກອງທັພນຳນາມກາວ່າກໍເຂົ້າລົມພຣະຍາ  
ເພື່ອຮົບໃຫ້ ແລ້ວເອົາຮົມອົບນິດກຳທົງໄປໃໝ່ເຮັດພຣະຍາເພື່ອຮົບໃຫ້ ຄືນ  
ຮະເບີຕເຮືອແຕກ ພຣະຍາເພື່ອຮົບຕາຍໃນທ່ຽຍ ພວກອອງທັພທ໌ເຫດອ  
ຕາຍກໍແຕກໜີ ສ່ວນກອງທັພພຣະຍາຕາກສິນກໍ້ຫາເຂົ້າຮັບກັບພົມໍໄນ້  
ດ້ວຍກຳລົມນາຕົງຂອຍທົດໄຫຍ້ ແຕ່ນີ້ພຣະຍາຕາກສິນກໍ້ໄໝໃນ  
ພຣະນົມຄຣົງ ອຽນຄົງເຄົອນຍີ ພອແຜ່ນຄືນແຮງກູພາສົມຄພຣະຄວກ  
ຕົ້ນພົມໍ່າຫັນໄປທາງທົກຕວນອອກ ອັນຮ່ອງຮາວຊອງພຣະຍາຕາກສິນ  
ຈະມີໃນຕອນຂ້າງນໍາໂຕຍພົກຕາວ ໃນທັນຈະກລ່າວເນກະເວົ້ອງທົພນໍາ  
ຕກຮັງຄຮອຍທັບຍາຕ່ອງໄປ.

ຄຣາວນເຮືອງຮາວກາຮສ່ຽງນີ້ ຕ່າງໆ ເລັດຕົງຮະດູແລ້ງ ຜ້າຍພົມໍ່າໄດ້ກອງທັພເພີ່ມເຕີມມາອີກ ກ່ຽວຂ່ວມ  
ກໍາລັງກລົມນາຮຍພຸ່ງກວດໜີ້ນີ້ ແຕ່ຝ່າຍກອງທັພໄທຍທົກຍາພຣະ  
ນົມຄຣົງຕົນຈົບຮະສໍາຮ່າຍ ຕ້າຍຮັກນໍວ່າມີກູ້ອ່ອງທາງທີ່ຈະເຂົ້າໄຫຍ້  
ຈະພົມໍ່າໄດ້ ພວກຈົນໃນກອງທັພທີ່ປົກຄາຍຂອບໜີ້ສ່ວນພລຄົກຈະເຂົ້າ  
ຕ້ວອຄກົດນ ຄູບຄົກນປະມາດ ۳۰۰ ດັນພາກຈົນໄປຢັ້ງພຣະ  
ພທົບາທ ໂປ່ງລອກທອງຄໍາທໍ່ມພຣະມະທະບັນອີຍແຜ່ນເງິນທົກາດ  
ພນພຣະມະຫາບໃໝ່ຜໍາແບ່ງບັນກັນແປນອາາພຣະໄໂຍ້ນ ແລ້ວເອົາໄຟ  
ເຜັນຜູ້ພຣະພທົບາທເສຍຫວັງຈະໄຫ້ຄວາມສູງ ຕ້ອມາໄໝ່ໜີ້ພົມໍ່າ  
ຍກເຂົມາຕົກາຍທັພເນື່ອຍົກໄດ້ ຕ້ວນເມີນວ່ລົ້ນທົບຕົ້ນແກ່ທັພນໍາ

ວັດພີໄຊຍູ້ໄດ້ສະນີໄຟເຄື່ອນໄຟ ເພົ່າໃຈວ່າເດີມຈະເປັນຄ່າຍທີ່ພຣະຍາເພື່ອຮົມວັງ  
ພຣະຍາຕາກສິນໄປກົມາຄໍາເບີນນໍາແທນພຣະຍາເພື່ອຮົມວັງ.

ก็เข้ามายังอุปเนยน ให้กองทัพมามาเข้าต่อค่ายไทยที่อยู่ไป  
ทางขึ้นกันพระนครข้างก้านเหนือแต่กลับเข้ามาในกรุงฯ หมก  
ทุกค่าย และมีมากเข้ามาทางค่ายประตูชัยพระนครข้างด้านเหนือ ที่  
วัดกู่แกง วัดสามพิหาร วัดกระโ恼 วัดศรีโพธิ์ วัดนางซี่ วัดแม่  
นางบลล วัดมหาธาตุ ให้ปลูกหรือขึ้นจั่วห้องเช้าไว้ในพระ  
นครทุกวันนี้ได้ ล้วนพม่าทัพข้างใต้ยกขึ้นมาตั้งติดค่ายไทยที่  
วัดพุทธสวรรย์ แล้วไปตั้งค่ายที่วัดไชยวัฒนาราม รบกันอยู่ได้  
แปดเก้าวันก็เสียค่ายแก่พม่า ค่ายจันทบานส่วนพลักเสียแก่พม่า  
เพิ่มอนกัน แต่ค่ายที่วัดไชยวัฒน์พระยาตากสินหนังไปเสียแต่  
ก่อนพม่ายกมาตั้งแล้ว

ฝ่ายข้างในพระนครถูกพม่าล้อมมาซ้านาน เลษยงยางอาหาร  
อีกตื้อเข้าก็เกิดเป็นไฟผู้ร้ายเมืองซึงกันซอกซอนทกท ครันณวัน  
เสาร์เดือนยี่ ขุน ๔ ค่ายชัย เวลากลางคืนเกิดไฟไหม้ในพระนคร  
ใหญ่ทรงแต่ทำทรายริมกำแพงข้างด้านเหนือ ลูกダメามาทางประตู  
เข้าเบ็ดอกแล้วไฟเข้ามามาติดขันเรือนแขวง บ้านมั่วราวดอกไปถัง  
แขวงบ้านโนน บ้านถ่าน บ้านคง บ้านยา ใหม่รัตนราชารุ วัดราช  
บูรณ ไปจันวัดคันทันต ไฟไหม้กู้วิหารและบ้านเรือนในพระนคร  
รวมกว่า ๑๐,๐๐๐ หลัง ผู้คนพลเมืองยกยิ่งคื้นแคนหนักขัน สม  
เด็พระเจ้าเอกทศให้ทุกตอกไปว่ากับพม่าขอเลิกรบ ชาบูน  
เป็นเมืองขันต่อพระเจ้าอังวะ แม่ทัพพม่าก็ไม่ยอมเลิก ควย

ປະສົງຄົຈະຕີກວາດເຂົາທຽບພົມບັດຜັນໄປໃຫ້ສັນເຊີງ ໃນພິເສດຖານາ  
ພມ່ວ່າ ເນັ້ນວິວສື່ບໍດີໃຫ້ເຂົາຕົກລົງພຣະນຄຣລາຍຄຣັງແຕຕູໄຟໄກ  
ຄັບໄທບໍຈາວຕັ້ງເຂົ້າກົດມານະຕ່ອສູ້ແຂງແຮງ ລົບພຸ່ງພນ່າແຕກລົບ  
ອອກໄປທຸກຄຣັງ ຈຳນຳມາຕອງຕົກລອມນັ້ນອີກຄຣາວ ແຕ່ຂ້າງໃນ  
ພຣະນຄຣັງຜົນອອດຍາກຫັກເຂົ້າກົດມານະຕ່ອສູ້ແຂງແຮງ ທີ່ໄປເປັນອັນ  
ມາກ ທັນຮອດໄປໄຟໄກນີ້ ທັນໄມ່ພັນຕຽງໄປຍອມໃຫ້ພນ່າຂັບພອໄຕ້ອາ  
ຫາຮັກນົກນີ້ ເນັ້ນວິວສື່ບໍດີເຫັນວ່າຫຼາຍພຣະນຄຣອ່ອນກຳລັງຮ່ວມສ່ວະສ່າຍ  
ມາກແລ້ວ ຈຶ່ງໃຫ້ອອກທັນພນ່າທ່າຍວັດກົງເຕັກ ວັດສາມພິຫາງ ແລ້ວ  
ວັດມະຫາປົມທະບຽນຍັກເຂົາມາໃນເລາກລາງຄນ ມາທຳສພານເວຼກ  
ຂ້າມນັ້ນຕຽງຫວ່ວອ້າຂ້າງມົມເນື່ອງຄານຕວ້າອີກເລີຍງໜ້ອ ອັນເປັນທຳລາ  
ນຳແກບກວ່າແທ່ງອັນ ເຂົາໄນ້ຕາລມາຕັ້ງເປັນຄ່າຍວັນທັງ ແລ້ວ  
ກົນບັນຫາພຣະນຄຣນີ້ໃຫ້ຢູ່ພວກພລ ແລ້ວທຳສພານ ຜ່າຍຂ້າງໃນ  
ກຣງ ຈ ເຫັນພນ່າທຳກາລົດໆແຫລມເຂົ້າມາຕັ້ງນີ້ ສມເຕົ້າພຣະເຈົ້າເອກ  
ທິ່ງນີ້ຈະມີຫຼັງຈາກນີ້ ດັ່ງນີ້ ຄົມກອງທັນພົກຂອກໄຟລ໌ທັນພນ່າທ່າ  
ເຂົ້າມາທຳສພານ ໃນພິເສດຖານາພມ່ວ່າ ຄຣວນໄຫຍຮບພຸ່ງແຂງແຮງ  
ມາກ ຕີພວກພຳແຕກ ແລ້ວພໍາພັນຕາຍເສີມມາກ ແລ້ວຕາມໄປຕີ  
ໄຟໄກຕ່າຍພນ່າອີກຄ່າຍ ແຕ່ໄມ່ມີກຳລັງອົກහັນໄປພອແກ່ກາຣ ພນ່າກ  
ໜ່ວຍກັນທີແຕກລົບເຂົ້າມາ ແຕ່ນັ້ນໄຫຍກົມໄດຍກອອກໄປວບອີກຕ່ອໄປ

◦ ຈົ່ນຄຣີສຣັກຍົກນີ້ ຂໍ້ອຈິນ ເປັນນັ້ນພຣະຍາຮານນທຣີ ບັນ ຂໍ້ສມເຕົ້າພຣະເຈົ້າ  
ອຸທຸນພຣຈັບຈຳເສີຍໂນ້ອຄຣາວພຣະເຈົ້າລອດພື້ນມາລ້ອມກຽງ ຈ ພຣະຍາຮານນທຣີຕາຍໃນເຮືອນ  
ຈຳ ຈົ່ນຄຣີສັ້ນໄພໄຫຍໄດ້.

ครั้นพม่าทำส่วนเรือกสำเร็จแล้วจึงเข้ามาตักค่ายที่ศรีลาตินนอกเมือง แล้วขุดอุโมงค์เดินเข้ามาในดินซึ่งเป็นหินกรวดมากองไว้ให้รากกำแพงเมือง แล้วเตรียมบันไดที่จะพาดกำแพงขึ้นไปล้วนเมืองไว้เป็นอันมาก

ครุฑงวนอังคาร เทือน ๕ ชั้น ๘ ค่า ๖ กก. พ.ศ. ๒๗๓๐ เป็นวันเนาสังกรานต์ เพลาบ่าย ๓ โหนง พม่าก็ไฟสูมรากรกำแพงเมืองทรงหัวขอรุ่มข้อมหาใช้ แล้วบันใหญ่รั่วตามเข้าไปในพระนครหากบรรดาค่ายทรายล้อมทุก ๆ ค่าย พอเพลาพลบค้ำกำแพงเมืองทรงที่เอ้าไฟสูมทรงลง เพลา ๒ ทุ่ม ( ส. ล. ท. ) เมื่อทัพพม่าก็ยังบันสัญญาให้พม่าเข้ายันปล้นพระนครพร้อมกันทุกด้าน พม่าเข้าบันไดพาดบันเข้าไปตรงที่กำแพงทวีคุณนักอน พ梧ไทร ทวีคุณนักที่เหลือกำลังจะต่อสู้ พม่าก็เข้าพระนครได้ในเวลาค่ำวันนั้นทุกทาง นับเวลาแต่พม่ายกมาตั้งล้อมพระนครได้ชั่ว ๑ กั้ ๒ เท่อน จึงเลี้ยงกรุงศรีอยุธยาแก่พม่าชาศิก

เมื่อพม่าเข้าพระนครได้แล้วเป็นเพลากลางคืน พม่าไปถึงที่หนองเอ้าไฟฤดูเดือนเชิงช่วงของชาวเมืองเข้าไปจนกระทั่งปราวสาทราชมนตรีที่ยว ไฟใหม้ลักษณะแสงสว่างคงกลางวัน ครั้นพม่าเห็นว่าไม่มีผู้ใดต่อสู้แล้วก็เทียบเกบรวมทรัพย์ชัยคนอุดม่านทั่วไปทั่งพระนคร แต่เพาะเป็นเวลา กดกลางคืนพากษามาเมืองจังหวัดรอกไปได้มาก พม่าจับได้สัก ๓,๐๐๐ ส่วนสมเด็จพระเจ้า

## ແຜ່ນຄົນສມເຕົງພຣະເຈົ້າເອກທັບ

ເອກທັບນີ້ ວ່າມຫາດເລັກພາລັງເຮືອນອຍໜີໄປໝູ່ມ້ອນອຍ່ໃນສົມທນ  
ພຸ່ນໄນ້ ທີ່ ຂົນຈິກວິມວັດສົ່ງມາວັດ ຕ້ອມານຫາດເລັກເຫັນພມ່າອອາເຖິງວ  
ຄົນຫາກ໌ທັກໃຫ້ເຂົ້າເຕັກໂອກທັບໄວ້ ຖໍ່ ທີ່ ທົ່ານຈິກ  
ພຣະອອງຄໍເຄີຍວ ແຕ່ພມ່າຍ້າຫວຼຸໄນ້ ຈັບໄດ້ເຕີ່ສມເຕົງພຣະເຈົ້າອົມພຣ  
ໜຶ່ງທຽງຜົນວູ້ ແລ້ວເນາຍໃນພຣະວາງວັດໂໂຍມາກ ກັບທັງຂາວາຊ  
ກາຮັ້ງໃຫຍ່ຜົນຂອຍແລ້ວຈຳກັດສານເດົອທໜນໄປໄໜ້ພັນ ພມ່າກຈັບເຂາ  
ຮວມໄປຄົນໄວທ່າຍໂພຊສາມຕົ້ນ ສ່ວນຜົນພລມເນີນທົ່ານໄດ້ກັກແກ່ຈ່າຍ  
ກັນໄປຄວບຄຸມໄວ້ຕາມຄ່າຍ ນາຍທັພນາຍກອງທົງປະວົງ ແລ້ວພມ່າເຖິງວ  
ຕຽວຈັງເກີບບວດຕາກຮັບພົມບັດ ຖໍ່ ທັງສົ່ງຂອງຫລວຂອງຮາຍງວຽ ຕລອິດ  
ຈົນເງິນທອງຊອງເຄຣອງພທຂບໍ່ສາມພຣະອາວານໃຫຍ່ນ້ອຍ ໄນເລືອກວ່າ  
ໜອງທະໜີບຍກໄດ້ຖາທໄມ່ພົງຈະໜີບຍກໄດ້ ດັ່ງເຫັນທອງເງິນທີ່ແປ່  
ທຸນພຣະພທຂອບ່ານ ມີກອງຄຳທີ່ທຸນພຣະຕ່ຽວເພື່ອຈາງຢານເປັນທັນ ພມ່າ  
ກົດເຕີ່ໄຟສມພຣະພທຂອບ່ານ ໃຫ້ທອງລະລາຍເກີບເຂົມາຈັນສັນ ເທົ່ານັ້ນຍັງ  
ໄນ່ພອ ພມ່າຍ້າຈະເຂົາກຮັບພຍ້າງຮາຍງວູ້ຜົນຫ້ອນໄວ້ຕາມວັດວ້າບ້ານເຮືອນ  
ຕ່ອໄປອີກ ເຂົາຮາຍງວູ້ໄວ້ໄດ້ໄປໝໍາຮະໜັກດາມແລ້ວລ່ອດວົງໃຫ້ສ່ອ  
ກັນເອງ ໄກຮັບໂຈ່ຍບົກກອກກຮັບພຍ້າງຜູ້ອັນໃຫ້ໄດ້ກົຍຂອມປລ່ອຍຕົວໄປ  
ສ່ວນຜົນທີ່ເປັນເຂົາຂອງກຮັບພຍ້າກ່ານໄມ່ນອກໃຫ້ໂໂຍດີ ພມ່າກເໝັນທີ່ແລ  
ທຳກັນທັກຮຽນຕ່າງໆ ເຮັດເຂົາກຮັບພຍ້າ ຈັດລົມຕາຍກນ.

- ມີເຮືອງປະກຸບຂຶ້ນເນື້ອຄົງກຽງກຸງຮັບນຸ່ງ ພຣະເຈົ້າກຽງຮັບນຸ່ງທຽບຕີ່ພຣະອາຈາຣຍີດີກຽງ  
ກຽງເກົ່າເປັນສມເຕົງພຣະສັ່ງມາຮອງກໍແຮກ ກາຍຫລັງໄດ້ຄວາມວ່າພຣະອາຈາຣຍີດີເຄີນອກກຮັບພຍ້າ  
ຂອງຜູ້ອື່ນໄຫ້ພມ່າມ່າເນື້ອວົກສູກຂັ້ນອູ້ ພຣະອາຈາຣຍີດີເລີບຖຸກຄອດຈາກທີ່ພຣະສັ່ງມາຮ.

ກອງທັພນຳໄດ້ກ່ຽວຂ້ອຍທີ່ຢາເລື້ອງ ພັກອູ່ປະມານເກົ່າວັນ  
ສິບັນພຂວບຮຸມເຊລຍແລກພົບສົ່ງອອງເສົ່າແລ້ວ ເມື່ອພຳຈະເລີກ  
ທັພກລົບໄປເນື່ອເມີວສໍ່ຫຼັກຈົງທັງໃຫ້ສັກມົມທີ່ມີຄວາມຈົບຄົງທົດຍ  
ບ້ານຍາງຮັນເປັນນາຍທັພ ໃຫ້ມອງຄູາພຳເປັນປັດທັພຄມພົດພຳ  
ມອມງຽມ ๑๐๐ ຖັກອູ່ທີ່ຕ່າຍໄພບໍລັມທນ ດອຍສົບໃບຜູ້ຄົນແລກເງັບ  
ກວັບຍື່ງສົ່ງຂອງສົ່ງຕາມຕໍ່ໄປ ແລ້ວຕົກນາຍທອງອືນຄົນ ຕໍ່ຈັງເປັນໄທຍໍໄປ  
ເຫັນວິຍພຳໃຫ້ເປັນເຈົ້າເມື່ອນັບຕໍ່ ແລ້ວຈົ່ງແບ່ງກອງທັພເປັນ ๑ ກອງ  
ກອງທັພຂ້າງເໜືອ ເນື່ອເມີວສໍ່ຫຼັກຈົງເຫັນຍາແລ້ວຮາໝາກກົດທີ່ເປັນ  
ເຊລຍກົບທວພີລົງຂອງທົດມີວາຄານາກຍົກ ກລົບໄປທາງດ່ານແມ່ລະເມາ  
ກອງທັພທາງໃຫ້ໃຫ້ເມື່ອງກວາມເປັນນາຍໃໝ່ ຄົມພວກເຮົອບວກທຸກ  
ກວັບຍື່ງຂອງອັນເປັນຂອງໃໝ່ຂອງໜັກໄປທາງເມື່ອນົບຮັດທ່ານິມເມື່ອ<sup>1</sup>  
ກລອງອີກອອງ ๑ ຍາກໃຫ້ເປັນກອງທັພຍົກໄປທາງເນື່ອງສົພງຮົງ ໃຢ  
ຮຸມກົບກອງເຮົອທີ່ເມື່ອງກວາມເປັນນາຍໃໝ່ ຍາກກລົບໄປທາງດ່ານພຣະຈົດຍ໌ສຳມ  
ອົງຄໍ ຄຽນນັພຳໄດ້ເຊລຍໄປ ๓๐,๐๐๐ ເຄີຍ ບັນໃໝ່ ๑,๒๐๐ ກຣະ-  
ນົກ ບັນເລັກຫລາຍໜົນ ແຕບພຣະພິຣີ (ແສນໜ້າ) ໃໝ່ງກວ່າ  
ກະບອກອົນພຳເຂົາໃບໆນີ້ໄຫວ້ເຂົ້າຂະໜາດເບີດເສີຍທົ່ວຕ່າງໆ ຂັນເຂົາ  
ແຕ່ທອງໄປ.<sup>2</sup>

ເມື່ອກອງທັພນຳຢາກລົບໄປນັ້ນ ມີເຫັນຍາໃນພຣະຈົວງົງທີ່

- ບັນພຣະພິຣີນີ້ເຂົ້າໃຈກັນອີກນີ້ ວ່າໄທຍເອລົງຈົນໄວ້ ໃນສະແກ້ວ່າໃນພຣະຈົວງົງ  
ກຽນເກົ່າ ຄື່ງໄດ້ມີຜູ້ໄປຊຸດຄົ້ນກັນເມື່ອໃນຮັກາດທີ່ ແກ່ໃນທັນສ້ອພຣະຈົວງົງພາວກາຮັນນັ້ນ  
ພຣະຈົວງົງແດ້ຕາເລົາ ວ່າພຳຈະເນີດເສີຍທີ່ວັດເຂົາ,

ພນ່າຈັບໄຕ ປະຊວງບໍ່ຢັ້ງພາໄປເນື່ອພນ່າໃນໄຕ ຕ້າງອຍທີ່  
ຄ່າຍໂພ້ສາມທັນຫລາຍພຣະອົງຄ່າ ພອກອງທັພັກລັບໄປແລ້ວໄຟກ່ວັນ  
ພວກພນ່າກໍໄປພບສົມເຕົ້ງພຣະເຈົ້າເອກທັບທັນຈຳ ເວລານັດອົດພຣະ  
ອາຫາຮມາກວ່າ ១០ ວັນ ພອຮັບເສັ່ນໄປດົງຄ່າຍໂພ້ສາມທັນກໍສວຽດ  
ທໍານາອຸສັກຈະຄົກຄົງພຣະຄົນຂອງພຣະເຈົ້າແຜ່ນຄົນໄກຍໍຖ້ານໄກພາອາ-  
ໄຕຮຽນມາແຕ່ກ່ອນ ຈຶ່ງໃຫ້ເສົ່າງພຣະບ່ຽນສົມພາຜົ່ງໄວ່ທີ່ໂຄກພຣະເນົ່າ,  
ກຽງນ່າວິຫາຮພຣະນົມຄລບົພົຕາ ອັນເປັນທີ່ພຣະເນົ່າທີ່ອັນສະນາມຫລວງ  
ຕຽັງກວງເກົ່າ ວ່າພວກວ່າງຮາໝກກາງຈະດວຍພຣະເພີ້ງ ສ່ວນເຫັນຍແດ  
ຂ້າວໜ້າກາງທີ່ພນ່າຈັບເຂົາໄປເນື່ອງອັງວັນນີ້ ປະກຸງວ່າພຣະເຈົ້ານັ້ນຮະ  
ໄໝສົມເຕົ້ງພຣະເຈົ້າອົມພຣດາຜົນວັນ ແລ້ວໃຫ້ຕັ້ງຕໍ່ທັນກອຍທີ່ເນື່ອງຈັກ  
ກາຍ ຕຽງນ່າເນື່ອງອັງວັນນັ້ນ ເຫັນຍແດຂ້າວໜ້າກາງກີ່ເຫັນຈະວຽບຮຸນ  
ອູ່ຕົວບັນທຶນໂຄຍມາກ ດັວຍພນ່າໃຫ້ການກຳໄໝກາງດັ່ງເຮື່ອງ  
ພງໝາວດາວແລບແບບແຜນຮາໝປ່ວເພີ້ງກຽງ ຄ່ອງທັນຫາຈົດຈັກໝາຍ  
ເຫດ ຄອທີ່ໄກນີ້ມາແປລິມີ່ ເວີກວ່າຄໍາໃຫ້ກາງຂົນຫລວງຫວັດ  
ຖານີ່ໃຫ້ກາງໝາງກົງເກົ່ານີ້ ແຕ່ລ່ວນພວກຮາຍງົງພລເມືອງທົກວາດເຂົາ  
ໄປເປັນເສລຍ ພນ່າແຈກທ່າຍໄປເຖິງວົບໜີ່ຕາມທີ່ຕ່າງ ຖ້າ ຝາຍຫລັງໜີ່  
ຄືນມາບ້ານເມືອງໄດ້ກົມບາງ ແຕ່ທີ່ເລີຍສູງໄປໃນເນື່ອງພນ່ານັ້ນໂຄຍ  
ນັກ ຜັນແລກງຽງຄ່ອຍທັນຫາອັນບ່ຽນກະຮົມກະຮົມຕ້າງໆ ຫຼືກ່ຽວກ່ຽມ  
ຄຣອງສືບກັນນາ ៣៤ ພຣະອົງຄ່າ ດຳຮັງທັດເປັນຮາໝຫັນຂອງສຍາມປະ-  
ເທັກທັດອົດເວລາ ៤៤ ບໍ່ ມາດັ່ງຄວາມພິນາສຕ້ວຢ່າງພິບຕົກັງແສດງນາ.

ຄືມາກ් ເປັນໜ້າອືນິຈິງ  
 ທັງອາຮາມເຕີບທຸນ  
 ກໍທລາຍບັນບຸ່ຍເປັນຜູພົງ  
 ບັງໄມ້ສັນສາສະນາມາອັນຕຽນ  
 ເສີຍພຣະນິເວັດນີ້ວັງ  
 ທັງເຮັນບັນຫຼັບປັນຫລັນໄປ  
 ມຸໂຄງນຸ້າເຖິ່ນຂະຮະສັນ  
 ເພັນໃນໄວ້ດວງຕາວາ  
 ທັງນິລັດລົງກຳກັວທຸກອົງຄໍ  
 ປ່ານ  
 ປ່າຍພຣະນິເວັດນີ້ວັງ  
 ທິມຄາຍຄົດຄົດພັນກາແພັງແກ້ວ  
 ເປັນກໍເຂັກເມືອງເຝັ້າເຂົວນິກ  
 ສົບທຽງວະໜີກະຍົມຕົກບິນ້າຫຼານ  
 ພຣະກັນທີ່ຈັງຕົກບິນ້າຫຼານ  
 ຜົອທິນ້າບຮຽນກ່ຽວທຳນາຄົນ  
 ທາງເສັ້ນເສົ້າສົ່ງສັນນິ  
 ກໍສູງສົນມລາຍຫາຍໜົດ  
 ອັນດັນຫຼາກນິກ  
 ຮ້ານເຮັນບັນຫຼັບດ້ວຍຮູກ  
 ທັງພົບເຕືອນຄົນວັນ

ດ້ວຍກາງເປັນທີ່ ຖັນພຣະສາສັນ  
 ປົມມານລອງອົງຄໍພຣະທຽງມູົານ  
 ເໝືອນພຣະອົງຄໍເສັ້ນຈົບສັ່ງຫາ  
 ທັງເຕີບວ່າຫາກໍສູງໄປ  
 ພຣະກັນທີ່ ພຣະກັນສາມານໄສວ  
 ຂໍໄພວິທີຣຽນາ  
 ເປັນເຊີ້ນລາວຕາຍລວມເຂາ  
 ຜັນັ້ນຝາກາຍແກ້ວກັງວິມານ  
 ທວາລັງອົມຈັນທີ່ນໍາຄານ  
 ມີໂຮງຄູ່ຫາວຽກຕະກາວຕາ  
 ເປັນດັ່ງແລ້ວຢັດຍາວໜັກຫາ  
 ດັ່ງເຫັນຄຸນິກປະປິຍຸງໄວ  
 ແຕ່ບ່ຽວແລ້ວໄຟ້ມີນັບພຣະອົງຄໍໄກ  
 ມສະໜາໄລຍ້ລົງ  
 ທີ່ປະພາສົມ້ອາໃນສະໜີ  
 ເປັນທີ່ເກີນມກະຍົມຕົກບິນ້າ  
 ຈະປ່າກງູສັກລົງໄຟ້ມີວ່າ  
 ຄືມາກ් ເສີຍຕາຍທຸກສິ່ງອັນ  
 ຂາຍຂອງນານາທຸກສິ່ງສຽງພ໌  
 ສາວພັນເຄີຍມີຍໍອັຕຣາ

ถูกใจก็ได้เล่นเกย์มคุณ  
 แต่สักทั้งแต่นแลนจะอกอา  
 จะหาให้ให้ก็เหมือนกรุงแล้ว  
 นับวันแต่จะบันบีไป  
 ไม่ปรากฏเหตุสืบเหมือนกันนี่  
 ครองนัมแทพนพสชา  
 กงเป็นคนดูยผลเหตุ  
 มีไก่พิราณชาไทย  
 ไม่รู้รอบประภัยในราชภี  
 ศุภลักษณ์ท่านกล่าวเป็นรวมมา  
 ไม่ควรอย่าให้อรุณรูปาน  
 เพราะไม่พึงคำนานโดยรวมนั้น  
 เสียศเสียศักดินค้าศ  
 เสียหงศ์กระกลานนา  
 สารพัดจะเสียสนสุด  
 ใจไม่รู้แก่พระนคร  
 อันจะเป็นเสนานิยม  
 ประภัยการห่วงป้ายไว้หลายชั้น  
 น้ำทำหายเป็นเช่นนั้นไม่  
 เหตุไภยใกล้รายร้ายด้วย  
 แสนสนุกทั่วเมืองหลวง  
 อยทขบาระสามัญไป  
 คงกว้างกว้างสนแสงใส  
 ที่หนาจะคนคงมา  
 นั่นแต่บรมศุชา  
 อนิจนาเวทนากำ  
 ชาอาภากะษัตริย์ผู้เป็นใหญ่  
 เคยใช้กาลสังฆมณฑล  
 ประพฤติการแต่ที่ผิดควรอิจฉา  
 อะลงแต่งเสนาธิบดี  
 อะเดี่ยการแผ่นดินกรุงศรี  
 จังเสียที่เสียของยักษ์กระษัตริย์  
 เสียหงษ์พระนิเวศน์วงษา  
 เสียหงษ์ไพรพ้าบราบาก  
 ทางการยุทธหกไม่เกรย์มผ้าสอน  
 เห็นอนกันบนบ่อนบอนเขียนกปานกัน  
 ควรที่จะพิทักษ์เขตชนที่  
 บ้องกันบ้างอาจย่าให้ม  
 เหมือนไพรชาติซึ่งชาภารลักษี  
 เม้มที่จะรักสักประการ

ศึกมารถวากล้าที่ยกันที่  
ที่ก้าวผู้คนไม่ทันทัน  
ดังเพียงนกไม่มีจะกรงเดย  
ศึกมารชิงล่าเดิกลกลับไป  
จะคิดโดยรวมอย่างนักห้าไม่  
กรนทพเขากลับยอกมา  
แต่เดียวกับปดเจ้าทุกเช้าค่ำ  
ฉบับหายตายล้มไม่สมบูรณ์  
กลอนเพลงบ้าน เป็นพระราชพินช่องกรมพระราชนวัชร  
มหาสรสิงหนาทในรัชกาลที่ ๑ มอยในหนังสือพระราชวารณ์ คัด  
มาแต่เนื่องต่างๆ ทรงบ่าวราภรณ์เหตุชั่งเสียกรุงเก่า เพื่อจะให้เห็น  
ว่าท่านผู้เป็นบรรพบุรุษแต่ก่อนได้วันชนี้ไว้อย่างไร ครั้นนั้น  
พระราชวังบวรมหาสรสิงหนาท ได้ทรงปฏิบัติราชการเป็นที่น่าย  
สุขภาพหุ่นแพร่หมาดกเล็กอยู่แล้ว พระราชพินช์ย้อมทรงแต่ง  
ตามที่โคตรราษฎร์การณ์ทั้งปวงคือพระองค์เอง ขอทั้งวนนนบ  
กามีผิดภัยที่ท่านผู้อันอันเป็นบรรพบุรุษชั้นเดียวกันได้แล้วแลงสบ  
มา ก็อว่าที่เสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่าชาติกรุงนน เป็นควยผู้  
อำนวยการศึกข้างฝ่ายไทยปรารศรากความสาหัสเรื่านนเอง จะ  
ให้เป็นพระกรุงศรีอยุธยาหมายสัมภานนามมิใช่ ความชื่อ  
เมื่อวิกฤตเห็นจว ควยท่านผู้ท่านก่ออาเมืองไทยให้กลับเป็นอิคร-

ກາພໄຕ ອີກໃນເວລາໄຟ່ໜ້ານານ ຕີພຣະເຈົ້າກຽງຂນບົຮກດ ພຣະນາທສມ-  
ເຕົ້າພຣະພູກຂອດພ້າງພໍາໄລກຍົກ ແລກວມພຣະວາຊວັງບວນຫາສຸ-  
ລົງຫນາທກດ ກ່ຽວປັບວິຕາຫາກວອຍແລວທັນນ ເປັນແຕ່ໄນ່ມີໂອກາສ  
ທີ່ໄກທຳຄຸນແກ່ບ້ານເມືອງຕາມສມຄວາ ຈີນເສີບບ້ານເມືອງແລວໂອກາສ  
ຈຶ່ງມາຄັງ ກ່ຽວສາມາວະຈະວົບພຸ່ງຕ່ອສູ່ເອົາໄສຍ່ານະພຳ້າຂັ້ນ  
ກຳລັງໄຫຍ່ໜ່ວຍຢັງກວ່າເມືອນມາຕກວາງເກົ່າໄກທົກຄ່ອງທົກວາງ ຈີນ  
ເມືອງໄຖຍ້ ໄກສລົມເປັນອີສຣວາພແລ່ມຄວາມເວົ້າສູ່ລົບມາຈຳກວາຍເທົ່າ  
ທຸກວັນ.

ເຮືອງຈາກການສົງຄວາມໄທຍບັນພຳຄວັງກຽງຕ່ອບຍົມຍາໝາຍົມ  
ເພີຍເຫັນ ຂ້າພເຈົ້າເຫັນວ່າເປັນຫຼັງລ້ອຍວາວູ່ແລວ ຈຶ່ງໄກເຮັຍນ  
ເຮົຍເຖິ່ງໄທຍບັນພຳຄວັງກຽງຂນບົຮແລກງຽງພຣະນາທຄວັມວັດທະນ-  
ໂກສິນທຽບແກອກເປັນອີກເວອງ ຕ່າງໜາກ ດັ່ງທ່ານຝູ້ໄກຍາກຈະ  
ທຸກເຮົາຈະວາຫຼຸດໄກກົດຫຼັງນີ້ ເຖິງກົງຫາຫຼັງລ້ອນນອັນ ເທຼອມ ລາ